NOMOCANON PHOTIJ PATRIARCHAE CONSTANTINOPOLITANI CUM...

Photius, Theodoros Balsamon, Nilus : Diassorinus, ...

Digitized by Google

RESTAURO DEL LIBRO ANTICO
Cav. G. DI GIACOMO
PESCARA
1974

VARIÆ LECTIONES

Prior numerus paginam, poſterior lineam deſignat.

Pag. 1. lin. 19. αὐτοκράτορες) αὐθέντου.
4. 31. ἐδέχθη) ἐδείχθη.
5. 29. διατάγματος) διγέσου.
6. 4. ἔγγραφος) ἄγραφος.
6. 33. ἐναντιοφάνειαν) ἐναντιοφωνίαν.
6. 35. ἐκβαλοῦ) ἐκλαβοῦ.
8. 4. ἀγορᾷ) ἀγορασία.
10. 35. θέματος) διαπίσματος.
25. 17. κατεπὸν μοδίους ἓξ) κριθῆς μόδια ς′.
30. 11. διακελεύονται) διορίζονται.
32. 12. φρικιδιοῦνται) φαλκιδιοῦνται.
59. 5. Χριστοῦ) θεοῦ.
75. 28. λεγόμενον) λέγον.
76. 34. ἐκδιασμὸς) ἐκβιβασμὸς.
95. 35. ἀγανακτεῖται) ἀναιρεῖται.

ERRATA GRAVIORA.

Pag: 8. lin. 17. 23. & 25. χαλκηδόνος lege χαρχηδόνος. 9. 24. αἰτίαν lege αἰτία. 10. 20. κωλευέδων lege κωλυέδων. 21. 16. ἡμέρα lege ἰνδικτιῶνος. 40. 19. ἐκπειθησόμενα lege ἐκπειθησόμενον. 58. 24. ἡμέρας lege ἰνδικτιῶνος. 72. 9. ὑπομιμνησκομένων lege ὑπομιμνησκομένον. 78. 10. χέλιον lege κείμενον. 86. 26. καθαρῶν lege καθορῶν. 103. 26. μεταχέντος lege μεταχόντες. 105. 20 ὑπὲρ lege ὑπὲρ ὧν. 137. 16. τάμον lege γάμον. 139. 41. ἔφασι lege ἔφθασι. 143. 1. μετὰ lege κατὰ 157. 19. τοῦ θ′. lege τοῦ θ′. πτ. 158. 19. ἐπιτόμια lege ἐπιτίμια.

Cætera benignus lector per ſe animaduertet ac emendabit.

προγεγραμμένων αἱρετικῶν ἐν ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ τοῦ τε Μακαρίου τοῦ ὀνομασθέντος Ἀντιοχείας προέδρου καὶ Στεφάνου τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, καὶ κατὰ τῶν ἐκείνων. οὗτοι γὰρ οἱ προλεχθέντες αἱρετικοὶ, Θεόδωρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ματαιόφρονες δυσσεβεῖς ἀπετόλμησαν εἰπεῖν ἓν θέλημα καὶ μίαν ἐνέργειαν ἔχειν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ μετὰ τὴν σάρκωσιν σύνδεσμον τῆς ὀρθοδοξίας διαλῦσαι θελήσαντες. τούτου χάριν ἡ ἁγία αὕτη καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος τοὺς προγεγραμμένους αἱρετικοὺς, ὡς θεομάχους ἀνεθεμάτισε, καὶ πάντα αὐτῶν τὰ βλάσφημα δόγματα, καὶ πάντας τοὺς τὰ αὐτὰ τούτων φρονοῦντας καὶ φρονεῖν μέλλοντας καὶ ἀμετανοήτους διαμένοντας· σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ Πολυχρόνιον, τὸν νηπιόφρονα γέροντα τὸν νεκροὺς ἐγείρειν ἐν τῇ τοιαύτῃ πλάνῃ τῆς αἱρέσεως μεγαλορρημονήσαντα ἀδείας τε τυχόντα, καὶ ἐν τῷ μὴ ἐγεῖραι μειζόνως τὴν βλασφημίαν τῆς τοιαύτης αἱρέσεως θριαμβεύσαντα· τῆς ὀρθοδοξίας δὲ τὰ δόγματα τρανώτερον ἡ τοιαύτη ἁγία σύνοδος ἐμφανίσασα, δύο θελήματα φυσικὰ ἤγουν θελήσεις καὶ δύο φυσικὰς ἐνεργείας ἐβεβαίωσεν ἔχειν μετὰ τὴν σάρκωσιν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, οὐκ ἐν διαιρέσει προσώπων (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ τὸ μηδεμίαν φύσιν τῶν ἐπὶ Χριστοῦ, τοῦτ᾽ ἔστι τῶν δύο, ἀνεθέλητον ὑπάρχειν ἢ ἀνενέργητον. οἱ γὰρ τὰ τοιαῦτα τῶν φύσεων ἀναιροῦντες ἰδιώματα, ἐνεργείας τε καὶ θελήματα, καὶ τὰς φύσεις συναναιροῦσιν, ὧνπερ εἰσὶν ἰδιώματα. ὁμοῦ πατέρες.

ΤΕΛΟΣ.

κῶν ὡς καὶ αὐτοὶ βέβηλοι τυγχάνοντες φρονοῦσι. διὸ δὲ αὐθίστανται μετὰ ἑτέρων αἱρέσεων τῇ τοιαύτῃ ἁγίᾳ καὶ οἰκουμενικῇ δ΄. συνόδῳ. ἑαυτοὺς ἀπαλλοτριοῦντες τῆς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας.

ἀπέχει ἡ ε΄. ἀπὸ τῆς δ΄. ἔτη ξη΄.

Ἡ δὲ ε΄. ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλεως, ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ πάλαι βασιλέως καὶ Βηγιλίου πάπα Ῥώμης καὶ Εὐτυχοῦς πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. ὑπῆρχον δὲ ἑκατὸν ἑξήκοντα πέντε ἅγιοι πατέρες. ἥτις ἁγία σύνοδος ἐπεκύρωσε μὲν τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον, καὶ ὡς ὀρθόδοξα αὐτῆς πάντα τὰ σωτήρια ἐκράτησε δόγματα, τὰς αὐτῆς αἱρέσεις ἀναθεματίσασα. ἀπεβάλετο δὲ καὶ ἀνεθεμάτισεν ἡ ἁγία σύνοδος ἐν πρωτοτύπῳ μὲν Ὠριγένην τὸν παράφρονα, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ ἀσεβῆ δόγματα καὶ συγγράμματα, Εὐάγριόν τε καὶ Δίδυμον, ὡς συμμύστας τούτου καὶ σύμφρονας καὶ ἑλληνικοῖς ἐμφορουμένους δόγμασι. καὶ γὰρ καὶ αὐτὰ τὰ σώματα ἃ νῦν περικείμεθα ἀνοήτως εἶπον μὴ ἀναστήσεσθαι ὑπὸ θεοῦ, μήτε εἶναι, καὶ ἐν σαρκὶ μὴ πλασθῆναι τὸν Ἀδάμ, καὶ τέλος εἶναι τῆς κολάσεως, καὶ δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον κατάστασιν. οὐ μόνον δὲ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα τινὰ παρά τισιν ἐν τῷ κρυπτῷ κατεχόμενα τελείως οὐκ ἐθριαμβεύθησαν ἐπὶ συνόδῳ. εἰ καί τινες τῶν ἁγίων πατέρων εἶχον... αὐτά. καὶ γὰρ προγενέστεροι τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου οἱ τρεῖς ὑπῆρχον αὐτοὶ αἱρετικοί. ὁπηνίκα δὲ πολὺν λαὸν τὰ τοιαῦτα πονηρὰ ἐξηπάτησαν βλασφήματα, τηνικαῦτα καὶ αὐτὴ ἡ ἁγία σύνοδος συναθροισθεῖσα τούτους τε καὶ τοὺς ὁμόφρονας αὐτοῖς καὶ τὰς αὐτῶν βλασφημίας ἀνεθεμάτισεν. ἔτι δὲ καὶ τὸν Μοψουεστίας Θεόδωρον τὸν Νεστορίου διδάσκαλον σὺν τοῖς αὐτοῦ βλασφήμοις συντάγμασι ὡς μυσαρὸν ἐκρίπτει ζιζάνιον, καὶ τοῦ Θεοδωρίτου τὰ κακῶς γεγονότα κατὰ τοῦ τῆς εὐσεβείας προμάχου Κυρίλλου, καὶ δυσσεβῶς ἐκτεθέντα συγγράμματα, καὶ ὅσα κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἁγίας α΄. συνόδου καὶ τῆς ὀρθῆς ἡμῶν καθηγόρει πίστεως Νεστορίῳ τῷ δυσσεβεῖ χαριζόμενος.

ἀπέχει ἡ ϛ΄. ἀπὸ τῆς ε΄. ἔτη ρξγ΄.

Ἡ δὲ ϛ΄. ἁγία οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ Κώνσταντος βασιλέως πατρὸς Ἰουστινιανοῦ καὶ ἐπὶ Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης καὶ Γεωργίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. ὑπῆρχον δὲ ρο΄. ἅγιοι πατέρες. συνηθροίσθησαν δὲ κατὰ τῶν καινοτομησάντων αἵρεσιν ἐν τῇ ἁγίᾳ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ: λέγω δὴ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φαρὰν ἐπισκόπου, Ὀνωρίου Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου, καὶ Πύῤῥου, Πέτρου, καὶ Παύλου Κωνσταντινουπόλεως ἐπισκόπων. ἔτι δὲ καὶ τῶν ἀνακαινισάντων τὴν αἵρεσιν τούτων τῶν

ταύτην ἐβεβαιώσαντο, ψυχὴν ἔχουσαν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ὁμοούσιον.

Γ.

ἀπέχει ἡ γ΄. σύνοδος ἀπὸ τῆς β΄. ἔτη κθ΄. μῆνας γ΄.

Ἡ δὲ τρίτη ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Ἐφέσῳ, ἡ πρότερον ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ βασιλέως τοῦ μικροῦ συναθροισθεῖσα σ΄. ἁγίων πατέρων ὑπάρχουσα κατὰ Νεστορίου τοῦ ἀνθρωπολάτρου καὶ ἀσεβοῦς, πατριάρχου μὲν γινομένου Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Χριστὸν δὲ διαιροῦντος καὶ κατατέμνοντος· ψιλὸν μὲν γὰρ ἄνθρωπον εἶναι ἔλεγε, καὶ οὐ θεὸν σεσαρκωμένον. ὅθεν οὐδὲ θεοτόκον, ἀλλὰ χριστοτόκον τὴν ἁγίαν παρθένον Μαρίαν τὴν τεκοῦσαν τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὠνόμαζε. τούτου χάριν σὺν Κελεστίνῳ τῷ πάπᾳ Ῥώμης καὶ τῷ προμάχῳ τῆς εὐσεβείας Κυρίλλῳ τῷ πάπᾳ Ἀλεξανδρείας ἡ ἁγία αὐτὴ σύνοδος ἐμμένοντα τῇ τοιαύτῃ βλασφημίᾳ καθεῖλεν ὡς ἰουδαιόφρονα τὸν ἀνθρωπολάτρην Νεστόριον. κυρίως δὲ καὶ ἀληθῶς θεοτόκον τὴν ἁγίαν Μαρίαν ἀπέδειξεν, καὶ τὸν ἐξ αὐτῆς ἀσπόρως σαρκωθέντα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ θεὸν ἀληθινὸν ἀνεκήρυξεν. ἡ γὰρ ἐν αὐτῇ τῇ Ἐφέσῳ γινομένη σύνοδος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ὡς λῃστρικὴ ὑπάρχουσα, καὶ τὰ τοῦ κακόφρονος δὲ Διοσκόρου καὶ τοῦ ματαιόφρονος Εὐτυχοῦς φρονήσασα κρατεῖν, πλείως ἐκ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐκβέβληται.

Δ.

Ἡ δὲ δ΄. ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος γέγονεν ἐν Χαλκηδόνι ἐπὶ Μαρκιανοῦ τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως, καὶ Λέοντος πάπα Ῥώμης, καὶ Ἀνατολίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ χλ΄. πατέρων ὑπάρχουσα κατὰ Διοσκόρου γινομένου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐτυχοῦς. οὗτοι γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐνανθρώπησιν παρεκτοιοῦντο σχεδὸν παντελῶς, ἐν φαντασίᾳ αὐτὸν λέγοντες φορέσαι τὴν σάρκα, ὅθεν καὶ ἐν μιᾷ φύσει αὐτὸν ἐμυθολόγουν, τῇ θεότητι τὰ πάθη προσνέμοντα. διὰ τοῦτο οὖν ταύτῃ μὲν ἐμμένοντας πλάνῃ ἀναθεματίσασιν ἅμα τοῖς ὁμόφροσι αὐτοῦ. θεῖον δὲ ὅρον ἐξεφώνησαν, τέλειον θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ θεὸν κηρύξαντες. τὴν δὲ τοῦ ἁγίου Λέοντος ἐπιστολὴν τὴν πρὸς τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανὸν ὡς στήλην ὀρθοδοξίας ἀπεδέξαντο. χρὴ δὲ γινώσκειν ὅτι οἱ λεγόμενοι Θεοδοσιανοὶ οἱ ἀπὸ Θεοδοσίου τινὸς, καὶ οἱ Ἰακωβῖται οἱ ἀπὸ Ἰακώβου τινὸς, καὶ οἱ Σευηριανοὶ οἱ ἀπὸ Σευήρου τὰ ὅμοια τῶν γεγραμμένων Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς τῶν βεβήλων αἱρετι-

ΑΔΕΣΠΟΤΟΝ ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΞ ΣΥΝΟΔΩΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΩΝ.

ΧΡΗ γινώσκειν ὅτι ϛʹ. εἰσὶν αἱ ἅγιαι καὶ οἰκουμενικαὶ σύνοδοι. καὶ ἡ μὲν αʹ. γέγονεν ἐν Νικαίᾳ ἐπὶ τοῦ ἐν ἁγίοις ἡμῶν βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ Σιλβέστρου πάππα Ῥώμης καὶ Ἀλεξάνδρου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. ὑπῆρχον δὲ οἱ ἅγιοι πατέρες τριακόσιοι ιηʹ. συνῆλθον δὲ κατὰ Ἀρείου τοῦ ματαιόφρονος πρεσβυτέρου, γενομένου μὲν τῆς ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, βλασφημοῦντος δὲ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν· κτίσμα γὰρ αὐτὸν ἔλεγεν ὁ δυσσεβὴς, καὶ οὐχ ὁμούσιον τῷ θεῷ καὶ πατρὶ, ὅθεν τοῦτον ὡς ἐχθρὸν τῆς ἀληθείας ἅμα τοῖς ὁμόφροσι αὐτοῦ ἀναθεματίσαντες ἀπεβάλοντο. τὴν δὲ ὀρθόδοξον πίστιν ἐκράτυναν, ὁμούσιον τῷ πατρὶ κηρύξαντες, κτίστην δὲ τῶν ἁπάντων καὶ οὐ κτίσμα ἀλλὰ θεὸν ἀληθινὸν καθὼς καὶ τὸ σύμβολον περιέχει τῆς πίστεως. ὅπερ αὐτοὶ τῇ ἐμπνεύσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ὑπηγόρευσαν.

ἀπέχει ἡ σύνοδος βʹ. ἀπὸ τῆς αʹ. ἔτη νʹ.

Ἡ δὲ δευτέρα ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος τῶν ἁγίων ρνʹ. πατέρων γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, καὶ Δαμάσου πάππα Ῥώμης, καὶ Νεκταρίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου κατὰ Μακεδονίου τοῦ δυσσεβοῦς τοῦ λῃστρικῶς μὲν τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἁρπάσαντος, βλασφημοῦντος δὲ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἔλεγε γὰρ αὐτὸ μὴ εἶναι θεὸν, ἀλλὰ τῆς θεότητος τοῦ πατρὸς ἀλλότριον. ὅθεν τοῦτον μὲν ὡς ἐχθρὸν τῆς εὐσεβείας ἅμα τοῖς ὁμόφροσιν αὐτοῦ ἀναθεματίσαντες κατέκριναν. θεὸν δὲ ἀληθινὸν καὶ κύριον καὶ ζωοποιὸν τὸ πανάγιον πνεῦμα ἐτράνωσαν ὁμοούσιον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ ὑπάρχειν αὐτὸ κηρύξαντες, καὶ τῆς αὐτῆς θεότητος καὶ δυνάμεως, καθὼς τὸ σύμβολον περιέχει τῆς πίστεως, ὅπερ αὐτοὶ τρανώτερον τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐξεφάνισαν χάριτι. ἔτι δὲ καὶ Ἀπολιναρίου τοῦ Λαοδικείας τὴν βλασφημίαν σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς ὅμοια φρονοῦσι ἀναθεματίσαντες, ὡς ἄψυχον τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν σάρκα λέγοντος ἔμψυχον εἶναι,

ἘΝΑΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος ἐνάτη γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μακαρίτου καὶ ἀοιδίμου βασιλέως κυρίου Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, καὶ Ἰωάννου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, κατὰ Βαρλαάμ, καὶ Ἀκινδύνου. ἐδογμάτισαν γὰρ οὗτοι νῦν μὲν οὐδεμίαν διάκρισιν εἶναι ἐπὶ τῆς θείας φύσεως, οὐσίας, καὶ ἐνεργείας, ἀλλὰ ταυτὸν εἶναι καὶ ἀδιάφορον. νῦν δὲ διάκρισιν μὲν εἶναι ἔλεγον. πλὴν τὴν μὲν οὐσίαν ἄκτιστον, τὰς δὲ αὐτῆς οὐσιώδεις ἐνεργείας καὶ φυσικὰς συγχωροῦντες ἑτέρας εἶναι, πλὴν οὐκ ἀκτίστους, ἀλλὰ κτιστάς. καὶ ἔτι τὸ ἐν τῷ Θαβωρίῳ ἐκλάμψαν θεῖον ἐκεῖνο φῶς, φάσμα ἁπλῶς καὶ κτίσμα γινόμενον καὶ ἀπογινόμενον, ἀλλὰ, οὔτε θείας φύσεως φυσικὴν αἴγλην, καὶ θεότητα καὶ φῶς ἀπρόσιτον καὶ καινὸν λεγόμενον. κατὰ τούτων οὖν οὕτω λεγόντων συνήχθη ἡ ἁγία σύνοδος αὕτη ἐλέγξασα τοὺς τούτων ἀνοηταίνοντας καὶ ψευδομένους κατὰ πᾶν εἶδος λόγου, καὶ ἀσεβοῦντας μᾶλλον τῶν ἄλλων αἱρετικῶν. παρῆσαν δὲ τῇ συνόδῳ ταύτῃ Ἰσίδωρος Κωνσταντινουπόλεως, Λάζαρος Ἱεροσολύμων, Ἀλεξανδρείας, καὶ Ἀντιοχείας διὰ τοποτηρητῶν, Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Φιλόθεος ὁ Κόκκινος, καὶ ἕτεροι μοναχοὶ πολλοὶ ἐνάρετοι καὶ λογάδες, οἳ καὶ αὐτοὺς ἀνεθεμάτισαν. παρελάβομεν, ὅτι θεὸν ἐνεργοῦντα δηλοῖ, θεότητος δὲ ἐνέργειαν. οὐδὲν δὲ τῶν τριῶν ἐνέργεια. παρελάβομεν ὅτι τὸ μηδεμίαν δύναμιν, ἢ ἐνέργειαν ἔχον οὔτε ἐστὶν, οὔτε τί ἐστιν, οὐδὲ ἐστὶν αὐτοῦ θέσις ἢ ἀφαίρεσις. τὸ δὲ ἔχον ἕτερον ἐστὶ πάντως οὗ ἔχει.

προστεθέντας, ἢ ἐλλείποντας ἀναθεματίζομεν ὄντας τὴν ἱκαῦτα Ἰωάννου πάπα Ῥώμης, Φωτίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοποτηρητῶν τῆς ῥωμαίων ἐκκλησίας Παύλου καὶ Εὐγενίου ἐπισκόπων, καὶ Πέτρου πρεσβυτέρου καὶ καρδιναλίου, καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχῶν διὰ τοποτηρητῶν. ὧν συνελθόντων ὑπὲρ τῆς κοινῆς ὁμονοίας τῶν ἐκκλησιῶν, οἱ μὲν τοποτηρηταὶ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐβόησαν, πρέπον ἐστὶ μὴ ἕτερον καινουργηθῆναι, ἀλλὰ αὐτὸν τὸν ἀρχαῖον ὅρον, καὶ ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην κρατούμενόν τε καὶ δοξαζόμενον ἀναγνωσθῆναί τε καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι, καὶ τοῦ ἱεροῦ συμβόλου ἀναγνωσθέντος ἄνευ προσθήκης ὡς ἔχει, ἡ ἁγία σύνοδος ἐξεβόησεν, ἡμεῖς κατὰ τὴν τοῦ σωτῆρος διδασκαλίαν, καὶ τὴν τῶν ἀποστόλων παράδοσιν, ἔτι δὲ καὶ κατὰ τοὺς κανονικοὺς τύπους τῶν ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν ἑπτὰ συνόδων τὸν ἄνωθεν ἐκ πατέρων καὶ μέχρι ἡμῶν καταληλυθότα τῆς ἀκραιφνεστάτης τῶν χριστιανῶν πίστεως ὅρον, καὶ ἐπινοίᾳ καὶ γλώττῃ στεργομένῳ τε καὶ πᾶσι περιαγγέλλομεν διαπρυσίως οὐδὲν ἀφαιροῦντες οὐδὲ προστιθέντες κατὰ διάνοιαν ἢ λέξιν, οὐδὲν ἀμείβοντες, οὐδὲν κιβδηλεύοντες. καὶ μετὰ τοῦτο οἵ τε τοποτηρηταὶ Ῥώμης καὶ ἡ σύνοδος ἅπασα ἐξεβόησεν, ἕτερον ἐκτίθεσθαι σύμβολον καὶ ὅρον ἀνακινῆσαι, ἢ προσθήκην ἢ ὑφαίρεσιν ποιῆσαι ἐν τῷ ἀναγνωσθέντι ἱερῷ καὶ ἁγίῳ συμβόλῳ, ἀνάθεμα ἔστω. ταῦτα καὶ ἐν τοῖς ῥωμαϊκοῖς κανόσι τοῖς ἐκ τῆς πράξεως τῆς συνόδου ταύτης εὑρίσκεται ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς Ἰωάννου πάπα Ῥώμης πρὸς Φώτιον πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἡ σὴ ἀδελφότης ἐπίσταται, ὡς ὅτι πρὸς ἡμᾶς παρεγένετο ὁ μικρὸν ἔμπροσθεν ἀποσταλεὶς παρ' αὐτῆς περὶ τοῦ ἁγίου συμβόλου ἡμᾶς ἐδοκίμασεν, εὗρεν ἀπαράτρωτον, καθὼς ἀρχῆθεν παρεδόθη ἡμῖν, διατηροῦντας, καὶ μήτε προστιθέντας τι, ἢ ἀφαιροῦντας, ἀκριβῶς εἰδότας, ὡς τὰ τοιαῦτα τολμῶσι βαρεῖα καταδίκη ἀναμένουσα ἀπόκειται. καὶ πάλιν οἴομαι παραδηλοῦμεν τῇ αἰδεσιμότητί σου, ἵνα περὶ τοῦ ἄρθρου τούτου, δι' ὃ συνέβη τὰ σκάνδαλα μέσον τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ, ἔχῃ πληροφορίαν εἰς ἡμᾶς, ὅτι οὐ μόνον λέγομεν τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρῶτον θαρρήσαντας τῇ ἑαυτῶν ἀπονοίᾳ τοῦτο ποιῆσαι, παραβάτας τῶν θείων λόγων κρίνομεν καὶ μεταποιητὰς τῆς θεολογίας τοῦ δεσπότου Χριστοῦ, καὶ τῶν ἁγίων πατέρων, οἳ συνοδικῶς παρέλαβον τὸ ἅγιον σύμβολον, καὶ μετὰ τοῦ Ἰούδα αὐτοὺς τάττομεν, ὅτι καὶ ταὐτὸν ἐκείνῳ τετολμήκασι, οὐ παραδόντες εἰς θάνατον τὸ κυριακὸν σῶμα, ἀλλὰ τοὺς πιστούς, οἵτινες εἰσὶ μέρη τοῦ σώματος αὐτοῦ, διασχίσαντές τι, καὶ διατέμνοντας ἀλλήλων.

σίαν ἔχω θεῖναι καὶ πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ὡς τὸ μὲν παρατίθεσθαι τῆς κτιστῆς εἶναι φύσεως, τὸ δὲ ἐξουσίαν ἔχειν ἰδιαζόντως τῆς ἑνώσης αὐτῇ θεότητος. τοὺς λέγοντας οὖν ὅτι εἰς μίαν φύσιν ἀμφότεροι γεγόνασι, καὶ μίαν ἐπὶ τοῦ κυρίου πρεσβεύοντας φύσιν τῷ ἀναθέματι ἀναπέμπομεν.

ΠΈΜΠΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν ἑξήκοντα ἁγίων πατέρων κατὰ τοῦ Ὠριγένους τοῦ παράφρονος· ἡγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Βιγίλιος πάπας Ῥώμης, Εὐτύχιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀπολινάριος Ἀλεξανδρείας, Δόμνος Ἀντιοχείας, καὶ Δαμιανὸς Ἱεροσολύμων. ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ͵ςμέ. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἔτη φμέ. ἀπὸ πέμπτης ἕως τῆς ἕκτης ἔτη ἑκατιν δύο.

ἝΚΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, συναθροισθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἁγίων πατέρων, ἧς ἡγοῦντο Ἀγάθων Ῥώμης, Γεώργιος Κωνσταντινουπόλεως, Πέτρος μοναχὸς τοποτηρητὴς τῆς Ἀλεξανδρείας, Θεοφάτης Ἀντιοχείας κατὰ τοῦ Ὀνωρίου πάπα Ῥώμης, Κύρου Ἀλεξανδρείας, Σεργίου τε καὶ Πύρρου καὶ Παύλου καὶ Πέτρου ἐπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως. ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ͵ςροθ΄. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ψιθ. ἀπὸ ἕκτης ἕως ἑβδόμης ἔτη ἑκατὸν ἐννέα,

ἙΒΛΟΜΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἑβδόμη σύνοδος ἡ ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῆς μητρὸς αὐτοῦ συγκροτηθεῖσα ὑπὸ τριακοσίων ἑξήκοντα τριῶν ἁγίων πατέρων κατὰ τῶν εἰκονομάχων· ἡγοῦντο δὲ αὐτῆς Ἀδριανὸς πάπας Ῥώμης, Ταράσιος Κωνσταντινουπόλεως, Πολιτιανὸς Ἀλεξανδρείας, Θεοδώρητος Ἀντιοχείας, Ἠλίας Ἱεροσολύμων. ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη ..... ἀπὸ δὲ Χριστοῦ ἔτη ψκδ΄. ἀπὸ ἑβδόμης ἕως ὀγδόης ἔτη ἑκατὸν εἴκοσι.

ὈΓΔΟΉ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ αὕτη σύνοδος ὀγδόη τῶν τριακοσίων ὀγδοήκοντα ἁγίων πατέρων γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, καθ᾽ ἣν σύνοδον γέγονεν εἰρήνη μεταξὺ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχείων φανερῶς ὁμολογησάντων τῶν δυτικῶν, ὅτι οὕτως ἀναγινώσκομεν καὶ πιστεύομεν, ὡς καὶ ὑμεῖς· χωρὶς προσθήκης τινὸς τὸ σύμβολον τὸ ἅγιον ὡς οὕτως ... ἔχον, ὄντως σύμβολον εἶναι τῆς ἀληθοῦς πίστεως, ἀλλὰ καὶ τοὺς

νεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου συγκροτηθεῖσα ὑπὸ ἑκατὸν πεντήκοντα ἐπισκόπων κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Σαβελίου τοῦ Λίβυος, καὶ Ἀπολιναρίου Λαοδικείας· ἡγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Δάμασος Ῥώμης, Νεκτάριος Κωνσταντινουπόλεως, Τιμόθεος Ἀλεξανδρείας, Κύριλλος Ἱεροσολύμων, Μελέτιος Ἀντιοχείας, Γρηγόριος ὁ θεολόγος, Γρηγόριος Νύσσης, καὶ Ἀμφιλόχιος Ἰκονίου· ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη εωοβʹ. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ τοβʹ. ἀπὸ τῆς δευτέρας ἕως τῆς τρίτης ἔτη μαʹ. ἡμεῖς παρελάβομεν καὶ πιστεύομεν, ὅτι τὸ πανάγιον πνεῦμα θεός ἐστιν ἀληθινὸς, ὡς ὁμοούσιον τῷ θεῷ καὶ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, ἐπεὶ ὁ κύριος Ἰησοῦς οὕτως εἶπε, βαπτίζεσθαι καὶ πιστεύειν εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, ὅπερ οὐκ ἂν εἶπεν, εἰ κτίσμα ἦν. τῷ οὖν μὴ οὕτω φρονοῦντι ἀνάθεμα.

ΤΡΙΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος ἡ ἐν Ἐφέσῳ γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ συγκροτηθεῖσα ὑπὸ διακοσίων ἁγίων πατέρων κατὰ Νεστορίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ἡγοῦντο δὲ αὐτῆς Κελεστῖνος Ῥώμης, Κύριλλος Ἀλεξανδρείας, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, Μέμνων Ἐφέσου. ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη επιγʹ. ἀπὸ δὲ Χριστοῦ υιγʹ. ἀπὸ δὲ τῆς τρίτης ἕως τῆς τετάρτης, ἔτη τριάκοντα. ἡμεῖς παρελάβομεν καὶ πιστεύομεν ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, οὕτω γὰρ ὁ Πέτρος εἶπεν, ἐρωτηθεὶς παρὰ τοῦ κυρίου περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπῃνέθη παρὰ τῆς αὐτοαληθείας καὶ ἐμαρτυρήθη, ὡς αὐτὴ ἡ γνῶσις, ἐκ τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἀπεκαλύφθη. τῷ οὖν μὴ οὕτω φρονοῦντι, ἀνάθεμα.

ΤΕΤΑΡΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη σύνοδος, ἡ ἐν Χαλκηδόνι γέγονεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Μαρκιανοῦ, συγκροτηθεῖσα ὑπὸ ἑξακοσίων τριάκοντα ἁγίων πατέρων κατὰ Διοσκόρου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐτυχοῦς ἀρχιμανδρίτου Κωνσταντινουπόλεως· ἡγοῦντο δὲ αὐτῆς Λέων Ῥώμης, Ἀνατόλιος Κωνσταντινουπόλεως, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, Μάξιμος Ἀντιοχείας. ἦν δὲ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἔτη επμγʹ. ἀπὸ τετάρτης ἕως τῆς πέμπτης ἔτη ρβʹ. ἡμεῖς παρελάβομεν καὶ πιστεύομεν ὅτι αἱ δύο φύσεις αἱ συνελθοῦσαι ἐν μιᾷ ὑποστάσει τοῦ κυρίου ἡμῶν ἀσυγχύτως, οὕτω καὶ μεμενήκασι καθ' ἑαυτὰς, ἑκατέρας ἐχούσης τὰς ἰδίας ἐνεργείας. ἐδήλωσε γὰρ τοῦτο ὁ κύριος νῦν μὲν λέγων, ὅτι νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται, πάτερ σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης, νῦν δὲ λέγων, ὅτι οὐδεὶς αἴρει τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλὰ ἐξουσίαν

ΝΕΙΛΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙ-
ΤΟΥ ΡΟΔΟΥ ΔΙΗΓΗΣΙΣ ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙ ΤΩΝ
ἁγίων καὶ οἰκουμενικῶν συνόδων.

Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ γινώσκων τὰ ἴδια, καὶ γινωσκόμενος ὑπὸ τῶν ἰδίων, πορευθέντες, εἶπε, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

ἐκ τοῦ ἁγίου Πέτρου.

Ποιμένες ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον ἑκουσίως, καὶ μὴ βιαστῶς, μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ ὡς τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου, καὶ φανέντος τοῦ ἀρχιποιμένος κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον στέφανον, ὃν ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

ἐκ τοῦ ἁγίου Παύλου.

Ἐγὼ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, εἴ τις οὖν εὐαγγελίζεται ὑμᾶς παρ᾽ ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω· προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ εἰς ὃ ὑμᾶς κατέστησεν ἐπισκόπους.

ΠΡΩΤΗ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πρώτη σύνοδος ἡ ἐν Νικαίᾳ συναθροισθεῖσα ὑπὸ τιή. θεοφόρων πατέρων ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ ἰσαποστόλου Κωνσταντίνου κατὰ τοῦ ἄφρονος Ἀρείου πρεσβυτέρου τῆς Ἀλεξανδρέων ἐκκλησίας· ἡγοῦντο δὲ τῆς συνόδου Σίλβεστρος Ῥώμης, Ἀλέξανδρος Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλέξανδρος Ἀλεξανδρείας, Εὐστάθιος Ἀντιοχείας, καὶ Μακάριος Ἱεροσολύμων. γέγονε δὲ κατὰ τὸ ͵εωιέ. ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου τὸ ἀπὸ Χριστοῦ κατὰ τὸ τιή ἀπὸ τῆς πρώτης συνόδου ἕως τῆς δευτέρας ἔτη νϛ´. ἡμεῖς ὡς παρελάβομεν καὶ πιστεύομεν, ὅτι οὐ κτίσμα ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἀλλ᾽ ὁ ὢν ἐπὶ πάντα θεὸς εὐλογητὸς κατὰ τὴν τοῦ Παύλου φωνὴν καὶ ὁμοούσιος τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι κατὰ τὴν αὐτοῦ θεότητα καὶ τὸν μὴ οὕτω φρονοῦντα ἀναθεματίζομεν.

ΔΕΥΤΕΡΑ.

Ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος ἡ ἐν Κωνσταντίνου πόλει γέγο-

καὶ τῶν μακαρίων ἐκείνων καὶ ἱερῶν ἀνδρῶν ἡ θεοφόρος καὶ ἁγία πανήγυρις, οὐ μόνον τὴν εἰκόνα Χριστοῦ καθάπερ ἔφημεν, ἀλλά γε δὴ καὶ τῆς παναχράντου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας καὶ δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου, καὶ πάντων τῶν ἁγίων τὰς ἱερὰς εἰκόνας κατὰ ἀναλογίαν τῆς τῶν πρωτοτύπων ὑπεροχῆς καὶ σεβασμιότητος τιμᾶσθαι καὶ προσκυνεῖσθαι κοινῶν θεσπισμάτων ὅροις, ἐπεσφράγισέ τε καὶ ἐπεκύρωσε· καὶ γὰρ καὶ δι᾽ αὐτῶν εἰς ἑνοποιόν τινα καὶ συναγωγὸν ἀναγόμεθα θεωρίαν, καὶ πρὸς τὸ ἀκρότατον τῶν ὀρεκτῶν δι᾽ αὐτῆς ἀξιούμεθα θείας, καὶ ὑπερφυοῦς συναφείας. ἀλλὰ ταῦτα μὲν σοφῶς τε καὶ θεαρέστως τελεσαμένη διώρισε· πᾶσαν δὲ αἱρετικὴν νόσον καὶ πᾶσαν ἀκοσμίαν τῆς λογικῆς ἀπελάσασα, τὸν οἰκεῖον κόσμον καὶ τὸ κάλλος τὴν ἐκκλησίαν ἐπαναλαβοῦσαν ἀπέδειξεν. καὶ οἷα δὴ νύμφην οὐκ ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς, ἀλλ᾽ ἐν νοεροῖς ἐξορασθεῖσαν εἰκονίσμασιν, ἐκ δεξιῶν τοῦ νυμφίου Χριστοῦ παραστήσασα ἱλαροῖς καὶ χαίρουσιν ὀφθαλμοῖς καθορᾶσθαι καὶ ἐναγλαΐζεσθαι παντὶ τῷ τῶν πιστῶν πληρώματι παρεσκεύασεν.

γὰρ ἑαυτοῦ ὄνομά ὅντινα κατὰ Χριστοῦ ἐφρυάττοντο, καὶ τὴν ἰουδαίων κλῆσιν οὐ προσιέμενοι τὸ χριστόμαχον αὐτῶν παρεζήλων διὰ τῆς εἰκονομαχίας καὶ ὑπερέβαλον, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ εἰδωλολατρείας ἐκκλίνοντες ὄνομα οὐδὲν εἰδωλολατρῶν ἀνεκτότερα εἴς τε χριστιανοὺς αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ τῶν χριστιανῶν θεῖα καὶ ἄχραντα μυστήρια ἐπεδείξαντο· διὰ τοῦτο μὲν ὅπως μὴ τῆς μοιχαλίδος ταύτης καὶ πλυαστέρου καὶ συμπεφυρμένης δόξης φυγεῖν ἐθέλησαν τὴν δυσγένειαν ὡς νόθα γένη καὶ ἔκφυλα τῆς τῶν πιστῶν εὐγενείας, ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος διακρίνασα δεσμοῖς ἀλύτοις τοῦ ἀναθέματος καθυπέβαλεν: τὴν δὲ εἰκόνα Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν κατὰ τὰς ἄνεκαθεν ἀποστολικάς τε καὶ πατρικὰς παραδόσεις, καὶ τὰς τῶν ἱερῶν λογίων ἐκφαντορίας ἐπὶ τιμῇ καὶ σεβασμιότητι τοῦ εἰκονιζομένου προσκυνεῖσθαι καὶ τιμᾶσθαι ψήφοις ἁπάσαις ἐπεκύρωσέ τε καὶ ἐπεσφραγίσατο τῆς προσκυνήσεως καὶ τιμῆς δηλονότι προπαγμένης, καθ' ὃν τρόπον καὶ τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς συμβόλοις καὶ τύποις τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης λατρείας προσερχόμεθα. οὐ γὰρ ἐν αὐτοῖς ἱστῶμεν καὶ συμπερικλείομεν τὴν τιμὴν καὶ προσκύνησιν, οὐδὲ εἰς ἑτερόφυλα καὶ διάφορα τέλη σχιζόμεθα, ἀλλὰ διὰ τῆς φαινομένης, διαφόρου καὶ μετρίας αὐτῶν θεραπείας καὶ προσκυνήσεως ἱεροπρεπῶς τε καὶ ἀδιαιρέτως εἰς τὴν ἀμέριστον ἐκείνην ἑνοειδῆ τε καὶ ἑνοποιὸν θεότητα ἀναγόμεθα. οὕτω τὸν τίμιον σταυρὸν προσκυνοῦμεν, ἐν ᾧ τὸ δεσποτικὸν ἐξετανύσθη σῶμα, καὶ τὸ τοῦ κόσμου καθάρσιον ἀνέβλυσεν αἷμα, καὶ ἡ τοῦ ξύλου φύσις ταῖς ἐκείνου ῥοαῖς ἀρδευθεῖσα τὴν ἀγήρω ζωὴν ἐβλάστησεν ἀντὶ θανάτου, οὕτω τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ προσκυνοῦμεν, δι' οὗ δαιμόνων ἐλαύνεται στίφη, καὶ πάθη θεραπεύεται ποικίλα, τῆς ἅπαξ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ χάριτος καὶ δυνάμεως ἐνεργηθείσης, καὶ μέχρις αὐτῶν τῶν τύπων μετὰ τῆς ὁμοίας ἐνεργείας συμπροϊούσης. τούτων τοιγαροῦν ἕκαστον τήν τε Χριστοῦ εἰκόνα φημὶ καὶ αὐτὸν τὸν σταυρὸν, καὶ δὴ καὶ αὐτοῦ τοῦ σταυροῦ τὸν τύπον παραπλησίως τῇ σεβασμιότητι καὶ προσκυνήσει ἐξοσιοῦντες, οὐκ ἐν αὐτοῖς περιγράφομεν καὶ περιορίζομεν τὴν τιμὴν καὶ τὸ σέβας, ἀλλ' εἰς τὸν δι' ἡμᾶς ἐνανθρωπήσαντα πλούτῳ φιλανθρωπίας ἀφάτῳ, καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἐπονείδιστον θάνατον ἑκουσίως ὑπενεγκόντα, ταύτην ἀναφέρομεν καὶ ἀνιεροῦμεν, οὕτω δὴ καὶ ναοὺς ἁγίων καὶ τάφους καὶ λείψανα πιστοῖς βρύοντα ἰάσεσι πιστῶς προσκυνοῦμεν τὸν αὐτὰ δοξάσαντα Χριστὸν τὸν θεὸν ἡμῶν μεγαλύνοντες καὶ ἀνευφημοῦντες καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τούτοις κατὰ τὰς μυστικὰς καὶ ἁγίας ἡμῶν τελετάς ἐστι παραπλήσιον, διὰ τῆς ἐν αὐτοῖς ἐνεργουμένης δωρεᾶς τε καὶ χάριτος, τὸ ἀρχικόν τε καὶ πρωτουργὸν αἴτιον ἐπιγινώσκομέν τε καὶ δοξολογοῦμεν. διὸ

ἀποστολικῶν καὶ μεγάλων θρόνων τοποτηρητὰς, καὶ τὸ τῶν ἀρχιερέων προνόμιον ἔχοντας, λέγω δὴ Ἀπολιναρίου τε καὶ Θεοδωρίτου καὶ Ἠλία. ὧν ὁ μὲν Ἀλεξανδρείας, ὁ δὲ Ἀντιοχείας, καὶ ὁ λοιπὸς δὲ Ἱεροσολύμων ἱεροπρεπῶς τε καὶ πανσόφως προειστήκεσαν. Τότε Κωνσταντῖνος καὶ Εἰρήνη ὀρθοδοξίας στεφάνῳ κοσμούμενοι, καὶ τὴν αὐτοκράτορα τῆς ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς πορφυρίδα ἐστηρίζοντο. αὕτη τοιγαροῦν ἡ ἱερὰ καὶ μεγάλη σύνοδος ἀρτιφανῆ τε καὶ βάρβαρον αἵρεσιν ὑπὸ δυσσεβῶν καὶ ἀνιέρων ἀνδρῶν παρεισαχθεῖσαν θεσκελεῖ τε καὶ κοινῷ ψηφίσματι κατεδίκασε, καὶ τοὺς εἰσηγητὰς καὶ προμάχους αὐτῆς τῷ αὐτῷ συνυποβαλοῦσα κρίματι. οὗτοι γὰρ οἱ δείλαιοι Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν βλασφημεῖν οὐχ ὁμολογοῦντες τοῖς ῥήμασι, διὰ τῶν ἔργων πᾶσαν ἐπήνουν ὕβριν καὶ βλασφημίαν καὶ ἀσέβειαν, καὶ αὐτὸν ἐκεῖνον δυσφημεῖν ἀμέσως καὶ χωρὶς τινος παραπετάσματος οὐ θαρρήσαντες διὰ τῆς σεπτῆς εἰκόνος τὸ πᾶν αὐτῶν τῆς χριστομάχου γνώμης ἐξεπλήρουν θέλημα. εἴδωλον γὰρ ὢ τῆς μιαρᾶς καὶ ἀθέου γλώσσης καὶ διανοίας ἀπήχημα, τὴν προσκυνητὴν εἰκόνα Χριστοῦ, δι᾽ ἧς εἰδώλων πλάνη διώκεται προσηγόρευσαν καθυβρίζοντες, καὶ πάσαις αὐτὴν ἀτιμίαις περιβάλλοντες ἀνὰ τὰς ἀγορὰς καὶ τὰς λεωφόρους ποσὶ κατεπάτουν, περιέσυρον, πυρὶ παρεδίδοσαν. θέαμα χριστιανοῖς ἐλεεινὸν, καὶ τῆς ἑλληνικῆς χριστομαχίας μόνης ἄξιον. τὰ αὐτὰ δὲ καὶ κατὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν εἰκόνων καὶ εἰκονισμάτων ποσὶ θολεροῖς ἐκχέαι, ἅμα χερσί τε παλαμναίαις καὶ βεβήλοις χείλεσιν ἐνεσέλγαινον, καὶ κόρον οὐδένα τῆς τηλικαύτης μανίας καὶ παραπληξίας οὐδαμῶς ἐλάμβανον οἱ ἀλάστορες. ἀλλὰ τῶν ἑλληνικῶν βδελυγμάτων οὐδὲν ἔλαττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον, τὰ χριστιανῶν ἱερὰ σύμβολά τε καὶ ἐκτυπώματα διὰ μίσους ἄγοντες ἐβδελύσσοντο· δι᾽ ὧν αὐτοῖς καὶ ὁ ἄσπονδος πόλεμος κατὰ Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ ἁγίων συνεκροτεῖτο καὶ ἐκρατύνετο. δῆλον γὰρ ἅπασιν ὡς ἡ τιμὴ τῶν εἰκονισμάτων τιμὴ γίνεται τῶν εἰκονιζομένων, ὥσπερ καὶ ἡ ἀτιμία εἰς αὐτὰ διαβαίνει τὰ εἰκονιζόμενα. ἀλλ᾽ οὗτοι τὰ νέα τῶν χριστομάχων ἰουδαίων γεννήματα δι᾽ ὧν μὲν τὴν σεπτὴν εἰκόνα Χριστοῦ καὶ τῶν αὐτοῦ ἁγίων ἐξύβριζον, τὸ προγονικὸν ἀνεπλήρουν ὑστέρημα, εἰς τὰ τῶν ἰουδαίων τολμήματα ἐκφερόμενοι καὶ νικᾶν φιλονεικοῦντες τῇ ὑπερβολῇ τῆς προθυμίας τοὺς γεννήτορας· δι᾽ ὧν δὲ χριστιανῶν ἐν μέσῳ οὐκ ἔχον τολμῆσαι τὸν Χριστὸν καὶ χείλεσιν ἀπαρνήσασθαι καὶ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ ἰουδαϊκοῦ καὶ πατρῴου ζήλου ἠλέγχοντο διαπίπτοντες καὶ νόθον καὶ τὴν αὐτῶν δεικνύντες τὴν μίμησιν καὶ μηδαμοῦ στάσιν ἔχοντες, ἀλλ᾽ ὥσπερ τῷ κακῷ καρωθέντες τῆς αἱρέσεως, ὧδε κἀκεῖσε διερριπτοῦντο καὶ παρεφέροντο. χριστιανοὺς μὲν

λαβόντες οἱ ἀσύνετοι ῥᾴδιον ὂν καὶ πρόχειρον εἰς κατάληψιν, ὡς οὐκ ἔστι τῆς αὐτῆς ἐνεργείας κῶλον κατ' ἐξουσίαν ὀρθῶσαι, καὶ κόπους ὁδοιπορίας μετέρχεσθαι, οὐδὲ τυφλοὺς ὀμματῶσαι, καὶ γῆν δακτύλων ἔργοις σιέλῳ φυρᾶσαι, καὶ πηλὸν ποιῆσαι, καὶ ἐπιβαλεῖν τοῖς ὄμμασι, οὐδὲ νεκρὸν ἀναστῆσαι, καὶ δακρύειν ἐπὶ τελευτήσαντι. οὐ μὲν οὐδὲ τῆς αὐτῆς ἐστι θελήσεως παραιτεῖσθαι τὸ ποτήριον τοῦ θανάτου, καὶ δέξαι αὐτὸ καλεῖν πάλιν, καὶ βούλεσθαι τὸ ἀθέλητον. ἀλλὰ πῶς οὐχὶ συνήσθοντο διὰ τούτων καὶ τῶν φύσεων τὴν διαφορὰν ἐξαρνούμενοι. πᾶσα γὰρ φύσις πηγὴ ἐνεργείας, καὶ ταῖς διαφόροις ἐνεργείαις αἱ φυσικαὶ θελήσεις συνδιαιρίζονται. καὶ εἰ κατὰ τὴν ἐν αὐτοῖς πλάνην ἡ ἐνέργεια καὶ ἡ θέλησις μία, ἡ φύσις πάντως ἐξ ἧς ταῦτα, μία. εἰ δὲ δύο αἱ φύσεις, (οὔπω γὰρ εἰς τοῦτο μανίας ἐξώκειλαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἔχοντες τὴν διαπορὰν τῶν καταρξάντων καὶ ἀπώλειαν) πῶς οὐχὶ ἑκατέρα πηγάσει τὴν οἰκείαν ἐνέργειαν καὶ τὴν θέλησιν. ἀλλὰ καὶ οὗτοι μὲν τῆς ἰδίας αὐτῶν καὶ δυσφήμου δόξης οὐδὲν προτιμήσαντες σὺν αὐτῇ ἐκείνῃ αἰωνίῳ κατεδικάσθησαν ἀναθέματι. δύο δὲ θελήσεις φυσικὰς, καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ ἑνὸς Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν τῶν θεοφόρων πατέρων ἱερολογήσας ὁ σύλλογος ταῖς ἁπανταχοῦ ἐκκλησίαις τὸ διπλοῦν ὁμολογεῖν καὶ κηρύσσειν ὥσπερ τῶν φύσεων, οὕτω καὶ τῶν ἐνεργειῶν καὶ θελήσεων ὀρθοδόξως παραδεδώκασι. Κωνσταντῖνος δὲ τηνικαῦτα ὁ ἀπόγονος τοῦ Ἡρακλείου τὸν προγονικὸν τῆς βασιλείας κλῆρον ἐχρημάτιζεν ἀναδεδειγμένος, τά τε ἄλλα συμπράττων τῇ συνόδῳ καὶ τὸ ὀρθὸν τῆς ἐκκλησίας φρόνημα πρεσβεύων. ἀλλ' ἐν τούτῳ μὲν καὶ ἡ ἕκτη.

ἘΒΛΟ΄ΜΗ ΣΥ΄ΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἑβδόμη σύνοδος Νίκαιαν μὲν τῶν Βιθυνῶν μητρόπολιν οὖσαν, καὶ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων δικαστήριον πάλαι γεγονυῖαν, καὶ αὐτὴ τῆς εὐσεβείας κριτήριον ἔδειξεν, ἑπτὰ μὲν καὶ ἑξήκοντα καὶ τριακοσίων ἱερῶν ἀνδρῶν πλήθει πλατυνομένη· ταξιάρχους δὲ καὶ πρωτοστάτας τῆς ἱερᾶς αὐτῶν καὶ μεγάλης φάλαγγος προβαλλομένη Ταράσιόν τε τὸν ἐν ἀρχιερεῦσι θεοῦ περιβόητον (θεῖος οὗτος καὶ πανάριστος ἀνὴρ, καὶ τῆς βασιλίδος πόλεως τοὺς ἱεραρχικοὺς οἴακας, εἴπερ τις ἄλλος, περιάγειν ἄξιος) καὶ δὴ καὶ Πέτρον ἄλλον πρεσβύτερον, καὶ αὐτὸν καὶ τῆς ἐκεῖσε μονῆς ἡγούμενον τοῦ ἁγίου Σάββα, οἳ τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας διεπληροῦντο τὸν τόπον Ἀδριανοῦ τότε τὸ ἀρχιερατικὸν κοσμοῦντος ἀξίωμα, ἅμα δὲ τούτοις Ἰωάννην καὶ Θωμᾶν ἄνδρας μοναδικῇ πολιτείᾳ περιωνύμους, καὶ ἱερατικῇ τιμῇ περιλάμποντας, καὶ τῆς ἀνατολικῆς ἁπάσης διοικήσεως τῶν

πράττειν τιμωρίαν ἢ διπλῆς ἀξιοῦν μισθαποδοσίας· οὐ μόνον δὲ ταύτας τὰς δυσφημίας ὁ ἱερὸς οὗτος τῶν πατέρων χορὸς ἀπεκήρυξεν, ἀλλὰ καὶ πρό γε τούτων οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ καθεῖλε καὶ ἀνεθεμάτισε Ἄνθιμόν τε τὸν Τραπεζούντιον τὸ Εὐτυχοῦς ὑποθάλποντα φρόνημα, καὶ Σευῆρον Πέτρον τε τὸν Ἀπαμείας, καὶ Ζωόραν καὶ πᾶσαν τὴν πονηρὰν ἐκείνην καὶ πολυκέφαλον διασπορὰν καὶ συμμορίαν, Ἀγαπητοῦ μὲν μάλιστα τοῦ Ῥώμης, τῆς εὐαγοῦς προκατάρξαντος πράξεως, συμψήφων δὲ καὶ συνεργῶν ἀναφανέντων τῶν πρωτωνύμων ἀρχιερέων· ὧν ὁ μὲν Ἐφραΐμιος ὁ κλεινὸς, τοῦ Ἀντιόχου δὲ οὗτος, τῶν Ἱεροσολύμων δὲ Πέτρος ὁ ἱερὸς ἐπεσκόπευε. τούτων σὺν ἅπαντας τὸ θεῖον τῶν ἀρχιερέων συνάθροισμα ἐκκηρύξαντές τε καὶ ἀποβαλλόμενοι τὰ ἀπλανῆ καὶ θεῖα τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἐκραταίωσέ τε καὶ ἐπεκύρωσε δόγματα. καὶ τὰ μὲν τῆς οἰκουμενικῆς πέμπτης συνόδου ἐν τούτοις.

ΕΚΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ ἕκτη σύνοδος ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, καὶ αὐτὴ τῶν μυστικῶν τῆς ἐκκλησίας θεαμάτων τὸ ἱερὸν ἐπήγνυτο θέατρον· ἑβδομήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν θεοφόροις ἀνδράσι τὸν ἀγῶνα ὑποδυομένη λαμπρῶς νικῶσαν ἀπεδείκνυε τὴν εὐσέβειαν. ταύτης ἀρχηγοὶ καὶ τῶν ἄλλων προνομείᾳ ἐκρίνοντο ἄξιοι, Γεώργιός τε ᾧ τῆς βασιλίδος πόλεως ὁ ἀρχιερατικὸς θεσμὸς ὑπῆρχεν ἐγκεχειρισμένος, καὶ Θεόδωρος καὶ Γεώργιος ἐν πρεσβυτέρων ἀξιώματι κατειλεγμένοι, ἅμα διακόνῳ Ἰωάννῃ οἱ ἀντὶ Ἀγάθωνος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης εἰς τὴν τῶν ἐξάρχων τάξιν ἠριθμοῦντο, καὶ τοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου μεγαλοπόλεως θρόνου Πέτρος μοναχὸς τὸν τόπον ἀνεπλήρου· μεθ' ὧν καὶ Γεώργιος μοναχὸς καὶ πρεσβύτερος εἰς τὸν βαθμὸν τῆς ἀρχιερατικῆς τῶν Ἱεροσολύμων παρήγγελλε καθέδρας. οὗτοι δὴ σὺν τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς καὶ ἁγίοις πατράσι Σέργιον, Πύρρον, Παῦλον Κωνσταντινουπόλεως κατάρξαντας, καὶ Ὀνώριον τὸν Ῥώμης, Κῦρόν τε τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ Θεόδωρον τὸν τῆς Φαρὰν τὴν ἀλληλόπλοκον τοῦ ψεύδους σειρὰν διαρρήξαντας, οὐ μὲν ἀλλὰ καὶ Μακάριον τὸν Ἀντιοχείας ἅμα Στεφάνῳ τῆς αἱρέσεως μαθητῇ, σὺν γέροντί τινι ἀθλίῳ τοὔνομα Πολυχρονίῳ ἐπιπλακέντας αὐτοῖς, καὶ τῆς ἐκείνων δυσσεβείας ὑπερμαχεῖν μελετήσαντας ὑπὸ δικαίαν καταδίκην ἐποιήσαντο, ὅτι μίαν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν ἐπὶ Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν τοῦ ἐκ δύο πεφυκότος φύσεων, δυσσεβεῖ καὶ ἀλόγῳ φρονήματι, ἐτόλμησαν ἀποφήνασθαι· μηδὲ τοῦτο λογισμοῖς ἀνα-

θεοφόρων πατέρων παρουσίᾳ καὶ συνδρομῇ ἐκρατύνετο. ὧν ἡγεῖτο καὶ προέλαμπε Μήνας μὲν τὴν ἀρχὴν, εἶτα καὶ Εὐτύχιος τῆς αὖ τῆς βασιλίδος ἐκ διαδοχῆς τοὺς ἀρχιερατικοὺς πηδαλιουχήσαντες οἴακας, καὶ Βιγίλιος τῆς Ῥώμης τὴν ἱερὰν λαχὼν ἐφορείαν, παρὼν μὲν τῇ πόλει, οὐ παρὼν δὲ τῇ συνόδῳ ὡς εἰ καὶ μὴ πρόθυμος εἰς τὴν συνδρομὴν τῆς ἱερᾶς ὁμηγύρεως κατέστη. ἀλλ' οὐδὲν ἔλαττον ὅμως τὴν κοινὴν τῶν πατέρων πίστιν ἐπικυροῖ λιβέλλῳ· σὺν οἷς Ἀπολινάριός τε Ἀλεξανδρείας καὶ Δόμνος ὁ Ἀντιοχείας τῷ ἀρχιερατικῷ ἀξιώματι κεκοσμημένοι· καὶ δὴ καὶ Δίδυμος, καὶ Εὐάγριος Εὐστολίου τοῦ Ἱεροσολύμων ἀρχιερέως τὸν τόπον ἀναπληροῦντες. τηνικαῦτα δὲ καὶ ὁ Ἰουστινιανὸς ὁ κράτιστος ἐν βασιλεῦσι, τῆς ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς τὰς φροντίδας ἐνεχειρίζετο, καὶ τῷ ἐκκλησιαστικῷ συνεφρόνει φρονήματι. αὕτη τοιγαροῦν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος Νεστορίου πάλιν τὰ μιαρὰ παραφυόμενα δόγματα εἰς τὸ παντελὲς ἐξεθέρισεν ἅμα αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ σπορεῖ τῶν ζιζανίων, μεθ' ὧν Θεόδωρον καὶ Διόδωρον, ὧν ὁ μὲν Θάρσου πόλεως, ὁ δὲ Μομψουεστίας ἐπεσκόπησαν. οἱ Νεστορίου πρότερον τὴν τοιαύτην ὠδίνοντες αἵρεσιν, καὶ ἔγγραφον ἀπολελοίπασι τῆς νόθου διανοίας τὰ νόθα καὶ ἔκφυλα κυήματα. ἔτι δὲ κατεδίκασαν καὶ ἀνεθεμάτισαν Ὠριγένην, Δίδυμον, Εὐάγριον παλαιὰ τῆς πίστεως ἀρρωστήματα, ἄνδρας τε ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἐν τῇ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ παρεισενεγκεῖν φιλονεικήσαντας· προϋπάρχειν τε γὰρ οὗτοι τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων ἐληρώδουν, καὶ πολλὰ σώματα τὴν αὐτὴν ἐπενδύεσθαι, δόγμα μιαρὸν καὶ κατάπτυστον, καὶ μόνων ὡς ἀληθῶς ἐκείνων τῶν ψυχῶν ἄξιον, καὶ τέλος δὲ τῆς ἀτελευτήτου κολάσεως ἐψηφίζοντο, ἄλλη τοῦτο παράκλησις πρὸς ἁμαρτίαν πᾶσιν καὶ ἀπώλειαν, καὶ τοῖς πονηροῖς δαίμοσι τὸ ἀρχαῖον ἀξίωμα ἐχαρίζοντο, ἐπαναδραμεῖν ἑαυτοὺς εἰς τὴν ἄνωθεν δόξαν, ἐξ ἧς ἐξέπεσον ἀναπλάττοντες. ἔτι δὲ οὐδὲ τὰ σώματα ταῖς ψυχαῖς ἐβούλοντο συνανίστασθαι, γυμνὰς δὲ αὐτὰς τῶν σωμάτων ἀνιστῶσιν. οὐκ οἶδ' ὅτι καὶ καλοῦντες ἀνάστασιν εἴπερ τοῦ πεπτωκότος καὶ πεσόντος ἡ ἀνάστασις, οὐχὶ δὲ τοῦ ἀεὶ ἑστῶτος, ἐν ἀφθαρσίᾳ διαμένοντος, οἷόνπερ ἐστὶν ἡ ψυχή. οὐδὲ τοῦτο δυσωπηθέντες οἱ ἄθλιοι ἡλίκον οἷον ἀδίκημα δι' ὧν ληροῦσι, τοῦ δικαίου κριτοῦ κατηγοροῦσι. πῶς γὰρ οὐκ ἐσχάτην ἀδικίαν αὐτοῦ καταμαρτυροῦσι. τὰ μὲν συναθλήσαντα σώματα ταῖς ψυχαῖς ἐν τοῖς κατ' ἀρετὴν πόνοις τῶν κοινῶν ἐπάθλων ἀποστερεῖν αὐτὸν βλασφημοῦντες· τὰ δ' αὖ πάλιν συνεξαμαρτοῦντα τῆς κοινῆς αἰτίας καὶ πράξεως ἀνεπιτίμητα καταλιμπάνειν, μόνας δὲ τὰς ψυχὰς χωρὶς τῶν διαπραξαμένων σωμάτων ἢ διπλῆν εἰσ-

ἐν ταύταις ταῖς δυσὶ προσκυνουμένον φύσεσιν εἰς μίαν τολμηρῶς καὶ ἀφρόνως ἀνεκίρνων καὶ συνέχεεν φύσιν, ἐξ ὧν τῆς τε πατρικῆς οὐσίας ἑτερόφυλον, καὶ τοῖς ἀνθρώποις ἑτεροφυῆ οὐ συνίεσαν οἱ δείλαιοι συμπεραίνοντες. εἰ γὰρ μία ἡ τοῦ Χριστοῦ φύσις ἢ θεία πάντως, ἢ ἀνθρωπίνη ἔσεται. ἀλλ' εἰ μὲν μόνη θεία, ποῦ τὸ ἀνθρώπινον; εἰ δὲ ἀνθρωπίνη, πῶς οὐκ ἔξαρνοι τῆς θεότητος; εἰ δ' ἕτερόν τι παρὰ ταῦτα (τοῦτο γὰρ ὑπολείπεται, καὶ πρὸς τοῦτο μᾶλλον αὐτῶν νεύει τὸ φρόνημα) πῶς οὐχ ἑτεροφυὴς ὁ Χριστὸς καὶ τοῦ πατρὸς καὶ ἡμῶν ἀναπλασθήσεται; οὗ τί ἂν δυσσεβέστερον ἢ ἀφρονέστερον ἄνθρωπον γένεσθαι φάσκειν τὸν τοῦ θεοῦ λόγον καὶ θεὸν, ἐπί τε φθορᾷ τῆς οἰκείας θεότητος, καὶ ἐπὶ ἀναιρέσει τῆς προσληφθείσης ἀνθρωπότητος. τοῦτο γὰρ ἕπεται πάντως τοῖς μηδ' ἑτέρας φύσεως, ἀλλ' ἑτέρας παρὰ ταῦτα τὸν Χριστὸν εἰπεῖν τολμήσασι. διὸ καὶ τῆς τοσαύτης δυσσεβείας οἱ τῶν χριστομάχων τούτων δογμάτων εἰσηγηταὶ ἀξίαν τε δίκην δεδωκότες, ἀφῃρέθησάν τε τῆς ἱερωσύνης, καὶ ἀπὸ πάσης τῆς ἐκκλησίας γεγόνασιν ἀνάθεμα συναπελασθείσης αὐτοῖς καὶ τῆς χριστομάχου αἱρέσεως. τὸ δὲ ὀρθὸν καὶ ἀπαράτρεπτον τῆς ὀρθοδοξίας φρόνημα ἔτι μᾶλλον ταῖς γραφικαῖς μαρτυρίαις ἀνεκηρύχθη, καὶ διέλαμψεν ἕνα τὸν Χριστὸν, ἤτοι μίαν αὐτοῦ τὴν ὑπόστασιν, καὶ δύο τὰς φύσεις, θεότητά τε καὶ ἀνθρωπότητα ἀσυγχύτως καὶ ἀδιαιρέτως ἐνθεωρουμένας τῶν τρισμακαρίστων ἀρχιερέων περιφανῶς θεολογησάντων καὶ παραδεδωκότων ἀδιστάκτως ὁμολογεῖν καὶ κηρύσσειν εἰς πάντα τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα· δῆλον δὲ κἀντεῦθεν ὡς δι' ὧν μὲν χωλοῖς αἱ βάσεις ὠρθοῦντο, καὶ τυφλοῖς τὸ πάθος εἰς ὀμμάτων βλάστην ὑπεφύετο, νεκροί τε τῶν πυλῶν ἀνεσπῶντο τοῦ ᾅδου καὶ πρὸς τὸ ζῆν μετετάττοντο, αἵ τε ἄλλαι θεοσημίαι, ἃς οὐ ῥᾴδιον ἀριθμεῖν, ἐπετελοῦντο, καὶ ἐπεδείκνυντο τῆς θείας φύσεως ἐναργῶς παρεδήλου τὸ ἀξίωμα. δι' ὧν δὲ κόπους, καὶ πόνους, καὶ πεῖναν, καὶ δίψαν καὶ τὰ τούτοις ὑφίστατο συγγενῆ καὶ παραπλήσια τῆς ἀνθρωπίνης οὐσίας ἐτρανοῦτο τὸ ἰδίωμα· ὧν τὰ μὲν θεοπρεπῶς ὁ αὐτὸς Χριστὸς ὁ ἀληθινὸς θεὸς ἡμῶν ἐπιτελέσας καὶ διαπραξάμενος μὲν αὐτοῦ καὶ ἑνιαίαν τὴν ὑπόστασιν, δύο δὲ καὶ διαφερούσας τὰς φύσεις ἐν ἀσυγχύτῳ ἑνώσει σαφῶς τε καὶ ἀναντιρρήτῳ λόγῳ παρέστησε καὶ ἐπιστώσατο. ἀλλ' ἐν τούτοις καὶ τὰ τῆς τετάρτης συνόδου.

ΠΕΜΠΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ πέμπτη σύνοδος τέμενος αὐτῇ ἱερὸν ἡ Κωνσταντίνου μεγαλόπολις ἀφιέρωσε, πέντε δὲ καὶ ἑξήκοντα καὶ ἑκατὸν

θεοφόρων

ἄφατιν φιλανθρωπίαν εἰς θεραπείαν καὶ ἀνάπλασιν ὑποδυόμενος. οὐδὲ τοῦτο συνιδών, ὡς εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τὴν τοῦ λόγου ἐδίχαζεν ὑποστάσεως ἀνίατον αὐτὴν καὶ ἀθεράπευτον ἀνεκήρυττε, καὶ τῆς ἰδίας ἔξαρνος σωτηρίας ἐγίνετο· ἀλλὰ γὰρ τοὺς λογισμοὺς ὅλως ἐκ τούτων διαστραφεὶς οὐδὲ τὴν αὐτοῦ κατὰ σάρκα μητέρα τὴν παναγίαν παρθένον τὴν κυρίως καὶ ἀληθῶς τὸν θεὸν λόγον σεσαρκωμένον τεκοῦσαν, οὐδὲ ταύτην καλεῖν θεοτόκον ἠνέσχετο. ἀλλὰ ὥσπερ τὸν υἱὸν ἀπεστέρει τῆς θεότητος οὕτως ἠλλοτρίου καὶ τὴν γεννησαμένην τῆς θεοτόκου κλήσεως. διὸ τοῦτον ἀξίως τῆς τηλικαύτης ἀπονοίας καὶ τῆς βλασφήμου γλώσσης τῶν μακαρίων πατέρων ἡ σύλλογος πάσης τε τῆς ἱερωσύνης ἐγύμνωσε, καὶ σὺν τῷ οἰκείῳ καὶ βδελυρωτάτῳ φρονήματι τῷ αἰωνίῳ παρέπεμψεν ἀναθήματι, τὸν δὲ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὑποστάσει πατροπαραδότως, καὶ ὁσιοπρεπῶς προσκυνεῖσθαι καὶ κηρύττεσθαι δογματίσαντες, ἀκολούθως καὶ τὴν πανάχραντον αὐτοῦ καὶ ἀειπάρθενον μητέρα κυρίως καὶ ἀληθῶς καλεῖσθαι καὶ ἀνευφημεῖσθαι θεοτόκον παραδεδώκασιν. ἡ γὰρ τὸν θεὸν λόγον σαρκὶ γεννηθῆναι καταδεξάμενον τέτοκε, θεοτόκος ἐνδίκως δοξολογεῖσθαι καὶ ὀνομάζεσθαι ἐξωσίωται. ἀλλ' ἐπὶ τούτοις μὲν καὶ αὕτη τὸ τέλος ἔσχηκεν, ἡνίκα τὸν Θεοδόσιον ἡ ῥωμαϊκὴ πολιτεία γαληνοῖς ἑώρα ὀφθαλμοῖς τὴν πατρῴαν καὶ βασίλειον ἀρχὴν ἐκ τριγωνίας διανύοντα.

ΤΕΤΑ'ΡΤΗ ΣΥ'ΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τετάρτη σύνοδος τὸν ἐν βασιλεῦσιν εὐσεβέστατον Μαρκιανὸν συμπαρόντα καὶ συμπνέοντα ἔχουσα τῶν ἀληθινῶν μὲν δογμάτων ἀκροατήριον ἀφιέρου τὴν Χαλκηδόνα πόλιν Βιθυνίας οὖσαν ἐπίσημον. ἐν τριάκοντα δὲ καὶ ἑξακοσίοις τὸν ἀριθμὸν ἐξετείνετο· ἧς λογάδες ἐχρημάτιζον, Ἀνατόλιός τε ὁ τῆς Βασιλίδος πόλεως τοὺς ἱερατικοὺς θεσμοὺς ἐγκεχειρισμένος, καὶ Λουκίνσιος [καὶ Πασχασῖνος] ἐπισκοπικῷ διαπρέποντες ἀξιώματι, σὺν Βονιφατίῳ πρεσβυτέρῳ τὸν τόπον ἐπέχοντες Λέοντος τοῦ ἁγιωτάτου πάπα Ῥώμης, οὗ κλέος μέγα, καὶ πολὺς ὁ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ζῆλος, μεθ' ὧν Μάξιμός τε ὁ Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος, οἵτινες Εὐτυχῆ τε τὸν δυστυχῆ καὶ τὸν προσασπιστὴν αὐτοῦ καὶ καὶ ἀλάζονα Διόσκορον τόν ποτε Ἀλεξανδρείας δυσσεβημάτων εἰσπράξεις ἀπῄτησαν. καὶ γὰρ καὶ οὗτοι τὴν ἐκ διαμέτρου Νεστορίῳ πλάνην οἰκειωσάμενοι εἰς τὴν ὁμοίαν ἐκείνῳ ἐξέπεσον ἀθλιότητα. τὸν γὰρ ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ θεότητός τε καὶ ἀνθρωπότητος γνωριζόμενον, καὶ

αὐτός τε ἀφαιρέσει τῆς ἱερωσύνης ζημιούμενος καὶ πάντες ὅσοι τῆς αὐτοῦ θεομαχίας τὸ ἀνίατον παρεζήλωσαν, καὶ ὡς ἐκεῖνος τὸ πανάγιον πνεῦμα τῆς τριαδικῆς μιᾶς θεότητός τε καὶ κυριότητος ἀλλοτριοῦν ἐφρυάττετο, οὕτως αὐτὸν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος καὶ τῆς ἱερωσύνης, καὶ τῆς τῶν πιστῶν μερίδος, οἷα δεύτερον ἠλλοτρίωσαν Ἄρειον· τὸ δὲ πανάγιον καὶ παντοδύναμον, ἅτε δὴ ὁμοφυές τε καὶ ὁμοούσιον, ἰσοσθενές τε καὶ παντοδύναμον τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ συμπροσκυνεῖσθαι καὶ συνδοξολογεῖσθαι κατὰ τὰς πατρικάς τε καὶ θεολογικὰς φωνὰς ἀνεκήρυξεν, ἐκθερίσαντες τέλεον, καὶ εἴ τι τῆς Ἀρειανῶν σπορᾶς ζιζάνιον ὑπεφύετο. τηνικαῦτα δὲ τὰς τῆς βασιλείας ἡνίας ὁ μέγας ὡς ἀληθῶς καὶ μεγάλης Εὐφημίας ἄξιος περιεζώννυτο Θεοδόσιος πρόμαχος καὶ αὐτὸς τῆς εὐσεβείας γνωριζόμενος. ἀλλ' ἐν τούτοις μὲν καὶ αὕτη ἡ ἁγία σύνοδος.

ΤΡΙΤΗ ΣΥΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τρίτη σύνοδος ἐν μὲν τῇ κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἐφέσῳ συνεκροτήθη, εἰς διακοσίους δὲ ἐπληθύνετο. ἐν οἷς ἡγεμόνες ἐγνωρίζοντο Κύριλλός τε ὁ ἐν πατράσι περιώνυμος ὃς δι' ἀρετὴν καὶ σοφίας πλοῦτον τῆς Ἀλεξάνδρου μεγαλοπόλεως ἰθύνων τὸν θρόνον, καὶ τοῦ Ῥώμης Κελεστίνου ἐπλήρου τὴν καθέδραν καὶ τὸ πρόσωπον, μεθ' ὧν καὶ Μέμνων ὁ τῆς ἐκκλησίας Ἐφεσίων ἐμπεπιστευμένος τοὺς οἴακας, καὶ δὴ καὶ ὁ τῶν Ἱεροσολύμων Ἰουβενάλιος. οἵτινες σὺν παντὶ τῷ τοῦ συνεδρίου πληρώματι τὸν δυσσεβῆ Νεστόριον, ὧν ἠσέβει, δίκας εἰσεπράττοντο· ὃς ἐκ τῆς Ἀντιοχείας τῆς πρὸς τῷ Ὀρόντῃ ὁρμώμενος τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον οὐκ εὐαγῶς ἐνεχείρητο. ἀλλ' ὅγε ταλαίπωρος οὗτος ἐκ τῶν Διοδώρου καὶ Θεοδώρου θολερῶν τῆς ἀσεβείας ἐκροφήσας ναμάτων καὶ εἰς φρενῶν μέθην ἐμπεσὼν ἀπηχεῖς καὶ ἐκτόπους φωνὰς ἐπὶ λύμῃ τοῦ ποιμνίου πολλῶν ἀκοαῖς ἐναπηρεύξατο. Χριστὸν γὰρ τὸν ἕνα υἱὸν τὸν ἀληθινὸν θεὸν ἡμῶν, ὃς δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν σαρκὸς ἡμῖν παραπλησίως κοινωνήσας καὶ αἵματος, καὶ εἰς ἑαυτὸν τὸ ἡμέτερον ὑποστησάμενος φύραμα εἷς ἐκ δύο ἐχρημάτισε τῶν ἐναντίων, θεὸς ὁ αὐτὸς ὑπάρχων, καὶ ἄνθρωπος, εἷς χριστός, εἷς υἱός, ὁ αὐτὸς ἄνω ἐκ πατρὸς ἀμήτωρ, καὶ κάτω ἐκ μητρὸς ἀπάτωρ, ὁ αὐτὸς καὶ οὐκ ἄλλος, ἓν πρόσωπον, μία ὑπόστασις. τοῦτον δὴ τὸν ἕνα κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν εἰς δύο τέμνειν καὶ διαιρεῖν ὑποστάσεις ὁ τριάθλιος ἐκεῖνος οὐ πεφρικὼς τὸν μὲν ψιλὸν ἄνθρωπον καὶ χωρὶς τοῦ προσλαβόντος λόγου κατ' ἰδίαν ὑπόστασιν ἔπλαττε· τὸν δὲ θεὸν ἀνὰ μέρος καὶ γυμνὸν τοῦ προσλήμματος, ὥσπερ δεδοικώς, ὁ ἀνόητος μή τι θεὸς πάθοι, τὸ οἰκεῖον πλάσμα δι'

ΔΕΥΤΈΡΑ ΣΥ'ΝΟΔΟΣ.

Ἡ δὲ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ δευτέρα σύνοδος τῶν μὲν ἱερῶν φροντισμάτων τὴν βασιλίδα πόλιν, ἱερὸν ἐδείκνυ φροντιστήριον εἰς πεντήκοντα δὲ καὶ ἑκατὸν ἄνδρας ἱεροὺς συνηγείρετο, ἐξάρχους ἔχουσα Τιμόθεόν τε τὸν Ἀλεξανδρείας, καὶ τὸν ἀξιοθαύμαστον τῆς Ἀντιοχείας Μελέτιον, Κύριλλόν τε τῶν Ἱεροσολύμων, τοὺς ἱεροὺς θρόνους ἰθύνοντας, καὶ δὴ καὶ Νεκτάριον, ὃς ἄρτι τῆς τῶν κατηχουμένων ἀγέλης ἀφορισθεὶς καὶ τῷ λουτρῷ τῷ θείῳ τὸν τοῦ βίου ῥύπον ἀποπλυνάμενος, καθαρὸς ἤδη τὸ καθαρώτατον τῆς ἀρχιεραρχίας ἀξίωμα περιβάλλεται ψήφῳ μὲν κοινῇ τῆς συνόδου, χειροθεσίᾳ δὲ τῶν προκρίτων καὶ ἅμα τῆς βασιλευούσης ἐπισκοπῆς, καὶ τῆς συνόδου ἐχρημάτιζεν ἔξαρχος, μεθ' ὧν Γρηγόριος, ὅ τε ἐν Καππαδοκίᾳ Νύσσης ἐπίσκοπος, καὶ ὁ τῆς θεολογίας ἐξ ἔργων ἐπώνυμος, οἷς οὐ πολὺς χρόνος καὶ Δάμασος ὁ τῆς Ῥώμης τὰ αὐτὰ κρατύνων ἐγνωρίζετο σύμφωνος τοῖς προλαβοῦσι καθισταμένους· οὗτος δὴ ὁ ἱεροφάντης χορὸς Μακεδόνιόν τινα τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἅρπαγμα πάλαι ποιησάμενον, ὅτι τὸ πανάγιον, καὶ ζωαρχικὸν ἐδυσφήμει πνεῦμα, εὐθύνας ἐδικαίου· ... ὡς γὰρ Ἄρειος κατὰ τοῦ υἱοῦ οὕτω καὶ αὐτὸς κατὰ τοῦ πνεύματος παραταττόμενος εἰς δούλους καὶ ὑπηρέτας, καὶ τὴν δεσποτικὴν καὶ τὴν ὑπερκειμένην αὐτοῦ συνέταττε κυριότητα, καίτοι ῥᾷον ἦν τῷ ἀθλίῳ, εἴπερ ἐβούλετο, συνορᾶν, ὅτι καθάπερ οἱ τὸν υἱὸν εἰς κτίσμα τάττοντες, τὴν ὕβριν οὐδὲν ἧττον τῷ πατρὶ προσάπτουσι, οὕτω καὶ οἱ τὸ πανάγιον αὐτοῦ πνεῦμα τοῖς ποιήμασι συναριθμοῦντες, τὴν ἴσην καὶ ὁμοίαν βλασφημίαν ἀφιᾶσι κατ' αὐτοῦ. εἰ γὰρ τὸ πνεῦμα κτίσμα, κἀκεῖνος οὗ τὸ πνεῦμα μετὰ τῶν κτισμάτων. οὐδὲ καὶ ἀκοαῖς ἀφόρητος ἡ τῆς ἀθεότητος ταύτης ὑπερβολή, πῶς οὐ συνῆκεν ὁ ταλαίπωρος ἐκεῖνο φυγεῖν, δι' οὗ πρὸς τοῦτον ἀνάγκη πεσεῖν τὸν θεομάχους λογισμούς, ἀπιθῆσαι τὸ πνεῦμα εἶναι θεόν. πῶς γὰρ ἐρευνᾷ καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ; καὶ οὐδὲν κρύφιον ἀπ' αὐτοῦ; πῶς ἐστὶν ἄλλος παράκλητος; πῶς συντάττεται πατρὶ καὶ υἱῷ; πορευθέντες γάρ, φησὶν αὐτὸς ὁ υἱός, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρός, καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. εἰ εἰς ἓν τῶν τριῶν κτίσμα φωτιζόμεθα, οὐδὲ τὰ λοιπὰ καθαρεύει τῆς ὕβρεως. ἀλλ' εἰ κτίσμα, πῶς κτίζει; πῶς ἁγιάζει; πῶς ζωοποιεῖ; πῶς διαιρεῖ χαρίσματα; πῶς δὲ θεός; ἀλλὰ τούτων οὐδὲν ἐκεῖνος ὁ φρενοβλαβὴς ἐπὶ νοῦ θέμενος, τῆς μοναρχικῆς αὐτὸ καὶ μιᾶς ἀδιαιρέτου θεότητος διασπᾶν ἐτόλμα, καὶ ἐπεθρασύνατο. διὸ καὶ τῆς ἀσεβείας ἐπάξια εἴληφε τὰ ἐπίχειρα,

πολλαῖς ἰδέαις ἀρετῶν ἐνευθυνόμενος, ἄλλοι τε πλεῖστοι ἀποστολικοῖς χαρίσμασι καὶ μαρτυρικοῖς πάθεσι διαλάμποντες, ὧν Παφνούτιος καὶ Σπυρίδων, Ἰάκωβός τε καὶ Μάξιμος ἀγαθοῦ καὶ θαυμασίου συστήματος ἀγαθοὶ καὶ θαυμάσιοι προστάται ἐγνωρίζοντο. ἐφ᾽ οἷς ἅπασι καὶ ὁ μέγας ἐξάγιστος Κωνσταντῖνος τῆς ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς διιθύνων τὰ σκῆπτρα διέπρεπεν τήν τε σύνοδον ἀθροΐζων καὶ λαμπροτέραν τῇ παρουσίᾳ ἀπεργαζόμενος. ἀλλ᾽ ἐκ τοσούτων μὲν καὶ τοιούτων ὁ ἱερὸς ἐκεῖνος συνίστατο σύλλογος. Ἄρειον ἵνα νεωτεροποιὸν δυσσεβείας δίκας εἰσπραττόμενοι καὶ τὸ ἀποστολικὸν καὶ θεῖον κρατύναντες κήρυγμα. ἦν δὲ οὗτος ὁ δείλαιος ἕλκων μὲν τὸ γένος ἐκ τῆς Ἀλεξάνδρου, εἰς κλῆρον δὲ καταλεγεὶς τῆς ἐκεῖσε ἐκκλησίας καὶ εἰς πρεσβυτέρου βαθμὸν ἀνελθών, πρότερον μὲν κατὰ τοῦ ἰδίου ποιμένος ὑπερήφανον ἀνέλαβε φρόνημα, ἐκεῖθεν δὲ κατὰ τοῦ κοινοῦ ποιμένος καὶ δεσπότου παρέτεινε τὴν ἀπόνοιαν. τὸν γὰρ υἱὸν καὶ λόγον τοῦ θεοῦ, ὢ τολμηρᾶς ἐκείνης καὶ γλώττης καὶ διανοίας, εἰς κτίσμα καὶ ποίημα κατεβίβαζεν. οὐδὲ τοῦτο συνιδεῖν ἐθέλων, κοινὸν ὑπάρχον πᾶσι καὶ αὐτοδίδακτον ὁμολόγημα, ὡς ἅπας υἱὸς τῆς αὐτῆς ἐστι τῷ γεγεννηκότι καὶ οὐσίας καὶ φύσεως, καὶ ὁ τὸν υἱὸν τάττων ἐν κτίσμασι, καὶ τὸν πατέρα κτίσμα προσηγόρευσεν. ὥσπερ ὁ τὸν πατέρα δημιουργικῆς οὐσίας καὶ ἀϊδίου φύσεως ὁμολογῶν τῆς αὐτῆς εἶναι καὶ τὸν υἱὸν συνωμολογήσατο. ποῦ δὲ ἂν εἴη τὸ γνήσιον τῆς υἱότητος, ἄλλης μὲν οὐσίας τοῦ πατρὸς, ἑτέρας δὲ τοῦ υἱοῦ χρηματίζοντος, πῶς δὲ οὐ τῆς ἑλληνικῆς πλάνης ἀνακύψει τὸ πολύθεον εἰς ἐλάττω καὶ μείζω οὐσίαν τεμνομένης τῆς θεότητος καὶ τῆς μὲν εἰς πρῶτον καὶ δημιουργὸν καὶ πρεσβύτερον θεὸν ἀφοριζομένης, τῆς δὲ εἰς δεύτερον θεὸν διακρινομένης καὶ ὑπουργὸν, καὶ νεώτερον. ταῦτα γὰρ τὰ τῆς Ἀρείου πονηρᾶς σπορᾶς τὰ γεννήματα. ἀλλὰ τοῦτον μὲν ὡς χείλη βλάσφημα κατὰ τοῦ πεποιηκότος ὁπλισάμενον τῆς ἱερωσύνης ὁ ἱερὸς ἀπεγύμνωσε σύλλογος, τὴν δὲ δυσσεβεστάτην καὶ θεόμαχον αὐτοῦ αἵρεσιν τῷ ἀναθέματι καθυπέβαλεν, ὁμοούσιον καὶ ὁμοφυῆ καὶ συναΐδιον τὸν υἱὸν καὶ λόγον τοῦ θεοῦ τῷ γεγεννηκότι πατρὶ, καὶ τῆς αὐτῆς ἐξουσίας καὶ κυριότητος, ὡς οἱ θεῖοι χρησμοὶ, καὶ τῶν εὐσεβείας τὰ κοινὰ δόγματα ἱερολογήσαντες διετράνωσαν, καλῶς εἰδότες ὅτι ὥσπερ τὸ εἰς ἓν συγκλείειν πρόσωπον τὴν τριαδικὴν μοναρχίαν καὶ κυριότητα ἰουδαϊκόν ἐστι καὶ μισόχριστον, οὕτω καὶ τὸ κατατέμνειν εἰς ἀνίσους φύσεις τὴν ὑπερούσιον καὶ ὑπερφυῆ καὶ ἑνιαίαν θεότητα ἑλληνικὸν ὑπάρχει καὶ πολύθεον. ἀλλὰ ἐν τούτοις μὲν ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἡ πρώτη.

ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ἘΚ ΤΗ͂Σ ΠΡῸΣ ΜΙΧΑΗ͂ΛΟΝ τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπιστολῆς περὶ τῶν ζ. οἰκουμενικῶν συνόδων.

ΠΡΩ͂ΤΗ ΣΥ͂ΝΟΔΟΣ.

Η πρώτη καὶ οἰκουμενικὴ ἁγία σύνοδος ἐν τῇ κατὰ Βιθυνίαν Νικαίᾳ συνεκροτήθη ιη΄. καὶ τριακοσίων θείων ἀρχιερέων ὁμήγυρις τὴν τῆς ἀληθείας κρίσιν ἐνεχειρίζοντο, ὧν ἦσαν προέχοντες Ἀλέξανδρός τε ὁ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιερατικὸν θρόνον λαχὼν διϊθύνειν,...βαθεία μὲν πολιᾷ, παραπλησίῳ δὲ φρονήματι σεμνυνόμενος, βίου δὲ λαμπρότητι καὶ ὁσιότητι γνώμης καὶ πίστεως ἀκριβείᾳ τὴν εἰς τὸ θεῖον παρρησίαν πολλὴν οἰκειούμενος, καὶ δὴ καὶ Σίλβεστρος καὶ Ἰούλιος τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἐπίσημοί τε καὶ διαβόητοι πρόεδροι. αὐτῶν μὲν οὐδέτερος παραγεγονώς, Βίτωνα δὲ καὶ Βικέντιον ἑκάτερος ἀνθ᾽ ἑαυτοῦ κατὰ τὸν οἰκεῖον τῆς ἀρχιερατείας χρόνον τῇ κοινῇ παρεῖναι συνελεύσει προβαλλόμενος ἀνθρώπους ἀρετὴν τιμῶντας, καὶ εἰς τὸ τοῦ πρεσβυτερίου ἀξίωμα παραγγέλλοντας· οἷς καὶ ὁ Κουδούβρης ἐπίσκοπος συνετέτακτο, ὃς κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς διωγμοὺς τὴν κλῆσιν ἐπαληθεύουσαν ἔδειξεν· Ὅσιος γὰρ ὀνομαζόμενος ἀβέβηλον αὐτοῦ τὴν ὁμολογίαν τῆς εἰδωλολατρείας διετήρησεν. ὁ μέντοι Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος αὐτός τε παρῆν ἱεροῖς ἐνδιαπρέπων κατορθώμασιν. ἦγε δὲ συναγωνιστὴν ἑαυτῷ καὶ Ἀθανάσιον, ὃς τότε μὲν τοῦ τάγματος τῶν διακόνων ἡγεῖτο, μετ᾽ οὐ πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου κατέστη διάδοχος. ναὶ δὴ καὶ ὁ κλεινὸς Εὐστάθιος συμπαρῆν τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας τὸ ἐγκαλλώπισμα πίστεως μὲν ἐναστράπτων, καθαρότητι λόγων δὲ καὶ νοημάτων φρονήσει θαυμαζόμενος· μεθ᾽ ὧν καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Μακάριος.

κεφάλαιον ϛʹ.

Πῶς γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος, Τιμοθέου κανὼν ιδʹ.

κεφάλαιον ζʹ.

Περὶ τοῦ ἔχοντος γαμετὴν δαιμονιζομένην καὶ διὰ τοῦτο θέλοντος ἄλλην λαβεῖν, Τιμοθέου κανὼν ιεʹ.

σχόλιον.

Περὶ τοῦ παρόντος κεφ. ἐγράψαμεν ἀρκούντως ἐν τῷ λʹ. κεφ. τοῦ ιγʹ. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ἀνάγνωθι τὰς εἰς τὸ σχόλιον τοῦτο συνεκφωνηθείσας παρὰ τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου, καὶ κατ᾽ ὁποίας λέγει τὰ τῶν δαιμονώντων γίνεσθαι διαζύγια.

ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟ'ΛΕΩΣ, ἘΚ ΤΗ͂Σ ΠΡΟ'Σ ΜΙΧΑΗ-λον τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας ἐπιστολῆς περὶ τῶν ζ. οἰκουμενικῶν συνόδων.

ΠΡΩ'ΤΗ ΣΥ'ΝΟΔΟΣ.

Ἡ πρώτη καὶ οἰκουμενικὴ ἁγία σύνοδος ἐν τῇ κατὰ Βιθυνίαν Νικαίᾳ συνεκροτήθη ιθ'. καὶ τριακοσίων θείων ἀρχιερέων ὁμήγυρις τὴν τῆς ἀληθείας κρίσιν ἐνεχειρίζοντο, ὧν ἦσαν προέχοντες Ἀλέξανδρός τε ὁ τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιερατικὸν θρόνον λαχὼν διιθύνειν,... βαθείᾳ μὲν πολιᾷ, παραπλησίῳ δὲ φρονήματι σεμνυνόμενος, βίου δὲ λαμπρότητι καὶ ὁσιότητι γνώμης καὶ πίστεως ἀκριβείᾳ τὴν εἰς τὸ θεῖον παρρησίαν πολλὴν οἰκειούμενος, καὶ δὴ καὶ Σίλβεστρος καὶ Ἰούλιος τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας ἐπίσημοί τε καὶ διαβόητοι πρόεδροι. αὐτῶν μὲν οὐδέτερος παραγεγονὼς, Βίτωνα δὲ καὶ Βικέντιον ἑκάτερος ἀνθ' ἑαυτοῦ κατὰ τὸν οἰκεῖον τῆς ἀρχιερατείας χρόνον τῇ κοινῇ παρεῖναι συνελεύσει προβαλλόμενος ἀνθρώπους ἀρετὴν τιμῶντας, καὶ εἰς τὸ τοῦ πρεσβυτερίου ἀξίωμα παραγγέλλοντας· οἷς καὶ ὁ Κουδούβρης ἐπίσκοπος συνετέτακτο, ὃς κατὰ τοὺς ἑλληνικοὺς διωγμοὺς τὴν κλῆσιν ἐπαληθεύουσαν ἔδειξεν· Ὅσιος γὰρ ὀνομαζόμενος ἀβέβηλον αὐτοῦ τὴν ὁμολογίαν τῆς εἰδωλολατρείας διετήρησεν. ὁ μέντοι Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρος αὐτός τε παρῆν ἱεροῖς ἐνδιαπρέπων κατορθώμασιν. ἦγε δὲ συναγωνιστὴν ἑαυτῷ καὶ Ἀθανάσιον, ὃς τότε μὲν τοῦ τάγματος τῶν διακόνων ἡγεῖτο, μετ' οὐ πολὺ δὲ καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου κατέστη διάδοχος. καὶ δὴ καὶ ὁ κλεινὸς Εὐστάθιος συμπαρῆν τῆς Ἀντιοχέων ἐκκλησίας τὸ ἐγκαλλώπισμα πίστεως μὲν ἐναστράπτων, καθαρότητι λόγων δὲ καὶ νοημάτων φρονήσει θαυμαζόμενος· μεθ' ὧν καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Μακάριος.

κεφάλαιον ϛ΄.

Πῶς γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος, Τιμοθέου κανὼν ιδ΄.

κεφάλαιον ζ.

Περὶ τοῦ ἔχοντος γαμετὴν δαιμονιζομένην καὶ διὰ τοῦτο θέλοντος ἄλλην λαβεῖν, Τιμοθέου κανὼν ιε΄.

σχόλιον.

Περὶ τοῦ παρόντος κεφ. ἐγράψαμεν ἀρκούντως ἐν τῷ λ΄. κεφ. τοῦ ιγ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ἀνάγνωθι τὰς εἰς τὸ σχόλιον τοῦτο συνυφανθείσας νεαρὰς τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου, καὶ κατ' ὀικείας λόγε τὰ τῶν δαιμονώντων γίνεσθαι διαζύγια.

ἀποστόλων κανὼν ξθ.

κεφάλαιον λθ΄.

Περὶ τῶν ἀφαιρουμένων τῆς ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον, ἀποστόλων κανὼν οβ.

κεφάλαιον μ΄.

Περὶ λαϊκῶν ἀκοινωνήτων γινομένων, Θεοφίλου ἐκ τῆς πρὸς Μηνᾶν ἐπίσκοπον ἐπιστολῆς.

κεφάλαιον μα΄.

Περὶ τοῦ μὴ διδάσκειν λαϊκοὺς, συνόδου ϛ΄. κανὼν ξδ΄.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΔ.

ΠΕΡῚ ΚΟΙΝΩ͂Ν ΠΆΝΤΩΝ ἈΝΘΡΏΠΩΝ.

κεφάλαιον α΄.

Περὶ πλεονεξίας, Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ϛ΄.

κεφάλαιον β΄.

Περὶ ἀλογευομένων, συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιϛ΄. ιζ΄. Βασιλείου κανὼν ξγ΄. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ΄.

κεφάλαιον γ΄.

Περὶ φονέων, καὶ λῃστῶν, ἀποστόλων κανὼν ξϛ΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κα΄. κβ΄. κγ΄. κε΄. Βασιλείου κανὼν ζ΄. η΄. ια΄. ιγ΄. λγ΄. μγ΄. νβ΄. νδ΄. νε΄. νϛ΄. νζ΄. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν δ΄.

κεφάλαιον δ΄.

Περὶ τοῦ τοὺς ἐπιτίμιον ἀκοινωνησίας ἔχοντας ὀφείλειν κοινωνεῖν μέλλοντας τελευτᾶν, καὶ τί γίνεται ἐὰν διὰ τοῦτο μεταλαβόντες μὴ ἀποθάνωσι, συνόδου Νικαίας κανὼν ιγ΄. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ε΄.

κεφάλαιον ε΄.

Περὶ τοῦ ὀνειρασθέντος ἢ ἀπὸ κοίτης τῆς ἰδίας γαμετῆς ὄντος καὶ θέλοντος κοινωνῆσαι, καὶ ποίας ἡμέρας δεῖ τῆς πρὸς ἀλλήλους μίξεως διὰ τοῦτο ἀπέχεσθαι, Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κανὼν γ΄. δ΄. Τιμοθέου κανὼν ε΄. ιβ΄. ιγ΄.

διάτ. τοῦ ό. τίτ. τοῦ ί. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κγ΄. τοῦ ί. τίτ. τοῦ λή. βιβλίου τὰ αὐτὰ λέγοντα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. τὸ κβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ κδ΄. βιβλίου τῆς διατ. ἔστι θέμα θ΄. κϐ΄. κεφ. τοῦ ή. τίτ. τοῦ κή, βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. πλὴν γίνωσκε ὅτι τὸ τοιοῦτον κεφ. ἀνῃρέθη ὑπὸ τῆς ριζ΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς τῆς κειμένης ἐν βιβλίῳ κή. τῶν βασιλικῶν τίτ. ζ. καὶ λεγούσης τὰς αἰτίας δι᾽ ἃς ῥεπούδιον πέμπεται, τῆς δὲ μανίας ὅλως μὴ ἐπιμνησθείσης. ἡ μέντοι ρ΄. καὶ ια΄. νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ σοφοῦ διορίζονται τὸν μὲν ἄνδρα καρτερεῖν ἐπὶ τριετίᾳ καὶ ἐντὸς ταύτης μὴ διαλύειν τὴν μετὰ γυναικὸς αὐτοῦ μανείσης συζυγίαν, τὴν δὲ γυναῖκα μὴ διαζεύγνυσθαι τοῦ μανέντος ἀνδρὸς αὐτῆς εἰ μὴ παρέλθῃ πενταετία. ἀνάγνωθι καὶ τὴν νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυροῦ Νικηφόρου Βοτανειάτου.

κεφάλαιον λα΄.

Περὶ λαϊκοῦ ἀφορισθέντος, καὶ δεχθέντος ἐξ ἑτέρου παρὰ γνώμην τοῦ ἀφορίσαντος, ἀποστόλων κανὼν ιβ΄. ιγ΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ϛ΄.

κεφάλαιον λϐ΄.

Περὶ τῶν ἐν κυριακῇ ἢ σαββάτῳ νηστευόντων, ἀποστόλων κανὼν ξϛ΄. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιη΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν νέ. νϛ΄.

κεφάλαιον λγ΄.

Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις εὐκαταφρονήτους, συνόδου Γαγγρῶν κανὼν έ. κ΄.

κεφάλαιον λδ΄.

Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου, συνόδου Ἐφέσου κανὼν ϛ΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ ϛ΄. κεφ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον λέ.

Περὶ τῶν ἀκροωμένων τῶν γραφῶν, καὶ μέχρι τέλους μὴ προσκαρτερούντων, ἢ μὴ κοινωνούντων, ἀποστόλων κανὼν θ΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β΄.

κεφάλαιον λϛ΄.

Περὶ τῶν ἰδίᾳ ἐκκλησιαζόντων, συνόδου Γάγγρας κανὼν ϛ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν λα΄. νθ΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ΄. κεφ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον λζ΄.

Περὶ τοῦ ἐπιθυμήσαντος συγκαθευδῆσαι γυναικὶ καὶ μὴ πράξαντος, συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν δ΄.

κεφάλαιον λή.

Περὶ μὴ νηστευόντων τὴν τεσσαρακοστὴν καὶ τετράδα παρασκευήν,

ἀποστόλων

τις δὲ εἶπεν ἐστὶ τοῦτο ξύλινόν τι κατασκεύασμα διὰ κλιμάκων λεξοειδῶς ἀνυψούμενον ἔχουσιν διὰ μέσου ὀπὰς διαφόρους. οἱ γὰρ συνεθίζοντες ἐπὶ τῷ τοιούτῳ παιγνίῳ βώλους τέσσαρας ἐπεμβατεῖς ἄνωθεν τῶν κλιμάκων τιθέμενοι πρὸς τὸ καταρτεῖς ἀπομύουσι. καὶ ὁ πρῶτος ἀπὸ τῶν βώλων ἐξερχόμενος διὰ τῶν ὀπῶν ἐκ τῆς τελευταίας ὀπῆς τὴν νικῶσαν δίδωσι τῷ ἔχοντι αὐτόν. ἔοικεν οὖν κἀμοὶ τοῦτο τὸ δεύτερον παίγνιον παρὰ τοῦ νόμου ἀποτρέπεσθαι ὡς ἔχον αἰτίαν κόπου. περὶ δὲ κυβευόντων κληρικῶν ἀνάγνωθι καὶ τὴν πζ΄. νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος φιλοσόφου.

κεφάλαιον λ΄.

Περὶ δαιμονιζομένων, ἀποστόλων κανὼν οθ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ξϛ΄. ξζ΄. Τιμοθέου κανὼν β΄. γ΄. ιδ΄. ιε΄.

κείμενον.

Εἴρηται βιβλίῳ ε΄. τοῦ κώδικος τίτ. ο΄. διατ. ιδ΄. ὅτι ἐὰν γυνὴ μαίνηται αὐτεξουσία οὖσα, μόνος ὁ ἀνὴρ δύναται πέμπειν ῥεπούδιον. ἐν δὲ τῷ κβ΄. διατάγματι τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ κδ΄. βιβλίου φησὶν ἐὰν ὁ εἷς τῶν συνοικούντων μανῇ, αὐτὸς μὲν οὐ δύναται στέλλειν δίεπον. εἰ δὲ φορητὴ ἐστὶν ἡ μανία, εἴτε διηνεκὴς, εἴτε ἐκ διαλειμμάτων οὐκ ὀφείλει ὁ νήφων τῷ μαινομένῳ στέλλειν διαζύγιον. εἰ δὲ στείλῃ ὑποπίπτει τοῖς ἐπιτιμίοις τῆς ἀλόγου διαζεύξεως. εἰ δὲ ἀνύποιστός ἐστιν ἡ μανία, καὶ οὐκ ἔστιν ἐλπὶς ἀνανήψεως, ἔξεστι διὰ τὸν ἐντεῦθεν φόβον, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ παιδοποιῆσαι ῥεπουδίῳ λύειν τὸν γάμον, εἰ μέντοι μὴ λύσει τὸν γάμον, ἀλλὰ περιφρονεῖ αὐτὴν, ἀναγκάζεται διὰ τοῦ ἄρχοντος τρέφειν αὐτὴν, καὶ φροντίζειν τῆς ἰατρείας αὐτῆς καὶ μηδὲν παραλείπειν τῶν ἀνδρὶ πρεπόντων, πρὸς τὸ ποσὸν τῆς προικός. εἰ δὲ σκορπίζει τὴν προῖκα, μεσεγγυᾶται ἐφ᾽ ᾧ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν φαμιλίαν αὐτῆς ἀξίαν χρεῖν ἐντεῦθεν παραμυθίαν, φυλαττομένων τῶν ἐξ ἀρχῆς συμφώνων. ἀλλὰ ταῦτα σήμερον οὐ προβαίνει, ὅτι διὰ μανίαν εὐλόγως λύεται γάμος, τῆς περὶ ῥεπουδίων ριζ΄. νεαρᾶς ῥητῶς αἰτίας λεγούσης, καὶ ὑποβαλλούσης τοὺς παρ᾽ αὐτὰς στέλλοντας ῥεπούδιον, τῇ ἐκπτώσει τῶν γαμικῶν ἐπιδόσεων, καὶ ἄλλοις ἐπιτιμίοις.

σχόλιον.

Διέσιόν ἐστι φθόγγος μουσικὸς οὕτω λεγόμενος παρὰ φιλοσόφοις καὶ χωρίζων τὴν διὰ πασῶν ἁρμονίαν δὲ οὐ καὶ διέχει ἃ εἴρηται, τῶν τοῦ ὁμοζύγων μιᾶς ἁρμονίας τόπον ἐπεχόντων, ἔσονται γὰρ φησὶν εἰς σάρκα μίαν ἐὰν δὲ εὐλόγου αἰτίας ὁπωσδήποτε διάστασις καὶ χωρισμὸς γένηται μέσον αὐτῶν λεγόμενον γίνεται διέσιον ὅπερ ἐπὶ τῶν μνηστήρων χώραν οὐκ ἔχει κυρίως ἀλλὰ διαζύγιον, μήπω γὰρ γενομένου γάμου καὶ συναφείας, κἂν δοκῶσι συναφθῆναι οἱ μνηστῆρες, ἀλλὰ τοῖς σώμασι κεχωρισμένοι εἰσὶν ὡς τὰ ὑπὸ τὸν ζυγὸν ὄντα ζῶα· πλὴν ἥρεσε τοῖς νομοθέταις ἀδιαφόρως καὶ ἐπὶ τῶν ὁμοζύγων τὸ διαζύγιον λέγεσθαι ὅπερ ὀνόμασται παρὰ λατίνοις ῥεπούδιον. καὶ ἀνάγνωθι βιβλίου β΄. τίτ. ϛ΄. κεφ. ρϛ΄. ἢ δ΄.

λοιπὸν ἀναλαβεῖν, ὁ θέλων, καὶ μάλιστα ὁ τῆς πόλεως ἐν ᾗ τοῦτο γέγονε πατὴρ, ἢ ἔκδικος ἀπαιτεῖ, καὶ δαπανᾷ εἰς ἔργον τῆς πόλεως. καὶ ἡ γινομένη ἐπὶ κότλῳ ἀσφάλεια ἄκυρός ἐστι, καὶ ἀποδίδοται. εἰ δὲ καί τις ἐν σχήματι κότλου ἢ πλήθη θερμίοις ἢ ἑτέρᾳ ὕλῃ οὐκ ἀπαιτοῦνται, τῶν ἐπισκόπων ἄδειαν ἐχόντων ταῦτα ζητεῖν, βοηθούντων αὐτοῖς τῶν ἀρχόντων, καὶ πατέρων, καὶ ἐκδίκων. μόνον δὲ παίζειν ἔξεστι μονόβολον, καὶ κυντανὸν κόντακα χωρὶς τῆς πόρπης, καὶ περιχυτὴν καὶ ὁπλικὴν ἄνευ τέχνης καὶ ἐπινοίας. καὶ οἱ μὲν σφόδρα πλούσιοι νομίσματος ἑνὸς ἑκάστην συνθέσιν παίζουσιν· οἱ δὲ λοιποὶ πάνυ ἧττον. τὸ δὲ πλέον ἀπαίτησιν οὐκ ἔχει καὶ διδόμενον ἀποδίδοται. προνοοῦσι τούτων οἱ ἄρχοντες, δέκα λιτρῶν ποινῆς ἐπικειμένης, τοῖς παραβαίνουσιν ἢ συγχωροῦσι παραβαίνεσθαι. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ἔτι οὔτε τοῖς καλουμένοις ξυλίνοις ἱππικοῖς, οὔτε ἄλλῃ κυβείᾳ παίζειν ἔξεστι, πλὴν τῶν ἐπιτραπέντων ἐν τῇ προλαβούσῃ διατ. καὶ οἱ τόποι καθ᾿ οὓς ἐν τοῖς τοιούτοις ἱππικοῖς παίζουσι δημόσιοι γίνονται, καὶ τὰ διδόμενα ἀποδίδονται, ἢ μὴ βουλομένων ἀναλαβεῖν τῶν δεδωκότων ἀπαιτοῦνται διὰ τοῦ ἐπάρχου καὶ τῶν ἀρχόντων ἐπαρχιῶν, καὶ προσκυροῦνται τοῖς ἔργοις τῶν πόλεων.

σχολίον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ μγ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ε΄. τοῦ ν΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, ἡ διάτ. κωλύει τὰ παίγνια, καὶ ε΄. ὑπεξαιρουμένων ὁρίζει καὶ τινὰ ἐπιτόμια κατὰ τῶν κυβευόντων ἐπιτρέπουσα τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως καὶ τοῖς ἄρχουσι τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ τοῖς ἐπισκόποις ζητεῖν καὶ κωλύειν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς γινόμενα συναλλάγματα ἀποτρέπειν. δίδωσι δὲ ἀγωγὰς ἐκ τῶν ἐπιτετραμμένων παιγνίων, καὶ ἀπαίτησιν τῶν ἐντεῦθεν χρεωστηθέντων· δέκα λιτρῶν ἐπιτίμιον ὁρίζουσα κατὰ τῶν συγχωρούντων παραβῆναι τὴν διάτ. ἡ δὲ διάτ. β΄. τοῦ μγ΄. τίτ. τοῦ γ΄ βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ϛ΄. τοῦ ν΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον οὕτω ῥητῶς. ἡ διάτ. κωλύει τὰ λεγόμενα ξυλικὰ ἱππικὰ ἀπαιτοῦσα κίνδυνον ἀπὸ τῶν παιζόντων, καὶ δήμευσιν κατὰ τῶν οἴκων ἐν οἷς τὰ τοιαῦτα γίνεται παίγνια. δίδοται δὲ καὶ ἀνάδοσις τῷ ἡττηθέντι καὶ καταβαλόντι· ἢ ἐὰν μὴ βούληται ἀναλαβεῖν κελεύει ταῦτα εἰς ἔργα δημόσια τῆς πόλεως δαπανᾶσθαι. ὥστε σημείωσαι ὅτι ἐν τῷ βασιλικῷ οὐκ ἐτέθη τὸ ὑπερβαίνειν τὴν τριακονταετίαν τὴν ἀπαίτησιν τῶν χάριν παιγνίου κωλυομένου δοθέντων. οὐ πάντως οὐδὲ τὸ συνθηκίζειν τοὺς πλουσίους μέχρις ἑνὸς νομίσματος καὶ ἄλλα πολλά. καὶ ἐπεὶ ταῦτα οὕτως ἔχουσιν ὀφείλεις εἰπεῖν ὅτι καὶ αἱ περὶ τοιούτων παιγνίων ἀγωγαὶ τῇ τριακονταετίᾳ κλείονται καθὼς καὶ πᾶσα προσωπικὴ ἀγωγὴ, καὶ ἐπὶ τῷ ε΄. δὲ παιγνίῳ τῶν ἐπιτετραμμένων, ἔξεστι συνθηκίζειν καθὼς τοῖς μέρεσι δόξει, καὶ οὐ μέχρι νομίσματος ἑνὸς κατὰ τὴν παλαιὰν νομοθεσίαν. γίνωσκε δὲ ὅτι μονόβολον λέγεται ὁ δρόμος. κοντομονόβολον, τὸ πήδημα· κυντανὸς κόνταξ χωρὶς τῆς πόρπης ὁ ἀκοντισμὸς ἄνευ περόνης ἤτοι σιδήρου ἀπὸ κόντου τινὸς οὕτω κληθεὶς, περιχυτὴ ἡ πάλη. καὶ ἱππικὸν τὸ ἱππόδρομον. περὶ δὲ τοῦ ξυλίνου ἱππικοῦ ποτὲ γέγονεν ἀμφιβολία παρὰ τῷ βασιλικῷ βήματι. καί τινες μὲν εἶπον εἶναι τοῦτο τὸ συνήθως παρὰ τῶν παίδων γινόμενον παίγνιον ἔξωθεν τοῦ ἱππικοῦ, ἀντὶ ἵππων χρωμένων ἀνθρώποις εἰς διφρηλασίαν. τι-

ιή. τίτ. τοῦ ζ. βιβλίου τοῦ κώδικος ὅτι τοῖς οὖσι τῆς φαμελίας τῶν ληστῶν, καὶ ἐκ βασιλικῆς φιλοτιμίας ἢ αὐθεντίας τοῦ φίσκου γινομένοις δούλοις ἀναιρεῖται ἡ ἐλευθερία.

σχόλιον.

Τὸ κή. διάτ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τοῦ διατ. ἐστι θέμα ί. τοῦ κή. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ. βιβλίου τὰ αὐτὰ λέγον ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ἡ β΄. διάτ. τοῦ ιή. τίτ. τοῦ ζ. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστι κεφ. γ΄. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνεγράφη. Περὶ δὲ τῶν ψηλαφώντων θήκας τελευτησάντων χάριν τοῦ ἐναποσυλῆσαι τὰ ἐν τούτοις, ἀνάγνωθι τὴν ϛ΄. νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος αὐτοῦ σοφοῦ διεξιοῦσαν τοὺς ἅπαξ μὲν εἰς τοῦτο ἁλόντας συγγνώμης τυγχάνειν, τοὺς δὲ τολμῶντας καὶ αὖθις τὸ κακὸν σωφρονίζεσθαι διὰ μαγκλαβίων καὶ κουρᾶς. οἴομαι δὲ τὰ τῆς τοιαύτης νεαρᾶς μὴ ἔχειν χώραν εἰς τοὺς τυμβωρύχους· ἄλλο γάρ ἐστι τὸ μεταθεῖναι λείψανα τεθνεώτων, καὶ ἕτερον τὸ κλεπτικῇ διαθέσει ὑφελέσθαι τι ἐκ τῶν ἐν αὐτοῖς ὄντων, κἂν καταχρηστικῶς καὶ τοῦτο τυμβωρυχία λέγηται. καὶ ἀνάγνωθι τὸ κζ. κεφ. τοῦ θ΄. τίτλου τοῦ παρόντος συντάγματος περὶ τὸ τέλος διδάσκον περὶ τῆς κυρίως τυμβωρυχίας.

κεφάλαιον κδ΄.

Περὶ τοῦ μὴ βαλλίζειν ἢ ὀρχεῖσθαι ἐν γάμοις, συνόδου Λαοδικείας κανὼν νγ΄.

κεφάλαιον κέ.

Περὶ τοῦ μὴ συλλούεσθαι γυναιξὶν ἄνδρας, συνόδου Λαοδικείας κανὼν λ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν οζ. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ λα΄. κεφ. τοῦ θ΄. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον κϛ΄.

Περὶ τοῦ χλευάζοντας τοὺς ἀσθενεῖς, ἀποστόλων κανὼν νζ.

κεφάλαιον κζ.

Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς θυσιαστήριον, καὶ ὅτι μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἔξεστι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ΄. μδ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ξθ΄.

κεφάλαιον κή.

Περὶ τοῦ μὴ πιεῖν ἀπὸ συμβολῆς συμπόσια, συνόδου Λαοδικείας κανὼν νέ.

κεφάλαιον κθ΄.

Περὶ κυβευόντων ἢ μεθυσκομένων, ἀποστόλων κανὼν μγ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ν΄.

κείμενον.

Η α΄. διάτ. τοῦ μγ΄. τίτ. τοῦ γ΄ βιβ. τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι ὁ ἡττηθεὶς εἰς κότλον οὐκ ἀπαιτεῖται, καὶ καταβαλὼν ἀναλαμβάνει μετὰ διαδόχων ἀπὸ τοῦ νικήσαντος, καὶ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ διηνεκῶς, πέρα τριακονταετίας· εἰ δὲ μὴ θέ-

ελομαχῶσι κἂν μὴ θηλειομαχήσῃ ἀτιμοῦται. ἐπὶ μὲν γὰρ τῆς παιγνικῆς τέχνης τὸ ἔργον ἐπάγει τὴν ἀτιμίαν οὐ μὴν ὁ σκοπός· καὶ τοῦτο δηλοῦται ἀπὸ τοῦ ἀτιμοῦσθαι καὶ τὸν μὴ ἐπὶ μισθῷ, ἀλλὰ κατὰ φιλοτιμίαν ἐπιδειξάμενον παιγνικὴν τέχνην. ἐπὶ δὲ τοῦ θηλειομαχοῦντος οὐ τὸ ἔργον μισεῖται ἀλλ' ὁ σκοπός. θηλειομαχοῦσι γὰρ καὶ βασιλεῖς στρατιῶται τὴν οἰκείαν γενναιότητα ἐπιδεικνύμενοι. καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν διὰ μισθὸν καὶ αἰσχροκέρδειαν προδοὺς τὴν οἰκείαν ζωὴν κἂν μὴ θηλειομαχήσῃ ἀτιμοῦται. ὁ δὲ λαβὼν χρήματα χάριν τοῦ ἐπιδείξασθαι παιγνικὴν τέχνην, εἰ μὴ ἐπιδείξηται αὐτὴν ὡς ἀτιμοῦται. ὁ θ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ ξ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. λζ΄. κεφ. μη΄. ἡ δὲ β΄. διάτ. παρελείφθη. κεῖται δὲ ὅμοιον ἐν βιβλίῳ δ΄. τοῦ κώδικος τίτλῳ ζ΄. διατ. β΄. τῶν δὲ βασιλικῶν βιβλίον κδ΄. τίτ. β΄. κεφ. ιδ΄. οὕτως ἔχουσι κατὰ τὰς ἀρχάς, ὁ εἰδὼς πορνεύεσθαι τὴν αὐτοῦ γυναῖκα, καὶ σιωπῶν πορνοβοσκίαν ποιεῖ.

κεφάλαιον κϛ΄.

Περὶ θεωρίων καὶ παιγνίων, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιέ. ξ. ξα΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν να΄. νβ΄. ξβ΄. ξέ. οα΄. ϟϛ΄. ρ΄.

κείμενον.

Πῶς τὰ θεώρεια πλουῦται, καὶ πῶς γίνεται ἡ δαπάνη αὐτῶν, καὶ ὅτι δύναται ὁ ἄρχων τὰ θεωρικὰ πρὸς καιρὸν ἀφορίζειν εἰς ἀνανέωσιν τειχῶν εἴρηται βιβλίῳ ια΄. τοῦ κώδικος τίτ. μα΄. μβ΄. με΄. καὶ μϛ΄. ὁ δὲ μδ΄. τίτ. ἀναιρεῖ τὴν θέαν τῶν μονομάχων.

σχόλιον.

Ὁ μα΄. τίτλος τοῦ ια΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ τίτλος λζ΄. τοῦ νδ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. καὶ ἐδηλώθη τὰ περὶ τούτου ὄπισθεν. ὁ μβ΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου κεῖται εἰς τίτ. λη΄. τοῦ ῥηθέντος νδ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· πλὴν τὰ τούτου κεφ. εἰς τὰ βασιλικὰ οὐκ ἐτέθησαν. οὐδὲ ὁ μδ΄. τίτ. οὐδὲ ὁ με΄. τοῦ δὲ μα΄. τὰ μὲν ε΄. κεφ. τὰ πρῶτα ἐτέθησαν ὡς εἴρηται εἰς τὸν λζ΄. τίτ. τοῦ νδ΄. βιβλίου. τὰ δὲ λοιπὰ ἐτέθησαν εἰς τὸν λη΄. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν περὶ πορνοβοσκῶν διδάσκοντα καὶ παρακελευόμενα ἐλευθεροῦσθαι διὰ τὴν κατὰ χάριν ἐπισκόπου τοὺς ἀναγκαζομένους δούλους ποιῆσαί τι αἰσχρόν. καὶ ἀνάγνωθι τὸν ὅλον τίτλον, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ ἰουστινιανείου νεαρὰν κολάζουσαν μεγάλως τὸ τῆς πορνείας ἐπιτήδευμα, καὶ πάντα πορνοβοσκόν.

κεφάλαιον κγ΄.

Περὶ κλεπτῶν, καὶ τυμβωρύχων, καὶ λῃστῶν καὶ ἱεροσύλων, Βασιλείου κανὼν ξα΄. ξϛ΄. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν ζ΄. η΄. θ΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ κζ΄. κεφ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κείμενον.

Περὶ δὲ λῃστῶν εἴρηται βιβλίῳ μη΄. τίτ. ιθ΄. διατ. κη΄. ὅτι οἱ τὰς ἐφόδους ποιοῦντες διὰ τὸ πραιδεῦσαι, ἐοίκασι τοῖς λῃσταῖς, καὶ ἐὰν τοῦτο ποιῶσι μετὰ σιδήρου, καὶ πολλάκις, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς εἰς κεφαλὴν κολάζονται· οἱ δὲ λοιποὶ ἐξορίζονται, ἢ δεκατεύονται· οἱ δὲ εὐτελεῖς φουλκίζονται, ἢ θηριομαχοῦσιν ἐν οἷς ἐλῄστευσαν τόποις· παράδοξον δέ φησιν ἡ β΄. διάτ. τοῦ

τίθεται. περὶ δὲ σκηνικῶν, καὶ θεωρείων, καὶ πορνοβοσκῶν ἰδικός ἐστιν τίτ. ὁ μα΄. τοῦ ια΄. βιβλίου τοῦ κώδικος· σκηνὴ δέ ἐστιν, ἔνθα τις ἵσταται, ἢ σκηνοῦται σκηνικὴν ἐπιδεικνύμενος τέχνην εἴτε ἐν δημοσίῳ, ἢ ἰδιωτικῷ τόπῳ, ἢ ἀγρῷ, ἔνθα μέντοι ἄνθρωποι χύδην διὰ θέαν εἰσίασιν· ἄτιμοι δέ εἰσι πάντες οἱ διὰ πόρον εἰς ἀγῶνα καλ.όντες, καὶ οἱ διὰ φιλοτιμίαν ἐπὶ σκηνῆς προϊόντες. ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς παιγνικὴν τέχνην, καὶ μὴ ἐπιδειξάμενος οὐκ ἀτιμοῦται. καὶ ὁ ἑαυτὸν μισθώσας εἰς τὸ θηριομαχῆσαι, εἰ μὴ τὸ θηρίον τυχὸν λέων ἦν, ἢ ἄλλο τι, καὶ ἥμερον γέγονεν. οὐ μὴν ὁ ἄνευ μισθοῦ θηριομαχήσας, εἰ μὴ λαβεῖν ἐν τῷ κυνηγίῳ φιλοτιμίαν ἠνέχετο. ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν, κἂν μὴ θηριομαχήσῃ ἀτιμοῦται· οὐ μὴν ὁ μισθὸν λαμβάνων ἐπὶ τῷ καταπολεμῆσαι θηρίον ἔξωθεν κυνηγίου τὴν ἐπαρχίαν βλάπτον. οὐκ ἔστι δὲ παιγνικὴ τέχνη οὔτε ἀτιμοποιὸς ἡ τῶν ἀθλητῶν, καὶ τῶν λεγόντων ἐν τοῖς ὀλυμπίοις τὰ ἐνθύμελα καὶ τῶν ἐν ξυστῷ ἀγωνιζομένων, καὶ τῶν ἡνιόχων, καὶ τῶν ἄλλως ὑπουργούντων ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀγῶσι καὶ τῶν ῥαινόντων ὕδωρ τοῖς ἵπποις, καὶ τῶν βραβευτῶν. προαγωγός ἐστιν ὁ πόρον αἰσχρὸν ἀπὸ δούλων ἢ ἐλευθέρων ποιούμενος, εἴτε πρωτοτύπως τοῦτο πραγματεύεται, εἴτε προσχήματι πραγματείας ἑτέρας ἔχει τὰ τοιαῦτα πρόσωπα ὡς κάπηλος ἢ πανδοχεὺς, ἢ βαλανεὺς καὶ ὁ γενόμενος ἐν δουλείᾳ προαγωγὸς, ἀτιμοῦται μετὰ τὸ ἐλευθερωθῆναι. ταῦτα πάντα κεῖται βιβλίῳ γ΄. τίτ. α΄. διατ. α΄. καὶ τίτ. β΄. διατ. δ΄. καὶ βιβλίου κγ΄. τίτ. β΄. διατ. μη΄. πορνοβοσκὸς δέ ἐστι, καὶ ὁ πορνευθεῖσαν τὴν ἰδίαν γαμετὴν μὴ ἀπολύσας, οὐ μὴν ὑποπτεύσας, ὡς βιβλίον θ΄. τοῦ κώδικος τίτ. θ΄. διάτ. β΄.

σχόλιον.

Ὁ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ὁ δ΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐξελείφθησαν ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κη΄. τίτ. α΄. αἱ δὲ διατάξεις αὐτοῦ οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. ὁ μα΄. τίτ. τοῦ ια΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ τίτ. λζ΄. τοῦ μδ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ἔχει τὸ α΄. αὐτοῦ κεφ. οὕτως, ἐπιτελείσθωσαν μὲν οἱ ἀγῶνες ἀκωλύτως τοῦ λοιποῦ· μηδεὶς δὲ ἀγωνιζέσθω ἄκων· ἑκόντας γὰρ βουλόμεθα δαπανᾶν. ἀνάγνωθι καὶ κεφ. β΄. καὶ γ΄. ὁ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἐστὶ βιβλίον κ΄. τῶν βασιλικῶν .... τίτ. β΄. ὁ β΄. τίτ. τοῦ κγ΄. βιβλίου ἐτέθη εἰς βιβ. κη΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε΄. τὸ δὲ μη΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. φησὶ δὲ τὸ τελευταῖον θέμα τοῦ β΄. τίτ. τοῦ κα΄. βιβλίου, σκηνή ἐστιν ἔνθα τις ἵσταται, καὶ ἐφεξῆς ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν χάριν τῶν σκηνικῶν. τὸ η΄. θ΄. καὶ ι΄. θέμα τοῦ α΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ κ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν φησι χάριν τῶν θηριομάχων ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνετέθησαν. τὸ μὴ εἶναι ἀτιμοποιὸν τὴν τέχνην τῶν ἀθλητῶν, ἐστὶ κεφ. δ΄. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ κα΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ τὸ προαγωγός ἐστιν ὁ πόρον τοιοῦτον, καὶ τὰ ἑξῆς εἰσὶ θέματα β΄. καὶ γ΄. τοῦ αὐτοῦ κεφ. οὕτω μὲν τοῖς ἔχοντα ὡς κατεστράφησαν εἰς τὸ κείμενον. ἐρωτήσει δέ τις διὰ τί ὁ μὲν μισθώσας ἑαυτὸν εἰς παιγνικὴν τέχνην καὶ μὴ ἐπιδειξάμενος οὐκ ἀτιμοῦται, ὁ δὲ μισθώσας ἑαυτὸν εἰς τὸ θη-

εἶπε δὲ καὶ περὶ τούτου ὅτι εἰ μὲν κατὰ θεμελίων τὰ ὤμοσεν οὐχ ὑπόκειται, εἰ δὲ μὴ ὑπόκειται ὡς ἄνωθεν εἴρηται. τὸ ζ. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ θέμα γ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ ια'. τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐδηλώθη. εἶπε τοίνυν ἀπὸ τοιούτου ὅρκου μηδένα κολάζεσθαι ὡς ἐπίορκον, διὰ τὸ προστασσόν. ἐστὶ τοῦτο παράνομον καὶ ἀνυπόστατον, καὶ ὡς μηδὲ γενόμενον λογίζεσθαι. ἡ να'. παρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς τίτ. λη. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν κωλύουσα πᾶσαν πορνοβοσκίαν. ἐν δὲ τῷ τέλει τοῦ τίτ. ἐστὶ κεφ. οὕτως ἔχον, ἡ ἐπὶ σκηνῆς οὖσα γυνὴ κατὰ θεοῦ ὀμόσῃ καὶ ἐγγύας δώσῃ μὴ ἀναχωρεῖν τῆς πορνείας ἀκινδύνως ἀφίσταται, καὶ εἰ ἀπαιτήσει τις τὰς τοιαύτας ἐγγύας ὑπόκειται τῷ τῆς ἐπιορκείας ἐγκλήματι. σημείωσαι δὲ ὅλον τὸ κεφ. διδάσκον τὴν μὲν ἐπιορκήσασαν μὴ τιμωρεῖσθαι, τὸν δὲ τιμωρούμενον αὐτὴν διὰ τὴν ἐπιορκίαν ὡς ἐπίορκον τιμωρεῖσθαι· ὅπερ ἐστὶ καινόν. ἔτι σημείωσαι ὅτι ἔγκλημα ἐστὶν ἡ ἐπιορκία, καὶ οἴομαι τόδε τὸ κεφάλαιον.

κεφάλαιον ιθ'.

Περὶ τῶν ὀμνυόντων ὅρκους ἑλληνικούς, συνόδου ἕκτης κανὼν ϟδ'. Βασιλείου κανὼν πα'.

κείμενον.

Ἐν τῷ ε'. διατάγματι τοῦ β'. τίτ. τοῦ ιβ'. βιβλίου φησὶν, ὅτι καλῶς ἐπιφέρωσι κατὰ τῆς σωτηρίας σου ὀμόσαι· πᾶς γὰρ θεμιτὸς ὅρκος ἐξ ἐπαγωγῆς ὀμοθεὶς φυλάττεται, καὶ ἐάν τις κατὰ τὴν ἰδίαν θρησκείαν· ὁ δὲ κατὰ ἀδοκίμου θρησκείας ὀμοθεὶς ὅρκος οὐ φυλάττεται.

κεφάλαιον κ'.

Περὶ ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, μαντικῶν, καὶ φαρμακῶν, ἀποστόλων κανὼν ξβ'. συνόδου Νικαίας κανὼν ια'. ιβ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν γ'. δ'. ε'. ς'. η'. θ'. ιβ'. κδ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λς'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν με'. συνόδου ς'. κανὼν ξα'. ξε'. Πέτρου Ἀλεξανδρείας κανὼν α'. β'. γ'. δ'. ε'. ς'. ζ'. η'. θ'. ι'. ια'. ιβ'. ιγ'. ιδ'. Βασιλείου κανὼν ζ'. η'. μδ'. μη'. νε'. ξε'. ξς'. οβ'. ογ'. πα'. πγ'. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν α'. β'. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ κε'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον κα'.

Περὶ σκηνικῶν, καὶ μίμων, καὶ τῶν ὁμοίων μετανοούντων, συνόδου Καρθαγένης κανὼν με'. ξγ'. συνόδου ς'. κανὼν να'.

κείμενον.

Ἡ λγ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ ρκγ'. καὶ ἡ ρκθ'. τοῦ ε'. βιβλίου, καὶ ἡ λθ'. καὶ ἡ μς'. μεγάλας ποινὰς ἐπιφέρουσι τοῖς πορνοβοσκοῖς, καὶ τοῖς ἀναγκάζουσι δούλας ἢ ἐλευθέρας συνεῖναι μίμοις, ἢ θεατρικοῖς προΐστασθαι, καὶ διδόασιν ἄδειαν αὐταῖς ἀναχωρεῖν καὶ μετὰ περιφανῶν ζεύγνυσθαι, καὶ ἀξιωματικῶν εἰ δυνηθεῖεν, καὶ τῆς ἀτιμίας ἀπαλλά-

λυσις γένηται, καὶ ἔχει προσκείμενον ὅρκον, ἀνατρέπεται, κἂν χρηματικῶς ἐζητήθη πλαστόν, εἰ μὴ καὶ ἐπ' αὐτῷ γέγονε διάλυσις.

σχόλιον.

Η κδ'. ἰουστινιανείου νεαρὰ κεῖται ἐν βιβλίῳ ζ. τίτ. δ'. κεφ. ϛ'. καταπροσθέντι εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ιε'. κανόνος τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. καὶ ἀνάγνωθι καὶ τοῦτο περὶ ἰουδικιαλίου ὅρκου διαλαμβάνον κἀντεῦθεν ἀναφηλαφωμένον. τὸ ιγ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ β'. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι θέμα τελευταῖον τοῦ ιγ'. διατ. τοῦ ι'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. ἡ μα'. διάτ. τοῦ α'. τίτ τοῦ β'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. νη'. τοῦ ϛ. τίτ. τοῦ ια'. βιβλίου λέγον ὅπερ εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. πλὴν καὶ τὸν τοιοῦτον ὅρκον ἰουδικιάλιον εἰπέ· διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τῷ ἀθετήσαντι αὐτὸν σὺν τῇ ζημίᾳ καὶ ἀτιμία ἐπακολουθεῖ. ἡ μβ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. ἔστι κεφ. νθ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ ια'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη.

κείμενον.

Καὶ βιβλίον δ'. τοῦ κώδικος τίτ. α'. διάτ. β'. ὅτι εἰ καὶ κατὰ τῆς σωτηρίας τοῦ βασιλέως κατὰ θερμότητά τις ἐπιορκήσει ὀμόσας, οὐ βασανίζεται οὔτε καθοσιώσει ὑπόκειται. καὶ βιβλίον θ'. τοῦ κώδικος τίτ η'. διάτ. β'. ὅτι ὁ διὰ παντὸς ὀργίζεσθαι τῷ οἰκείῳ δούλῳ ὀμόσας οὐχ ὑπόκειται καθοσιώσει παυσάμενος τῆς ὀργῆς. λέγει δὲ βιβλίον β'. τίτ. δ'. διάτ. ζ'. ὅτι παρὰ τὰ κοινὰ νόμιμα πακτεύειν οὐκ ἔξεστι καὶ ἐάν τις ἐπὶ τούτοις ὀμόσῃ μὴ ἐνάγειν, οὐκ ἔρρωται. ἡ δὲ περὶ τῶν σκηνικῶν να'. νεαρὰ φησιν, ὅτι αἱ σκηνικαὶ κἂν ὀμόσωσιν, ὡς οὐκ ἀποστήσονται τῆς πορνείας, ἀναχωροῦσι μὴ φοβούμεναι τὸ ἐκ τῆς πορνείας ποινήν, καὶ κανονικῶς προστίθησι, ὅτι ἐπὶ τοῖς αἰσχροῖς οὐ δεῖ τὸν ὅρκον φυλάττειν.

σχόλιον.

Η β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. μδ'. τοῦ ι'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, οὐδεὶς κατὰ θεοῦ ὀμόσας, κινδυνεύει· ἱκανὸς γὰρ ὁ ὅρκος ἔχει τιμωρὸν τὸ θεῖον, εἰ γέγονε κατὰ θεοῦ. εἰ δὲ κατὰ βασιλέως κατά τινα θερμότητα ὀμόσει τις, συγχωρεῖται ἀρχόμενος ὅτι κἂν τὸ κεφ. διελάμβανε πρότερον τὸν κατὰ θερμότητα ὀμόσαντα κατὰ βασιλέως ἤτοι εἰς ὄνομα βασιλέως μὴ ὑποκεῖσθαι καθοσιώσει, μηδὲ βασιλικῇ ἐνθύμως τελείως συγχωρεῖσθαι τοῦτον εἶπε, τὸν δὲ μὴ διὰ θερμότητα ἐπιορκήσαντα λέγει πατάζεσθαι κατὰ τὸ τελευταῖον θέμα τοῦ ιγ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὕτως ἔχον, ὁ ἐπὶ χρήμασι κατὰ βασιλέως ὀμόσας καὶ ἐπιορκήσας ὅτι οὐ χρεωστεῖ ἢ χρεωστεῖται, ἢ ὅτι δίδωσι ἐντὸς προθεσμίας, ῥοπαλίζεται. τὰ δὲ περὶ τοῦ ἔχειν τὸ θεῖον τιμωρὸν τοὺς ἐπιόρκους γράφεντα εἰς τὸ ῥηθὲν μδ'. κεφ. ἑρμήνευσον κατὰ τὸ ὄπισθεν γραφὲν παρ' ἡμῶν μέγα σχόλιον, καὶ εἰπὲ ὅτι τοιοῦτος ὅρκος βουλευτήριος ἐστιν, ἢ νεκεσσάριος· ὁ γὰρ μὴ τοιοῦτον ὅρκον ἐπιορκήσας μεγάλως κολάζεται. καὶ ζήτει τὸν πα'. κανόνα τοῦ ἁγίου Βασιλείου καὶ τὸ τελευταῖον κεφ. τοῦ λη'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου, καὶ τὸ δ'. κεφ. τοῦ λ. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, καὶ ἑρμήνευσον καθὼς εἴπομεν καὶ εἰς τὸ ῥηθὲν σχόλιον ἄλλως καὶ ἄλλως κολάζεσθαι τοὺς διὰ θερμότητα ἐπιορκήσαντας καὶ τοὺς μὴ τοιούτους. ἡ β'. διάτ. τοῦ η'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ιε'. τοῦ λϛ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς κείμενον ἐγράφη.

βυτέροις, καὶ χωρὶς τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν θυσιαστήρια πηγνυόντων, ἀποστόλων κανὼν λα΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ΄. κεφ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον ιη΄.

Περὶ ἐπιόρκων, καὶ ἐν ποίοις δεῖ τοὺς ὀμνύντας μὴ εὐορκεῖν, Βασιλείου κανὼν ί. ιζ. κθ΄. ξδ΄. πβ΄.

κείμενον.

Περὶ ἐπιόρκων εἴρηται βιβλίῳ ιβ΄. τίτ. β΄. καὶ βιβλίῳ δ΄. τοῦ κώδικος τίτ. α΄. καὶ ὁ μὲν γενικὸς λόγος βούλεται μὴ ζητεῖσθαι ἐπιορκίας. εἰσὶ δέ τινες ἐξαιρέσεις. εἴρηται γὰρ βιβλίῳ ιβ΄. τίτ. β΄. διατ. λα΄. ὅτι ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις εἴωθεν ὁ δικαστὴς ἐπιφέρειν ὅρκον, καὶ οὕτω ψηφίζεσθαι. ἐὰν οὖν ὁ οὕτω καταδικασθεὶς εὑρηκέναι μετὰ ταῦτα δικαιώματα λέγῃ, καὶ μόνοις αὐτοῖς θέλει χρήσασθαι, ἄνωθεν κινεῖ· εἰ δὲ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ἐπάγει τὸν ὅρκον, οὐκ ἀναψηλαφᾶται ἡ ὑπόθεσις.

κείμενον.

Ἔστι δὲ εὑρεῖν βιβλίον δ΄. τοῦ κώδικος τίτ. α΄. διάτ. ιγ΄. καὶ ὅρκον ὀμοσθέντα ἐξ ἐπαγωγῆς τοῦ ἀντιδίκου ἀναψηλαφώμενον· φησὶ γὰρ ὅτι ἐὰν ὁ ληγάτον ἀπαιτῶν, τῆς διαθήκης μὴ φαινομένης, ἐξ ἐπαγωγῆς τοῦ κληρονόμου ὀμόσῃ κεχρεωστῆσθαι καὶ λάβῃ, μετὰ ταῦτα εὑρεθῇ μὴ κεχρεωστημένος. μὴ ὀφείλων δὲ τὸ πᾶν λαβεῖν, διὰ τὸ φαλκίδιον, ἀναδίδωσι.

σχόλιον.

Ἡ ιγ΄. διάταξις τοῦ α΄. τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι τελευταῖον κεφ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ κβ΄. τῶν βασιλικῶν, καὶ ἐδηλώθησαν τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ προλαβὸν σχόλιον.

κείμενον.

Ἡ δὲ περὶ τῆς καθαρότητος τῶν ὅρκων τῶν δικῶν διαλαμβάνουσα ρκδ΄. νεαρά, δίδωσιν ἄδειαν ἐντὸς δ΄. μηνῶν, ἀναψηλαφᾶσθαι ἤγουν ἐλέγχεσθαι τὸ ψεῦδος τοῦ ὀμόσαντος. εἴρηται δὲ καὶ βιβλίῳ ιβ΄. τίτ. β΄. διατ. ιγ΄. ὅτι ὁ ἐπὶ χρήματι κατὰ τοῦ βασιλέως ὀμόσας, καὶ ἐπιορκήσας τυχὸν, ὅτι οὐ χρεωστεῖ, ἢ χρεωστεῖ, ἢ οὐ δίδωσιν εἴσω προθεσμίας ῥοπαλίζεται. ἐν δὲ τῷ β΄. βιβλίῳ τοῦ κώδικος τίτ. ς΄. διατ. μα΄. φησὶν, ὅτι ὁ τέλειος τὴν κατὰ τοῦ θεοῦ, ἢ τοῦ βασιλέως γινομένην παρ᾽ αὐτοῦ ἐνωμότως χωρὶς ἀνάγκης διάλυσιν παραβαίνων ἐν τῷ προσιέναι βασιλεῖ, ἢ ἄρχουσιν, ἢ μὴ ποιεῖν τὰ δόξαντα, ἀτιμοῦται, καὶ τῆς ἀγωγῆς ἐκπίπτει, καὶ ὧν ἔμελλεν ἐκ τῆς διαλύσεως κερδαίνειν, καὶ δίδωσι τὴν ὁρισθεῖσαν ποινὴν, καὶ πάντα λαμβάνουσιν οἱ ἐμμένοντες· καὶ διάτ. μβ΄. ὅτι ἐὰν ἀπὸ πλαστῶν δικαιωμάτων πάκτον, ἢ διά-

κεφαλικῶς τιμωρεῖται. ἡ δὲ μετὰ διαζύγιον πρὸς μῖσος τοῦ ἀνδρὸς τοῦτο ποιήσασα, προσκαίρως διορίζεται. καὶ διάτ. λή. τοῦ αὐτοῦ τίτ, ὅτι ὁ πόμα δεδωκὼς πρὸς ἀμβλωθρίδιον, εὔπελής μὲν ὢν μεταλλίζεται, τίμιος δὲ ἐξορίζεται μετὰ μερικῆς δημεύσεως· ἐσχάτη δὲ τιμωρία ὑπάγεται, ἐάν τις ἀπέθανεν ἐκ τούτου, κἂν χωρὶς δόλου τὸ πόμα δέδωκεν.

κεφάλαιον ια΄.

Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, καὶ κρέα, καὶ οἶνον, ἀποστόλων κανὼν να΄. συνόδου Γάγγρας κανὼν α΄. β΄. δ΄. θ΄. Βασιλείου κανὼν κή. πε΄.

κεφάλαιον ιβ΄.

Περὶ λαϊκῶν ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων, ἀποστόλων κανὼν κβ΄. κδ΄. συνόδου Νικαίας κανὼν α΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον ιγ΄.

Περὶ λαϊκῶν ἐσθιόντων εἰδωλόθυτα, ἢ κρέα ἐν αἵματι, ἢ πνικτά, ἢ θηριάλωτα, ἢ θνησιμαῖα, ἀποστόλων κανὼν ξγ΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ι΄. συνόδου Γάγγρας κανὼν β΄. συνόδου ς΄. κανὼν ξζ΄. Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς περὶ τῶν τὰ εἰδωλόθυτα φαγόντων, Βασιλείου κανὼν πα΄.

κεφάλαιον ιδ΄.

Περὶ λαοῦ ὑβρίζοντος βασιλέα, ἀποστόλων κανὼν πδ΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λς΄. κεφ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον ιε΄.

Περὶ ὀρθοδόξων λαμβανόντων εὐλογίας ἀπὸ αἱρετικῶν, ἢ ἰουδαίων, ἢ συνεορταζόντων, ἢ συνηθειζόντων ἰουδαίοις, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τῷ σαββάτῳ σχολάζειν, ἀλλὰ κατὰ τὸ δυνατὸν τὴν κυριακήν, καὶ περὶ εὐχομένων ἐν μοναστηρίῳ, ἢ ἐκκλησίαις αἱρετικῶν, ἀποστόλων κανὼν ξέ. ο΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν θ΄. κθ΄. λβ΄. λδ΄. λζ΄. λή. λθ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ξ΄. λή. λθ΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ νέ. κεφ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ δ΄. κεφ. τοῦ ζ. τίτ.

κεφάλαιον ις΄.

Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων μὴ εἶναι τοὺς κληρικοὺς τῶν μοναστηρίων, καὶ πτωχείων, καὶ μαρτυρίων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων, συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ή.

κεφάλαιον ιζ.

Περὶ λαϊκῶν προστιθεμένων τοῖς ἀφοριζομένοις, ἢ ἀποσχίζουσι πρεσ-

ἐλευθέρα. ἀκούων δὲ ἀπὸ τοῦ παρόντος κανόνος, ὅτι γίνεται ἐκείνη ἐλευθέρα, μὴ νομίσῃς ὅτι οἱ παῖδες αὐτῆς δουλείᾳ ὑπόκεινται, ἐλευθεροῦνται γὰρ αὐτοὶ ὡς τὸ αὐθέντερον κεφ. τοῦ μθ΄. βιβλίου φησὶν, καὶ οἱ τοῦ παρόντος κεφ. παράτιτλοι. τὸ ιβ΄. καὶ ιγ΄. διάτ. τοῦ ι΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. τὸ ςμδ΄. διάτ. τοῦ ις΄. τίτ. τοῦ ν΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ὅ ἐστι κεφ. ςμδ΄. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ β΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, παλλακή ἐστιν ἡ συζῶσά τινι ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ νομίμου χωρὶς γάμου· ἡ δὲ ἧττον τιμιωτέρα φίλη λέγεται.

κεφάλαιον ς΄.

Ἐὰν γυνὴ λαϊκοῦ μοιχευθῇ, συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κ΄. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν η΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λβ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον ζ.

Περὶ φθορᾶς, καὶ γάμου χήρας, καὶ τίς λέγεται χήρα, Βασιλείου κανὼν ιη΄. κδ΄.

κεφάλαιον η΄.

Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἁρπαζόντων, ἢ βιαζομένων, ἢ φθειρόντων παρθένους, καὶ περὶ συνιστόρων αὐτῶν, ἀποστόλων κανὼν ξζ΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ια΄. κε΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κζ΄. συνόδου ς΄. κανὼν ϞΒ΄. Βασιλείου κανὼν κβ΄. λ΄. λγ΄. λη΄. νγ΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ λ΄. κεφ. τοῦ θ΄. τίτ. τούτου συντάγματος.

κεφάλαιον θ΄.

Περὶ τῶν παρὰ γνώμην τῶν οἰκείων γονέων ἢ δεσποτῶν γαμουσῶν, Βασιλείου κανὼν λη΄. μα΄. μβ΄.

κείμενον.

Ὑπεξουσία, ἢ ὁ ὑπεξούσιος οὐ δύναται νομίμως γαμεῖν μὴ συναινοῦντος τοῦ ἔχοντος αὐτοὺς ὑπεξουσίως, ὡς βιβλίον ε΄. τοῦ κώδικος τίτ. δ΄. καὶ βιβλίον κγ΄. τίτ. β΄. εἰ μὴ γεγονυῖαν τὴν θυγατέρα κε΄. ἐνιαυτῶν ὑπερέθετο ζεῦξαι· τίς τε γὰρ ἑαυτὴν ἐλευθέρως ζεῦξαι δύναται, ὡς ἡ περὶ τῶν ἐν κλήρῳ εὐχαριστιῶν ριε΄. νεαρά.

κεφάλαιον ι΄.

Περὶ τῶν πορνευουσῶν, καὶ ἀναιρουσῶν τὰ τικτόμενα, ἢ πιουσῶν φθόρια, συνόδου Ἀγκύρας κανὼν κα΄. συνόδου ς΄. κανὼν ϞΑ΄. Βασιλείου κανὼν β΄. η΄ νβ΄.

κείμενον.

Εἴρηται βιβλίῳ μζ. τίτ. ια΄. διατ. δ΄. ὅτι ἡ ἐπιτηδὲς ἐκτρώσασα προσκαίρως διορίζεται. τὸ αὐτὸ καὶ βιβλίον μη΄. τίτ. η΄. διάτ. η΄. ἐν δὲ λθ΄. διατ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου φησὶν, ὅτι ἡ ἐπὶ χρήμασιν ἐκτρώσασα

ἔχειν δυνάμεθα παλλακὰς ἄνευ ἐγκλήματος, πρὸς ἃς οὐ πλημμελεῖται ἀθέμιτον, οἷον τὴν παλλακὴν τοῦ ἰδίου πατρὸς, ἢ πάππου, ἢ τὴν θυγατέρα τῆς ἰδίας ἀδελφῆς ὡς βιβλίον κε΄. τίτ. ζ΄. καὶ βιβλίον κγ΄. τίτ. β΄. διάτ. νε΄. καὶ βιβλίον μη΄. τίτ. ε΄, διάτ. ια΄. παλλακεύονται δὲ αἱ ἀπελεύθεραι καὶ εὐγενεῖς, ἄσημοι. ὁ γὰρ εὐγενῆ καὶ σεμνὴν παλλακευόμενος, χρήζει περὶ τούτου ἐκ μαρτυρίου, ἐπεὶ γαμετὴν αὐτὴν ἔχει, ἢ τοῦτο παραιτούμενος ἀθέμιτον πρὸς αὐτὴν πλημμελεῖν, οὐ μὲν καὶ μοιχείαν. ἐπειδὴ τὸ τῆς παλλακῆς ὄνομα ἐγνώρισται τοῖς νόμοις, ὅθεν εἴρηται βιβλίῳ ϛ΄. τοῦ κώδικος τίτ. νζ΄. διάτ. ε΄. ὅτι ἡ ἐλευθέρα νομίμως ἐλευθέρῳ παλλακευθεῖσα σὺν ἐκ τῆς τοιαύτης συναφείας τεχθέντας ἕξει κληρονόμους μετὰ τῶν νομίμων παίδων, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν πολλὰ περὶ τῶν ἀπὸ παλλακῶν τικτομένων ἤγουν νόθων, καὶ φυσικῶν ὁ νόμος ἐν τῷ κώδικι, καὶ ταῖς νεαραῖς διαλαμβάνει, διδάσκων τίνες εἰσὶ, καὶ πῶς δύνανται γίνεσθαι τῷ πατρὶ γνήσιοι, καὶ τί, καὶ πόσον δύνανται λαβεῖν τῶν τοῦ πατρὸς πραγμάτων.

κείμενον.

Καὶ δούλας δὲ ἰδίας δυνάμεθα παλλακεύεσθαι· εἴρηται γὰρ βιβλίῳ ϛ΄. τίτ. δ΄. διάτ. δ΄. ὅτι ἡ τῷ δεσπότῃ μέχρι τελευτῆς αὐτοῦ παλλακευθεῖσα, μὴ ἔχοντι γαμετὴν νόμιμον ἁρπάζεται μετὰ τῶν παίδων αὐτῆς εἰς εὐγένειαν, καὶ λαμβάνει τὸ πεκούλιον, ὅπερ εἶχεν ἐν τῷ τελευτᾷν τὸν δεσπότην πρὸς τὸ νόμιμον μέτρον, καὶ οὐκ ἔχουσι κατ᾽ αὐτῆς πατρωνικὸν δίκαιον οἱ παῖδες ἢ οἱ κληρονόμοι, ἢ οἱ συγγενεῖς τοῦ τελευτήσαντος. καὶ βιβλίον ζ΄. τοῦ αὐτοῦ κώδικος τίτ. ιε΄. διάτ. γ΄. φησὶ, ὅτι ὁ δούλην παλλακὴν μέχρι τελευτῆς ἐσχηκὼς, δύναται περὶ ὧν ὅπερ ἤθελε ποιεῖν ἐπ᾽ αὐτῇ, καὶ τοῖς ὡς ἐξ αὐτῆς τεχθεῖσι, καὶ ἐν τελευταίᾳ βουλήσει καταλιμπάνει ἄλλῳ, ἢ ῥητῶς τῷ κληρονόμῳ. εἰ δὲ τελευτήσει μηδὲν εἰπὼν ἀναρπάζονται εἰς ἐλευθερίαν, καὶ οἱ ὡς εἰκὸς τεχθέντες, ταῦτα ἐν ᾧ μὴ ἔχει ὁ τελευτήσας νόμιμον γαμετήν. ὁ γὰρ γεγαμημένος, οὔτε ἐλευθέραν, οὔτε δούλην δύναται παλλακεύεσθαι. τὸ μοιχικὸν κινεῖται, καὶ περὶ φθορᾶς παλλακῆς ὡς βιβλίον μη΄. τίτ. ε΄. διάτ. ια΄. ιγ΄. παλλακὴ δέ ἐστιν ἡ νομίμως τινὶ συζῶσα, χωρὶς γάμου. ἡ δὲ ἧττον τιμιωτέρα παράκοιτις λέγεται, ὡς βιβλίον ν΄. τίτ. ιϛ΄. διάτ. ρμδ΄.

σχόλιον.

Τὸ δ΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ ϛ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι θέμα τοῦ κη΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ μθ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συναφθῆ. ἡ γ΄. διάταξις τοῦ ιε΄. τίτλου τοῦ ζ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. γ΄. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου λέγοι οὕτως, ἐάν τις δούλην ἔχῃ ἐν τῇ ἰδίᾳ συναφείᾳ μὴ ἔχων γαμετὴν, καὶ μείνῃ μετ᾽ αὐτῆς μέχρι τελευτῆς, εἴτε ἔχων παῖδας ἐξ αὐτῆς, εἴτε μὴ, καὶ μηδὲν εἴπῃ περὶ αὐτῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ διαθήκῃ γίνεται κἀκείνη

κεφάλαιον ε΄.

Περὶ πορνείας, μοιχείας, καὶ φθορᾶς, καὶ ἀῤῥενοκοιτίας, ἀποστόλων κανὼν ξα΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν η΄. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν η΄. συνόδου ϛ΄· κανὼν πϛ΄. πζ΄. Βασιλείου κανὼν ζ΄. η΄. κα΄. κβ΄. κε΄. κϛ΄. λ΄. λδ΄. λζ΄. μθ΄. νη΄. νθ΄. ξβ΄. οζ΄. Γρηγορίου Νύσης κανὼν γ΄.

κείμενον.

Περὶ φθορᾶς, μοιχείας, καὶ ἀῤῥενοκοιτίας διαλαμβάνει ὁ νόμος. βιβλίον θ΄. τοῦ κώδικος τίτ. θ΄. καὶ βιβλίον μη΄. τίτ. ε΄. κεφαλικὴν τοιαύτης πλημμελοῦσιν ἐπάγων τιμωρίαν. ἔνθα εἴρηται ὅτι τὸ μοιχικὸν, οὐ μόνον ἐπὶ φθορᾷ νομίμου γαμετῆς κινεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀσυστάτου, καὶ ἀθεμίτου γάμου, καὶ μνηστείας, καὶ παλλακισμοῦ.

κείμενον.

Ἡ μέντοι πορνεία οὐκ ἐπαινεῖται μὲν παρὰ τῷ πολιτικῷ νόμῳ· οὐκ ἀπηγόρευται δέ· ἀμέλει εἴρηται βιβλίου ιβ΄. τίτ. ε΄. διάτ. δ΄. ὅτι τὸ διδόμενον πόρναις οὐκ ἔστιν αἰσχρὸν τὸ λαβεῖν αὐτὴν πόρνην. καὶ βιβλίον λθ΄. τίτ. ε΄. διάτ. ϛ΄. ὅτι καὶ διὰ ἄσεμνον αἰτίαν γίνεται καλῶς δωρεὰ, οἷον εἰς πόρνην, καὶ ἔῤῥωται. καὶ βιβ. μζ΄. τίτ. β΄. διάτ. λθ΄. ὅτι ὁ ἁρπάζων ἢ ἀποκρύπτων ἀλλοτρίαν δούλην πόρνην οὖσαν, οὔτε ὡς ἀνδραποδιστὴς, οὔτε ὡς κλέπτης ἐνέχεται· οὐ γὰρ κλοπῆς, ἀλλ' ἡδονῆς χάριν τοῦτο ἐποίησε. εἰ γὰρ θυρίδας τις κλάσει τῆς πόρνης, καὶ εἰσελθόντες ἕτεροι μὴ παρ' αὐτοῦ εἰσαχθέντες, κλέψωσι τὰ πράγματα αὐτῆς, οὐκ ἐνέχεται ὡς κλέπτης.

σχόλιον.

Τὸ δ΄. διάτ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ ιβ΄. βιβλίου ἐστὶ θέμα β΄. τοῦ ε΄. κεφ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ κδ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ λέγον. τὸ ϛ΄. διάτ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ λθ΄. βιβλίου ἐστὶ κεφ. ε΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. τὸ λθ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου ἐστὶ κεφ. λθ΄. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς ἐδηλώθη· καλῶς δὲ εἶπεν ὅτι ὁ ἁρπάζων ἀλλοτρίαν δούλην πόρνην οὖσαν οὐκ ἐνέχεται ὡς ἀνδραποδιστὴς, ἤγουν οὐ μεταλλίζεται ὡς ἐν τῷ βασιλικῷ κεῖται. ὁ γὰρ ἁρπάζων δούλην μὴ οὖσαν πόρνην, μεταλλίζεται, καὶ ζήτει τὸν μη΄ ὅλον τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου.

κείμενον.

Λέγει δὲ καὶ βιβλίον λη΄. τίτ. η΄. ὅτι οἱ πορνογενεῖς, οὐ μόνον τῆς μητρὸς, ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ μητέρα συγγενῶν κληρονομοῦσι, καὶ ὑπ' αὐτῶν κληρονομοῦνται. ἡ δὲ ἰλλουστρία νομίμους ἔχουσα παῖδας, καὶ πορνογενεῖς, οὐδὲν δύναται παρασχεῖν τοῖς πορνογενέσιν οὔτε ζῶσα, οὔτε πλουτῶσα, ὡς βιβλίον ϛ΄. τοῦ κώδικος τίτ. νζ΄. διάτ. ε΄. ὁ δὲ ἀπὸ πορνείας οὔτε λέγεται ἔχειν πατέρα, ὡς βιβλίον α΄. τίτ. ε΄. διάτ. κγ΄. ὁ μέντοι παλλακισμὸς νόμιμός ἐστι, κἀκείνας

λον ὀνομαστίζη. τοῦτο δὲ ἀνῃρέθη. καὶ σήμερον τοιοῦτον ὑπόβολον ὁ ἀνὴρ οὐ δίδωσιν, ἀλλὰ ἀπὸ συμφώνου δίδωσί τι μέρος ὅσον συμφωνήσῃ ἐκ περιτελευτῆς τῇ γυναικί. εἰ δὲ μὴ συμφωνήσῃ δοῦναί τι ὑπὲρ ὑποβόλου οὐκ ἀναγκασθήσεται δοῦναί τι. νομίζω δὲ ὅτι ἡ μ. νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου περὶ τοῦ ὑποβόλου φησὶ τοῦ ἐκ τοῦ παλαιοῦ νόμου ἐπιγινωσκομένου, καὶ κατ' ἀνάγκης διδομένου. ἡ δὲ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ περὶ τοῦ κέρδους τοῦ ἐκ περιτελευτῆς κατὰ τὸ σύμφωνον διδομένου. τὸ γοῦν ἐκ περιτελευτῆς ἑνὸς τῶν ὁμοζύγων συμφωνηθὲν δίδοσθαι ποσὸν πρὸς τὸν ἐναπομείναντα ἀπαιτήσει μετὰ τὴν ἐκ τοῦ ἑτέρου ἀπόχαρσιν, ὁ εἰς τὸν βίον περιληφθεὶς οἷον αὖ καὶ ἔστι, καὶ ὅπως ἂν καλεῖται, καὶ συμβαίνει τοιούτῳ τρόπῳ ἐὰν ἀποχαρῇ ἡ γυνὴ ἀπαιτεῖν τὸν ἄνδρα τὸ ἐκ περιτελευτῆς ἐκείνῳ συμφωνηθὲν δοθῆναι τῷ περιόντι ποσὸν καὶ ὑπόβολον καλεῖται καταχρηστικῶς.

κείμενον.

Τὸ δὲ κατὰ συναίνεσιν πρὸς τὸ συμφωνούμενον λύειν τὸν γάμον, εἴρετο μὲν πρῴην, ἀνῃρέθη δὲ ἐκ τῆς εἰρημένης ριζ. νεαρᾶς, αὖθις καὶ ἀνεκαινίσθη ὑπὸ Ἰουστίνου τοῦ βασιλέως. καὶ τὴν ἄπροικον γαμετὴν ὁ ἀνὴρ ἀναλόγως ἐκβάλλων, δίδωσιν αὐτῇ τὸ δίμοιρον τῆς περιουσίας αὐτοῦ τῆς καθαρᾶς· εἰ δὲ συμβῇ πλείονας εἶναι παῖδας τῶν τριῶν, οὐ τὸ τέταρτον, ἀλλὰ παιδὸς ἑνὸς ἀναλογίαν λαμβάνει. οὐ δύναται δὲ τὸ διδόμενον αὐτῇ ὑπερβαίνειν τὰς ρ΄. τοῦ χρυσίου λίτρας. οὐχ ὑπόκειται δὲ τούτοις ἡ ἄπροικος γυνὴ ἀλόγως τοῦ ἀνδρὸς ἀναχωροῦσα, ὡς ἡ αὐτὴ ριζ. νεαρά.

σχόλιον.

Ηθ΄. διάτ. τοῦ ιζ. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τοῦ κώδικος διορίζεται κατὰ συναίνεσιν λύεσθαι τὸν γάμον, ἥτις οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά, ἀλλ' οὐδὲ τὸ τῆς ριζ. νεαρᾶς κεφ. τὸ ἀναιροῦν τὰς κατὰ συναίνεσιν λύσεις τοῦ γάμου, ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἀλλ' ἀντὶ τούτων ἐτέθη ιγ΄. κεφ. τῆς ρλδ΄. νεαρᾶς. ὅπερ ἐστὶ κεφ. δ΄. τοῦ ζ. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου ἰσοδυναμοῦν τῇ ριζ. νεαρᾷ. ἡ νομοθεσία τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρμ΄. ἥτις οὐδ' ὅλως ἐτέθη εἰς βασιλικά. καὶ τὸ τὴν ἄπροικον γαμετὴν λαμβάνειν τὸ τῆς ἀνδρῴας περιουσίας ἐκ τοῦ ἀλόγως ῥεπουδιατεῦσαι αὐτὸ, μέρος ἐστὶ τῆς ριζ. νεαρᾶς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ. πλὴν οὐδὲ τοῦτο ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

κείμενον.

Τοσοῦτον δὲ ἀκώλυτόν ἐστιν ἡ τῶν γάμων διάλυσις, ὅτι εἴρηται βιβλίῳ με΄. τίτ. α΄. διατ. ιθ΄. ὡς ἐάν τις τῶν συνοικούντων ὁμολογήσῃ ποινὴν ἐκ τοῦ παρ' αἰτίαν αὐτοῦ λυθῆναι τὸν γάμον, οὐκ ἔρρωται· ἀρκεῖ γὰρ ἡ τῷ νόμῳ ἐπὶ τῶν τοιούτων ὡρισμένη ποινή. εἰ μὴ ἄρα καὶ ἡ ἐπερώτησις τοσαύτην περιέχει. καὶ διάτ. ρλδ΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ, ὅτι οὐ καλῶς ἐπερωτῶ τινα ποινὴν, ἐκ τοῦ μὴ γαμηθῆναί μοι. οὔτε μὲν τὴν ἤδη γαμηθεῖσάν μοι ποινὴν ἐπερωτᾶν δύναμαι, ἐὰν λύσῃ τὸν γάμον· τὰ αὐτὰ καὶ περὶ γυναικὸς ἐπερωτώσης τὸν ἄνδρα. καὶ βιβ. η΄. τοῦ κώδικος τίτ. λη΄. διάτ. β΄. ὅτι ἀνισχύρως τις πακτεύει, μὴ ἐξεῖναι αὐτῷ λῦσαι τὸν γάμον, καὶ οὐκ ἔρρωται ἡ ἐπὶ τούτῳ ἐπερωτηθεῖσα ποινή.

τὸ δὲ μοναστήριον ή. εἰ δὲ συνήνεσαν ὅλην τὴν οὐσίαν τὸ μοναστήριον λαμβάνει. δυνατὸν δὲ ταῦτα λέγειν καὶ ἐπὶ ἀνδρὸς ἀλόγως ῥεπουδιατεύοντος ἐκ τῆς ρκζ΄. νεαρᾶς, λεγούσης ἴσας εἶναι τὰς ποινὰς τῶν ἀλόγων ῥεπουδίων, καὶ τὸν ἄνδρα ὁμοίως ὑποκεῖσθαι τοῖς κατὰ γυναικὸς ὁρισθεῖσι.

σχόλιον.

Ὁ β΄. τίτ. τοῦ κε΄. βιβλίου τῶν διατ. κεῖται εἰς τὸν ια΄. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ὁ ιζ΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. ι΄. τοῦ ζ΄. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ἡ ριζ΄. ἰουστινιάνειος νεαρὰ ἐτέθη ὡς πολλάκις εἴπομεν εἰς βιβλίον κη΄. τίτ. ζ΄. κεφ. α΄. οὕτως ἔχουσα ἐν μέρει ὡς συνωψίσθη εἰς τὸ κείμενον. ἡ δὲ περὶ γάμων κα΄. νεαρὰ ἐτέθη εἰς βιβλίον κη΄. τίτ. ιδ΄. καὶ τίτ. δ΄. τὸ τῆς ρκζ΄. νεαρᾶς κεφ. τὸ περὶ ῥεπουδίου διαλεγόμενον οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, ἀλλ᾽ ἐδείχθη μᾶλλον τὸ ιγ΄. κεφ. τῆς ρλδ΄. νεαρᾶς καὶ ἔστι κεφ. δ΄. τοῦ ζ΄. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου, καὶ λέγει ἴσας εἶναι τὰς ποινὰς τῶν ἀλόγων ῥεπουδίων, καὶ ἐπ᾽ ἀμφοτέροις τοῖς μέρεσι.

κείμενον.

Ἀζημίως δὲ λύεται γάμος ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἐπὶ τριετίαν μετὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ γάμου, μὴ δυνηθῇ τῇ γαμετῇ συγγενέσθαι, καὶ διὰ τὸ μονάσαι, καὶ ἐὰν ὁ ἀνὴρ αἰχμάλωτος γένηται, καὶ ἄδηλον ἐπὶ πενταετίαν μείνῃ, εἰ ζῇ.

σχόλιον.

Τὸ δ΄. κεφ. τῆς κβ΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς ἐν τῷ ζ΄. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου κείμενον φησί. ταῖς δὲ εἰρημέναις αἰτίαις συνείδομεν καὶ ταῦτα ὀνόμασι προσθεῖναι, δι᾽ ὧν τοὺς γάμους ἔξεστι δίχα ποινῆς διαλύειν. καὶ αὐτίκα ἐπιφέρει καὶ τὰς αἰτίας, τὴν τῆς ἀσκήσεως δηλαδὴ, τὴν ἐπὶ τριετίᾳ ἀσυνάπτου ὁμοζυγίαν, καὶ τὴν τῆς αἰχμαλωσίας. πλὴν ἀπὸ μὲν τῶν δύο αἰτιῶν χωρὶς ποινῆς καὶ δόσεως οἱασδήτινος φησὶ λύεσθαι τὸ συνοικέσιον. ἀπὸ δὲ τοῦ μονάσαι θάτερον τῶν ὁμοζύγων φησὶ ταῦτα, τηνικαῦτα γὰρ κελεύομεν παῤῥησίαν εἶναι καὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ πρὸς τὰ κάλλιω μεθισταμένοις διαλύειν τὸ συνοικέσιον, καὶ ἀναχωρεῖν μετά τινος βραχείας ὑπολελειμμένης τῷ καταλελειμμένῳ παραμυθίας. ὅπερ γὰρ ἂν συμφωνήσωσιν οἱ συμβάλλοντες ἀπὸ τελευτῆς γίνεσθαι κέρδος, τοῦτο ἔχειν δεῖ τὸν καταλελειμμένον παρὰ θατέρου εἴτε ἀνὴρ, εἴτε γυνὴ καθεστήκει. διότι καὶ οὗτος τό γε ἐπὶ τῷ συνοικήσαντι δοκεῖ τελευτᾶν, ἑτέραν ἀνθ᾽ ἑτέρας βίου πορείαν ἑλόμενος. ἀλλὰ καὶ ἡ ρκγ΄. ἰουστινιάνειος νεαρὰ ἤτοι τὸ μ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν παρακελεύεται τὸν ἐν τῷ κόσμῳ περιλειφθέντα ἐκ τῶν ὁμοζύγων λαμβάνειν ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ ἀποκαρέντος, εἴ τι ἐκ τῆς προτελευτῆς λόγου ἀπὸ συμφώνου ἔμελλε προσπορίσασθαι αὐτῷ· ὅπερ καὶ βραχείαν παραμυθίαν ἐκάλεσεν. ἡ κβ΄. νεαρὰ πάντως πρὸς τὴν ἐκ τῶν ἑτέρων αἰτιῶν διδομένην ποινὴν ἀποβλέψασα. τὸ γὰρ ἀπὸ συμφώνου οὐδὲ ποινὴ λέγεται. καὶ ταῦτα μὲν ἔχουσιν οὕτω. ἐξ αὐτοῦ δὲ τῆς ιζ΄. νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου λεγούσης διὰ ἀποκάρσεως τοῦ ἀνδρὸς μὴ δίδοσθαι ὑπόβολον τῇ γυναικὶ καὶ τῆς ϙβ΄. νεαρᾶς τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ διοριζομένης τὰ χαρισθέντα ἄνωθεν, ἀπαιτηθήσεταί τι παρὰ τῆς γυναικὸς χάριν ὑποβόλου ἐκ τοῦ ἀποκαρέντος ἀνδρὸς, ἢ οὔ· τὸ παλαιὸν οὐκ ἀπὸ συμφώνου ἐδίδοτο τὸ ὑπόβολον ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ νόμου. εἴ τι γὰρ ἡ γυνὴ ἐδίδου χάριν προικὸς, τοσοῦτον καὶ ὁ ἀνὴρ ὑποβάλλειν ποσὸν εἰς τὴν κοινὴν περιουσίαν ἠναγκάζετο, ὅθεν καὶ ὑπόβο-

κεφάλαιον δ΄.

Περὶ τῶν διαζευγνυμένων, ἀποστόλων κανὼν ε΄. συνόδου Γάγγρας κανὼν ιδ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρβ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν πζ΄. Βασιλείου κανὼν θ΄. λε΄. μη΄. οζ΄.

κείμενον.

Περὶ διαζεύξεως γάμου ἐν πολλοῖς τόποις ὁ πολιτικὸς διαλέγεται νόμος, καὶ μάλιστα βιβλίον κδ΄. τίτ. β΄. καὶ βιβλίον ε΄. τοῦ κώδικος τίτ. ιζ΄. καὶ ἐν τῇ περὶ γάμων νεαρᾷ φησι· πλειότερον δὲ ἡ ριζ΄. νεαρὰ ῥητῶς ἐκτιθεμένη τὰς αἰτίας, καθ' ἃς ἡ γυνὴ ἢ ὁ ἀνὴρ δύναται ῥεπούδιον πέμπειν, καὶ τὴν προῖκα κερδαίνειν, τὴν δεσποτείαν αὐτῆς φυλάττων τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου παισὶν εἴπερ εἰσίν· ἐὰν συνειδῇ τινας ἐπιβουλεύοντας τῇ βασιλείᾳ, καὶ τῷ ἰδίῳ μὴ φανερώσῃ ἀνδρί· ἐὰν αὐτῆς περὶ μοιχείας κατηγορήσῃ, καὶ ἀποδείξῃ· ἐὰν ἐν οἱῳδήποτε τρόπῳ τῇ ζωῇ τοῦ ἀνδρὸς ἐπιβουλεύσῃ, ἢ τοῦτο ἑτέροις συγγινώσκουσα μὴ φανερώσῃ αὐτῷ· ἐὰν ἐξωτικοῖς ἀνδράσι συμποσιάζῃ, ἢ συλλούηται, μὴ βουλομένου τοῦ ἀνδρός· ἐὰν μὴ βουλομένου αὐτοῦ ἔξω τοῦ οἴκου μένῃ παρὰ τοῖς γονεῦσιν αὐτῆς, εἰ μὴ αὐτὸς χωρὶς τῶν αἰτιῶν αὐτὴν ἐξωθήσει. ἡ δὲ γυνὴ στέλλει ῥεπούδιον, καὶ τὴν πρὸ γάμου δωρεὰν κερδαίνει, τὴν δεσποτείαν φυλάττουσα, τοῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ γάμου παισὶν εἴπερ εἰσίν. ἐάν τι κατὰ τῆς βασιλείας βουλεύσηται, ἢ τοῦτο συνειδὼς ἑτέροις μὴ φανερώσῃ τῷ βασιλεῖ δι' ἑαυτοῦ ἢ δι' ἑτέρου· ἐὰν ἐν οἱῳδήποτε τρόπῳ τῇ ζωῇ αὐτῆς ἐπιβουλεύσῃ, ἢ τοῦτο συνειδὼς ἑτέροις, μὴ φανερώσῃ αὐτῇ, καὶ σπουδάσῃ κατὰ νόμους ἐκδικῆσαι· ἐὰν τῇ σωφροσύνῃ αὐτῆς εἰς τὸ μοιχευθῆναι σπουδάσῃ ἐπιβουλεῦσαι· ἐὰν κατηγορήσας αὐτῆς ὁ ἀνὴρ ἐπὶ μοιχείας, μὴ ἀποδείξῃ. ἐπὶ τούτου δὲ οὐ μόνον τὴν πρὸ γάμου δωρεὰν ὁ ἀνὴρ ζημιοῦται, ἀλλὰ καὶ ἕτερον τρίτον αὐτῆς ἐκ τῆς ἄλλης αὐτοῦ περιουσίας, καὶ τὰς τιμωρίας ὑφίσταται, ἃς ἔμελλεν γυνὴ καταδικαζομένη ὑφίστασθαι· ἐὰν ἑταίρᾳ συνοικῇ ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ, ἢ τῇ αὐτῇ πόλει, καὶ παρ' αὐτῆς ἢ δι' ἑτέρου ὑπομνησθεὶς μὴ ἀπόσχοιτο, καὶ ἐπὶ τούτου δὲ ἕτερον τρίτον μέρος τῆς πρὸ γάμου δωρεᾶς κερδαίνειν, καὶ αὐτοῦ τὴν δωρεὰν φυλάττουσα τοῖς ἐκ τοῦ γάμου παισίν. ἐὰν οὖν παρὰ ταύτας τὰς αἰτίας ὁ ἀνὴρ στέλλῃ ῥεπούδιον, ἀπόλλει τὴν δωρεάν, καὶ ἄλλο τρίτον μέρος οὐσίας· εἰ δὲ γυνὴ στέλλει ἄλογον ῥεπούδιον, ἀπόλλει τὴν προῖκα, καὶ πρὸς [illegible]ις μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται πᾶσαν τὴν ζωὴν αὐτῆς, καὶ τὰ πράγματα αὐτῆς διαιρεῖται· καὶ οἱ μὲν παῖδες λαμβάνουσιν οὐγγίας η΄. τὸ δὲ μοναστήριον οὐγγίας δ΄. εἰ δὲ οὐκ εἰσὶ παῖδες, ἀλλὰ γονεῖς μὴ συναινέσαντες τῷ ῥεπουδίῳ, αὐτοὶ μὲν λαμβάνουσιν οὐγγίας δ΄.

πριμικηρίου Νικολάου ἐν τῷ ..... συνεδριαζόντων αὐτῷ μητροπολιτῶν τοῦ δεῖνος καὶ δεῖνος, ὁ θεοφιλέστατος μητροπολίτης τοῦ Κυζίκου Συμεὼν συνεδριάζων τῇ ἡμῶν μετριότητι εἶπεν, ὡς κληρικός τις κατ' αὐτὸν μητροπόλεως Ἰωάννης Διαβαχτηνὸς ὀνομαζόμενος ἐμνηστεύσατο γυναῖκά τινα Μαρίαν τοῦ Θεοφίλου χαλκωμάτων ἡλικίας οὖσαν ἑπταετοῦς, μαθὼν δὲ τὴν μνηστείαν εἶναι παράνομον διὰ τὴν τῆς μνηστῆς ἀνηβότητα, τότε μὲν ἀπέστη ταύτης, μετὰ δὲ χρόνους ὀκτὼ νομίμως ταύτην πρὸς γάμον ἠγάγετο, καὶ ταῦτα λέγων ἤθελε τὸ ποιητέον ἐπὶ τῷ κληρωθέντι μαθεῖν, ἤκουσε δὲ ἀπὸ τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ τῆς συνεδριαζούσης ἀδελφότητος ὡς οὐκ ἐπὶ μόνου τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος ἀρραβῶνας νενόμισται δίδοσθαι ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάντων τῶν συναλλαγμάτων, πλὴν οὐκ ἠναγκασμένως ἀλλ' αὐθαιρέτως, [illegible] τοίνυν ἐπὶ τῶν ἄλλων συναλλαγμάτων οὐ λέγομεν ἄκυρον εἶναι τὸ γεγονὸς μὴ δοθέντων ἀρραβώνων οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ γαμικοῦ συναλλάγματος κἂν ἀρραβὼν ἤτοι μνηστεία οὐ προέβη βέβαιον ἔσται καὶ ἀδιάσπαστον· τῆς γοῦν προβάσης μνηστείας ὡς εἴρηται μέσον τοῦ κληρικοῦ καὶ τῆς Μαρίας οὔσης ἀνυποστάτου ἔσεται ὁ κληρικὸς ἔχων ἀδιασείστως τὴν διὰ μόνης γαμικῆς ἱερολογίας ἁρμοσθεῖσαν αὐτῷ σύζυγον ὡς διείληπται· πρὸ γάμου δὲ δωρεᾶς δὲ ἣν καὶ τὴν μνηστείαν νενομοθέτηται γίνεσθαι μέσον τῶν ὁμοζύγων, ἢ τῶν μερῶν αὐτῶν οὐ πρακτευθήσεται, ἀλλ' ὥσπερ εἰ μηδὲ προέβη μνηστεία μηδὲ πρὸ γάμου παρηκολούθησε δωρεά, βέβαιος ὁ γάμος ἔσται καὶ ἀδιάρρηκτος.

κεφάλαιον γ΄.

Περὶ τῶν ὑπονοουσῶν ἀποθανεῖν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν, καὶ γαμουσῶν, συνόδου ς΄· κανὼν ϟγ΄. Βασιλείου κανὼν λα΄. λς΄. μς΄.

κείμενον.

Ἡ περὶ ῥεπουδίου διαλεγομένη ριζ΄. νεαρά, φησὶν ὡς ἐὰν στρατιώτης, ἢ σχολάριος, ἢ φοιδεράτος, ἢ ἄλλος ἔνοπλος ἐν ἐξπεδίτῳ διάγῃ ὁσουδήποτε ἐνιαυτοὺς, περιμενέτω αὐτὸν ἡ αὐτοῦ γαμετὴ κἂν μὴ γράμματα ἐδέξατο παρ' αὐτοῦ. εἰ δὲ ἀκούσει αὐτὸν τελευτῆσαι, μὴ γαμείτω, εἰ μὴ πρότερον δι' ἑαυτῆς, ἢ τῶν γονέων αὐτῆς, ἢ ἑτέρου ἀξιοπίστου, τοὺς πριόρας τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοὺς χαρτουλαρίους ἐν ᾧ στρατεύεται, καὶ τὸν τριβοῦνον ἐρωτήσῃ εἰ τῇ ἀληθείᾳ ἐτελεύτησε, κἀκεῖνοι τῶν ἁγίων εὐαγγελίων προκειμένων ἐν ὑπομνήματι καταθῶνται αὐτὸν τελευτῆσαι, καὶ τὴν πρᾶξιν ἡ γυνὴ λαμβανέτω, καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν μενέτω ἐνιαυτὸν, καὶ τότε νομίμως γαμείτω. εἰ δὲ παρὰ ταύτην τὴν διάταξιν γαμήσει, καὶ αὐτὴ, καὶ ὁ λαβὼν αὐτὴν ὡς μοιχοὶ τιμωροῦνται, καὶ δέκα λιτρῶν ποινὴν διδόασιν ᾧ εἶπον ἀποθανεῖν, καὶ ἔχει ἄδειαν εἰ βούλοιτο τὴν ἰδίαν ἀναλαβεῖν γαμετήν· εἰ δὲ σχολάριος ἦν παρὰ τῶν πρώτων τῆς σχολῆς, καὶ τοῦ ἀκτουαρίου ἡ λεχθεῖσα γινέσθω κατάθεσις· εἰ δὲ φοιδεράτος παρὰ τοῦ ὀπτίονος αὐτοῦ.

σχόλιον.

Ἡ περὶ διαζυγίου ριζ΄. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, ἔστι κεφ. γ΄. τοῦ ζ. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου, καὶ φησὶ τῶν γυναικῶν τῶν ὑπονοουσῶν τελευτῆσαι τοὺς ἀποδημοῦντας ἄνδρας στρατιώτας αὐτῶν, ὅσα συνωψίσθησαν εἰς τὸ κείμενον.

ξαιμὸν τὴν ἄωρον μίξιν, καὶ τῶν δευτέρων αὐτοῦ τοῖς μετὰ τῶν φθορέων νόμοις ὑποκειμένου. καὶ ὅτι δὲ βασιλεὺς μνηστείας ἢ γάμου καινοτομοίη καιρὸν ἀθανάτῳ διατάξει οἱ ἁρμοζόμενοι περὶ τοῦ ὁρισθέντος τῷ πράγματι χρόνου ἕξει καὶ οὕτω τὴν κώλυσιν τὰ κωλυόμενα πρόσωπα καὶ οὐκ ἔσται τούτοις ἐνδόσιμον πρὸς τὸ τολμᾶν τὰ ἀτόλμητα· τὸ πρὸ τοῦ δεκτοῦ ταῖς ἡμετέραις διατάξεσι χρόνου τὴν μνηστείαν ἢ τὸν γάμον τὴν λύσιν θανάτου δέξασθαι. τὸ γὰρ ἐλλεῖπον τοῦ τελείου χρόνου τῆς μνηστείας ἢ τοῦ γάμου ἡ τοῦ βασιλέως ἀναπληροῦσα οἰκονομία ἀπαράβατον τηρήσει τοῖς κεκωλυμένοις τὴν κώλυσιν καὶ οὐδαμῶς θήσει συνάλλαγμα κωλυόμενον ἀλλ' ὅσα δὲ ἀκριβοῦς μνηστείας ἢ τελείου γάμου κωλύονται συναλλάγματα ταῦτα καὶ ὑπὸ τῶν ἐντὸς τοῦ νενομισμένου χρόνου τὴν σύστασιν οἰκονομικῶς, καὶ τὴν λύσιν φυσικῶς δεξαμένων εἰργθήσονται. Σημείωσαι τὴν παροῦσαν ἑρμηνείαν τοῦ β΄. κεφ. τοῦ ιγ΄. τίτ. διδάσκουσαν πολλὰ χρήσιμα χάριν γάμων κεκωλυμένων καὶ ἐκκεχωρημένων. Ἔτι σημείωσαι τὴν δύναμιν τοῦ χαραφέντος συνοδικοῦ τόμου ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Ἀλεξίου καὶ τεθέντος ἐν τῇ παρούσῃ ἑρμηνείᾳ. γίνωσκε ὅτι κἂν ὁ τοιοῦτος τόμος, καὶ ἡ τοῦτον ἐπικυροῦσα βασιλικὴ πρόσταξις, μετ' ἐμβριθείας κωλύῃ τὸν ἐξ αἵματος ζ΄. βαθμοῦ γάμον. ἀλλὰ κατὰ τὴν δ΄. ἰνδικτιῶνα τοῦ ͵ςχϟδ΄. ἔτους πρόσταξις γέγονε τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως κυρίου Ἰσαακίου τοῦ ἀγγέλου πατριαρχεύοντος τοῦ Καματηροῦ κυρίου Βασιλείου διοριζομένη μὴ προχρηματίζεσθαι ἐκ τῶν ῥηθεισῶν πράξεων τὸν μετὰ τὴν ποίησιν αὐτῶν συστάντα γάμον μέσον τοῦ πανευτυχεστάτου καισάρων ἤγουν τοῦ Καντακουζηνοῦ κυρίου Ἰωάννου καὶ τῆς αὐταδέλφης τοῦ βασιλέως τῆς κυρίας Εἰρήνης καὶ εἰς ζ΄. βαθμὸν ἐξ αἵματος ἀναγόμενον, ἀλλ' ὅσον τὸ εἰς αὐτοὺς καὶ μόνοις ἀπρακτῆσαι τὰ παρὰ τῆς συνόδου καὶ τοῦ βασιλέως κυρίου Μανουὴλ διορισθέντα χάριν τοῦ τοιούτου καὶ ἐδείχθη καὶ παρὰ τῆς συνόδου. Ἔτι σημείωσαι ὅτι τὰ ἐν τῷ βασιλικῷ προστάγματι περιεχόμενα εἰς ἀναίρεσιν δῆθεν τοῦ τόμου τοῦ Σισιννίου οὐκ ἐνηργήθησαν τέως ἐπὶ τῶν ἡμετέρων ἡμερῶν. εὔχομαι δὲ μηδὲ ἐνεργηθῆναί ποτε ὡς εἰδὼς τὴν αἰτίαν δι' ἣν διωρίσθησαν θεληματικὴν οὖσαν καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ τελεσφορήσουσαν ἀγαθόν τι. Ἔτι σημείωσαι ἀπὸ τῆς νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ὅτι καλῶς ἐξεχωρήθη ὁ πλευρῆς κυρίου Μιχαὴλ συζυγῆναι τῇ [illegible] κυρίᾳ Ἄννῃ πρώτῃ οὔσῃ ἐξαδέλφῃ τῆς προμνηστευθείσης αὐτῷ Μαρίας τῆς τοῦ Σερκλίου· κἂν γὰρ νόμῳ θανάτου πρὸς τὸν γάμον διεζύγη τῆς τοιαύτης μνηστῆς καὶ οὐδὲ συνεμίγη ταύτῃ ἀλλ' οὐκ ὤφειλεν ἐξαδέλφην αὐτῆς πρώτην λαβεῖν. οὐδὲ γὰρ ἡ συνάφεια, ἀλλὰ ἡ τῆς εὐχῆς τελετὴ ποιεῖ τὴν μνηστείαν ὡς γάμον λογίζεσθαι. εἰ γοῦν λαϊκὸς τοιοῦτόν τι ποιεῖν κεκώλυται πολλῷ μᾶλλον ἱερωμένος. ὁ τοιοῦτος γὰρ ἐκωλύθη διὰ σημειώματος συνοδικοῦ ἐπὶ τῆς ἐφημερείας τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγχιάλου συνάπτεσθαι νομίμως γυναικὶ συγγενεῖ οὔσῃ τῇ διὰ δεσμοστικῶν μόνων ἐγγράφων κατεγγυηθείσῃ τούτῳ καὶ μὴ φθασάσῃ λαβεῖν μνηστείας εὐχὴν μετ' αὐτοῦ, ἢ ὡς θανούσῃ, ἢ ὡς ἑτέρῳ συναφθείσῃ ἐκ μεταμελείας αὐδεὶ εἰ μήπω ταύτην ἐξαιρεῖν οὖσαν ὁ [illegible] ἠρραβωνίσατο, ἔδοξε γὰρ τῇ συνόδῳ μετὰ ἑξαετοῦς γυναικὸς ἐπιθυμίαν φθορᾶς μὴ μεσολαβεῖν. τοῦτο δὲ ἐπὶ λαϊκῶν οὐ κρατήσει. μόνοι γὰρ οἱ τοῦ βήματος μιᾶς γυναικὸς καὶ τῆς αὐτῆς παρθένου ἄνδρες ὀφείλουσι ὀνομάζεσθαι, καὶ αὐτοὶ τῆς αὐτῆς τῆς καταστάσεως. Ἔτι σημείωσαι ὅτι τὰ μετὰ τὴν νεαρὰ περιεχόμενα χάριν τῆς μνηστείας δῆλα εἰσὶν ἐκ τῆς τοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου κυρίου βασιλέως δευτέρας προστάξεως. γίνωσκε δὲ ὅτι τῷ σεκρέτῳ τοῦ χαρτοφυλακίου σημείωμα κατέστρωται τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου κυρίου Νικολάου πατριάρχου. τὰ δὲ κατὰ ῥῆμα διαλαμβάνον μηνὶ ἰουλίῳ κα΄. ἡμέρᾳ δ΄. ἰνδικτιῶνος ιε΄. προκαθημένου τοῦ ἁγιωτάτου ἡμῶν δεσπότου καὶ οἰκουμενικοῦ πα-

τος προσώπου εἰσέρχεσθαι, καὶ τὸ νεαρὸν τοῦ φιλοσοφωτάτου διατ. κοσμίας ἐν ἅπασι δόξης κρατούσης καὶ πολιτευομένων, καὶ τὰ συμβάλλοντα πρόσωπα τῶν ἀώρων ἀπρεπῶν κωλυόμενα συνελεύσεων ἁγνεύουσαν ποιήσονται τὴν ἀναστροφὴν ἐν εὐθέτῳ καιρῷ μεθ' ἱερᾶς ἐπικλήσεως εἰς ἄλληλα συνερχόμενα· ὁπηνίκα δὲ ἢ μνηστείαν ἢ γάμον αὐτοῖς καταρτίζεσθαι, καὶ εἴ τις παρὰ τὰ διηγορευμένα τῇ παρούσῃ τοῦ κράτους ἡμῶν διατ. μνηστείας τολμήσει διαπράξασθαι ἢ μὴ ταύταις ἡλικίαις κατὰ πάντων ἐκφωνηθείσαις καὶ εἰς τὸ ἑξῆς ὀφειλούσαις κρατεῖν φανείη ἑπόμενος ἀπ' αὐτῆς τῆς α'. ἡμέρας τοῦ εἰσιέναι μέλλοντος ἰουλίου μηνὸς τῆς ἐνεστώσης ζ'. ἐπινεμήσεως τοῦ ϛφϟβ'. ἔτους καὶ ἀρραβῶνας πρὸ τοῦ νενομισμένου καιροῦ, καὶ τῆς ἱερᾶς εὐλογίας τολμήσει διαπράξασθαι ἢ καὶ εἰς θέαν ἀλλήλοις ἐφήσει τὰ συναλλάσσοντα συνέρχεσθαι πρόσωπα καὶ ἀδιαφορίαν ἔχειν ἐν αὐτοῖς, ὁ μὲν συμβολαιογράφος ὁ τὸ ἀρραβωνικὸν συμβόλαιον ἐκτιθέμενος τῆς ἰδίας στατιῶνος μετακινηθήσεται, οἱ δὲ τὴν μνηστείαν πρὸ ὥρας κατεργαζόμενοι ἀνθρωπίνῳ καὶ θείῳ ἴσωσαν ἑαυτοὺς ἐνοχοποιοῦντας μηνίματι. ὁ μὲν δημόσιον διὰ τὴν σκρέτου τῶν οἰκειακῶν τὸ τοῖς συμβολαίοις ἐγκείμενον ἐξ ἐπερωτήσεως πρόστιμον ἐφ' ἑκάστῳ αὐτῶν εἰσπράξεται καθ' ὁλόκληρον διὰ τὴν τοῦ παρόντος διατ. περιφρόνησιν. πιστεύομεν δὲ καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν κατὰ τούτων διαναστήσεσθαι ὅτι πορνείαν κατὰ προαίρεσιν ἄντικρυς ἐπὶ μέσον τῶν νέων εἰσαγαγεῖν οὐκ ἐνάρκησαν. εἰ μὲν γὰρ ὁ παλαιὸς νόμος οὐ κατήργηται, καὶ μνηστείας τελείας οὐ δύναται καταπράξασθαι. τὰ δὲ τῆς νεωτέρας νομοθεσίας εἰς ἔργον ἐξαγαγεῖν οἱ συναλλάσσοντες ἀπαναίνονται τί ἄλλο ποιοῦσιν ἢ ἀνθρώπους οὐδὲν ἀλλήλοις κατὰ νόμους προσήκοντας ἑαυτοῖς συγχωροῦσι παρὰ τὸν νόμον συμφθείρεσθαι ἔρωτας ἀσελγεῖς ταῖς τῶν νέων ψυχαῖς διὰ τῆς ἀνιέρου κατεργαζόμενοι συναναστροφῆς. ὡσαύτως ἀπελύθη καὶ ἑτέρα πρόσταξις τοῦ αὐτοῦ βασιλέως χάριν τῆς αὐτῆς νομοθεσίας οὕτω δυνάμεως ἔχουσα, ἴσμεν κατὰ τὸν ἰούλιον μῆνα τῆς ε'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ϛφϟβ'. ἔτους νομοθετήσαντες περὶ γάμου τε καὶ μνηστείας ὅσα τῇ τε τοιαύτῃ νομοθεσίᾳ καὶ τῇ ἀναφορᾷ περιείληπται, καὶ τούτων οὐδὲν παρακινηθῆναι ἀνεχόμεθα, ἀλλὰ μένειν ἀπαρεγχείρητα βουλόμεθα καὶ ἀναλλοίωτα μέχρι παντός, καὶ τήν τε σύστασιν τῆς μνηστείας καὶ τοῦ γάμου ὥσπερ εἴρηται γίνεσθαι, τόν τε χρόνον τηρεῖσθαι ἀκαινοτόμητον, καὶ τῶν συναρμοζομένων τὴν μὲν τῶν ιδ'. ἐτῶν εἶναι μείζονα, τὴν δὲ τῶν ιβ'. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν τότε διατετύπωται, εἴτε λυόμεναι προστίμων ἔσονται καταβολαῖς αἱ τοιουτοτρόπως συνιστάμεναι μνηστεῖαι, εἴτε καὶ ἀδιάλυτοι μένουσι τὸ παράπαν. καὶ διὰ τοῦτο καὶ περὶ τούτου αὐτὸς ἐρωτήσας θεσπίζομεν τὰς τοιαύτας μνηστείας αἳ κυρίως μνηστεῖαι τυγχάνουσι ἀμετακινήτους μένειν καὶ ἀμεταπτώτους καὶ τὸ ὅλον δι' αὐτοὺς ὥστε θεοῦ μέσον τῶν συναπτομένων εἰσαγομένου καὶ τὴν τοιαύτην συναρμογὴν διὰ τῆς τῶν εὐχῶν ἱεροτελεστίας κρατύνοντος, καὶ μηδέποτε ταύτας προστίμοις ἀναλύεσθαι δίδομεν, ὅτε οὐδὲ τοῖς συμβολαίοις τὸ λοιπὸν ἐγγραφήσονται, ὅτι μηδὲ παρ' αὐτῶν αἱ μνηστεῖαι κρατύνονται, ἀλλὰ διὰ τῆς τοῦ θεοῦ ἐπικλήσεως, αἵπερ καὶ ἄμφω τὸ παράπαν μενοῦσι μόναις λυόμεναι ταῖς αἰτίαις αἷς καὶ οἱ γάμοι εἰς ἰσοδυνάμους εἶναι ταύτας νενομοθέτηνται. καὶ τὰ κεκωλυμένα δὲ ἡλικιακὰ πρόσωπα πρὸς γάμον ἢ μνηστείαν κατὰ τὸ δόξαν ἕξει τὴν κώλυσιν καὶ παρὰ τῇ διηγορευμένῃ τῇ δε τῇ διατ. ὑπ' οὐδενός τι διαπραχθήσεται εἰ μήπω βασιλεὺς οἰκονομικῷ τινι λόγῳ τήν τε μνηστείαν καὶ τὴν ἐξ ἱερολογίας συναρμογὴν ἐντὸς τῶν ὁρισθέντων ἐτῶν ἐπιτρέψειε. βασιλεῦσι γὰρ ἔξεστιν ὑπὲρ τέχνας ἢ κατὰ νόμους οἰκονομεῖν, ὥσπερ ὁ σοφός τε εἴρηκε βασιλεύς, καὶ τῶν νομοθεσιῶν αἱ πρεσβύτεραι. καὶ αὐτοὶ δὲ τὸν χρόνον συντέμνοντες οὐχὶ καὶ τὴν φυσικὴν ἐφήσουσι συνόδεν ἕως τῶν ἁρμοζομένων. ὁ μὲν τῶν ιδ'. ἐνιαυτόν, ἡ δὲ τῶν ιβ'. ὑπὲρ δὴ τῶν γονέων ἐπιμελῆ τίθεσθαι φυλακὴν ὀφειλόντων τοῦ μή τι πρὸ τοῦ ῥηθέντος προαχθῆναι χρόνου ὡς τότε διαπρα-

εὐχαὶ διὰ τοῦ ἱερέως ἀφωρίσθησαν ταύτας μνηστείας μὲν ἀληθεῖς εἶναι κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκριβολογίαν, μηδὲ εἶναι, μηδὲ ὀνομάζεσθαι, μήτι μὲν τὴν συνοδικὴν σημείωσιν κατὰ τοῦτον ἔχειν τὸ ἐνεργὸν, ὡς ἁπλῶς δὲ ἀρεσκείας ἀνθρώπων δι' ἐπερωτήσεως κατησφαλισμένας τὸ ἐνεργὸν ἀποφέρεσθαι καὶ τὴν παλαιὰν ἔχειν νομοθεσίαν ἐπὶ τούτων τὸ κύριον. τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ καὶ ὁ πρεσβυγενὴς φυλαχθήσεται νόμος ἀκέραιος ὡς ἐπὶ τῶν μνηστειῶν τὸ πρῶτον ἐξεφωνήθη. καὶ ἡ τῆς συνόδου διάγνωσις ἀληθὴς καθόλου καὶ ἀνεπιχείρητος συντηρηθήσεται νοουμένη καὶ ἑρμηνευομένη κατὰ τὴν ἐνταῦθα παρατήρησιν· ἐπεὶ δὲ οὕτω ταῦτα καὶ μνηστεῖαι μὲν ἀληθεῖς ἐντυπώθησαν ὅσαι μετὰ τῆς ἱερᾶς εὐλογίας κατὰ τὸν ὡρισμένον καιρὸν συντελεσθεῖσαι γνωρίζονται· αἱ δὲ κατὰ τὴν πρεσβυτέραν νομοθεσίαν γινόμεναι, ὡς ἀνθρώπων ἀρέσκει κατησφαλισμέναι δι' ἐπερωτήσεων τὸ ἐνεργὸν ἔχειν ἀφείθησαν. καὶ μόνος ὁ παλαιγενὴς ἐπὶ τούτων ἀφείθη νόμος κρατεῖν ὃς ὡρισμένα τὰ κεκωλυμένα ἐπὶ τὴν ἀποζευχθεῖσαν μνηστὴν εἰσέρχεσθαι πρόσωπα διετάξατο δεῖ τι προσθεῖναι καὶ νῦν τῷ παρόντι θέματι τῆς χριστιανοῖς πρεπούσης εὐκοσμίας ἐχόμενον· ἐπεὶ γὰρ οὐδὲ κατὰ τὸν ἀκριβῆ καὶ προσήκοντα λόγον τὰ τῆς παλαιᾶς τε καὶ νέας νομοθεσίας ἐπράττετο. ἀλλ' ὁ μὲν πολὺς ὄχλος τῆς πρεσβυτέρας τῶν νόμων αὐθεντείας ἐχόμενος μετὰ τὸν ἑπταετῆ χρόνον τελεσιουργεῖν τὰς μνηστείας ἀνυπερβόλως ἐτύγχανε καὶ ἀδεῶς ἐπὶ τὰς μνηστευομένας εἰσήρχοντο ἕκαστος τῇ συνεχεῖ συνηθείᾳ καὶ τῇ ἐλευθερίᾳ τῆς εἰς ὁμιλίαν συνόδου τὸ τοῦ ἔρωτος φλεγμαῖνον προσαναγκάζοντες. ἡ δὲ ἱερωτέρα μερὶς τῆς νεαρᾶς τοῦ βασιλέως ἀκολουθοῦσα διατάξει διαστολὴν μὲν μνηστείας καὶ γάμου ἐτίθετο, τὰς ἐπὶ τοῖς μνήστροις εὐχὰς πρῶτον, καὶ οὕτω τὰς ἐπὶ τῷ γάμῳ τοῖς συναπτομένοις ἐπᾴδουσα, ταῦτα δὲ ἑνωμένως ἅμα καὶ κατὰ ταυτὸν ἐτελεῖτο, καὶ μνηστεία καὶ γάμος ἑνὶ διαστήματι κατεπράττετο ἀκαιρείας τινὸς ἐν τῷ μεταξὺ συνεμπίπτοντος διορθουμένη τοῦτο ὡς ἀβασανίστως γινόμενον. ἡ ἡμετέρα εὐσέβεια θεσπίζει διὰ τοῦ παρόντος γενικοῦ διατάγματος, τὰ μὲν κατὰ τὸν ἑπταετῆ τῶν συμβαλλόντων χρόνον, καὶ εἰς τὸν ἑξῆς ἄχρι τοῦ ιδʹ. ἢ ιβʹ. τῆς ἡλικίας ἐνιαυτοῦ γινόμενα ὡς ἐν τύπῳ μνηστείας συμβόλαια μὴ τάξιν ὅλως μνηστείας ἐννόμου καὶ ἀσφαλοῦς ἀποφέρεσθαι ἀλλ' ὡς ἐπερωτήσεις μόνον ἐσφαλισμένας κρίνεσθαί τε καὶ ἐνεργεῖν κατὰ τὴν φύσιν τῶν ἄλλων συναλλαγμάτων καὶ οὕτως αὐτὰ παρὰ πᾶσι τοῖς ὑφ' ἡμᾶς πολιτεύεσθαι τοῦ παλαιοῦ νόμου ὡς ἐπὶ τῶν μνηστειῶν ἀφωρίσθη τὸ ἐνεργὸν εἰς τὰ κεκωλυμένα ἐπὶ τὴν ἀποζευχθεῖσαν μνηστὴν εἰσέρχεσθαι πρόσωπα ἔχειν ὀφείλοντος τέλεον διὰ τὸ ἀφιέστον τῆς παρὰ χριστιανοῖς πρεπούσης ἐμπολιτεύεσθαι καταστάσεως· εἰ γὰρ καὶ μὴ μνηστεία ἐστὶ κατὰ τὸ ἀκριβὲς ἐντελὴς τὸ γινόμενον ἀλλ' ὅτι σκοπὸν ἔχειν μνηστείας δοκεῖ τὸ πραττόμενον, καὶ θεμέλιον γάμου προκαταβάλλεσθαι ἄρχεται πλὴν ἂν εἴη εὔλογον τὰ κεκωλυμένα τῷ νόμῳ πρόσωπα, καὶ αὖθις ἔχειν τὰ κώλυμα, καὶ μηδένα θαρρεῖν πορεύεσθαι ἀναιδῶς ὡς εἰς γυναῖκα λαμβάνειν ἀποτολμᾶν ἣν ὁ παλαιὸς νόμος μνηστὴν τινος γινομένην ἵνα ἀφῆκεν ἑτέρῳ λυομένων τῶν μνηστειῶν κατὰ γάμον συνέρχεσθαι. ἐννοούμενοι μέντοι τὸν χρόνον ὃν εἰς μνηστείαν ἅμα καὶ γάμον ἁρμόδιον εἶναι γνωρίζομεν, ἤγουν τὸν μὲν θηλείας δωδεκαετῆ χρόνον διατρεχούσης, τοῦ ἄρρενος δὲ τὸν τεσσαρεσκαιδέκατον ὑπερβαίνοντος, τηνικαῦτα τὴν μνηστείαν πρώτως μετὰ τῆς ἱερᾶς τῶν εὐχῶν ἐπῳδῆς ἐκτελεῖσθαι καὶ τῶν συνήθων ταύτῃ παραληρήσεων ἤγουν τοῦ ἀρραβῶνος καὶ τοῦ φιλικοῦ τοῖς μνηστῆρσι φιλήματος, καὶ οὕτω βραχέος ἢ πλείονος καιροῦ διαλείποντος καθὼς ἂν δόξῃ τοῖς συναλλάττουσιν ἀπαραιτήτως καὶ τὸν ἔννομον γάμον προβαίνειν, καὶ μὴ κατὰ ταὐτὸν συμβαίνειν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ πολλάκις καὶ ὅσα πραγμάτων διηρημένων ἐκ πλείονος ἀποτέλεσμα. οὕτω γὰρ τῆς ἀκολουθίας προβαινούσης ἐν γάμοις ὅτε ὁ παλαιὸς νόμος φυλαχθήσεται ὡς κεκωλυμένων προσώπων ἀπαρίθμησιν ἐποιήσατο μὴ ἐφιεὶς ταῦτα εἰς τὴν ἀποζευχθεῖσαν μνηστὴν τοῦ ἐγγίζον-

ἐκκλησία κωλύει τὸν τοιοῦτον γάμον. ἀνάγνωθι καὶ τὸν ξζ. κανόνα τοῦ ἁγίου Βασιλείου, καὶ τὰ εἰς τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ γραφέντα. ἐπὶ τούτοις γίνωσκε ὅτι πρὸ μὲν τῆς βασιλείας τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἄλλως ἐγίνοντο αἱ μνηστεῖαι κατὰ δὲ τὸν ἰούλιον μῆνα τῆς ζ. ἰνδικτιῶνος τοῦ ϛφϟβ΄. ἔτους ἀπελύθη νεαρὰ νομοθεσία τοῦ αὐτοῦ βασιλέως οὕτως ἔχουσα, ἡ μὲν παλαιὰ καὶ πρεσβυτέρα νομοθεσία πόῤῥω τὰ μνηστείας καὶ γάμου ὁρίσματα ἔθετο. καὶ μᾶλλον τούτων τὸ μέσον ἦν τὰ Φρυγῶν καὶ Μυσῶν ἡ παροιμία ἐγνώρισε. ἡ δὲ ἐπὶ τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυρίου Ἰωάννου τοῦ Ξιφιλίνου συνοδικὴ διάσκεψις συντελεσθεῖσα σημείωσις, ἣν καὶ ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος κύριος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης διὰ χρυσοβούλλου γραφῆς τὸ κῦρος ἐνειλῆφθαι χαρισάμενος τὰ διεστῶτα χρεὶς ἀλλήλων εἰς ἓν συνάπτουσα φαίνεται κἀντεῦθεν ὅσα ἐπὶ τῶν γάμων ὁ συνοδικὸς ἐθέσπισε τόμος τοῦτο ἐπὶ τῆς μνηστείας διαῤῥήδην αὐτὴ ἀποφαίνεται. δύο ἀδελφοῖς ἐξαδέλφας δύο μὴ ἐφιεῖσα μνηστεύεσθαι καὶ ὁ μὲν πολὺς ἄνθρωπος ἀνεξετάστως τῷ πράγματι ἐπιβάλλων καὶ βάπτειν ὅλως μὴ διικνούμενος εἰς τὸν νοῦν τῆς συνοδικῆς διαγνώσεως ἀσυλλογίστως ἐπλάζετο, ὅτι ποτὲ μνηστεία ἐστὶ καὶ ὅπως ἔχει τὸ ἀσφαλὲς μᾶλλον ἀκριβοῦν μὴ δυνάμενος, καὶ τυχὸν τάχα τὸ τῆς ἰδίας ἀνεπίσκεπτον διανοίας κατὰ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπεγράφετο ἀκριβείας. ἡ δὲ τῆς ἡμετέρας βασιλείας εὐσέβεια ἐπιστατικώτερον ἐπιβαλοῦσα τῇ διασκέψει καὶ τῇ ἐναντιοφανεία καλῶς διαιτήσασα ἀρίστην τὴν συμφωνίαν διὰ τῆς παρούσης νομοθεσίας διεζεύχθην. ἐπειδὴ γὰρ ὁ παλαιὸς νόμος τὴν μνηστείαν ἐν μόνῃ τῇ τῶν συναλλαττόντων ὁρίζει βουλήσει, καὶ πλέον οὐδὲν συναινέσεως, καὶ συμβολαίου, καὶ μνήστρων ἀπεργάζεται. ἡμῖν δὲ χάριτι θεοῦ πρὸς κοσμιωτέραν πολλῷ καὶ ἱερωτέραν ἐπίδοσιν τὰ τοῦ βίου προεληλύθασι πράγματα, κἀντεῦθεν οὐχ ὁ γάμος μόνον ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ μνηστεία ἱερὰν εὐλογίαν ἐπιτελουμένην ἔχει παρ᾽ ἑαυτῇ καὶ ὁ χρόνος ὡρισμένος διὰ νεαρωτέρου θεσπίσματος τοῦ φιλοσοφωτάτου βασιλέως κυρίου Λέοντος ἐπὶ τῇ πρώτῃ τῶν ξυμβάντων συναρμογῇ ἐξετέθη ἤγουν ἐπὶ μὲν ἀῤῥένων, ὁ πέντε καὶ δέκατος τῆς ἡλικίας ἐνιαυτός, ἐπὶ δὲ θηλειῶν ὁ τρεισκαιδέκατος ὃν δύναται χρόνον καὶ πρὸς γαμικὴν συναυλίαν τελείαν ἀποχρώντως ἔχειν ὁ παλαιὸς νόμος ἐπίσκεψις δεῖν, ἔγνω διὰ τοῦ παρόντος θεσπίσματος τὸ ἡμέτερον κράτος ἀσφαλῶς ἀποφήνασθαι ἐκείνας εἶναι κυρίως μνηστείας καὶ ἰσοδυναμούσας τῷ γάμῳ κατὰ τὴν συνοδικὴν ἀκρίβειαν διάσκεψιν, ὅσαι καὶ τὸν χρόνον ὃν ἡ βασιλέως κυρίου Λέοντος θεσμοθεσία ὡρίσατο ἀκέραιον ἔχον καθ᾽ ἑαυτὰς, καὶ τὴν ἱερὰν εὐλογίαν ἐπακολουθοῦσαν ἐγνώρισαν, καὶ ἐπ᾽ ἐκείνων τὴν τοῦ συνοδικοῦ τόμου κρατεῖν ὀφείλειν παρατήρησιν. εἰ γὰρ καὶ θάτερον ἴσως τῶν συμβαλλόντων μερῶν θανάτῳ ἢ ἀφισταμένη τύχῃ ἑτέρα ἢ γνώμης μεταβολῇ ἀποδιαστῆναι συμβαίη, καὶ πρὸς ἑτέρου βίου συγκλήρωσιν μετατάξασθαι οὐκ ὀλίγον ἐνταῦθα τὸ ἄτοπον ἐπιφύεται τὰς προσοισοδίους τῶν γάμων εὐχὰς ἐπὶ μνηστείᾳ συντελεσθείσας ὥς τι τῶν εἰκαίων καὶ συμφερομένων λογίσασθαι καὶ διαφόρως ἐκλαβέσθαι τὸ δὲ τὸ πρᾶγμα, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ θεὸς μέσος τῶν συναπτομένων προσώπων διὰ τῆς μνηστείας εἰσήγετο. τούτῳ γὰρ καὶ ὁ προμνημονευθεὶς ἀοίδιμος βασιλεὺς εὐεπιβόλως ἀνακολουθήσας τῷ τῆς ἁγίας καὶ καθολικῆς ϛ΄. συνόδου κανόνι ὃς τὴν μνηστευσαμένην ἔτι τοῦ μνηστῆρος ἐν ἀνθρώποις ὄντος πρὸς γαμικὴν ὁμιλίαν ἑτέρῳ συνέρχεσθαι ἀποκωλύει μοιχείαν τὸ πρᾶγμα διορισαμένης σαφῶς πρὸς τὴν ἐμφαινομένην τοῦ παλαιοῦ νόμου ἐναντίωσιν καλῶς συνεβίβασεν ὅτι καὶ ἡ μετὰ τῆς τοῖς μνηστῆρσι γινομένην εὐλογίαν διάστασις τοῦτο ἐστι κατὰ τὴν ἐκείνου φωνὴν μνηστείας ἀληθοῦς λύσις. εἰ δὲ μνηστεῖαί τινες κατὰ τὴν τῶν πολλῶν συνήθειαν ἀκολούθως ἤδη γεγόνασι καὶ συμβόλαια μὲν διετέθησαν, ὑπὸ δὲ ὁ τακτὸς ἐπέστη καιρὸς καθ᾽ ὃν ἡ τοῖς χριστιανοῖς ὀφειλομένη εὐλογία εἴωθε γίνεσθαι, καὶ οὐδὲ αἱ συνήθεις ἐπὶ τοῖς μνηστευσαμένοις

αὐτοῦ πατριάρχου διαλαμβάνον περὶ τὸ τέλος ταῦτα, ἡ μετριότης ἡμῶν δικαιοῖ τὸ μηκέτι τοὺς τοιούτους γάμους χώραν ἐν τοῖς χριστιανοῖς τοῦ λοιποῦ ἔχειν, μηδὲ παρά τινος μηδέποτε καταπραχθῆναι. εἰσηγεῖται δὲ πᾶσι κοινῶς καὶ τῇ ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἐξουσίᾳ πατρικῶς καὶ δεσποτικῶς διορίζεται ὥστε μηδένα τῶν ἁπάντων ἀπὸ τοῦ νῦν κἂν τῶν ἐν δυναστείαις ἢ τισὶ καὶ ἐξουσίαις, κἂν πλούτῳ κομᾷ, κἂν τῶν πολλῶν καὶ τοῦ δήμου πρὸς τὸν τοιοῦτον γάμον ἐλθεῖν. εἰ δέ τις ἀπὸ τοῦ παρόντος τὰ διωρισμένα ταῦτα θέμενος παρ' οὐδὲν πρὸς τοιοῦτον ἑαυτὸν ἐπιρρίψει γάμον, ὁ ἐπιβῶν τοῦ ναοῦ τῆς ἐκκλησίας οὗτος ἐκκήρυκτος ἔσται πάσας ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ, καὶ οὐ πρότερον δεχθήσεται εἰς μετάνοιαν πρὶν ἂν διασπάσῃ τὸν γάμον, κἂν φθάσῃ παῖδας ἀποτεκεῖν. ὁ δὲ τῷ τοιούτῳ γάμῳ εὐχὴν ἐπιδοὺς ἱερεὺς καθαιρέσει τελείᾳ ὑποπεσεῖται. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, καὶ ἀμφιβολίας γινομένης περὶ τοιούτου συναλλάγματος παρὰ τῷ βασιλικῷ θείῳ βήματι ἀπελύθη θέσπισμα νεαρὸν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως κατὰ μῆνα ἰούνιον ἰνδικτιῶνος η'. ταῦτα περὶ τὸ τέλος δεξιὸν ὡς ἂν οὖν καὶ ἀμφότερα καλῶς περιφυλαχθῶσι καὶ σεβασθῶσιν, ἥτε μεγαλειότης τῶν βασιλικῶν καὶ ἀρχιερατικῶν διαταγμάτων, καὶ ἡ τῶν νόμων καὶ τῶν κανόνων ἀκρίβεια μήτε παντελῶς δοτέον τῷ τόμῳ τούτῳ τὴν λύσιν, μήτε πάντως ἐπιτρεπτέον αὐτῷ καὶ ὅλως τὸ ἐνεργόν, ἀλλὰ τὴν μέσην βαδιστέον ὥς φασι καὶ βασιλικὴν καὶ ἄμφω συντηρητέον. τότε περὶ τὸν τομογράφον ἐκεῖνον ἀρχιερέα σέβας καὶ τοὺς ἐπιμνησθέντας τοῦ τόμου αὐτοῦ βασιλεῖς καὶ τὸ μηδένα τοῖς νόμοις ἀπᾷδον καὶ τοῖς κανόσι προστετάχθαι ὑπὲρ ὁ τοιοῦτος τόμος εἰσήνεγκε. χρὴ γὰρ τὸ ἀπὸ τοῦ τοιούτου τόμου εἰσηνεγμένον συνάλλαγμα ἤδη μὲν συντελεσθὲν καὶ πρὸ ἐρωτήσεως μὴ διασπᾶσθαι, ἐπιτιμίοις δὲ τοὺς οὕτως εἰς γάμον ἁρμοσθέντας βαρύνεσθαι κατὰ τὴν κρίσιν καὶ δοκιμασίαν τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως ὡς συντηρεῖσθαι τούτοις τὸ συνοικέσιον, φθάσαν δὲ ποιεῖν εἰς ἐρώτησιν μὴ ἐνδίδοσθαι χωρὶς τῶν ἀνηκόντων ἐπιτιμίων καὶ ἐντολῶν· διὸ σέβας ἄνωθεν εἴρηται μηδὲ ἀδεῶς καὶ ἀνυπόλως καὶ ἐναντίως τοῖς ἐρωτήσασιν ἐπιτρέπεσθαι ἀλλὰ μετὰ ἐντολῆς μᾶλλον δὲ καὶ ἀνάμνησιν τοῦ ῥηθέντος τόμου παρὰ τῆς ἐκκλησίας λαμβάνειν αὐτοὺς καὶ τῶν ἐν αὐτῷ διαπτομένων καὶ εἰ μὲν τὸ θέσπισμα τιμᾶν προαιρούμενοι καὶ τὰ ἐν αὐτῷ διειλημμένα φυλάττειν ἀπαρασάλευτα βούλοιντο, ἐπαινετέοι πάντως εἰσίν. εἰ δὲ τὸ παρ' αὐτοῦ κεκωλυμένον διαπράττεσθαι προαιροῖντο ἐγχωρηθήσονται μὲν τοῦτο ποιεῖν. πλὴν ὅμως τοῖς προσήκουσιν ἐπιτιμίοις καθυπαγόμενοι ταῦτα τοῦ τόμου τοῦ πατριάρχου κυροῦ Σισιννίου· πρὸς δὲ καὶ τοῦ βασιλικοῦ προστάγματος διοριζομένου μὴ ἔστιν ὡς πάντα τὰ ἐξ ἀγχιστείας ἕκτου βαθμοῦ γαμικὰ συναλλάγματα ὑπὸ τούτων ἁλίσκεσθαι· πρόσταγμα γάρ ἐστι τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἐξενεχθὲν ἐπὶ ὑπομνήσει τοῦ πρωτέδρου ἐκείνου Βάρδα καὶ ἑταιρειάρχου τοῦ ξηροῦ κατὰ μῆνα μάρτιον ἰνδικτιῶνος ιε'. καταπεμφθὲν εἰς τὸν τότε ἁγιώτατον πατριάρχην κύριον Νικόλαον καὶ τὴν ἱερὰν καὶ θείαν σύνοδον διοριζόμενον ἀκωλύτως συνάπτεσθαι θεῖον καὶ ἀνεψιόν, θεῖα καὶ ἀνεψιὰ κἂν ἕκτου βαθμοῦ συγγένειαν ἐξ ἀγχιστείας ἔχωσι. καὶ ἀναγνωσθὲν τὸ τοιοῦτον πρόσταγμα κατεστρώθη εἰς σημείωμα συνοδικὸν εὑρισκόμενον εἰς τὰ κωδίκια τοῦ διαληφθέντος πατριάρχου κυροῦ Νικολάου. ὅτι δὲ λόγος γέγονέ ποτε παρὰ τῷ βασιλικῷ βήματι περὶ τοῦ εἰ δύναται ὁ αὐτὸς καὶ εἷς δύο δευτέρας ἐξαδέλφας λαμβάνειν κατὰ λόγον γάμου, ὡς δῆθεν εἰς ζ'. ἐξ ἀγχιστείας βαθμὸν ἀναγομένου τοῦ συναλλάγματος ἀπελύθη πρόσταγμα τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως μὴ γίνεσθαί ποτε τοῦτο διοριζόμενον διὰ τὸ ἑνὸς βαθμοῦ λογίζεσθαι τὸν ἄνδρα μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ καταντᾶν τὸ συνάλλαγμα εἰς ἕκτον βαθμὸν ἐξ ἀγχιστείας. ἐπὶ δὲ τὸ τοιοῦτον πρόσταγμα οὐκ ἔφασε κατεστρωθῆναι εἰς τὰ πρόσφορα σέκρετα· ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω τι γράψαι πλέον. ὁ δὲ

τῆς ἑκάστης συγγενείας διορίζονται τῶν μὲν ἀνιόντων, καὶ κατιόντων τοὺς γάμους εἰς ἄπειρον κωλύεσθαι, κἂν μὴ ἐξ ἐννόμων ὦσι γάμων· τῶν δὲ ἐκ πλαγίου συγγενῶν ἀπολύουσι τὴν συνάφειαν ἀπὸ τοῦ η΄. βαθμοῦ, καὶ τῶν ἐξ ἀγχιστείας τοὺς γάμους ἐμποδίζουσι μέχρις ς΄. βαθμοῦ καὶ αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυροῦ Ἀλεξίου γέγονεν ἀμφιβολία χάριν τοῦ ζ΄. βαθμοῦ τοῦ ἐξ αἵματος. τινὲς μὲν γὰρ ἔλεγον μὴ δύνασθαι τὸν δεύτερον ἐξάδελφον λαμβάνειν τὴν θυγατέρα τοῦ δισεξαδέλφου αὐτοῦ εἰς γυναῖκα, διὰ τὸ ἐπιτετράφθαι ὑπὸ τῶν νόμων τοὺς γάμους τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ η΄. βαθμοῦ. ἕτεροι δὲ ἀντετίθεντο τὸν ἐκ συγγενείας ς΄. βαθμὸν κωλυθῆναι μόνον, καὶ ὀφείλειν τὸν ζ΄. εἶναι ἀκώλυτον, ὡς μηδὲ κωλυθέντα, διέγνω ὁ ῥηθεὶς πατριάρχης μετὰ τῆς τηνικαῦτα παρευρεθείσης συνόδου ταῦτα ῥητῶς, ἐπειδὴ οὖν ὁ μὲν βασίλειος ζ΄. βαθμοῦ τῇ θεοκτίστῳ καθέστηκεν, ὁ δὲ νόμος ἐπιτρέπει τοῖς η΄. βαθμοῦ πρὸς ἀλλήλους εἶναι τὸν γάμον· ἀπαγορεύει δὲ τοῖς ς΄. τοῖς γοῦν ζ΄. οὐδαμοῦ ὠκονόμηται τὸν τοιοῦτον γάμον πρὸ μὲν τοῦ πραχθῆναι, μὴ ἐπιτρέπεσθαι, μετὰ δὲ τὸ πραχθῆναι μὴ διασπᾶσθαι μὲν, ἐπιτιμίοις δὲ καθυποβάλλεσθαι. ἐκράτει οὖν τὸ τοιοῦτον συνοδικὸν θέσπισμα μέχρι τῆς ἱεραρχείας τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Λουκᾶ. τηνικαῦτα δὲ ἤτοι κατὰ τὸν ἀπρίλλιον μῆνα τῆς ιδ΄. ἰνδικτιῶνος τοῦ ͵ςχος. ἔτους ἀνενεγκόντος συνοδικῶς τοῦ ἀποιχομένου ἱερωτάτου μητροπολίτου Ἀθηνῶν, καὶ ὑπερτίμου κυροῦ Νικολάου τοῦ Ἁγιοθεοδωρίτου μεγάλην ἐντεῦθεν ψυχικὴν βλάβην γίνεσθαι εἴς τινας τῶν ὑπὸ τὴν ἐνορίαν αὐτοῦ κρυφογάμους ζ΄. βαθμοῦ πεποιηκότας διὰ τὸν φόβον τῶν ἐπιτιμίων, διάγνωσις γέγονε συνοδικὴ ταῦτα διαλαμβάνουσα, διὰ γοῦν ταῦτα ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος τὴν γεγονυῖαν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυροῦ Ἀλεξίου συνοδικὴν οἰκονομίαν ἐπὶ τῷ ῥητῶς ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ νόμου μὴ κωλυθέντι ἐπὶ τῶν ἐξ αἵματος ζ΄. βαθμοῦ γάμων, μήτε καθαρῶς ἐπιτετραμμένῳ κρατύνουσα, καὶ στηρίζουσα, καὶ οἷον ἑρμηνεύουσα, καὶ σαφηνίζουσα, ἅμα δὲ καὶ τὸ τῶν πολλῶν κακοῦργόν τε καὶ περίεργον περικόπτουσα, καὶ οἷον ἐκ ῥίζης αὐτῆς ἀνασπῶσα, ἵνα μὴ καὶ ἔτι παρανομίας ἐξανατέλλῃ βλαστήματα, καὶ πάντα μωμητὰ πληθυνθῇ, καὶ υἱοὶ τῶν θείων νόμων αὐξηθῶσιν ἀλλότρειον τὸν ἐκ τοῦ τοιούτου βαθμοῦ γάμον οὐ μόνον ἐρωτώμενον προβαίνειν κωλύει, ἀλλὰ καὶ πρὸ ἐρωτήσεως γεγενημένον διασπᾶσθαι διακελεύεται παντελῆ τοῦ τοιούτου γάμου ἀργίαν καταψηφιζομένη ἀπὸ τῆς σήμερον τῶν φθασάντων γενέσθαι τοιούτων γάμων μένειν πάντων ὀφειλόντων ἀδιασπάστων. τὸ γοῦν ἀπὸ τοῦδε οἱ τοιοῦτον γάμον συστῆσαι τολμήσοντες, οὐ μόνον τοῦ οἰκείου σκοποῦ οὐδαμῶς ἀπολαύσουσι, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν τοῦ τοιούτου συναλλάγματος διασπάσεως, καὶ ἀφορισμῷ καθυποβληθήσονται, ὡς τοῦ παρόντος συνοδικοῦ ὁρισμοῦ καταφρονοῦντες, καὶ ὡς συγγενικὰ συγχέοντες αἵματα, ὅτι τοῖς οὕτω συναλλάττουσι συναινέσοντες αὐστηρείας κανονικῆς πειραθήσονται, καὶ οἱ ἱερολογῆσαι τολμήσοντες καθαιρέσει ὑποβληθήσονται. γέγονε δὲ ἐπὶ τούτοις καὶ πρόσταγμα τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως ἀπολυθὲν κατὰ τὸν μάιον μῆνα τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος διοριζόμενον ἐν μέρει ταῦτα, τοιγάρτοι καὶ ἡ βασιλεία ἡμῶν τὴν συνοδικὴν ταύτην ἐπὶ τῷ ζητηθέντι ἀπόκρισιν ἤ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν ὀρθοθέτησιν, ὡς ἑπομένως τοῖς θείοις κανόσι, καὶ τοῖς πολιτικοῖς ἐκτεθεῖσι νόμοις ἐπέκρινε καὶ κρατεῖν εἰς τὸ ἑξῆς, καὶ ἀμετατρέπτως ἔχειν εἰς τὸ διηνεκὲς διορίζεται, τῆς αὐτῆς κοινωνοῦσα γνώμης ἐπὶ τῇ λύσει τοῦ προκειμένου ζητήματος τῷ τε ἁγιωτάτῳ μου δεσπότῃ καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, καὶ τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ. καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ ζ΄. γάμου οὕτω διευκρινήθησαν. ἐπεὶ δὲ τὸν γάμον ἀπὸ ἀγχιστείας ἕκτου βαθμοῦ συνημμένων κωλυομένου ὡς εἴπομεν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου κυροῦ Σισιννίου, ἐλάμβανον ὡς ἔοικε δύο πρῶτοι ἐξάδελφοι δύο ἀδελφάς, ἐξετέθη τόμος περὶ τοῦ

κησιν ἔχουσαι ἐκεῖ. μνηστεύεσθαι δὲ οὐ κωλύεται, καὶ ἐὰν ἡ γυνὴ μετὰ τὴν ἀπόθεσιν τοῦ ὀφφικίου μὴ θελήσῃ γαμηθῆναι, μόνους ἀῤῥαβῶνας ἀποδίδωσι, τὴν δὲ προμνηστευθεῖσαν δύναται λαβεῖν, καὶ οὐ γίνεται ἡ πρᾶξις ἰσουμένη, ἤτοι ἐξιλονεμένη, ἀλλ᾽ ἰσχυρά. Τὸ κέ. κεφ. ταῦτα, ἐπὶ τῶν ἀθεμίτων γάμων οὔτε πρᾶξις εἶναι τὰ ἐπιδοθέντα δοκεῖ· καὶ διὰ τοῦτο πᾶν ὅπερ ἐκ τῶν ἐπιδοθέντων λόγῳ προικὸς ἔλαβεν ὁ δῆθεν ἀνήρ, ἀφαιρεῖται παρ᾽ αὐτοῦ κἂν τὰ μάλιστα χρεωστοὺς ἔτυχεν εἰληφώς. Τὸ γ´. θέμα τοῦ αὐτοῦ κέ. κεφ. ταῦτα, ἐὰν ὁ ἐπίτροπος, ἢ ὁ γενόμενος κουράτωρ υἱοθετήσηται τὸν ἄνδρα τῆς ἐπιτροπευθείσης, ἢ κουρατορευομένης, ἢ τὸν πατέρα αὐτῆς, ἡ θέσις ἄκυρός ἐστιν, οὐ μέντοι ὁ γάμος λύεται, ὥσπερ λύεται ἡνίκα τις τὸν ἴδιον γαμβρὸν υἱοθετήσηται. καὶ τὸ μβ´. κεφ. διάτ. ὂν β. τοῦ ς´. τίτ. τοῦ ε. βιβ. τοῦ κώδικος ταῦτα, ἔχων τις αὐτεξούσιον παῖδα, καὶ νύμφην αὐτῷ ἁρμόσας μετὰ τὴν τοῦ γάμου σύστασιν ἤδη παίδων τεχθέντων ἀπὸ τῆς νύμφης ὠνομάσθη κουράτωρ τῇ ἰδίᾳ νύμφῃ· ὁ δὲ τούτου παῖς ὁ τῆς νύμφης ἀνὴρ εὐλαβηθεὶς μήποτε ἀσύστατος ὁ γάμος γένηται προφάσει τῆς τοῦ πατρὸς κουρατωρείας, ἐδεήθη βασιλέως, καὶ ἀντιγράφει τὸν μὲν γάμον ἐῤῥῶσθαι, πλὴν παύεσθαι τὸν πατέρα τῆς κουρατωρείας, καὶ ἄλλον κατασταθέντα λογοθετηθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ τὸν πατέρα. ἐπεὶ δὲ διάφορα κεφ. κατεστρώσαμεν ἐν τῷ τέλει τοῦ παρόντος β´. κεφ. χάριν παρανόμων, καὶ ἀθεμίτων γάμων, καὶ τινὰ μὲν ἐκ τούτων φασὶν μὴ λύεσθαι τὸν ἤδη νομίμως συστάντα γάμον ἐκ τῆς γενομένης κακοῦ μετὰ ταῦτα, τινὰ δὲ λύουσι τὸν γάμον. ἐρωτῶ περὶ τοῦ πολλάκις ἐρωτηθέντος συνοδικῶς, ἐὰν μετὰ τὸ καλῶς συστάντα γάμον συμφθαρῇ τις μετὰ τῆς οἰκείας πενθερᾶς, ἢ τινος προσώπου συγγενικοῦ τῇ γαμετῇ αὐτοῦ λυθήσεται ὁ γάμος, ἢ οὐδαμῶς, ἀλλ᾽ ἐπιτιμηθήσονται οἱ τὴν αἱμομιξίαν ποιησάμενοι. φησὶ γὰρ ὁ νόμος ἐν βιβλίῳ β´. τίτ. γ´. κεφ. π´. θέματι ί. τὰ ἐξ ἀρχῆς βέβαια ἐκ τῶν ἐπισυμβαινόντων οὐκ ἀκυροῦνται. εἰ δὲ οὐκ ἔφθασε γενέσθαι τέλεια ἱεροτελεστία, ἀλλὰ μόνη μνηστεία παρηκολούθησε, καὶ μετὰ ταύτην συνεφθάρη ὁ γαμβρὸς τῇ πενθερᾷ, ἢ ἑτέρῳ συγγενικῷ προσώπῳ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ, ἐμποδισθήσεται ὁ γάμος διὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα θέμα περιστὰν εἰς τάξιν ἐξ ἧς τὴν ἀρχὴν οὐκ ἐδύνατο συστῆναι, ἄκυρόν ἐστι, καὶ διὰ τὸ μὴ παραχωρηθῆναι ἐν εἰδήσει αἱμομιξίαν. καὶ ταῦτα μὲν ἐγράφησαν εἰς ἑρμηνείαν τῶν συνοψισθέντων παρὰ τοῦ πατριάρχου. γίνωσκε δὲ ὅτι τὸ παρὸν β´. κεφ. πολλῆς ἐξηγήσεως δεῖται· πολλὰ γὰρ καὶ διάφορα νόμιμα ἐξηνέχθησαν χάριν γάμων κεκωλυμένων. καὶ ἐπεὶ τὰ περὶ τῶν δευτερογαμούντων ἐδηλώσαμεν ἄνωθεν μάθε καὶ τὰ περὶ τῶν πολυγαμούντων καὶ κεκωλυμένων γάμων. Ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ νόμου τρεῖς γάμοι ἐπεγινώσκοντο, ἐπὶ δὲ τῶν ἡμερῶν τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου γέγονε σχίσμα εἰς τὴν ἐκκλησίαν μέσον τῶν ἀρχιερέων· οἱ πλείους γὰρ οὐ παρεχώρουν τὴν τριγαμίαν, καὶ ἔφθασεν ἡ διαίρεσις μέχρι καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ βασιλέως κυροῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογεννήτου. ἐξηνέχθη τηνικαῦτα τόμος ὁ λεγόμενος τῆς ἑνώσεως διαλαμβάνων πότε ὁ τρίτος γάμος παραχωρεῖται, καὶ πότε οὔ. καὶ ἀνάγνωθι τὸν τοιοῦτον τόμον κατεστρωθέντα εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ δ´. κανόνος τοῦ ἁγίου Βασιλείου. ἐπέκεινα δὲ τοῦ γ´. γάμου μὴ εἴπῃ γίνεσθαί ποτε ἕτερον γάμον, ὅτι καὶ ὁ γ´. γάμος παρὰ τοῖς παλαιοῖς νόμοις πολυγαμία ἐλέγετο, περὶ δὲ κεκωλυμένων γάμων ἀνάγνωθι τὸ α´. καὶ β´ κεφάλαιον τοῦ ε´. τίτλου τοῦ κη´. βιβλίου. διαιροῦσι γὰρ τὴν συγγένειαν εἰς τρία, εἰς ἀνιόντας, κατιόντας, καὶ τοὺς ἐκ πλαγίου· καὶ ἀνιόντες μέν εἰσιν οἱ γονεῖς, οἱ πάπποι, καὶ τὰ ἑξῆς. κατιόντες οἱ παῖδες, οἱ ἔγγονοι, οἱ δισέγγονοι, καὶ ἐφεξῆς ἐκ πλαγίου δὲ οἱ ἀδελφοί, οἱ ἀνεψιοί, οἱ θεῖοι, οἱ πρῶτοι ἐξάδελφοι, καὶ ἐφεξῆς. εἶτα λέγουσι καὶ ἑτέραν καταχρηστικῶς συγγένειαν τὴν ἐξ ἀγχιστείας, ἤτοι συμπενθερείας. καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι τὸν περὶ τούτου λόγον καὶ διδάξαι τοὺς βαθμοὺς

μία λύεται δεήσεως παρ' αὐτῆς τῷ βασιλεῖ προσαγομένης αὐτοῦ φιλοτιμουμένου τοῦτο. παίδων δὲ αὐτῇ ἐκ τοῦ προτέρου συνοικεσίου ὑπόντων, οὐκ ἄλλως τῆς τοιαύτης τεύξεται φιλοτιμίας, καὶ τῶν ἄλλων τινῶν, καὶ τῆς ἀτιμίας ἀπαλλαγήσεται, εἰ μὴ τῆς οὔσης αὐτῷ οὐσίας, ἐν τῷ δευτερογαμεῖν τοῖς παισὶ δωρήσεται τὸ ἥμισυ κατὰ χρῆσιν καὶ δεσποτείαν, ὡς βιβλίον ε΄. τοῦ κώδικος τίτ. θ΄. διάτ. α΄. β΄. καὶ ἐν τῇ περὶ γάμων νεαρᾷ. ἔστι δὲ ὅτι ἀκινδύνως καὶ ἀζημίως, ἐντὸς τοῦ πενθίμου χρόνου γαμεῖ, τουτέστιν ἀπὸ κελεύσεως βασιλικῆς, καὶ ὅτε ἐν τῷ πενθίμῳ χρόνῳ τίκῃ, ὡς βιβλίον γ΄. τῶν διατ. τίτ. β΄. διάτ. ι΄. ια΄. περὶ δὲ ἀθεμίτων καὶ κεκωλυμένων γάμων διαλαμβάνει ὁ ε΄. καὶ ὁ ς΄. καὶ ὁ ζ. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ βιβλίον κγ΄. τίτ. β΄. διάτ. λε΄. να΄. νε΄. ξζ.

σχόλιον.

Ὁ θ΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ περὶ γάμων νεαρά ἐστι τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ νεαρὰ κβ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κη΄. τίτ. ιδ΄. κεφ. α΄. παρακελευομένη ὅσα εἰς τὸ κείμενον συναρμόσθησαν. καὶ ἀνάγνωθι τὸν ὅλον τοιοῦτον ιδ΄. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου ἀναγκαιότατον ὄντα, καὶ πολλὰ διδάσκοντα χρησιμώτατα χάριν δευτερογαμούντων ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν. τὸ ι΄. καὶ ια΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι τοῦ κα΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τίτ. β΄. κεφ. ι΄. οὕτω λέγον, κατὰ κέλευσιν βασιλέως δύναται ἡ γυνὴ ἐν τῷ πενθίμῳ χρόνῳ γαμεῖν. καὶ κεφ. ια΄. θέμα β΄. περὶ τὸ τέλος οὕτως ἔχον, ἡ δὲ τεκοῦσα ἐν τῷ πενθίμῳ παραυτίκα δύναται γαμεῖν. ὁ ε΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβ. τοῦ κώδικος, ἔστι βιβλίον κη΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε΄. κεφ. κγ΄. οὕτως ἔχον, οὐδένα ὅστις ὑπὸ τὴν πολιτείαν ἐστὶ τοῦ ῥωμαϊκοῦ ὀνόματος δύο γαμετὰς δύνασθαι ἔχειν φανερόν ἐστιν. ὁπότε καὶ ἐν τῷ διατ. τοῦ πραίτωρος οἱ τοιοῦτοι ἄνθρωποι ἀτιμοῦνται, ὅπερ πρᾶγμα ὁ ἁρμόδιος δικαστὴς ἀτιμώρητον εἶναι οὐκ ἀνέξεται. ὁ ς΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ε΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι τοῦ κη΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τίτ. δ΄. κεφ. μα΄. καὶ φησὶ τὸ μδ΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. ὂν ς΄. ταῦτα, ἐὰν ἡ ἐπιτροπευθεῖσα παρά τινος, καὶ λόγους λάβῃ τῆς διοικήσεως, καὶ ὑπερβῇ τὸν κε΄. ἐνιαυτόν, καὶ παραδράμῃ ὁ ὡρισμένος ἐνιαυτὸς δύναται αὐτὴν ὁ τοῦ ἐπιτροπεύσαντος υἱὸς ἀγαγέσθαι. εἰ δὲ καὶ ὁ πατὴρ τῆς κόρης τελευτῶν τοῦτο ἢ τάξει ὥστε συναφθῆναι τὴν κόρην τῷ τοῦ ἐπιτρόπου παιδί, καὶ οὕτως ὁ γάμος ἔρρωται. ὁ ζ. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τοῦ κώδικος κεῖται εἰς βιβλίον κη΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε΄. κεφ. κζ. καὶ φησὶ τὸ τοιοῦτον κεφ. ταῦτα, ἐάν τις οἱανδήποτε περίβλεπτον ἀρχὴν παραθεὶς γῆμαι ἄκουσαν κόρην, ἢ ἀκόντων τῶν γονέων τὴν οἱανδήποτε δέκα λιτρῶν χρυσοῦ πρόστιμον ὑπὲρ αὐτῆς ἐξ χειρίσεως διδότω. καὶ ὁστισδήποτε παρανόμως τῆς ἀρχῆς μὴ ἐπιχειρείτω τοῖς τῆς ἀρχῆς προνομίοις· εἰ δὲ ἐπιχειρήσει χρήσασθαι, ἐπὶ δετίαν ἐκβαλλέσθω τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐν ᾗ τοῖς προνομίοις χρήσασθαι ἐβουλήθη· ἔξεστι δὲ καὶ τῇ κόρῃ, καὶ τῷ ταύτης πατρὶ διαμαρτύρασθαι περὶ τούτου ὅτι ἐβουλήθη ποιήσασθαι τὸν γάμον ὁ ἄρχων καὶ τῆς διαμαρτυρίας γινομένης ἔξωθεν ἔσονται τῆς τοῦ ἄρχοντος δικαιοδοσίας ἐπί τε ἐγκλήμασι καὶ χρήμασι· καὶ εἰ μὲν ἄρχων ἐπαρχίας ἢ ἄρχων στρατιωτικός ἐστι, γινέσθωσαν ὑπὸ τὸν ἄρχοντα· οἱ δὲ ἑκάτεροι ἔστωσαν ὑπὸ τὸν ὕπαρχον τῶν πραιτωρίων. τὸ λη΄. διάτ. τὸ να΄. καὶ νε΄. καὶ τὸ ξζ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ κγ΄. βιβλίου τῶν διατ. εἰσὶ διάφορα κεφ. τοῦ δ΄. καὶ ε΄. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· ἐτέθη γὰρ ὁ β΄. τίτ. τοῦ κγ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων εἰς κεφ. ιθ΄. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶ τὸ κβ΄. κεφ. διάτ. ὂν λη΄. ὁ ἐπαρχίας χειρίζων ὀφφίκια, οὐ δύναται γαμεῖν τὴν ἐν αὐτῇ γεννηθεῖσαν, ἢ τὴν οἰ-

κησιν

ΤΙΤΛΟΣ ΙΓ.

ΠΕΡῚ ΛΑΙΚΩ͂Ν.

κεφάλαιον α'.

Περὶ τοῦ ἀποκινεῖσθαι τὸν λαϊκὸν τῆς ἁγίας κοινωνίας ἐπὶ τρεῖς κυριακὰς ἐν πόλει διάγοντα, καὶ μὴ συνελθόντα τῇ ἐκκλησίᾳ, συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ια. συνόδου ς'. κανὼν π'.

κεφάλαιον β'.

Περὶ λαϊκῶν δευτερογαμούντων, ἢ πολυγαμούντων, καὶ κεκωλυμένων γάμων, καὶ μίξεως, ἀποστόλων κανὼν ιθ'. μη'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ις'. ιζ. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν β'. γ'. δ'. ζ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν α'. ι'. λα'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ις'. συνόδου ς'. κανὼν νγ'. οβ'. ϛη'. Βασιλείου κανὼν δ'. ιη'. κγ'. κδ'. μα'. ν'. νγ'. ξζ'. ξη'. οε'. ος'. οη'. οθ'. π'. τοῦ αὐτοῦ ἐκ τῆς πρὸς Διόδωρον ἐπιστολῆς, Θεοφίλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς πρὸς Ἀγάθιον ἐπίσκοπον ἐπιστολῆς.

κείμενον.

Ὁ πολιτικὸς νόμος οὐ κολάζει τὴν δευτερογαμίαν, ἢ πολυγαμίαν, ἔπωσιν δὲ κερδῶν ἐπάγει τοῖς γονεῦσι δευτερογαμοῦσιν ὑπόντων αὐτοῖς παίδων ἐκ τοῦ προτέρου συνοικεσίου. περὶ ὧν ἐν πλάτει διαλαμβάνει ὁ θ'. τίτ. τοῦ ε'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ περὶ γάμων νεαρά. ἡ δὲ γυνὴ πρὸς τούτοις ἀναγκάζεται μεῖναι τὸν πένθιμον ἐνιαυτὸν διὰ τὴν σύγχυσιν τῆς γονῆς, ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἀνδρὸς οὐκ ἔστι. γαμοῦσα τοίνυν πρὸ συμπληρώσεως ἐνιαυτοῦ, μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρὸς ἀτιμοῦται. καὶ οὐ δύναται πλέον τοῦ τρίτου τῆς οὐσίας αὐτῆς διδόναι τῷ δευτέρῳ ἀνδρί, ἢ ἐν διαθήκῃ καταλιπεῖν· καὶ αὐτὴ δὲ οὐδὲν ἔχει ἀπὸ κληρονομίας, ἢ ληγάτου ἢ μόρτις καῦσα δωρεᾶς· ἀλλὰ ταῦτα λαμβάνουσιν οἱ κληρονόμοι τοῦ καταλιπόντος, καὶ εἴ τι κατέλιπεν αὐτῇ ὁ πρῶτος ἀνήρ, λαμβάνουσιν κατὰ βαθμὸν τὰ δέκα πρόσωπα, ἀνιόντες καὶ κατιόντες καὶ ἐκ πλαγίου μέχρι β'. βαθμοῦ· ἐξ ἀδιαθέτου δὲ κληρονομεῖ τῶν συγγενῶν αὐτῆς μέχρι γ'. βαθμοῦ μόνου, καὶ πάσης ἀξίας στερεῖται καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρὸς εἰς αὐτὴν ἐλθόντων προφάσει μνήστρων, ἢ κατὰ βούλησιν τοῦ τελευτήσαντος· μηδενὸς δὲ τῶν εἰρημένων δέκα προσώπων διελκομένων, χώρα τῷ φίσκῳ, οὔτε τῆς προγάμου δωρεᾶς ἀπολαύει· εἰ δὲ καὶ κληρονόμος ἐγγράφη, εἰ καὶ μερικὸς, τὸ μέρος αὐτῆς παρ' αὐτοῖς συγκληρονόμοις μένει· εἰ δὲ μόνη ἐγγράφη, εἰς τὸν ἐξ ἀδιαθέτου ὁ κλῆρος ἔρχεται, ἡ δὲ ἀπ-

βεν ἀποκαταςήσει. εἰ δὲ καὶ πατὴρ κόρης, ἢ μήτηρ ἀῤῥαβῶνας ἔλαβον ὑπὲρ θυγατρὸς, ἢ πάππος ὑπὲρ ἐγγόνης τελείας ὄντες ἡλικίας καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ διπλάσιον κατεχέσθωσαν, εἴπερ δυνάμενοι προβῆναι τὸν γάμον παραιτοῦνται ποιῆσαι. εἰ δὲ καὶ ἀνυπόστατος μέλλει ὁ γάμος εἶναι, αὐτοὶ οἱ ἀῤῥαβῶνες ἀναδιδόσθωσαν ἁπλοῖ. εἰ δὲ μὴ ἦν ἀνυπόστατος ὁ γάμος δι' εὔλογον δὲ αἰτίαν παραιτεῖται, εἰ μὲν ᾔδεισαν κἂν πρὸ τῆς μνηστείας τὴν αἰτίαν ἑαυτοῖς ἐγκαλείτωσαν διά τι τὸν τοιοῦτον ἐμνηστεύσαντο. εἰ δὲ ἠγνόουν ἢ πολλάκις μετὰ τὴν μνηστείαν ἡ αἰτία συνέβη τὸ ἁπλοῦν ἀποδιδόσθω. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ ἐπὶ τοῦ μνηστῆρος λέγομεν τὴν μνηστείαν παραιτησαμένου. τὸ δὲ τετραπλασιάζεσθαι τοὺς ἀῤῥαβῶνας ὅτε ἡ μνηστὴ παραιτεῖται γάμον νῦν οὐ κρατεῖ, εἰ μὴ ἄρα ἰδικῶς αὐτὸ τοῦτο συμφωνηθῇ. πᾶσα δὲ ἀσφάλεια παρὰ τὴν διάτ. ταύτην γινομένη ἀνυπόστατος ἔστω. ἡ δὲ ϛ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. λγ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν καὶ φησὶ τὰ αὐτά.

κεφάλαιον ιδ'.

Περὶ τῶν ἐξ αἱρετικῶν εἰς ὀρθοδοξίαν ἐπιστραφέντων, καὶ εἰ δυνατὸν τούτους κληροῦσθαι, καὶ τίνες αὐτῶν βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον χρίονται, καὶ ἔτι πράως δεῖ τοῖς αἱρετικοῖς μὴ κεχρῆσθαι διὰ τὸ ἐπιστρέφεσθαι αὐτοὺς, συνόδου Νικαίας κανὼν η'. ιθ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ζη'. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ζ. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μζ. νζ. ξϛ'. συνόδου ϛ'. κανὼν ϟε. Βασιλείου κανὼν α'. μζ. Θεοφίλου ἐκ τῆς πρὸς Ἀφύγγιον ἐπίσκοπον ἐπιστολῆς. ἡ κατὰ Κυπριανὸν σύνοδος πάντα αἱρετικὸν ἐρχόμενον εἰς ὀρθοδοξίαν ὁρίζει βαπτίζεσθαι, λέγουσα τὸ τῶν αἱρετικῶν μὴ εἶναι βάπτισμα.

κεφάλαιον. ιε'.

Περὶ τοῦ μήτε ἐπισκόπους, μήτε κληρικοὺς δωρεῖσθαι, ἢ ἐν διαθέσει διδόναι τι αἱρετικοῖς, κἂν ὦσιν αὐτῶν συγγενεῖς, συνόδου Καρθαγένης κανὼν κγ'. πα'. ἀνάγνωθι τὰ προγεγραμμένα ἐν τῷ η'. κεφ. τοῦ ι'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον ιϛ'.

Περὶ αἱρετικῶν μετανοούντων, Βασιλείου κανὼν ε'. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ λθ'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον ιζ.

Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἁρμόζοντας αὐτοῖς τόπους, παρὰ αἱρετικῶν κατεχομένους, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκα'. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ ι'. κεφ. τοῦ η'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον ιη'.

Περὶ τῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ ἐν Ἐφέσῳ πραχθέντα, συνόδου Ἐφέσου κανὼν ϛ'. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ γ'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ.

κεφάλαιον ιγʹ.

Περὶ γάμων αἱρετικῶν πρὸς ὀρθοδόξους, συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιʹ. λαʹ. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιδʹ. συνόδου Καρθαγένης κανὼν καʹ. συνόδου ϛʹ. κανὼν οβʹ.

κείμενον.

Ὁ πολιτικὸς νόμος, εἰ καὶ τὰ μάλιστα τὸν γάμον ὁριζόμενος, φησὶ βιβλίον κγʹ. τίτ. βʹ. διάτ. αʹ. ὅτι γάμος ἐστὶν ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνάφεια, καὶ συγκλήρωσις πάσης τῆς ζωῆς, θείου τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνίαν, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ὅρον ἔδει τοὺς γάμῳ συναπτομένους ὁμοθρήσκους εἶναι. ὅμως οἶδε καὶ δέχεται, μεταξὺ ὀρθοδόξου καὶ αἱρετικοῦ γάμον· φησὶ γὰρ βιβλίον αʹ. τοῦ κώδικος τίτ. εʹ. διάτ. ιβʹ. ὅτι ἀμφισβητούντων τῶν γονέων ἐπικρατέστερός ἐστιν ὁ θέλων τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν· καὶ διάτ. ιηʹ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐὰν ἕτερος τῶν συνοικούντων ὀρθόδοξος εἴη, καὶ ὁ ἄλλος αἱρετικὸς, δεῖ γίνεσθαι τοὺς παῖδας αὐτῶν ὀρθοδόξους· καὶ βιβλίον εʹ. τίτ. αʹ. διάτ. εʹ. ἐὰν ἡ μνηστὴ παραιτῆται γάμον διὰ τὸ τῆς πίστεως διάφορον, εἰ μὲν προήδει τὴν αἰτίαν ἡ γυνὴ ἢ οἱ γονεῖς αὐτῆς, ὑπόκεινται. εἰ δὲ ἠγνόουν, ἢ καὶ μετὰ τὸ λαβεῖν τοὺς ἀῤῥαβῶνας ἡ αἰτία συνέβη, τὸ ἁπλοῦν ἀναδίδοται. τὸ αὐτό φησι καὶ ἐπὶ μνηστῆρος. ἡ δὲ ϛʹ. διάτ. τοῦ θ. τίτ. τοῦ αʹ, βιβλίου φησὶν ὅτι χριστιανὸς λαμβάνων ἰουδαίαν γαμετὴν, ἢ χριστιανὴ ἰουδαῖον, ἐπὶ μοιχείᾳ κατηγορεῖται.

σχόλιον.

Ὁ ϛʹ. τίτ. τοῦ κγʹ. βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τίτ. δʹ. τοῦ κηʹ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶ τὸ αʹ διάτ. περὶ γάμου ὁμοίως. Ἡ ιβʹ. διάτ. τοῦ εʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος ἤτοι τὸ κεʹ. κεφ. τοῦ αʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν κατεγράφη εἰς τὰ μετὰ τοῦ σχολίου τοῦ βʹ. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. ἀνάγνωθι καὶ οβʹ. κανόνα τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ συνόδου, καὶ μάθῃς ὅτι πιστὸς μετὰ ἀπίστου γυναικὸς οὐ συνάπτεται νόμῳ γάμου, κἂν τινες πλανηθέντες ἐκ τοῦ τέλους τοῦ αὐτοῦ κανόνος περὶ ἀπίστων πιστευσάντων μετὰ τὸν γάμον διδάσκοντα ἕτερόν τι τολμηρῶς εἶπον. ἐγὼ δὲ εἰδὼς τοὺς Ἴβηρας ὀρθοδόξους, καὶ τὰ ἡμέτερα πάντα δεξαμένους, καὶ ὁρῶν αὐτοὺς τοῖς Ἀγαρηνοῖς ἐκγαμίζοντας τὰς οἰκείας θυγατέρας θαυμάζω καὶ ἀπορῶ πῶς παρὰ τῶν ἀρχιερέων αὐτῶν εἰδότων καὶ ἀναγινωσκόντων τὰ τῶν θείων κανόνων θεσπίσματα τὰ τοιαῦτα οὐ κωλύονται. εὔχομαι οὖν καὶ τοῦτο διορθωθῆναι δι' εὐχῆς καὶ ἀντιλήψεως τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος. ἡ ιηʹ. διάτ. τοῦ εʹ. τίτ. τοῦ αʹ βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ εʹ. διάτ. τοῦ αʹ. τίτ. τοῦ εʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. βʹ. τοῦ βʹ. τίτ. τοῦ κηʹ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν· καὶ πρόσεχε ὅτι τὸ ῥητὸν τὸ λέγον διὰ τὸ τῆς θρησκείας διάφορον οὐ προσετέθη εἰς τὰ βασιλικά· φησὶ γὰρ τὸ τοιοῦτον βʹ. κεφ. ταῦτα, ἐὰν γυνὴ αὐτεξουσία τελείαν ἄγουσα τὴν ἡλικίαν ἀῤῥαβῶνας δεξαμένη παραιτήσῃ τὸν γάμον, διπλοῦς αὐτὴ διδότω τοὺς ἀῤῥαβῶνας· εἰ δὲ καὶ ἐλάττων οὖσα συγγνώμην ἡλικίας ᾔτησε, καὶ ἀῤῥαβῶνας ἔλαβε πάλιν τὸ διπλάσιον ἀναδιδότω. ἐὰν δὲ καὶ ἀφῆλιξ ἐστὶ καὶ αὐτὴ συγγνώμην ἡλικίας οὐκ ᾔτησε τὸ ἁπλοῦν αὐτῷ ὅπερ ἔλα-

ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων βάπτισμα αὐτῶν, ἢ θυσίαν, ἀποστόλων κανὼν ι΄. μέ. μϛ΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λγ΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιέ. κεφ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον θ΄.

Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν λαμβανόντων εὐλογίας ἐξ αἱρετικῶν, ἢ ἰουδαίων, ἢ εὐχομένων ἐκκλησίαις, ἢ ἐν μοναστηρίοις αἱρετικῶν, ἢ ἐθνικῶν, ἢ σαββατιζόντων, ἢ συνεορταζόντων τοῖς ἰουδαίοις, ἢ προσφερόντων συναγωγαῖς, ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν, καὶ περὶ ἀγγελιτῶν, ἀποστόλων κανὼν ξέ. ό. συνόδου Λαοδικείας κανὼν θ΄. κθ΄. λβ΄. λέ. λζ. λή. λθ΄. μβ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ιά.

κείμενον.

Ἡ ά. διάτ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι τὸ τῇ ὁμάδι τῶν ἰουδαίων ληγατευόμενον οὐκ ἀπαιτεῖται. λέγει δὲ καὶ βιβλίον λδ΄. τίτ. έ. διάτ. ή. ὅτι τὸ ληγατευόμενον θεμιτῷ σωματείῳ, ἢ συστήματι ἔρρωται. τὸ ἐναντίον δὲ ἐπὶ ἀθεμίτου, πλὴν εἰ μὴ τοῖς ἐν αὐτῷ καθ᾽ ἕκαστον ληγατευθῇ, τότε γὰρ ἔρρωται. πολλὰ δὲ παῦτα θέματα ἔχει ὁ μή. τίτ. τοῦ ϛ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος. ἡ δὲ θ΄. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου φησὶν ὅτι ἐὰν ἢ δωρηθῇ, ἢ καταλειφθῇ τόποις ἢ προσώποις ἐπὶ συστάσει τῆς τῶν ἑλλήνων πλάνης, ἡ πόλις αὐτὰ λαμβάνει, ἐν ᾗ τὰ πρόσωπα οἰκεῖ, ἢ ὑφ᾽ ἣν οἱ τόποι διάκεινται, καὶ δαπανῶνται καθ᾽ ὁμοιότητα τῶν πολιτικῶν προσόδων.

σχόλιον.

Ἡ ά. διάτ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. τὸ ή. διάτ. τοῦ έ. τίτ τοῦ λδ΄. βιβλίου τῆς διατ. ἐστι κεφ. ά. τοῦ ιή. τίτ. τοῦ ..ϛ΄. βιβλίου λέγον ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνεψήφισαν. ὁ μή. τίτ. τοῦ ϛ΄. βιβλίου τοῦ κώ... ἐτέθη εἰς κεφ. λ΄. τοῦ αὐτοῦ ιή. τίτ. τοῦ μδ΄. βιβλίου. καὶ ζήτει τοῦτο, καὶ τὰ μετ᾽ αὐτὸ κεφ. ἡ θ΄. διάτ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστι κεφ. ιδ΄. τοῦ ά. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ παρακελευόμενον.

κεφάλαιον ί.

Περὶ ἐπισκόπου ἐν εἰδήσει λέγοντος κοινωνικὸν τὸν αἱρετικὸν, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκδ΄.

κεφάλαιον ιά.

Περὶ τοῦ μὴ ἀπιέναι πρὸς τοὺς τῶν αἱρετικῶν ψευδομάρτυρας, συνόδου Λαοδικείας κανὼν λδ΄.

κεφάλαιον ιβ΄.

Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι τοὺς αἱρετικοὺς εἰς τὴν ἐκκλησίαν, συνόδου Λαοδικείας κανὼν ϛ΄.

ἑβδομήκοντα, καὶ τοῦ Ἀκύλα παράδοσιν· ὁ δὲ τὴν τοιαύτην κωλύων ἀνάγνωσιν, δημεύεται, καὶ ἐξορίζεται.

σχόλιον.

Ἡ γ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. γ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβ. τῶν βασιλικῶν, καὶ διδάσκει ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωνομάσθησαν. ἡ ι'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κβ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ἔχει οὕτως ὡς ἐγράφη. ἡ ς'. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κβ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἔχον ὁμοίως. ἡ η'. διάτ. ἔστι κεφ. κγ'. τοῦ αὐτοῦ καὶ τίτ. τῶν βασιλικῶν καὶ κατεστρώθη εἰς τὸ β'. κεφ. ἀνάγνωθι οὖν τοῦτο, καὶ τὰ ἐπέκεινα αὐτοῦ γεγραμμένα παρατήρει ὡς μὴ ἐνεργοῦντα, ἀλλὰ σχολάσαντα ἐκ τοῦ μὴ τεθῆναι εἰς τὰ βασιλικά. ἡ ιε'. διάτ. ἔστι θέμα τελευταῖον τοῦ κζ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. καὶ φησὶ περὶ τούτοις πάντα τὰ μανιχαίων κατακαίεσθαι βιβλία, καὶ μηδεὶς αὐτὰ τῇ οἱᾳδήποτε προφασιζόμενος προφάσει ἐχέτω ἁρμοδίαν καὶ οὗτος ποινὴν εὐλαβούμενος. ἡ ε'. διάτ. τῆς α'. τίτ. τῶν νεαρῶν οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικά. ὁ β'. τίτ. τοῦ ι'. βιβλίου τοῦ διατ. κεῖται εἰς τίτ. γ'. τοῦ μβ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. πλὴν τὸ περὶ τῆς ἀνακαθάρσεως κείμενον διάτ. τοῦ τοιούτου τίτ. φησὶν ὅτι οὐ διαιροῦνται τὰ μαγικὰ βιβλία καθὼς καὶ συνωνομάσθη. τὸ β'. θέμα τοῦ δ'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ μβ'. βιβλίου κατεστρώθη εἰς τὸ κε'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος ὃ καὶ ἀνάγνωθι. ἡ ε'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρμς'. κειμένη ἐν κεφ. νε'. τοῦ α'. τίτ τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ὃ καὶ ἀνάγνωθι.

κεφάλαιον δ'.

Περὶ καθαιρέσεως ξοάνων, συνόδου Καρθαγένης κανὼν νη'. πδ'.

κείμενον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ ια'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος κελεύει τὰ ἱερὰ κλείεσθαι, ἥτις οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

κεφάλαιον ε'.

Περὶ Νεστορίου, Μυσαίου, Εὐτυχιανοῦ, Πορφυρίου, Μαξίμου, καὶ Κελεστίνου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν καταστάντων αἱρετικῶν, ἢ ὀρθοδόξων ἐκβληθέντων, συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν δ'. συνόδου Ἐφέσου κανὼν α'. β'. γ'. δ'. ε'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν κ'.

κεφάλαιον ς'.

Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν ἀναφορὰν γίνεσθαι παρόντος αἱρετικοῦ, Τιμοθέου κανὼν θ'.

κεφάλαιον ζ'.

Περὶ κληρικῶν αἱρετικῶν τῇ ὀρθοδόξῳ προσιόντων ἐκκλησίᾳ, συνόδου Καρθαγένης, κανὼν νζ'. ξη'. Βασιλείου κανὼν α'. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν α'.

κεφάλαιον η'.

Περὶ ἐπισκόπων συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἱρετικοῖς

πόσα ποιεῖν, ἢ ἀνδράποδα ἐμπορεύεσθαι διὰ τοὺς ὑποκειμένους ἐφ' ἑκάστῳ λογισμούς. τὸ κθ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κατεγράφη εἰς τὸ τέλος τοῦ α'. κεφ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος· καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο διοριζόμενον μὴ μαρτυρεῖν κατὰ ὀρθοδόξου αἱρετικούς. Η β'. διάτ. τοῦ ν'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρ. ἰουστινιάνειος μβ'. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. αὐτῆς οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὁ θ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. λβ'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ εἰσὶ τὰ συνοψισθέντα παρὰ τοῦ πατριάρχου τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου κεφ. λβ. λγ'. λδ'. λε'. λς'. λζ. λη'. λθ'. μ'. μα'. μβ. μγ'.

κεφάλαιον γ'.

Περὶ βιβλίων αἱρετικῶν, ἀποστόλων κανὼν ξ'. συνόδου ς'· κανὼν ξη'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν θ'.

κείμενον.

Η γ'. διάτ. τοῦ α' τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικός φησιν, τὰ κατὰ χριστιανῶν Πορφυρίου, καὶ ἄλλων συγγράμματα, καιέσθωσαν, καὶ τὰ Νεστορίου, καὶ ὅσα μὴ συμφωνεῖ ταῖς ἐν Νικαίᾳ καὶ Ἐφέσῳ συνόδοις, καὶ Κυρίλλῳ τῷ Ἀλεξανδρείας, ὧν οὐκ ἔστι παρεξιέναι τὴν πίστιν. οἱ δὲ τὰ λεχθέντα βιβλία ἔχοντες, καὶ ἀναγινώσκοντες, ἐσχάτως τιμωροῦνται. τίτ. δ'. διάτ. ι'. οἱ μαθηματικοὶ μὴ καίοντες ἐπὶ τῶν ἐπισκόπων τὰς βίβλους αὐτῶν, καὶ τῇ ὀρθοδοξίᾳ προσιόντες, πάσης ἀπωθοῦνται πόλεως, εὑρισκόμενοι δὲ ἐν ταῖς πόλεσι, δεπορτατεύονται. τίτ. ε'. διάτ. ς'. τὰ γραφέντα Νεστορίῳ κατὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου, οὐκ ἔξεστιν ἔχειν, ἢ ἀναγινώσκειν, ἢ μεταγράφειν, ἀλλὰ καίονται, καὶ ἐν τῷ ζητεῖν περὶ πίστεως, οὐ δεῖ αὐτῶν μεμνῆσθαι, οὔτε δὲ αὐτὰ ἐν οἱῳδήποτε ἰδίῳ τόπῳ δέχεσθαι. ὁ δὲ παραβαίνων τὸν νόμον δημεύεται, οὐ λέγονται δὲ οἱ νεστοριανοὶ χριστιανοί, ἀλλὰ σιμωνιανοί, ὥσπερ οἱ ἀρειανοί, πορφυριανοί. διάτ. η'. οὐδενὶ ἔξεστι κατὰ τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου γράφειν, ἢ ἀναγινώσκειν, ἢ ὑπαγορεύειν, ἢ ἔχειν συγγράμματα, ἐπεὶ διηνεκῶς δεπορτατεύεται. καὶ ὁ προσελθὼν ἐπὶ τῷ μαθεῖν δέκα λίτρας δίδωσι τῷ φίσκῳ· καὶ ὁ διδάσκων τὰ κεκωλυμένα, ἐσχάτως τιμωρεῖται. πάντα δὲ τὰ συγγράμματα Εὐτυχοῦς καὶ Ἀπολιναρίου καιέσθωσαν. εἰ δὲ ταῦτα παρίδωσιν οἱ ἄρχοντες, ἢ ταξεῶται αὐτῶν, ἢ οἱ ἔκδικοι, ἀπὸ δέκα λιτρῶν τῷ φίσκῳ προστιμῶνται. διάτ. ις'. ὁ ἔχων βιβλία μανιχαϊκά, καὶ μὴ φανερῶν αὐτὰ ἐπὶ τῷ καυθῆναι, τιμωρεῖται. καὶ ἡ ε'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν κελεύει τοὺς ἔχοντας τὰ Σευήρου συγγράμματα, καὶ μὴ καίοντες αὐτά, χειροκοπεῖσθαι· λέγει δὲ καὶ βιβλίον ι'. τίτ. ιβ'. διάτ. δι'. ὅτι οὐ διαιροῦνται μεταξὺ τῶν κληρονόμων τὰ ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὑρεθέντα μαγικὰ βιβλία, ἀλλὰ δοκιμασίᾳ τοῦ δικαστοῦ φθείρονται. ἡ δὲ ε'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπιτρέπει τοῖς ἰουδαίοις ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ ἑλληνιστὶ καὶ ταῖς ἄλλαις διαλέκτοις πρὸς τοὺς τόπους τὰς γραφὰς ἀναγινώσκειν κατὰ τὴν τῶν

ὀρθόδοξος ἔλκοιτο, ὡς διάτ. β΄. τοῦ η΄. τίτ. τῶν νεαρῶν. ἔστι δὲ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὅλων μβ΄. ἐν δὲ τελευταίαις βουλήσεσι καὶ συμβολαίοις. μαρτυροῦσιν. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ η΄. κεφ. τοῦ ι΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. Περὶ δὲ ἰουδαίων διαλαμβάνει ὁ θ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐν ᾧ καὶ τὰς συναγωγὰς αὐτῶν λέγει, μὴ μισθαπύεσθαι, μήτε αὐτοὺς ἐν τοῖς σαββάτοις, ἢ ταῖς ἑορταῖς αὐτῶν σωματικῶς λειτουργεῖν, οὔτε ἐνάγονται, οὔτε παρὰ τῶν χριστιανῶν ἐπηρεάζονται, οὔτε γαμοῦσι χριστιανάς, καὶ ὅτι αὐτοὶ τὰ ἴδια ἀγορανομοῦσι, καὶ ὅτι ἐπὶ τῶν γάμων οὐ φυλάττουσι τὸν νόμον αὐτῶν, καὶ ὅτι ἐπὶ μόνοις χρηματικοῖς δικαστὰς ἰδίους αἱρεῖσθαι δύνανται, καὶ ὅτι τὸν στεφανητικὸν κανόνα οἱ ἔξαρχοι αὐτῶν ἰδιοκινδύνως εἰσάγουσι ταῖς λαργισιόσι, καὶ ὅτι οὐδὲν αὐτοῖς δεῖ τολμᾶν κατὰ χριστιανῶν.

σχόλιον.

Ὁ ε΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τῆς ϛ΄. διατ. εἰς τὸν α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶ τὸ ιη΄. κεφ. αὐτοῦ μὴ διδάσκειν τοὺς αἱρετικούς, μηδὲ χειροτονίας ποιεῖν. τὸ ιθ΄. μὴ λιτανεύειν αἱρετικούς, καὶ ἐκδικεῖσθαι τοὺς παρὰ τούτων κατεχομένους τόπους παρὰ τῶν ἐκκλησιῶν. τὸ κ΄. μὴ ἔχειν τοὺς μανιχαίους καὶ τοὺς δονατιστὰς τὰ προνόμια τῶν ὀρθοδόξων, ἀλλὰ καὶ ἐσχάτως τιμωρεῖσθαι. τὸ κα΄. ἐκβάλλεσθαι ἀπὸ τῶν πόλεων τοὺς αἱρετικούς, καὶ ἐκδικεῖσθαι παρὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας τὰ καταλιμπανόμενα ὁπωσδήποτε ταῖς τολμηραῖς ὑπ' αὐτῶν λεγομέναις ἐκκλησίαις. ἡ δὲ περὶ τῶν βουλευτικῶν λειτουργιῶν ζ΄. διάτ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ α΄ βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. οὐδὲ ἡ η΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβ. ἡ διοριζομένη μὴ γίνεσθαι παρὰ τῶν αἱρετικῶν μοναστήρια, μηδὲ στρατεύεσθαι. τὸ κγ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβ. τῶν βασιλικῶν φησιν, οἱ ἀπολλιναρισταὶ μὴ ταῖς ἁγίαις τέσσαρσι συνόδοις πειθόμενοι, καὶ ὅσοι κατὰ τῆς ἁγίας ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἢ λέγειν τι, ἢ διδάσκειν, ἢ συγγράμματα κεκτῆσθαι τολμῶσι, ταῖς εἰρημέναις τῇ παρούσῃ διατ. τιμωρίαις ὑποβαλλέσθωσαν. τὸ κδ΄. κεφ. φησίν, ταῖς νενομισμέναις αἱρετικοὶ παραδιδόσθωσαν ταφαῖς. τὸ ϛ΄. θέμα τοῦ αὐτοῦ κεφ. λέγει, μανιχαῖος ἐν ῥωμαϊκῷ τόπῳ διάγων ὀφθεὶς ἀποτεμνέσθω, καὶ ὅτι οἱ αἱρετικοὶ οὐ γίνονται ἀξιωματικοί, καὶ ἐφεξῆς ὅσα συνεψηφίσθησαν εἰς τὸ κείμενον. τὸ κε΄. κεφ. διορίζεται ταῦτα, γονέων δὲ διαφόρου πίστεως ὄντων καὶ θρησκείας, ἐκείνου μᾶλλον ἡ γνώμη κρατείτω τοῦ τὴν ὀρθόδοξον ἐν αὐτοῖς αἱρουμένου πίστιν, κἂν εἴη πατὴρ ὁ ἀντιλέγων, μὴ ἐντεῦθεν δὲ ἀγανακτῶν τῆς ἀναγκαίας αὐτοὺς στερείτω τροφῆς, ἢ τῶν ἄλλων ἀναγκαίων δαπανημάτων· ἀλλὰ καὶ προῖκα διδούς, ἢ προγάμου δωρεὰν ὀρθοδόξοις αὐτοὺς συνοικιζέτω προσώποις, μηδεμίαν ἑτέραν ὀργῆς κατ' αὐτῶν προβαλλόμενος πρόφασιν. τὸ δὲ τιμωρεῖσθαι τοὺς ὀρθοδόξους παῖδας πλημμελοῦντας κατὰ αἱρετικῶν γονέων οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά, καὶ χάρις τῷ ταῦτα συνθεμένῳ, καὶ ἀπολύτου. τὸ κη΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβ. τῶν βασιλικῶν φησί, πάντες γενικῶς οἱ αἱρετικοὶ μήτε παρασυνάξεις, ἢ παραβαπτίσματα ποιείτωσαν, μήτε τῆς προσκυνητῆς ὅλως κοινωνίας τολμάτωσαν ἅπτεσθαι, ἢ τοῖς τῶν ὅρων προνομίοις, ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἐργαστηρίοις κεχρήσθωσαν, τὰς τῶν ἐναντιουμένων τοῖς νόμοις ποινὰς ὑφορώμενοι τοῦ χορηγοῦντος τὸν οἶκον ταῖς προειρημέναις τιμωρίαις ὑποκειμένου· μοντανισταὶ ἐξαιρέτως μηδένα τῶν καλουμένων παρ' αὐτοῖς πατριαρχῶν, ἢ κοινωνῶν ἢ ἐπισκόπων, ἢ πρεσβυτέρων, ἢ διακόνων ἐντὸς ἐχέτωσαν Κωνσταντινουπόλεως, κωλυέσθωσαν δὲ ἐντὸς πραγματεύεσθαι τῶν ὅρων αὐτῆς, καὶ τὰ ἀσελγῆ συσσίτια, ἢ τὰ ἀσεβῆ συμ-

κοὺς λέγει τοὺς μὴ ὄντας κοινωνικούς.

σχόλιον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. α΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθη. ἡ β΄. διάτ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι θέμα β΄. τοῦ ιη΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβ. τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ διαλαμβάνον. ἡ ιβ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ α΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐτέθη εἰς κεφ. ν΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν νεαρὰ οὖσα ἰουστινιανοῦ ρθ΄. διαλαμβάνουσα ὡς ἐν συνόψει εἰπεῖν, μηδεμίαν στρατείαν, ἢ τὴν οἱανοῦν δημοσιακὴν φροντίδα μετιέναι τοὺς αἱρετικούς. λέγει δὲ αἱρετικοὺς εἶναι πάντας τοὺς μὴ μεταλαμβάνοντας τῶν ἁγιασμάτων ἀπὸ τῶν ἱερέων μετὰ τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ· καὶ ὅτι ταῖς αἱρετικαῖς γυναιξὶν οὐ δίδονται τὰ δοθέντα προνόμια ταῖς ὀρθοδόξοις χάριν τοῦ ἔχειν σιωπηρὰς ὑποθήκας κατὰ τῶν ἀνδρῶν αὐτῶν πραγμάτων, νικᾶν δὲ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἐνυποθήκους δανειστὰς εἰς ἱκάνωσιν τῶν προικιμαίων πραγμάτων αὐτῶν, καὶ τῶν γαμικῶν κερδῶν.

κείμενον.

Ἐν πλάτει δὲ τὰ περὶ τῶν αἱρετικῶν ἀνήνεκται ἐν τῷ ε΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐν ᾧ κωλύονται ἔχειν προνόμια, ἢ διδάσκειν, ἢ ποιεῖν κληρικούς, ἢ λιτανεύειν δημοσίᾳ, ἢ ἐν οἴκῳ, ἐπεί τινος τοιούτου γινομένου ἡ τάξις τοῦ ἐπάρχου ρ΄. λίτρας δίδωσιν, οἱ δὲ ἐπιχώριοι πεντήκοντα, καὶ ὅτι τὰ συνακτήρια αὐτῶν ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία λαμβάνει, καὶ ὅτι οἱ μανιχαῖοι, καὶ οἱ δονατισταὶ ἐσχάτως τιμωροῦνται, καὶ δημεύονται, καὶ οὔτε διατίθενται, ἢ ὁπωσοῦν συναλλάττουσι, καὶ οὔτε ὑπὸ παίδων μὴ ὄντων ὀρθοδόξων κληρονομοῦνται, καὶ μετὰ θάνατον κατηγοροῦνται, καὶ ἀκυροῦνται αἱ διαθῆκαι αὐτῶν, καὶ ὅτι τῶν πόλεων ἐκβάλλονται, καὶ ὅτι ταῖς ἐκκλησίαις προσκυροῦνται οἱ οἶκοι ἐν οἷς οἱ αἱρετικοὶ γνώμῃ τῶν δεσποτῶν συνάγονται, καὶ ὅτι τῶν βουλευτικῶν ἢ ταξεωτικῶν λειτουργιῶν οὐκ ἀπολύονται, καὶ ὅτι οὐ ποιοῦσι μοναστήρια οὔτε στρατεύονται, καὶ πῶς τιμωροῦνται οἱ κατὰ τῶν ἁγίων συνόδων γράφοντες, ἢ ἔχοντες, ἢ ἀναγινώσκοντες αὐτά, καὶ ὅτι θάπτονται νομίμως, καὶ ὅτι οὐ γίνονται ἀξιωματικοί, ἢ συνήγοροι, ἢ ἔκδικοι, ἢ πρεσβύτεροι πόλεως, γίνονται δὲ κορτελῖνοι, καὶ πῶς ἀναγκάζονται τοὺς παῖδας ὀρθοδόξους ὄντας τρέφειν, καὶ γράφειν κληρονόμους, καὶ διδόναι αὐτοῖς προῖκας, καὶ προγάμους δωρεάς· καὶ ὅτι τῶν γονέων ἀμφισβητούντων ἐπικρατέστερός ἐστιν ὁ θέλων τῇ ὀρθοδοξίᾳ τοὺς παῖδας προσαγαγεῖν, καὶ ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι παῖδες πλημμελοῦντες εἰς αἱρετικοὺς γονεῖς τιμωροῦνται, καὶ ὅτι οὐ βαπτίζουσιν οἱ αἱρετικοί, οὔτε φροντίζουσιν, ἢ διοικοῦσι χωρία δι' ἑαυτῶν ἢ παρενθέτων, οὔτε παιδεύουσιν, οὔτε κληρονομοῦσιν, οὔτε πραγματεύονται ἐντὸς ἱερῶν περιβόλων, καὶ ὅτι ἐν δικαστηρίῳ οὐ καταμαρτυροῦσιν ὀρθοδόξου, εἰ μὴ εἰς βουλευτήριον

ὀρθόδοξος

σχόλιον.

Ἡ δ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐν ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ'. τῶν βασιλικῶν. τὸ δὲ ξδ'. κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρᾶς ἤτοι τὸ ιγ'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. φησὶν εἰς πλάτος τὰ συνοψισθέντα εἰς τὸ παρὸν ιβ'. κεφ. προστιθέμενον διὰ τῶν ἐπισκόπων καὶ τῶν ἀρχόντων κολάζεσθαι τοὺς τὸ ἅγιον σχῆμα ἐμπαίζοντας.

κεφάλαιον ιγ'.

Περὶ γυναικὸς φορούσης ἀνδρεῖα, συνόδου Γάγγρας κανὼν δέκατος τρίτος.

κεφάλαιον ιδ'.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἀποκείρεσθαι διὰ ἄσκησιν, συνόδου Γάγγρας κανὼν ιζ.

κεφάλαιον ιε'.

Περὶ τοῦ προφάσει ἀσκήσεως μὴ τεκνοτροφοῦντος, ἢ πατροτροφοῦντος, συνόδου Γάγγρας κανὼν ιε'. ις'.

κεφάλαιον ις'.

Ποῖα πολιτικὰ πράγματα, ἢ κηδεμονίας οἱ μοναχοὶ δύνανται μετιέναι, συνόδου Χαλκηδόνος κεφ. γ'. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ γ'. κεφ. τοῦ η'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

ΤΙΤΛΟС ΔΩΔΕΚΑΤΟС.

ΠΕΡῚ αἱρετικῶν, καὶ ἰουδαίων, καὶ ἑλλήνων.

κεφάλαιον α'.

Τί ἐστιν αἵρεσις καὶ τί σχίσμα καὶ τί παρασυναγωγή, Βασιλείου κανὼν α'.

κεφάλαιον β'.

Τίς ἐστιν αἱρετικὸς, συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ς'.

κείμενον.

Ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὡς ὁ μὴ δοξάζων τὴν ἁγίαν τριάδα ἐν μιᾷ θεότητι ἰσοδύναμον, οὔτε χριστιανὸς λέγεται, ἀλλὰ ἄφρων ἐστὶ καὶ αἱρετικὸς, καὶ ἄτιμος, καὶ τιμωρεῖται, καὶ τίτ. ε'. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, διάτ. β'. ὅτι αἱρετικός ἐστι, καὶ τοῖς κατὰ τῶν αἱρετικῶν ὑπόκειται νόμοις ὁ μικρὸν γοῦν ἐκκλίνων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ διάτ. ιβ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι αἱρετικός ἐστιν ὁ μὴ ὢν ὀρθόδοξος. ἡ δὲ α'. διάτ. τοῦ γ'. τῶν νεαρῶν αἱρετι-

σιλείου κανὼν ιθ΄. κ΄. ξ΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν ιδ΄. κεφ. τοῦ η΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ ἐν τῷ κθ. κεφ. τοῦ θ΄. τίτ.

κεφάλαιον ϛ΄.

Περὶ μοναχῶν ποιούντων φρατρίας, καὶ συνωμοσίας, συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιη΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν λδ΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ λζ. κεφ. τοῦ θ΄. τίτ. τούτου συντάγματος.

κεφάλαιον, ζ΄.

Περὶ τοῦ μὴ συλλέγεσθαι ἀσκητὴν γυναικὶ, συνόδου Λαοδικείας κανὼν λ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν οζ΄.

κεφάλαιον η΄.

Περὶ φυλακῆς ἱερῶν παρθένων, συνόδου Καρθαγένης κανὼν μδ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν μϛ. μζ΄. μη΄. συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν ιη΄. κ΄. κβ΄.

κεφάλαιον θ΄.

Περὶ φθορᾶς ἱερῶν παρθένων, συνόδου ϛ΄. κανὼν δ΄. Βασιλείου κανὼν ιη΄. κ΄. ξ΄. ἀνάγνωθι τὰς παραγραφὰς τοῦ λ΄. κεφ. τοῦ θ΄. τί. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον ι΄.

Περὶ χρόνου τῆς ἡλικίας τῶν λαμβανόντων τὸ σχῆμα, καὶ πότε λέγεται παρθένος, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκδ΄. ρκϛ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν μ΄. μα΄. μγ΄. με΄. Βασιλείου κανὼν ιη΄.

κεφάλαιον ια΄.

Περὶ μοναχῶν, γινομένων κληρικῶν, ἢ λαϊκῶν ἀξιωματικῶν, ἢ στρατευομένων, συνόδου Νικαίας κανὼν ιβ΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ζ΄. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ, καὶ Πενταπόλει ἐπισκόπους ἐπιστολῆς. κανὼν β΄. ἀνάγνωθι τὰς παραγραφὰς τοῦ λβ. κεφ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον ιβ΄.

Περὶ τῶν χρωμένων σχήματι μοναχικῷ, καὶ καταψηφιζομένων τῶν κοινῇ χρωμένων ἐσθῆτι, συνόδου Γάγγρας κανὼν ιβ΄.

κείμενον.

Εἴρηται βιβλίῳ α΄. τίτ. δ΄. διατ. δ΄. ὅτι οἱ μῖμοι, καὶ αἱ πόρναι ἐκ τοῦ σώματος δημοσίᾳ ποιούμεναι, τῷ σχήματι τῶν ἱερῶν παρθένων μὴ κεχρήσθωσαν. καὶ ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶ, μηδεὶς λαϊκὸς, καὶ μάλιστα οἱ σκηνικοὶ, καὶ αἱ πόρναι, κεχρήσθω, ἢ μιμείσθω τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἐπεὶ καὶ σωματικῶς τιμωρεῖται, καὶ ἐξορίζεται.

τι. ἡ αὐτὴ δὲ ρκγ΄. νεαρὰ διὰ τοῦ β΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν φησὶν ὅτι εἰς τὸ κείμενον συναρμόσθησαν. περὶ δὲ τὸ τέλος λέγει, ὅτι ταῦτα δὲ πάντα τὰ παρ᾽ ἡμῶν διατυπωθέντα διὰ τὴν περιβολὴν τῶν ἡγουμένων κρατεῖν παρακελευόμεθα καὶ ἐπὶ τῶν γυναικείων μοναστηρίων· πρὸς δὲ καὶ τοῦτο, τοῦ ὁσιωτάτου ἐπισκόπου ὑφ᾽ ὃν τὸ μοναστήριον τέτακται τὴν ὕτως ἐπιλεγομένην πᾶσι πρόπεις ἡγουμένων περιβαλλομένου. ἡ ιγ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ε΄. οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικὰ, ἀλλ᾽ οὐδὲ ἡ μϛ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, οὐδὲ ἡ λθ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ.

κεφάλαιον δ΄.

Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχε μοναχὸν ἐξιέναι τοῦ μοναστηρίου, καὶ πράγματα πράττειν, καὶ ὅτι ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπόν ἐστι, συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν γ΄. δ΄. η΄. κγ΄ συνόδου ϛ΄. κανὼν μα΄. μβ΄. μϛ΄. συνόδου α΄. καὶ β΄. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν β΄. δ΄.

κείμενον.

Ἡ κθ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὡς οἱ ἀποκρισιάριοι μόνοι δύνανται τῶν μοναστηρίων ἐξιέναι, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν εἰσιέναι. εἰ δὲ φανῶσι διὰ δογμάτων, ἢ συμβουλῆς τοῦ ἁπλουστέρους ταράττοντες, νο[illegible] σωφρονίζονται. καὶ διάτ. λη΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι οἱ τὰ ἴδια μοναστήρια καταλιμπάνοντες οὐ λαμβάνουσιν ἅπερ αὐτοῖς προσήγαγεν κινητὰ ὁπωσδήποτε ποσό[illegible]τος ὄντα, κἂν μὴ συνέστη πρᾶξις ὑπομνημάτων ἐπ᾽ αὐτοῖς. ἐπὶ δὲ ταῖς δωρ[illegible]αῖς τῶν ἀκινήτων, δεῖ τὰ νόμιμα φυλάττεσθαι, ἐπεὶ οὐκ ἀναιρεῖται τῷ δωρησαμένῳ ἡ ἐκνίκησις. λέγει δὲ καὶ ἡ β΄ διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπὶ προνοίᾳ τοῦ ἐπισκόπου μήτε μοναχοί, μήτε μονάστριαι ἐν ταῖς πόλεσι περιερχέσθωσαν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀποκρισιαρίων τὰς ἀποκρίσεις αὐτῶν ποιείτωσαν ἐν τοῖς μοναστηρίοις μένοντες. μεθισταμένου δὲ μοναχοῦ εἰς μοναστήριον ἕτερον, ἅπερ ἔχει πράγματα ἐν τῷ ἐξιέναι, τῷ πρώτῳ μοναστηρίῳ διαφέρει. ἀνάγνωθι καὶ τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ α΄. κεφ. τούτου τοῦ τίτ. ἐν τῷ λβ΄. κεφ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

σχόλιον.

Ἡ κθ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ λη΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. καὶ φησὶ τὸ ξγ΄. κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρᾶς, ἤτοι τὸ ια΄. κεφ. τοῦ ἐγκείμενος τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου ὅσα συναρμόσθησαν παρὰ τὸ παρειλεγχ.

κεφάλαιον ε΄.

Περὶ τοῦ μὴ γαμεῖν μοναχοὺς, ἤ τισιν ὡς ἀδελφαῖς συνεῖναι, μήτε τὰς ἐπαγγελλομένας παρθενίαν ἑτέροις συνοικεῖν, συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιθ΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιϛ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν μ΄. μδ΄. μζ΄. Βα-

ἐπὶ κλοπῇ ἢ πλάσμασιν ἀτόποις ἀπέδρα, καὶ τότε αὐτὸν λαμβανέτω, μεθ' ὧν εἰκὸς εἰς τὸ μοναστήριον εἰσήγαγε, διδότω δὲ αὐτῷ πίστιν ὡς οὐδὲν ἐπὶ τούτῳ κακὸν αὐτῷ δράσει. εἰ δὲ μὴ ταῦτα δειχθείη, κἀκεῖνος ἐκ τῆς ἀσκήσεως φανείη σεμνὸς, κἂν μήπω παρῆλθεν ἡ τριετία, μενέτω ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καὶ μετὰ τὴν τριετίαν ἄξιος φαινόμενος προσκαρτερείτω τῇ ἀσκήσει, εἴτε δοῦλος ἦν, εἴτε ἐλεύθερος, ὑπ' οὐδενὸς τὸ λοιπὸν περὶ τούτου πολυπραγμονούμενος, κἂν πρὸ ἡμαρτηκὼς εἴη. τὰ μέντοι ὡς εἰκὸς κλαπέντα ὁπουδήποτε ὄντα, τῷ πάλαι δεσπότῃ ἀποδίδονται. καὶ ἡ βʹ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι τῷ βουλομένῳ σχῆμα μοναχικὸν λαβεῖν, εἰ μὲν γινώσκεται, ὡς οὐχ ὑπόκειται τύχῃ, ὁ ἡγούμενος ὅτι νομίσει διδότω αὐτῷ τὸ σχῆμα. εἰ δὲ ἀγνοεῖται, ἐπεχέτω, καὶ ἐάν τις εἴσω τριετίας ἀποδείξῃ αὐτὸν δοῦλον, ἢ ἐναπόγραφον, ἢ κολωνὸν, λαμβάνει αὐτὸν μεθ' ὧν ὡς εἰκὸς ὑφείλετο πραγμάτων διδοὺς αὐτῷ λόγον· μηδενὸς δὲ εἴσω τριετίας ἐνάγοντος, εἴπερ ἄξιον αὐτὸν κρίνει, διδότω αὐτῷ τὸ σχῆμα, καὶ οὐκ ὀχλεῖται. τὰ δὲ πράγματα ἅπερ εἰς τὰ μοναστήρια ἤγαγε, λαμβάνει ὁ δεσπότης. ἡ αὐτὴ διάτ. φησὶν, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος τὸν ἀββᾶν, ἢ τὸν ἀρχιμανδρίτην ἑκάστου μοναστηρίου μὴ πάντως κατὰ βαθμὸν προβαλλέσθω, ἀλλ' ὃν οἱ μοναχοὶ πάντες, ἢ οἱ εὐυπόληπτοι ἐπιλέξωνται, ἐπὶ τῶν εὐαγγελίων λέγοντες, ὡς οὐ διὰ φιλίαν, ἢ χάριν αὐτὸν ἐπελέξαντο, ἀλλὰ γινώσκοντες αὐτὸν ὀρθόδοξον, καὶ σώφρονα, καὶ τῆς διοικήσεως ἄξιον, καὶ δυνάμενον φυλάττειν τὴν ἐπιστήμην τῶν μοναχῶν, καὶ τὴν τοῦ μοναστηρίου κατάστασιν. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ τῶν γυναικείων μοναστηρίων καὶ ἀσκητηρίων. τὰ αὐτά φησι καὶ ἡ ιγʹ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. προστιθεῖσα ὅτι δεῖ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ ἀξίου ποιεῖσθαι ἀπὸ τοῦ πρώτου, καὶ οὕτω κατὰ βαθμὸν διὰ τῶν ἑξῆς· οἱ γὰρ πρῶτοι ἄξιοι φαινόμενοι προτιμῶνται τῶν μετ' αὐτοὺς, ὡς ἡ μϛʹ. διάτ. τοῦ γʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου. ἡ δὲ λθʹ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διορίζεται, ὅτι τοὺς μὲν ἡγουμένους ἐπιβλέπουσιν οἱ ἐπίσκοποι, τοὺς δὲ μοναχοὺς οἱ ἡγούμενοι, καὶ δύο μοναστηρίων οὐ γίνεται αὐτὸς ἡγούμενος.

σχόλιον.

Ἡ λϛʹ. διάτ. τοῦ γʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ λζʹ. οὐδὲ ἡ ιγʹ. διάτ. τοῦ αʹ. τίτ. τῶν νεαρῶν, νεαρὰ οὖσα ἰουστινιάνειος εʹ. περὶ δὲ δούλων κληρικῶν καὶ μοναζόντων, καὶ εἰς ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα προβιβαζομένων ἀνάγνωθι τὸ λϛʹ. κεφ. τοῦ αʹ. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. πρὸς δὲ τὴν θʹ. ιʹ. καὶ ιαʹ. τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου νεαράν· καὶ τούτων γὰρ μνείαν ἐποιησάμεθα εἰς τὸ ῥηθὲν λϛʹ. κεφ. ἡ βʹ. διάτ. τοῦ αʹ. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγʹ. κειμένη ἐν βιβλίῳ δʹ. τῶν βασιλικῶν τίτ. αʹ. κεφ. γʹ. καὶ ἔχουσι τὰ τοῦ τοιούτου κεφ. ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν· κατεστρώθη δὲ παρ' ἡμῶν τὸ τοιοῦτον κεφ. ἔξωθεν τοῦ λβʹ. κεφ. τοῦ θʹ. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. καὶ ζήτει τὰ περὶ τούτου ἐκεῖ-

ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τῷ ἀνδρὶ φυλαττομένων. ἐὰν δέ τις ἐπὶ μοιχεία κατηγορηθεὶς, καὶ κατὰ προδοσίαν τοῦ δικαστοῦ, ἢ ἑτέραν αἰτίαν, ἀποφύγῃ τὰς ποινὰς, καὶ μετὰ ταῦτα ζῶντος ἢ τελευτήσαντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, αἰσχρῶς αὐτῇ συναναστρέφηται, ἢ πρὸς γάμον αὐτὴν λάβῃ, οὔτε ὁ γάμος ἔρρωται, ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἀνὴρ ὡς μοιχὸς ὑπὸ παντὸς ἄρχοντος κολάζεται, ἡ δὲ γυνὴ σωφρονιζομένη καὶ κειρομένη ἐμβάλλεται μοναστηρίῳ ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς, καὶ τὰ πράγματα, ὡς εἴρηται, διαιροῦνται κινδύνῳ τοῦ κόμητος τῶν πριβάτων, καὶ τῶν κατὰ τόπον ἀρχόντων.

σχόλιον.

Ἡ περὶ τούτου τῆς νεαρᾶς ρλδ΄. παρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς θέμα β΄. τοῦ α΄. κεφ. τοῦ ζ΄. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ἀνάγνωθι ταύτην· ἐνταῦθα γὰρ οὐ κατεστράφη, ὅτι συνεψήφισθη δέ τι καὶ εἰς τὸ δ΄. κεφ. τοῦ ιγ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. ὡσαύτως συνεψήφισθη καὶ ἡ ριζ΄. νεαρὰ ἣν καὶ ἀνάγνωθι. τὰ δὲ περὶ τοῦ κατηγορηθέντος ἐπὶ μοιχείᾳ καὶ κατὰ προδοσίαν τοῦ δικαστοῦ ἀποφυγόντος τὰς ποινὰς, οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. ἀνάγνωθι καὶ τὴν λβ΄. νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου ἀναγκαιοτάτην οὖσαν.

κεφάλαιον β΄.

Περὶ τῶν ἐξ ἑτέρων μοναστηρίων γινομένων ἡγουμένων ἢ κληρικῶν, συνόδου Καρθαγένης κανὼν π΄. συνόδου Νικαίας τῆς β΄. κανὼν κα΄.

κεφάλαιον γ΄.

Περὶ δούλων μοναζόντων, ἢ προφάσει εὐλαβείας καταφρονούντων, καὶ μὴ δουλευόντων τοῖς δεσπόταις, συνόδου Γαγγρῶν κανὼν γ΄. συνόδου ς΄. κανὼν πε΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν δ΄.

κείμενον.

Ἡ λς΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι οἱ ἐναπόγραφοι χωρὶς συναινέσεως τῶν δεσποτῶν μονάζοντες, οὕτως αὐτοῖς ὑπόκεινται ὡς μὴ τοῦτο γινόμενοι. διάτ. λζ΄. δοῦλοι γνώμῃ τῶν δεσποτῶν μονάσαντες ἐλευθεροῦνται· εἰ δὲ τὴν ἄσκησιν καταλιπόντες εἰς ἑτέραν μετέλθωσι κατάστασιν, ἀναδουλοῦνται. ἡ δὲ ιγ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι οἱ παραμένοντες ἐν μοναστηρίοις, εἴτε ἐλεύθεροι, εἴτε δοῦλοι πρότερον τριετίαν προσκαρτερέσθωσαν, καὶ κουρᾷ τινι καὶ ἐσθῆτι χρώμενοι τῶν λαϊκῶν, καὶ τὰς γραφὰς μανθάνοντες, καὶ τὴν τύχην αὐτῶν ὁμολογοῦντες, καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ θέλειν μονάσαι μήποτε πονηρά ἐστι, καὶ νουθετείσθωσαν καὶ προσκαρτερήσουσι τὴν τριετίαν καὶ ἐὰν ἄξιοι φανῶσι τοῦ μονάσαι, τότε κειρέσθωσαν, καὶ τῆς δουλείας ἐλευθεροῦνται· εἰ δέ τις εἴσω τῆς τριετίας αὐτὸν δουλαγωγεῖ, λέγων αὐτὸν ὑφελόμενόν τινα προσδραμεῖν τῷ μοναστηρίῳ, μὴ προχείρως αὐτὸν ἀφελκέτω, ἀλλὰ δεικνύτω πρότερον ὅτι καὶ δοῦλός ἐστι, καὶ

τοῖς μοναστηρίοις διαφέρει. εἰ δὲ ἐπ' ἀναῤῥύσει αἰχμαλώτων, ἢ ἀποτροφῇ πτωχῶν, ἡ τοιαύτη ἀποκατάστασις γένηται, ἐξ οὐδενὸς τῶν εἰρημένων τρόπων ἀποκλείεται. τοῦ εἰσιόντος εἰς τὸ μοναστήριον, εἴπερ οὐκ ἔχει παῖδας, τὰ πράγματα τῷ μοναστηρίῳ διαφέρουσιν· εἰ δὲ παῖδας ἔχει, καὶ οὐ διετύπωσε περὶ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων πρὶν εἰσέλθῃ, ἄδειαν ἔχει καὶ μετὰ ταῦτα διατυποῦν, καὶ οὐ δύναται τὸ νόμιμον αὐτῶν μέρος μειοῦν. καὶ ἑαυτῷ δὲ φυλάττει παιδὸς ἑνὸς ἀναλογίαν ὀφείλουσαν τῷ μοναστηρίῳ προσκυρωθῆναι· εἰ δὲ τελευτήσει ἐν τῷ μοναστηρίῳ, πρὶν ποιήσῃ τὴν διατύπωσιν, τὸ μὲν νόμιμον οἱ παῖδες λαμβάνουσι, τὰ δὲ λοιπὰ, τὸ μοναστήριον. οὐδεὶς τῶν μνηστήρων προφάσει τῶν ἀῤῥαβώνων ζημιοῦται μονάζων· καὶ ὁ γάμος ἐκ τοῦ λαβεῖν τὸν ἕνα τῶν συνοικούντων τὸ μοναχικὸν σχῆμα λύεται χωρὶς ῥεπουδίου, καὶ ἀναλαμβάνει ἡ γυνὴ τὴν προῖκα, καὶ τὰ ἄλλα αὐτῆς πράγματα· τῷ δὲ μὴ μονάσαντι, τὸ ἀπὸ τελευτῆς συμφωνηθὲν κέρδος ἁρμόζει· εἰ δὲ ἅμα οἱ δύω ἀποτάξωνται, οὐδεὶς αὐτῶν ἐκ τοῦ ἑτέρου κερδαίνει, εἰ μὴ ἑκών τις τῷ ἑτέρῳ δωρήσηται.

σχόλιον.

Ἡ ϛ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. καὶ ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ νϛ΄. κεφ. αὐτῆς εἰς τίτ. α΄. τοῦ δ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. καὶ ἀνάγνωθι τὸ γ΄. κεφ. τοῦ τοιούτου τίτ. ἤτοι κεφ. νδ΄. τῆς νεαρᾶς κατασπασθὲν εἰς τὸ σχόλιον τοῦ λβ΄. κεφ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. περὶ δὲ τοῦ μὴ οἰκεῖν ἅμα τοὺς μοναχοὺς καὶ τὰς μοναστρίας, φησὶ τὸ β΄. θέμα τοῦ δ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν θέμα β. ὃν τοῦ νε΄. κεφ. τῆς ρκγ΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. περὶ δὲ τῶν βεβαρημένων ληγάτων, ἢ ἀποκαταστάσει ὑπὸ αἵρεσιν γάμου ἢ ἀπαιδίας, συνωψίσεν ὁ πατριάρχης περὶ τὰ τέλη τοῦ α΄. κεφ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος τὴν ρκγ΄. ἰουστινιάνειον νεαρὰν, ἤτοι τὸ ε΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο. πρὸς δὲ καὶ τὰ ἐνταῦθα συνοψισθέντα μέρος ὄντα τοῦ αὐτοῦ κεφ.

κείμενον.

Ἡ δὲ περὶ τοποτηρητῶν διαλεγομένη ρλδ΄. νεαρὰ, φησὶν ὅτι ἐὰν γυνὴ ἐπὶ μοιχείᾳ καταδικασθῇ, ταῖς προσηκούσαις ποιναῖς ὑποβαλλομένη μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται, καὶ ἄδειαν ἔχει ὁ ἀνὴρ εἴσω διετίας αὐτὴν ἀναλαβεῖν μὴ βλαπτομένου τοῦ γάμου ἐκ τοῦ ἐν μέσῳ· εἰ δὲ παρέλθῃ ὁ χρόνος, ἢ τελευτήσῃ μὴ ἀναλαβὼν αὐτὴν, τὸ σχῆμα λαμβάνει· καὶ εἰ μὲν ἔχει παῖδας λαμβάνουσι τὰς ὀκτὼ ὀγγίας, καὶ τὸ μοναστήριον τὰς δ΄. εἰ δὲ μόνους ἀνιόντας ἔχει μὴ συνεργήσαντας τῷ ἀτοπήματι, λαμβάνουσι τὰς δ΄. ὀγγίας, καὶ τὸ μοναστήριον τὰς ὀκτώ· εἰ δὲ συνήργησαν, ἢ μηδ' ὅλως εἰσὶν ἀνιόντες, ἢ κατιόντες, λαμβάνει πάντα τὸ μοναστήριον τῶν ἐν τοῖς προικῴοις συμφώνοις

σχόλιον.

Ἡ ιγ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. καὶ ἐτέθη τὸ β΄. κεφ. αὐτῆς εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν δ΄. τίτ. α΄. κεφ. α΄. ἐκεῖνα διδάσκον ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρλα΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ε΄. τίτ. γ΄. λέγει δὲ τὸ δ΄. κεφάλαιον τοῦ αὐτοῦ τίτλου ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν. ἡ α΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι κεφ. ι΄. τῆς ἰουστινιανείου ζ. νεαρᾶς καὶ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά. ἡ β΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρχ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ε΄. τίτ. β΄. φησὶ δὲ τὸ ιε΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. κεφ. ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ἡ λη΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος καὶ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. οὐδὲ ἡ ιγ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ὑπὸ ἰουστινιάνειος ε, οὐδὲ ὁ ιβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, οὐδὲ ἡ ιδ΄.

κείμενον.

Καὶ ἡ περὶ ῥεπουδίων διαλαμβάνουσα ριζ΄. νεαρά φησιν, ὅτι ἐὰν παρὰ τὰς εἰρημένας αὐτῇ αἰτίας γυνὴ πέμψῃ ῥεπούδιον, ἡ μὲν προὶξ τῷ ἀνδρὶ δίδοται, ἢ κατὰ δεσποτείαν, ἢ παίδων ὑπόντων κατὰ χρῆσιν· ἡ δὲ γυνὴ διὰ τοῦ δικάσαντος παραδίδοται τῷ ἐπισκόπῳ τῆς πόλεως ἐν ᾗ οἰκεῖ, καὶ δι᾽ αὐτοῦ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται πάντα τὴν ζωὴν αὐτῆς. εἰ μὲν ἔχει παῖδας, τὸ δίμοιρον τῆς οὐσίας αὐτῆς λαμβάνουσι, τὸ δὲ τρίτον τὸ μοναστήριον· εἰ δὲ παῖδας οὐκ ἔχει, ἀλλὰ γονεῖς, τὸ δίμοιρον δίδοται τῷ μοναστηρίῳ, καὶ τὸ τρίτον τοῖς γονεῦσιν, εἰ μὴ ὑπεξουσίαν αὐτὴν ἔχοντες, τῷ ἀλόγῳ ῥεπουδίῳ συνήνεσαν· τότε γὰρ πάντα τῷ μοναστηρίῳ προσκυροῦνται, ὥσπερ καὶ ὅτε μὴ παῖδας μήτε γονεῖς ἡ γυνὴ ἔχῃ.

σχόλιον.

Ἡ ριζ΄. νεαρὰ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς ἀπ᾽ ἀρχῆς τοῦ θ΄. κεφ. εἰς τὸν ζ΄. τίτ. τοῦ κη΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. παρελείφθη, καὶ οὐ κατεστράφη εἰς τὰ βασιλικά. ἐτέθησαν ἀντὶ τούτου ἐν τῷ αὐτῷ ζ. τίτ. χάριν τῶν εὐλόγως λυομένων συνοικεσίων, καὶ τῶν ἐπαγομένων ποινῶν κατὰ τῶν ἀνευλόγως λυόντων αὐτὰ διάφορα κεφ. ἔκ τε τῆς ριά΄. νεαρᾶς τῆς κβ΄. καὶ ἑτέρων· καὶ ζήτει τὸν ὅλον τοῦτον ζ΄. τίτ. περὶ λύσεως γάμων διαλαμβάνοντα.

κείμενον.

Καὶ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι δούλου ἢ ἐναπογράφου κατὰ τὴν διάταξιν αὐτῆς, μονάζοντος, τὰ πράγματα ἃ πρὸς τὸ μοναστήριον ἤγαγε, λαμβάνει ὁ δεσπότης, οὐ μένουσι δὲ ἅμα μοναχοὶ καὶ μονάστριαι, ἀλλ᾽ οἱ ἄνδρες εἰς ἑτέρους μεθίστανται τόπους, καὶ διαιροῦνται εἰς αὐτοὺς τὰ πράγματα πρὸς τὸ ἁρμόζον αὐτοῖς δίκαιον· ὁ δὲ βεβαρημένος ληγάτῳ, ἢ ἀποκαταστάσει ὑπὸ αἵρεσιν γάμου, ἢ ἀπαιδίας, ἢ ἐὰν οὕτω δωρηθῇ, ἢ ἔλθῃ τινὶ καὶ γένηται μοναχὴ ἢ ἀσκήτρια, σβέννυται ἡ ἀποκατάστασις· κἂν γὰρ τῶν μοναστηρίων ἐξέλθωσιν ὅμως τὰ τοιαῦτα πράγματα μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῖς

κῶς ἐκποιηθὲν αὖθις ἐπαναγαγεῖν εἰς μοναχικὸν σχῆμα· μήτε ὑποθήκη ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐρρώσθω, ἀλλὰ ἀκυρούσθω, καὶ τὸ μοναστήριον τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ προσκυρούσθω. καὶ ἡ β΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐκποίησις μοναστηρίου μὴ γινέσθω ἐπὶ τῷ τὸ ἱερατικὸν σχῆμα εἰς ἰδιωτικὴν διαγωγὴν μετασχηματίζεσθαι, ἐπεὶ ἄδειαν ἔχουσιν οἱ ἐπίσκοποι τὸ τοιοῦτο μοναστήριον ἐκδικεῖν, καὶ εἰς τὸ πρότερον ἐπαναγαγεῖν σχῆμα. βιβλίον α΄. τίτ. γ΄. διάτ. λη΄. φησὶν ὅτι οἱ τὰ ἴδια μοναστήρια καταλιμπάνοντες, οὐ λαμβάνουσιν ἅπερ αὐτοῖς προσήγαγον, κινητὰ, ὁποσδήποτε ποσότητος ὄντα, κἂν μὴ συνέστη πρᾶξις ὑπομνήματος ἐπ' αὐτοῖς. περὶ δὲ τῶν ἀκινήτων, δεῖ τὰ νόμιμα φυλάττεσθαι, ἐπεὶ οὐκ ἀναιρεῖται τῷ δωρησαμένῳ ἡ ἐκδίκησις αὐτῶν. καὶ ἡ ιγ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, λέγει, ὅτι εἴ τις μονάσας ἀναχωρῆσαι βουληθῇ, τὰ πράγματα ὅσα προσεῖχεν, ἡνίκα εἰσῄει, τῆς δεσποτείας ἔσται τοῦ μοναστηρίου, καὶ ὅτι δεῖ τὸν θέλοντα μονάσαι διατυποῦν περὶ τῶν ἰδίων πραγμάτων. εἰσελθόντι γὰρ αὐτῷ συνακολουθοῦσι, κἂν μὴ τοῦτο ῥητῶς εἴπῃ. εἰ μέντοι παῖδας ἔχων ἔτυχέ τινα πράγματα δωρησάμενος ἢ δωρησαμένη αὐτῷ, ἢ ὑπὲρ προικὸς, ἢ προγάμου δωρεᾶς, καὶ ποιεῖ ταῦτα τὸ νόμιμον μέρος τῆς αὐτοῦ περιουσίας, μὴ ἐχέτωσαν οἱ παῖδες πρὸς τὰ λοιπὰ μετουσίαν. εἰ δὲ μηδὲν αὐτοῖς, ἢ ἔλαττον τοῦ νομίμου ἐδωρήσατο, καὶ μετὰ τὸ μονάσαι αὐτὸν, ὀφείλεται τοῖς παισὶ τὸ νόμιμον εἰ δὲ ἀνὴρ, ἢ γυνὴ μονάσῃ, τὸν ἀπὸ τελευτῆς κᾶσον ὁ ἕτερος κερδαίνει. καὶ ὅτι ἐὰν μοναχὸς εἰς στρατείαν ἔλθῃ, ἢ ἕτερον βίου σχῆμα, ἡ μὲν οὐσία μένει παρὰ τῷ μοναστηρίῳ, αὐτὸς δὲ ταξεώτης ἐπιχώριος γίνεται. εἰ δὲ καί τις εἰς ἕτερον μοναστήριον μετέλθῃ, ἡ οὐσία αὐτοῦ τῷ πρώτῳ μοναστηρίῳ διαφέρει· οἱ μέντοι ἡγούμενοι μὴ δεχέσθωσαν αὐτὸν, κωλυέτωσαν δὲ τοῦτο καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ ἀρχιμανδρῖται. λέγει δὲ καὶ διάτ. νβ΄. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου, ὅτι ἐάν τις βαρηθῇ ἀποκαταστάσει, ἢ ὑποκαταστάσει ἐξ ἀπαιδίας, καὶ μὴ βουληθῇ γαμῆσαι δι' ἄσκησιν, μένει ἔχων τὰ πράγματα, καὶ περιὼν αὐτὰ δαπανᾷ, ἢ καταλιμπάνει ὡς θέλει, εὐσεβῶς μέντοι. εἰ δὲ καὶ ὑπὸ αἵρεσιν παιδοποιΐας αὐτῷ καταλειφθῇ, ἔχει αὐτὰ καὶ μὴ παιδοποιῶν. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ παρθενευούσαις ἡ αὐτὴ διάτ. φησὶν, ὅτι ἐὰν τις τῶν συνοικούντων μονάσῃ, πέμπει ῥεπούδιον ὁ ἄλλος· καὶ χώρα τοῖς ἀπὸ τελευτῆς συμφώνοις καὶ τὸ ἐντεῦθεν κέρδος φυλάττεται τοῖς ὡς εἰκὸς οὖσιν ἐκ τῶν αὐτῶν γάμων παισίν. ἢ τὸ κερδᾶναι πρόσωπον μὴ ἐλθὸν πρὸς δεύτερον γάμον, καὶ τοῦ ἀνδρὸς μονάζοντος ἡ γυνὴ ἑτέρῳ οὐ γαμεῖται ἐπὶ ἕνα ἐνιαυτόν εἰ μέντοι τις τῶν μνηστόρων μονάσει, οἱ ἀρραβῶνες ἁπλοῖ ἀποδίδονται, καὶ οὐδὲν ζημιοῦται, ὡς ἡ νδ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ.

σχόλιον

ἑξῆς, ὡς εἰς κείμενον συνωφίλθησαν. ἡ περὶ τῶν σαμαρειτῶν α'. διάτ. β'. ὑπὸ τοῦ γ'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανείου ρκθ'. οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ γ'. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανείου ρμδ'. ζήτει δὲ τὸ α'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο, καὶ τὰ ἐφεξῆς κεφ. μέχρι τοῦ τέλους τοῦ τίτ. διαλαμβάνοντα ὅσα συνωφίλθησαν εἰς τὸ κείμενον, καὶ ἕτερα πολλὰ χρειώδη καὶ ἀναγκαῖα περὶ αἱρετικῶν. ἀπὸ γὰρ τούτων ὡς ἔοικεν ἀκέραια κάστρα τε καὶ χωρία βογομιλικὰ παραχωροῦμεν πλανᾶσθαι, καὶ μετὰ τῆς ἰδίας ἀποθνήσκειν αἱρέσεως. ἵνα δὲ καὶ τυχόντα τοιοῦτον αἱρετικὸν εὑρίσκοντες ἐν τῇ βασιλευούσῃ διατρίβοντα μεγάλως αὐτὸν κολάζομεν. ἡ γ'. διάτ. τοῦ ς'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανείου ρλα'. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. τὸ δὲ ια'. κεφ. τοῦ τοιούτου τίτ. λέγει ὅσα συνωφίλθησαν εἰς τὸ κείμενον, καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο μέχρι τοῦ ιβ'. κεφ. τὰ γὰρ ὅλα θέματα τοῦ αὐτοῦ ια'. κεφ. περὶ τούτων διδάσκουσι.

ΤΙΤΛΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΟΣ

ΠΕΡῚ ΜΟΝΑΣΤΡΊΑΣ ΚΑῚ ΜΟΝΑΧΩ͂Ν.

κεφάλαιον. α'.

Περὶ ποιήσεως μοναστηρίων, καὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι αὐτὰ ἰδιωτικά, καὶ πραγμάτων τῶν μοναζόντων, συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν δ'. κδ'. συνόδου ς'. κανὼν μθ'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν ιγ'. συνόδου α'. καὶ β'. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν α'. καὶ ς'.

κείμενον.

Ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, λέγει ὅτι ὁ βουλόμενος οἰκοδομῆσαι μοναστήριον, πρῶτον διαλεγέσθω τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ τόπου, ὅπως ἂν ἐκεῖ τε γινόμενος εὐχὴν ποιήσαιτο, καὶ σταυρὸν πήξῃ· καὶ τότε τοῦ κτίσματος ἡ ἀρχὴ γίνεται. καὶ ἡ γ' διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ὁ θέλων κτίσαι μοναστήριον, μὴ ἄλλως ἀρχέσθω τοῦ οἰκοδομήματος, εἰ μὴ ὁ τῶν τόπων ἐπίσκοπος εὐχὴν ἐκεῖσε ποιήσῃ, καὶ τὸν τίμιον πήξῃ σταυρόν. ὁ δὲ δεξάμενος νέον κτίζειν, ἢ παλαιὸν ἀνανεοῦν, ἀναγκάζεται πληρῶσαι. ἀνάγνωθι καὶ τὰ παραγραφέντα ἐν τῷ α'. κεφ. τοῦ β'. τίτ. καὶ κεφ. ιδ'. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. ἡ δὲ α'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει, μηδεὶς μοναστήριον πωλείτω, ἢ ἀμειβέτω, ἢ δωρείσθω, ἔνθα θυσιαστήριον καθιδρύθη, καὶ ἱερὰ γέγονε λειτουργία, καὶ μοναχικὴ ἄσκησις. ἐπείτοιγε τὸ γινόμενον ἄκυρον ἔσται, καὶ τῶν τιμημάτων, ὁ λαβὼν, ἐκπεσεῖται, καὶ ὁ πιπράσκων ζημιωθήσεται τῇ τε τοῦ πράγματος ἐκπτώσει, καὶ τῇ τοῦ τιμήματος ἀπωλείᾳ, τῇ κατὰ τόπον ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ τοῖς κατὰ τόπον εὐαγέσιν μοναστηρίοις τούτων προσνεμομένων, ὥστε αὐτῶν προνοεῖν τοῦ τὸ κα-

τῷ ἐκδικῆσαι τὰ πράγματα, ὁ φίσκος αὐτὰ λαμβάνει, εἰ δὲ λαϊκοί εἰσιν, ὁ φίσκος αὐτὰ λαμβάνει, εἴτε διέθεντο, εἴτε μή. τὰ αὐτὰ κρατεῖ κἂν ὁ παῖς ὀρθόδοξος ἂν, αἴσθηται τοὺς γονεῖς αἱρετικοὺς, ὅταν αὐτὸς ὁ παῖς διατίθεται, ἢ κληρονομεῖται. ἡ α΄. περὶ σαμαρειτῶν, δευτέρα οὖσα τοῦ γ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν συνεχώρησε τοὺς σαμαρείτας λαμβάνειν δωρεὰς ἐκ διαθηκῶν, καὶ διδέναι καὶ παραπέμπειν σαμαρείταις αὐτῶν παισὶ. καὶ γονεῦσι, καὶ συγγενέσιν. ἡ μέντοι τελευταία περὶ σαμαρειτῶν, τρίτη οὖσα τοῦ γ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι οἱ σαμαρεῖται οὐ κληρονομοῦσιν ἐκ διαθήκης, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, οὔτε ληγάτα ἢ δωρεὰς λαμβάνουσιν, ἀλλ' οὔτε διαδόχους ἕξουσιν ἐξ ἀδιαθέτου σαμαρείτας, ἢ σχηματιζομένους μὲν τοὺς ὀρθοδόξους, οὐχ οὕτω δὲ φρονοῦντας, οὔτε δὲ διατίθεσθαι, ἢ ληγατεύειν, ἢ δωρεῖσθαι, εἰ μὴ τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ πίστει καὶ ἔργοις δύνανται. τούτων δὲ μὴ ὄντων αἱ οὐσίαι μετὰ θάνατον εἰς τὸν φίσκον ἔρχονται· οἱ δὲ γνήσια γεωργοῦντες σαμαρεῖται δύνανται γράφειν κληρονόμους ἀνιόντας, καὶ κατιόντας αὐτοῖς, καὶ ληγατεύειν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἐκ πλαγίοις, κἂν ὦσι σαμαρεῖται. τούτων δὲ μὴ ὄντων ὁ τοῦ χωρίου δεσπότης ἐν ᾧ ἐγεώργει ὁ τελευτήσας, τὴν οὐσίαν λαμβάνει, τὸν τόπον ἐν τούτῳ τοῦ φίσκου ἐπέχων. ἡ δὲ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ τῶν νεαρῶν, λέγει, μηδεὶς αἱρετικὸς μὴ κατὰ μίσθωσιν, ἢ ἐμφύτευσιν, ἢ ἀγορασίαν, ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ ἀκίνητα πράγματα λαμβανέτω ἀπὸ ἐκκλησίας, καὶ ἄλλου σεβασμίου τόπου· ἐπεὶ ὁ μὲν αἱρετικὸς τὰ παρ' αὐτοῦ δοθέντα ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ αἰτίᾳ ἀπολλύτω, τὸ δὲ πρᾶγμα ἐπανατρεχέτω εἰς τὸν τόπον ἐξ οὗ ἐδόθη. ὁ δὲ δεδωκὼς διοικητὴς εἴργεται τοῦ λοιποῦ πάσης διοικήσεως, καὶ μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται, καὶ ἐπὶ ἐνιαυτὸν τῆς ἁγίας κοινωνίας χωρίζεται. ἡ αὐτὴ δὲ διάτ. φησὶν, ὅτι ἐάν τις τῶν αἱρετικῶν, οἷς συναριθμοῦνται νεστοριανοὶ καὶ εὐτυχιανισταὶ, καὶ ἀκέφαλοι, τολμήσῃ καταγώγιον τῆς ἰδίας θρησκείας ποιήσασθαι, ἢ ἰουδαῖοι νέαν συναγωγὴν ποιήσασθαι, ἐκδικείτω αὐτὰ ἡ ἐκκλησία. εἰ δὲ ἐνεφύτευσεν, ἢ ἐμίσθωσεν ἢ ὁπωσοῦν εἰς διοίκησιν δέδωκε τοιούτῳ τρόπῳ, εἰ μὲν εἰδὼς ὁ δεσπότης αἱρετικὸν αὐτὸν ἔπραξε τοῦτο, πάσας τὰς προσόδους τοῦ χρόνου τοῦ συναλλάγματος, ἡ ἐκκλησία τῆς πόλεως ὑφ' ἣν ἡ κτῆσις διάκειται, ἐκδικεῖ. ἀγνοοῦντι δὲ τῷ δεσπότῃ οὐδεμία προσγίνεται ζημία. ὁ δὲ αἱρετικὸς ἀφ' ἑκατέρου θέματος, καὶ τῆς κτήσεως ἀπελαύνεται, καὶ δημεύεται.

σχόλιον.

Ἡ ριέ΄. νεαρὰ τοῦ βασιλέως ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς κεφ. λη΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ λε΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, λέγει δὲ τὸ ιδ΄. κεφ. αὐτῆς ταῦτα ῥητῶς, εἴ τις ἐκ τῶν μνημονευθέντων γονέων ὀρθόδοξος ὑπάρχων αἴσθηται τὸν ἴδιον παῖδα ἢ παῖδας μὴ εἶναι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τὰ

ἢ μοντανιστῇ, ἢ ἀρειανῷ, ἢ ἁπλῶς ἄλλῳ αἱρετικῷ, ἡ ἐκκλησία τῆς αὐτῆς κώμης τὴν αὐτοῦ δεσποτείαν ἐκδικείτω. βιβλίῳ α΄. τίτ. ε΄. διάτ. ιη΄. ἐὰν ὁ αἱρετικὸς ὑπὲρ τοῦ τυχεῖν στρατείας, ἢ ἀξίας [...] δημόσιον πρᾶξαι φρόντισμα, ἢ παιδεῦσαι, ἢ συνηγορῆσαι, προσποιήσεται τὸν ὀρθόδοξον, καὶ φανῇ γαμετὴν ἢ παῖδας ἔχων αἱρετικοὺς, ἐκβάλλεται· εἰ δὲ καὶ λάθῃ, οὐ δύναταί τι τῶν αὐτοῦ δωρεῖσθαι, ἢ ἄλλως ἐκποιεῖν αἱρετικῷ, ἀλλὰ ταῦτα, καὶ τὴν αἱρετικῷ καταφερομένην αὐτοῦ κληρονομίαν, ἐκδικεῖ τὸ δημόσιον· καθόλου γὰρ οἱ μεταχόντες στρατείας, ἢ ἀξίας, ἢ συνηγορίας, ἢ δημοσίας φιλοτιμίας, ἢ συγκροτήσεως, παρὰ μόνων ὀρθοδόξων κληρονομοῦνται, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν εἰς αἱρετικοὺς ὁπωσοῦν ἐρχόμενα τὸ δημόσιον ἀπαιτεῖ. ἡ δὲ αὐτὴ διάτ. φησὶν ὅτι ἐὰν τῶν παίδων οἱ μέν εἰσιν αἱρετικοὶ, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι, μόνοι κληρονομοῦσιν οἱ ὀρθόδοξοι· εἰ δὲ πάντες εἰσὶν αἱρετικοὶ, συγγενεῖς ὀρθόδοξοι κληρονομοῦσιν, ἢ μὴ ὄντων ὁ φίσκος διαδέχεται. διάτ. ιθ΄. οἱ αἱρετικοὶ τοῦ αἱρετικοῦ παῖδες, οὔτε δωρεὰν, οὔτε κλῆρον αὐτοῦ λαμβάνουσι. διάτ. κβ΄. οὔτε ἀπὸ στρατιωτικῆς διαθήκης αἱρετικὸς κληρονομεῖ, ἢ ληγάτον λαμβάνει.

σχόλιον

Η ιδ΄. διάτ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκα΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ΄. καὶ φησὶ τὸ γ΄. θέμα τοῦ ια΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅπερ εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ἡ ιη΄. διάτ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ιθ΄. οὐδὲ κβ΄.

κείμενον.

Η δὲ τὰς αἰτίας ἐξερεδιτατιώνων τάκσουσα ρε΄. νεαρὰ, φησὶν ὅτι ἐὰν γονεὺς ὀρθόδοξος ὢν αἴσθηται τοὺς ἰδίους παῖδας μὴ ὄντας ὀρθοδόξους, ἄδειαν ἔχει ποιεῖν αὐτοὺς ἀποκληρονόμους. εἰ δὲ τοὐναντίον γονεύς ἐστιν αἱρετικὸς μὴ ἐχέτω ἄδειαν ἄλλους γράφειν κληρονόμους εἰ μὴ τοὺς ὀρθοδόξους αὐτοῦ παῖδας, ἢ μὴ ὄντων τούτων, συγγενεῖς ὀρθοδόξους· εἰ δέ τινες τῶν παίδων εἰσὶν ὀρθόδοξοι, τινὲς δὲ οὔ, ἡ οὐσία εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ἔρχεται, κἂν ὁ πατὴρ ἄλλους ἔγραψε κληρονόμους· εἰ δὲ μετὰ ταῦτα οἱ αἱρετικοὶ ἀδελφοὶ, ὀρθόδοξοι γίνωνται, δίδοται αὐτοῖς τὸ αἱροῦν αὐτοῖς μέρος, οὐ μὴν καὶ οἱ προλαβόντες καρποὶ, οὔτε λόγους ἀπαιτοῦσι τῆς διοικήσεως. πῶς δὲ τὰ πράγματα, οἱ ὀρθόδοξοι ἐκποιεῖν οὐ δύνανται. εἰ μέντοι μέχρι τέλους τῆς ἐπιμείνωσι τῇ πλάνῃ, πλήρη τὴν δεσποτείαν κτῶνται οἱ ὀρθόδοξοι, καὶ οἱ κληρονόμοι. εἰ δὲ πάντες οἱ παῖδές αἱρετικοί εἰσι, συγγενεῖς ὀρθόδοξοι κληρονομοῦσιν· εἰ δὲ μὴ εἰσὶν, τότε εἰ μὲν κληρικοί εἰσιν οἱ γονεῖς, ἡ ἐκκλησία της πόλεως ἐν ᾗ τὴν οἴκησιν εἶχον, λαμβάνει τὰ πράγματα· εἰ δὲ ἐκκλησιαστικοὶ ἀμελήσουσιν ἐνιαυ-

χὴ προσκυρῶται τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾗ κεχειροτόνηται.

σχόλιον.

Ἡ λγ΄. διάτ. τοῦ ς΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ή. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, καὶ ὁ πρεσβύτερος, καὶ ὁ διάκονος ὅσα κτήσονται καὶ ἐν ὑπεξουσιότητι ἐκποιείτω, καὶ διατιθέσθω ἐπ' αὐτοῖς ὡς βούλεται, καὶ μὴ ἐκδικείσθωσαν παρὰ τῶν ἐχόντων αὐτὸν ὑπεξούσιον, ἢ συνεισφερέσθω τοῖς ἀδελφοῖς, ἢ τοῖς τέκνοις αὐτῶν, ἀλλ' οἱ παῖδες αὐτῶν λαμβανέτωσαν αὐτὰ κἂν μὴ διαθέμενοι τελευτήσωσι. ἡ μα΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὡσαύτως οὐδὲ ἡ μθ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβ. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρλα΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ έ. τίτ. γ΄. ἧς δὲ νεαρᾶς τὸ ί. κεφ. αὐτὰ ταῦτα διδάσκει ὅσα καὶ συνεψηφίσθησαν προστιθέμενον μόνην σημασίαν τῶν ἀκινήτων. λέγει γὰρ μήτε κινητά, ἢ ἀκίνητα, ἢ αὐτοκίνητα, παρὰ τῶν ἐπισκόπων μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν κτηθέντα ἐκποιεῖσθαι. ὁ δὲ τίτ. τῶν νεαρῶν ὡς παρείσατο ἀπὸ τοῦ κειμένου μόνων κινητῶν καὶ αὐτοκινήτων μέμνηται. ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. καί φησι τὸ μβ΄. αὐτῆς κεφ. ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρλα΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ έ. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ΄. καὶ λέγουσα περὶ τὸ ί. κεφ. κατὰ τὸ τέλος ὅσα συνεψηφίσθησαν εἰς τὸ κείμενον.

κεφάλαιον ς΄.

Περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων, καὶ ὅτι οὐκ ὤφειλεν ἀδιάθετος τελευτᾶν, ἀποστόλων κανὼν μ΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κδ΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κβ΄. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιβ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κβ΄. πα΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ έ. κεφ. παρόντος τίτ.

κεφάλαιον ζ΄.

Περὶ τοῦ τὰς ἐν τοῖς βαρβαρικοῖς ἔθνεσιν οὔσας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας μετὰ τὴν κρατήσουσαν διοικεῖσθαι συνήθειαν, συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν β΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κη΄ [illegible] ς΄. κανὼν λ΄. λζ΄. λθ΄.

κεφάλαιον η.

Περὶ τοῦ μήτε ἐπίσκοπον, μήτε κληρικὸν διδόναι διὰ δωρεᾶς ἢ διαθέσεως αἱρετικῷ κἂν ἐκ συγγενὴς αὐτῷ, συνόδου Καρθαγένης κανὼν κβ΄. πα΄.

κείμενον.

Οὐ μόνον ἀπὸ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κωλύονται λαμβάνειν οἱ αἱρετικοί, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἑτέρων. εἴρηται γὰρ βιβλίῳ α΄. τίτ. έ. διατ. ί. ὅτι οὔτε ὀρθόδοξος δύναται καθ' οἱονδήποτε τρόπον μεταφέρειν εἰς αἱρετικὸν, ἀκίνητον πρᾶγμα ἔχον ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, ἐπὶ φισκοῦται. ἡ μέντοι γ΄ διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐὰν ὀρθόδοξος ἔχων κτῆσιν ἐν ᾗ ἁγία ἐστὶν ἐκκλησία, ἐκποιήσῃ, ἢ καταλίπῃ, ἢ ἐμφυτεύσῃ, ἢ μισθώσῃ, ἢ καθ' οἱανδήποτε διοίκησιν παράσχῃ ἰουδαίῳ, ἢ σαμαρείτῃ, ἢ ἕλληνι,

συνόδου Καρθαγένης κανὼν λβ΄. συνόδου α΄. καὶ β΄. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ζ΄.

κείμενον.

Ἡ λγ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ἐπίσκοποι, καὶ κληρικοὶ ὅπερ ἂν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὑπεξουσιότητος κτήσωνται, καὶ ὑπεξούσιοι ὄντες ἴδιον ἔχουσι, καὶ οὐ συνεισφέρουσιν αὐτὰ, ἀλλ' ἄδειαν ἔχουσι καὶ ζῶντες ἐκποιεῖν, καὶ ἐπ' αὐτοῖς εἰς ἐξωτικοὺς διατίθεσθαι, ἢ κατιοῦσιν αὐτὰ παραπέμπειν. καὶ ἡ μα΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι τὰ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν κτηθέντα, ἐκποιεῖν ὁ ἐπίσκοπος οὐ δύναται, ἢ διατίθεσθαι ἐπ' αὐτοῖς εἰ μὴ ἀπὸ γονέων, ἢ θείων, ἢ ἀδελφῶν, εἰς αὐτοὺς περιῆλθον. ἀλλὰ τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ διαφέρουσι, καὶ μετὰ τὴν αὐτῶν τελευτὴν λογισμοὺς τῶν τοιούτων πραγμάτων ὁ οἰκονόμος ἀπαιτεῖται. τὰ δὲ πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς κτηθέντα, καὶ ἐκποιοῦσι, καὶ διατίθενται ἐπ' αὐτοῖς. καὶ ἡ μθ΄. ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, καὶ πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι κουασικαστρὲ ἔχουσι, καὶ διατίθενται νομίμως ἐπ' αὐτῷ· καὶ οὐχ ὑπόκειται ἡ διαθήκη τῇ δεινοφικιόσῳ. ἡ δὲ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι οἱ ἐπίσκοποι τὰ μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῖς κτηθέντα κινητὰ, ἢ αὐτοκίνητα, εἰς ἰδίους συγγενεῖς, ἢ ἄλλους οἱῳδήποτε τρόπῳ οὐ μεταφέρουσιν, ἀλλὰ δαπανάτωσαν αὐτὰ εἰς λύσιν αἰχμαλώτων, καὶ πτωχῶν ἀποτροφὴν, ἢ εἰς συμφέρον τῆς ἰδίας ἐκκλησίας. τὰ δὲ μετὰ τὴν αὐτῶν τελευτὴν ἐκ τούτων περιττεύοντα, ἡ κατ' αὐτοὺς ἐκκλησία οἰκειοῦται, ἄδειαν δὲ ἔχουσιν ἐκποιεῖν ἅτινα πρὸ τῆς ἐπισκοπῆς ἐσχηκότες ἀποδειχθῶσι, καὶ ὅσα μετὰ τὴν ἐπισκοπὴν εἰς αὐτοὺς περιήχθη ἀπὸ συγγενῶν, οὓς ἐξ ἀδιαθέτου μέχρι τετάρτου βαθμοῦ διαδέχεσθαι δύνανται. ταῦτα δὲ κρατεῖ καὶ ἐπὶ ὀρφανοτρόφων, καὶ πτωχοτρόφων, καὶ νοσοκόμων, καὶ γεροντοκόμων, καὶ ξενοδόχων καὶ πάντων τῶν ἄλλων διοικητῶν τῶν σεβασμίων οἴκων, ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς ἐν τῷ καιρῷ τῆς διοικήσεως αὐτῶν κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον περιελθοῦσιν. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἁπλούστερόν φησιν ὅτι τὰ μετὰ τὴν χειροτονίαν κτηθέντα τοῖς ἐπισκόποις, ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις διαφέρει, ἥτις λέγει ὅτι πάντες οἱ κληρικοὶ, τοῦτ' ἔστι πρεσβύτεροι, διάκονοι, ἀναγνῶσται, ψάλται, τὰ ὁπωσοῦν αὐτοῖς κτηθέντα πράγματα, κἂν ὑπεξούσιοι ὦσιν, ἴδια ἔχουσι. καὶ δωροῦνται, καὶ διατίθενται ἐπ' αὐτοῖς, οὕτω μέντοι, ὥστε τοὺς αὐτῶν παῖδας, ἢ τούτων οὐχ ὑπόντων, τοὺς γονεῖς αὐτῶν κομίζεσθαι τὸ νόμιμον μέρος. ἡ δὲ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐὰν ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς οἱουδήποτε βαθμοῦ, ἢ ἐκκλησίας διακόνισσα τελευτήσῃ ἄνευ διαθήκης, ἢ νομίμων διαδόχων, ἢ τούτων διαδο-

ξεις, καὶ θεῷ ἀρεσκόντως, καὶ εἰς ἐκείνους ταύτας χορηγεῖν, τοὺς ταῖς ἀληθείαις δεομένους, καὶ οὐκ ἔχοντας ἑτέρωθι τροφῆς ἀφορμήν. ταῦτα γὰρ τὴν δεσπότην θεὸν θεραπεύει. ἀλλὰ μὴ θεραπείαις, καὶ ἀσελγῶς ἀνθρώπων τὰς ἐκκλησιαστικὰς δαπάνας εἰς ἀνθρώπους ἐυπορωτάτους ἐπιδιδόναι, καὶ ἐντεῦθεν τοὺς ἀπορουμένους μὴ τυγχάνειν τῶν ἀναγκαίων. ἴστωσαν γὰρ οἱ θεοφιλέστατοι οἰκονόμοι οἵτε νῦν, οἵτε κατὰ καιροὺς ἐσόμενοι ὡς εἴ τι παρὰ ταῦτα πράξαιεν, ταῖς τε ἐκ θεοῦ ποιναῖς ὑποκείσονται, καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν οὐσίας τὸ ἀζήμιον τῇ ἁγιωτάτῃ περιποιήσουσιν ἐκκλησίᾳ. ἡ β΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιανοῦ ρκ΄. ἤτοι θέμα β΄. τοῦ ζ΄. κεφ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς συνυφάνθη. Σημείωσαι τὴν παροῦσαν ἰουστινιάνειον νεαρὰν διὰ τὰ γινόμενα ἐντυπώματα παρὰ τῶν πατριαρχῶν χάριν ἀδελφάτων, καὶ λοιπῶν στηρεσίων πρὸς πρόσωπα πλουτοῦντα καὶ παραδυναστεύοντα. καὶ λέγει ταῦτα μὴ εἶναι ἀνίσχυρα κατὰ τὴν ταύτης περίληψιν, τὰ δὲ πρὸς ἐνδεεῖς γινόμενα εἶναι βέβαια.

κεφάλαιον β΄.

Περὶ διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. ἀποστόλων κανὼν λή΄. μ΄. μα΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κδ΄. κε΄. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β΄. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κεφ. ϛ΄. ι΄.

κείμενον.

Πολλὰ μὲν εἴρηται περὶ τῆς διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐν τῷ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἐν διαφόροις διατάξεσι τῶν νεαρῶν. καὶ ἀνάγνωθι τὸν β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, καὶ μάλιστα τὴν β΄. καὶ τὴν γ΄. αὐτοῦ τίτ. διάτ. περιεχούσας πάντα τὰ περὶ ἐκκλησιαστικῶν διοικήσεων καὶ προνομιῶν.

σχόλιον.

Ὁ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς βιβλίον ε΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. ἀπὸ τοῦ α΄. κεφ. μέχρι τοῦ ια΄. ἡ δὲ β΄. καὶ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, εἰσὶ νεαραὶ ἰουστινιάνειοι ρκ΄. καὶ ρλα΄. ὧν ἡ μὲν κεῖται ἐν βιβλίῳ ε΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. β΄. ἡ δὲ ἐν βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. γ΄. καὶ ἀνάγνωθι τοὺς τοιούτους τίτλους.

κεφάλαιον γ΄.

Περὶ πραγμάτων, καὶ προσόδων τῶν ἀνεπισκόπων ἐκκλησιῶν, συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιε΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κε΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν λε΄.

κεφάλαιον δ΄.

Περὶ ἐκποιήσεως ἐκκλησιαστικῶν, ἀποστόλων κανὼν λή΄. ογ΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιε΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κβ΄. κγ΄. συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν ιβ΄. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β΄. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ β΄. κεφ τοῦ παρόντος τίτ.

κεφάλαιον ε΄.

Περὶ τῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν κτωμένων ἐπισκόπῳ, ἢ κληρικῷ,

ΤΙΤΛΟϹ ΔΕΚΑΤΟϹ.

κεφάλαιον αʹ.

ΠΕΡῚ διοικήσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου, περὶ τοῦ χρῆναι τὸν οἰκονόμον ἐκ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας εἶναι, συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κϛʹ. συνόδου Νικαίας τὸ βʹ. κανὼν ιαʹ. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν θʹ.

κείμενον.

Ἡ λθʹ. διάτ. τοῦ γʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος, λέγει τὸν οἰκονόμον χειροῦσθαι παρὰ τοῦ ἐπισκόπου γίνεσθαι. καὶ ἡ μαʹ. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι κατὰ δοκιμασίαν γίνεται. ἡ δὲ κδʹ. τοῦ βʹ. τίτ. ὅτι δεῖ τοὺς οἰκονόμους κατὰ μῆνα, ἢ τὸ μήκιστον ὑπὲρ δύο, λογοποιεῖν πρὸς τοὺς ἀρχαρίους ἐπεὶ κινδυνεύουσιν, καὶ ὅτι ἕκαστος μὲν οἰκονόμος ζητεῖ τὰ τῆς ὑφ᾽ ἑαυτὸν διοικήσεως, οἱ δὲ λοιποὶ κατὰ πρόσταξιν ἔγγραφον τοῦ πατριάρχου, τοῖς λογισμοῖς ὑπογράφουσι, τὸ ἀνέγνω. καὶ τὸ χωρὶς τῆς τοιαύτης παρατηρήσεως λογιζόμενον, οἴκοθεν οἱ οἰκονόμοι διδόασι, καὶ ἡ μβʹ. τοῦ γʹ. τίτ. ὅτι κατ᾽ ἐνιαυτὸν ὁ οἰκονόμος παρατίθεται λόγον τῆς αὐτοῦ διοικήσεως τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ ἀποδίδωσιν, εἴ τι φανῇ βλάψας, ἢ κερδάνας. εἰ δὲ τελευτήσει πρὸ τῶν λογισμῶν ὑπόκειται τούτοις οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ. ὑπόκειται γὰρ καὶ ἀπὸ ῥαθυμίας, καὶ ἐν ἀπόροις ἐκδόσει. ἡ δὲ βʹ. διάτ. τοῦ βʹ. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἀπαγορεύει τοῖς οἰκονόμοις καὶ ὀρφανοτρόφοις, καὶ διοικηταῖς τῶν λοιπῶν εὐαγῶν οἴκων, ἔτι μὲν καὶ τοῖς πάντων χαρτουλαρίοις, καὶ τοῖς τούτων γονεῦσι, καὶ παισὶ, καὶ τοῖς κατὰ γένος, ἢ γάμον αὐτοῖς συναπτομένοις, ἐμφυτεύσεις, καὶ μισθώσεις, καὶ ὑποθήκας πραγμάτων τῶν εὐαγῶν οἴκων, ἢ δι᾽ ἑαυτῶν, ἢ διὰ παρενθέτων προσώπων λαμβάνειν, ἐπεὶ καὶ τὸ συνάλλαγμα ἀκυροῦται, καὶ πᾶσα ἡ περιουσία τῶν οἰκονόμων, καὶ χαρτουλαρίων, καὶ διοικητῶν οἷς κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον συνάπτονται, εἰς τὸν εὐαγῆ οἶκον, ἐξ οὗ τὸ πρᾶγμα λαμβάνουσι περιέρχεται μετὰ τὴν αὐτῶν τελευτήν.

σχόλιον.

Ἡ λβʹ. διάτ. τοῦ γʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ μαʹ. οὐδὲ ἡ μβʹ. ἀνάγνωθι δὲ τὴν γʹ. Ἰουστινιανοῦ νεαράν. ζήτει κεφ. τελευταῖον τοῦ βʹ. τίτ. τοῦ γʹ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ὥσπερ δὲ τὴν περὶ τοῦτο δαπάνην ὡρίσαμεν, οὕτως προσήκει τὸν κατὰ καιροὺς ἁγιώτατον πατριάρχην, καὶ τοὺς εὐλαβεστάτους οἰκονόμους περισκοπεῖν τοῦτο. καὶ τὰς ἄλλας δαπάνας τὰς γινομένας ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πόρων περὶ εὐσεβεῖς δαπανᾶσθαι πρά-

σχόλιον.

Τὸ μέ. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τοῦ μβ΄. βιβλίου, ἔστι θέμα παρὰ τὸ λεῖον τοῦ μς΄. κεφ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. ἐναντιώσει δέ τις καὶ μὴν τὸ καταφρονηθὲν ὄπισθεν ιγ΄. κεφ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβ. λέγει δύνασθαι τὸν δικαστὴν αὔξειν καὶ μειοῦν τὴν ποινήν. πῶς οὖν ἐνταῦθα λέγει τὸ ἐναντίον, ὁ μὲν δικάζων ἐξ ἔργου δημοσίου ἔγκλημα δύναται αὔξειν καὶ μειοῦν τὴν ποινήν, ὁ δὲ διὰ τῶν ἐγκληματικῶν ἐν ἐκδίκῳ ὑποθέσει ἀπὸ νόμου ἐχούσῃ ὡρισμένην ποινὴν οὐ δύναται τοῦτο ποιεῖν. ἢ εἰπὲ ὅτι πρὸ μὲν ἀποφάσεως δύναται αὔξειν καὶ μειοῦν τὴν ποινήν, κἂν ὡρισμένη ἀπὸ τοῦ νόμου ἐστί. μετὰ δὲ τὴν ἀπόφασιν οὐ δύναται. πέπαυται γὰρ τοῦ εἶναι δικαστής. καὶ ζήτει κεφ. ιδ΄. τοῦ αὐτοῦ ιά. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου ὅπου λύσον, καὶ τὸ ή. θέμα τοῦ ιγ΄. κεφ. τοῦ κά. βιβλίου, καὶ τὸ γ΄. καὶ δ΄. κεφ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου. τὸ ά. διάτ. τοῦ ιή. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου, ἔστι θέμα ιθ΄. τοῦ ά. κεφ. τοῦ ή. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τὰ αὐτὰ λέγον ὅτι συνεψηφίσθησαν. τὸ θ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τῶν διατ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. τὸ κζ. κεφ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι θέμα β΄. τοῦ κζ. κεφ. τοῦ ιά. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον, ἐὰν οἱ πολιτευόμενοι, ἢ οἱ τῆς πόλεως πρωτεύοντες ἁμαρτῶσί τι κεφαλικὸν ὡς ἀξίους αὐτοὺς εἶναι ἐξορίας, ἢ ὑπερορισμοῦ, ἢ κεφαλικῆς τιμωρίας, δεῖ τὸν ἄρχοντα δεδεμένους αὐτοὺς φυλάττειν, καὶ ἀναφέρειν τῷ βασιλεῖ προσζευγνῦντα τῇ ἀναφορᾷ καὶ τὴν ἐπ᾽ αὐτοῖς ψῆφον. τὸ δὲ ά. θέμα τοῦ αὐτοῦ κεφ. κζ. φησίν, οἱ ἄρχοντες τὰς ἰδίας ἀποφάσεις ἀνατρέπειν οὐ δύνανται, καὶ ἐφεξῆς ὅτι συνεψηφίσθησαν.

κείμενον.

Ταῦτα περὶ αὐτοτελῶν εἴρηται ψήφων. τὰ γὰρ κατὰ μέρος διαλαλούμενα δύναται ὁ δικαστὴς τελείως ἀναιρεῖν, καὶ ἐναλλάττειν. καὶ βιβλίον β΄. τίτ. ά. διάτ. ιδ΄. καὶ βιβλίον δ΄. τίτ. ή. διάτ. ιθ΄. καὶ κ΄. καὶ εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ διαλαλήσας μένει δικαστής, ὁ δὲ ψηφισάμενος πέπαυται ἐπ᾽ αὐτῷ τῷ πράγματι εἶναι δικαστής, ὡς βιβλίον μβ΄. διάτ. νέ.

σχόλιον

Τὸ ιδ΄. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τοῦ μβ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι κεφ. ιδ΄. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου ὅ φησιν, ὃ κελεύσει, ἢ κωλύσει ὁ πραίτωρ δύναται ἀνατρέπειν, οὐ μὴν ψῆφον οἰκείαν. τὸ ιθ΄. διάτ. τοῦ ή. τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου τῶν διατ. καὶ τὸ κ΄. εἰσὶ τοῦ τίτ. β΄. τοῦ βιβλίου ζ. κεφ. ιθ΄. οὕτως ἔχον ὁ αἱρετὸς δικαστὴς τὸ δοκοῦν αὐτῷ ψηφίζεται, καὶ οὐ πολυπραγμονεῖ τὴν ψῆφον ὁ πραίτωρ. εἰ δὲ δόξειε τοῖς αἱρετικοῖς δικαστηρίοις ὥστε τόδε ψηφίσασθαι, οὐκ ἔρρωται οὐδὲ ἀναγκάζεται ψηφίσασθαι. ψηφίζεται δὲ ὁ γνώμην ἐσχηκὼς διὰ τοῦ διαλαλουμένου πᾶσαν τὴν δίκην τεμεῖν. εἰ δὲ ἐπὶ πολλοῖς περιελήφθη κεφαλαίοις οὐ δοκεῖ ψηφίζεσθαι εἰ μὴ πάσας τὰς φιλονεικίας περατώσει. καὶ εἰ μὲν ψηφίζεται δοῦναί τι ἢ ἀπολυθῆναι τὸν ἐναγόμενον οὐ δύναται μετὰ ταῦτα ψηφίζεσθαι τἀναντία. τὰ δὲ διαλαλούμενα ἐπὶ παρασκευῇ τῆς δίκης ἀμείβειν δύναται, οἷον διελάλησε καλένδαις παραφυλάξαι, καὶ ὕστερον διελάλησε τοῖς εἰδοῖς. καὶ κεφ. κ΄. κἂν πλανηθῇ ἐν τῷ ψηφίζεσθαι οὐ διορθοῦται. ψηφισάμενος γὰρ πέπαυται τοῦ εἶναι δικαστής. τὸ δὲ νέ. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τοῦ μβ΄. βιβλίου, ἔστι κεφ. νέ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον ὁ ψηφισάμενος πέπαυται τοῦ εἶναι δικαστὴς καὶ οὐκέτι διορθοῦται τὴν ψῆφον.

λζ΄. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. δίδωσι δὲ λύσεις καιρὸν μετανοίας. ἡ λδ΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι κεφ. κϛ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχει ὡς συναχθεῖσα ἀπὸ τῆς ρκγ΄. νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐκκειμένη, καὶ κεφ. ὂν αὐτῆς ιε΄. τὸ ιϛ΄. διάτ. καὶ τὸ ιγ΄. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι κεφ. ια΄. τοῦ να΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον, πρὸς τὴν ποιότητα τοῦ ἁμαρτήματος δεῖ τὴν τιμωρίαν ἐκφέρεσθαι, καὶ μήτε σκληρὸν, μήτε μὴ ἐλαφρὸν φαίνεσθαι τὸν δικαστὴν, πλὴν ἐν τοῖς ἐλαφροῖς ἐλαφρὸν εἶναι αὐτὴν δεῖ, καὶ ἐν τοῖς βαρυτέροις σφοδρὸν μετὰ καλοθελοῦς συμμετρίας. καὶ κεφ. ιδ΄. ὁ δὲ πραεσίδης δικάζων ἐγκλήματι αὔξειν καὶ μειοῦν τὴν ποινὴν δύναται, ὥστε μέντοι ἐπὶ ἑκατέρῳ μὴ παρεξιέναι τὴν συμμετρίαν. τὸ α΄. διάτ. τοῦ ιϛ΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τῶν διατ. ἔστι κεφ. ι΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου λέγον περὶ τὸ τέλος ὡς ἡ μὲν τῆς ὑποθέσεως ζήτησις ἐπιτέτραπται τῷ δικαστῇ, οὐ μὴν ἡ τοῦ νόμου ἐπεξέλευσις. ὁ δὲ α΄. τίτ. τοῦ ι΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς βιβλίον νδ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. α΄. τὸ ιε΄. διάτ. παρείθη. ἡ α΄. διάτ. τοῦ ν΄. τίτ. τοῦ ζ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. πϛ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ θ΄ βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχει, οὔτε τὴν τοῦ προηγησαμένου ἀπόφασιν, οὔτε τὴν ἰδίαν δύνασθαί τινα ἀνακαλεῖσθαι εἰς ἀμφιβολίαν οὐ φέρεται. μηδὲ ἀπὸ τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως προτεθῆναι ἔκκλητον φανεροῦ νομίμου ἐστι. ἡ ιε΄. διάτ. τοῦ μζ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ν΄. τοῦ να΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, τὴν τιμωρίαν οὐκ ἔξεστι τῷ ἄρχοντι ἀνακαλεῖσθαι. ζήτει καὶ τίτ. γ΄. τοῦ αὐτοῦ ξ΄. βιβλίου κεφ. α΄. θέμα τελευταῖον καὶ βιβλίον ζ΄. τίτ. β΄. κεφ. κ΄. καὶ βιβλίον θ΄. τίτ. α΄. κεφ. πδ΄. καὶ ρκζ΄. καὶ βιβλίον νϛ΄. τίτ. η΄. κεφ. κθ΄.

κείμενον.

Ἐν δὲ τῷ με΄. διατάγματι τοῦ α΄. τίτ. τοῦ μβ΄. βιβλίου φησὶν, ὅτι τὴν ψηφισθεῖσαν ποινὴν αὔξειν ἢ μειοῦν ὁ ἄρχων χωρὶς βασιλικῆς αὐθεντίας οὐ δύναται. καὶ βιβλίο μη΄. τίτ ιη΄. διάτ α΄. φησὶν, ὅτι ἐὰν δοῦλος φοβούμενος πρὸς τὸν δεσπότην ὑποστρέψαι εἴπῃ καθ' ἑαυτοῦ πλαστῶς, καὶ μετὰ καταδίκην ἐρωτημένου περὶ τῶν συνιστόρων φανῇ ἡ ἀλήθεια, ἐλευθεροῦται τῆς ποινῆς, καὶ διὰ τῆς τάξεως πιπράσκεται ἐφ' ᾧ μὴ ὑποστρέψαι πρὸς τὸν δεσπότην, καὶ τιμὴ δεσπότῃ δίδοται. αὐτὸς δὲ ὁ καταδικάσας ὡς αἴτιόν τινα οὐ δύναται ἐλευθεροῦν ἀναίτιον εὑρισκόμενον. οὔτε γάρ τις τὴν οἰκείαν ψῆφον ἀνακαλεῖται κἂν χρηματικὴ εἴη. δεῖ οὖν περὶ τούτου βασιλεῖ ἀναφέρειν ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων. καὶ διάτ. θ΄. καὶ κζ΄. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ὅτι ὁ βουλευτὴς οὔτε εἰς μέταλλον, οὔτε εἰς ἔργον μετάλλου καταδικάζεται, οὔτε φουλκίζεται, οὔτε καίεται, ἀλλ' εἰ καί τι τοιοῦτο ψηφισθῇ, ἐλευθεροῦται οὐ διὰ τοῦ ἄρχοντος, ἀλλὰ διὰ τοῦ βασιλέως διδασκομένου καὶ τὴν τιμωρίαν ἐναλλάττοντος, ἢ ἐλευθεροῦντος. καὶ ὅτι οἱ ἄρχοντες οὐκ ἀνατρέπουσι τὰς ἰδίας ψήφους. εἰ μέντοι τις καθ' ἑαυτοῦ ψευσάμενος, ἢ δι' ἀπορίαν συστάσεων καταδικασθῇ, καὶ ὕστερον εὑρεθῶσι δικαιώματα βοηθοῦντα αὐτῷ, ὁ βασιλεὺς ἢ ἐλευθεροῖ αὐτὸν, ἢ μειοῖ τὴν ποινήν.

ἢ ὅπλοις, ἢ ἵπποις, ἢ χρήμασιν ἢ ἑτέρῳ οἱῳδήποτε τρόπῳ, ἢ τοὺς φίλους τῆς πολιτείας ἐχθροὺς ποιήσας, ἢ κωλύσας ἕτερον ἔθνος ὑποταχθῆναι τῇ πολιτείᾳ, ἢ παρασκευάσας τοῖς ἐχθροῖς δοθῆναι ὁμήρους ἢ χρήματα, ἢ ὑποζύγια. τὸ ια΄. καὶ ιϛ΄. διάτ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τοῦ διατ. εἰσὶ θέμα γ΄. τοῦ ια΄. κεφ. τοῦ να΄. τίτ. τοῦ ζ΄. βιβλίου, καὶ κεφ. ιϛ΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου. καὶ ἄμφω γὰρ κολάζουσι τοὺς ποιοῦντας τὰς συνωμοσίας ἢ φρατρίας.

κεφάλαιον λη΄.

Ποῖα ἁμαρτήματα λύει ἡ χειροθεσία, συνόδου Νικαίας κανὼν θ΄. καὶ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ συνόδου, κανὼν ιβ΄. καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παρ' ἡμῶν γραφέντα.

κεφάλαιον λθ΄.

Περὶ μετανοίας, καὶ τίνες ἄδειαν ἔχουσι διδόναι μετανοοῦσι καταλλαγὴν, καὶ ὅτι ἔξεστι τῷ ἱερεῖ μειοῦν καὶ αὔξειν τὰ ἐπιτίμια. ἀποστόλων κανὼν να΄. νβ΄. συνόδου Νικαίας κανὼν ια΄. ιβ΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν α΄. β΄. γ΄. δ΄. ε΄. ϛ΄. ζ΄. η΄. θ΄. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α΄. β΄. ια΄. ιβ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ϛ΄. ζ΄. κζ΄. μγ΄. με΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν β΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ρβ΄. Βασιλείου κανὼν ε΄. λδ΄. οδ΄. οε΄. οϛ΄. πβ΄. πδ΄. Γρηγορίου Νύσσης κανὼν γ΄. δ΄. ζ΄. η΄.

κείμενον.

Ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ζ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἀνεῖλε τὴν μετάνοιαν τῶν ὀρθοδόξων εἰς αἱρετικοὺς ἀποστάντων. ἡ δὲ λζ΄. νεαρὰ ἡ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς διαλεγομένη, καὶ τοῖς τοιούτοις καιρὸν δέδωκε μετανοίας. ἡ δὲ λδ΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἄδειαν τῷ ἐπισκόπῳ δέδωκε θεωροῦντι μετάνοιαν τοῦ κυβεύσαντος κληρικοῦ, ἢ θέαις παρεμβαλόντος, μειοῦν τὸ ἐπιτίμιον, καὶ πρὸ συμπληρώσεως τοῦ ὁρισθέντος χρόνου ἀποκαθιστᾶν αὐτὸν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ. τοῦτο δὲ περὶ ἐπισκόπων ἴδιόν ἐστιν. οἱ γὰρ πολιτικῶς δικάζοντες, ἄδειαν ἔχουσι τὴν ἀρχὴν ψηφιζόμενοι, καὶ αὔξειν καὶ μειοῦν τὴν ποινὴν ὡς μέντοι ἐπὶ ἑκατέρου, μὴ παρεξιέναι τὴν συμμετρίαν, ὡς βιβλίον μη΄. τίτ. ιθ΄. διάτ. ιβ΄. ιγ΄. εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἴρηται βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. ιϛ΄. διατ. α΄. καὶ βιβλίῳ ν΄. τίτ. α΄. διατ. ιε΄. ὅτι ἡ τοῦ φάκτου ζήτησις ἐπιτέτραπται τῷ δικαστῇ, οὐ μὲν ἡ τοῦ νόμου ἐπεξέλευσις. ὅμως μέντοι ὁ ψηφισάμενος οὐκέτι δύναται τὴν ψῆφον ἀνατρέπειν. εἴρηται γὰρ βιβλίῳ ζ΄. τοῦ κώδικος τίτ. ν΄. διατ. α΄. ὅτι οὔτε τὴν ἰδίαν ψῆφον, οὔτε τὴν τοῦ διαδεχθέντος δύναταί τις ἀνατρέψαι, καὶ βιβλίον θ΄. τίτ μζ΄. διάτ. ιε΄.

σχόλιον.

Ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ζ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. κἂν ὁ τοιοῦτος τίτ. κεῖται ἐν βιβλίῳ ξ΄. τίτ. νδ΄. κεφ. κδ΄. ἡ δὲ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς διαλεγομένη

κινεῖται. ἡ κεφαλικὴ δὲ τιμωρία ὥρισται κατὰ τῶν τοιούτων φάμουσα, καὶ τῶν ἀναγινωσκόντων αὐτά, καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν λεγόντων ποιῶν, ὡς βιβλίον θ΄. τίτ. λϛ΄.

σχόλιον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ ζ. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ βιβλίον ξ΄. τίτ. λϛ΄. κεφ. ιγ΄. οὕτως ἔχον ὡς συνεγράφη τὸ α΄ διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου, ἐστὶ θέμα β΄. τοῦ η΄. κεφ. τοῦ λϛ΄. τίτ. τοῦ ξ΄ βιβλίου διαλαμβάνον ῥητῶς ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγγράφησαν. σημειῶσαι δὲ ὅτι καὶ ἀμφότερα ξένα εἰσί, καὶ χρήσιμα κατὰ πολύ. ὁ ι΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐτέθη εἰς τίτ. κα. τοῦ ξ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἐξ αὐτῆς ἀρχῆς. καὶ ζήτει κεφ. διάφορα τούτου περὶ ὕβρεων, καὶ φαμόσων διαλεγόμενα. τὸ α΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. λέγει ταῦτα ῥητῶς, γενικῶς μὲν ὕβρις λέγεται τὸ παράνομον, ἰδικῶς δὲ ἡ περιφρόνησις καὶ ἡ ζημία ὡς ἐπὶ τοῦ ἀκυιλίου, καὶ ἡ ἀδικία ὡς ἐπὶ τοῦ ἀδίκως καὶ παρανόμως ψηφισαμένου. ὁ λε΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. μγ΄. τοῦ κα΄ τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου λέγον ὁ κατὰ συκοφαντίαν κινήσας τὴν περὶ ὕβρεως ἀγωγὴν, ἢ ἐξορίζεται, ἢ τοῦ ἀξιώματος ἀποκινεῖται. καὶ ὁ λϛ΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου κεῖται εἰς τίτ. ξγ΄. τοῦ ξ΄ βιβλίου, καί φησι τὸ α΄. κεφ. ταῦτα, πᾶς ὁ εὑρίσκων φλυαρίαν ἐσφραγισμένην, ἢ ἀσφράγιστον, καὶ μὴ παραχρῆμα καίων, καὶ ἄλλα ἀναγινώσκων ὑποκεῖσθαι τιμωρίᾳ ἣ τινι ὑπέκειτο καὶ ὁ συντεθεικὼς τὴν φλυαρίαν. καὶ κεφ. β΄. ὁ εὑρὼν φλυαρίαν μηδενὶ ἑτέρῳ λεγέτω τὴν δύναμιν αὐτῆς, ἀλλὰ διαρρηξάτω αὐτὴν ἢ καύσει. ὁ δὲ μὴ ταῦτα ποιήσας κεφαλικῇ τιμωρίᾳ ὑποβληθήσεται. πᾶς γὰρ θαρρῶν ἀνὴρ ἐντάττει ἐν τῇ φλυαρίᾳ κατηγορείτω γινώσκων ὅτι ἐὰν ἀποδείξῃ, τιμῆς ἀξιοῦται, μὴ ἀποδείξας δὲ τιμωρεῖται. ὁ δὲ τοιοῦτος χάρτης τὴν καθ' οὗ ἐτέθη ὑπόληψιν μὴ βλαπτέτω. ὁ δὲ δ΄. τίτ. τοῦ δ΄. ἰνστιτούτων οὐκ ἐτέθη μὲν εἰς τὰ βασιλικά, φησὶ δὲ τὴν περὶ ὕβρεως ἀγωγὴν καὶ χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς κινεῖσθαι. τὸ β΄. καὶ ϛ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐτέθη ἀπ' ἀρχῆς τοῦ α΄. κεφ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ κα΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. καὶ ζήτει διάφορα κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. ἀνάγνωθι καὶ γ΄. θέμα τοῦ α΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου καταγραφθὲν εἰς τὸ κζ. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. περὶ τὰ μέσα.

κεφάλαιον λζ΄.

Περὶ τῶν ποιούντων συνωμοσίας ἢ φρατρίας, συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιη΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν νγ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν λδ΄.

κείμενον.

Καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος τιμωρεῖται τὰς φρατρίας, καὶ τὰς συνωμοσίας, ὡς βιβλίον μη΄. τίτ. λδ΄. καὶ τίτ. ιθ΄. διάτ. ια΄. καὶ ιϛ΄.

σχόλιον.

Ὁ δ΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τοῦ λϛ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. καὶ ζήτει κεφ. δ΄. λέγει γὰρ τοῦτο μετὰ τὸ εἰπεῖν τὰ πρὸ αὐτοῦ κεφ. τίνες ἐνέχονται τῷ περὶ καθοσιώσεως ἐγκλήματι, ταῦτα ῥητῶς, καὶ ὁ συνωμοσίαν κατὰ τῆς πολιτείας παρασκευάσας γενέσθαι, καὶ ὁ ἐπιβουλεύσας ἐν στρατοπέδῳ, ἢ τοῖς πολεμίοις αὐτὸ προδοὺς, καὶ ὁ κατὰ δόλον ἐμποδίσας ὑπὸ ῥωμαίων γενέσθαι τοὺς πολεμίους, ἢ παρασκευάσας αὐτοὺς βοηθῆσαι, πλήθη,

νῶν νδ΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν κδ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μ΄. συνόδου ς΄. κανὼν θ΄.

κείμενον.

Η ιδ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν φησὶν ὅτι τὸν μοναχὸν ἀναστρεφόμενον ἐν καπηλείῳ δεῖ σωφρονίζεσθαι, ἐν μὲν ταῖς ἐπαρχίαις παρὰ τῶν ἐκδίκων, ἐν δὲ Κωνσταντινουπόλει παρὰ τοῦ ἐπάρχου τῶν πραιτωρίων, καὶ ἐξωθοῦνται τῶν μοναστηρίων παρὰ τῶν ἡγουμένων. πανταχοῦ δὲ κρατεῖ ὁ νόμος, καὶ προνοοῦσι τῆς φυλακῆς αὐτοῦ οἱ ὕπαρχοι καὶ οἱ ἄρχοντες.

σχόλιον.

Η ιδ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν. ἔστι παρὰ ἰουστινιανείους ρλγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄ κεφ. ις΄. οὕτως ἔχοντι ὡς συνεγράφη. καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο. ζήτει καὶ κανόνα τῶν ἁγίων ἀποστόλων μβ. μγ΄.

κεφάλαιον λς΄.

Περὶ κληρικῶν ὑβριζόντων βασιλέα, ἢ ἐπίσκοπον, ἢ ἄρχοντα, ἢ πρεσβύτερον, ἀποστόλων κανὼν ν΄. νς΄. πδ΄.

κείμενον.

Ἰδικῶς μὲν περὶ κληρικῶν ὑβριζόντων ὁ πολιτικὸς νόμος οὐ διαλαμβάνει, λέγει δὲ βιβλίον θ΄. τοῦ κώδικος τίτ. ζ. διάτ. α΄. καὶ μόνη ὅτι ὁ τὸν βασιλέα ὑβρίζων οὐ τιμωρεῖται, οὔτε τι σκληρὸν ἢ τραχὺ ὑπομένει. ἢ γὰρ ἀπὸ κουφότητος εἶπε καὶ περιφρονεῖται, ἢ ἐξ ἀνοίας καὶ ἐλεεῖται, ἢ ὡς ἀδικούμενος, καὶ συγχωρεῖται. ἀναφέρεται δὲ τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτὸς ἐξ τῆς ποιότητος τοῦ προσώπου κρίνει, εἰ ὀφείλει συγχωρηθῆναι ἢ τιμωρηθῆναι. εἴρηται γὰρ καὶ βιβλίον μη΄. τίτ. δ΄. διάτ. ζ. ὅτι οὐ χρὴ τοὺς δικαστὰς ἀποχρῆσθαι τῇ βασιλικῇ τιμῇ, ἀλλὰ τὸ ἀληθὲς σκοπεῖν, καὶ εἰ δυνατὸν ἦν τὸ πρόσωπον ποιῆσαι, καὶ εἰ πρὸ τούτου ἐποίησε, καὶ εἰ ἐνεθυμήθη, καὶ εἰ ἔ.ηφεν, καὶ ὅτι γὰρ ἐπιχειρῶν ὁ φλύαρος ὀφείλει τιμωρεῖσθαι, εἰ μὴ τοιοῦτό ἐστι τὸ ἁμάρτημα ὅπερ νόμος ῥητῶς ἢ ἐξ ὁμοίου τιμωρεῖται. τραχύτερον δὲ κατὰ στρατιωτῶν κινεῖται, γενικῶς περὶ τῶν ὑβριζόντων ἢ τυπτόντων, ἢ ποιούντων φαμοῦσα, καὶ τῶν εὑρισκόντων αὐτὰ καὶ ἀναγινωσκόντων, καὶ μὴ διαρρηγνύντων, διαλαμβάνει βιβλίον μζ΄. τίτ. ι. καὶ βιβλίον θ΄ τοῦ κώδικος τίτ. λε. καὶ λς΄. καὶ ἰνστιτουτίων δ΄. τίτ. δ΄. ἐν οἷς εἴρηται ὅτι καὶ χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς κινεῖται, καὶ ὅτι ὁ περὶ ὕβρεως καταδικαζόμενος ἄτιμος γίνεται, κἂν ἀλλότριον δοῦλον ὑβρίσειεν, ἢ φιλικῶς ἐπιδέσει χρημάτων ἀπαλλάγη, ὡς βιβλίον γ΄ τίτ β΄. διάτ. β΄. καὶ ς΄. καὶ ὅτι τραχεῖα ὕβρις ἐστὶν ἡ γινομένη ἄρχοντι, ἢ ὑπάτῳ, καὶ ἱερεῖ, καὶ ἀξιωματικῷ, καὶ ὅτι εἴσω ἐνιαυτοῦ μόνου

τίτ. τοῦ θ΄. βιβλ. τοῦ κώδικος. καὶ ὁ ιϛ΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, πῆ μὲν αὐτοῖς ὑποβάλλοντες ταῖς κατ᾽ ἐκείνων ἁρμοζούσαις τιμωρίαις, πῆ δὲ διαφόρους ἑτέρας ποινὰς ἐπάγοντες· καὶ πῶς ἀποτιμῶνται οἱ ὑπεύθυνοι διάγοντες ἐν χωρίοις· ὁ γὰρ συγγνώμῃ, ἢ ἀγχιστεία φυλάξας λῃστὴν καὶ διασώσας, μέσως πῶς τιμωρεῖται ὡς διάτ. β΄. τοῦ εἰρημένου ιϛ΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου.

σχόλιον.

Ὁ λθ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. γ΄. τοῦ κζ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καί φησιν οὕτως, ὁ ὑποδεξάμενός τινα ἐνεχόμενον ἐγκλήματι ἐν εἰδήσει, τὴν αὐτὴν ὑποστήσεται τιμωρίαν. ὁ δὲ ὑποδεξάμενος λῃστὰς καὶ μὴ παραγαγὼν αὐτοὺς δικαστηρίῳ, δημευέσθω, ἢ τιμωρείσθω κατὰ τὴν ποιότητα τοῦ προσώπου ὡς ἂν ὁ δικαστὴς κρίνῃ. ὁ ιϛ΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς κεφ. α΄. τοῦ αὐτοῦ κζ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου. καί φησιν, οἱ ὑποδοχεῖς τῶν λῃστῶν ὡς λῃσταὶ τιμωροῦνται, καὶ οἱ δυνάμενοι κρατῆσαι τοὺς λῃστὰς καὶ ἀπολύσαντες χρήματα λαβόντες, ἢ μέρος τῶν λῃστευθέντων. τὸ β΄. διάτ. τοῦ ιϛ΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἐστὶ κεφ. β΄. τοῦ ῥηθέντος κζ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον ῥητῶς ὡς ἐγράφη. ἀνάγνωθι καὶ τὸ δ΄. αὐτοῦ κεφ. διδάσκον πῶς ἀποσοῦνται οἱ ἐνεχόμενοι ἐγκλήματι, καὶ διατρίβοντες ἐν κτήμασι, καὶ ὅτι εἰ μὴ διδῶσι τούτους οἱ δεσπόται τοῦ κτήματος τῷ ἄρχοντι, στερίσκονται τῆς δεσποτείας αὐτοῦ, καὶ οἱ προστατεύοντες καὶ οἱ φροντισταὶ τούτου ἐξορίζονται. σὺ δὲ ζήτει τὸν ὅλον κζ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου. ἀνάγνωθι καὶ βιβλίον α΄. τίτ. β΄. κεφ. ϛ΄. κβ΄. καὶ ν΄. καὶ βιβλίον ξ΄. τίτ. λθ΄. κεφ. τελευταῖον. διαλαμβάνουσι γὰρ ὅτι ἐπίσης τοῖς αἱρετικοῖς καὶ τοῖς γόησι κολάζονται οἱ αὐτοὺς ὑποδεχόμενοι καὶ συγκαλύπτοντες.

κεφάλαιον. λδ΄.

Περὶ τοῦ καθαιρεῖσθαι τοὺς κληρικοὺς διδόντας ἐγγύας, ἀποστόλων κανὼν κ΄.

κείμενον.

Ἡ κε΄. καὶ λβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγουσι τοὺς κληρικοὺς δικαζομένους μὴ διδόναι ἐγγυητάς, ἀλλὰ ὁμολογίαν ἐνυπόθηκον ποιεῖν ἄνευ ὅρκου, τοὺς δὲ ἐπισκόπους δικαζομένους μήτε ἐγγύας διδόναι, μήτε ποιεῖν ὁμολογίαν.

σχόλιον.

Ἡ κε΄. καὶ λβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς βασιλικά. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιανοῦ ρκγ΄. κεῖται δὲ ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. καί φησι τὸ μδ΄. κεφ. καὶ με΄. αὐτοῦ ὁρίζεται τέλη ὅτι συνεψηφίσθη ταῦτα παρὰ τοῦ πατριάρχου. τὰ μέντοι γραφέντα εἰς ἑρμηνείαν τοῦ κ΄. κανόνος τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀρκοῦσιν εἰς διαλύτωσιν τῆς εἰσαγομένης ἀμφιβολίας χάριν τῶν ἐγγυῶν τῶν ἐπισκόπων, καὶ τῶν κληρικῶν, καὶ ἀνάγνωθι ταῦτα.

κεφάλαιον λε΄.

Περὶ κληρικῶν ἐσθιόντων ἐν καπηλείῳ, ἢ πανδοχείῳ, ἀποστόλων κα-

διάκονος ἢ ἀναγνώστης, ἀπολιπεῖν βουληθῇ τὸ σχῆμα τοῦ κληρικοῦ, καὶ εἰς ἕτερον βίον μεταχθεῖ, ἢ εἰς βουλευτήριον μετὰ τῆς οὐσίας, ἢ ἄπορος ὢν εἰς ταξεωτικὴν καταχθήσεται τύχην. καὶ ἡ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, μηδεὶς τὸν οἰκεῖον κλῆρον ἐὰν γινέσθω κοσμικὸς, ἐπεὶ καὶ τῆς ὡς εἰκὸς προσούσης αὐτῷ ἀξίας, ἢ στρατείας ἀποστερεῖται, καὶ τῇ βουλῇ τῆς ἰδίας πόλεως ἀποδίδοται. καὶ ἐὰν δοῦλος εἰδότος, καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ δεσπότου κληρωθῇ, ἐλεύθερος καὶ εὐγενὴς γίνεται. ἀγνοοῦντος δὲ ὁ δεσπότης εἴσω ἑνὸς ἐνιαυτοῦ τὴν τύχην ἀποδεικνὺς λαμβάνει αὐτόν. ὁ δὲ οὕτος ἐλευθερούμενος ἐὰν εἰς κοσμικὸν βίον μετέλθῃ, παραδίδοται τῷ δεσπότῃ αὐτοῦ εἰς δουλείαν καὶ ὅτι ὁ διὰ τὸ μονάσαι ἐλευθερωθεὶς ἐὰν κοσμικὸς γένηται, ἢ ἐν πόλεσιν, ἢ ἐν ἀγροῖς περιέρχηται, ἀποδίδοται τῇ ἰδίᾳ τύχῃ. καὶ ιγ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι δοῦλος κατὰ τὴν ἐν αὐτῷ παρατήρησιν μονάσας ἐὰν πειραθῇ τὸ μοναστήριον καταλιπεῖν, καὶ βίου ἑτέρου σχῆμα μετελθεῖν, ἔξεστι τῷ δεσπότῃ τὴν τύχην ἀποδεικνῦντι ἕλκειν αὐτὸν, καὶ εἰς οἰκέτας ὑπάγειν. λέγει δὲ καὶ ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι ἐὰν μοναχὸς γένηται λαϊκὸς, γυμνοῦται τῆς στρατείας καὶ τῆς τιμῆς, καὶ διὰ τοῦ ἐπισκόπου μεθ᾽ ὧν ἐπεκτήσατο εἰς μοναστήριον βάλλεται. εἰ δὲ πάλιν καταλείπῃ τὸ μοναστήριον ὁ ἄρχων τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾧ συνειλήφθη ἐνοῖ αὐτὸν τῇ ἐπιχωρίῳ τάξει.

σχόλιον.

Ἡ ιγ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, ὡς καὶ ὄπισθεν ἐγράψαμεν. ζήτει δὲ βιβλίον δ΄. τίτ. α΄. κεφ. θ΄. οὕτως ἔχον, οὐδεμίαν δὲ ἄδειαν δίδοαμεν ἢ τοῖς γονεῦσι τοὺς παῖδας, ἢ τοῖς παισὶ τοὺς γονέας τὴν κοσμικὴν διαγωγὴν καταλιμπάνοντας ὡς ἀχαρίστους ἀποκλείειν τῆς ἰδίας κληρονομίας ὑπὲρ αἰτίας περὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου παρακολουθησάσης. α΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ϛ΄. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. καὶ λέγον τὸ λδ΄. κεφ. τούτου ὅσα εἰς τὸ κείμενον περιέχονται. ἀνάγνωθι τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κεφ. λζ΄. ὅπερ κατεστράφη εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ λϛ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. ἡ ιγ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ε΄. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν δ΄. τίτ. α΄. κεφ. ια΄. καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο κατεστραφὲν ῥητῶς ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ παρόντος λβ΄. κεφ.

κεφάλαιον λγ΄.

Περὶ τῶν συνεπισταμένων ἁμαρτάνουσι κληρικοῖς, καὶ μὴ φανερούντων, Βασιλείου κανὼν ια΄.

κείμενον.

Περὶ τῶν ὑποδεχομένων, ἢ κρυπτόντων λῃστὰς, ἢ δυναμένων, καὶ μὴ παραδιδόντων, ἢ ἑτέροις ἐγκλήμασιν ὑποκειμένων, διαλαμβάνει ὁ λθ΄.

ἑτέρας μέχρι μιᾶς ἐπαρχίας, ἐὰν ἡ πόλις αὐτοῦ πολλοὺς ἔχῃ βουλευτάς. εἰ δὲ λανθάνει ἐπιλαμβάνονται οἱ βουλευταὶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, καὶ τὸ μὲν ἥμισυ ἐν προσόδῳ οὔσῃ, ἡ ἀνῃρημένη λαμβάνουσι, τὸ δὲ ἥμισυ τῇ τραπέζῃ τῶν ὑπάρχων εἰσκομίζεται. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ μοναχοῦ ὁπωσοῦν στρατευσαμένου, ἢ λαβόντος ἀξίαν, ἢ τὸν ἐν δικαστηρίοις βίον μεταδιώκοντος.

σχόλιον.

Ηλζ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἔστιν εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ιβ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐδὲ ἡ νγ΄. ζήτει δὲ βιβλίον τῶν βασιλικῶν δ΄. τίτ. α΄. κεφ. ια΄. θέμα γ΄. οὕτω λέγον, ἐὰν μοναχὸς καταλείψῃ τὸ μοναστήριον, καὶ εἰς κοσμικὸν βίον ἐπέλθῃ, τοῦτον τῆς στρατείας καὶ τῆς τιμῆς εἴ τινα ἔχῃ πρότερον γυμνωθέντα ἐκ τοῦ ἐπισκόπου τῶν τόπων, καὶ τοῦ τῆς ἐπαρχίας ἄρχοντος, εἰς μοναστήριον βάλλεσθαι, καὶ τὰ πράγματα ὅσα μετὰ ταῦτα ἔχειν δειχθείη τῷ μοναστηρίῳ ἐν ᾧ ἐμβάλλεται διαφέρειν. εἰ δὲ καὶ πάλιν καταλείψει τὸ μοναστήριον, τότε αὐτὸν ὁ ἄρχων τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ ἂν εὑρεθείη κρατείτω, καὶ τῇ ὑποκειμένῃ αὐτῷ τάξει συναριθμείτω. καὶ κεφ. γ΄. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. οὕτως ἔχον, εἴ τις δὲ εἰς μοναχικὸν βίον ἐλθεῖν βουληθείς, κελεύομεν ἵνα εἰ μὲν γνώριμός ἐστιν ὅτι οὐδεμιᾷ τύχῃ ὑπόκειται, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου ὅτε βούλεται, τὸ σχῆμα αὐτῷ παρεχέτω. εἰ δὲ μὴ γνωρίζεται εἰ οἱαδήποτε ὑπόκειται τύχῃ, ἐντὸς τριῶν ἐνιαυτῶν μὴ λαμβανέτω αὐτὸν τὸ μοναχικὸν σχῆμα, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ εἰρημένου χρόνου ἀποπειράσθω τῆς τούτου ἀναστροφῆς ὁ τοῦ μοναστηρίου ἡγούμενος. καὶ εἰ ἐντὸς τριετίας ἀναφύῃ τις λέγων δοῦλον, ἢ κολωνόν, ἢ ἐναπόγραφον τοῦτον ἴδιον εἶναι, ἢ καὶ ὡς φεύγοντα τὴν γεωργίαν, ἢ ὥς τι κλέψαντα, ἢ διά τι πταῖσμα εἰς τὸ μοναστήριον αὐτὸν εἰσεληλυθέναι. καὶ ταῦτα ἀποδειχθείη, τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ τοῦτον ἀποκαθίστασθαι μετὰ πραγμάτων ὧν ἀποδειχθείη εἰς τὸ μοναστήριον εἰσαγαγὼν λόγῳ προφάσεως ὡς οὐδὲν ὑπομένει παρὰ τοῦ ἰδίου δεσπότου λαμβάνοντα. εἰ δὲ ἐντὸς τριετίας μηδεὶς ἐνάγῃ τινὶ τῶν εἰρημένων προσώπων, ὁ ἡγούμενος τοῦ μοναστηρίου μετὰ τὴν παραδρομὴν τοῦ τριετοῦς χρόνου εἰ τὸν τοιοῦτον ἄνδρα ἄξιον κρινεῖ, τότε διδότω αὐτῷ τὸ σχῆμα, καὶ μηδεὶς αὐτῷ ὀχλείτω μετὰ ταῦτα ὑπὲρ τῆς τύχης εἰσφερέτω ἐν ὅλῳ, μέντοι γε ἐν τῷ μοναστηρίῳ διάγει. τὰ δὲ πράγματα ἅπερ εἰς τὸ μοναστήριον εἰσαγαγὼν φανείη τῷ δεικνυμένῳ δεσπότῃ ἀποδιδόσθω. εἰ δέ τις τῶν εἰρημένων προσώπων καταλείψει τὸ μοναστήριον, καὶ εἰς κοσμικὸν ἔλθῃ βίον, ἢ ἐν ταῖς πόλεσιν, ἢ ἐν τοῖς ἀγροῖς περιέρχηται, τῇ ἰδίᾳ τύχῃ παραδιδόσθω. καὶ κεφ. ι΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. λέγον, ἀπαγορεύομεν δὲ τοῖς γονεῦσι τοὺς ἰδίους παῖδας μοναχικὸν βίον ἐπιλεγομένους ἐκ τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων ἀφέλκειν.

κείμενον.

Διάτ. νδ΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐκ ἔξεστι τοῖς γονεῦσι βουλομένους τοὺς παῖδας μονάσαι ἢ κληρωθῆναι κωλύειν, οὔτε διὰ τοῦτο μόνον ἀποκληρονόμους ποιεῖν, ἀλλ' εἰ μὲν τὸ καθ' ἑαυτοὺς διαλυποῦσιν, ἀνάγκην ἔχουσι τρεῖς οὐγγίας ἐᾶν αὐτοῖς. εἰ δὲ μὴ διατυπώσωσι χώρα τοῖς ἐξ ἀδιαθέτου. εἰ δὲ τὰς ἐκκλησίας ἢ τὰ μοναστήρια καταλίπωσι, καὶ κοσμικοὶ γίνωνται; πάντα τὰ δίκαια αὐτῶν, τῷ μοναστηρίῳ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ διαφέρειν. λέγει δὲ καὶ ἡ α΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι εἴτε πρεσβύτερος, εἴτε διάκονος, εἴτε ὑπο-

μισθωτῶν διδόσθω. τὸ κθ΄. διάτ. τοῦ ι΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου, ἔστι θέμα πλεονάζον τοῦ κθ΄. κεφ. τοῦ λζ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. τὸ δὲ ι΄. διάτ. τοῦ ς΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τοῦ διατ. ἔστι θέμα β΄. τοῦ ι΄. κεφ. τοῦ ιη΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. ἡ α΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι κεφ. ιβ΄. τῆς ς΄. νεαρᾶς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά. ἡ περὶ μανδάτων διαλεγομένη ιζ΄. νεαρά, ἔστι κεφ. κα΄. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ ς΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον ταῦτα ῥητῶς, οὔτε δὲ ἀνδροφόνοις, οὔτε μοιχοῖς, οὔτε παρθένων ἅρπαξιν ἁμαρτάνουσι τὴν ἐκ τῶν ὅρων φυλάξεις ἀσφάλειαν, ἀλλὰ κἀκεῖθεν ἐξελκύσεις, καὶ τιμωρίαν αὐτοῖς ἐπάξεις. οὐ γὰρ τῶν τὰ τοιαῦτα ἁμαρτανόντων φείδεσθαι προσήκει, ἀλλὰ τῶν περιιόντων ἵνα μὴ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν τολμηροτέρων πάσχοιεν. ἄλλως τε ἡ ἐκ τῶν ἱερῶν ἀσφάλεια οὐ τοῖς ἀδικοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀδικουμένοις δέδοται παρὰ τοῦ νόμου, καὶ οὐκ ἂν εἴη δυνατὸν ἑκάτερον ἀσφαλίζεσθαι τῇ παρὰ τῶν ἁγίων τόπων ἀσφαλείᾳ, καὶ τὸν ἀδικοῦντα, καὶ τὸν ἀδικούμενον. ἡ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ δ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. οὐ κεφ. ιϛ΄. ταῦτά φησιν, εἴ τις ἁρπάσει, καὶ τὰ ἑξῆς ἐγράφησαν εἰς τὸ κείμενον. ἡ ρμγ΄. νεαρὰ κεῖται εἰς κεφ. β΄. τοῦ νη΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτω διαλαμβάνον ὡς ἐδηλώθη. ἀνάγνωθι καὶ τὸν αὐτὸν νη΄. τίτ. ὅλον θέματά τινα διδάσκοντα, καὶ διάφορα περὶ τῶν ἁρπαζόντων οἱασδήτινας γυναῖκας.

κεφάλαιον λα΄.

Περὶ ἱερατικῶν συλλαμβανομένων γυναιξὶ, συνόδου Λαοδικείας κανὼν λ΄. συνόδου ς΄. κανὼν οζ΄.

κείμενον.

Ἡ περὶ ῥεπουδίων νεαρὰ ριζ΄. δίδωσιν ἄδειαν τῷ ἀνδρὶ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς παρὰ γνώμην αὐτοῦ συλλουομένης ἀνδράσι, στέλλειν αὐτῇ ῥεπούδιον καὶ λύειν τὸν γάμον, καὶ κερδαίνειν τὴν αὐτῆς προῖκα.

σχόλιον.

Ἡ ριζ΄. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ κεῖται εἰς βιβλίον κη΄. τίτ. ζ΄. καὶ λέγει τὸ δ΄. θέμα τοῦ α΄. κεφ. ταῦτα ῥητῶς, ἐὰν ἀνδράσιν ἐξωτικοῖς γυνὴ βουλομένου τοῦ ἀνδρὸς συμποσιάζῃ, ἢ συλλούηται, καὶ ἔστι μία τῶν λυουσῶν τὸν γάμον αἰτιοῦσα καὶ αὕτη.

κεφάλαιον λβ΄.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν γινομένων λαϊκῶν, ἢ ἀξιωματικῶν ἢ στρατευομένων, ἀποστόλων κανὼν πγ΄. συνόδου Νικαίας κανὼν ιβ΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ζ΄.

κείμενον.

Βιβλίον α΄. τοῦ κώδικος τίτ. γ΄. διάτ. λζ΄. οἱ δοῦλοι γνώμῃ τῶν δεσποτῶν μονάζοντες ἐλευθεροῦνται. εἰ δὲ καταλιπόντες τὴν ἄσκησιν, ἑτέραν κατάστασιν μετέλθωσιν, ἀναδουλοῦνται. καὶ διάτ. νβ΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐάν τις τῶν κληρικῶν ἐνόπλως στρατεύσηται, ἢ καθαιρεθεὶς μετέλθῃ στρατείαν, ἀποστρατεύεται, καὶ βουλευτὴς παραχρῆμα γίνεται τῆς ἰδίας πόλεως, ἢ

κείμενον.

Καὶ βιβλίον μζ΄. τίτ. β΄. διάτ. λθ΄. ὁ δούλην ἀλλοτρίαν πόρνην οὖσαν ἁρπάζων, ἢ κρύπτων, οὔτε ὡς κλέπτης, οὔτε ὡς ἀνδραποδιστὴς ἐνέχεται. οὐ γὰρ κλοπῆς ἀλλ' ἡδονῆς χάριν τοῦτο ἐποίησε. βιβλίον μη΄. τίτ. ε΄. διάτ. κθ΄. ὁ ὡρισμένος εἰς κατηγορίαν τῆς μοιχείας χρόνος τῆς πενταετίας, οὐκ ἔχει χώραν ἐπὶ τῆς κατὰ βίαν γινομένης φθορᾶς. ἀπροδιορίστως γὰρ κινεῖται, ἐπειδὴ καὶ δημόσια βία πλημμελεῖται. ὁμοίως διάτ. ν΄. τοῦ ϛ΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ἐν ᾧ φησιν ὅτι ἡ ἁρπαγὴ μείζων ἐστὶ τῆς μοιχείας, καὶ ὁ ἁρπάσας γεγαμημένην, ἢ μὴ γεγαμημένην ἐσχάτως τιμωρεῖται, καὶ ἐξωτικοῦ κατηγοροῦντος, ἐὰν ὁ πατὴρ κόρης παρακληθεὶς συνεχώρησε. λέγει δὲ καὶ διάτ. α΄. τοῦ α΄. τίτ. τῶν ἱερῶν, ὅτι οἱ φθείροντες διακονίσσας ὑπεύθυνοί εἰσι ξίφει, καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν λαμβάνει τὸ δημόσιον. ἡ περὶ μανδάτου ἀρχόντων διαλεγομένη νεαρὰ ιζ΄. ἀπαγορεύει ὅρους ἀσυλίας φυλάττεσθαι τοῖς ἅρπαξι τῶν παρθένων. καὶ ἡ β΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. φησὶν, ὅτι ἁρπάζοντες, ἢ ὑπονοθεύοντες, ἢ διαφθείροντες ἀσκήτριαν, ἢ διακόνισσαν, ἢ μονάστριαν, ἢ ἄλλην εὐλαβὲς ἔχουσαν σχῆμα, καὶ οἱ μετασχόντες κεφαλικῶς τιμωροῦνται. καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἢ τῷ μοναστηρίῳ τῆς ἐνδιαθείσης περιποιοῦνται διὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ οἰκονόμου, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν τάξεων, αὐτὴ δὲ μετὰ τῶν πραγμάτων αὐτῆς, ἐμβάλλεται μοναστηρίῳ ἀσφαλῶς φυλαχθησομένη. εἰ δὲ διακόνισσα ἐστὶν ἔχουσα νομίμους παῖδας τὸ νόμιμον μέρος λαμβάνουσι. εἰ δὲ ἐπὶ ἐνιαυτὸν μετὰ τὸ γνωσθῆναι τὸ μύσος, μὴ ἐκδικήσωσι τὰ πράγματα οἱ εὐαγεῖς οἶκοι, ὁ φίσκος αὐτὰ λαμβάνει, τοῦ ἀμελοῦντος αὐτὰ ἐκδικηθῆναι ἄρχοντος, ἀποζωννυμένου, καὶ πέντε λίτρας τοῖς πριβάτοις προστιμωμένου. ἡ δὲ ρμγ΄. νεαρὰ διαλεγομένη περὶ γυναικὸς ἁρπαγείσης, καὶ γαμηθείσης τῷ ἁρπάσαντι, φησὶ τὴν τοιαύτην μὴ δύνασθαι λαβεῖν τὰ πράγματα αὐτοῦ, μήτε ἐκ τοῦ νόμου μήτε ἐκ διαθήκης αὐτοῦ, μήτε οἱ μετασχόντες τοῦ μύσους, ἀλλ' οἱ γονεῖς αὐτῆς λαμβάνουσιν αὐτά, εἰ μὴ τῷ γάμῳ ἰδικῶς συνήνεσαν. εἰ γὰρ συνήνεσαν ἢ μὴ περίεισι φισκοῦνται τὰ τοιαῦτα πράγματα.

σχόλιον.

Τὸ λθ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου, ἐστὶ κεφ. λθ΄. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς συνωνομάσθη. γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ τοιοῦτος κἂν μὴ ἐνέχηται ὡς κλέπτης ἢ ὡς ἀνδραποδιστὴς, ἀλλὰ χρηματικῶς τιμωρεῖται παρὰ τοῦ ἄρχοντος, καὶ σωφρονίζεται. καὶ ζήτει θέμα παρατέλευτον τοῦ λζ΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ξ΄. βιβλίου λέγον περὶ τὸ τέλος, ὁ δὲ εἰς ἀλλοτρίαν δούλην πορνεύων τῶν μὲν εὐπόρων ὑπάρχων, παρεχέτω ὑπὲρ τοῦ πταίσματος τῷ δεσπότῃ τῆς δούλης νομίσματα λϛ΄. εἰ δὲ εὐτελὴς εἴη τυπτέσθω, καὶ καθ' ὅσον εὐπορεῖ κατὰ ἀναλογίαν τῶν λϛ΄. νο-

αὐτὴν δὲ ποινὴν τοῦ θανάτου καὶ τῶν πραγμάτων ὑφίστανται οἱ πρὸς τὴν ἔφοδον αὐτῷ ἀκολουθήσαντες, οἱ δὲ συνίστορες καὶ ὑπουργοὶ, καὶ ὑποδοχεῖς, καὶ οἱ ὁπωσποῦν αὐτοῖς συνδράσαντες, οἷας ἂν εἶεν φύσεως, καὶ τύχης ἢ βαθμοῦ, ἢ ἀξίας, μόνην τὴν κεφαλικὴν ὑφίστανται τιμωρίαν, εἰ καὶ ἑκοῦσα ἡ γυνὴ ἡρπάγη. εἰ δὲ οἱ γονεῖς τῆς ἁρπαγείσης ἀνάσχωνται, καὶ παραχωρήσουσι, δεπορτατεύονται. οἱ δὲ ὑπουργήσαντες δοῦλοι καὶ δοῦλαι καίονται, καὶ ἀργεῖ πάντα τὰ περὶ ἁρπαγῆς γυναικῶν ἀλλαχοῦ νενομοθημένα, τῆς παρούσης διατ. ἀρκούσης ἐπὶ αὐτῶν, καὶ ἱερῶν, καὶ χηρῶν.

σχόλιον.

Ἡ δ΄. διάτ. τοῦ μα΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. μϛ΄. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου λέγουσα, ἡ διάτ. ὁμοία τῇ β΄. ἐστι καὶ τῇ γ΄. καὶ λέγει, ὅτι ὁ δεσπότης ἀγνοῶν τὸ πταῖσμα τοῦ οἰκέτου νοξάλια μόνον κατέχεται, εἰδὼς δὲ ἰδίῳ ὀνόματι. ὅλον δὲ τὸ τῆς διατ. νόμιμον τοιοῦτόν ἐστιν ὅτι ἐὰν οἰκέτης ἀλλότριος ἁρπάσῃ, εἴσω μὲν ἐνιαυτοῦ τὸ τετραπλοῦν (ζήτει ἡ περὶ ἁρπαγῆς χρημάτων ἀγωγή), μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν τὸ ἁπλοῦν, ἤτοι ἐφ᾽ ᾧ δοῦναι τὸν οἰκέτην εἰς νόξαν, ἢ κατέχεσθαι τὸν δεσπότην αὐτοῦ, καὶ εἰς πλέον εἰς αὐτόν. εἰ δὲ συνειδότος τοῦ δεσπότου ἥρπασεν εἰς τὸ διαφέρον ἐνέχεται ὁ δεσπότης πάντως, τουτέστιν εἰς τὸ τετραπλοῦν, ἢ εἰς τὸ ἁπλοῦν. εἰ δὲ τὴν ἰδίαν γαμετὴν ἥρπασε κατ᾽ αὐτοῦ τοῦ οἰκέτου κινείσθω τὸ δημόσιον ἔγκλημα. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ιγ΄. τίτ. τοῦ ζ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. γ΄. τοῦ ιη΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ἐὰν δοῦλος ἁρπαγὴν παρθένου καταμηνύσῃ ἐλεύθερος γίνεται, ἢ ἐὰν τὴν ἤδη συγχωρηθεῖσαν ἀπελέγξῃ. ἡ ξ΄. διάτ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ὁ ι΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, οὐδὲ ὁ ια΄. ἡ δὲ α΄. διάτ. τοῦ ιγ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. α΄. τοῦ νη΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου, καὶ αὐτὸ μὲν κατεστράφη περὶ τὸ τέλος τοῦ κθ΄. κεφ. τοῦ παρόντος θ΄. τίτ. τὸ δὲ β΄. θέμα τούτου λέγει ταῦτα, ἐὰν ὦσιν ἐν αὐτῇ τῇ ἁρπαγῇ εἰς ἐκ τούτων καταληφθῇ ἢ παρὰ τῶν πατέρων τῶν γυναικῶν, ἢ παρὰ τῶν ἀδελφῶν, ἢ ἐπιτρόπων, ἢ κουρατόρων, ἢ πατρώνων, ἢ δεσποτῶν ἐλεγχθέντες φονευέσθωσαν αὐτοχειρί, μάλιστα ἐὰν καὶ γεγαμημένας γυναῖκας ἐπιχειρήσωσιν ἁρπάσαι. τὸ αὐτὸ δὲ λέγομεν καὶ εἰ μνηστήν τις ἰδίαν ἥρπασεν. εἰ δὲ δυνηθῶσιν οἱ τοιοῦτοι διαφυγεῖν, καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει, καὶ οἱ ἐν πάσῃ χώρᾳ ἄρχοντες καὶ στρατηλάται ἐκδικείτωσαν τὸ γενόμενον. κατέχοντες αὐτοὺς καὶ τιμωρούμενοι καὶ μὴ συγχωροῦντες αὐτοῖς ἐκκαλεῖσθαι. καὶ εἰ μὲν δοῦλαί εἰσιν αἱ ἁρπαγεῖσαι ἢ ἀπελεύθεραι, οἱ ἁρπάσαντες ὑποκείσθωσαν, εἰ δὲ καὶ εὐγενεῖς ἦσαν, τὰ πράγματα τῶν ἁρπασάντων, καὶ τῶν βοηθούντων ἐν αὐτοῖς, τῆς δεσποτείας αὐτῶν γινέσθωσαν προνοίᾳ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν γονέων εἰς προῖκα, ἢ ἐὰν μὴ βουληθῶσι γαμῆσαι κατέχειν ταῦτα τὰ πράγματα. μὴ ἐξέστω δὲ τῇ γυναικὶ αὐτὸν τὸν ἁρπάσαντα ἄνδρα λέγειν, μηδὲ τοὺς γονεῖς αὐτῆς τοῦτο αὐτῇ κελεύειν. αἱ δὲ τιμωρίαι τῆς διατ. πᾶσαι ἔστωσαν κατ᾽ αὐτῶν τῶν ἁρπασάντων, καὶ βοηθησάντων αὐτοῖς ἐν τῇ ἁρπαγῇ. οἱ μέντοι συνειδότες καὶ ὑπηρετήσαντες, καὶ οἱ ὑποδεξάμενοι, καὶ εἰ καὶ δήτινα συνδρομὴν αὐτοῖς συνενεγκόντες τῇ εἰρημένῃ τιμωρίᾳ ὑποκείσθωσαν, εἴτε βουλομένων τῶν γυναικῶν, εἴτε μὴ βουλομένων ἡ ἁρπαγὴ γέγονεν. καὶ οἱ γονεῖς δὲ τῆς γυναικὸς κἂν ἀνεξικακήσωσι περιοριζέσθωσαν. εἰ δὲ καὶ δοῦλος ἐνεχθῇ ἐν τῷ πράγματι καιέσθω πασῶν τῶν ἄλλων τιμωριῶν χαλαζουσῶν.

μὲν δεσποτείαν ἡ κατ' αὐτὴν ἐκκλησία λαμβάνει, αὐτὴ δὲ τὴν χρῆσιν. οἱ δὲ ἄλλως αὐτοῖς βοηθήσαντες, ἢ ὑπουργήσαντες, ἢ συνειδότες, ἢ ὑποδεξάμενοι, ἢ πρὸς δίκην οἱανδήτινα συνεισαγαγόντες, μόνῃ τῇ ἐσχάτῃ τιμωρίᾳ ὑπόκεινται. χώρα δὲ τοῖς εἰρημένοις, κἂν ἑκοῦσά τις τῶν εἰρημένων γυναικῶν ἁμαρτηθῇ. βιβλίον α'. τίτ. δ'. διάτ. γ'. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πάσχα οἱ τῶν παρθένων ἅρπαγες ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται. βιβλίον γ'. τίτ. κδ'. διάτ. α'. ὁ μὴ ὢν ἰλλούστριος ἀλλὰ μόνον λαμπρότατος ἁρπαγὴν ἐν ἐπαρχίᾳ παρθένου πλημμελήσας, ἐκεῖ τοῖς νόμοις ὑποβάλλεται, μὴ χρώμενος φόρου παραγραφῇ.

σχόλιον.

Ἡ ε'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ιγ'. καὶ μὴν σὺ προσθῆς ταύτας. ἡ γ'. διάτ. τοῦ δ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κς'. τοῦ ιζ. τίτ. τοῦ ζ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ κατεστράφη εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κε'. κεφ. τοῦ παρόντος θ'. τίτ. ὃ καὶ ἀνάγνωθι. ἡ α'. διάτ. τοῦ κδ'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. ϟα'. τοῦ ε. τίτ. τοῦ ζ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τοῦτο δὲ κεφ. παρελείφθη.

κείμενον.

Τίτλος μα'. διάτ. δ'. ὁ λέγων παρὰ δούλου τὴν αὐτοῦ γαμετὴν ἁρπαγῆναι, οὐ τοῦ δεσπότου ἀλλ' αὐτοῦ κατηγορεῖν ὀφείλει. βιβλίον ζ. τίτ. ιγ'. διάτ. γ'. ἐὰν δοῦλος καταμηνύσῃ ἁρπαγὴν παρθένου λαθοῦσαν, πάκτῳ ἢ ἀποπροσποιήσει, ἐλευθεροῦται. βιβλίον θ'. τίτ. θ'. διάτ. ζ'. ὁ ἀνὴρ οὐ δύναται κινεῖν ὡς ἀνὴρ περὶ τῆς προγάμου βιαίας τῆς παρθένου φθορᾶς, εἰ μὴ ἦν αὐτοῦ μνηστή. αὐτὴ δὲ κινεῖ σιωπώντων τῶν κουράτορων. τίτ. ι'. διάτ. α'. ἐάν τις φθείρῃ τὴν παρ' αὐτοῦ ἐπιτροπευθεῖσαν, δεπορτατεύεται, καὶ εἰς ὁλόκληρον δημεύεται. τίτ. ια'. διάτ. γ'. ἐὰν ἁρπάσῃ μνηστὴ τοῦ υἱοῦ μου, κινῶ τὸν περὶ βίας νόμον. βιβ. θ'. τίτ. ιγ'. διάτ. α'. καὶ μόνην ἐάν τις ἁρπάσῃ οἱανδήτινα γυναῖκα, δούλην, ἢ ἐλευθέραν, κἂν ἦν αὐτῷ μεμνηστευμένη, κεφαλικῶς ἀποδικαζόμενος ἀποθνήσκει. καὶ οἱ ἐν τῇ ἁρπαγῇ βοηθήσαντες αὐτῷ καὶ τοῖς πατράσι τῶν ἁρπαγεισῶν ἔξεστι, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ τοῖς κηδεμόσι, καὶ δεσπόταις, ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐφόδου τούτους φονεύειν· εἰ δὲ διαφύγωσιν ἀναζητοῦσιν αὐτοὺς ἐν μὲν Βυζαντίῳ οἱ ὕπαρχοι καὶ ὁ ἔπαρχος, ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις πάντες οἱ ἄρχοντες, καὶ στρατηλάται, καὶ δοῦκες, καὶ μετὰ σύστασιν ἀναιροῦσι μὴ δυναμένους χρήσασθαι φόρου παραγραφῇ, ἢ ἐκκλήτῳ. καὶ εἰ δούλη ἢ ἀπελευθέρα ἡρπάγη, ἀναιροῦνται οἱ ἅρπαγες, οὐ μὲν καὶ μείωσιν τῆς οὐσίας ὑφίστανται. εἰ δὲ εὐγενὴς ἡρπάγη πάντα τὰ πράγματα τοῦ ἁρπάσαντος, καὶ τῶν βοηθησάντων αὐτῷ προσκυροῦνται τῇ ἁρπαγείσῃ. οὔτε δὲ συναινοῦντος τοῦ πατρὸς δύναται γαμεῖσθαι τῷ ἁρπάσαντι αὐτήν. τὴν

στινιανοῦ ἤτοι κεφ. λγ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ διαλαμβάνουσιν ὅσα συνωσιώθησαν. λέγει δὲ καὶ τὸ κδ΄. κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρᾶς, ἤτοι τὸ λα΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ λβ΄. περὶ τοῦ ἐρωτᾶσθαι τοὺς μέλλοντας χειροτονεῖσθαι εἰ δύνανται σωφρονεῖν, καὶ περὶ γαμούντων ἱερωμένων, καὶ δευτερογαμούντων ἀναγνωστῶν. ὅσα παρὰ τὸ προτεράρχου διελήφθησαν περιφραστικῶς. περὶ δὲ τῶν ἁρπαζόντων, ἢ διαφθειρόντων, ἢ ὑπονοθευόντων τὰς τῷ θεῷ ἀνατεθειμένας, διδάσκει ἡ αὐτὴ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν οὖσα ξγ΄. κεφ. τῆς ρκγ΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς, ἤτοι κεφ. ιβ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ λέγον ὅσα συνωσιώθησαν πλὴν τῆς ποινῆς. ὁ μὲν γὰρ βασιλικός φησι τὸν ἐκ τοῦ νόμου κίνδυνον ὑπομένειν τοὺς πλημμελήσαντας, καὶ τοὺς μεταφέροντας τοῦ τοιούτου μύσους. ὁ δὲ συνθέμενος τὸ νομοκάνονον λέγει κεφαλικῶς αὐτοὺς τιμωρεῖσθαι. σὺ δὲ μᾶλλον τῷ βασιλικῷ πρόσεχε. καὶ εἰ θέλεις μαθεῖν ποῖαί εἰσιν αἱ νόμιμοι ποιναὶ. ἀνάγνωθι βιβλίον ξ΄. τίτ. νη΄. κεφ. α΄. οὕτως ἔχον, οἱ ἁρπάσαντες γυναῖκα, ἢ μνηστευομένην, ἢ ἀμνήστευτον, ἢ χήραν, εἴτε εὐγενής ἐστι, εἴτε δούλη, ἢ ἀπελευθέρα, καὶ μάλιστα ἐὰν τῷ θεῷ ὦσιν αἱ γυναῖκες καθιερωμέναι νομίμως τιμωρείσθωσαν, τοῦτ᾽ ἔστιν εἰ μὲν μεθ᾽ ὅπλων, εἴτε ξιφῶν, ἢ ῥοπάλων τὴν ἁρπαγὴν ἐποιήσαντο, οἱ τοιοῦτοι ξίφει τιμωρείσθωσαν, οἱ δὲ συνυπουργοῦντες αὐτοῖς, ἢ συνειδότες, ἢ ἑκόντες ὑποδεξάμενοι, ἢ οἱανδήποτε σπουδὴν εἰσενεγκόντες τυπτόμενοι, καὶ κουρευόμενοι ῥινοκοπείσθωσαν, ἐπειδὴ οἱ πειραθέντες παρ᾽ ἑαυτοῖς ἁρπάσαι, ἕτοιμοί εἰσι καὶ φονεύειν τοὺς ἀνθισταμένους. εἰ δὲ χωρὶς οἱωνδήποτε ὅπλων τὴν ἁρπαγὴν ἐποιήσαντο, ὁ μὲν τὴν ἁρπαγὴν ποιήσας, χειροκοπείσθω, οἱ δὲ βοηθήσαντες τοῖς τοιούτοις ἐν τῇ ἁρπαγῇ, ἢ συνειδότες, ἢ ὑπηρετήσαντες, ἢ ἑκόντες ὑποδεξάμενοι, ἢ οἱανδήποτε σπουδὴν εἰσενεγκόντες αὐτοῖς, τυπτόμενοι καὶ κουρευόμενοι ἐξοριζέσθωσαν. ζήτει καὶ τὴν λε΄. νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυροῦ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου τὰ αὐτὰ σχεδὸν νομοθετοῦσαν.

κεφάλαιον λ΄.

Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἁρπαζόντων, ἀποστόλων κανὼν ξζ΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ια΄. κε΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κζ΄. συνόδου ς΄. κανὼν ϟβ΄. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν β΄.

κείμενον.

Βιβλίον α΄. τίτ. γ΄. διάτ. ε΄. ἐάν τις ἁρπάσῃ, ἢ πειραθῇ λαβεῖν γαμετὴν παρθένον ἱεράν, κεφαλικῶς τιμωρεῖται. καὶ διάτ. νγ΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τοῖς γονεῦσι, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς, τοῖς κηδεμόσι τῶν παρθένων, καὶ διακονισσῶν, καὶ τῶν ἀνειμένων τῷ θεῷ χηρῶν, ἔξεστι τοὺς ἅρπαγας αὐτῶν, καὶ τοὺς ἐν καιρῷ τῆς ἐφόδου βοηθοῦντας αὐτοῖς ἐπαυτοφώρῳ φονεύειν. εἰ δὲ διαφύγωσιν, ἀναζητοῦσιν αὐτοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν οἱ ὕπαρχοι, καὶ ὁ ἔπαρχος. ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις, πάντες οἱ ἄρχοντες πολιτικοί τε καὶ στρατιωτικοί, καὶ μετὰ σύστασιν μὴ χρωμένους φόρου παραγραφῇ τιμωροῦνται ἐσχάτως, καὶ τὰ πράγματα τοῦ ἅρπαγος καὶ τοῦ ὡς εἴρηται βοηθήσαντος αὐτῷ λαμβάνει τὸ μοναστήριον, ἢ τὸ ἀσκητήριον, ἐφ᾽ ᾧ καὶ τὴν βιασθεῖσαν, ἐξ αὐτῶν ἐκεῖ τρέφεσθαι. εἰ δὲ μόνοι διακόνισσά ἐστιν ἡ βιασθεῖσα καὶ οὐκ ἀσκητήρια, εἴτε μοναστήρια τὴν

τις, ὑπεύθυνοί εἰσι ξίφει, καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῶν τὸ δημόσιον λήψεται.

σχόλιον.

Ἡ ε΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος. καὶ ἡ μδ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ιγ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν μέχρις οὗ τὰ τῆς ἰουστινιανείου νεαρᾶς, οὐδὲ ἡ α΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεαρῶν μέχρις οὗ τὰ τῆς ς΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς. Σημείωσαι περὶ τῶν ἐκπεσόντων τῆς ἱερωσύνης, καὶ γυναιξὶ συνοικησάντων καὶ τέκνα τεκνοποιησάντων, μὴ συγχωρουμένων εἰς κληρονόμον αὐτῶν κληθῆναι, μήθ' ὅλως δύνασθαι τὰ τοιαῦτα παιδία ἢ γνήσια τούτων κληθῆναι ἢ φυσικά, ἢ καθ' οἱονδήποτε τρόπον ὠφεληθῆναι τινα τῶν πραγμάτων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς, ἢ τοὺς μητροπολίτας αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ προσόντα πάντα αὐτῷ λαμβάνειν τὰς κατ' αὐτοὺς ἐκκλησίας, ἢ τοὺς κλήρους. τοὺς δὲ τοιοῦτόν τι τολμῶντας μετὰ τὴν τῆς ἱερωσύνης γύμνωσιν μὴ δυναμένους εἴς τι κοσμικὸν ἀξίωμα, ἢ στρατείαν ἀναχθῆναι, ἀλλὰ ἰδιωτεύοντας πάντα τὸν χρόνον. ὅπως δὲ σήμερον οὐ φυλάττεται τοῦτο ἀγνοῶ.

κείμενον.

Καὶ ἡ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐὰν βουλευτὴς, ἢ ταξεώτης ἐπὶ ιε΄. ἔτη μονάσας γένηται κληρικὸς, εἶτα γαμήσας, ἀποδίδοται τῇ ἰδίᾳ τύχῃ· τὰ αὐτὰ δὲ καὶ περὶ τῶν ἄλλων κληρικῶν τῶν ἀπὸ μοναχῶν, κἂν μὴ γεγόνασι βουλευταὶ, ἢ ταξεῶται. καὶ ὅτι ὁ χειροτονῶν ἄγαμον ἐρωτάτω αὐτὸν εἰ δύναται χωρὶς νομίμου γαμετῆς σεμνῶς βιοῦν ἐν δὲ τῷ καιρῷ τῆς χειροτονίας ἐπιτρέπων διακόνῳ, ἢ ὑποδιακόνῳ γαμῆσαι μετὰ τὴν χειροτονίαν, τῆς ἐπισκοπῆς ἐκβάλλεται, πρεσβύτερος δὲ ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος μετὰ τὴν χειροτονίαν γαμῶν ἐκβάλλεται τοῦ κλήρου, καὶ μετὰ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων δίδοται τῇ βουλῇ, τῆς πόλεως ἐν ᾗ κληρικὸς ἦν. δευτερογαμῶν δὲ ἀναγνώστης, ἢ χήραν, ἢ διεζευγμένην λαμβάνων, ἢ τοῖς νόμοις, ἢ τοῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην, εἰς ἄλλον μὴ προβαινέτω βαθμόν. ἀλλὰ καὶ προβὰς, ἀποκαθίσταται τῷ προτέρῳ. λέγει δὲ ὅτι οἱ ἁρπάζοντες, ἢ ὑπονοθεύοντες, ἢ διαφθείροντες ἀσκήτριαν, ἢ μονάστριαν, ἢ διακόνισσαν, ἢ ἄλλο εὐλαβὲς ἔχουσαν σχῆμα, καὶ οἱ μετασχόντες κεφαλικῶς τιμωροῦνται, καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ἢ τῷ μοναστηρίῳ τῆς ὑβρισθείσης προσποιοῦνται διὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ οἰκονόμου καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν τάξεων. αὐτὴ δὲ μετὰ τῶν αὐτῆς πραγμάτων μοναστηρίῳ ἐμβάλλεται ἀσφαλῶς φυλαχθησομένη. εἰ δὲ διακόνισσά ἐστι νομίμους ἔχουσα παῖδας, τὸ νόμιμον μέρος λαμβάνουσιν. εἰ δὲ ἐπὶ ἐνιαυτὸν μετὰ τὸ γνωσθῆναι τὸ μῦσος, μὴ ἐκδικήσωσι τὰ πράγματα οἱ εὐαγεῖς οἶκοι, ὁ φίσκος αὐτὰ λαμβάνει. τοῦ ἀμελοῦντος ἐκδικηθῆναι ἄρχοντος, ἀποζωννυμένου, καὶ πέντε λίτρας τοῖς πριβάτοις προστιμωμένου.

σχόλιον.

Ἡ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι κεφ. κς΄. τῆς ρκγ΄. νεαρᾶς τοῦ βασιλέως ἰου-

κεφάλαιον κθ'.

Περὶ τῶν ἐπιτετραμμένων ἢ κεκωλυμένων γάμων, καὶ περὶ τοῦ ἐρωτᾶσθαι τοὺς ἀναγνώστας ἐφήβους γινομένους, εἰ βούλωνται γαμεῖν, καὶ περὶ παλλακισμοῦ, καὶ πορνείας καὶ μοιχείας, ἀποστόλων κανὼν ιζ'. ιη'. ιθ'. κε'. κς'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ι'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α'. θ'. ι'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιδ'. ιε'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ις'. συνόδου ς'. κανὼν γ'. δ'. ς'. ιβ'. ιγ'. μη'. νη'. Βασιλείου κανὼν γ'. ς'. ις'. ξθ'. ὁ Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν δ'. ε'.

κείμενον.

Βιβλίον α'. τοῦ κώδικος τίτ. γ'. διάτ. ε'. ἐάν τις μόνον πειραθῇ λαβεῖν γαμετὴν παρθένον ἱεράν, κεφαλικῶς τιμωρεῖται. καὶ διάτ. μδ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐὰν πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος γαμήσῃ, ὑπόκειται μὲν τοῖς κανόσιν οἵτινες οὐχ ἧττον τῶν νόμων ἰσχύουσι, καὶ τῆς ἱερωσύνης ἐκπίπτει, καὶ οἱ παῖδες ὡς ἐξ ἀθεμίτων γάμων τεχθέντες, οὔτε φυσικοί, οὔτε νόθοι εἰσί, καὶ οὔτε κατὰ δωρεάν, ἢ διαδοχήν, ἢ ἐσχηματισμένον δάνειον, ἢ ἑτέραν ἐνοχὴν λαμβάνουσί τι παρὰ τῶν πατέρων αὐτῶν, ἢ αἱ μητέρες αὐτῶν. ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα λαμβάνει ἡ κατ' αὐτὸν ἐκκλησία. λέγει δὲ καὶ ἡ ιγ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ὅτι ἐὰν μοναχὸς κληρωθῇ, μὴ θαρρείτω πρὸς γάμον ἐλθεῖν, κἂν τοιούτου βαθμοῦ τετύχηκεν ἐν τῷ κλήρῳ, ἐν ᾧ τοῖς κληρικοῖς ἔξεστι γαμεῖν, τουτέστι ψάλτῃ, καὶ ἀναγνώστῃ. τοῖς γὰρ ἄλλοις ἅπασι καθάπαξ ὁ γάμος ἀπηγόρευται. εἰ δὲ γαμήσῃ, ἢ παλλακὴν σχῇ, ἢ ἀσελγῶς ζήσῃ, ἐκβαλλέσθω τοῦ κλήρου, καὶ ἰδιώτης ἔστω, πρὸς στρατείαν ἢ ἑτέραν ἐπιτήδευσιν ἐλθεῖν οὐ θαρρῶν. καὶ ἡ α'. διάτ τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι μηδεὶς δευτερογαμήσας χειροτονείσθω πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, μήτι μὲν γυναικὶ συνοικεῖ τὸν οἰκεῖον ἄνδρα καταλιπούσῃ, μήτε εἰ παλλακὴν ἔχῃ, ἀλλὰ σωφροσύνῃ σύζῃ, καὶ ἢ γαμετῇ συνοικῶν, ἢ μιᾶς ἀνὴρ γενόμενος σώφρονος, καὶ ἐκ παρθενίας. εἰ δέ τις πρεσβύτερος ὤν, ἢ διάκονος ἢ ὑποδιάκονος γαμετήν, ἢ παλλακὴν εἰσάγοιτο φανερῶς, ἢ λαθραίως, καὶ ἐσχηματισμένως, εὐθέως τῆς ἱερᾶς ἐκπιπτέτω τάξεως, καὶ ἰδιώτης καὶ λαϊκὸς ἔστω. ἀναγνώστης δὲ δευτερογαμῶν μὴ προκοπτέτω, μὴ μὲν καὶ τριτογαμείτω. εἰ δὲ δευτερογαμήσας, οὐ δεῖ προκόψαι, γίνεται ἰδιώτης. λέγει δὲ ὅτι χειροτονούμεναι διακόνισσαι νουθετείσθωσαν, εἰδυῖαι ὡς εἰ θαρρήσαιεν καταισχυνθῆναι τὴν χειροτονίαν, προσομιλοῦσαι γάμῳ, ἢ ἄλλου βίου πορνείᾳ, θανάτῳ γενήσονται ἔνοχοι, καὶ τοῖς αὐτῶν μοναστηρίοις, ἢ ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις αἱ αὐτῶν περιουσίαι προσκυρωθήσονται. οἱ δὲ γῆμαι ἢ φθεῖραι αὐτὰς τολμήσαν-

βλίον α΄. τοῦ κώδικος τίτ. ιδ΄. διάτ. γ΄. ξς΄.

σχόλιον

Ὁ ιβ΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐστι τίτ. κγ΄. τοῦ ζ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν περὶ καταφθορᾶς μνήματος, ἤτοι τῶν ἐνταφίων λειψάνων διδάσκων. φησὶ δὲ τὸ ὄγδοον κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τὸ ἔγκλημα τῆς τυμβωρυχίας ὑπὸ τὸν περὶ βίας δημόσιον ἀναφέρεται νόμον. ἁρμόζει δὲ καὶ χρηματικῶς. ἡ ποσότης δὲ τῆς ποινῆς οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά. τὸ α΄. κεφ. φησὶ τὸ τῆς τυμβωρυχίας ἔγκλημα ἀτιμίαν ἐπιφέρει. τὸ ζ΄. θέμα τοῦ δ΄. κεφ. φησὶν, οἱ τυμβωρυχοῦντες, καὶ γυμνοῦντες τὰ τῶν τελευτώντων σώματα, εἰ μὲν μετὰ ὅπλων κεφαλικῶς τιμωρηθήσονται, εἰ δὲ χωρὶς ὅπλων μέχρι μετάλλου. τὸ ι΄. κεφ. λέγει οἱ τὰ λείψανα, ἢ τὰ ὀστᾶ μετακινοῦντες, καὶ ἐφεξῆς ὅσα τῷ κειμένῳ περιέχονται. ὁ ζ΄. τίτ. τοῦ ια΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐστι τίτ. α΄. τοῦ νθ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν διδάσκων περὶ μνημάτων καὶ δαπάνης τῶν κηδειῶν. τὸ δ΄. θέμα τοῦ γ΄. κεφ. τοῦ κγ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου φησὶν, οὐ δεῖ τὰ λείψανα τῶν τελευτώντων ψηλαφᾶσθαι, ἢ σκύλλεσθαι. τὰ δὲ προσκαίρως ἀποτεθέντα μεταφέρειν ἔξεστι. τὸ ζ΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶ, χεῖρον οὐ δεῖ τὸ μνῆμα γίνεσθαι, φιλοκαλεῖν μέντοι αὐτῷ ἔξεστι μὴ ἐφαπτομένον τῶν λειψάνων. τὸ ζ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ νβ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν περὶ τὸ τέλος φησὶ, ἐὰν δὲ ὁ τοῦ τόπου δεσπότης παρὰ κέλευσιν ἱερέως, ἢ κέλευσιν βασιλέως ἐκβάλλῃ τὰ ἐξ ἄλλου ταφέντα ἢ τὰ τεθέντα ὀστᾶ, ἐνέχεται τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ. καὶ κεφ. α΄. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου λέγει, ἔξεστιν ἐξ εὐλόγου αἰτίας προσιέναι τῷ ἄρχοντι, καὶ μεταφέρειν εἰς ἕτερον τόπον τὸ ἀποκείμενον λείψανον παρενοχλούμενον. καὶ κεφ. ιδ΄. φησὶ, μηδεὶς ἀνθρώπινον σῶμα χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς εἰς ἕτερον τόπον μεταφερέτω, καὶ ὁ παρὼν οὐκ ἔστιν ἐναντίον τῇ α΄. διατ. ἐκείνη γὰρ ἀπὸ εὐλόγου αἰτίας ἐπέτρεψε μεταφέρεσθαι τὰ λείψανα κατὰ διάγνωσιν τῶν ἀρχόντων. αὕτη δὲ μηδαμοῦ μνημονεύουσα εὐλόγου αἰτίας, ὅτι χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς οὐκ ἔξεστιν αὐτὰ μεταφέρειν. ὁ ιγ΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τίτ. με΄. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. φησὶ τὸ β΄. κεφ. ὁ δεπεκουλάτους κινεῖται κατὰ τοῦ ἀφελομένου ἐκ τῶν ἱερῶν, ἢ τῶν μνημείων, καὶ τὰ ἑξῆς. τὸ δ΄. κεφ. λέγει τῷ δεπεκουλάτῳ ὑπόκειται, καὶ ὁ ἱερεὺς ἐκ μνημείων, ἢ χρήματα λαμβάνων, ἢ τὰ δωρηθέντα τῷ θεῷ. ἡ ε΄. διάτ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς κεφ. ιβ΄. τοῦ κγ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου. καὶ ἀνάγνωθι τὸ ια΄. ιβ΄. ιγ΄. καὶ ιδ΄. κεφ. τὰ αὐτὰ λέγοντα ὅσα συνωψίσθησαν. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστι κεφ. κς΄. τοῦ ιζ΄. τίτ. τοῦ ζ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, ὃ καὶ ἀνάγνωθι κατεστραφθὲν εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ κε΄. κεφ. τοῦ παρόντος θ΄. τίτ. τούτων οὕτως ἐχόντων σημείωσαι ὅτι τῷ περὶ τυμβωρυχίας νόμῳ ἐνέχονται καὶ οἱ χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς, ἢ ἐπισκοπικῆς, ἢ διαγνώσεως ἀρχοντικῆς μετακινοῦντες λείψανα τεθνεώτων μετὰ τελείας ὁσίας ταφέντα. πλὴν οἱ μὲν ἄρχοντες χωρὶς εὐλόγου αἰτίας οὐ δύνανται ἐπιτρέπειν τὴν τούτων μετάθεσιν. ὁ βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ ἐπίσκοποι δύνανται ταύτην ἀδιακρίτως ἐπιτρέπειν. οἱ γοῦν λέγοντες ἀπροσχηματίστως ταύτην γίνεσθαι παρὰ τῶν βουλομένων μὴ προκειμένης αἰτίας αἰσχροκερδοῦς, κακῶς λέγουσιν ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. διὰ γὰρ τοῦτο καί τις καθηγούμενος τῆς σεβασμίας μονῆς τοῦ ἁγίου Μωκίου χωρὶς τοιαύτης ἐπιτροπῆς λείψανα μεταθέμενος ἐξεβλήθη συνοδικῶς ἀπὸ τῆς ἡγουμενείας καὶ καθηρέθη.

κεφάλαιον κη΄.

Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, ἢ τὸν οἶνον, ἢ τὰ κρέα, ἀποστόλων κανὼν να΄. νγ΄. ξς΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιδ΄. συνόδου ς΄. κανὼν ιγ΄. λ΄.

ἐνιαυτοῦ ὡρισμένου εἰς τὸ τετραπλοῦν κατέχεται. μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς τὸ ἁπλοῦν πρὸς τῇ ἤδη ὡρισμένῃ ποινῇ. τὸ δὲ δίδοσθαι καὶ τῷ φίσκῳ ἤγουν τῷ δημοσίῳ τὸ τετραπλοῦν καθὼς ἐν τῷ κώδικι περιείχετο, οὐ προσετέθη ἐν τῷ βασιλικῷ. λέγουσι γοῦν τινες διὰ τοῦτο μὴ ἀπαιτεῖσθαι παρὰ τοῦ δημοσίου τὸ τετραπλοῦν. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ὅτι ἀπὸ τοῦ εἰπεῖν τὸ βασιλικὸν ἔνοχον εἶναι τὸν οὕτως ἡμαρτηκότα σὺν τῷ τετραπλῷ καὶ τῇ ὡρισμένῃ ποινῇ, παρίσταται δύνασθαι καὶ τὸ δημόσιον ἀπαιτεῖν τὸ τετραπλοῦν. φησὶ δὲ καὶ τὸ λα'. κεφ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ νγ'. βιβλίου ταῦτα, ὁ ἁρπάζων, ἢ κατὰ δόλον κερδαίνων ἐκ ναυαγίου, εἰς ὅσον ὑπόκειται τῷ ζημιωθέντι, τοσοῦτον καὶ τῷ δημοσίῳ δίδωσιν. ὁ δὲ θ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς τίτ. κ'. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν διαλαμβάνοντα περὶ τῶν ἁρπαζομένων ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, καὶ καταπτώσεως. λέγει δὲ τὸ τέλος τοῦ α'. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἁρμόζειν ἐπέκεινα τῆς χρηματικῆς ποινῆς, καὶ ἐγκληματικὴν ἐπεξέλευσιν. καὶ ἔστι τοῦτο ἰδικὸν εἰς τοὺς ἁρπάζοντας ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, καὶ καταπτώσεως καὶ ναυαγίου. τιμωροῦνται γὰρ καὶ χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς ὅπερ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἁμαρτημάτων οὐκ ἔστι. καὶ φησὶ τὸ νζ'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατ. ὅ ἐστι θέμα β'. τοῦ νζ'. κεφ. τοῦ ιβ'. τίτ. τοῦ ξ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. ἐὰν γὰρ ὁ ὑβριστής, ἢ ὁ κλέπτης ἐγκληματικῶς ἐλκυσθεὶς τιμωρηθῇ, ποινὴν οὐ δίδωσι χρηματικήν. τὸ μέντοι ργ'. διάτ. τοῦ β'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου τῶν διατάξεων οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. σημείωσαι δὲ ὅτι ὅταν ἐγκληματικῶς κινηθῇ ἡ ἀπὸ ἁμαρτήματος ἀγωγὴ δίδονται καὶ ἐγγραφαί. ὁ β'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν διατ. ἔστι βιβλίον τῶν βασιλικῶν καὶ τίτ. ϛ'. διδάσκων ἐκ ποίων τρόπων ἐπάγεται ἀτιμία. καὶ ἀνάγνωθι θέμα. γ'. τοῦ α'. κεφ. λέγον, ἄτιμός ἐστι καὶ ὁ ἰδίῳ ὀνόματι κατακριθεὶς τῇ περὶ κλοπῆς ἀγωγῇ, ἢ τῇ περὶ ἁρπαγῆς πραγμάτων, καὶ τῇ περὶ ὕβρεως ἀγωγῇ, καὶ τῇ περὶ δόλου, ἢ συμφωνήσας ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀγωγῶν, καὶ χρήματα δοὺς μήπω προκατάρξεως γενομένης.

Κείμενον.

Περὶ τυμβωρύχων γενικῶς διαλαμβάνει ὁ ιβ'. τίτ. τοῦ μζ'. βιβλίου, ἐν ᾧ φησιν ὅτι καὶ χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς ὑπόκειται· καὶ ἔστιν ἡ χρηματικὴ ποινή, ποτὲ μὲν εἰς ρ'. νομίσματα ποτὲ δὲ εἰς διακόσια, ποτὲ δὲ εἰς τὸ διαφέρον τῆς γενομένης ζημίας, καὶ ἄτιμος γίνεται ὁ καταδικαζόμενος. οἱ δὲ τυμβωρυχοῦντες εἰ μὲν μεθ' ὅπλων κεφαλικῶς τιμωροῦνται. εἰ δὲ χωρὶς ὅπλων μέχρι μετάλλου. οἱ δὲ λείψανα ἢ ὀστᾶ μετακινοῦντες, εὐτελεῖς μὲν ὄντες ἄκρως τιμωροῦνται, ἔντιμοι δὲ δεπορτατεύονται ἢ εἰς μέταλλον καταδικάζονται. πῶς δὲ δυνατὸν ἀκινδύνως καὶ ἀζημίως μεταφέρειν λείψανα, καὶ φιλοκαλεῖν μνημεῖον, διδάσκει ὁ αὐτὸς τίτλος, καὶ ὁ ζ'. τοῦ ια'. βιβλίου τῶν διατάξεων. ὑπόκεινται δὲ οἱ τυμβωρυχοῦντες, καὶ τῷ περὶ ἱεροσυλίας νόμῳ, ὡς βιβλίον μη'. τίτ. ιγ'. καὶ διάτ. ε'. τοῦ ιθ'. βιβλίου τοῦ κώδικος. ἐν ᾧ καὶ τὰς χρηματικὰς αὔξει ποινάς, ποτὲ μὲν στέρησιν κτήματος, ἢ ἀγροῦ ἢ οἴκου ἐπάγων ἐὰν εἰς αὐτοῦ ὕλη ἀπενεχθῇ ἀπὸ μνημείου. ποτὲ δὲ δέκα λιτρῶν ποινὴν ἐπάγων, καὶ εἴκοσι τῷ ἄρχοντι μὴ ἐπεξιόντι. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πάσχα οἱ τυμβωρύχοι ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται, ὡς βι-

δύο δὲ εἰσὶν εἴδη τῆς κλοπῆς, καὶ τὸ μὲν αὐτῆς λέγεται φανερὰ κλοπὴ, τὸ δὲ ἀφανής. Φανερὸς κλέπτης ἐστὶν, ὁ μετὰ τοῦ κλοπιμαίου πράγματος ἐξ οἱουδήποτε προσώπου λαμβανόμενος, πρὶν ἢ τὸ πρᾶγμα ἀπαγάγῃ, ἔνθα προέθετο ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, εἴτε ἐν δημοσίῳ, εἴτε ἐν ἰδιωτικῷ τόπῳ. εἰ δὲ ἀπήγαγεν αὐτὸ ὅπου προέθετο, κἂν λοιπὸν συλληφθῇ μετ᾽ αὐτοῦ, οὐκ ἔστι φανερὸς κλέπτης, ὁ δὲ μὴ τοιοῦτος ἀφανὴς κλέπτης ἐστίν. ἡ δὲ ποινὴ τοῦ φανεροῦ κλέπτου γίνεται, εἰς τὸ τετραπλοῦν τοῦ τιμήματος τοῦ κλαπέντος ἔστιν ἔτι καὶ τοῦ διαφέροντος, τοῦ δὲ ἀφανοῦς εἰς τὸ διπλοῦν. καὶ ἐφ᾽ ἑκατέρους ἔξωθεν τῆς τοιαύτης ποινῆς, δίδοται τὸ πρᾶγμα, ἢ ἡ διατίμησις αὐτοῦ.

σχόλιον.

Η γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρλα΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ε΄. τίτ. γ΄. κεφ. θ΄. καταστρωθέντι εἰς σχόλαιον τοῦ α΄. κεφ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος περὶ τὰς ἀρχάς. ἐνχαρίσησον δὲ τῷ πατριάρχῃ Φωτίῳ καλῶς ἑρμηνεύσαντι ἀποστεῖν ὡς διαφέρον τόκους, τοὺς ἐπισκόπους, καὶ τοὺς κληρικούς. ὁ β΄. τίτ. τοῦ ϛ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐπειδὴ εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ξ΄. τίτ. ϛ΄. κεφ. ιη΄. καὶ ζήτει διάφορα. ἰστέον κεφ. περὶ κλοπῶν καὶ κλεπτῶν. ὁ δὲ β΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐπειδὴ εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ξ΄. τίτ. ιβ΄. κεφ. α΄. καὶ ἐφ᾽ ἑξῆς ζήτει κεφ. β΄. γ΄. δ΄. ε΄. τὰ αὐτὰ λέγοντα ῥητῶς ὅσα καὶ εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. ζήτει δὲ καὶ ἕτερον κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διδάσκον τὰ περὶ ἀφανοῦς κλοπῆς καὶ φανερᾶς, καὶ εἰπὲ ὅτι κατὰ ἱερωμένων κλεπτῶν οὐ μέμνηνται οἱ τοιοῦτοι τίτ. ἀλλ᾽ ἐπεὶ ἀφ᾽ ὧν νομίμων ἐνάγονται οἱ λαϊκοὶ, ἐκ αὐτῶν καὶ οἱ κληρικοὶ ἐνάγονται, προνόμια δὲ οὐκ ἐδόθη τούτοις ἀπὸ κλοπῆς μὴ ἐνάγεσθαι ἐξ ἀνάγκης τῷ κοινῷ νομίμῳ τῷ περὶ τῆς κλοπῆς καὶ αὐτοὶ συσφιγχθήσονται.

κείμενον.

Ο δὲ ἀπὸ ἐμπρησμοῦ ἢ ναυαγίου λαμβάνων ἔξωθεν τοῦ πράγματος, δίδωσιν ἔσω μὲν ὁπλίου ἐνιαυτοῦ τὸ τετραπλοῦν τῷ κλαπέντι, καὶ τὸ φίσκῳ τὸ τετραπλοῦν μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν τὸ ἁπλοῦν, ὡς βιβλίον ϛ΄. τοῦ κώδικος τίτ. β΄. διάτ. ιη΄. καὶ ἐν τῷ θ΄. τίτ. τοῦ μθ΄. βιβλίου. ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ, ἐγκληματικῶς οἱ κλέπται κατηγοροῦνται γραφῆς ἡγουμένης, ὡς διάτ. ϛγ΄. τοῦ αὐτοῦ β΄. τίτ. καὶ ἀργεῖ ἡ τοῦ διπλοῦ ἢ τοῦ τετραπλοῦ ποινή. εἴρηται γὰρ διάτ. νζ΄. τοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐάν τις τὸν κλέπτην παραδῷ νυκτεπάρχῳ, ἢ τῷ ἄρχοντι, καὶ καταδικασθεὶς παράσχῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ τὴν διατίμησιν αὐτοῦ, ἀναιρεῖται ἡ κατ᾽ αὐτοῦ ἀγωγὴ, ὡς αὐτοῦ κινδυνεύσαντος. ὁ δὲ καταδικασθεὶς ἐπὶ κλοπῇ, ἢ φιλικῶς ἀπαλλαγεὶς ἐπιδόσει χρημάτων ἄτιμος γίνεται ὡς βιβλίον γ΄. τίτ. β΄. διάτ. α΄. δ΄. καὶ ϛ΄.

σχόλιον.

Η ιη΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ ϛ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ θέμα λε΄. τοῦ ϛ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίων βασιλικῶν οὕτω λέγον, ἐάν τις ἀπὸ ἐμπρησμοῦ, ἢ ναυαγίου ἀφέληταί τι, ἢ μειώσῃ αὐτοῦ

ρίῳ ἐμβάλλεσθαι, ἄδειαν παρέχουσα τοῖς ἱερεῦσι μετανοίας ἐπιδεικνυμένης ἐλαττοῦν τὸν χρόνον.

σχόλιον.

Ἡ λδ΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. κβ΄. διαλαμβάνοντι ὅσα εἰς τὸ κείμενον διελήφθησαν.

κείμενον.

Οὐ μόνον ἐπιορκεῖν κωλύεται κληρικὸς, ἀλλὰ καὶ καθόλου ὀμνύναι. εἴρηται βιβλίῳ α΄. τοῦ κώδικος τίτ. γ΄. διατ. κε΄. ὅτι οἱ κληρικοὶ δικαζόμενοι διδόασιν ἐγγύας μέχρι ν΄. λιτρῶν. εἰ δὲ τὸ πρᾶγμα ὑπερβαίνει ὁμολογίαν ἐπὶ τῷ ὑπερβαίνοντι πιστοῦσιν ἀνώμοτον. διότι καὶ οἱ κανόνες κωλύουσι κληρικὸν ὀμνύειν. εἰ καὶ τὰ μάλιστα εἴρηται βιβλίῳ τῷ αὐτῷ τίτ. ιβ΄. διατ. γ΄. ὅτι δεῖ τοὺς προσφεύγοντας, προτρεπομένους καὶ ὅρκον ἐπὶ τῇ ἀσφαλείᾳ λαμβάνοντας, ἀποτίθεσθαι ἅπερ ἐπιφέρονται ὅπλα. καὶ ἡ ς΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ ιβ΄. τίτ. φησὶν, ὅτι ἐὰν ἔστιν ὑπόνοια περὶ κληρικοῦ, ὡς ἔχοντος πρᾶγμα τοῦ πρόσφυγος, κελεύσει τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ ὀμνύει. ἡ δὲ κώλυσις τοῦ λαμβάνειν κληρικὸν τόκους, ἐμοὶ φαίνεται πανταχῆ περὶ τῶν ἀπὸ δανείου, ἤγουν συμφώνων λελέχθαι, οὐ μὲν ἐπὶ τῶν σιωπηρῶς ἁρμοζόντων ἐξ ὑπερθέσεως ἐπὶ τῶν βοναφίδι ἀγωγῶν.

σχόλιον.

Ἡ κε΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐξελήφθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ια΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ὅπερ κατεστρώθη εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ β΄. κεφ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος. καὶ ἀνάγνωθι τοῦτο μηδὲν περὶ ὅρκου διαλαμβάνον. ἡ ς΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. τοῦ κώδικος θέμα οὖσα τελευταῖον τοῦ ιγ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὐδέν τι περὶ ὅρκου διαλαμβάνει. ζητητέον δὲ εἰ ὀφείλουσιν οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ ὅρκους διδόναι σωματικοὺς, καὶ νομίζω ὅτι ἐπεὶ τὰ ἀπὸ τῶν κωδίκων ἐκληφθέντα κεφ. καὶ τεθέντα εἰς τὰ βασιλικὰ, περὶ ὧν καὶ ὁ Φώτιος μνείαν εἰς τὸ κείμενον ἐποίησεν, οὐ μέμνηνται ὅλως ὅρκων. ἐκωλύθη τὸ ὀμνύειν ὅλως ἐπίσκοπον ἢ κληρικόν. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἀντὶ σωματικοῦ ὅρκου, ἐπενοήθη ἡ ἐγγραφὴ καταθέσεως τόπον ἐπέχουσα, καὶ ἀναπληροῦσα ὅσα ὁ σωματικὸς ὅρκος ποιῆσαι ἔμελλε. οἱ γοῦν ἀναγνῶσται καλῶς ἀναγκάζονται ὅρκους σωματικοὺς διδόναι, κληρικοὶ γὰρ εἰσίν.

κείμενον.

Ἀμέλει καὶ ἡ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐπὶ ληγάτων εὐσεβῶν ἐξ ὑπερθέσεως εἶπεν ἀπαιτεῖσθαι τόκους, καὶ καρπούς. περὶ δὲ κλοπῆς κληρικῶν ἰδικῶς ὁ νόμος οὐ διαλέγεται, γενικῶς δὲ διαλαμβάνει περὶ κλοπῆς ὁ β΄. τίτ. τοῦ ς΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ὁ τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων.

σχόλιον.

Ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρνγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. κε΄. ὃ καὶ ἔχει οὕτως ὡς ἐδηλώθη. ἡ ι΄. τιτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου τῶν διατ. καὶ ὅλη. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ λζ΄. ἐτέθησαν εἰς τὸν κα΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. ἀπ᾽ αὐτῆς ἀρχῆς καὶ ζήτει διαφορὰ τούτου κεφ. ἡ α΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐτέθη εἰς τὸ ξ΄ βιβλίον τίτ. λγ΄. κεφ. α΄. καὶ ἐφ᾽ ἑξῆς. ἡ ις΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος κεῖται εἰς βιβλίον ξ΄. καὶ τίτ. λθ΄. κεφ. ιγ΄. καὶ ἐφ᾽ ἑξῆς ἀνάγνωθι οὖν ἀπὸ τούτων τῶν βιβ. τίτ. καὶ κεφ. διάφορα, καὶ τὸν η΄. κανόνα τοῦ ἁγίου Βασιλείου, καὶ τὴν ἐν αὐτῷ τεθεῖσαν περὶ φονέων νεαρὰν τοῦ βασιλέως κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. τὸ ε΄. διάτ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου, ἔστι θέμα β΄. τοῦ ε΄. κεφ. τοῦ να΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τὰ αὐτὰ λέγον ῥητῶς. τὸ δὲ ια΄. διάτ. ἔστι θέμα γ΄. τοῦ ια΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ να΄. τίτ. τὰ αὐτὰ δηλοῦν ἀπαραλλάκτως.

κεφάλαιον κζ΄.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν κυβευόντων, ἢ μεθυσκομένων, ἢ θέαις παραβαλλόντων, τυμβωρυχούντων, κλεπτόντων, ἐπιορκούντων, τοκιζόντων ἢ λαμβανόντων ἡμιολίας, ἢ ἕτερον αἰσχρὸν ἑαυτοῖς ἐπινοούντων κέρδος, ἀποστόλων κανὼν κε΄. μβ΄. μγ΄. μδ΄. συνόδου Νικαίας κανὼν ιζ΄. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ κανὼν δ΄. νδ΄. τῆς ἐν Καρθαγένῃ κανὼν ε΄. ις΄. συνόδου ϛ΄ κανὼν ι΄. κγ΄. κδ΄. ν΄. να΄. συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν δ΄. Βασιλείου κανὼν ιδ΄. ιζ΄. κθ΄.

κείμενον.

Ἡ λδ΄ διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν, ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς κυβεύων, ἢ κοινωνῶν τοῖς κυβεύουσιν, ἢ παρακαθήμενος, ἢ θέατρον ἢ κυνήγιον θεωρῶν, ἀφορίζεται πάσης ἱερᾶς λειτουργίας, καὶ τῶν σιτηρεσίων αὐτοῦ στερεῖται, καὶ ὁρίζεται αὐτῷ χρόνος εἰς μετάνοιαν, καὶ ἐὰν ἀξίως εἴσω τοῦ χρόνου μετανοήσας φανῇ, ἱερατικῆς ἀξιοῦται φιλανθρωπίας. εἰ δὲ μετὰ τὸν χρόνον ἐπιμένῃ, τελείως ἐκβάλλεται τοῦ κλήρου, καὶ γίνεται βουλευτὴς μετὰ τῆς αὐτοῦ περιουσίας τῆς πόλεως ἧς ἦν κληρικὸς, ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης οὐκ ἐχούσης βουλευτήριον, ἢ εἰς τὴν χρησιμεύουσαν ἐκ τῶν πλησιαζουσῶν. εἰ δὲ μὴ ἔχει οὐσίαν, γίνεται ταξεώτης. παραφυλάττουσι δὲ ταῦτα οἱ πατριάρχαι, καὶ οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ ἐκκλησιέκδικοι, καὶ οἱ ἑκάστης διοικήσεως ἔπαρχοι, καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ ἔκδικοι, ταῦτα τοῖς ἱερεῦσι προσαγγέλλουσι. δεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα μετὰ ἀκριβείας ἐπὶ τῶν εὐαγγελίων ζητεῖσθαι, καὶ τοὺς συκοφάντας ἀγανακτεῖσθαι. ποινὰς δὲ διαφέρους ὁρίζει κατὰ τῶν ἀρχόντων, καὶ τῶν ταξεώτων, καὶ τῶν ἐκδίκων, εἰ ταῦτα μαθόντες μὴ προσαγγέλλουσι τοῖς προσφόροις ἱερεῦσιν. ἡ μέντοι β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐπὶ τριετίαν εἶπεν αὐτοὺς τῆς λειτουργίας κωλύεσθαι, καὶ μοναστη-

κῶς πόμα πρὸς φίλτρον ἢ ἐμβλωθρίδιον χωρὶς δόλου δῶ, εὐτελὴς μὲν ὤν, μεταλλίζεται, τίμιος δὲ ἐξορίζεται μετὰ μερικῆς δημεύσεως. ἐσχάτῃ δὲ τιμωρίᾳ ὑπάγεται ἐὰν τις ἐκ τούτου τελευτήσῃ.

σχόλιον.

Τὸ γ΄. διάτ. ἐστι τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κεφ. θ΄. τὰ αὐτὰ λέγον. τὸ κη΄. διάτ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου ἀνετέθη εἰς τὰ βασιλικά, καὶ τὸ λη΄. διάτ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ μη΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι θέμα ς΄. τοῦ λη΄. κεφ. τοῦ να΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη ἀνέγνωσθι καὶ τοὺς κειμένους κανόνας ἐν τῷ κ΄. κεφ. τοῦ ιγ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος τοῦ διδάσκοντος περὶ ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, μαθηματικῶν, μαντέων, καὶ περιάπτων.

κεφάλαιον κς΄.

Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν τυπτόντων, ἢ φονευόντων, ἀποστόλων κανὼν κζ΄. ξς΄. συνόδου α΄. καὶ β΄. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν θ΄. Βασιλείου κανὼν νέ.

κείμενον.

Ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἀπαγορεύει μὲν τοῖς ἐπισκόποις πλήττειν χερσὶν οἰκείαις, οὐχ ὅρον δὲ τινα, γενικῶς δὲ περὶ παντὸς τύπτοντος, ἢ ὑβρίζοντος ὁ πολιτικὸς διορίζει νόμος. βιβλίον μζ΄. τίτ. ι΄. βιβλίον θ΄. τοῦ κώδικος, τίτ. λε΄. διδοὺς κατ᾽ αὐτῶν τὴν περὶ ὕβρεως ἀγωγήν, ἥτις καὶ χρηματικῶς κινεῖται, καὶ ἐγκληματικῶς γραφῆς ἀποτιθεμένης, καὶ διορίζεται ποία ἐστὶ τραχεῖα ὕβρις, ποία δὲ ἐλαφρά. περὶ δὲ φονέων διαλαμβάνει ὁ η΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου, καὶ ὁ ις΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ φόνος ἀπὸ τῆς διαθέσεως σκοπεῖται. εἰ σκοπὸν ἔσχε φονεῦσαι. ὅθεν ἐστὶν εὑρεῖν, ὅτι καὶ ὁ πλήξας μέν, μὴ φονεύσας δέ, ὡς φονεὺς τιμωρεῖται, καὶ ὁ φονεύσας οὐ τιμωρεῖται ὡς φονεύς, ἐὰν μόνον ἠθέλησε πλῆξαι. ἡ δὲ τοιαύτη διάθεσις σκοπεῖται ἀπὸ τοῦ πλήξαντος ὀργάνου. καὶ ἐπὶ τοῦ μὲν ἑκουσίου φόνου ἐπὶ μὲν ἐντίμου φονεύσαντος δεπορτατίον καὶ τελεία δήμευσις, ἐπὶ δὲ τῶν εὐτελῶν, ξίφει καὶ θηρίοις παραδοθῆναι, ἐπὶ δὲ τοῦ κατὰ βλακείαν ἤγουν ἀμέλειαν φονεύοντος πενταετὴς ἐξορία, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀκουσίου συγγνώμη δίδοται. ζητῶν οὖν περὶ φόνου, ἀναγίνωσκε τοὺς εἰρημένους τίτ. σὺν τοῖς αὐτῶν παρατίτλοις, εἴρηται δὲ γενικῶς βιβλίῳ μη΄. τίτ. ιθ΄. διατ. ε΄. ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς ἐγκλήμασι δεῖ ζητεῖν εἰ ἐκ προνοίας, ἢ κατὰ τύχην ἥμαρτε. καὶ οὕτως, ἢ πρὸς τὸν νόμον, ἢ πραυτέραν τιμωρίαν ἐπιφέρειν. καὶ διάτ. ια΄. ὅτι ἢ ἀπὸ προνοίας τις ἁμαρτάνει, ὡς ὁ φατρίαν συνιστῶν, ἢ ἐξ ὁρμῆς, ὡς ὁ θυμούμενος, ἢ κατὰ τύχην, ὡς ὁ ἐν θήρᾳ κατὰ θηρίου ῥίψας, καὶ φονεύσας ἄνθρωπον.

μάχῳ τινι ὤν τις, ἐνέχονται τῷ περὶ ὕβρεων νόμῳ. εἰ δὲ καὶ ἀστρολογίαν ἢ ἑτέραν μαντείαν ἀπηγορευμένην μετιὼν, ἐρωτηθεὶς εἴπῃ κλέπτην τὸν μὴ ὄντα, ὑπόκειται ταῖς διατάξεσι. βιβλίον μη΄. τίτ. η΄. διάτ. β΄. τῷ περὶ φονέων νόμῳ κατέχεται ὁ διὰ τὸ φονεῦσαι ἄνθρωπον, ποιῶν φάρμακον, ἢ πιπράσκων, ἢ ἔχων. εἰσὶ δὲ φάρμακα, καὶ τὴν ὑγίειαν ἐμποιοῦντα, καὶ τὰ λεγόμενα φίλτρα. εἰ δὲ καί τις μὴ κακῷ λογισμῷ παράσχῃ γυναικὶ συλληπτικὸν, καὶ τελευτήσῃ ἡ λαβοῦσα, ἐξορίζεται, καὶ ὁ πιγμεντάριος προπετῶς διδοὺς τινὶ κώνειον, ἢ σαλαμάνδραν, ἢ ἀκόνιτον, ἢ πιτυοκάμπην, ἢ βούπρηστιν, ἢ μανδραγόραν, ἢ κανθαρίδας.

σχόλιον.

Η ιη΄. διάτ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ κεφ. μζ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη, ἄνευ τοῦ κεφαλικῶς τιμωρεῖσθαι τὸν ἰουδαῖον, τοῦτο γὰρ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. τὸ ζ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ θέμα ζ΄. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου λέγον, ὁ μὴ φονεύσας ἀλλὰ αἰτίαν θανάτου δεδωκὼς τῇ ἰμφακτούμ, οὐ τῷ ἀκυιλίῳ ὑπόκειται, ὡς ὁ δεδωκὼς φάρμακον ἀντὶ ἰατρείας, ἢ ξίφος τῷ μαινομένῳ. τὸ η΄. διάτ. ἐστὶ η΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου, ὡσαύτως καὶ τὸ θ΄. τὸ δ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ ι΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ θέμα β΄. τοῦ δ΄. κεφ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ μβ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον, ἐξῃρημένων τῶν χρεῶν τὰ λοιπὰ πράγματα κατάγονται εἰς τὸ διαιρεῖν τῇ φαμιλίᾳ τοῦ κλήρου δικαστήριον, καὶ τὰ κακὰ φάρμακα, καὶ τὰ μαγικὰ βιβλία καὶ τὰ ὅμοια, ἀλλὰ ὀφφικιόν ἐστι τοῦ δικαστοῦ παραχρῆμα τὰ τοιαῦτα φθείρειν. οὐ διαιρεῖ δὲ τὰ ἀπὸ ἱεροσυλίας κτηθέντα, ἢ τὰ ἀπὸ δήμου κλαπέντα, ἢ βίας κτηθέντα, ἢ ἐφόδου. πρόσχες τοίνυν ὅτι ἐν μὲν τοῖς διγέστοις γέγραπται μὴ διαιρεῖσθαι τὰ μαγικὰ βιβλία, καὶ τὰ κακὰ φάρμακα. ὁ δὲ βασιλικὸς λέγει διαιρεῖσθαι ταῦτα, καὶ ἔστι κατὰ πολὺ ἀκριβέστερον τὸ τοῦ βασιλικοῦ. καὶ ταῦτα γὰρ ὡς ὑπὸ δεσπότας γινόμενα, καλῶς διαιροῦνται. ἑτέρου δὲ λόγου ἐστὶ τὸ καίεσθαι αὐτὰ ὀφφικίῳ τοῦ δικαστοῦ διὰ τὸ μή τινας ἐκ τούτων βλαβῆναι. τὸ λε΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ ιη΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ θέμα γ΄. τοῦ λε΄. κεφ. τοῦ α΄. τιτ. τοῦ ιθ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ὁμοίως ἔχον. τὸ ιε΄. διάτ. τοῦ ι΄. τίτ. τοῦ μζ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἐστὶ κεφ. ιε΄. τοῦ κα΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ λέγον, ἄνευ τοῦ ὑπόκεισθαι ταῖς διατάξεσι τὸν δι᾽ ἀστρολογίας, ἢ ἑτέρας μαντείας εἰπόντα κλέπτην τὸν μὴ ὄντα. τοῦτο γὰρ οὐκ ἐτέθη εἰς τὸ αὐτὸ κεφ. ἀλλὰ εἰς θέμα η΄. τοῦ αὐτοῦ κεφ. τὸ β΄. διάτ. τοῦ η΄. τιτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. γ΄. τοῦ λθ΄. τιτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ σχεδὸν λεγόμενα ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐχαράχθησαν. ὁ δὲ βασιλικὸς προστίθησι τὴν μετὰ δημεύσεως ἐξορίαν κατὰ τῶν ποιούντων τὰ φίλτρα. τὰ δὲ γραφέντα περὶ τοῦ πιγμενταρίου ἀντετάχθησαν εἰς τὸ γ΄. θέμα τοῦ αὐτοῦ γ΄. κεφ. λέγοντος, καὶ ὁ πιγμεντάριος προπετῶς διδοὺς τινὶ κώνειον, ἢ σαλαμάνδραν, ἢ ἀκόνιτον, ἢ πιτυοκάμπην, ἢ βούπρηστιν, ἢ μανδραγόραν, ἢ κανθαρίδας.

κείμενον.

Διάτ. ιγ΄. ὁ ποιῶν θυσίας ἀπηγορευμένας, τῷ περὶ φονέων νόμῳ ὑπόκειται. βιβλίον μη΄. τίτ. ιθ΄ διάτ. κη΄. οἱ φαρμακοὶ ἀξιωματικοὶ ὄντες, δεπορτατεύονται. οἱ δὲ λοιποὶ εἰς κεφαλὴν τιμωροῦνται. διάτ. λη΄. ὁ δεδω-

τρίοις ἀναζητεῖν θησαυρὸν, μήτε ὡς εὑρὼν αὐτὸς θησαυρὸν, μήτε ὡς ἑτέρου τινὸς εὑρόντος διδότω δεήσεις, εἰ μὲν γὰρ ἐν ἰδίοις τόποις τις χωρὶς πάσης μυσαρᾶς θυσίας, ἢ ἄλλης τινὸς τέχνης νόμοις ἀπηγορευμένοις εὕρῃ θησαυρὸν τοῦτ' ἔστι χρήματα ἀποτεθέντα παρά τινων ἠγνοημένα τῷ χρόνῳ, κεχρήσθω τοῖς εὑρεθεῖσιν ἀδεῶς, καὶ μὴ τὴν τοῦ θεοῦ φιλοτιμίαν εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ συκοφαντίαν περιτρεπέτωσαί τινες. ἐπειδὴ τοίνυν τοῦτο νόμῳ ἐπιτέτραπται, καὶ περιττὸν ἐστι δεήσεις ἐπιδιδόναι περὶ τούτου, ὡς τοῦ βασιλέως τὰς πάντων δεήσεις προφθάνοντος. ἐν ἀλλοτρίῳ δὲ τόπῳ μηδὲ ἄκοντος, μήδε βουλομένου τοῦ δεσπότου, ἢ ἀγνοοῦντος τολμάτω τις ἀναζητεῖν θησαυρὸν, ἀλλὰ εἴτε δέησιν ἐπιδεδωκὼς, εἴτε καὶ χωρὶς δεήσεως ἐρευνήσας παρὰ τοῦτον τὸν νόμον εὕρῃ τις ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ θησαυρὸν, διαφερέτω μὲν τῷ δεσπότῃ τοῦ τόπου τὰ εὑρεθέντα, ὁ δὲ εὑρὼν ὡς παραβὰς τὸν νόμον σφοδρῶς τιμωρείσθω. ἐὰν δὲ οὐδὲ ζητήσας, οὐδὲ δεήσεις ἐπιδεδωκὼς ἀλλὰ ἐν τῷ τυχὸν ἀροτριῶν τὴν γῆν ἢ ἄλλως πῶς γεωργῶν τὴν ἀλλοτρίαν γῆν ἢ κατὰ σπουδὴν ἐρευνῶν εὕρῃ τις ἐν ἀλλοτρίῳ τόπῳ θησαυρὸν, τὸ μὲν ἥμισυ τῶν εὑρεθέντων αὐτὸς κερδαινέτω, τὸ δὲ ἥμισυ διδότω τῷ δεσπότῃ τοῦ τόπου. ζήτει καὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν ιε'. τίτ. α'. κεφ. ξ. ἡ α'. διάτ. τοῦ ζ. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κγ'. τῶν νδ'. τίτ. τοῦ ξ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ῥητῶς ὡς ἐγράφη. ἡ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου, ἔστι κεφ. κδ'. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. ἡ γ'. διάτ. ἔστι κεφ. κε'. οὕτως ἔχον, ὁ προδιδοὺς τὸ ἅγιον βάπτισμα οὐ μαρτυρεῖ, οὔτε διατίθεται, οὔτε ἄλλον διαδέχεται, ἀποστάτης γὰρ νοεῖται. πρόσχες δὲ ὅτι τὸ κείμενον ἐν τῷ πλάτει περὶ τοῦ μὴ συναναστρέφεσθαι τοῖς ἀνθρώποις τοὺς τοιούτους, καὶ περὶ τοῦ μὴ ἔχειν αὐτοὺς καιρὸν μετανοίας, οὐ προσετέθη ἐν τοῖς βασιλικοῖς, ἀλλ' ἐδιώχθη ὡς ἀφιλανθρωπότερον. εὐχαριστέον δὲ τῷ συνθεμένῳ τὰ βασιλικὰ, καὶ διὰ τοῦτο, ἡ λζ'. ἰουστινιάνου νεαρὰ ἡ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς οὐ κατεστράφη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δ'. διάτ. τοῦ διαληφθέντος ζ. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κς'. τοῦ ῥηθέντος νδ'. τίτ. τοῦ ξ. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. ἡ ε'. διάτ. ἔστι κεφ. κζ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τὰ αὐτὰ διεξιὸν, καὶ ἡ ς'. διάτ. ἔστι κεφ. κη'. τοῦ τούτου τίτ. ὁμοίως παρακελευόμενον.

κείμενον.

Βιβλίον α'. τίτ. θ'. διάτ. ιη'. ἰουδαῖος τὸν μὴ ὄντα τῆς αὐτοῦ θρησκείας ἐναντίᾳ διδασκαλίᾳ μεταγαγὼν εἰς αὐτὴν, δημεύεται καὶ κεφαλικῶς τιμωρεῖται. διαλαμβάνει δὲ περὶ τῶν τοιούτων, καὶ ἐν τοῖς διγέστοις, φησὶ γὰρ βιβλίον θ'. τίτ β'. διάτ. ζ. ὅτι ὁ φάρμακον ἀντὶ ἰατρείας δόλῳ δεδωκὼς, ὑπόκειται εἰς τὴν αὐτοῦ τιμὴν, ὡς αἰτίαν θανάτου παρασχών. ἴσθι δὲ ὅτι χώρα τῷ ἐγκλήματι καὶ εἴ τις προπετῶς δοίη φάρμακον ὡς διάτ. η'. ὁμοίως καὶ περὶ ἰατραίνης διάτ. θ'. βιβλίον ι'. τίτ. β'. διάτ. δ'. οὐ διαιροῦνται μεταξὺ τῶν κληρονόμων, τὰ ἐν τῇ κληρονομίᾳ εὑρεθέντα κακὰ φάρμακα, ἢ μαγικὰ βιβλία, ἢ τὰ ὅμοια, ἀλλὰ κατὰ δοκιμασίαν τοῦ δικαστοῦ φθείρονται. βιβλίον ιη'. τίτ. α'. διάτ. λε'. τὰ κακὰ φάρμακα οὐ πιπράσκονται, εἰ μέντοι δεχόμενα μίξιν χρησιμεύουσιν ὡς ἐπὶ τῆς ἀντιδότου πιπράσκονται. βιβλίον μζ. τίτ. ι'. διάτ. ιη'. οἱ παραφρονῆσαί τινα φαρ-

ὁμολογοῦντας. ζήτει καὶ βιβλίον ξ΄. τίτ. ν΄. κεφ. α΄. θέμα ζ΄. λέγον, οὐ δεῖ πιστεύειν καταθέσει τῶν κρινομένων, εἰ μὴ καὶ ἀπόδειξις διδάσκει τὸν δικαστήν. καὶ τοῦ θ΄. βιβλίου τίτ. δ΄. κεφ. α΄. καὶ τὰ ἐκεῖ παραγεγραμμένα. νγ΄. διάτ. τοῦ μα΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κε΄. τοῦ ν΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον, ἐὰν γυνὴ ἐγκαλεῖται ὡς φαρμάκοις φονεύσασα τὸν ἴδιον ἄνδρα, καὶ δοῦλοι κατ᾽ αὐτῆς οὐ μόνον ἴδιοι ἀλλὰ καὶ ἀλλότριοι ἐξετάζονται, πρότερον δὲ οἱ ἀλλότριοι, καὶ ἐὰν δεῖγμα δειχθῇ ἀληθὲς, καὶ αὐτὴ ἡ γυνὴ βασανίζεται. ὁ ις΄. διάτ. τοῦ μζ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. νς΄. τοῦ να΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου λέγον, μὴ προχείρως ὁ ἄρχων κεφαλικὴν τιμωρίαν ἐκφερέτω εἰ μὴ πρότερον ὁ ἐναγόμενος διὰ τῆς οἰκείας ὁμολογίας, ἢ διὰ τῆς τῶν μαρτύρων ἐρωτήσεως ἤτοι τῶν βασάνων οὕτως ἐλεγχθῇ, ὥστε σχεδὸν μηδὲ ἑαυτῷ δύνασθαι ἐναντιοῦσθαι. πλὴν καὶ τὸ παρὸν κεφ. πρὸς τὸ ζ΄. θέμα τοῦ κ΄. κεφ. τοῦ ν΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου ἑρμήνευσον.

κείμενον.

Καὶ βιβλίου ι΄. τίτ. ιε΄. διάτ. α΄. ὅτι ἔξεστιν ἑκάστῳ ἐν τῷ ἰδίῳ τόπῳ ζητεῖν θησαυρὸν ἄνευ θυσιῶν, ἢ τινος παρανόμου τέχνης, καὶ ἀπολαύει ὁ εὑρίσκων, καὶ περὶ τῶν τοιούτων οὐκ ἔξεστι προσαγγέλλειν. περὶ δὲ ἀποστατῶν φησὶν ὁ ζ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος διάτ. α΄. ὅτι ὁ ἀπὸ χριστιανῶν γινόμενος ἰουδαῖος δημεύεται. διάτ. β΄. ὁ λέγων τὸν πλουτήσαντα μὴ δύνασθαι διατίθεσθαι, διὰ τὸ ἀπὸ χριστιανῶν αὐτὸν ἰουδαῖον ἢ ἕλληνα γενέσθαι, ἔσω πενταετίας ἐνάγει. διάτ. γ΄. ὅτι ὁ ἐξ ὀρθοδόξου γινόμενος αἱρετικὸς, οὐ συναναστρέφεται τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐ μαρτυρεῖ, ἢ διατίθεται, ἢ κληρονομεῖ, καὶ οὐκ ἔχει μετάνοιαν ὡς ἐν τοῖς ἄλλοις ἁμαρτήμασιν. ἡ δὲ περὶ τῶν ἐκκλησιῶν Ἀφρικῆς διαλεγομένη λζ΄. νεαρὰ. δίδωσι καιρὸν μετανοίας τοῖς ἐξ ὀρθοδόξων ὑπὸ αἱρετικῶν βαπτισθεῖσι. διάτ. δ΄. ὅτι ὁ χριστιανὸς ἀποστὰς, καὶ θύσας, ἢ ἐντελλόμενος ἑτέρῳ θῦσαι, παρὰ παντὸς κατηγορεῖται, μὴ ἀντιτιθεμένου χρονίαν παραγραφήν. καὶ ὅτι δωρεῖται ἐξ ὅτου ἀποστῇ, οὔτε ἐν σχήματι πράσεως περιγράφει τὸν νόμον, οὔτε διατίθεται, ἀλλ᾽ ἐξ ἀδιαθέτου πάντα τοῖς αὐτοῦ συγγενέσιν ἁρμόζει, οἷς καὶ μετὰ θάνατον ἐφεῖται κατηγορεῖν, εἰ καὶ μὴ γέγονε κατὰ ζῶντος τοῦ μιαροῦ προκατάρξις, καὶ αἱ δωρεαὶ ἀνατρέπονται, καὶ αἱ διαθῆκαι αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀπὸ τοῦ νόμου καλουμένοις ἁρμόζουσιν. διάτ. ε΄. ὁ δοῦλον, ἢ ἐλεύθερον χριστιανὸν ἄκοντα ἢ διὰ συμβουλῆς μεταγαγὼν εἰς ἀθέμιτον θρησκείαν κεφαλικῶς τιμωρεῖται καὶ δημεύεται. διάτ. ς΄. ὀρθόδοξος κληρικὸς, ἢ μοναχὸς, θρησκεύων τὰ Εὐτυχοῦς ἢ Ἀπολιναρίου, ὑπόκειται τοῖς κατὰ αἱρετικῶν νόμοις, καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐξωθεῖται πολιτείας κατὰ τὰ περὶ μανιχαίων νομοθετηθέντα.

σχόλιον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ ιε΄. τίτ. τοῦ ι΄. βιβλίου, ἔστι κεφ. ιγ΄. τοῦ ζ΄. τίτ. τοῦ νς΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, μηδεὶς ἐπιδιδότω δεήσεις ἐφ᾽ ᾧ τι ἐπιτραπῆναι ἐν ἰδίοις τόποις ἢ ἐν ἀλλο-

κϛ΄. τοῦ ιζ. τίτ. τοῦ ζ΄. βιβλίου οὕτως ἔχει, τῇ πρώτῃ τῶν πασχαλίων ἡμερῶν, καὶ μὴ βασιλικῆς ἰδικῆς ἐπὶ τούτῳ καταλαβούσης κελεύσεως, πάντες οἱ ἐν φυλακαῖς ἀπολυέσθωσαν, εἰ μὴ ἄρα ἱερόσυλός ἐστιν, ἢ μοιχὸς, ἢ παρθένων ἅρπαξ, ἢ τυμβωρύχος, ἢ φαρμακὸς, ἢ μονήταν πλάσιν ἐστὶ καταδεξάμενος, ἢ φονεὺς, ἢ πατροκτόνος, ἢ κατὰ βασιλέως, ἢ πόλεως μηχανησάμενος. ἡ δὲ ι΄. ἡ διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ κεφ. ιζ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. Σημείωσαι καὶ ἀπὸ τοῦ παρόντος κεφ. ὅτι οὐδὲ τὸ θηρίοις ἀναιρεῖσθαι τοὺς διὰ δαιμόνων φονεύοντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν, ἐδέξατο ἡ διάτ. ἡ καταστρωθεῖσα ἐν τοῖς βασιλικοῖς, ἀλλὰ καὶ τούτους ξίφει τιμωρεῖσθαι διωρίσατο. πρόσχες δὲ καὶ τῇ ὄπισθεν γεγραμμένῃ ἑρμηνείᾳ ἡμῶν.

κείμενον.

Καὶ τίτ. ια΄. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. ϛ΄. μηδεὶς διὰ σπλαγχνοσκοπίας μαντευέσθω. πικρῶς γὰρ τιμωρεῖται ὁ τῶν ἐνεστώτων, ἢ τῶν μελλόντων παρὰ τὸ κεκωλυμένον ἐκζητῶν τὴν ἀλήθειαν. βιβλίον ε΄. τίτ. ιζ. διάτ. η΄. εὐλόγως ὁ ἀνὴρ εὑρίσκων τὴν αὐτοῦ γαμετὴν φαρμακὸν, ῥεπουδίῳ λύει τὸν γάμον, καὶ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἡ γυνὴ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρὸς ὄντος φαρμακοῦ. ὁμοίως καὶ ἡ περὶ ῥεπουδίων νεαρά. βιβλίον ζ΄. τίτ. ξε΄. διάτ. β΄. ὁ ἐπὶ γοητείᾳ καταδικασθεὶς εἰ μὲν ἀπὸ τεκμηρίων, καὶ μαρτυρίων, καὶ ἰδίας ἐλεγχθῇ καταθέσεως οὐ δύναται ἐκκαλεῖσθαι, εἰ δὲ ἀπὸ μαρτύρων, καὶ δικαιωμάτων, καὶ ἄλλων τεκμηρίων, οὐ μὲν ἐξ οἰκείας καταθέσεως, ἢ φόβῳ τῶν βασάνων κατέθετο, δύναται ἐκκαλεῖσθαι. βιβλίον θ΄. τίτ. μα΄. διάτ. γ΄. πρῶτοι βασανίζονται οἱ ἀλλότριοι δοῦλοι, καὶ ὅτι δόξουσι λέγειν πιθανὰ περὶ τοῦ ἐγκλήματος, τότε ὁ λεγόμενος φαρμάξαι βασανίζεται, καὶ τίτ. μζ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. ιϛ΄. οὐ δεῖ ψηφίζεσθαι περὶ γοήτων, ἕως ἂν ἀποδειχθῇ τὸ ἔγκλημα διὰ καταθέσεως τοῦ κατηγορουμένου, καὶ βασάνων καὶ συμφώνων καταθέσεων.

σχόλιον.

Ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ κεφ. ζ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον, μηδεὶς ὕπαρ καὶ ἔγκατα καθορῶν ζητείτω τὰ μέλλοντα τὴν ἐκ τῆς σταυρώσεως τιμωρίαν ἀγωνιῶν. ἡ κ΄. διάτ. τοῦ ιζ. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ ὡς ἀρκούσης τῆς περιεχομένης ἐν τῇ περὶ ῥεπουδίων ριζ. νεαρᾷ τῇ κειμένῃ ἐν βιβλίῳ κη΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. ζ. καὶ τῇ ριζ. τῇ κειμένῃ. ὁμοίως αὗται γὰρ διδάσκουσι διαζεύγνυσθαι τοὺς ὁμοζύγους, καὶ ἐκ τοῦ βουλεῦσαι θάτερον ἐξ αὐτῶν διὰ γοητείας, ἢ φαρμακείας κατὰ τῆς τοῦ ἑτέρου ζωῆς. ἡ β΄. διάτ. τοῦ ξε΄. τίτ. ζ. βιβλίου, ἐστὶ κεφ. ρλϛ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον οὕτως, οἱ φανερῶς ἐπὶ ἁμαρτήμασιν ἐλεγχθέντες, καὶ καταθέμενοι οὐκ ἔτι δύνανται ἐκκαλέσασθαι. ὅτι δὲ χρὴ προσεκτικῶς πιστεύειν τῇ φωνῇ τῶν κρινομένων. καὶ σημείωσαι ὅτι κἂν τὸ πλάτος περὶ μόνου τοῦ ἐπὶ γοητείᾳ καταδικασθέντος διελάμβανεν, ἀλλ᾽ ὁ τὰ βασιλικὰ συνθέμενος περὶ πάντων τοῦ ἐπὶ ἁμαρτήμασι κριθέντος τὸ νόμιμον ἐξέθετο. σημείωσαι δὲ καὶ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ τέλει, περὶ τοῦ μὴ πιστεῦσαι εὐχερῶς τοὺς καθ᾽ ἑαυτῶν ὁμολο-

σεις ταῖς νεαραῖς ἐπὶ τὸ φιλανθρωπότερον τοὺς νόμους ἑρμηνεύεσθαι, καὶ οὕτω τὰς ἀποφάσεις γίνεσθαι. μὴ γοῦν θαυμάσῃς ὅτι ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδος ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Ὀξείτ. διέγνω, καὶ ἐπέτρεψε καυθῆναι βογομίλους. εἰκὸς γάρ ἐστι μὴ πρακτευθῆναι τότε τοὺς νόμους, καὶ μᾶλλον ὅτι τότε ἀμεταθέτως ἔχοντες τῆς οἰκείας αἱρέσεως οἱ βογόμιλοι ὡς μαρτύριον προσήσπαζον τὴν καῦσιν. ἐγὼ δὲ εἰδὼς μηδένα κανόνα ἐπιτρέψαι ποτὲ τιμωρίαν, ὅτι μηδὲ οἶδεν ὁ ἐκκλησιαστικὸς νόμος σωματικὰς ποινάς, ἀλλ᾽ ὁ πολιτικός. καὶ ἔτι θαυμάζω πῶς τοιαύτην διάγνωσιν τότε ἡ σύνοδος ἐξέθετο, ἐκκόπτειν γὰρ ἐκ τοῦ σώματος τῶν χριστιανῶν τοὺς αἱρετικοὺς δεδιδάγμεθα, τιμωρεῖν δὲ αὐτοὺς οὐκ ἐμάθομεν, ἀλλὰ ἀμεταθέτους ὄντας παραδιδόναι τῷ πολιτικῷ νόμῳ, καὶ παρὰ τῶν ἀρχόντων τὰς κατὰ τούτων ἀποφάσεις ἐκφέρεσθαι.

κείμενον.

Διάτ. ϛ΄. οἱ τὰ στοιχεῖα παραθοσεντες, ἢ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν διὰ δαιμόνων φονεύοντες θηρίοις ἀναιροῦνται. διάτ. ζ. πανταχοῦ μὲν ἁμαρτήματα μισαρά ἐστιν, ἐν δὲ τῇ βασιλευούσῃ οἱ διερχόμενοι γόητες ἢ μάντεις ἢ ἐν ἀφηγήσει ὀνείρων μαντευόμενοι ἢ οἰωνοσκόποι, βασανίζονται καὶ ξέονται ὄνυξιν, καὶ τοῖς ἐλέγχουσιν ἀνθιστάμενοι, προνόμια ἔχειν οὐ δυνάμενοι. διάτ. η΄. ἴσον ἐστὶ τὰ ἀπηγορευμένα μαθεῖν καὶ διδάσκειν. διάτ. θ΄. ὁ εἰδὼς γόητά τινα, καὶ καταχωρῶν αὐτὸν ἐπὶ γοητείᾳ, παραδιδότω. εἰ δὲ ἡνίοχος ἤ τις ἕτερος παρὰ ταῦτα ποιήσῃ, ἢ λατρείως αὐτὸν τιμωρήσεται, ἐσχάτως τιμωρεῖται. ὑπολαμβάνεται γὰρ ταῦτα πρᾶξαι ὡς εἰς ἐχθρόν, ἢ ἵνα ἐκεῖνος μὴ δημοσιεύσῃ τοὺς συνίστορας, λέγει δὲ καὶ βιβλίον α΄. τοῦ κώδικος τίτ. ζ. διάτ. γ΄. ὅτι οἱ γόητες καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πασχαλίας, ἐγκλείονται καὶ δεσμοῦνται. καὶ διάτ. ι΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι οἱ μαθηματικοὶ μὴ καίοντες τὰς βίβλους αὐτῶν, προσιόντες τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει τῶν ἐπισκόπων πάσης ἀπωθοῦνται πόλεως, εἰ δὲ ἐν πόλει εὑρεθῶσιν, ἢ τὰ τῆς ἰδίας θρησκείας δημοσιεύοντες, δεπορτατεύονται.

σχόλιον.

Ἡ ϛ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ τοῦ λθ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν κεφ. κϛ΄. οὕτως ἔχον, οἱ εἰς βλάβην ἀνθρώπων δαίμονας ἐπικαλούμενοι ξίφει τιμωρείσθωσαν. ἡ ζ΄. διάτ. ἐστὶ κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. βιβλίου κζ΄. λέγον οὕτως, οἱ ἀξιωματικοὶ οὐχ ὑπόκεινται βασάνοις εἰ μὴ ἐπὶ τῆς καθοσιώσεως. εἰ δὲ καί τινες εὑρεθῶσι γόητες, ἢ οἱανδήποτε μαντείαν ἐπαγγελλόμενοι μαντείαν μηδενὶ προνομίῳ ἀξιώματος κεχρήσθωσαν. πρέπει γὰρ τῷ γινομένῳ παρ᾽ αὐτῶν ἁμαρτήματι τὸ τιμωρεῖσθαι αὐτούς, ἐὰν ἐν τῷ κομιτάτῳ τοιοῦτον ἁμαρτήσουσι. ἴδε γοῦν ὡς καὶ ἐνταῦθα παρείθη τὸ τῶν οἰωνοσκόπων καὶ τὸ τῶν μαντευομένων δι᾽ ὀνείρων. καὶ ἐκολάσθη πλατύτερον τὸ ὁπωσδήποτε μαντεύεσθαι. ὡσαύτως παρείθη καὶ τὸ ξέεσθαι τοὺς ἀρνουμένους πάντως κατὰ τὴν καθόλου παράδοσιν τὴν ἀπαιτοῦσαν ἀποδεικνύειν τοὺς κατηγόρους. ἡ η΄. διάτ. ἐστὶ κεφ. κη΄. τοῦ αὐτοῦ λθ΄. τίτ. οὕτως ἔχον ὡς συνοψίσθη. ἡ θ΄. διάτ. ἐστὶ κεφ. τελευταῖον τοῦ λθ΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ ξ΄. βιβ. τὰ αὐτὰ διεξιόν. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβ. τοῦ κώδικος, ἐστὶ κεφ.

καὶ τίτ. κεφ. κβ΄. καὶ κγ΄. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου κεφάλαιον κγ΄. πλὴν οὐκ ἐγράφη ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὡς εἶχε λέξεως πρότερον ἀλλ᾽ οὕτω φησί, καὶ τὸ διὰ θυσιῶν μαντεύεσθαι, ὁ δὲ τοιοῦτος ξίφει τιμωρείσθω. καὶ ὁ τοῦτον προτρεψάμενος, ἢ παρακλήσει, ἢ μισθῷ, ἐξορίᾳ καὶ δημεύσει ὑπόκειται. καὶ ὁ κατηγορῶν τούτου τοῦ ἐγκλήματος οὐκ ἔστι δηλάτωρ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπάθλου ἀξιοῦται. βλέπε δὲ ὅτι τὸ φιλανθρωπότερον μετέπεσον τὰ παλαιότερα νόμιμα, καὶ οὐχ ὡς εἶχον δυνάμεως πρότερον κατεστρώθησαν ἐν τῇ ἀνακαθάρσει. ἀφῃρέθη γὰρ καὶ τὸ καίεσθαι τοὺς αὐτουργοὺς, καὶ τὸ δεπορτατεύεσθαι τοὺς προτρεψαμένους. ὡσαύτως παρεῖθη καὶ τὸ τῶν οἰωνοσκόπων, καὶ τὸ μὴ εἰσιέναι τινὰ ἐκ τούτων πρός τινα, κἂν ᾖ φίλος αὐτοῦ. ἐκωλύθη δὲ μόνον τὸ διὰ θυσιῶν μαντεύεσθαι. σημείωσαι δὲ τοῦτο. ἡ δ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τῶν βασιλικῶν κεφ. κδ΄. πλὴν οὐδὲ τοῦτο κατεστρώθη ὡς ἔκειτο ἐν τῷ πλάτει, ἀλλὰ παρεῖθη τὸ μὴ τιμωρεῖσθαι τοὺς πρὸς θεραπείαν τῶν σωμάτων, ἢ πρὸς εὐετηρίαν τῶν καρπῶν ποιοῦντάς τι μαγικὸν, καὶ ἐπέχοντας βροχὴν, ἢ χάλαζαν. καὶ κατεστρώθη τὸ κεφ. οὕτω. ἡ διάτ. φησὶ τὸν ἐπιτηδευσάμενον γοητείαν ἕλκουσαν εἰς ἔρωτα τοὺς σώφρονας λογισμοὺς, ἢ κατὰ σωτηρίας ἀνθρώπων μηχανησάμενον δημεύσει καὶ ἐξορίᾳ τιμωρεῖσθαι. μὴ προσέχῃς δὲ τοῖς ἐν τῷ κειμένῳ γεγραμμένοις, ἀλλὰ τοῖς τεθεῖσιν ἐν τῷ βασιλικῷ ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν νόμων, καὶ ἀπὸ τῶν ἐντὸς κειμένων κανόνων ὥρισται τιμωρεῖσθαι μὴ μόνον τοὺς διά τινα αἰτίαν μαγικά τινα ποιοῦντες, ἀλλὰ καὶ τοὺς προσερχομένους αὐτοῖς, κἂν δῆθεν ἀγαθοῦ τινος χάριν ποιῶσι ζήτησιν, ὡς ὅταν περὶ εὐφορίας καρπῶν ἐρωτῶσιν. ὡσαύτως καὶ ἡ ε΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. τοῦ κώδικος, ἐστὶ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. τῶν βασιλικῶν κεφ. κε΄. οὕτω φάσκον, μηδεὶς ἐρωτάτω τινὰ μαντικὴν ἐπαγγελλόμενον: οἱ δὲ χαλδαῖοι καὶ οἱ μάγοι μηδὲ ἐν αὐταῖς ταῖς μαντείαις ἑαυτοὺς παρεχέτωσαν, ἀλλὰ κεφαλικῶς τῇ διὰ σιδήρου τιμωρίᾳ ὑποκείσθωσαν. Σημείωσαι ἀπὸ τῶν κατεστρωθεισῶν διατ. ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ παρόντος κεφ. ὅτι κἂν ὑπὸ τῶν διγέστων, καὶ ἀπὸ τῶν κωδίκων τῶν πρὸ τῆς ἀνακαθάρσεως πολιτευομένων τῇ κεφαλικῇ τιμωρίᾳ περιείχετο καὶ τὸ καίεσθαι, καὶ ἀποτέμνεσθαι καὶ φουλκίζεσθαι, ἀλλὰ ὁ ποιήσας τὴν ἀνακάθαρσιν τῶν νόμων βασιλικῶν, καὶ συνθέμενος τὰ βασιλικὰ οὐκ ἐδέξατο ταῦτα, ἀλλὰ τὰς ἀπὸ τῶν κωδίκων διατάξεις κατεστρώσας ἐν τοῖς βασιλικοῖς τὰ τρία ταῦτα οὐ προσέθετο. μὴ γοῦν ἐναντιωθῇς τοῖς ἐν τῷ να΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου κειμένοις νόμοις, διγέστοις οὖσι, καὶ λέγουσι κεφαλικὴν εἶναι τιμωρίαν, καὶ τὸ καίεσθαί τινας, ἀποτέμνεσθαι, καὶ φουλκίζεσθαι. εἰ γὰρ αἱ διατάξεις αἱ μεταγενέστεραι αἱ ταῦτα διορίζουσαι οὐκ ἐδέχθησαν, πολλῷ πλέον τὰ δίγεστα. πρόσεχε δὲ τοῖς ἐν τῷ λθ΄. κεφ. κατεστρωμένοις νόμοις μεταγενεστέροις οὖσι, καὶ μὴ τοῖς διγέστοις ὡς παλαιοτέροις καὶ σχολάσασι. Σημείωσαι καὶ ἀπὸ τοῦ παρόντος κε΄. κεφ. ὅτι ὥσπερ τὸ καίεσθαί τινας οὐκ ἐδέξατο ὁ βασιλεὺς καθὼς εἴπομεν εἰς τὴν τοῦ παρόντος κεφ. ἑρμηνείαν, οὕτως οὐδὲ τὸ ἀποτέμνεσθαι ἤτοι ἀποκεφαλίζεσθαι τοὺς χαλδαίους, καὶ τοὺς μάγους, ἀντὶ τούτου διὰ σιδήρου τιμωρία ἐτράπη. ἁπλῶς δὲ συναγαγὼν καὶ ἀπὸ ἄλλων πολλῶν οὐ μὴν δὲ καὶ ἀπὸ τούτων μὴ εἶναι τιμωρίαν κεφαλικὴν τὸν ἀποκεφαλισμὸν, τὸ καίεσθαι, τὸ φουλκίζεσθαι, τὸ λιθοβολεῖσθαι, τὸ εἰς βυθὸν ῥίπτεσθαι, ἀλλὰ κατ᾽ ἀνθρώπινον θάνατον, τιμωρίαν δὲ κεφαλικὴν εἶναι τὸν περιορισμὸν, τὴν τύφλωσιν, τὴν ἐκτομὴν τῆς χειρὸς, καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα καὶ εἰς τροφῆς καιρὸν διδόασι τῷ τιμωρουμένῳ, καὶ τὴν ἐπιπλασμένου ἀπόστασιν, διὰ τὸ ἐπὶ πολὺ τιμωρεῖσθαι, εἶτα ὅτι ὅσα νόμιμα εὑρίσκονται ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὑπεναντία τῇ παρούσῃ διδασκαλίᾳ δίγεστά εἰσι, καὶ οὐκ ὀφείλουσι κρατεῖν. νενόμισται γὰρ προτιμοτέρας εἶναι τὰς διατάξεις τῶν διγέστων ἔνθα περὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἑνὸς νομοθετοῦσί τι. καὶ ὅτι τοῖς νόμοις δοκεῖ καὶ πά-

πν ἢ θνησιμαῖον, ἀποςόλων κανὼν ξγ΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν γ΄, συνόδου ϛ΄. κανὼν ξζ.

κεφάλαιον. κβ΄.

Περὶ τοῦ τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους καὶ διακόνους, καὶ πάντας τοὺς τὰ ἱερὰ ψηλαφῶντας, ὀφείλειν ἀπέχεσθαι τῶν οἰκείων γαμετῶν, συνόδου Καρθαγένης κανὼν γ΄. δ΄. κέ. ό. συνόδου ϛ΄. κανὼν ιβ΄. ιγ΄.

κεφάλαιον κγ΄.

Περὶ κληρικοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς, ἀποςόλων κανὼν πεντηκοςὸς ἕβδομος.

κεφάλαιον κδ΄.

Περὶ κληρικοῦ ἑαυτὸν ἀκρωτηριάζοντος, ἀποςόλων κανὼν κγ΄. συνόδου Νικαίας κανὼν α΄. συνόδου α΄. καὶ β΄. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποςόλων κανὼν ή. ἀνάγνωθι ἀνωτέρω τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ ιδ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κεφάλαιον κέ.

Περὶ κληρικῶν ἀποςατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀςρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ περὶ μαντειῶν, καὶ φαρμακειῶν, καὶ περιάπτων, ἀποςόλων κανὼν ξβ΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν α΄. β΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λϛ΄. τοῦ ἁγίου Βασιλείου κανὼν ογ΄.

κείμενον.

Περὶ φαρμακῶν, καὶ μαθηματικῶν, καὶ τῶν ὁμοίων, διαλαμβάνει ὁ ιή. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος διάτ. α΄. ταῦτα, μεῖζόν ἐςι τῷ φαρμάκῳ ἢ ξίφει φονεῦσαι. διάτ. β΄. τὴν γεωμετρίαν χρήσιμόν ἐςιν εἰδέναι, ἡ δὲ μαθηματικὴ ἀπαγορεύεται καὶ κατακρίνεται. διάτ. γ΄. μηδεὶς οἰωνοσκόπος, ἢ ἱερεὺς ἢ τῶν ὑπουργούντων τοιαύτῃ θρησκείᾳ, εἰσίτω πρός τινα ἐν οἱαδήποτε αἰτίᾳ κἂν αὐτοῦ φίλος ᾖ, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς καίεται, καὶ ὁ προτρεψάμενος αὐτὸν δεπορτατεύεται δημευόμενος, καὶ ὁ βουλόμενος κατηγορεῖ. διατ. δ΄. οἱ διὰ μαγείας τῇ σωτηρίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἢ τῇ σωφροσύνῃ ἐπιβουλεύοντες τιμωροῦνται, οὐ μὲν οἱ πρὸς θεραπείαν τῶν ἀνθρώπων ἢ τῶν εὐετηρίαν τῶν καρπῶν ποιοῦντες, οἷον βροχὴν, ἢ χάλαζαν ἐπέχοντες. διάτ. έ. μηδεὶς ἐρωτάτω μάντιν, ἢ θύτην, ἢ οἰωνοσκόπον, μήτε χρηματιζέτω χαλδαῖος, ἢ μαθηματικὸς, ἤ τις παραπλήσιος, ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν ἀποτέμνεται.

σχόλιον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ ιή. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος κεῖται ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ξ. τίτ. λθ΄. κεφ. κά. οὕτως ἔχουσα ὡς συνωψίσθη. ἡ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου, ἔςι τοῦ αὐτοῦ

κεφάλαιον ιγ'.

Πόσοι ἐπίσκοποι καθαιροῦσιν ἐπίσκοπον, συνόδου Κωνσταντινουπόλεως τῆς καὶ τοῦ ἐπισκόπους Ἀραβίας, τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου κανὼν ιβ'. καὶ κ'. περὶ ιβ'. καὶ ς'. καὶ γ'. ἐπισκόπων.

κεφάλαιον ιδ'.

Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν καθαιρεῖται, ἀποστόλων κανὼν γ'. ε'. ς'. ζ'. ια'. κ'. κγ'. κε'. κζ'. κθ'. λ'. λα'. λε'. μβ'. μδ'. με'. μς'. μζ'. μθ'. ν'. να'. νβ'. νγ'. νε'. νθ'. ξ'. ξβ'. ξγ'. ξδ'. ξε'. ξς'. ξη'. ξθ'. ο'. πα'. πγ'. πδ'. συνόδου Νικαίας κανὼν β'. ι'. ιζ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ι'. ιδ'. ιη'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν α'. γ'. δ'. ε'. ιγ'. συνόδου Ἐφέσου κανὼν β'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν β'. ιη'. κζ'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν κα'. συνόδου ς'. κανὼν γ'. δ'. ε'. θ'. ια'. πς'. ϟζ'. Βασιλείου κανὼν ο'.

κεφάλαιον ιε'.

Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ἀφορίζεται, καὶ καθαιρεῖται, ἢ καθαιρεῖται, καὶ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς ἐκκλησίας ἐκκόπτεται, ἀποστόλων κανὼν κε'. κθ'. λ'. ξε'.

κεφάλαιον ις'.

Ἐκ ποίων αἰτιῶν κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀναθεματίζεται, συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιη'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν β'. ζ'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς Γρηγόριον πρεσβύτερον ἐπιστολῆς.

κεφάλαιον ιζ'.

Ὅτι οὐ δεῖ δὶς ἐκδικεῖν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἀποστόλων κανὼν κε'. Βασιλείου κγ'. λβ'. να'.

κεφάλαιον ιη'.

Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν τελείως ἐκβάλλεται, ἀποστόλων κανὼν κη'. λα'. ξβ'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν δ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λς'. συνόδου ς'. κανὼν κα'.

κεφάλαιον ιθ'.

Πότε τις καθέδρας μὲν ἢ στάσεως ἱερατικῆς μετέχει, οὐκ ἐνεργεῖ δέ τι τῶν λοιπῶν, συνόδου Ἀγκύρας κανὼν α'. β'. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ'. συνόδου ς'. κανὼν γ'. κς'. Βασιλείου κανὼν κζ'. ο'.

κεφάλαιον κ'.

Περὶ τοῦ μὴ πιστεύεσθαι τὸν ἐπίσκοπον λέγοντα ἰδιαζόντως αὐτῷ τὸν κληρικὸν συνομολογῆσαι τὸ ἁμάρτημα, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρλβ'.

κεφάλαιον κα'.

Περὶ ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ ἐσθίοντος κρέα ἐν αἵματι, ἢ θηριάλω-

κείμενον.

Ἡ ιδ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου λέγει, ὅτι ὁ κατὰ δοκιμασίαν ἐπισκόπων ἐκβληθεὶς ἐπισκοπῆς, ἐὰν τι ποιῇ ταραχῶδες, καὶ θέλῃ ἐπιβῆναι τῇ αὐτῇ ἐπισκοπῇ, πόῤῥω τῆς πόλεως ρ΄. μίλια ἐκβάλλεται, καὶ οὐκ ἔχει ἄδειαν προσιέναι βασιλεῖ ἢ λαμβάνειν ἀντίγραφον, ἀλλ᾽ εἰ καὶ λάβῃ οὐκ ἀπολαύει. καὶ ὁ βοηθῶν αὐτῷ ἀγανακτεῖται. καὶ ἡ κγ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐκβάλλει Εὐτυχέα. καὶ ἡ ε΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐκβάλλει Πέτρον, Ἄνθιμον, Σέβηρον, καὶ Ζωορᾶν, ἀπειλοῦσα τοῖς ἔχουσι συγγράμματα Σεβήρου καὶ μὴ καίουσιν αὐτά, ποινὰς ἑτέρας, καὶ χειρῶν ἀποκοπάς. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐπίσκοπος κανονικῶς τῆς ἱερωσύνης ἐκπεσὼν, καὶ ἐπιβαίνων τῇ πόλει ἀφ᾽ ἧς ἐξεβλήθη, ἢ καταλιμπάνων τὸν τόπον ἐν ᾧ διάγειν ἐκελεύσθη, μοναστηρίῳ ἄλλης ἐπαρχίας ἐμβάλλεται.

σχόλιον.

Ἡ ιδ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι βιβλίου γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. α΄. καὶ λέγει τὰ αὐτά. ἡ κγ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ ε΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος μα΄. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. καὶ κεῖται ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. κς΄. οὕτως ἔχοντι, εἴτις δὲ ἐπίσκοπος κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῆς ἱερωσύνης ἐκβληθεὶς τολμήσει ἐπιβῆναι τῆς πόλεως ἐξ ἧς ἐξεβλήθη, ἢ καταλιπεῖν τὸν τόπον ἐν ᾧ ἐκελεύσθη διάγειν, κελεύομεν τοῦτον μοναστηρίῳ ἐν ἄλλῃ ἐπαρχίᾳ κατεστῶτι παραδίδοσθαι.

κεφάλαιον ια΄.

Ἐκ ποίων αἰτιῶν ἀφορίζεται ἐπίσκοπος, καὶ κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς, καὶ ἐὰν ἐπίσκοπος κατηγορούμενος διὰ λιβέλλου παραιτῆται τὴν ἐπισκοπὴν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον γινόμενον, ἐκβαλλόμενον εὐλόγως ἢ ἀλόγως εἰς πρεσβυτέρων κατάγεσθαι βαθμὸν, ἀποστόλων κανὼν ε΄. η΄. θ΄. ι΄. ια΄. ιβ΄. ιγ΄. ιε΄. ις΄. κ΄. κδ΄. λ΄. λς΄. μγ΄. με΄. μη΄. να΄. νς΄. νζ΄. νη΄. νθ΄. ξε΄. ξζ΄. ο΄. οα΄. οβ΄. ογ΄. ος΄. πδ΄. συνόδου Χαλκηδόνος ἐξ τῆς πράξεως τῆς περὶ Φωτίου τοῦ ἐπισκόπου Τύρου, καὶ Εὐσταθίου ἐπισκόπου Βηρυτοῦ, συνόδου ς΄. κανὼν η΄. καὶ τὰ ἐν αὐτῷ λύοντα τὴν ἐναντιοφανείαν τῶν κανόνων, συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιη΄. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν α΄. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. α΄. γ΄.

κεφάλαιον ιβ΄.

Ὅτι ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ ἐπίσκοπος οὐ κοινωνεῖ τῷ παρ᾽ αὐτοῦ ἀφορισθέντι, οὔτε οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι κοινωνοῦσι τῷ ἀφορίσαντι, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρλγ΄.

κεφάλαιον η΄.

Πότε δύναται ἐπίσκοπός τις κινεῖν ἐπισκόπῳ παρὰ ἄρχοντι πολιτικῷ, συνόδου Καρθαγένης κανὼν μη΄.

κεφάλαιον θ΄.

Περὶ τῶν ἀδίκως ἐκβαλλομένων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, συνόδου Νικαίας τῆς β΄. κανὼν δ΄. συνόδου Σαρδικῆς ιδ΄. ιη΄. ιθ΄.

κείμενον.

Ἡ κγ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, δέχεται τὴν μνήμην Φλαβιανοῦ, καὶ ἐκβάλλει Εὐτυχέα. ἡ δὲ λη΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν ὅτι οὐ δεῖ τοὺς ἐπισκόπους ἢ τοὺς κληρικοὺς ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν, ἢ ἀγγαρείας διδόναι, ἢ ἐπηρεάζειν, ἢ ἀφορίζειν, ἢ μὴ βαπτίζειν, ἢ διδόναι κοινωνίαν διὰ ταῦτα κἂν ἔθος ἐκράτησεν. ὁ δὲ παραβαίνων, ἐκπίπτει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, καὶ δίδωσι ι΄. λίτρας. ταῦτα δὲ κρατεῖν ἐν μόνῃ τῇ βασιλευούσῃ καὶ ἡ ἐνορίᾳ αὐτῆς. καὶ τοῖς ἀνήκουσι τοῖς μητροπολίταις ὑπὸ τοῦ πατριάρχου χειροτονουμένοις, ἢ τοῖς ἐξ ἐκείνων γινομένοις ἐπισκόποις. καὶ ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος χωρὶς κανονικῆς αἰτίας ἀφορίζων τινὰ τῆς κοινωνίας, λυομένου τοῦ χωρισμοῦ ὑπὸ τοῦ μείζονος ἱερέως, αὐτὸς ἀκοινώνητος γίνεται ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ ἱερεὺς ὑφ᾽ ὃν τελεῖ συνεῖδεν.

σχόλιον.

Ἡ κγ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ λη΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ μὴ προσέχῃς τούτοις. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ΄. καὶ κεῖται ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ΄. τίτ. α΄. κεφ. κδ΄. οὕτως ἔχουσα, πᾶσι δὲ τοῖς ἐπισκόποις, ἢ καὶ πρεσβυτέροις ἀπαγορεύομεν μὴ ἀφορίζειν τινὰ τῆς ἁγίας κοινωνίας, πρὶν ἡ αἰτία δειχθῇ δι᾽ ἣν οἱ ἐκκλησιαστικοὶ κανόνες τοῦτο γίνεσθαι κελεύουσι, εἰ δέ τις παρὰ τῆς ἁγίας κοινωνίας τινὰ χωρίσῃ, ἐκεῖνος μὲν ὃς ἀδίκως ἀπὸ τῆς κοινωνίας ἐχωρίσθη, λυομένου τοῦ δεσμοῦ ὑπὸ τοῦ μείζονος ἱερέως τῆς ἁγίας ἀξιούσθω κοινωνίας, ὁ δὲ ἀδίκως τινὰ τῆς ἁγίας κοινωνίας τολμήσας χωρίσαι πᾶσι τρόποις ὑπὸ τοῦ ἱερέως ὑφ᾽ ὃν τέτακται χωρισθήσεται τῆς κοινωνίας ἐφ᾽ ὅσον χρόνον συνίδῃ ἐκεῖνος, ἵνα ὅπερ ἀδίκως ἐποίησε, ἀδίκως ὑπομείνῃ.

κεφάλαιον ι΄.

Περὶ τῶν ἀφοριζομένων, ἢ ἐκβαλλομένων τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς κοινωνίας, ἀποστόλων κανὼν ιβ΄. ιγ΄. λβ΄. να΄. συνόδου Νικαίας κανὼν ε΄. ιβ΄. ιγ΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ϛ΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λϛ΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν δ΄. ιϛ΄. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ι΄. ιγ΄. ιδ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ξε΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν κα΄.

κεφάλαιον ϛ΄.

Περὶ ἀναψηλαφήσεως ψήφων ἐπισκόπων, συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ϛ΄. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ΄. δ΄. ε΄. ιδ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιδ΄. ιε΄. κη΄. οθ΄. ϟϛ΄. ρκβ΄. ρκε΄.

κείμενον.

Η η΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου φησὶ ὅτι αἱ τῶν ἐπισκόπων ψῆφοι ταῖς τῶν ὑπάρχων ἐοίκασι, ἀφ᾽ ὧν ἐκκαλεῖσθαι οὐκ ἔξεστι. καὶ ἡ κθ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι εἴτε μόνος μητροπολίτης, εἴτε μετὰ τῆς συνόδου αὐτοῦ δικάσει ἐπισκόπῳ, ἢ κληρικῷ, καὶ μὴ στερχθῇ τὰ πεπυπωμένα, ὁ τῆς διοικήσεως πατριάρχης σκοπεῖ, καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ κεκριμένοις ἐμμένουσιν, ὡς ἂν εἰ αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἐδίκασε. οὔτε γὰρ ἐκκαλοῦνται αἱ τῶν πατριαρχῶν ψῆφοι. τὸ αὐτὸ καὶ ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἥτις φησὶν ὡς εἴ τις τῶν παρὰ ἐπισκόπων δικαζομένων, ἔσω ι΄. ἡμερῶν ἀντείπῃ, ὁ τῶν τόπων ἄρχων ἐξετάζέτω τὸ πρᾶγμα, καὶ ἢ βεβαιούτω τὴν ψῆφον, καὶ ἐμβιβαζέτω μὴ δυναμένου τοῦ δόντος πρότερον ἐπὶ τούτῳ ἡττηθέντος, ἐκκαλεῖσθαι. ἐναντίως δὲ τοῦ ἄρχοντος τῷ ἐπισκόπῳ ψηφιζομένου, ἡ τοῦ ἄρχοντος ψῆφος ὑπόκειται ἐκκλήτῳ, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀναφέρεται, καὶ ἐξετάζεται. ἐὰν δὲ ἀπὸ κελεύσεως ἢ προστάξεως δικάσῃ ἐπίσκοπος, ἡ ἔκκλητος τὴν ψῆφον αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν παραπέμψαντα τὴν ὑπόθεσιν ἀναπέμπει.

σχόλιον.

Ἡ η΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ ἡ κθ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι κεφ. λϛ΄. τῆς ρκγ΄. νεαρᾶς ὅπερ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. μδ΄. καί φησι τὰ αὐτὰ σχεδὸν ὅσα εἰς τὸ κείμενον συνεγράφη παν. πλὴν ἐν τῷ τέλει τοῦ αὐτοῦ κεφ. φησὶν ἡ νεαρὰ ταῦτα, εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὸν εἴη τὸ πρᾶγμα, μηδεμίαν κοινωνίαν ἐχέτωσαν οἱ πολιτικοὶ ἄρχοντες πρὸς τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν, ἀλλ᾽ οἱ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι κατὰ τοὺς ἱεροὺς κανόνας τῷ πράγματι πέρας ἐπιτιθέτωσαν, ἀνάγνωθι καὶ τὸ με΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν μέρος ὂν τῆς ρκγ΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς, καὶ λέγον ταῦτα, εἴ τινες δὲ ὁσιώτατοι ἐπίσκοποι τῆς αὐτῆς συνόδου ἀμφισβήτησίν τινα πρὸς ἀλλήλους ἔχοιεν, εἴτε ὑπὲρ ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου, εἴτε ὑπὲρ ἄλλων τινῶν πραγμάτων, πρότερον ὁ μητροπολίτης αὐτῶν μεθ᾽ ἑτέρων δύο ἐκ τῆς αὐτῆς συνόδου ἐπισκόπων τὸ πρᾶγμα κρινέτω, καὶ εἰ μὴ ἐμμένοιεν, ἑκάτερον μέρος τοῖς κεκριμένοις, τηνικαῦτα ὁ μακαριώτατος πατριάρχης τῆς διοικήσεως ἐκείνης μεταξὺ αὐτῶν ἀκροάσθω, κἀκεῖνα ὁριζέτω, ἅτινα τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κανόσι, καὶ τοῖς νόμοις συνᾴδει, οὐδενὸς μέρους κατὰ τὴν ψῆφον αὐτοῦ ἀντιλέγειν δυναμένου, καὶ τὰ ἑξῆς.

κεφάλαιον ζ΄.

Ἐὰν ἐπίσκοπος ἔχων πρὸς συνεπίσκοπον, μὴ δικάσηται, ἀλλὰ χειρὶ πράξῃ, συνόδου Καρθαγένης κανὼν κ΄.

κώδικος τίτ. ε΄. διάτ. κα΄. καὶ ἐν τῇ περὶ βουλευτῶν καὶ ταξεωτῶν αἱρετικῶν με΄. νεαρᾷ, ἥτις ἀνήνεκται ἐν τοῖς παρατίτλοις τοῦ γ΄. τίτλου τῶν νεαρῶν.

σχόλιον.

Ὁ ε΄. τίτ. τοῦ κβ΄. βιβλίου τοῦ διατ. ἐστι [illegible]. τοῦ κα΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ λέγει τὸ αὐτὸ α΄. κεφ. [illegible] ὁποῖοις εἶναι δεῖ [illegible] μάρτυρας, καὶ παράγονται καὶ ἐπὶ χρηματικοῖς οἱ μὴ κεκωλυμένοι ἀπὸ τοῦ νόμου ἢ [illegible] στρατευόμενοι. ὁ η΄. τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστι κεφ. κα΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ κα΄. βιβλίου οὕτως ἔχον, ἀπόβλητος εἰς μαρτυρίαν γίνεται ὁ καταδικασθεὶς ἐπὶ τὸ ποιῆσαι τὰ παρὰ χαλδαίων φλυαρίαν. ἡ περὶ μαρτύρων ϙ΄. νεαρὰ ἐτέθη, ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κα΄. κεφ. μϛ΄. οὕτως ἔχουσα περὶ τὴν ἀρχὴν, θεσπίζομεν καὶ μάλιστα ἐπὶ τῆς μεγάλης πόλεως ταύτης καὶ εὐδαίμονος. καὶ ἀνάγνωθι ταύτην σφόδρα οὖσαν ἀναγκαίαν, καὶ πολλὰ περὶ τῶν ὀφειλόντων μαρτυρεῖν διδάσκουσαν. ἡ θ΄. διάτ. τοῦ κ΄. τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν κα΄. τίτ. α΄. κεφ. λϛ΄. θέματι β΄. οὕτως ἔχοντι, δεῖ τοὺς μάρτυρας πρότερον ὀμνύναι, πρὶν ἢ μαρτυρήσωσι. δεῖ δὲ τοῖς τιμιωτέροις μᾶλλον πιστεύειν. ἑνὸς δὲ μαρτυρία οὐκ ἐστι δεκτὴ ἐν οἱᾳδήποτε δίκῃ, κἂν συγκλητικὸς εἴη. ἡ κα΄. διάτ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστι βιβλίον κα΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. με΄. οὕτως ἔχον, τῶν αἱρετικῶν οἱ μὲν μανιχαῖοι, ἢ βοςβορεῖται, ἢ ἕλληνες, ἢ σαμαρεῖται, ἢ μοντανισταὶ, ἢ τασκοδρουγῖται, ἢ ὀφῖται, ἢ οἱ τὴν ἰουδαϊκὴν θρησκείαν σέβοντες, ἐν μηδενὶ μαρτυρείτωσαν. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐν δικαστηρίῳ μὲν ὀρθόδοξον ἔχοντι ἀντίδικον μὴ δεχέσθωσαν, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς πᾶσι συναλλάγμασιν, ἢ διαθήκαις, ἢ δικαστηρίοις αἱρετικοὺς ἔχουσιν ἀντιδίκους, ἀδιαστίκτως μαρτυρείτωσαν τοῦ πλάτους χάριν τῶν ἀποδείξεων. τὰ δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ διατάξει περιεχόμενα περὶ τῆς βουλευτικῆς τάξεως, καὶ καταστάσεως οὐκ ἐτέθησαν ἐν τοῖς βασιλικοῖς ἀλλὰ οὐδὲ ἡ με΄. ἰουστινιάνειος νεαρὰ ἡ ἐν τοῖς παρατίτλοις κειμένη.

κεφάλαιον γ΄.

Ἐάν τις ἐπὶ πολλοῖς ἐγκλήμασιν κληρικοῦ κατηγορήσας μὴ ἀποδείξῃ τὸ προτεθὲν πρῶτον κεφάλαιον, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρλ΄.

κεφάλαιον δ΄.

Περὶ τῶν μὴ παραχωρούντων τοῖς οἰκείοις ἐπισκόποις, καὶ περὶ ἐπισκόπου δεχομένου τὸν ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἐκβληθέντα ἐπισκόπου ἢ ἀπὸ κοινωνίας γινόμενον, συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ε΄. ϛ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν θ΄. κθ΄. ξβ΄. οθ΄. ρκβ΄, καὶ ρλη΄.

κεφάλαιον ε΄.

Περὶ δικῶν ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, ἀποστόλων κανὼν οδ΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν. ιδ΄. ιε΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν θ΄. ιζ΄. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ΄. ε΄. ιδ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιε΄. κη΄. ρη΄. ρκα΄. καὶ ρκη΄. τὰ ὀφείλοντα ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ παραγραφῆναι συνῆψα ταῖς παραγραφαῖς τοῦ προλαβόντος κεφ. ζητῶν οὖν περὶ χρηματικῶν ἢ ἐγκληματικῶν δικῶν, ἐκεῖνα ἀνάγνωθι.

κεφά-

σιλικὴν κέλευσιν ἢ παρὰ ἄρχοντι ἢ πατριάρχῃ ταλῇ τις εἰς ὑπόμνησιν αὐτῶν, οὐ πλέον λήψεται ἑνὸς νομίσματος. εἰ δὲ πολλὰ τοιαῦτα πρόσωπα ἐπὶ μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ ὑπομνησ[illegible] ἑνὸς μόνου προσώπου διδόασιν. ἐπίσκοπος ὑπὲρ τῶν ἰδίων πρ[illegible] ναγόμενος δίδωσι σπόρτουλα, ὑπὲρ δὲ τῆς ἐκκλησίας αἱ τοῦ [illegible] ἢ ὁ ἐπὶ τούτῳ προβαλλόμενος. ὁ δὲ παρὰ ταῦτα [illegible] λα λαβὼν τὸ διπλοῦν αὐτοῖς δίδωσι, καὶ ὑπὸ στρατιώτης μὲν ἂν ἀποζώννυται, κληρικὸς δὲ καθαιρεῖται. ἐπίσκοπος οὔτε ἐπὶ χρηματικῇ οὔτε ἐγκληματικῇ δίκῃ χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς, διάγεται, ἢ παρίσταται. ὁ δὲ παρὰ ταῦτα προστάξας ἢ ἐγγράφως ἢ ἀγράφως καὶ ἀποζώννυται καὶ ἡ. λίτρας ζημιοῦται τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ ὁ ἐκβιβαστὴς ἀποζώννυται, καὶ βασανιζόμενος ἐξορίζεται. καὶ ἡ ιζ. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐπισκόπου κατηγορουμένου ὁ μητροπολίτης κρίνει, εἰ δὲ μητροπολίτης κατηγορεῖται ὁ πατριάρχης αὐτοῦ σκοπεῖ, εἰ δὲ κληρικὸς ἢ μοναχὸς ὁ ἐπίσκοπος αὐτοῦ, καὶ ὁ παλαίσας κανονικῶς σωφρονίζεται τῷ ἐγκλήματι τοῦ ἐξετάζοντος. ἡ δὲ περὶ ποτιτηρητῶν ρλδ'. νεαρὰ λέγει ὅτι μονάστρια διὰ οὐδεμίαν ἀνάγκην ἐκ τοῦ ἰδίου μοναστηρίου ἕλκεται.

σχόλιον.

Ἀπὸ τοῦ παρόντος χωρίου ἄρχεται ἡ ρκγ. νεαρὰ κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. μζ. μη'. μθ'. ν'. να'. νβ'. καὶ νγ'. καὶ ἔχουσι τὰ συνωφθέντα ὡς ἐν τῷ πλάτει περιέχονται. καὶ ἀνέγνωσθη ταῦτα. τὸ δὲ ἐπίσκοπον χωρὶς κελεύσεως βασιλικῆς μὴ διάγεσθαι, ἢ παρίστασθαι, κεῖται ἐν βιβλίῳ. γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. ιζ'. ἔχοντι ὡς συνωφθη. ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. κ'. περὶ τὰ μέσα οὕτως ἔχοντι ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. ἡ ρλδ'. νεαρὰ κεῖται ἐν βιβλίῳ ς'. τίτ. ιθ'. κεφ. θ'. θέματι ς'. λέγει δὲ τὸ κ'. ταύτης κεφ. οὕτω ῥητῶς μονάστριαν μέντοι, ἢ ἀσκήτριαν δι' οὐδεμίαν ἀνάγκην ἀφέλκεσθαι συγχωροῦμεν ἐκ τῶν οἰκείων ἢ μοναστηρίων ἢ ἀσκητηρίων.

κεφάλαιον β'.

Πόσοι καὶ τίνες καταμαρτυροῦσιν ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν, ἀποστόλων κανὼν οε'. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κα'. συνόδου Καρθαγένης κανὼν νθ'. ρλα'. ρκθ'. καὶ ρλ'.

κείμενον.

Ὁποίους δεῖ εἶναι τοὺς ἐν δίκῃ μαρτυροῦντας, διδάσκει ὁ ε'. τίτ. τοῦ κβ'. βιβλίου καὶ ὁ η'. τίτ. τοῦ δ'. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ περὶ μαρτύρων ς'. νεαρὰ ἡ δὲ θ'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ η'. τίτ. φησὶν ὅτι εἷς μόνος οὐκ ἀκούεται κἂν μέγας εἴη ἀξιωματικός. αἱρετικὸς δὲ καθόλου οὐ καταμαρτυρεῖ ὀρθοδόξου, εἰ μὴ περὶ βουλευτικῆς καταστάσεως ὁ ὀρθόδοξος ἐνάγεται, ὡς βιβλίου α'. τοῦ

σχόλιον.

Ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ὡς ὑπόμνημα τῆς νεαρ. Ἰουστινιανοῦ ρκγ΄. καὶ κεῖται ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. ζ΄. λη΄. λθ΄. μέχρι τοῦ μ΄. διαλαμβάνει ὅσα συνωψίσθησαν.

κεί. τ. α΄.

Ὁμοίως [illegible] λιον α΄. [illegible] διάτ. μα΄ ἥτις φησὶν ὅτι κατ᾽ ἐνιαυτὸν ὁ οἰκονόμος τὸν λόγον τῆς αὐτοῦ διοικήσεως παρατίθεται τῷ ἐπισκόπῳ. ἡ δὲ κδ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου λέγει, ὅτι δεῖ τοὺς οἰκονόμους Κωνσταντινουπόλεως κατὰ μῆνα ἢ τὸ μήκιστον ὑπὲρ δύο, λογοποιεῖν πρὸς τοὺς ἀρκαρίους ἐπεὶ κινδυνεύουσιν.

σχόλιον.

Ἡ μα΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. οὐδὲ ἡ κδ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

σχόλιον.

Ἐξ ἐπαρχίας ἐν Κωνσταντινουπόλει εὑρισκόμενος ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς τοῖς ἐνάγουσι παρὰ μόνοις τοῖς ἐπάρχοις τῶν πραιτωρίων ἢ τῷ παρὰ τῆς βασιλείας ἀφοριζομένῳ ἀπολογεῖται, εἰ μὴ ἐπὶ χώρας ἤρχθη ἡ ὑπόθεσις, τότε γὰρ ἐκεῖ πληροῦται. οἱ τῶν ἐκκλησιῶν εὐλαβεῖς ἀποκρισιάριοι οὐκ ἐνάγονται ὑπὲρ τῶν ἐπισκόπων ἢ τῶν ἐκκλησιῶν χρεῶν δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ χρέους, εἰ μὴ ἐξ ἐντολῶν τῶν ἐπισκόπων ἢ τῶν οἰκονόμων ἐνάγουσί τισι. τότε γὰρ μόνον αὐτῶν τὰς ἐναγωγὰς ὑποδέχονται. εἰ δὲ καὶ ἐνόχους αὐτοὺς καταστήσουσιν ἐν τῷ ποιεῖν τὰς ἀποκρίσεις δέχονται τὰς παρὰ τούτων ἐναγωγάς. οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ διὰ πρεσβείαν ἢ χειροτονίαν ἀποδημοῦντες, οὐκ ἐνάγονται, μέχρις ἂν ὑποστρέψωσι μὴ βλαπτομένων τῶν ἐχόντων αὐτοὺς ὑπευθύνους ἐκ τῆς αὐτῶν ἀπολείψεως περὶ χρονίαν παραγραφήν. αἱ ὑπομνήσεις καὶ οἱ ἐκβιβασμοὶ μετὰ τιμῆς προσαγέσθωσαν τοῖς κληρικοῖς, καὶ μοναχοῖς, καὶ ἀσκητρίαις, καὶ ἀσκητηρίοις ἐπὶ τοῖς χρηματικοῖς, ἰδιωτικοῖς καὶ δημοσίοις. καὶ μονάστρια ἢ ἀσκήτρια τοῦ μοναστηρίου μὴ ἀφελκέσθω, ἀλλὰ δι᾽ ἐντολέως κρινέσθω. ὁ δὲ μοναχὸς τὰς ἰδίας ἢ τὰς τοῦ μοναστηρίου, εἴτε δι᾽ ἑαυτοῦ εἴτε δι᾽ ἐντολέως θέλει. εἰ δὲ παρὰ ταῦτα γένηται, ὁ δικαστὴς ἀποζώννυται, καὶ πέντε λίτρας τοῖς πριβάτοις δίδωσι καὶ ὁ ἐκβιβαστὴς βασανίζεται καὶ ἐξορίζεται προνοίᾳ τοῦ ἐπισκόπου, ὅστις καὶ ἀναφέρει τῷ ἄρχοντι ὑπερτιθεμένου τὴν ἐκδίκησιν. ὑπὲρ δὲ ὑπομνήσεως, ἢ ἐγκληματικῆς, τὰ τοιαῦτα πρόσωπα ἔν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ὁπουδήποτε πλέον τῶν δ΄. κερατίων διδόασιν. εἰ δὲ κατὰ βα-

εἴσω δέκα ἡμερῶν αἰτιάσῃ, ὁ τῶν τόπων ἄρχων ἐξεταζέτω τὸ πρᾶγμα, ἢ βεβαιούτω τὴν ψῆφον, ἢ ἐκβιβαζέτω, μὴ δυναμένου τοῦ δεύτερον ἐπὶ τούτῳ ἡττηθέντος, ἐκκαλεῖσθαι. ἐναντίως δὲ τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ ἄρχοντος ψηφιζομένου, ἡ τοῦ ἄρχοντος ψῆφος ὑπόκειται ἐκκλήτῳ, καὶ κατὰ τοὺς νόμους ἀναφέρεται καὶ ἐξετάζεται. ἐὰν δὲ ἀπὸ κελεύσεως ἢ προστάξεως δικάσῃ ἐπίσκοπος, ἡ ἔκκλητος τὴν ψῆφον αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν παραπέμψαντα τὴν ὑπόθεσιν ἀναφέρει. ἐὰν ἔγκλημα κινεῖται κατά τινος τῶν εἰρημένων, εἰ μὲν παρὰ ἐπισκόπου καὶ εὕρῃ τὴν ἀλήθειαν, ἐκβαλέτω αὐτὸν τοῦ βαθμοῦ, καὶ τηνικαῦτα ὁ πρόσφορος δικαστὴς αὐτὸν συνεχέτω, καὶ τὴν δίκην νομίμως ἐξετάζων ἐπιτιθέτω αὐτῇ πέρας. εἰ δὲ πρῶτον παρὰ τῷ ἄρχοντι κινηθῇ, καὶ ἀποδειχθῇ, φανερούσθω τὰ ὑπομνήματα τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ εἰ ἐξ αὐτῶν εὕρῃ τὸ πλημμέλημα, χωριζέτω αὐτὸν τοῦ βαθμοῦ, καὶ ὁ δικαστὴς ἐπιφερέτω αὐτῷ νόμιμον ἐκδίκησιν. εἰ δὲ νομίσει ὁ ἐπίσκοπος μὴ δικαίως συστῆναι τὰ πεπραγμένα, γινέσθω ὁ κατηγορηθεὶς ὑπὸ νόμιμον ἀσφάλειαν, μὴ ἐξωθούμενος τοῦ ἰδίου βαθμοῦ ἕως ἂν ἡ βασιλεία τῆς ὑποθέσεως ἐν εἰδήσει διὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ ἄρχοντος γινομένης, κελεύσῃ τὸ φαινόμενον αὐτῇ. ἐὰν ὁ ἐπίσκοπος ὑπερτίθηται ἐπὶ τοῖς χρηματικοῖς δικαστηρίοις, ἐχέτω ἄδειαν ὁ ἐνάγων προσιέναι τῷ ἄρχοντι, ὁ δὲ αἰτιαθεὶς οὐ δίδωσιν ἐγγυητὴν, ἀλλὰ ὁμολογίαν ποιεῖν ἐνυπόθηκον αὐτοῦ ὅρκου ἐπὶ τοῖς ἐγκληματικοῖς ὑπὸ τὴν νόμιμον ἀσφάλειαν τὸ κατηγορούμενον πρόσωπον γίνεται. ἐπὶ δὲ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὁ ἐπίσκοπος κατὰ τοὺς κανόνας σκοπεῖ, τοῦ ἄρχοντος μηδεμίαν ἔχοντος μετουσίαν. ἐπίσκοποι πρὸς ἀλλήλους ἔχοντες δίκην τῆς αὐτῆς συνόδου παρὰ τῷ μητροπολίτῃ αὐτῶν καὶ ἑτέροις ἐπισκόποις τῆς αὐτῆς συνόδου δικάζονται. καὶ εἰ μὴ μέρος ἑκάτερον ἐμμένει, ὁ πατριάρχης αὐτῶν σκοπεῖ, οὐδενὸς τοῖς παρ᾽ αὐτοῦ τυπουμένοις ἀντιλέγειν δυναμένου. τὸ αὐτό ἐστι κἂν κληρικὸς κατὰ τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ προσέλθῃ. προσελεύσεως δὲ κατὰ μητροπολίτου γινομένης ὁ πατριάρχης αὐτοῦ ὁμοίως σκοπεῖ. ἐπίσκοπος δικαζόμενος οὔτε ἐγγυητὰς δίδωσιν, οὔτε ὁμολογίας ποιεῖ. οἱ οἰκονόμοι καὶ πτωχοτρόφοι καὶ νοσοκόμοι καὶ οἱ τοιοῦτοι τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ ὑπόκεινται, καὶ τὸ φαινόμενον ἀποφείλειν αὐτοὺς ἀπαιτοῦνται, μὴ δυνάμενοι πρὸ τῆς ἀπαιτήσεως, εἰς ἄλλο δικαστήριον ἀναχωρεῖν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπαίτησιν, ἐὰν νομίσωσι βεβλάφθαι, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστιν ὁ κρίνας, ὁ μητροπολίτης ἐξετάζει, εἰ δὲ μητροπολίτης ἔκρινεν, ὁ πατριάρχης σκοπεῖ, εἰ δὲ πρὸ τῆς τῶν λογισμῶν ποιήσεως καὶ τῆς ἀπαιτήσεως τελευτήσῃ τις τῶν εἰρημένων κληρονόμοι αὐτοῦ ὑπόκεινται.

ταις λαλεῖσθαι ταῖς ὑποθέσεις, καὶ οὕτως ἔρχεσθαι αὐταῖς εἰς τὴν πατριαρχίαν, πρόσχες τῷ ῥηθέντι μδ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου. ἔσον δὲ εἰς τὸ μὴ ἔχειν μετουσίαν τινὰ τοὺς πολιτικοὺς, ἢ στρατιωτικοὺς ἄρχοντας κατὰ τῶν ἱερωμένων, πρόσχες τῇ νεαρᾷ τῶν βασιλέων Κωνσταντίνου, καὶ Ἡρακλείου, καὶ τῇ νεαρᾷ τοῦ βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὧν μνείαν ἐποιησάμεθα ἐν τῇ καταρχῇ τοῦ παρόντος τίτ. ἀνάγνωθι καὶ τὸν ιε΄. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, καὶ τὸν θ΄. κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ λύοντα πᾶσαν ἀμφιβολίαν. τὸ πλάτος δὲ τῆς κθ΄. διατ. ἥτις οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικὰ, οὕτως ἔχει, κατὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἐπισκοπικῶν ἀποφάσεων ἵνα τὴν χώραν ἐκκλήτου τοῖς παρ' ἡμῶν νενομοθέτηται. ἡ μέντοι δ΄. διάτ. ἐστι νεαρὰ πγ΄. τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, ἵνα ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά. καὶ ἡ ιε΄. διάτ. ἐστι νεαρὰ οθ΄. καὶ οὐδὲ αὐτὴ ἐπεγνώσθη.

κείμενον.

Γίνωσκε δὲ ὅτι ἡ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α΄. τίτ. τούτων πασῶν ἰσχυροτέρα οὖσα, ὡς καὶ μεταγενεστέρα φησὶν, ὅτι ἐάν τις τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ κατηγορήσῃ ἐπὶ αἰτίᾳ δυναμένῃ κατὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανόνας ἐμποδίσαι τῇ χειροτονίᾳ, ἐπεχέσθω αὐτὴν, καὶ ὁ μέλλων χειροτονεῖν ἐξεταζέτω τὴν αἰτίαν, παρόντος καὶ ἐπεξιόντος τοῦ κατηγόρου, ἢ ἀναβαλλομένου ἐπὶ τρεῖς μῆνας πληρῶσαι τὴν κατηγορίαν, εἰ μὲν ἀνεύθυνος φανῇ χειροτονείσθω, εἰ δὲ ὑπεύθυνος, ἐμποδιζέσθω. εἰ δὲ κατήγορος μὴ ὑποδείξας ἢ ἀποφυγὼν, ἐκβάλλεται τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ κατοικεῖ. τῆς δὲ χειροτονίας πρὸ ἐξετάσεως γινομένης, ὁ μὲν χειροτονηθεὶς ἐξωθεῖται, ὁ δὲ χειροτονήσας ἐπὶ ἐνιαυτὸν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας χωρίζεται, καὶ πᾶσα ἡ οὐσία αὐτοῦ τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ προσκυροῦται. τὰ αὐτά φησι καὶ ἡ ιζ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐ μόνον περὶ χειροτονίας ἐπισκόπου καὶ κληρικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡγουμένου, διαλλάττει δὲ λέγουσα ὅτι ὁ κατήγορος μὴ ὑποδείξας, ἀλλ' ἀποστὰς, εἰ μὲν κληρικός ἐστιν, ἐξωθεῖται τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ, εἰ δὲ λαϊκὸς σωφρονίζεται, καὶ ὅτι γινομένης τῆς χειροτονίας πρὸ ζητήσεως ὁ χειροτονήσας καὶ ὁ χειροτονηθεὶς τῆς ἱερωσύνης ἐξωθοῦνται.

σχόλιον.

Ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστι νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρκγ΄. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. ἵνα ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ ιζ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστι νεαρὰ Ἰουστινιάνειος ρλζ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. η΄. θέματι η΄. κατατεθέντι περὶ τὸ τέλος τοῦ η΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κείμενον.

Ἡ δὲ αὐτὴ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ὁ ἔχων δίκην πρὸς κληρικὸν, ἢ διακόνισσαν, ἢ μοναχὸν, ἢ μονάστριαν, ἢ ἀσκήτριαν τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ προσίτω, κἀκεῖνος κρινέτω, καὶ ἐὰν ἐφησυχάσῃ μέρος ἑκάτερον, ὁ ἐκβιβασμὸς διὰ τοῦ ἄρχοντος γινέσθω. εἰ δέ τις τῶν δικαζομένων,

εἴσω δέκα ἡμερῶν ἀντείπῃ, ὁ τῶν τόπων ἄρχων ἐξεταζέτω τὸ πρᾶγμα, ἢ βεβαιούτω τὴν ψῆφον, ἢ ἐκβιβαζέτω, μὴ δυναμένου τοῦ δεύτερον ἐπὶ τούτῳ ἡττηθέντος, ἐκκαλεῖσθαι. ἐναντίως δὲ τῷ ἐπισκόπῳ τοῦ ἄρχοντος ψηφιζομένου, ἡ τοῦ ἄρχοντος ψῆφος ὑπόκειται ἐκκλήτῳ, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἀναφέρεται καὶ ἐξετάζεται. ἐὰν δὲ ἀπὸ κελεύσεως ἢ προστάξεως δικάσῃ ἐπίσκοπος, ἡ ἔκκλησις τὴν ψῆφον αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν παραπέμψαντα τὴν ὑπόθεσιν ἀναφέρει. ἐὰν ἔγκλημα κινῆται κατά τινος τῶν εἰρημένων, εἰ μὲν παρὰ ἐπισκόπου καὶ εὕρῃ τὴν ἀλήθειαν, ἐκβαλέτω αὐτὸν τοῦ βαθμοῦ, καὶ τηνικαῦτα ὁ πρόσφορος δικαστὴς αὐτὸν συνεχέτω, καὶ τὴν δίκην νομίμως ἐξετάζων ἐπιτιθέτω αὐτῇ πέρας. εἰ δὲ πρῶτον παρὰ τῷ ἄρχοντι κινηθῇ, καὶ ἀποδειχθῇ, φανερούσθω τὰ ὑπομνήματα τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ εἰ ἐξ αὐτῶν εὕρῃ τὸ πλημμέλημα, χωριζέτω αὐτὸν τοῦ βαθμοῦ, καὶ ὁ δικαστὴς ἐπιφερέτω αὐτῷ νόμιμον ἐκδίκησιν. εἰ δὲ νομίσει ὁ ἐπίσκοπος μὴ δικαίως συστῆναι τὰ πεπραγμένα, γινέσθω ὁ κατηγορηθεὶς ὑπὸ νόμιμον ἀσφάλειαν, μὴ ἐξωθούμενος τοῦ ἰδίου βαθμοῦ ἕως ἂν ἡ βασιλεία τῆς ὑποθέσεως ἐν εἰδήσει διὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ ἄρχοντος γινομένης, κελεύσῃ τὸ φαινόμενον αὐτῇ. ἐὰν ὁ ἐπίσκοπος ὑπερτίθηται ἐπὶ τοῖς χρηματικοῖς δικαστηρίοις, ἐχέτω ἄδειαν ὁ ἐνάγων προσιέναι τῷ ἄρχοντι, ὁ δὲ αἰτιαθεὶς οὐ δίδωσιν ἐγγυητὴν, ἀλλὰ ὁμολογίαν ποιεῖν ἐνυπόθηκον αὐτοῦ ὅρκου. ἐπὶ τοῖς ἐγκληματικοῖς ὑπὸ τὴν νόμιμον ἀσφάλειαν τὸ κατηγορούμενον πρόσωπον γίνεται. ἐπὶ δὲ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὁ ἐπίσκοπος κατὰ τοὺς κανόνας σκοπεῖ, τοῦ ἄρχοντος μηδεμίαν ἔχοντος μετουσίαν. ἐπίσκοποι πρὸς ἀλλήλους ἔχοντες δίκην τῆς αὐτῆς συνόδου παρὰ τῷ μητροπολίτῃ αὐτῶν καὶ ἑτέροις ἐπισκόποις τῆς αὐτῆς συνόδου δικάζονται. καὶ εἰ μὴ μέρος ἑκάτερον ἐμμένει, ὁ πατριάρχης αὐτῶν σκοπεῖ, οὐδενὸς τοῖς παρ' αὐτοῦ τυπουμένοις ἀντιλέγειν δυναμένου. τὸ αὐτό ἐστι κἂν κληρικὸς κατὰ τοῦ ἐπισκόπου αὐτοῦ προσέλθῃ. προσελεύσεως δὲ κατὰ μητροπολίτου γινομένης ὁ πατριάρχης αὐτοῦ ὁμοίως σκοπεῖ. ἐπίσκοπος δικαζόμενος οὔτε ἐγγυητὰς δίδωσιν, οὔτε ὁμολογίας ποιεῖ. οἱ οἰκονόμοι καὶ πτωχοτρόφοι καὶ νοσοκόμοι καὶ οἱ τοιοῦτοι τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ ὑπόκεινται. καὶ τὸ φαινόμενον ἀποφείλειν αὐτοὺς ἀπαιτοῦνται, μὴ δυνάμενοι πρὸ τῆς ἀπαιτήσεως, εἰς ἄλλο δικαστήριον ἀναχωρεῖν, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπαίτησιν, ἐὰν νομίσωσι βεβλάφθαι, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστιν ὁ κρίνας, ὁ μητροπολίτης ἐξετάζει, εἰ δὲ μητροπολίτης ἔκρινεν, ὁ πατριάρχης σκοπεῖ, εἰ δὲ πρὸ τῆς τῶν λογισμῶν πιστώσεως καὶ τῆς ἀπαιτήσεως τελευτήσῃ τις τῶν εἰρημένων κληρονόμοι αὐτοῦ ὑπόκεινται.

τας καλεῖσθαι τὰς ὑποθέσεις, καὶ οὕτως ἐρχέσθαι αὐτὰς εἰς τὴν πατριαρχὴν, παρέχεις τῷ ῥηθέντι μδ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου. ἔσονται δὲ εἰς τὸ μὴ ἔχειν μετουσίαν τινὰ τοὺς πολιτικοὺς, ἢ στρατιωτικοὺς ἄρχοντας κατὰ τῶν ἱερωμένων, παρέχεις τῇ νεαρᾷ τῶν βασιλέων Κωνσταντίνου, καὶ Ἡρακλείου, καὶ τῇ νεαρᾷ τοῦ βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ὧν μνείαν ἐποιησάμεθα ἐν τῇ καταρχῇ τοῦ παρόντος τίτ. ἀνάγνωθι καὶ τὸν ιε΄. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, καὶ τὸν θ΄. κανόνα τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ λύοντα πᾶσαν ἀμφιβολίαν. τὸ πλάτος δὲ τῆς κδ΄. διατ. ἥτις οὐ κεῖται εἰς τὰ βασιλικὰ, οὕτως ἔχει, κατὰ γὰρ τῶν τοιούτων ἐπισκοπικῶν ἀποφάσεων οὐ τὴν χώραν ἐκκλήτου τοῖς παρ᾽ ἡμῶν νενομοθέτηται. ἡ μέντοι δ΄. διάτ. ἐστι νεαρὰ πγ΄. τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, οὐκ ἐτέθη δὲ εἰς τὰ βασιλικά. καὶ ἡ ιε΄. διάτ. ἐστι νεαρὰ οθ΄. καὶ οὐδὲ αὐτὴ ἐπεγνώσθη.

κείμενον.

Γίνωσκε δὲ ὅτι ἡ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α΄. τίτ. τούτων πασῶν ἰσχυροτέρα οὖσα, ὡς καὶ μεταγενεστέρα φησὶν, ὅτι ἐάν τις τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ κατηγορήσῃ ἐπὶ αἰτίᾳ δυναμένῃ κατὰ τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανόνας ἐμποδίσαι τῇ χειροτονίᾳ, ἐπεχέσθω αὐτὴν, καὶ ὁ μέλλων χειροτονεῖν ἐξεταζέτω τὴν αἰτίαν, παρόντος καὶ ἐπεξιόντος τοῦ κατηγόρου, ἢ ἀναβαλλομένου ἐπὶ τρεῖς μῆνας πληρῶσαι τὴν κατηγορίαν, εἰ μὲν ἀνεύθυνος φανῇ χειροτονείσθω, εἰ δὲ ὑπεύθυνος, ἐμποδιζέσθω. εἰ δὲ κατήγορος μὴ ὑποδείξας ἢ ἀποφυγὼν, ἐκβάλλεται τῆς ἐπαρχίας ἐν ᾗ κατοικεῖ. τῆς δὲ χειροτονίας πρὸ ἐξετάσεως γινομένης, ὁ μὲν χειροτονηθεὶς ἐξωθεῖται, ὁ δὲ χειροτονήσας ἐπὶ ἐνιαυτὸν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας χωρίζεται, καὶ πᾶσα ἡ οὐσία αὐτοῦ τῇ κατ᾽ αὐτὸν ἐκκλησίᾳ προσκυροῦται. τὰ αὐτά φησι καὶ ἡ ιζ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐ μόνον περὶ χειροτονίας ἐπισκόπου καὶ κληρικοῦ, ἀλλὰ καὶ ἡγουμένου, διαλλάττει δὲ λέγουσα ὅτι ὁ κατήγορος μὴ ὑποδείξας, ἀλλ᾽ ἀποστὰς, εἰ μὲν κληρικός ἐστιν, ἐξωθεῖται τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ, εἰ δὲ λαϊκὸς σωφρονίζεται, καὶ ὅτι γινομένης τῆς χειροτονίας πρὸ ζητήσεως ὁ χειροτονήσας καὶ ὁ χειροτονηθεὶς τῆς ἱερωσύνης ἐξωθοῦνται.

σχόλιον.

Ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ ιζ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρλζ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. η΄. θέματι η΄. καταστρωθέντι περὶ τὸ τέλος τοῦ η΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος.

κείμενον.

Ἡ δὲ αὐτὴ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ὁ ἔχων δίκην πρὸς κληρικὸν, ἢ διακόνισσαν, ἢ μοναχὸν, ἢ μονάστριαν, ἢ ἀσκήτριαν τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ προσίτω, κἀκεῖνος κρινέτω, καὶ ἐὰν ἐφησυχάσῃ μέρος ἑκάτερον, ὁ ἐκδοιασμὸς διὰ τοῦ ἄρχοντος γινέσθω. εἰ δέ τις τῶν δικαζομένων,

μος ἐναγόμενος οὐ δίδωσιν ἐγγυητὴν, καὶ αὐτὸς δὲ, καὶ οἱ κληρικοὶ δύο νομίσματα ὑπὲρ ὑπομνήσεως καὶ προβολῆς διδόασιν ἐντολέως, καὶ τὰ λοιπὰ δαπανήματα φειδωλοτέρως ποιοῦσι. καὶ ἡ λβ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι οἱ ἐπίσκοποι καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ μοναχοὶ διάξιμοι οὐ γίνονται, ἀλλὰ παρὰ ἄρχουσι τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν ἐνάγονται. ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ εὑρισκόμενοι παρὰ μόνοις τοῖς ὑπάρχοις ἐνάγονται. ἔνθα καὶ ἡ τιμὴ αὐτοῖς φυλάττεται, καὶ συνηγόρους λαμβάνουσιν. ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ὑπὲρ ἰδίων πραγμάτων ἐναγόμενοι, ἢ τοὺς ἐκκλησιεκδίκους διδόασιν ἐγγυητάς. παρὰ δὲ τοῖς ὑπάρχοις χρηματικῶς ἐναγόμενοι, ἢ ἀλλήλους ἐγγυῶνται, ἢ ἐνυποθήκους ποιοῦσιν ὁμολογίας. ὑπὲρ δὲ τῶν ἐκκλησιαστικῶν μόνος ὁ οἰκονόμος ἐνάγεται, ὃν χρὴ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου γίνεσθαι καὶ δίδωσι τὸν ἐκκλησιέκδικον ἐγγυητὴν, καὶ ἐν μὲν τοῖς ἥττοσι δικαστηρίοις ὑπὲρ ὑπομνήσεως διδόασιν οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοὶ τοῖς ἐκβιβασταῖς οὐ πλέον τοῦ νομίσματος. εἰ δὲ δι' ἐκβιβαστοῦ τῶν ἐπάρχων ἀπὸ ψήφου αὐτῶν ὑπομνησθῶσιν ἐν ἐπαρχίᾳ, οὐ πλέον δύο νομισμάτων διδόασιν ὑπὲρ σπορτούλων. ἐν Βυζαντίῳ δὲ νομίσματα γ΄. δίδωσιν ὁ ἐξωτικὸς κληρικὸς ὑπὲρ σπορτούλων, ἐφ' ὁσονδήποτε πρᾶγμα ἐναγόμενος, ὁ ἐκβιβαστὴς οἱονδήποτε κληρικὸν ὑβρίζων, ἢ σκύλλων, ἀποζώννυται καὶ ἐσχάτως τιμωρεῖται. εἰ δέ τινες φανῶσιν ἀδίκως αὐτοῖς ἐνάγοντες, διδόασιν αὐτοῖς πάσας τὰς κατὰ πρόφασιν αὐτῶν ἐκ προοιμίου τῆς δίκης προξενουμένας αὐτοῖς δαπάνας.

σχόλιον.

Οὐχ εὑρίσκων νόμον ἢ κανόνα κωλύοντα, ἢ ἐπιτρέποντα τοὺς κληρικοὺς ὀμνύειν, μήποτε ὅμως ἡ παροῦσα νομοθεσία ἀπεῖδε πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ κυρίου ἐν εὐαγγελίοις εἰρημένον περὶ τοῦ μὴ ὀμνύειν τινά, καὶ ἀντὶ τῆς ἁγίας γραφῆς νόμου καὶ κανόνος ἐμνήσθη. ἡ δὲ λβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἀνάγνωθι καὶ τὸ β΄. σχόλιον τοῦ κζ. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ.

σχόλιον.

Ἡ γ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ κεφ. θ΄. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. τὸ δὲ ῥῆμα τὸ λεγόμενον ἐν τῷ κώδικι, γενικῶς γὰρ ἔξεστιν ἑκάστῳ τῶν ὑφ' ἑαυτοῦ καταφρονεῖν, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ β΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἔστιν εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ζ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου, οὐδὲ ἡ η΄. οὐδὲ ἡ ιγ΄. ἀνάγνωθι δὲ τὸ μδ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου μέρος ὂν τῆς ρκγ΄. νεαρᾶς, καὶ λέγει κατὰ τοῦτο γίνεσθαι τοὺς ἐλκυσμοὺς πρότερον παρὰ τοῖς ἐπισκόποις. τῷ δὲ ς΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου μὴ προσέχῃς. διάτ. γάρ ἐστι τοῦτο, καὶ ἀνῃρέθη ὑπὸ τῆς ῥηθείσης μεταγενεστέρας νεαρᾶς, ἀλλὰ μηδὲ ἑτέρᾳ ἰουστινιανείῳ νεαρᾷ προσέχῃς ἕτερόν τι λεγούσῃ, ὅτι οὐδὲ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, κἂν εὑρίσκηνται, ἀλλ' ὅσον μόνον εἰς τὸ πρώτως παρὰ τοῖς ἐπισκόποις, καὶ τοῖς μητροπολί-

ἐφείλονται ἐνάγεσθαι χρέει ἐγκληματικῶν, καὶ χρηματικῶν ὑποθέσεων, ἐπίσκοποι καὶ κληρικοί. γίνωσκε δὲ ὅτι ἐστὶ παρὰ τῶν εὐσεβῶν βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἡρακλείου διωρισμένον, μήτε ἐπίσκοπον, μήτε κληρικὸν, μήτε μοναχὸν, χρηματικοῖς ἢ ἐγκληματικοῖς χρέεσιν αἰτίαις παρὰ πολιτικῷ ἢ στρατιωτικῷ ἐνάγεσθαι ἄρχοντι, ἀλλὰ παρὰ μόνοις τοῖς ἰδίοις ἐπισκόποις, ἢ μητροπολίταις ἢ πατριάρχαις. τὰ αὐτὰ διορίζεται καὶ τὸ κατὰ τὸν ἰούλιον μῆνα τῆς δ'. ἰνδικτιῶνος τοῦ ςφπθ'. ἔτους ἀπολυθὲν χρυσόβουλλον τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ περιεχόμενον ταῦτα ῥητῶς, εἰ δὲ μερισμὸς ἐν τοῖς διαμαχομένοις ἐστὶ, καὶ ὁ μὲν τῆς κοσμικῆς φαίνεται καταστάσεως, ὁ δὲ τῷ θείῳ κλήρῳ ἐγκατείλεκται, ὁ εἰσάγων τινὶ χαῦτα τῷ φόρῳ τοῦ ἐναγομένου ἀπάντων ὑποκείσεται, καὶ ἕκαστος εἰς τὸ προσφορὸν δικαστήριον ἀπελεύσεται, εἰ μήπου πολλάκις τις τῶν ἁπάντων τὸ βασιλικὸν δικαστήριον ἐπιζητοίη. τότε γὰρ σχολαζόντων ἁπάντων ἡ βασιλικὴ μεγαλειότης δια . . . τῇ δίκῃ, καὶ τέμνει τὸ ἀμφίβολον. ἀνάγνωθι καὶ τὸν ιε'. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ. ἡ κβ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ κεφ. β'. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ ζήτει τοῦτο κατατεθὲν εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ μα'. κανόνος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου. ἡ δὲ κε'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Σημείωσαι ὅτι τοιούτου δὲ χρυσοβούλλου ἡ περικοπὴ ἡ διοριζομένη προσδέχεσθαι πάντας τοὺς ἐκκαλουμένους εἰς οἱονδήποτε τοῦ δικαστήριον, καὶ ζητοῦντας τῆς βασιλικοῦ βήματος τὴν ἀκρόασιν, ἐσχόλασεν ἀπὸ μεταγενεστέρας προστάξεως τοῦ αὐτοῦ βασιλέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἀπολυθείσης κατὰ μῆνα μάϊον ἰνδικτιῶνος γ'. καὶ διοριζομένης κατὰ τὸ προοίμιον ταῦτα ῥητῶς, διορίζεται οὖν πᾶσιν ὑμῖν τοῖς τῶν δικαστηρίων προεστῶσιν ἡ βασιλεία μου, μηκέτι τὸ ἀπὸ τοῦδε προσέχειν οἱαδήποτε αἰτήσει γραφῇ κωλυούσῃ τινὰ τῶν δικαστῶν τὴν ἐπ' αὐτῷ κατατεθεῖσαν δίκην γυμνάζειν, κἂν διὰ κινναβάρεως ὑποσεσημασμένη τυγχάνῃ, κἂν τὴν κρεισσόβουλλον σφραγῖδα φέρηται, ἀλλὰ κατὰ τὸ τοῦ λιβέλλου ἴσον, εἰ μὴ ἐντὸς τῶν εἴκοσι ἡμερῶν τῆς διασκέψεως ἐπὶ τὸ δικαστήριον ἑλκόμενος λύσιν τῆς βασιλείας ἡμῶν πέμπεται, καὶ ἕτερον δικαστὴν τῷ ἐφ' ὃν προέτρεψε παραπεμφθῇ ἡ δίκη παραζευγνῦσαν συνιέναι τοὺς εἰωθότας κατὰ ταυτὸν δικαστάς, καὶ τὴν τὸ μὴ ἐπάγειν τοῖς ἀμφιβόλοις ἔννομον. εἰ δ' ὁ τῶν εἴκοσι ἡμερῶν παραδράμῃ χρόνος, μήτε συνδικαστὴν ἕτερον παραδέχεσθαι, ἔτι καὶ τῷ νόμῳ τούτῳ δοκεῖ, μήτε μὴν προφάσει τοῦ ἐπὶ τὸ τῆς βασιλείας μου βῆμα ἐκκαλεῖσθαι ἴσως εἰς ὕστερον τὴν δίκην γίνεσθαι εἰσαγώγιμον ἐμποδίζεσθαι ὅλως εἰς τὴν διάγνωσιν, ἀλλὰ τέμνειν τὴν κατατεθεῖσαν τούτου ἀμφιβολίαν κατὰ τὴν τοῦ νόμου ἀκρίβειαν, μὴ ἀποκλειομένου πάντως τῷ δικαζομένῳ τοῦ τῆς ἐκκλήτου δικαστηρίου. εἴ γε βεβλάφθαι οἴεται, καὶ τοῦτο πάντες ὑμεῖς γινώσκοντες οἱ δικάζοντες σπουδάζετε τὰς ἀνατεθειμένας ὑμῖν δίκας τηρεῖν, ὡς τέλος, ταύτας ἐπάγειν ἔννομον. οὐ βούλεται δὲ ἡ βασιλεία μου κατὰ τὸ παραπεμφθῆναι ὅλως τινὶ τῶν δικαστῶν ὑπόθεσιν κατὰ πρόσταξιν αὐτῆς, ἐξ οἱασδήποτε μεταγενεστέρας γραφῆς ἐπιτρεπούσης εἰς τὴν βασιλείαν μου εἰσαχθῆναι τὴν δίκην, τὴν διάγνωσιν ἐμποδίζεσθαι, ἀλλὰ προβαίνειν ταύτην ἕως τέλους ἀνυπερθέτως παρὰ τῷ αὐτῷ δικαστῇ, ἢ τοῖς ὡς ἀνωτέρω εἴρηται συνδεδεμένοις τούτῳ συνδικασταῖς, ἐντὸς δηλαδὴ τῆς κ'. ἡμερῶν διασκέψεως. μετὰ δὲ τὴν τῆς δίκης περαίωσιν τῷ ἀδικηθῆναι ἴσως οἰομένῳ ἐπ' ἀδείας ἔστω καὶ ἕτερον ἐπικαλέσασθαι κατ' ἔκκλητον δικαστήριον, ἢ τὴν τοῦ κράτους ἡμῶν ζητῆσαι ἀκρόασιν.

κείμενον.

Καὶ οἱ νόμοι γὰρ, καὶ οἱ κανόνες κωλύουσι κληρικὸν ἐμνῦναι, ὅ γε οἰκονό-

ΤΙΤΛΟΣ Θ΄.

ΠΕΡΙ` ἁμαρτημάτων, καὶ δικῶν ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν, καὶ ἀφορισμοῦ, καὶ καθαιρέσεως, καὶ μετανοίας, καὶ ποῖα ἁμαρτήματα ἡ χειροθεσία λύει.

κεφάλαιον α΄.

Τίνες καὶ παρὰ τίσι κατηγοροῦσιν ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν, ἀποστόλων κανὼν ος΄. συνόδου τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει κανὼν ϛ΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν θ΄. κα΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν η΄. ια΄. ιβ΄. ιε΄. λ΄. ρκη΄. ρκθ΄. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. α΄.

κείμενον.

Γενικῶς περὶ τῶν κωλυομένων κατηγορεῖν οἱουδήποτε προσώπου ἐπὶ δημοσίῳ ἐγκλήματι διαλαμβάνει βιβλίον θ΄. τοῦ κώδικος τίτ. α΄. καὶ βιβλίον μη΄. τῶν διατάξεων τίτ. β΄. περὶ δὲ ἐγκληματικῶν, καὶ κανονικῶν, καὶ χρηματικῶν ζητήσεων, εἴρηται ἐν τῷ κώδικι καὶ ταῖς νεαραῖς. Φησὶ γὰρ βιβλίον α΄. τίτ. β΄. διάτ. ϛ΄. ὅτι τὰς ἀναφυομένας κανονικὰς ἀμφισβητήσεις ἐν ὅλῳ τῷ Ἰλλυρικῷ οὐ δεῖ τέμνεσθαι παρὰ γνώμην τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῆς αὐτοῦ συνόδου ἥτις ἔχει τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, καὶ τίτ. ϛ΄. διάτ. κβ΄. ὅτι ὁ κατὰ συκοφαντίαν ἐπὶ παραστάσει παρὰ δικαστῇ προσφόρῳ αἰτώμενος ἐπίσκοπος λδ΄. δίδωσι λίτρας. καὶ διάτ. κε΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι οἱ κληρικοὶ Κωνσταντινουπόλεως τῶν ἐναγόντων μὴ βουλομένων αὐτοῖς ἐνάγειν παρὰ τῷ πατριάρχῃ παρὰ μόνοις τοῖς ὑπάρχοις δικάζονται ἐνάγοντες καὶ ἐναγόμενοι χρηματικῶς καὶ ἐγκληματικῶς ὑπὲρ ἰδικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν. καὶ οἱ μὲν κληρικοὶ τὸν οἰκονόμον ἢ τὸν ἐκκλησιέκδικον διδόασιν ἐγγυητὴν καὶ οὐχ ἕτερον, ἕως ν΄. λιτρῶν, καὶ ἐὰν ὑπερβαίνῃ τὸ πρᾶγμα ὁμολογίαν ἐνώμοτον ἐπὶ τῷ ὑπερβαίνοντι ποσῷ πιστοῦσιν.

σχόλιον.

Ὁ α΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν ξ΄. τίτ. λδ΄. κεφ. κγ΄. καὶ μετὰ τὸ αὐτὸ κεφ. εἰσὶν ἕτερα κεφ. διδάσκοντα τίνες δύνανται κινεῖν ἐγκληματικὰ δικαστήρια, καὶ τίνες οὐ δύνανται. ἃ καὶ ἀναγνωσθήτω. ὁ β΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ βιβλίον ξ΄. τίτ. λδ΄. καὶ ζήτει τὸ α΄. τούτου κεφ. καὶ ἐφεξῆς διάφορα περὶ ἐγκληματικῶν κατηγοριῶν διδάσκοντα. ἡ ϛ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον ε΄. τίτ. α΄. κεφ. ϛ΄. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. τὸ παρὸν δὲ κεφ. διαλαμβάνει παρὰ τίσιν

πρὸς τοὺς τὰς φθορέας κολάζουσιν ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει, μηδεὶς κληρικὸς γυναῖκα μὴ ἔχων, ἐπείσακτον ἐχέτω ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ πλὴν μητρὸς καὶ ἀδελφῆς καὶ θυγατρὸς καὶ τῶν ἄλλων ἀνυπόπτων. εἰ δὲ μὴ ταῦτα παραφυλάττοι, καὶ δὶς ὑπομνησθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου ἢ τῶν συγκληρικῶν μὴ ἐκβάλλῃ αὐτήν, ἢ κατηγορηθεὶς ἀποδειχθῇ συναναστρεφόμενος ἀσέμνως αὐτοῖς, καθαιρείσθω, καὶ διδόσθω τῇ βουλῇ τῆς πόλεως ἧς ἦν κληρικός. ἐπίσκοπος δὲ καθόλου γυναικὶ συνοικῶν, καθαιρεῖται. ὅτι δὲ διακόνισσα, συνοικεῖν δυναταί τινι δυναμένῳ σχεῖν ὑποψίαν ἄσεμνον, ὑπομιμνησκομένη δὲ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ἐὰν αὐτὸν ἐκβαλεῖν ὑπερτίθηται, στερεῖται τῆς ὑπηρεσίας, καὶ τῶν διαρίων, καὶ ἐμβάλλεται εἰς μοναστήριον ὅλην τὴν ζωὴν αὐτοῦ, καὶ τὰ πράγματα αὐτοῦ, εἰ μὲν ἔχει παῖδας ἀναλόγως εἰς αὐτὴν καὶ αὐτοὺς μερίζονται, καὶ τὸ ἁρμόζον αὐτῇ μέρος τὸ μοναστήριον ὑπὲρ ἀποτροφῆς αὐτῆς λαμβάνει, εἰ δὲ μὴ ἔχει παῖδας ἡ ἐκκλησία ἐν ᾗ ἦν καὶ τὸ μοναστήριον ἐξ ἴσης αὐτὰ μερίζονται.

σχόλιον.

Η ιθ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἀλλ' οὐδὲ ἡ α'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν. ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανείου ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ'. τίτ. α'. κεφ. νδ'. νε'. νς'. ἅτινα κεφ. οὕτως ἔχουσιν ὡς συνωψίσθησαν.

κεφάλαιον ιε'.

Πῶς δεῖ ἐπισκόπους ἢ κληρικοὺς ἢ ἐγκρατευομένους, εἰσιέναι πρὸς γυναῖκας, συνόδου Καρθαγένης κανὼν λη'. συνόδου Νικαίας τὸ β'. κανὼν κβ'.

κεφάλαιον ις'.

Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν κληρικοὺς συνεστιᾶσθαι τῷ δευτερογαμοῦντι, ἢ παρανόμως γαμοῦντι, συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ζ'. Τιμοθέου κανὼν ια'.

κεφάλαιον ιζ'.

Περὶ τοῦ μηδὲν ποιεῖν τοὺς κληρικοὺς ἄνευ τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν, ἀποστόλων κανὼν λθ'. συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ'.

κεφάλαιον ιη'.

Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν τοὺς κληρικοὺς ἐκ συμβολῆς συμπόσια, συνόδου Λαοδικείας κανὼν νε'.

κεφάλαιον ιθ'.

Περὶ τῆς ἐκ χρόνου τάξεως τῶν ἐπισκόπων, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ καθέζονται, καὶ τιμῶσιν ἀλλήλους, συνόδου Νικαίας κανὼν ιη'. συνόδου Λαοδικείας ἡ'. νς' συνόδου Καρθαγένης κανὼν πς'. πθ'. συνόδου ς'. κανὼν ζ'.

ΤΙΤΛΟΣ

ἢ καὶ ἑτέρας ὀρφανῶν κληρικοὺς ἢ μοναχοὺς, ἐπιτρόπους δὲ γίνεσθαι καὶ διοικητὰς ἐπὶ τελευταίων βουλημάτων παραχωρεῖ, καὶ μᾶλλον εἴπερ ψυχικὰς διαθέσεις ὀφείλουσι παρὰ τούτων περαίνειν. καὶ σημείωσαι τοῦτο, οὐδὲ γὰρ εὑρήσεις ἀλλαχοῦ κειμένην τὴν τοιαύτην διάτ. ἀλλὰ καὶ ἡ πς΄. νεαρὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως θεσπίζει μήτε ἐπίσκοπον, μήτε τινὰ κληρικὸν συνηγορίαις, ἢ μισθώσεσιν, ἢ ἐγγύαις ἐναποκλείεσθαι. τὸν δὲ τοιοῦτόν τι ποιοῦντα ἐπὶ χρόνον μέν τινα ἀφορίζεσθαι, ἐπιμένοντα δὲ καθαιρεῖσθαι, καὶ ταῦτα μὲν οὕτως. διάκονος δέ τις κωλυθείς ποτε παρὰ τοῦ μακαρίτου πατριάρχου Κυρίλλου Λουκᾶ τοῦ συνηγορεῖν χρωμένου τοῖς διαληφθεῖσι κανόσι, καὶ λοιπαῖς νομοθεσίαις, εἶπεν ἐπὶ βασιλικοῦ βήματος, παρόντος καὶ τοῦ πατριάρχου μὴ ἔχειν χώραν τὰ τῶν τοιούτων κανόνων καὶ νόμων εἰς τοὺς σήμερον συνηγοροῦντας, ἀλλ' εἰς τοὺς τότε συνηγόρους τοὺς τεταγμένους εἰς πολιτικὰ δικαστήρια, καὶ λαμβάνοντας βασιλικὰ σιτηρέσια, καὶ ὑπὸ πριμμικηρίοις ὄντας, καὶ στρατιζομένους ὑπὸ κοσμικῶν ἀρχόντων ὅτε πάντως καλῶς οἱ κληρικοὶ ἐκωλύοντο συνηγόρων ὀφφίκια κοσμικὰ ἐνεργεῖν. ἐπεὶ δὲ οἱ σήμερον συνηγοροῦντες ὡς ἐλευθέριόν τι ἐπιτήδευμα τὸ συνηγορεῖν μετέρχονται, οὐδὲ οἱ ἱερώμενοι ἐμποδισθήσονται συνηγορεῖν, καὶ κατασκευάζων τὸν οἰκεῖον λόγον ἐδικαιολογήσατο μὴ τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ τὸν τρόπον κολάζεσθαι παρὰ τῶν κανόνων. οὐ μόνοι γὰρ κληρικοὶ, ἀλλὰ καὶ ἐπίσκοποι ὑπὲρ φίλων ἀντιποιούμενοι συγγνωσθήσονται, καὶ ὑπὲρ ἐκκλησιαστικῆς ὑποθέσεως συνηγοροῦντες οὐκ αἰτιαθήσονται, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ νόμιμα τοῦτο διαπεραίνουσι. τὸ δὲ συνηγορῆσαι κληρικὸν ὡς οἱ κοσμικοὶ ὀφφικιάλιοι, καὶ δέξασθαι στρατεία λαϊκοῦ, μισεῖται καὶ κολάζεται. ὅτι δὲ τὸ συνηγορεῖν ὀφφίκιον ἦν ποτε κοσμικὸν, καὶ σιτηρέσια ἐλάμβανον δημοσιακὰ οἱ τεταγμένοι συνήγοροι, καὶ ὑπὸ πριμμικήριον ἦσαν δῆλον ἐστὶν ἀπὸ πολλῶν. καὶ ἀνάγνωθι τὰ τελευταῖα κεφ. τοῦ α΄. τ. τ. τοῦ η. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ ἐπάρχου περὶ συνηγόρων ἀνατεθέμενα, διαλαμβάνουσι γὰρ τοὺς συνηγόρους σύστημα εἶναι, καὶ ὑπὸ τοῦ κατὰ καιροὺς ἐπάρχου στρατίζεσθαι. ταῦτα εἰπὼν καὶ παραδεχθεὶς διεχωρίσθη καὶ παρὰ τοῦ πατριάρχου συνηγορεῖν ὡς καὶ πρότερον.

κεφάλαιον ιδ΄.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν συνόντων γυναιξὶ συνεισάκτοις, συνόδου Νικαίας κανὼν γ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ε΄. συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν ιη΄. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς Γρηγόριον ἐπιστολῆς.

κείμενον.

Ἡ ιθ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. ιβ΄. τοῦ κώδικος φησὶν, ὅτι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ κληρικοὶ μόναις συνοικείτωσαν μητράσιν αὐτῶν, καὶ θυγατράσιν, καὶ ἀδελφαῖς, καὶ ταῖς πρὸ τούτου γαμηθείσαις αὐτοῖς καὶ ἡ α΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει, μὴ ἐχέτωσαν αἱ διακόνισσαι συνόντας αὐταῖς τινας ἐν τάξει δῆθεν ἀδελφῶν, ἢ συγγενῶν, ἢ τῶν καλουμένων ἀγαπητῶν, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰς οἰκείτωσαν ἢ τοῖς ἀληθέσιν αὐτῶν ἀδελφοῖς, ἢ θείοις, ἢ γονεῦσιν, ἢ παισίν. εἰ δὲ λέγοιτο συνεῖναι ἐσχηματισμένη ἀγαθῇ προσηγορίᾳ, πονηρᾷ δὲ ὑποψίᾳ μὴ χειροτονείσθω καὶ χειροτονηθεῖσα τοῦ σχήματος ἐκπιπτέτω, ὑπεύθυνος οὖσα σὺν αὐτῷ καὶ τούτοις τῷ νόμῳ καὶ τοῖς λοι-

καὶ τοῖς μοναστηρίοις αὐτῶν, καὶ μὴ ἀμελοῦντες τῆς θείας λειτουργίας.

σχόλιον.

Ἡ ιζ'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. οὐδὲ ἡ μ'. οὐδὲ ἡ να'. καὶ μάτην μὴ κοπία.

κείμενον.

Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐπίσκοπος ἢ μοναχὸς οὐ γίνεται κηδεμών, οἱ δὲ ἄλλοι κληρικοὶ τῶν ἰδίων συγγενῶν κηδεμονεύουσι. ἐὰν ἔσω δ'. μηνῶν παρὰ τῷ ἁρμοδίῳ δικαστῇ, οἰκείᾳ προαιρέσει καταδέξωνται, καὶ οὐ προχειρματίζονται περὶ ἄλλην κηδεμονίαν, οὔτε δὲ δημοσίων ἐκλήπτορες, ἢ τελῶν, ἢ κτήσεων ἀλλοτρίων, ἢ κουρατωρείας οἴκου, ἢ ἐντολεῖς δίκης, ἢ ἐγγυηταὶ ὑπὲρ τῶν τοιούτων αἰτιῶν, ἐπίσκοποι ἢ οἰκονόμοι, ἢ ἄλλος κληρικὸς γίνεται ὀνόματι ἰδίῳ, ἢ τῆς ἐκκλησίας, ἢ τοῦ μοναστηρίου αὐτοῦ. τὰς δὲ παρακειμένας κτήσεις τοῖς αὐτοῖς εὐαγέσιν οἴκοις δύνανται μισθοῦσθαι, καὶ ἐμφυτεύεσθαι πάντων τῶν κληρικῶν καὶ μοναχῶν ἐν συμβόλῳ ἢ ἐπιπράσει συναινούντων καὶ φανερούντων συμφέρειν τὸ γινόμενον. καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ σεπτοὶ οἶκοι τοῖς κληρικοῖς αὐτῶν μισθοῦσι καὶ ἐμφυτεύουσι, χωρὶς τῶν δι' ἑτέρου νόμου κωλυθέντων προσώπων. καὶ αὐτοὶ παρὰ τῶν κληρικῶν ἐκλαμβάνουσιν. ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ποιῶν, εἰ μὲν ἐπίσκοπός ἐστι, τὰ πράγματα αὐτοῦ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ προσκυροῦνται. εἰ δὲ οἰκονόμος, ἢ ἄλλως κληρικὸς ποινὴν δίδωσι χρηματικὴν τὴν νομιζομένην τῷ ἐπισκόπῳ αὐτοῦ. οἱ δὲ πιστεύσαντες αὐτοῖς τὰς διοικήσεις, ἢ λαβόντες αὐτοὺς ἐγγυητάς, οὐκ ἔχουσιν ἀγωγὴν κατ' αὐτῶν ἢ πραγμάτων ἢ ἐγγυητῶν ἢ ἐκκλησιῶν, ἢ μοναστηρίων, ἀλλὰ καὶ τὴν συμβαίνουσαν τῷ δημοσίῳ βλάβην, οἴκοθεν ἀποθεραπεύουσι.

σχόλιον.

Ἡ β'. διάτ. τοῦ α'. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανείου ρκγ'. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ'. τίτ. α'. κεφ. ιγ'. ιδ'. ιε'. ἔχουσι δὲ ταῦτα καθὼς συνεψήφισται. ζήτει ἀναγκαίως, καὶ τὴν κατὰ τὴν κ'. τοῦ δεκεμβρίου μηνὸς τῆς ς'. ἰνδικτιόνος γενομένην συνοδικὴν σημείωσιν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κυρίου Λουκᾶ χάριν τῶν ἐνεργούντων κληρικῶν δημοσιακὰς δουλείας καὶ προσωπικάς, καὶ καταστρωθεῖσαν ἐν τῷ ις'. κανόνι τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. ἐπὶ τῆς πατριαρχείας δὲ τοῦ μακαρίτου κυρίου Ἰωάννου κατὰ μῆνα φευρουάριον ἰνδικτιόνος η'. γέγονε σημείωμα συνοδικὸν διοριζόμενον μὴ συνηγορεῖν διακόνους, ἢ ἁπλῶς ἐκκλησιαστικούς, ἢ μοναχούς, ὃ καὶ ἀνέγνωσθη καταστρωθὲν ἐν τῷ ις'. κανόνι τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου. κατὰ δὲ τὸν ἰανουάριον μῆνα τῆς δ'. ἰνδικτιόνος, πατριαρχεύοντος τοῦ μακαρίτου πατριάρχου κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγχιάλου γέγονε σημείωμα συνοδικὸν διαλαμβάνον παρ' ὁμοίου τῷ ἱερεῖ, καὶ τῷ διακόνῳ, καὶ τῷ ἀναγνώστῃ, καὶ πᾶσι τοῖς ἱερωμένοις ἀπέχεσθαι τῆς ἐνεργείας τῶν κοσμικῶν ὀφφικίων, καὶ τῶν δουλειῶν. οὗ δὴ σημειώματος ἡ δύναμις κατεστρώθη ἐν τῷ αὐτῷ κανόνι. ἡ μέντοι ξη'. νεαρὰ τοῦ κυρίου βασιλέως Λέοντος τοῦ φιλοσόφου παρακελεύεται μὴ ἀναδέχεσθαι ἐπιτροπάς,

ἀνάγνωθι ἐκεῖ. ἐνταῦθα γὰρ οὐ κατεστρώθησαν ὡς μὴ ἐνεργοῦντα.

κεφάλαιον θʹ.

Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχεν ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἐμμαγκιπατεύειν, συνόδου Καρθαγένης κανὼν λεʹ.

κεφάλαιον ιʹ.

Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἁρμόζοντας αὐτοῖς τόπους παρὰ αἱρετικῶν κατεχομένους, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκαʹ.

κείμενον.

Ἡ λζʹ. νεαρῶν, φησὶ τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀφρικῆς ἀσφαλῶς ἔχειν τὰς κτήσεις αὐτῶν, καὶ ἐὰν Ἕλληνες ἢ αἱρετικοὶ ἔχωσίν τινας αὐτῶν ἢ οἴκους ἢ σκεύη, ἀφαιρεῖσθαι αὐτά, μὴ ἀντικειμένης αὐταῖς χρονίας παραγραφῆς.

σχόλιον.

Ἡ λζ. νεαρὰ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη, καὶ μὴ ματαιοπονήσῃς.

κεφάλαιον ιαʹ.

Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν τοὺς ἀναγνώστας τῷ δήμῳ προσκυνεῖν, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιϛʹ.

κεφάλαιον ιβʹ.

Περὶ ἐπισκόπων μὴ ἐπιστρεφόντων τοὺς αἱρετικούς, καὶ περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, μὴ διδασκόντων τὸν λαόν, καὶ ὅτι ἐπίσκοπος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀπολογεῖται τῷ Θεῷ, καὶ ποτὲ τοῦ λαοῦ ἁμαρτήσαντος ὁ κλῆρος ἀφορίζεται, ἀποστόλων κανὼν λϛʹ. λθʹ. νηʹ. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρκγʹ. συνόδου ϛʹ. κανὼν ιθʹ. ξδʹ.

κεφάλαιον ιγʹ.

Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κοσμικόν τι πραττόντων δημόσιον, ἢ ἰδιωτικόν, ἢ μίσθωσιν, ἢ ἐπιτροπήν, ἀποστόλων κανὼν ϛʹ. παʹ. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν γʹ. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιϛʹ. συνόδου Νικαίας τὸ βʹ. κανὼν ιʹ. συνόδου αʹ. καὶ βʹ. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ιαʹ.

κείμενον.

Ἡ ιζʹ. διατ. τοῦ γʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος, κωλύει τοὺς κληρικοὺς πάροδον ἔχειν εἰς τὰς δημοσίας πράξεις, ἢ τὰς ἁρμοζούσας ταῖς βουλαῖς. καὶ ἡ μʹ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. ἀπαγορεύει τοῖς ἐκκλησιεκδίκοις, ἐμφανίζειν πλουταίας βουλήσεις, ποινὴν ἐκπαραβασίας ὁρίζουσα νʹ. λιτρῶν. καὶ ἡ ναʹ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν ὅτι οἱ ἐπίσκοποι, καὶ πρεσβύτεροι, καὶ διάκονοι καὶ ὑποδιάκονοι καὶ μοναχοί, κἂν μὴ ἔχωσι χειροτονίαν, ἀλειτουργησίαν ἔχουσι πάσης ἐπιτροπῆς καὶ κουρατωρείας, σχολάζοντες μέντοι ταῖς ἐκκλησίαις

κεφάλαιον ε´.

Περὶ ὑποδοχῆς ξένων, καὶ περὶ εἰρηνικῶν καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν, ἀποστόλων κανὼν ιβ´. λγ´. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ζ´. η´. ια´. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μα´. μβ´. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιγ´. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν θ´. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κϛ´. συνόδου ϛ´. κανὼν ιζ´.

κεφάλαιον ϛ´.

Περὶ διαφορᾶς εἰρηνικῶν, καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν, συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ια´. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρϛ´.

κεφάλαιον ζ´.

Τίσι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους βοηθεῖν, καὶ περὶ ἐπισκόπων, καὶ πρεσβυτέρων, καὶ διακόνων μὴ χορηγούντων τοῖς ἐνδεέσιν ἐκκλησιαστικοῖς, ἀποστόλων κανὼν νθ´. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ζ´.

κείμενον.

Οἱ πενόμενοι αἱρετικοὶ οὐ λαμβάνουσι τὰ λεγόμενα ἀξιωματικὰ ἀπὸ τῶν δικαστηρίων. ἢ τῶν ἐκκλησιῶν, ὡς βιβλίον α´. τίτ. ε´. διάτ. η´.

σχόλιον.

Ἡ η´. διάτ. τοῦ ε´. τίτ. τοῦ α´. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κη´. τοῦ α´. τίτ. τοῦ α´. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς συνεφώνη εἰς τὸ κείμενον.

κεφάλαιον η´.

Περὶ συνόδων, καὶ τῶν εἰς αὐτὰς μὴ ἀπιόντων, Ἀποστόλων κανὼν λζ´. συνόδου Νικαίας κανὼν ε´. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν. η´. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μ´. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιθ´. κα´. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιη´. ργ´. οϛ´. ϟε´. συνόδου ϛ´. κανὼν η´. συνόδου Νικαίας τὸ β´. κανὼν ϛ´.

κείμενον.

Ἡ β´. καὶ ιζ´. διάτ. τοῦ α´. τίτ. τῶν νεαρῶν βούλονται, ἅπαξ ἢ δὶς τοῦ ἔτους τῷ ἰουνίῳ, ἢ τῷ σεπτεμβρίῳ γίνεσθαι συνόδους τῶν μητροπολιτῶν παρὰ τοῖς πατριάρχαις, καὶ τῶν ἐπισκόπων παρὰ τοῖς μητροπολίταις, καὶ ἐξετάζεσθαι τὰς αἰτίας, ἃς οἱ ἐπίσκοποι, καὶ οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ μοναχοὶ πρὸς ἀλλήλους ἔχουσι περί τε πίστεως, καὶ κανόνων, καὶ πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν, καὶ ἄλλων, καὶ τὰ παρὰ τοὺς κανόνας ἁμαρτανόμενα διορθοῦσθαι. οἱ δὲ ἄρχοντες. καὶ αἱ τάξεις αὐτῶν μὴ ἐπιτιθέμενοι τοῖς μητροπολίταις, καὶ ἐπισκόποις ὑπερτιθεμένοις ποιεῖν τὰς συνόδους, ἢ μὴ μηνύοντες τῇ βασιλείᾳ, ἐσχάτως τιμωροῦνται.

σχόλιον.

Ἡ β´. καὶ ιζ´. διάτ. τοῦ α´. τίτ. τῶν νεαρῶν, εἰσὶ ἡ μὲν ρκγ´. νεαρὰ κεφ. ιγ´. ἡ δὲ ρλδ´. κεφ. ζ´. κατεστρώθησαν δὲ ἄμφω ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ´. τίτ. α´. κεφ. κ´. καὶ κα´. ἃ καὶ

ἢ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιανοῦ ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. ιη΄. καὶ ιθ΄. ἃ καὶ ἔχουσιν οὕτω καθὼς συνωψίσθησαν. σὺ δὲ πρόσεχε μᾶλλον τῷ ις΄. κανόνι τῆς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων α΄. καὶ β΄. συνόδου ἑξάμηνον στενοχωρήσαντι τὸν τῆς ἀποδημίας χρόνον. ἢ ιβ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος νζ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. δ΄. καὶ οὕτω σχεδὸν περὶ λήψεως ἔχουσι, ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐδηλώθη. ἀνάγνωθι οὖν ταύτην. ἀνάγνωθι καὶ τὸ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου καὶ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυρίου Νικολάου, συνοδικὴν σημείωσιν, τὴν γενομένην κατὰ τὴν ιδ΄. τοῦ Μαρτίου μηνὸς τῆς γ΄. ἰνδικτιῶνος, καὶ ἀπαριθμοῦσαν πόσον καιρὸν ὀφείλουσιν ἀπολιμπάνεσθαι ἀπροσχηματίστως οἱ μεγάλης ἐκκλησίας ἱερεῖς τε καὶ διάκονοι. λέγουσι δέ τινες ἐκ ταύτης μὴ ἀναιρεῖσθαι τοὺς περὶ τῶν ἀποδήμων κληρικῶν κανόνας, μηδὲ τὴν ἄνωθεν καταστρωθεῖσαν ἰουστινιάνειον νεαράν. Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τῶν ἐν τῷ παρόντι κεφ. κατεστρωμένων δύο ἰουστινιανείων νεαρῶν, ἤγουν τῆς πς΄. καὶ τῆς ρκγ΄. δύο ταῦτα ἐνομοθέτησαν. ἓν μὲν τὸ μὴ ἐνδημεῖν εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ἀρχιερέας, ἢ μοναχούς, ἢ κληρικοὺς ἄνευ γραμμάτων τοῦ πατριάρχου αὐτῶν, ἕτερον δὲ τὸ μὴ διατρίβειν ἀρχιερέα ἐπὶ πολὺ ἐν Κωνσταντινουπόλει. ἐπεὶ δὲ καὶ ἄμφω βλέπομεν ἀθετούμενα, οὔτε γὰρ οἱ ἀρχιερεῖς διὰ γραμμάτων πατριαρχικῶν εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἐνδημοῦσι, ἀλλ' οἰκειοθελῶς εἰς τὰς θύρας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐρχόμενοι διδόασιν εἴδησιν τῷ πατριάρχῃ, καὶ οὕτω τῆς μεγαλοπόλεως ἀκινδύνως ἐπιβαίνουσι, καὶ ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον ἐν αὐτῇ διατρίβοντες οὐδεμίαν κάκωσιν ὑπομένουσι, ζητητέον ὅπως τοῦτο γίνεται. οἶμαι δὲ ὡς ἡ μὲν πς΄. νεαρὰ διοριζομένη καθαιρεῖσθαι τοὺς ἐπισκόπους, κληρικούς τε καὶ μοναχοὺς παρὰ γνώμην τοῦ πατριάρχου αὐτῶν ἐνταῦθα ἐπιδημοῦντας, ἀνηρέθη διὰ τῆς ρκγ΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς μεταγενεστέρας οὔσης, καὶ διοριζομένης μὴ χορηγεῖσθαι δαπάνας τοῖς τοιοῦτό τι ποιοῦσιν ἐπισκόποις ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν αὐτῶν, καὶ εἰς τοῦτο μόνον περικλειούσης τὴν τιμωρίαν. τὸ δὲ καθαιρεῖσθαι τοὺς ἐπέκεινα χρόνου κατὰ τὴν τοιαύτην ρκγ΄. νεαράν, ἢ ἐπέκεινα ἑξαμήνου κατὰ τὸν ις΄. κανόνα τῆς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων συστάσης α΄. καὶ β΄. συνόδου, διατρίβοντας ἐπισκόπους εἰς Κωνσταντινούπολιν χωρὶς εὐλόγου αἰτίας, ἀνηρέθη διὰ προστάξεως τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυρίου Μανουὴλ τοῦ κομνηνοῦ, ἀπολυθείσης κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον ἰνδικτιῶνος ζ΄. καὶ διοριζομένης ταῦτα ῥητῶς, ταῦτα τοίνυν ἀναλογισαμένη ἡ βασιλεία μου πρὸς τὴν παροῦσαν ἐλθεῖν οἰκονομίαν ἠναγκάσθη καὶ ἄκουσα, καὶ θεσπίζει διὰ τοῦ παρόντος ταύτης προστάγματος μὴ πλείονα τοῦ παρά τε τῶν φιλευσεβῶν νόμων, καὶ τῶν θείων κανόνων ὑφαπλωθέντος καιροῦ τοῖς ἱερωτάτοις ἀρχιερεῦσιν ἐνδιατρίβειν δίχα τινὸς ἀπαραιτήτου ἐμποδισμοῦ ἐν τῇ μεγαλοπόλει, καὶ προφανοῦς εὐλόγου προφάσεως, ἢ μὴ καὶ ἄκοντες τῆς μεγαλοπόλεως ἐκβληθήσονται. ἡ μέντοιγε ἐν τῇ μεγαλοπόλει εἰσέλευσις αὐτῶν ὀφείλει γίνεσθαι κατὰ τὴν ἔκπαλαι κανονικῶς, καὶ νομίμως κρατήσασαν συνήθειαν.

κεφάλαιον γ΄.

Περὶ τοῦ χρεωστεῖν τοὺς ἐπισκόπους τὰς αἰτίας τῆς ὁδοιπορίας τῶν δι' αὐτοῦ παρελθόντων ἐπισκόπων πολυπραγμονεῖν, συνόδου Σαρδικῆς κανὼν κα΄.

κεφάλαιον δ΄.

Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν ἀπιόντων πρὸς βασιλέα, ἢ τοὺς περὶ αὐτόν, συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ια΄. ιβ΄. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ζ΄. η΄. θ΄. κ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ρδ΄. ρς΄.

ἀποδημίας. ὁ δὲ μητροπολίτης ἀποδημῶν, τὰ πατριαρχικὰ λαμβανέτω γράμματα, καὶ μὴ δι' ἑαυτῶν μηνυέτωσαν πρὸς τὸν βασιλέα, ἀλλὰ τῷ πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἀποκρισιαρίοις τῆς αὐτῶν διοικήσεως κοινούσθωσαν, καὶ αὐτοῖς συνεισίτωσαν. ἔξεστι δὲ αὐτοῖς, καὶ διὰ τῶν ῥαιφερενδαρίων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἢ διὰ τῶν ἀποκρισιαρίων τῶν πατριαρχῶν αὐτῶν, ἀναφέρειν τῷ βασιλεῖ. ἡ δὲ ζ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι ἐὰν ἐπίσκοπος χρόνον πολὺν τῆς ἰδίας ἐκκλησίας ἀπολειφθῇ, μὴ χορηγείτω αὐτῷ δαπάνας ὁ οἰκονόμος, ἀλλ' ἡ τοιαύτη δαπάνη παρεχέσθω εἰς προφάσεις ἐκκλησιαστικάς, καὶ εὐσεβεῖς. καὶ ἡ γ΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάταξις, φησὶν ὅτι ἐπίσκοπος χωρὶς γραμμάτων τοῦ πατριάρχου αὐτοῦ ἀνιὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἀλλότριον ἑαυτὸν ποιεῖ τοῦ σχήματος. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι μετὰ χρείας ἀναγκαίας ἐκδημοῦντες οἱ ἐπίσκοποι γράμματα λαμβανέτωσαν τῶν πατριαρχῶν αὐτῶν, ἢ μητροπολιτῶν ἢ κατὰ βασιλικὴν κέλευσιν ἀποδημείτωσαν. καὶ οἱ ὑπὸ τὸν Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχην χωρὶς ἐπιτροπῆς αὐτοῦ μὴ ἀνίτωσαν, καὶ ὁ οὕτως ἀποδημῶν, μὴ πλέον ἐνιαυτοῦ τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν ἐάτω. ὁ δὲ παραγινόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει οἱοσδήποτε ἐπίσκοπος, εἰσίτω πρὸς τὸν πατριάρχην, καὶ δι' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. τοῖς δὲ παρὰ ταῦτα καὶ ὑπὲρ τὸν χρόνον ἀποδημοῦσιν, οἱ οἰκονόμοι δαπάνας μὴ χορηγείτωσαν, καὶ προτρεπέτωσαν αὐτοὺς οἱ ἱερεῖς ὑφ' οὓς τελοῦσι διὰ γραμμάτων ὑποστρέφειν, καὶ ὑπερτιθεμένους πρὸς τοὺς ἀγῶνας καλείτωσαν, καὶ μὴ ὑποστρέφοντας εἴσω τοῦ ὡρισμένου χρόνου ἐκβαλλέτωσαν, καὶ ἄλλους χειροτονείτωσαν. τὰ αὐτὰ καὶ περὶ κληρικῶν οἱουδήποτε βαθμοῦ κρατεῖ. ἡ δὲ ιβ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν παρακελεύεται ἵνα ἐὰν τινὸς ἐκκλησίας ἀποστῶσι κληρικοί, ἕτεροι ἀντικαθιστάμενοι τὰς αὐτῶν σιτήσεις λαμβάνωσι, καὶ μηδὲ ὑποστρέφοντας αὐτοὺς λαμβάνειν αὐτάς, καὶ μὴ κερδαίνειν αὐτὰς τοὺς χορηγοῦντας. εἰ δὲ στερήσουσι, κτῆσις αὐτῶν ῥητὴ τοῖς πριβάτοις ἀφορίζεται, ὥστε τὴν χορηγίαν τῆς σιτήσεως ἐκεῖθεν γίνεσθαι.

σχόλιον.

Ἡ μβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. οὐδὲ ἡ α΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν οὖσα ἰουστινιανοῦ ξζ΄. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἐστι νεαρὰ ἰουστινιανείος πς΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ ς΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. κβ΄. περὶ τὸ τέλος οὕτως ἔχοντι, οὔτε δὲ μοναχὸν, οὔτε κληρικὸν, οὔτε ἐπίσκοπον κελεύομεν ἔρχεσθαι ἐνταῦθα ἄνευ τοῦ ὁσιωτάτου αὐτῶν πατριάρχου, καὶ εἰδέτωσαν ὡς ἀναξίους ἑαυτοὺς τοῦ σχήματος ποιήσουσι. καὶ σημειῶσαι ὅτι τὸ μὲν πλάτος τῶν νεαρῶν μόνου ἐπισκόπου ἐμνήσθη, τὰ δὲ βασιλικὰ οὔτε ἐπίσκοπον, οὔτε κληρικὸν παραχωροῦσι εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπιδημεῖν ἄνευ γνώμης τοῦ πατριάρχου.

πατριαρχικοῦ σκέπεσθαι μετὰ χρυσῆς πάρας, ἥτις καὶ ἐν χαρτοφυλακίῳ ἀπόκειται. ἀλλὰ καὶ ὁ κατὰ καιροὺς πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ παρόντος ἰδίκτου δικαιοῦται κατὰ λόγον λειτουργεῖν, ἔλαβε γὰρ τὴν ἐξουσίαν ταύτην ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τοῦ πάπα Ῥώμης Κελεστίνου, ὅτε ἡ ἐν Ἐφέσῳ γέγονε σύνοδος κατὰ Νεστορίου, τοῦ γὰρ Κελεστίνου μὴ δυνηθέντος παραγενέσθαι εἰς Ἔφεσον, καὶ κρῖναι τὸν Νεστόριον, συνέδοξε ἐπιτραπῆναι τὸν ἅγιον Κύριλλον ὑπὸ τοῦ Κελεστίνου προεδρεῦσαι τῆς συνόδου, ἀντ᾽ αὐτοῦ. εἰς γνῶσιν παράστασιν τοῦ ἔχειν αὐτὸν τὸ δίκαιον τοῦ πάπα Ῥώμης Κελεστίνου ἐκάθισε κατὰ λόγον, καὶ κατεδίκασε τὸν Νεστόριον. ἐκ τότε οὖν κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἱερουργοῦσι, καὶ προεδρεύουσιν οἱ πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας καὶ αἰτίασιν οὐχ ὑποπίπτουσιν. ἀνάγνωθι τὴν περὶ τούτου ἐπιστολὴν τοῦ ἁγίου Κελεστίνου κατεστρωμένην οὖσαν εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς γ΄. συνόδου.

κεφάλαιον β΄.

Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχε ἐπίσκοπον ἀποδημεῖν, ἢ κληρικὸν ἐν ἑτέρᾳ διάγειν ἐπαρχίᾳ, ἀποστόλων κανὼν ιδ΄. ιε΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιη΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν γ΄. ιγ΄. κβ΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μα΄. μβ΄. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν β΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιγ΄. κγ΄. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ΄. ια΄. ιβ΄. ιϛ΄. ιζ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κγ΄. σα΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ιζ΄. ιη΄. κ΄. συνόδου Νικαίας τῆς β΄. κανὼν ι΄. συνόδου α΄. καὶ β΄. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ιϛ΄.

κείμενον.

Ἡ μβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι ἐπίσκοπος ἐφ᾽ οἱῳδήποτε πράγματι παρὰ κέλευσιν βασιλέως ἐν Κωνσταντινουπόλει μὴ γινέσθω, ἀλλὰ ἀποκρισιάριον στελλέτω. ὁ δὲ παραδεχόμενος ἀφορίζεται καὶ ἀγανακτεῖται. ἡ δὲ α΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν φησι, μηδεὶς ἐπίσκοπος ἔξω τῆς ἑαυτοῦ ἐκκλησίας πλεῖον ἐνιαυτοῦ ἀπολιμπανέσθω, εἰ μὴ κατὰ βασιλικὴν κέλευσιν, τῶν πατριαρχῶν ἀναγκαζόντων αὐτοὺς ταῖς αὐτῶν ἐκκλησίαις προσκαρτερεῖν. εἰ δὲ παρὰ κέλευσιν βασιλικὴν πέρας τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπολειφθείη ὁ τοῦ κλίματος πατριάρχης αὐτὸν καλείτω τοῖς νενομισμένοις κηρύγμασι, φυλάττων τὴν τῶν ἱερῶν κανόνων παρατήρησιν. εἰ δὲ μένει ἀπειθῶν ἐξωθείτω αὐτὸν τῆς ἐπισκοπῆς, καὶ ἕτερον ποιείτω. εἰ δὲ οὐ μητροπολίτης ἀλλ᾽ ἕτερος ἐπίσκοπός ἐστιν ὁ ἀπολιμπανόμενος, ὁ μητροπολίτης ἐπ᾽ αὐτῷ ποιείτω τὰ εἰρημένα. εἰ δὲ προφασίζοιτο δίκης ἕνεκεν ἰδικῆς, ἢ ἐκκλησιαστικῆς ὀφείλειν ἀπολιμπάνεσθαι, δεήσεις τῇ βασιλείᾳ διὰ τῶν οἰκονόμων, ἢ κληρικῶν ἢ ἀποκρισιαρίων πεμπέτωσαν, τευξόμενοι περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῶν ζητουμένων. μὴ ἀνιέτω δὲ ἐπίσκοπος ἐν Βυζαντίῳ, πρὶν ἂν κατὰ τοὺς κανόνας τοῦ οἰκείου μητροπολίτου λάβῃ γράμματα τὰ καλούμενα συστατικὰ πρὸς τὴν βασιλείαν μαρτυροῦντα τῷ ἀναγκαίῳ τῆς

σιν χειρισθῆναι μή τις τολμᾷ ἀπὸ πάντων ἐμποδίζειν τοῦτο. ἐθεσπίσαμεν δὲ καὶ πρὸς τούτοις ἵνα καὶ ὁ αὐτὸς δεσπότης πατὴρ ἡμῶν Σίλβεστρος μέγας ἐπίσκοπος, καὶ πάντες οἱ ὀρθόδοξοι διάδοχοι αὐτοῦ, καὶ ἐπίσκοποι ἵνα φορῶσι τὸ διάδημα ἤτοι τὸν στέφανον, ὃν παραδεδώκαμεν αὐτῷ ἐκ κεφαλῆς ἡμῶν ἐκ χρυσίου καθαροῦ, καὶ μαργαριταρίων ἀτιμήτων, καὶ ἵνα αὐτοὶ χρήσονται εἰς τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς τὴν αἴνεσιν τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων. αὐτὸς ὁ μακάριος πάπας Σίλβεστρος ὑπὲρ τὸν στέφανον ἤτοι τὴν παπαλῆθραν ἣν εἶχε πρὸς δόξαν τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πέτρου οὐκ ἤθελε βαστάζειν στέφανον ἐκ χρυσίου, ἢ μαργαριταρίων, ἡμεῖς, διότι οὐκ ἤθελεν ὁ ἅγιος Σίλβεστρος ἐκ χρυσίου στέφανον τὸν ὑπέρλαμπρον λῶρον, σημαίνοντα τὴν ἁγίαν ἀνάστασιν τῇ ἁγίᾳ κεφαλῇ αὐτοῦ ἰδίαις χερσὶν ἐπεθήκαμεν, καὶ κρατοῦντες τοῦ χαλινοῦ τοῦ ἵππου αὐτοῦ διὰ τὴν προσκύνησιν, καὶ τὸν φόβον τοῦ ἁγίου Πέτρου στράτορος ὀφφίκιον ἐποιήσαμεν, θεσπίζοντες ἵνα πάντες οἱ διάδοχοι αὐτοῦ τῷ λώρῳ χρήσονται εἰς τὰς προελεύσεις πρὸς μίμησιν τῆς βασιλείας. διὰ τοῦτο δὲ ἵνα μὴ τὸ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς καταφρονῆται, ἀλλὰ πλέον παρὰ τὴν βασιλείαν ἡμῶν τὴν γηΐνην, καὶ κράτους δόξαν κοσμεῖται, ἰδοὺ τὸ παλάτιον ἡμῶν ὡς προείπομεν, καὶ τὴν ῥωμαίων πόλιν, καὶ ταύτης τῆς Ἰταλίας, ἢ δυσμῶν χωρῶν ἐπαρχίας τόπους, καὶ κάστρα τῷ προγεγραμμένῳ μακαριωτάτῳ ἐπισκόπῳ ἡμῶν, καὶ πατρὶ Σιλβέστρῳ καθολικῷ πάπᾳ παραδιδόαμεν καὶ ἀφήκαμεν αὐτῷ, καὶ τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ δύναμιν στερεὰν βασιλικοῦ προστάγματος διὰ ταύτην τὴν θείαν κέλευσιν, καὶ πραγματικὸν σύστημα ἐθεσπίσαμεν διαμένειν καὶ τοῖς αὐθένταις τῆς ἁγίας τῶν ῥωμαίων ἐκκλησίας εἰς τὸν αἰῶνα παρεχωρήσαμεν. διὰ τοῦτο δὲ χρήσιμον ἐνοήσαμεν τὴν βασιλείαν ἡμῶν, καὶ τὸ κράτος τῆς βασιλείας εἰς τὰς ἀνατολικὰς χώρας μεταφέρειν, καὶ ἐν τῇ βυζαντίῳ χώρᾳ τόπῳ χρησίμῳ τὴν πόλιν ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἡμῶν ἱδρυθῆναι, καὶ τὴν ἡμῶν βασιλείαν ἐκεῖ συστῆναι. διότι ὅπου ἐστὶν ἀρχιιερατεία, καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἀπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ οὐρανίου δεδομένη, ἄδικόν ἐστιν ἵνα ἐκεῖ ὁ γήϊνος βασιλεὺς ἔχῃ ἐξουσίαν. τοῦτο δὲ τὸ ὕφος τῆς βασιλείας ἡμῶν ἰδίαις χερσὶ καταστρώσαντες εἰς τὰ τίμια λείψανα τοῦ ἁγίου ἀποστόλου, καὶ κορυφαίου Πέτρου ἐθήκαμεν καὶ ἐκεῖ ὠμόσαμεν ταῦτα πάντα ἀπαράθραυστα διαφυλάττειν, καὶ τοὺς διαδόχους ἡμῶν ταῦτα φυλάττειν παραδεδώκαμεν τῷ πατρὶ ἡμῶν τῷ ἁγίῳ, καὶ καθολικῷ ἐπισκόπῳ, καὶ πάπᾳ, καὶ δι᾽ αὐτοῦ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ ἐπισκόποις τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ προσνεύοντος παραδεδώκαμεν ὅλα τὰ προγεγραμμένα καλῶς εἰς τὸν αἰῶνα διαφυλάττεσθαι. Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τοῦ παρόντος ἰδίκτου, ἤτοι βασιλικοῦ προστάγματος τοῦ ἁγίου μεγάλου Κωνσταντίνου δικαιοῦται ὁ πάπας Ῥώμης διὰ πάντων τῶν βασιλικῶν προνομίων μεγαλύνεσθαι ἄνευ μόνου τοῦ στέμματος, διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐν ταῖς ὁπουδήποτε γινομέναις προελεύσεσιν αὐτοῦ, καὶ ταῖς θείαις αὐτοῦ ἱεροτελεστίαις διὰ βασιλικοῦ λώρου τὴν κεφαλὴν κατακαλύπτεται, ἀμφιέννυται δὲ καὶ ἀληθινὰ ὑποδήματα, καὶ καβαλικεύει μετὰ ἀληθινοῦ σελοχαλίνου, κατὰ τοὺς βασιλεῖς, τιμᾷ δὲ καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτοῦ διὰ ἀξιωμάτων βασιλικῶν. ὅτι δὲ ἡ δευτέρα σύνοδος δέδωκε τῷ ἀρχιεπισκόπῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα πάντα τοῦ πάπα Ῥώμης, ἐπεχείρησαν τινὲς τῶν πατριαρχῶν ὡς ὁ Κύριλλος ἐκεῖνος κύριος Μιχαὴλ, καὶ ἕτεροι τοῖς αὐτοῖς ἀποσεμνύνεσθαι προνομίοις, οὐ γέγονε δὲ αὐτοῖς εἰς καλὸν ἡ ἐγχείρησις. τιμᾶσθαι δὲ διὰ ἀξιωμάτων τοὺς κληρικοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως κεκώλυται. πλὴν καὶ ταῦτα κεκολοβωμένα εἰσίν. ὁ δὲ κατὰ καιροὺς χαρτοφύλαξ ἀπὸ τοῦ παρόντος ἰδίκτου δικαιοῦται καβαλικεύειν κατὰ τὴν λιτὴν τῶν ἁγίων νοταρίων τὸ πατριαρχικὸν ἄλογον μετὰ ἐθνίου λευκοῦ. ἔδει δὲ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὡς καθ᾽ ὁμοιότητα

πατριαρ-

σίαν, καὶ πλέον παρὰ τὴν βασιλείαν ἡμῶν, καὶ τὸν γήϊνον θρόνον ἁγίαν καθέδραν τοῦ ἁγίου Πέτρου δοξάζεσθαι, καὶ ὑψοῦσθαι, διδόντες αὐτῇ δύναμιν καὶ δόξης ἀξίωμα, καὶ διακρίνοντες θεσπίζομεν ἵνα ἐξουσίαν ἔχῃ ἀρχικὴν, καὶ εἶναι ταύτην κεφαλὴν τῶν τεσσάρων θρόνων, ἤτοι τοῦ θρόνου τῆς Ἀλεξανδρείας, τῆς Ἀντιοχείας, τῶν Ἱεροσολύμων, καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἁπλῶς εἰς ὅλας τὰς ἐκκλησίας ἁπάσης τῆς οἰκουμένης. καὶ ὁ ἐπίσκοπος ὁ μέλλων εἶναι εἰς τὴν ἁγίαν τῶν ῥωμαίων ἐκκλησίαν ὀφείλει εἶναι ἔνδοξος καὶ ὑψηλότερος παρὰ πάντας τοὺς ἱερεῖς τοῦ κόσμου, καὶ εἴ τι ἐστὶ πρὸς θεραπείαν τοῦ θεοῦ, καὶ πρὸς διόρθωσιν καὶ στερέωσιν τῆς πίστεως τῶν χριστιανῶν ἵνα κρίνηται παρ' αὐτοῦ, δίκαιον γάρ ἐστιν ἵνα ἐκεῖσε ὁ ἅγιος νόμος ἔχῃ τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀρχὴν, ὅπου ὁ ἅγιος νομοθέτης ὁ σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν μακάριον ἀπόστολον Πέτρον ἐκέλευσε κρατεῖν τὴν καθέδραν, καὶ ὅπου τὸ πάθος τοῦ σταυροῦ ἔπαθε, καὶ μακαρίου θανάτου ποτήριον ἔπιε, καὶ ἐγένετο τοῦ μαΐστορος ἀκόλουθος καὶ κυρίου αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ τὰ ἔθνη ἵνα κλίνωσι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν διὰ τὴν ἐξομολόγησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ὁ διδάσκαλος αὐτῶν ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος διὰ τὸν Χριστὸν ἐκτείνας τὸν τράχηλον στέφανον τοῦ μαρτυρίου ἐδέξατο, καὶ ἕως τοῦ τέλους τοῦ κόσμου ἵνα ἀναζητῶσιν ὅπου τὰ τῶν ἁγίων αὐτοῦ λείψανα ἀναπαύονται, καὶ ἐκεῖ ὕπτιοι, καὶ εἰς τὴν γῆν ἡπλωμένοι τοῦ οὐρανίου, καὶ βασιλέως, καὶ θεοῦ, καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ δουλεύωμεν ὀφφίκια ὅπου ἐδουλεύσαμεν τῷ ὑπερηφάνῳ ἐκείνῳ βασιλεῖ. παραδίδομεν οὖν αὐτοῖς τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις τοῖς μακαρίοις κυρίοις μου τῷ Πέτρῳ, καὶ τῷ Παύλῳ, καὶ μετ' αὐτοὺς τῷ μακαρίῳ Σιλβέστρῳ, καὶ πατρὶ ἡμῶν τῷ μεγάλῳ ἐπισκόπῳ καθολικῷ πάπᾳ τῆς πόλεως Ῥώμης, καὶ πᾶσι τοῖς διαδόχοις αὐτοῦ, οἵτινες ἕως τοῦ τέλους τοῦ κόσμου μέλλουσι προκαθῆσθαι εἰς τὸν θρόνον τοῦ μακαρίου Πέτρου ἀπὸ τὴν σήμερον τὸ ἡμέτερον βασιλικὸν παλάτιον τὸ λατερανήσιον τὸ ὑπερβαῖνον καὶ ὑπερνικοῦν τὰ ὅλα τοῦ κόσμου παλάτια. ἐπ' ἐκεῖνα δὲ καὶ τὸ διάδημα ἤτοι τὸν στέφανον τῆς κεφαλῆς ἡμῶν, ἅμα καὶ τὸ λῶρον καὶ τὸ ὠμοφόριον ὅπερ περικυκλοῖ τὸν βασιλικὸν τράχηλον, ἅμα δὲ καὶ πορφυρὰν χλαμύδα, καὶ χιτῶνα κόκκινον, καὶ πάντα τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα καὶ ἀξιώματα τῶν βασιλικῶν ἀλόγων, ὁμοίως καὶ τὰ βασιλικὰ σκῆπτρα, καὶ πάντα τὰ σίγνα, καὶ τὰ βάντα, καὶ τὰ λοιπὰ κοσμήματα τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος, καὶ τὴν δόξαν τῆς ἡμῶν ἐξουσίας. ἄνδρας τε εὐσεβεστάτους κληρικοὺς πολλῶν τάξεων τῇ αὐτῇ ἁγίᾳ ῥωμαϊκῇ ἐκκλησίᾳ δουλεύοντας θεσπίζομεν κοσμεῖσθαι, καὶ ἔχειν ἐκείνην τὴν ὑψηλότητα καὶ μεγαλοσύνην, ἣν κεκόσμηται ἡ μεγάλη σύγκλητος ἡμῶν, ἤτοι οἱ πατρίκιοι, καὶ οἱ κόνσουλοι ἤτοι οἱ ὕπατοι, καὶ τὰ λοιπὰ ἀξιώματα, καὶ ὡς ἡ βασιλικὴ στρατιὰ κεκόσμηται, οὕτω θεσπίζομεν κοσμεῖσθαι καὶ τὸν κλῆρον τῆς ἁγίας ῥωμαίων ἐκκλησίας. καὶ οἷον τρόπον ἡ βασιλικὴ δύναμις διὰ πολλῶν ὀφφικίων κεκόσμηται, ἤτοι κουβικουλαρίων, πορταρίων, ἐξκουβίτων, οὕτω καὶ τὴν ἁγίαν τῶν ῥωμαίων ἐκκλησίαν κοσμεῖσθαι θέλομεν, καὶ ἵνα κατὰ πλάτος τὸ ἐπισκοπικὸν φῶς ὑπερλάμπῃ, θεσπίζομεν καὶ τοῦτο ἵνα οἱ κληρικοὶ τῆς ἁγίας ῥωμαίων ἐκκλησίας καβαλικεύωσιν ἄλογα κεκοσμημένα διὰ ὀθονίων λευκῶν. καὶ ὡς ἡ ἡμετέρα σύγκλητος φορεῖ ὑποδήματα ἤτοι σανδάλια λευκὰ διὰ ὀθονίων, οὕτω καὶ τὰ οὐράνια, ὡς καὶ τὰ γήϊνα πρὸς αἴνεσιν τοῦ θεοῦ. ἐπέκεινα δὲ πάντων δίδομεν ἄδειαν, καὶ παραχωροῦμεν αὐτῷ τῷ ἁγιωτάτῳ πατρὶ ἡμῶν τῷ Σιλβέστρῳ ἐπισκόπῳ καὶ πάπᾳ τῆς πόλεως Ῥώμης, καὶ πᾶσι τοῖς διαδόχοις ἐπισκόποις ὀρθοδόξοις μακαρίοις εἰς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ κυρίου, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν αὐτὴν μεγάλην καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν, ἵνα ἐάν τις τῆς συγκλήτου βουληθῇ μετὰ ἰδίου θελήματος, καὶ εὐαρέστου γενέσθαι κληρικὸς, καὶ ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ἁγίων κληρικῶν

κείμενον.

Ἡ ϛʹ. διάτ. τοῦ βʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι τὰς ἀναφυομένας κανονικὰς ἀμφισβητήσεις ἐν ὅλῳ τῷ Ἰλλυρικῷ οὐ δεῖ τέμνεσθαι παρὰ γνώμην τοῦ ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς αὐτοῦ συνόδου, ἥτις ἔχει τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. ἡ δὲ ιϛʹ. διάτ. ἄκυρα τὰ γινόμενα ἐν τῇ καιρῷ Ζήνωνος τυραννίδι, παρὰ τὰ πρώτην βασιλικὰ θεσπίσματα περὶ ἱερέων, ἢ καταστάσεων ἐκκλησιαστικῶν, καὶ τὰ πρώτην ἀνανεοῦται, καὶ φησὶ τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀρχιεπίσκοπον ἔχειν τῶν ἄλλων προεδρίαν. ἡ δὲ λεʹ. διάτ. τοῦ γʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου λέγει, ἑκάστη πόλις ἴδιον ἐχέτω ἐπίσκοπον. κἂν δὲ διὰ θείας ἀντιγραφῆς τολμήσῃ τις ἀφελέσθαι πόλιν τοῦ ἰδίου ἐπισκόπου, ἢ τῆς περιοικίδος αὐτῆς, ἤ τινος ἄλλου δικαίου, γυμνοῦται τῶν ὄντων καὶ ἀτιμοῦται. ἐξῄρηται δὲ Τόμεων Σκυθίας πόλις, ὁ γὰρ ἐπίσκοπος αὐτῆς, καὶ τῶν λοιπῶν προνοεῖ, καὶ ἡ Λεοντόπολις Ἰσαυρίας, ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπόν ἐστιν Ἰσαυροπόλεως. ὅτι δὲ ἡ Κωνσταντινούπολις ἔχει τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχαίας Ῥώμης, εἴρηται βιβλίου ιαʹ. τοῦ κώδικος τίτ. καʹ. διατ. αʹ. καὶ μόνῃ. ἡ δὲ αʹ. διάτ. τοῦ ιζʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος, Ῥώμην αὐτὴν ὀνομάζεσθαι λέγει.

σχόλιον.

Ἡ ϛʹ. διάτ. τοῦ βʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ϛʹ. τοῦ αʹ. τίτ. τοῦ εʹ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς κατεστρώθη. τὸ δὲ ἔχειν τὴν Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα τῆς παλαιᾶς Ῥώμης, οὐ προσετέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἀνάγνωθι καὶ τὸν κηʹ. κανόνα τῆς δʹ. συνόδου, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ γραφέντα. ἡ ιϛʹ. διάτ. τοῦ βʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ λεʹ. διάτ. τοῦ γʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. γʹ. τοῦ αʹ. τίτ. τοῦ γʹ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνεφάνθη αὐτῷ τὸ ἔχειν τὴν Κωνσταντινουπόλεως τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχαίας Ῥώμης. ἡ αʹ. διάτ. τοῦ καʹ. τίτ. τοῦ ιαʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ϛʹ. τοῦ αʹ. τίτ. τοῦ εʹ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ἡ Κωνσταντινούπολις μὴ μόνον τῆς Ἰταλίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ῥώμης πρεσβείοις κεχρήσθω. ἡ δὲ αʹ. διάτ. τοῦ ιζʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κʹ. τοῦ ϛʹ. τίτ. τοῦ βʹ. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, τῇ συνηθείᾳ τῆς Ῥώμης ἀκολουθεῖν ὀφείλει. οἷα δὲ εἰσὶ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἐν τῇ παλαιᾷ Ῥώμῃ ἁγίας ἐκκλησίας, παρίστησιν ἡμῖν τὸ παρὰ τοῦ ἰσαποστόλου ἁγίου μεγάλου Κωνσταντίνου γεγονὸς ἔγγραφον θέσπισμα πρὸς τὸν ἅγιον Σίλβεστρον τὸν τότε πάπαν τῆς Ῥώμης, ὃ καὶ ἔχει οὕτως, δέον ἐκρίναμεν μετὰ πάντων τῶν σατραπῶν ἡμῶν καὶ πάσης τῆς συγκλήτου, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ μετὰ παντὸς τοῦ λαοῦ τοῦ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῆς ῥωμαϊκῆς δόξης, ἵνα ὡς ὁ ἅγιος Πέτρος ἐκ προσώπου τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ ἐστιν εἰς τὴν γῆν, οὕτω καὶ οἱ ἐπίσκοποι οἱ διάδοχοι τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων ἀρχικὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν γῆν ἔχωσι. πλέον παρέχει ἡ βασιλεία τῆς δόξης ἡμῶν, καὶ τοῦτο παρεχωρήθη ἀφ᾽ ἡμῶν, καὶ ἀπὸ τῆς βασιλείας ἡμῶν, καὶ θέλομεν ἡμεῖς αὐτὸν τὸν κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων, καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ ἐκ προσώπου αὐτοῦ προτέρους πρὸς τὸν θεὸν πατέρας εἶναι καὶ δεφένσωρας. καὶ ὥσπερ ἡ βασιλικὴ ἐξουσία ἡμῶν εἰς τὴν γῆν σέβεται, καὶ τιμᾶται, οὕτω θεσπίζομεν σέβεσθαι καὶ τιμᾶσθαι τὴν ἁγίαν τῶν ῥωμαίων ἐκκλη-

ἄπρακτον εἶναι. ἡ δὲ θ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ὅτι ἐν αὐτῇ οὐχ ὑπομιμνήσκεταί τις, ἢ ἐγγύας ἀπαιτεῖται, ἢ δημόσιον ἢ ἰδιωτικὸν χρέος, οὔτε δικάζεται, οὔτε σκηνικὴ θέα, ἢ ἱπποδρόμιον τελεῖται, ἀλλ᾽ εἰ καὶ φθάσῃ βασιλέως νατάλιον ἐν κυριακῇ ὑπερτίθεται τὸ θέατρον. ὁ δὲ θεωρῶν ἐν κυριακῇ ἀποστρατεύεται καὶ δημεύεται, καὶ ὁ ἐμβιβαστὴς παραβὰς τὸν νόμον. ἔξεστι δὲ πακτεύειν καὶ διαλύεσθαι ἐν κυριακῇ. εἴρηται δὲ βιβλίῳ α΄. τίτ. θ΄. διατ. β΄. ιγ΄. ὅτι οἱ ἰουδαῖοι ἐν τῷ σαββάτῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις αὐτῶν ἑορταῖς, οὔτε σωματικῶς λειτουργοῦσιν, οὔτε τι ποιοῦσιν, οὔτε διὰ δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν αἰτίαν ἐνάγονται, ἢ χριστιανοῖς ἐνάγουσιν.

σχόλιον.

Ἡ ϛ΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἡ θ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. εἰσὶ κεφ. τελευταῖον τοῦ ιζ΄. τίτ. τοῦ ζ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχει σχεδὸν ὡς ἐν τοῖς διελέφθη, πλὴν τὸ μὲν πλάτος κυριακῆς μόνης ἐμίμνητο, ὁ δὲ βασιλικὸς πᾶσαν ἡμέραν ἀφωσιωμένος εἰς τὴν τοῦ θεοῦ τιμὴν παρ᾽ ὁμοίως τιμᾶσθαι διορίζεται. προστίθησι δὲ σιωπᾶν καὶ τοὺς ταξεώτας, καὶ τοὺς δικολόγους, καὶ τοὺς κήρυκας, γίνεσθαι δὲ πάντα τὰ συναλλαγματικὰ σύμφωνα ἀκωλύτως οὐ μόνον δι᾽ ἀγοραίων ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ διὰ σημειωμάτων δικαστῶν. νατάλια δέ εἰσι τὰ τῶν βασιλέων γενέθλια, καὶ ἡ τούτων ἀναγόρευσις. ἡ β΄. διάτ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ ιγ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. ἔστι βιβλίον τῶν βασιλικῶν α΄. τίτ. α΄. κεφ. λη΄. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη.

κεφάλαιον ε΄.

Τίς ἡ αἰτία γονυκλισίας, καὶ τοῦ μὴ τοῦτο γίνεσθαι ἐν κυριακῇ, καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ διά τι πρὸς ἀνατολὰς εὐχόμεθα, Βασιλείου ἐκ τοῦ κζ΄. κεφ. τῶν πρὸς Ἀμφιλόχιον περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

ΤΙΤΛΟΣ Η΄.

ΠΕΡΙ παροικιῶν, καὶ πῶς διάγουσιν ἐπίσκοποι, καὶ κληρικοί, καὶ περὶ ἀποδημίας αὐτῶν, καὶ περὶ τῶν κατ᾽ ἔτος συνόδων, καὶ ξενοδοχίας, καὶ διδασκαλίας, καὶ συστατικῶν, καὶ εἰρηνικῶν ἐπιστολῶν, καὶ τίνα πράττωσι ἰδιωτικά, ἢ δημόσια πράγματα, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ ἀλλήλους τιμῶσι.

κεφάλαιον α΄.

Περὶ παροικιῶν, καὶ τῶν ἀπὸ βασιλικῶν τύπων γινομένων καινισμῶν. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιζ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν νγ΄. νϛ΄. οϛ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν κε΄. λϛ΄. λζ΄. λη΄. λθ΄.

τοῦ φευρουαρίου διὰ τὸν μεγαλομάρτυρα στρατηλάτην Θεόδωρον. καὶ ἡ ιζ. διὰ τὸν ἀθληφόρον Θεόδωρον τὸν Τήρωνα. ἡ θ΄. τοῦ μαρτίου, ὡς τῆς μνήμης τελουμένης τῶν ἁγίων μαρτύρων τοῦ Χριστοῦ μ΄. ἡ κγ΄. τοῦ ἀπριλλίου ὡς τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τιμωμένου. ἡ β΄. τοῦ μαΐου διὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον. ἡ η΄. τοῦ ἰουνίου διὰ τὸν μεγαλομάρτυρα στρατηλάτην Θεόδωρον. ἡ θ΄. διὰ τὸν ὅσιον πατέρα ἡμῶν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας. καὶ ἡ κζ. διὰ τὸν ὅσιον καὶ θαυματουργὸν Σαμψών. ἡ α΄. τοῦ ἰουλλίου ὅτι ἐν αὐτῇ τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων τὴν μνήμην τελοῦμεν. ἡ β΄. ὅτι τῆς καταθέσεως τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς θεομήτορος μνημονεύομεν. ἡ η΄. ὅτι τὸν μεγαλομάρτυρα Προκόπιον ἑορτάζομεν. ἡ ια΄. ὅτι τὴν καλλιμάρτυρα Εὐφημίαν πανηγυρίζομεν. ἡ κ΄. ὅτι προφήτην Ἡλίαν τιμῶμεν. ἡ κζ. ὅτι τὸν ἀθλοφόρον καὶ θαυματουργὸν παντελεήμονα ἑορτάζομεν. καὶ ἡ τοῦ αὐγούστου λα΄. διὰ τὴν τῆς τιμίας ζώνης τῆς ἀχράντου θεοτόκου κατάθεσιν. αὗται δὴ αἱ πῶς μὲν ἄπρακτοι, πῶς δὲ ἔμπρακτοι. τὰς μέντοι διὰ βασιλικὴν ἢ γέννησιν, ἢ ἀναγόρευσιν σχολαζούσας τῶν ἡμερῶν, καὶ ταύτας ταῖς ἐμπράκτοις ἐγκρίνει ἡ βασιλεία μου, ἀφ᾽ ἑαυτῆς ἀρχομένη τοῦ παρόντος θεσμοθετήματος, καὶ ἐν οἷς αὐτῇ διαπράξαιτο διδάσκουσα τοὺς λοιπούς. οὐχ οὕτω γὰρ ὁ τῆς παρούσης διατάξεως λόγος πείσει τοὺς αὐτῷ προσανέχοντας, ὡς ἡ παρὰ τῆς βασιλείας μου πρᾶξις, αὐτὰς γὰρ τὰς ἡμέρας ἐν αἷς ἡ βασιλεία μου καὶ εἰς τὸν τῇδε βίον προῆκται, καὶ εἰς βασιλέα προνοίᾳ θεοῦ ἀνηγόρευται, ἐμπράκτους εἶναι θεσπίζει, καὶ μηδεμίαν ἐκεχειρίαν ἐν ταύταις ἄγειν τὰ δικαστήρια. πᾶσαι μέντοι αἱ παρὰ τὰς ἄνω καταγραφείσας ἡμέρας τοῦ χρόνου, καὶ ἔμπρακτοι ἔσονται, καὶ δικαστήρια ἐν αὐταῖς γενήσονται, καὶ ἐκβιβασμοὶ ἀκολούθως ταῖς δικαστικαῖς ἀποφάσεσι. πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ θεῷ φίλον ἔσται τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου θεσμοθέτημα, ταλανίζων γὰρ τοὺς φαρισαίους ὁ κύριος, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐλέου τὴν κρίσιν προσέταξε.

κεφάλαιον β΄.

Περὶ τοῦ μήτε τὴν λεχώ, μήτε τὸν ἐκ νόσου μὴ δυνάμενον ἀναγκάζεσθαι τὸ πάσχα νηστεύειν, Τιμοθέου κανὼν η΄. ι΄.

κεφάλαιον γ΄.

Περὶ τῆς ἡμέρας, καὶ τῆς ὥρας τῆς πασχαλίου, καὶ τῶν θεοφανίων, ἀποστόλων κανὼν ζ΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν α΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ογ΄. συνόδου ς΄. κανὼν ξς΄. πθ΄. Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς, κανὼν α΄. Θεοφίλου ἐκ τῆς περὶ τῶν θεοφανίων προσφωνήσεως.

κεφάλαιον δ΄.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι ἐν κυριακῇ θεώρια γίνεσθαι, ἢ γόνυ κλίνειν ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἐγχωροῦν δεῖ σχολάζειν τὴν κυριακήν, οὐ μὲν τὸ σάββατον, καὶ ὅτι δεῖ γραφὰς ἀναγινώσκειν τὸ σάββατον, συνόδου Νικαίας κανὼν κ΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν κθ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ξα΄. συνόδου ς΄. κανὼν ιθ΄. ξς΄. Πέτρου κανὼν ιε΄. Θεοφίλου ἐκ τῆς περὶ τῶν θεοφανίων προσφωνήσεως.

κείμενον.

Η ς΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγει τὴν κυριακὴν

καὶ θεομήτορος, ἄπρακτός ἐστιν. ὡσαύτως καὶ ἡ ιδʹ. τῇ ὑψώσει τετιμημένη τοῦ ζωοποιοῦ σταυροῦ, καὶ ἡ κϛʹ. διὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου θεολόγου μετάστασιν. ἡ ϛʹ. τοῦ ὀκτωβρίου διὰ τὸ τὴν μνήμην ἐν αὐτῇ τελεῖσθαι τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ. ἡ θʹ. διὰ τὸν τοῦ Ἀλφαίου Ἰάκωβον τὸν ἀπόστολον. καὶ ἡ ιηʹ. διὰ τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν. ἡ ιγʹ. τοῦ νοεμβρίου μηνὸς, ὅτι ἐν αὐτῇ ἡ μνήμη τοῦ Χρισοῦ πατρὸς τελεῖται. ἡ ιδʹ. ὅτι ἐν αὐτῇ ὁ ἀπόστολος Φίλιππος ἑορτάζεται. ἡ ιϛʹ. ὅτι ὁ εὐαγγελιστὴς καὶ ἀπόστολος τιμᾶται Ματθαῖος. ἡ καʹ. ὅτι τὰ εἰς τὸν ναὸν εἰσόδια τῆς θεομήτορος ἐν ταύτῃ πανηγυρίζεται. καὶ ἡ λʹ. ὅτι ὁ ἀπόστολος Ἀνδρέας ἐν αὐτῇ ἑορτάζεται. ἡ θʹ. τοῦ δεκεμβρίου ὡς τῆς συλλήψεως ἐν αὐτῇ τελουμένης τῆς ὑπεραγίας μητρὸς τοῦ θεοῦ ἡμῶν. ἡ κʹ. μέχρι καὶ αὐτῆς ταῖς ϛʹ. τοῦ ἰανουαρίου ὡς ἐν αὐταῖς ἑορταζομένων τῶν γενεθλίων, καὶ τοῦ βαπτίσματος τοῦ κυρίου, καὶ θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἡ ιηʹ. τοῦ αὐτοῦ ἰανουαρίου διὰ τοὺς θείους πατέρας καὶ διδασκάλους πατέρας Ἀθανάσιον καὶ Κύριλλον. ἡ κεʹ. τοῦ αὐτοῦ μηνὸς διὰ τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου πατρὸς Γρηγορίου θεολόγου. ἡ βʹ. τοῦ φεβρουαρίου διὰ τὴν τοῦ σωτῆρος ὑπαπαντήν. καὶ ἡ γʹ. διὰ τὴν τῆς μνήμης τοῦ θεοδόχου Συμεὼν τελετήν. ἡ κεʹ. μαρτίου, διὰ τὸν τῆς θεομήτορος εὐαγγελισμόν. αἱ πασχάλιοι τῶν ἡμερῶν ἀπ' αὐτῆς τῆς τοῦ Λαζάρου ἐγέρσεως μέχρι καὶ ἐς αὐτὴν τὴν μετὰ τὸ ἅγιον πάσχα ὀγδόην. ἡ κεʹ. τοῦ ἀπριλλίου διὰ τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Μάρκον, καὶ ἡ λʹ. διὰ τὸν ἀπόστολον Ἰάκωβον τὸν τοῦ θεολόγου καὶ εὐαγγελιστοῦ ἀδελφόν. ἡ ηʹ. τοῦ μαΐου διὰ τὴν μνήμην τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ θεολόγου. ἡ ιʹ. διὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου Σίμωνος τοῦ ζηλωτοῦ. ἡ καʹ. διὰ τὴν μνήμην τῶν ἁγίων καὶ ἰσαποστόλων καὶ μεγάλων βασιλέων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. καὶ ἡ κϛʹ. διὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου Ἀλφαίου τοῦ Ἰούδα. ἡ ιαʹ. τοῦ ἰουνίου διὰ τὸν ἀπόστολον Βαρθολομαῖον. ἡ ιθʹ. διὰ τὸν ἀπόστολον Ἰούδαν τὸν καὶ Θαδδαῖον, καὶ Λεββαῖον, καὶ Ἰάκωβον. ἡ κδʹ. διὰ τὸ τοῦ προδρόμου γενέθλιον. ἡ κθʹ. διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς κορυφαίοις τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου πανήγυριν. καὶ ἡ λʹ. διὰ τὴν ἐπὶ τοῖς ιβ. ἡ κεʹ. τοῦ ἰουλίου διὰ τὴν τῆς ἁγίας Ἄννης τῆς μητρὸς τῆς θεομήτορος κοίμησιν. ἡ ϛʹ. τοῦ αὐγούστου διὰ τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεταμόρφωσιν. ἡ θʹ. διὰ τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ματθαίου. ἡ ιεʹ. διὰ τὴν ὑπερένδοξον τῆς ἁγίας θεοτόκου μετάστασιν. ἡ κʹ. διὰ τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θαδδαίου. ἡ κδʹ. διὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου Βαρθολομαίου. καὶ ἡ κθʹ. διὰ τὴν τοῦ τιμίου προδρόμου ἀποτομήν. ταύταις ὡς τέλεον ἀπράκτοις συνεξετασθήσονται καὶ αἱ μεσότητες τῆς τεσσαρακονθημέρου νηστείας καὶ τῆς πεντηκοστῆς, καὶ ἡ τοῦ σωτῆρος ἀνάληψις, καὶ αἱ πᾶσαι τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἡμερῶν κυριώνυμοι, ὡς ἐν αὐταῖς ἀποκεκλεῖσθαι πᾶσαν πάροδον εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ μηδένα τι μηδένα τῶν δικάζειν λαχόντων δικαστικὸν διαπράττεσθαι, αἵ γε μὴ τὸ δικαστήριον ἀπὸ μέρους σχολάζηται καὶ μὴ καθ' ὁλόκληρον ὡς προειλήφαμεν ἀπρακτήσουσαι εἶεν αὖ αὐταί, ἡ ϛʹ. τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς ὅτι ἐν αὐτῇ τὸ ἐν χώναις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ θαῦμα τετεράτευται. ἡ κγʹ. τοῦ ὀκτωβρίου, ὅτι τὴν μνήμην τοῦ ἀδελφοθέου Ἰακώβου τελοῦμεν. ἡ κϛʹ. ὅτι τὸν μεγαλομάρτυρα καὶ μυροβλύτην Δημήτριον ἑορτάζομεν. ἡ αʹ. τοῦ νοεμβρίου διὰ τὸ τοὺς θαυματουργοὺς καὶ ἀναργύρους Κοσμᾶν, καὶ Δαμιανὸν ἑορτάζεσθαι. ἡ ηʹ. διὰ τὴν σύναξιν τῶν ἀσωμάτων τελεῖσθαι. καὶ ἡ κηʹ. διὰ τὸ τὸν ὁσιομάρτυρα Στέφανον τὸν νέον πανηγυρίζεσθαι. ἡ δʹ. τοῦ δεκεμβρίου διὰ τὴν καλλιμάρτυρα Βαρβάραν. καὶ ἡ ϛʹ. διὰ τὸν ἐν θαύμασι περιώνυμον καὶ μυροβλύτην Νικόλαον. ἡ ιʹ. τοῦ ἰανουαρίου διὰ τὸν Νύσσης θεῖον Γρηγόριον. ἡ ιϛʹ. διὰ τὴν προσκύνησιν τῆς τιμίας τοῦ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἁλύσεως. ἡ ιθʹ. διὰ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ τιμίου νεκροῦ τοῦ θεολόγου. καὶ ἡ κζʹ. διὰ τὴν ἀνακομιδὴν τοῦ σεβασμίου λειψάνου τοῦ Χρυσοστόμου. ἡ ζʹ.

κείμενον.

Ἡ ε΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι ἐν ταῖς προλαβούσαις τοῦ πάσχα μ΄. ἡμέραις, πᾶσα ζήτησις τῶν ἐγκληματικῶν βασάνων σχολάζει. καὶ ἡ ς΄. διάτ. ὅτι ἄπρακτοί εἰσιν αἱ πρὸ τοῦ πάσχα ζ΄. ἡμέραι, καὶ ζ΄. μετὰ τὸ πάσχα, καὶ ἡ χριστούγεννα, καὶ τὰ θεοφάνια, καὶ ἡ τοῦ πάθους τῶν ἀποστόλων, καὶ ἡ κυριακὴ, καὶ ἐν ταῖς τοιαύταις ἡμέραις, οὔτε θέα τελεῖται οὔτε δίκη λέγεται. ἐν δὲ ταῖς ιε΄. ἡμέραις τοῦ πάσχα, οὔτε χρέος ἰδιωτικὸν, ἢ δημόσιον ἀπαιτεῖται. ἡ δὲ ζ΄. διάτ. ἐπιτρέπει [illegible] ταῖς αὐταῖς ιε΄. ἡμέραις ἐλευθερίας καὶ ἐμμαγκιπατίωνας πράττεσθαι, καὶ τὰ ἐπ᾽ αὐταῖς ὑπομνήματα συνίστασθαι. ἡ δὲ η΄. διάτ. φησὶν ὅτι καὶ ἐν τῇ μ΄. καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πάσχα βασανίζονται οἱ λῃσταὶ, ἐφ᾽ ᾧ καὶ σὺν συνίστορας ἐξειπεῖν, καὶ διαφερόντως οἱ ἴσαυροι. ἡ δὲ γ΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πασχαλίας, οὐδεὶς ἐγκλείεται, ἢ δεσμεῖται πλὴν μοιχοῦ, καὶ αἰσχρουργοῦ, καὶ ἅρπαγος παρθένων, καὶ τυμβωρύχου, καὶ γόητος, καὶ παραχαράκτου, καὶ φονέως, καὶ πατροκτόνου, καὶ τυράννου. πάντες γὰρ οὗτοι πάντοτε ἀπολαμβάνουσιν, ἅπαξ δὲ μόνον οἱ λοιποὶ συγγινώσκονται.

σχόλιον

Ἡ ε΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κβ΄. τοῦ ιζ΄. τίτ. τοῦ ζ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. ἡ ς΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἔστι κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῶν βασιλικῶν. ἡ ς΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἔστι κεφ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κγ΄. ἡ ζ΄. διάτ. ἔστι κεφ. κδ΄. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου. ἡ η΄. διάτ. ἔστι κεφ. κε΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου τὰ τῷ κειμένῳ περιεχόμενα λέγον. καὶ ἡ γ΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. κς΄. τοῦ ιζ΄. τίτ. τοῦ ζ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχει σχεδὸν ὡς παρὰ τοῦ πατριάρχου συνωψίσθη. Εἰ θέλεις δὲ μαθεῖν ἀκριβῶς κατὰ ποίαν ἡμέραν ἀπρακτοῦσι τὰ δικαστήρια, ἀνάγνωθι τὴν κατὰ τὸν μάρτιον μῆνα τῆς ιδ΄. ἰνδικτιῶνος τοῦ ςχοδ΄. ἔτους ἀπολυθεῖσαν προσκυνητὴν νεαρὰν τοῦ θεοστεφοῦς, κρατίστου, καὶ ἁγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, καὶ ταῦτα μετὰ τὸ προοίμιον διαλαμβάνουσαν, θεσπίζομεν δὲ ὡν ἐκείνας εἶναι τῶν ἡμερῶν ἀπράκτους ἃς ἐν τῇ παρούσῃ διατάξει ῥητῶς ἀπαριθμησόμεθα, καί τινας μὲν αὐτῶν τὸ πάντῃ ἄπρακτον ἔχειν ὡς μηδαμῶς διόλου τοῦ αὐτῶν διαστήματος συνίστασθαι δικαστήριον, εἰ μὴ βασιλεὺς ἴσως οἰκονομίας τρόπῳ, ἢ ἀνάγκης ὁποῖα πολλάκις τὸ ἀπροόπτως τῶν πραγμάτων νεανιεύεται, θελήσῃ καθίσαι καὶ ἐν αὐταῖς δικαστήρια, τινὰς δὲ ἀπὸ μέρους ἄγειν τῶν δικαστηρίων σχολὴν, ὡς οἷον ἕωθεν μέχρι καὶ εἰς αὐτὸν τῆς θείας λειτουργίας καιρὸν, ἵνα τοῖς δικασταῖς ἐξῇ προσανέχειν εὐχῇ, καὶ τῇ πρὸς τὸ θεῖον δοξολογίᾳ, καὶ μετὰ τὴν θείαν ἱεροτελεστίαν ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῆς δικαιοσύνης, καὶ τοῖς ἄδικα πεπονθόσιν ἐπαρήγειν κατὰ τὴν τῶν νόμων ἰσχύν. οἱ μέντοι οὕτω μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐπιτετραμμένοι δικάζειν ἐν τοῖς γινομένοις παρ᾽ αὐτῶν σημειώμασι μεμνήσονται τοῦ καιροῦ καθ᾽ ὃν τὰ σημειώματα πράττονται. καὶ δὴ πρῶτον περὶ τῶν τελείως ἀπράκτων διαληπτέον. ὁ τοίνυν κατὰ τὴν η΄. τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς γενεθλίου ἡμέραν τῆς παναχράντου δεσποίνης,

ἢ τοὺς κληρικοὺς ἀναγκάζειν τινὰς καρποφορεῖν, ἢ ἀγγαρείας διδόναι, ἢ διὰ ταῦτα ἀφορίζειν, ἢ ἀναθεματίζειν, ἢ μὴ διδόναι κοινωνίαν, ἢ μὴ βαπτίζειν, κἂν ἔθος ἐκράτησε τοῦτο. ὁ δὲ παραβαίνων ἐκπίπτει τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῆς, καὶ δίδωσι δέκα λίτρας. ταῦτα δὲ κρατεῖ ἐν μόνῃ τῇ βασιλευούσῃ, καὶ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς, καὶ τοῖς ἀνήκουσι τόποις τοῖς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου χειροτονουμένοις μητροπολίταις, ἢ τοῖς ἐξ ἐκείνων γινομένοις ἐπισκόποις. ἀνάγνωθι τὰ παραγεγραμμένα ἐν τῷ α΄. κεφ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ συντάγματος περὶ προσφορῶν καὶ τῶν δωρουμένων, ἢ καταλιμπανομένων εὐαγέσιν οἴκοις.

σχόλιον.

Ἡ λγ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

κεφάλαιον β΄.

Τίνας δεῖ λαμβάνειν, ἢ διδόναι καρποφορίαν, καὶ περὶ τῶν λαμβανόντων ἀπὸ ἐκκλησίας κηρὸν, ἢ ἔλαιον, ἀποστόλων κανὼν οβ΄. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ζ΄. η΄. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν ζ.

κείμενον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι τὸ τῇ ὁμάδι ἰουδαίων ληγατευόμενον, οὐκ ἀπαιτεῖται, καὶ ἡ θ΄. διάτ. τοῦ να΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι ἐάν τι δωρηθῇ ἢ καταλειφθῇ ἐπὶ συστάσει ἑλληνισμοῦ, ἡ πόλις αὐτὸ λαμβάνει.

σχόλιον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ θ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ ἐννάτη διάτ. τοῦ ια΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι βιβλίον τῶν βασιλικῶν α΄. τίτ α΄. κεφ. ιδ΄. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνανήφθη.

ΤΙΤΛΟΣ

ΕΒΔΟΜΟΣ.

Περὶ νηστείας, καὶ τῆς τεσσαρακοστῆς, καὶ κυριακῆς, καὶ σαββάτου, καὶ γονυκλισίας.

κεφάλαιον α΄.

Περὶ νηστείας, καὶ τῶν κεκωλυμένων, ἢ ἐπιτετραμμένων γίνεσθαι ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῶν νηστειῶν, ἀποστόλων κανὼν ξα΄. ξθ΄. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ιη΄. ιθ΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μθ΄. ν΄. να΄. νβ΄. συνόδου ς. κανὼν κθ΄. νβ΄. νε΄. νς΄. πθ΄. Πέτρου κανὼν ιε΄.

ΤΙΤΛΟΣ Ε΄.

ΠΕΡΙ τῶν καταφρονούντων τῶν ἐκκλησιῶν καὶ συνάξεων, καὶ μνημῶν, καὶ τῶν ἐσθιόντων ἐν ἐκκλησίαις καὶ περὶ ἀγαπῶν

κεφάλαιον α΄.

Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις, καὶ τὰς μνήμας δεῖν καταφρονήσειν, σύνοδος Γαγγρῶν κανὼν ε΄. ιθ΄. σύνοδος ϛ΄. κανὼν οϛ΄. πή΄. ϟζ΄.

κεφάλαιον β΄.

Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγάπας, καὶ ἐν αὐτῇ ἐσθίειν, σύνοδος Λαοδικείας κανὼν κή΄. σύνοδος Καρθαγένης κανὼν μβ΄. σύνοδος ϛ΄. κανὼν οδ΄. οϛ΄. ϟζ΄.

κείμενον.

Καὶ ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος κωλύει τοὺς προσφεύγοντας ἐσθίειν ἢ καθεύδειν ἐντὸς ναοῦ, ἀλλὰ διάγειν ἀσφαλῶς ἐντὸς τῶν προθύρων ἐν αὐλαῖς, καὶ στοαῖς, καὶ λουτροῖς, καὶ κήποις.

σχόλιον.

Ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι βιβλίον ε΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. ια΄. οὕτως ἔχον, μέχρι τῶν περὶ τὴν δημοσίας ἀγορᾶς τῆς ἐκκλησίας ὅρων, τὸ ἀσφαλὲς ἐχέτωσαν οἱ προσφυγόντες ἐνδοτέροις λουτροῖς, ἢ κήποις, ἢ οἰκήμασιν, ἢ αὐλαῖς, ἢ στοαῖς χρώμενοι, καὶ κωλυέσθωσαν ἐντὸς τοῦ ναοῦ, ἢ ἐσθίειν, ἢ ὑπνοῦν. ὅπλοις δὲ ἑαυτοὺς μὴ ἀσφαλιζέσθωσαν, ἀλλ᾽ ἀποτιθέσθωσαν ταῦτα παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ, ἢ πειθόμενοι πρῶτον, ἢ μετὰ ταῦτα ἐκβαλλόμενοι κατὰ κέλευσιν τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν δικαστῶν.

κεφάλαιον γ΄.

Περὶ τῶν εὐτελιζόντων τὰς γινομένας ἀγάπας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ μέρη λαμβάνειν εἰς ἀγάπην, σύνοδος Γαγγρῶν κανὼν ια΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν κζ΄.

ΤΙΤΛΟΣ ϛ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ καρποφοριῶν, ἀποστόλων κανὼν γ΄. δ΄. οα΄. σύνοδος ϛ΄. κανὼν κή΄. νζ΄. οθ΄. ϟθ΄. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον κανὼν β΄.

κείμενον.

Ἡ λή΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου, φησὶν ὅτι οὐ δεῖ τοὺς ἐπισκόπους,

ἢ τοὺς

ἐγκλήματι τοῦ πλαστοῦ ἄνηβος ὑποπίπτει. Τὸ λϛ΄. διάτ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου, ἐστι κεφ. μ΄. τοῦ λζ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λέγον, μετὰ τὴν ἥβην πλημμελεῖ ὁ νέος μοιχείαν, καὶ ὑπόκειται τῷ νόμῳ. ἡ δὲ λζ΄. νεαρὰ ἐτέθη εἰς βιβλίον α΄. τίτλου α΄. κεφάλαιον με΄. οὕτως ἔχον, αἱρετικὸς μὴ βαπτιζέτω, μήτε πολιτευέσθω, μήτε μετελθέτω οἱονδήποτε πολιτικὸν ὀφφίκιον. ὁ ἀναβαπτισθεὶς στρατείας μόνης κωλύεται, ἰουδαῖος χριστιανὸν ἀνδράποδον μὴ ἐχέτω, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ταῦτα μὲν διδάσκουσι τὰ κεφ. περὶ τῶν ἀνήβων καὶ τῶν ἀναβαπτιζομένων, ἢ ἄλλως ἁμαρτανόντων, πότε συγγινώσκονται καὶ πότε οὐ συγγινώσκονται, καὶ ποῖος χρόνος ὁ μετὰ τὴν ἥβην ἐστί. σὺ δὲ συναγαγὼν εἰπὲ, ὅτι ἡ ἀνηβότης εἰς τρία διαιρεῖται εἰς ἴμφαντα ἄνηβον τὸν ἐστερημένον φωνῆς, καὶ ἤδη συμπληροῦντα τὴν τριετίαν, εἰς πρόξιμον ἴμφαντα τὸν πλησιάζοντα τῇ φωνῇ, καὶ συμπληροῦντα τὸν ζ΄. ἐνιαυτὸν, καὶ εἰς πρόξιμον πουβέρτατον τὸν πλησιάζοντα τῇ ἡλικίᾳ, καὶ δεκτικὸν ὄντα δόλου, ὅστις ἀπὸ τοῦ ζ΄. ἐνιαυτοῦ καὶ μέχρι τοῦ ιδ΄. καὶ αὐτοῦ προβαίνει, καὶ οἱ μὲν μὴ δεκτικοὶ δόλου ἄνηβοι ἀπὸ ἁμαρτήματος οὐκ εὐθύνονται, οἱ δὲ παρὰ τούτους ἤγουν οἱ πληρώσαντες τὸν ζ΄. ἐνιαυτὸν, καὶ ἀναβαπτιζόμενοι εὐθύνονται, καὶ ἄλλως ἁμαρτήσαντες τιμωροῦνται κατὰ τὸ ιδ΄. κεφ. τοῦ ιϛ΄. τίτ. τοῦ λε΄. βιβλίου ὅπερ καὶ ἐνταῦθα κατεστρώθη, καθ' ὃ δὴ κεφ. ἑρμηνεῦσαι ὀφείλεις καὶ τὸ κβ΄. κεφ. τοῦ μα΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου. καὶ εἰπὲ ἐκεῖνον τὸν ἄνηβον μὴ ὑποπίπτειν τῷ ἐγκλήματι τοῦ πλαστοῦ τὸν ἥττονα τοῦ ζ΄. ἐνιαυτοῦ. ἀλλὰ καὶ τὸ μ΄. κεφ. τοῦ λζ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτως ἑρμήνευσον; τὸ γὰρ μετὰ τὴν ἥβην ὑποκεῖσθαι τὸν νέον τῷ περὶ μοιχείας ἐγκλήματι, τοιοῦτόν ἐστιν ἤγουν τὸ ἐνέχεσθαι αὐτὸν πλημμελοῦντα οὐ μόνον ἐν ἀνηβότητι ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα. τὸ δὲ περὶ τῶν διαστροφῶν, ἐστι παρὰ κανόνας διὰ τὸ ἀναγκαιότατον τῶν διαστροφῶν καθὼς, καὶ αὐτὸ τὸ ιδ΄. κεφ. τοῦ ιδ΄. τίτ. τοῦ μδ΄. βιβλίου φησὶν, ὅπερ κατεστρώθη ἐνταῦθα. πλὴν γίνωσκε ὅτι οἱ τοιοῦτοι ἄνηβοι οὐ κολάζονται ὡς οἱ τέλειοι, ἀλλὰ μετρίως τιμωροῦνται. καὶ ζήτει βιβλίον λε΄. τίτ. ιϛ΄. κεφ. α΄. θέμα τελευταῖον, καὶ βιβλίον ξ΄. τίτ. γ΄. κεφ. ιε΄. θέμα β΄. καὶ βιβλίον β΄. τίτ. γ΄. κεφ. ξη΄.

κεφάλαιον ιδ΄.

Τίνες ἐξ αἱρετικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν μετιόντες βαπτίζονται, καί τινες μόνον χρίονται, συνόδου Νικαίας κανὼν ιθ΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ζ΄. η΄. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν ζ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ϟε΄. συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν η΄. Βασιλείου κανὼν μζ΄.

κεφάλαιον ιε΄.

Πῶς ὁ δαιμονιζόμενος, ἢ ἐν νόσῳ παραφρονῶν, βαπτίζεται, Τιμοθέου κανὼν β΄. δ΄.

κεφάλαιον ιϛ΄.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῶν βαπτισθῆναι, Τιμοθέου κανὼν ϛ΄.

κεφάλαιον ιζ΄.

Ἐὰν ὁ κατηχούμενος πρὸ τοῦ βαπτίσματος κοινωνήσῃ, Τιμοθέου κανὼν α΄.

ζόντων, ἀπὸ τῶν ἀποστόλων κανὼν μζ΄. μθ΄. ν΄.

κείμενον.

Περὶ τῶν ἀναβαπτιζόντων, καὶ τῶν ἀναβαπτιζομένων διαλαμβάνουσιν ἡ α΄. καὶ ἡ β΄. διάτ. τοῦ ϛ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἡ μὲν γὰρ τῷ ἐπισκόπῳ καθαίρεσιν ἐπάγει, ἡ δὲ ἐσχάτην τιμωρίαν καὶ τῷ βαπτίσαντι καὶ τῷ βαπτισθέντι, εἴγε ἡλικίας ἐστὶν ἐγκλήματος δεκτικῆς. γίνωσκε δὲ ὅτι ὁ τῇ ἥβῃ πλησιάζων ἐπ᾽ οὐδεμίᾳ αἰτίᾳ βοηθεῖται, ὡς βιβλίον κθ΄. τίτ. ε΄. διάτ. ιδ΄. ἐστὶ δὲ καὶ ἥβη ἐπὶ τοῦ ἄρρενος ὁ ιδ΄. ἐνιαυτὸς πεπληρωμένος, ἐπὶ δὲ τῆς θηλείας ἡ συμπλήρωσις τοῦ ιβ΄. ἐνιαυτοῦ, ὡς βιβλίον κη΄. τίτ. α΄. διάτ. ε΄. καὶ βιβλίον τοῦ κώδικος ε΄. τίτ. ξ΄. διάτ. γ΄. ἰνστιτουτιῶνος α΄. τίτ. κβ΄. εἰ δέ ποτε ληστευθῇ ἀποστροφὴ ἕως οὗ εἰσὶν ἄνηβοι, ὁ μὲν ἄῤῥην λαμβάνει ἕως οὗ πληρώσῃ τὸν ιη΄. ἐνιαυτὸν, ἡ δὲ θήλεια τὸν ιδ΄. ἄνηβος δὲ τὸ πλαστὸν οὐ πλημμελεῖ, ὡς βιβλίον μη΄. τίτ. ι΄. διάτ. κβ΄. καὶ ἡ μοιχεία, μετὰ τὴν ἥβην πλημμελεῖται, ὡς διάτ. λϛ΄. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ μη΄. βιβλίου. ἡ δὲ διαλαμβάνουσα περὶ τῶν ἐκκλησιῶν ἀφελκῆς λζ΄. νεαρὰ, φησὶν ὅτι οἱ ἀναβαπτισθέντες στρατεύεσθαι μὲν οὐ δύνανται, μεταμέλου δὲ χώραν ἔχουσιν.

σχόλιον.

Η α΄. καὶ β΄. διάτ. τοῦ ϛ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. τὸ ιδ΄. διάτ. τοῦ ε΄. τίτ. τοῦ κθ΄. βιβλίου τῶν διάτ, ἔστι κεφ. ιδ΄. τοῦ ιϛ΄. τίτ. τοῦ λε΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ἐὰν πλησιάζων τῇ ἥβῃ ἄνηβος παρὰ καθεύδων τῷ ἀναιρεθέντι δεσπότῃ μὴ δημοσιεύσῃ τὸ γεγονὸς, τιμωρεῖται. τοῖς γὰρ ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην ἀνήβοις συγγνώμη, οὐ μὴν τοῖς ὑπηρέταις, ἢ μετόχοις εἰ δύνανται νοεῖν τὸ περιπλόμενον. οἱ γὰρ τοιοῦτοι οὐδὲ ἐφ᾽ ἑτέρας αἰτίας βοηθοῦνται. Τὸ ε΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτλου τοῦ κη΄. βιβλίου, ἔστι θέμα τελευταῖον τοῦ ε΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ λε΄. βιβλίου οὕτω δεξιὸν, ὁ ἄῤῥην πληρώσας τὰ ιδ΄. ἔτη διατίθεται, ἡ δὲ θήλεια τὰ ιβ΄. ὁ δὲ γεννηθεὶς καλένδαις ἰαννουαρίαις δοκεῖ πληροῦν τὸν ἐνιαυτὸν ἀπὸ ϛ΄. ὥρας τῆς νυκτὸς τῆς πρὸ μιᾶς καλενδῶν ἰαννουαρίων τοῦ ἑξῆς ἔτους. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ ξ΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τοῦ κώδ. ἔστι κεφ. γ΄. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ λη΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, τὸ παλαιὸν ἡ μὲν τῶν θηλειῶν ἥβη ἀπὸ μόνου τῶν ιβ΄. ἐνιαυτῶν ἐκρίνετο, ἡ δὲ τῶν ἀῤῥένων ἐκ τοῦ πληρωθῆναι τὸν ιδ΄. ἐνιαυτὸν μετὰ τοῦ συντρέχειν καὶ τὴν τοῦ σώματος ἕξιν, ὡς ἔγνως καὶ ἐν τοῖς ἰνστιτούτοις. ἡ διάτ. οὖν κελεύει καὶ ἐπὶ τῶν ἀῤῥένων ἀπὸ τῶν ιδ΄. ἐνιαυτῶν κρίνεσθαι μὴ ἐπιζητουμένων ἡμῶν τὸ σχῆμα τοῦ σώματος, διὰ τὸ ἀπρεπές. ὁ δὲ κβ΄. τίτ. τοῦ α΄. ἰνστιτουτιῶνος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὁ α΄. τίτ. τοῦ λδ΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐτέθη εἰς βιβλίον μδ΄. τίτ. ιδ΄. καὶ ζήτει κεφ. αὐτοῦ ιδ΄. οὕτω λέγον, ἐὰν ἀνήβοις ληστεύσω διατροφὰς, καὶ μὴ δείκνυται ἕως πότε ἡ θέλησις λαμβάνειν αὐτὰς, ἕως οὗ ζῶσι λαμβάνουσιν. εἰ δὲ εἶπον μέχρι τῆς ἥβης, ὁ μὲν ἄῤῥην μέχρι τοῦ ιη΄. ἔτους, ἡ δὲ θήλεια τοῦ ιδ΄. λαμβάνουσιν. ἐπὶ μόνων δὲ τῶν διατροφῶν φιλαγάθως οὕτως ἡ ἥβη ὁρίζεται. τὸ κβ΄. διάτ. τοῦ ι΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου, ἔστι κεφ. κβ΄. τοῦ μα΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν. οὕτω διαλαμβάνον, ὅτι τῷ λιβανείῳ δόγματι, ὅτι τῷ

το ἕως ἂν τεχθῇ οὐχ ἁρμόζει τῷ πατρὶ τὸ περὶ παίδων δόγμα. τὸ ι΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ μα΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἐστὶ θέμα γ΄. τοῦ ι΄. κεφ. τοῦ μ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, τὸ τεχθὲν ἀπὸ βοὸς ἢ δούλης κλεψίμου, καὶ κληρονομίας τοῦ κλέπτου, καὶ ἀγορασθεὶς ἀγνοῶν διὰ χρονίας νομῆς δεσπόζει. τὸ γὰρ τεχθὲν οὐκ ἐστὶ μέρος τοῦ κλεψιμαίου. τὸ κϛ΄. διάτ. τοῦ ιϛ΄. τίτ. τοῦ ν΄. βιβλίου τῶν διατ. ἐστὶ κεφ. κϛ΄. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ β΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, ὁ τοκετὸς κλεψιμαίας δούλης οὐκ ἐστὶ μέρος αὐτῆς. τούτων οὕτως ἐχόντων ἐρωτήσει τις, τίνος χάριν τοῦ ι΄. κεφ. τοῦ παρόντος συντάγματος περὶ ἐγκύου βαπτιζομένης διδάσκοντος, ἐμνήσθη ὁ πατριάρχης τῶν ῥηθέντων κεφ. ὡς δοκούντων ἐναντιοφανῶν. ἀμφιβολία ἦν περὶ τοῦ εἰ χρὴ τὴν κυοφοροῦσαν βαπτίζεσθαι, ἔλεγον γάρ τινες ὡς ἐπεὶ τὸ κυοφορούμενον τοῖς μητρικοῖς ἐγκάτοις κρυπτόμενον συνήνωται τῇ μητρὶ δι᾽ ὅλου ὡς μέρος αὐτῆς, καὶ οὐ δύναται σὺν τῇ μητρὶ φωτισθῆναι διὰ τὸ μηκέτι εἰς φῶς ἐλθεῖν, μηδὲ προαίρεσιν ἔχειν τῆς ὁμολογίας τοῦ θείου βαπτίσματος, οὐδὲ ἡ ἐγκυμονοῦσα ὀφείλει βαπτίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν εἰς τὸ φῶς τοῦ κυοφορουμένου ἔξέλευσιν, ἵνα μὴ τὸ μὲν ἐκ μερῶν αὐτῆς βαπτισθῇ, τὸ δὲ μείνῃ ἀφώτιστον, καὶ ἔτι ἂν σὺν τῇ ἐγκυμονούσῃ τὸ κυοφορούμενον βαπτισθῇ μετὰ τὸ εἰς φῶς ἐξελθεῖν, ἐὰν βαπτισθείη, εὑρεθείη δὲ βαπτιζόμενον ἐκ δευτέρου ἄτοπον. καὶ ἡ ἐν Νεοκαισαρείᾳ σύνοδος ἔλυσεν ἐν ϛ΄. κανόνι τὸ ἀμφίβολον οὕτω διορισαμένη περὶ κυοφορούσης, ὅτι δεῖ φωτίζεσθαι ὁπότε βούλεται, οὐδὲν γὰρ ἐν τούτῳ κοινωνεῖ ἡ τίκτουσα τῷ τικτομένῳ διὰ τὸ ἑκάστου ἰδίαν τὴν προαίρεσιν τὴν ἐπὶ τῇ ὁμολογίᾳ δείκνυσθαι. τοῦ γοῦν θείου τούτου κανόνος λέγοντος μὴ ἐπικοινωνεῖν τῇ τικτούσῃ τὸ τικτόμενον, ὅ τι παρὸν σύνταγμα συνθέμενος πατριάρχης οὐκ εἶχον τοὺς διαληφθέντας νόμους, ποτὲ μὲν λέγοντα μέρος εἶναι τῆς ἐγκύου τὸ κυοφορούμενον παρὰ τὴν δύναμιν τοῦ κανόνος, ποτὲ δὲ μὴ εἶναι, τέθεικεν ἐν τῷ ὕφει τὰ ἐναντιοφανῆ, τὴν λύσιν ὡς ἔοικεν εἰς τὴν ἡμετέραν ἀναρτήσας ἀμάθειαν. φαμὲν τοίνυν ὡς οὐκ ἐναντιοῦνται ἀλλήλοις τὰ ῥηθέντα νόμιμα. τὸ γὰρ κυοφορούμενον ἀεὶ πρὸ τοῦ τεχθῆναι μέρος ἐστὶ τῆς μητρὸς, ὡς καὶ τὸ τοῦ λα΄. βιβλίου κεφ. φησὶ, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναται πατὴρ ἀνακαλεῖσθαι αὐτὸ ὡς ὑπεξούσιον. μετὰ μέντοι τὸ γεννηθῆναι ἀνακαλεῖται τοῦτο, ὡς μὴ ὂν μέρος τῆς μητρός. καὶ ὁ καλῇ δὲ πίστει νεμηθεὶς τὸ τεχθὲν ἀπὸ κλοπιμαίας δούλης δεσπόζει αὐτοῦ ὡς μὴ ὄντος κλοπιμαίου. ὁ μέντοι κεφ. ι΄. οὐχὶ διὰ τὸ μὴ εἶναι μέρος τῆς κυοφορούσης τὸ κυοφορούμενον, ἐπέτρεψε τὸ βάπτισμα ταύτης, μέρος γὰρ ἐστὶν αὐτῆς πρὸ τοῦ τεχθῆναι, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ ἐπικοινωνεῖν τὴν τίκτουσαν τῷ τικτομένῳ, ἤγουν μὴ λογίζεσθαι, καὶ ταύτην ἀφώτιστον ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸ κυοφορούμενον βαπτίσματος ὁμολογίαν ἀναδέχεσθαι, ποτὲ δὲ ὁ τοκετὸς τῆς κλοπιμαίας δούλης δεσπόζεται, καὶ ποτὲ οὐ, φασὶ νόμοι διάφοροι. καὶ ζήτει τὰ γραφέντα ἔξωθεν τοῦ ἄνωθεν κατασταθέντος κϛ΄. κεφ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ β΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν.

κεφάλαιον ια΄.

Περὶ τοῦ ὀφείλειν μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα χρίεσθαι, συνόδου Λαοδικείας κανὼν μη΄.

κεφάλαιον ιβ΄.

Περὶ ποιήσεως τοῦ ἁγίου χρίσματος, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ϛ΄.

κεφάλαιον ιγ΄.

Περὶ τῶν δὶς, ἢ μὴ δεόντως βαπτιζομένων, καὶ τῶν διὰ ἀσθενείας μὴ βαπτι-

κείμενον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ὅτι ἐὰν ἰουδαῖος διὰ τὸ φυγεῖν ἔγκλημα, ἢ χρέος, θελήσῃ χριστιανίσαι, οὐ δεῖ αὐτὸν προσδεχθῆναι, ἕως ἂν ἀνεύθυνος φανῇ, καὶ τὸ χρέος καταβάλλῃ. ἡ δὲ ι΄. διάτ. τοῦ ια΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου, θέλει τοὺς ἕλληνας βαπτίζεσθαι, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν χωρὶς ἀναβολῆς μικρὰ ὄντα, τὰ δὲ τέλεια προδιδάσκεσθαι κατὰ τοὺς κανόνας, τὰς γραφάς. ἡ δὲ γ΄. τοῦ γ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐπὶ διετίαν θέλει τοὺς πλείους σαμαρείτας εἰσκατηχεῖσθαι.

σχόλιον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστὶ κεφ. μδ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον καθὼς εἰς τὸ κείμενον ἐδηλώθη. ἡ ι΄. διάτ τοῦ ια΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ μέντοι γ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιανείος ρμδ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ α΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. να΄. θεσπίζουσα σαμαρείτας μηδέν τι λαμβάνειν ἀπὸ διαθήκης, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, ἢ ἐκ δωρεᾶς, μηδὲ διατίθεσθαι αὐτοὺς, ἢ δωρεῖσθαι αἱρετικοῖς, μόνους δὲ τοὺς γεωργοὺς σαμαρείτας κληρονομεῖν καὶ ἐξ ἀδιαθέτου, καὶ ἐκ διαθήκης ἀλλήλοις, ἀλλὰ μηδὲ γίνεσθαί τινα ἐκ τούτων στρατιώτην, ἢ συνήγορον, ἢ ἕτερόν τι ὀφφίκιον αὐτοὺς ἐγχειρίζεσθαι, κατηχεῖσθαι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ διετίαν, δεκτικοὺς ὄντας τῆς κατηχήσεως, ἔτι μὴν ἐλευθεροῦσθαι καὶ τοὺς παρ᾽ αὐτῶν ἐξωνουμένους δούλους χριστιανοὺς ὄντας.

κεφάλαιον η΄.

Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν δεχομένων βάπτισμα αἱρετικῶν, ἀποστόλων κανὼν μς΄.

κεφάλαιον θ΄.

Περὶ τῶν ἐν νόσῳ βαπτιζομένων, συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιβ΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν μζ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν με΄. Τιμοθέου κανὼν δ΄.

κεφάλαιον ι΄.

Περὶ ἐγκύου βαπτιζομένης, συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ς΄.

κείμενον.

Καίτοι ἐν τῇ α΄. διατ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ κε΄. βιβλίου τῶν διατάξεων φησί, τὸ κυοφορούμενον εἶναι μέρος τῆς ἐγκύου. ἐν δὲ τῇ ι΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ μα΄. βιβλίου, καὶ βιβλίον ν΄. τίτ. ις΄. διάτ. κς΄. ὅτι τὸ κυοφορούμενον οὐκ ἐστὶ μέρος τῆς μητρὸς, καὶ ἄλλα δὲ διάφορα νόμιμα περὶ τούτου συνήγαγον ἐν τῷ γραφέντι μοι περὶ ἐναντιοφανιῶν μόνῃ βίβλῳ.

σχόλιον.

Τὸ α΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ κε΄. βιβλίου τῶν διατάξ. ἐστὶ θέμα β΄. τοῦ α΄. κεφ. τοῦ ζ΄. τίτ. τοῦ λα΄. βιβλίου οὕτως ἔχον, τὸ ἐγκυομονούμενον πρὶν ἢ τεχθῇ μέρος ἐστὶ τῆς γυναικὸς, καὶ διὰ τοῦ-

χεῖσθαι πρὸς τὸν φωτισμὸν, συνόδου Λαοδικείας κανὼν με΄.

κεφάλαιον β΄.

Περὶ τῶν ἐφορκιζόντων, συνόδου Λαοδικείας κανὼν εἰκοστὸς ἕκτος.

κεφάλαιον γ΄.

Πῶς δεῖ βαπτίζειν, ἀποστόλων κανὼν μθ΄. ν΄. συνόδου ἕκτης κανὼν ιθ΄.

κεφάλαιον δ΄.

Περὶ τοῦ χρῆναι φωτιζομένους ἀπαγγέλλειν τὴν πίστιν, συνόδου Λαοδικείας κανὼν μϛ΄. μζ΄. συνόδου ἕκτης κανὼν οη΄.

κείμενον.

Ἡ ι΄. διάτ. τοῦ ι΄. τίτ. τοῦ α΄ βιβλίου τοῦ κώδικος παρακελεύεται τοὺς ἕλληνας μικροὺς μὲν ὄντας χωρὶς ἀναβολῆς βαπτίζεσθαι, τοὺς δὲ τελείους πρότερον τὰς γραφὰς κατὰ τοὺς ἁγίους κανόνας διδασκομένους. καὶ ἰστέον ὅτι οὐχ εὑρίσκομεν κανόνα τι τοιοῦτο διδάσκοντα. ἡ δὲ γ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, β΄. οὖσα περὶ σαμαρειτῶν, κειμένη δὲ ἐν τῷ ῥητῷ τῶν ἐν τῷ πατριαρχείῳ βιβλίων, βιβλίον ρλγ΄. θεσπίζει μὴ προχείρως τοὺς σαμαρείτας ἐπὶ τὸ ἅγιον εἰς δέχεσθαι βάπτισμα, ἀλλὰ τοὺς μὲν χρηστῆς διδασκαλίας αἰσθανομένους, ἐπὶ διετίαν κατηχεῖσθαι, καὶ οὕτω βαπτίζεσθαι, τοὺς δὲ νέους πάνυ, καὶ διδασκαλίας οὐ συνιέντας, καὶ χωρὶς τῆς παρατηρήσεως ταύτης, ἀξιοῦσθαι τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

σχόλιον.

Ἡ ι΄. διάτ. τοῦ ι΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, οὐκ ἔστιν εἰς τὰ βασιλικά. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιανείου ρμδ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν α΄. τίτ. α΄. κεφ. να΄. ἥτις καὶ γράφεται εἰς τὸ τέλος τοῦ ζ΄. κεφ. τοῦ δ΄. τίτ.

κεφάλαιον ε΄.

Περὶ τοῦ βαπτίζεσθαι τοὺς ἀγνοοῦντας εἰ ἐβαπτίσθησαν, συνόδου Καρθαγένης κανὼν οβ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν πδ΄.

κεφάλαιον ϛ΄.

Περὶ τοῦ μὴ βαπτίζεσθαι τοὺς τελευτήσαντας, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ὀκτωκαιδέκατος.

κεφάλαιον ζ΄.

Περὶ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἁμαρτανόντων, καὶ περὶ κατηχουμένων παραπιπτόντων, συνόδου Νικαίας κανὼν ιδ΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιβ΄. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ε΄. Βασιλείου κανὼν η΄. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν δ΄. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει ἐπισκόπους ἐπιστολῶν κανὼν δ΄.

δεται, συνόδου Λαοδικείας κανὼν τεσσαρεσκαιδέκατος.

κεφάλαιον ιζ.

Περὶ τοῦ μὴ διδόναι τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων κοινωνίαν, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιή. συνόδου ἕκτης κανὼν πγ.

κεφάλαιον ιή.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῆς κοινωνεῖν, Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς, κεφ. β΄. δ΄. Τιμοθέου κανὼν ζ.

κεφάλαιον ιθ.

Πῶς ὁ ὀνειρασθεὶς κοινωνεῖ, Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. δ΄. Τιμοθέου κανὼν ιβ΄.

κεφάλαιον κ΄.

Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναφορὰν παρόντων αἱρετικῶν, Τιμοθέου κανὼν ἔννατος.

κεφάλαιον κα΄.

Πότε δεῖ τῆς γαμετῆς διὰ τὴν κοινωνίαν ἀπέχεσθαι, Διονυσίου ἐκ τῆς πρὸς Βασιλείδην ἐπιστολῆς κεφ. γ΄. Τιμοθέου κανὼν ε΄. ιγ΄.

κεφάλαιον. κβ΄.

Πῶς γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος, Τιμοθέου κανὼν τεσσαρεσκαιδέκατος.

κείμενον.

Ὁ πολιτικὸς νόμος τὸν ἑαυτὸν ἀνελόντα, ἢ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσαντα διὰ φόβον ἐγκλήματος, οὐ μὲν διὰ νόσον, ἢ μῖσος ζωῆς, τιμωρεῖται, ὡς τὸν ἕτερον ἀνελόντα, καὶ δημεύει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ὡς βιβλίον μη΄. τίτ. κα΄. καὶ βιβλίον θ΄. τοῦ κώδικος τίτ. ν΄.

σχόλιον.

Ὁ κα΄. τίτ. τοῦ μη΄. βιβλίου τῶν διαταξ. ἐστὶ κεφ. γ΄. καὶ δ΄. τοῦ ιγ΄. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν τὰ αὐτὰ διεξιόντες. ὁ δὲ ν΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

ΤΙΤΛΟΣ Δ΄.

Περὶ κατηχουμένων καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

κεφάλαιον α΄.

Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν μετὰ δύο ἑβδομάδας τῆς τεσσαρακοστῆς δέ-

κείμενον.

Εἰ δέ τις ἐν ἰδιωτικῷ οἴκῳ, προαστείῳ, ἢ χωρίῳ, ἱερὰν ἐκτελέσῃ λειτουργίαν, ἢ τισιν ἐκτελεῖν συγχωρήσῃ, ἢ δίχα κληρικῶν ἀφοριζομένων παρὰ τοῦ τῶν τόπων ἐπισκόπου, ὁ τόπος ἐν ᾧ τοῦτο γέγονεν ἐν εἰδήσει τοῦ δεσπότου προσκυροῦται τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τοῦ οἰκονόμου, καὶ τοῦ ἄρχοντος κατὰ τὴν ϛ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἡ γὰρ ϛ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν εἶπεν αὐτὸν φισκοῦσθαι, καὶ ἡ ιε΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβ. τοῦ κώδικος, εἰ δὲ ἠγνόησε τὸ γινόμενον ὁ δεσπότης, οὐ ζημιοῦται, ἀλλ' οἱ γιγνώσκοντες φροντισταὶ, καὶ μισθωταὶ, καὶ ἐμφυτευταὶ, ἐξορίζονται τῆς ἐπαρχίας, τῶν πραγμάτων αὐτῶν προσκυρουμένων τῇ ἐκκλησίᾳ, οἱ δὲ ὕπαρχοι ταῦτα πληροῦντες ἐν εἰδήσει ν΄. λίτρας ζημιοῦνται, καὶ ἡ τάξις ν΄. ἔξεστι μέντοι τοῖς ἔχουσιν ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν εὐκτήρια, εὔχεσθαι, οὐ μὲν καὶ λειτουργίας παρὰ τὰ εἰρημένα ποιεῖν.

σχόλιον.

Περὶ τῆς γ΄. διατάξ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν διελάβομεν εἰς τὸ διελθὸν σχόλιον. ἡ ϛ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἡ λέγουσα φισκοῦσθαι ἤτοι δημοσιεύεσθαι τὸν τόπον ἐν ᾧ γίνεταί τι ἱερὸν παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανείου νη΄. ἥτις καὶ ἠπράκτησεν ὡς μὴ τεθεῖσα εἰς τὰ βασιλικά. ἡ ιε΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

κεφάλαιον ιε΄.

Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἱρετικοῖς, ἢ ἰουδαίοις, ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοὺς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν θυσίας, ἀποστόλων κανὼν ι΄. με΄. μϛ΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν β΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν λγ΄.

κείμενον.

Ἡ δ΄. διάτ. τοῦ ϛ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν ὅτι συνάγοντες οἱ αἱρετικοὶ, καὶ οἱ πρὸς αὐτοὺς συναγόμενοι τὰς ἀπὸ τῶν διατάξεων ποινὰς ὑπομένουσι, καὶ οἱ οἶκοι ἐν οἷς ἁμαρτάνεται τοῦτο τῇ ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ προσκυροῦνται.

σχόλιον.

Ἡ δ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανείου ρλα΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ α΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. τελευταίῳ καλουμένη ἴδικτον πρὸς ... τως, Κωνσταντινουπολίταις κωλύουσα τὰς παρασυνάξεις, καὶ τὰ παραβαπτίσματα τῶν αἱρετικῶν καὶ διαλαμβάνουσα ὅσα εἰς τὸ κείμενον διελήφθησαν.

κεφάλαιον ιϛ΄.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰ ἅγια, λόγῳ εὐλογιῶν, εἰς τὰς παροικίας πέμπε-

κεφάλαιον θʹ.

Περὶ τοῦ μὴ προσφέρειν διάκονον, μήτε διδόναι πρεσβυτέρῳ κοινωνίαν, συνόδου Νικαίας κανὼν ιηʹ.

κεφάλαιον ιʹ.

Περὶ φορεσίας καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ὑπηρέτην ἄρτον διδόναι, ἢ ποτήριον εὐλογεῖν, συνόδου Λαοδικείας κανὼν καʹ. κβʹ. κγʹ. κεʹ. μγʹ. συνόδου ϛʹ. κανὼν κζʹ. συνόδου Νικαίας τὸ δεύτερον κανὼν τεσσαρεσκαιδέκατος, ἑξακαιδέκατος.

κεφάλαιον ιαʹ.

Περὶ τῶν διαγόντων ἐν πόλει καὶ ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωνούντων, συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ιαʹ. συνόδου ϛʹ. κανὼν ὀγδοηκοστός.

κεφάλαιον ιβʹ.

Περὶ τῶν ἀκουόντων τῶν γραφῶν καὶ μὴ προσκαρτερούντων ἐν τῇ πληρεστάτῃ εὐχῇ καὶ μεταλαμβανόντων, ἀποστόλων κανὼν ηʹ. θʹ. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν βʹ.

κεφάλαιον ιγʹ.

Περὶ δαιμονιζομένων πῶς κοινωνοῦσι, ἀποστόλων κανὼν ϙθʹ. Τιμοθέου κανὼν γʹ.

κεφάλαιον ιδʹ.

Περὶ ἔξωθεν ἐκκλησίας προσφερόντων, ἢ ἐκκλησιαζόντων, ἀποστόλων κανὼν λαʹ. συνόδου Γαγγρῶν κανὼν ϛʹ. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν βʹ. εʹ. συνόδου Λαοδικείας κανὼν νηʹ. συνόδου ἕκτης κανὼν λαʹ. νθʹ.

κείμενον.

Ἡ ζʹ. διάτ. τοῦ αʹ. τίτ. τῶν νεαρῶν, καὶ ἡ γʹ. τοῦ βʹ. τίτ. φησὶν, ὅτι δεῖ τὸν θέλοντα εὐκτήριον, ἢ ἐκκλησίαν κτίσαι, διαλέγεσθαι περὶ τούτου τῷ τῆς πόλεως ἐπισκόπῳ, καὶ δωρεῖσθαι τὰ ἀρκοῦντα πρὸς τὴν λυχνοκαΐαν, καὶ τὴν ἱερὰν λειτουργίαν, καὶ τὴν ἀδιάφθορον τοῦ τόπου τήρησιν, καὶ τὴν ἀποτροφὴν τῶν προσεδρευόντων, καὶ τότε τὸν ἐπίσκοπον τὸ πρᾶγμα πᾶσι φανεροῦντα, δημοσίᾳ ἐκεῖσε προϊέναι, καὶ σὺν εὐχῇ πηγνῦναι σταυρὸν, καὶ τότε τὸ ἔργον ἄρχεται καὶ ὅτι ὁ ἀρξάμενος νέον κτίζειν, ἢ παλαιὸν ἀνανεοῦν, ἀναγκάζεται μετὰ κληρονόμων αὐτοῦ, παρὰ τῶν οἰκονόμων καὶ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ ἄρχοντος τὸ ἀρχθὲν πληρῶσαι.

σχόλιον.

Ἡ ζʹ. διάτ. τοῦ αʹ. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανείου ξζʹ. καὶ οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ γʹ. διάτ. τοῦ βʹ. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανείου ρλαʹ. κειμένη ἐν βιβλίῳ εʹ. τῶν βασιλικῶν τίτ. γʹ. κεφ. δʹ. καὶ εʹ. ἃ καὶ ἔχουσιν ὡς εἰς τὸ κείμενον συνωψίσθησαν.

κείμενον.

ἐκ τοῦ κζ΄. κεφ. τοῦ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

κείμενον.

Ἡ ιζ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, λέγει τὴν εὐχὴν τῆς ἁγίας κοινωνίας καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ὀφείλειν ἐξακούεσθαι τῷ λαῷ.

σχόλιον.

Ἡ ιζ. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι κεφ. κα΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον, πρὸς τούτοις κελεύομεν πάντας ἐπισκόπους τε καὶ πρεσβυτέρους μὴ μετὰ τὸ σεσιωπημένον, ἀλλὰ μετὰ φωνῆς τῷ πιστοτάτῳ λαῷ ἐξακουομένης τὴν θείαν προσκομιδὴν, καὶ τὴν ἐπὶ τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι προσευχὴν ποιεῖσθαι, πρὸς τὸ κἀντεῦθεν τὰς τῶν ἀκουόντων ψυχὰς εἰς πλείονα κατάνυξιν καὶ τὴν πρὸς τὸν δεσπότην θεὸν διανίστασθαι δοξολογίαν.

κεφάλαιον β΄.

Περὶ τοῦ τίνας, καὶ πῶς, καὶ ποῖα δεῖ ψάλλειν, ἢ εὔχεσθαι, ἢ ἀναγινώσκειν, ἀποστόλων κανὼν ξ΄. πε΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιε΄. ιζ΄. ιη΄. ιθ΄. κγ΄. μθ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν κδ΄. μς΄. ργ΄. συνόδου ς΄. κανὼν λγ΄. ξγ΄. οε΄. πα΄. συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν ιδ΄.

κεφάλαιον γ΄.

Περὶ τοῦ χρῆναι κατὰ σάββατον ἀναγινώσκεσθαι εὐαγγέλιον μετὰ ἑτέρων γραφῶν, συνόδου Λαοδικείας κανὼν ἑξ καὶ δέκατος.

κεφάλαιον δ΄.

Περὶ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς καὶ κοινωνίας, ἀποστόλων κανὼν γ΄. δ΄. λα΄. συνόδου Νικαίας κανὼν ιη΄. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν α΄. συνόδου Νεοκαισαρείας, κανὼν ιγ΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ΄. μθ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ζ΄. λ΄. μα΄. μζ΄. συνόδου ς΄. κανὼν κα΄. κγ΄. κη΄. νζ΄. νη΄. ξβ΄. καὶ ρα΄.

κεφάλαιον ε΄.

Πῶς διδόασι τὴν εἰρήνην οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ λαϊκοὶ, συνόδου Λαοδικείας κανὼν ἐννεακαιδέκατος.

κεφάλαιον ς΄.

Περὶ τῶν διακρινομένων κοινωνεῖν ἀπὸ πρεσβυτέρων γεγαμηκότων, συνόδου Γαγγράνας κανὼν τέταρτος.

κεφάλαιον ζ΄.

Περὶ τοῦ μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἐξεῖναι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς τὸ θυσιαστήριον, συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιθ΄. μδ΄. συνόδου ς΄. κανὼν ξθ΄. ση΄.

κεφάλαιον η΄.

Πότε προσφέρουσι καὶ διδόασι κοινωνίαν οἱ χωρεπίσκοποι, συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν τρισκαιδέκατος.

ρωθὲν. ἐκ τοῦ τοιούτου ὅμω κεφ. φαίνεται ὡς καλῶς ἐλύθη ἀνωτέρω ἡ δοκοῦσα ἐναντιοφωνία τῶν κεφαλαίων.

κείμενον.

Βιβλίον μη΄. τίτ. ιγ΄. διάτ. η΄. ἡ τοῦ ἱεροσύλου ποινὴ ἀπὸ τῆς ποιότητος τῶν προσώπων, καὶ τοῦ ἁμαρτήματος, καὶ τοῦ καιροῦ, καὶ τῆς ἡλικίας, καὶ τῆς φύσεως, ἢ βαρυτέρα, ἢ ἐλαφροτέρα ἐπιφέρεται. τινὲς γὰρ θηρίοις παραδίδονται, τινὲς καίονται, τινὲς φουρκίζονται. μεμετρημένη καὶ ποινή ἐστι τὸ παραδοθῆναι θηρίοις τὸν νυκτερινὸν ἱερόσυλον, τὸν ἡμερινὸν δὲ μέτριόν τι ἱεροσυλήσαντα, μεταλλίζεσθαι, τὸν δὲ τίμιον δεπορτατεύεσθαι. διάτ. ια΄. οἱ ἱερόσυλοι κεφαλικῶς κολάζονται. ἱερόσυλοι δὲ εἰσὶν, οἱ τοὺς δημοσίους ναοὺς κλέπτοντες. οἱ δὲ ἰδιωτικὰ ἱερὰ καὶ τοὺς μικροὺς ναοὺς ἀφυλάκτους ὄντας κλέπτοντες, ἧττον μὲν τῶν ἱεροσύλων, πλέον δὲ τῶν κλεπτῶν τιμωροῦνται. ὁ δὲ ἐξωτικὸς ὑποκλέπτων τὰ ἱερὰ, ὑπόκειται τῷ τῆς ἱεροσυλίας ἐγκλήματι. ὁ γὰρ τὴν αὐτῶν φυλακὴν πεπιστευμένος, κἂν ὑφέληταί τι ἐξ αὐτῶν, οὐχ ὑπόκειται τούτῳ τῷ νόμῳ. διάτ. ιβ΄. δεπορτατεύεται ὁ ἐκβάλλων ἄνθρωπον κιβωτίῳ, καὶ παραθέμενος αὐτὸν ἐν ναῷ, ἐὰν ἐκεῖνος ἐξιὼν τῆς κιβωτοῦ, κλέψῃ τινὰ τοῦ ἱεροῦ. διάτ. ις΄. τὸ τῆς ἱεροσυλίας καὶ κατὰ κληρονόμων ἁρμόζει. περὶ γὰρ χρημάτων ὑφαιρεθέντων ἐστὶν ἐν αὐτῷ ζήτησις.

σχόλιον.

Τὸ ζ΄. διάτ. τοῦ ιγ΄. τίτλου τοῦ μη΄. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικὰ, οὐδὲ τὸ ια΄. τὸ δὲ ιβ΄. ἐστὶ κεφ. ιγ΄. τοῦ με΄. τοῦ ξ΄. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον δηλοῦται. ὡσαύτως καὶ τὸ ις΄. ἐστὶ κεφ. ις΄. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. τὰ αὐτὰ δηλοῦν.

κεφάλαιον γ΄.

Περὶ κληρικῶν ἀποσχιζόντων καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων ἱστώντων θυσιαστήρια. ἀποστόλων κανὼν λα΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ε΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ι΄. συνόδου ς΄. κανὼν λα΄. συνόδου α΄. καὶ β΄. ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ιβ΄. ιγ΄. ιδ΄. ιε΄.

ΤΙΤΛΟΣ Γ΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡὶ εὐχῶν, καὶ ψαλμῳδίας, καὶ ἀναγνώσεως καὶ ἀναφορᾶς καὶ κοινωνίας, καὶ φορεσίας, καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν, καὶ ὑπηρετῶν, ποίων ὁ λαὸς εὐχῶν ἀκροᾶται καὶ διά τι πρὸς ἀνατολὰς ὁρῶντες εὐχόμεθα, συνόδου Λαοδικείας κανὼν ε΄. καὶ ιθ. Βασιλείου

δόλον γίνεσθαι τι τούτων. διάτ. δ΄. οἱ ἱερόσυλοι πρὸς τὸ ποιὸν τοῦ ἁμαρτήματος τιμωροῦνται.

σχόλιον.

Τὸ κϛ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ μέ. βιβλίου τῶν διατάξ. ἔστι βιβλίον τῶν βασιλικῶν μγ΄. τίτ. α΄. κεφ. κέ. λέγον, αἱ αἰσχραὶ ἐπερωτήσεις αἱ ἰσχυραί εἰσιν, ὡς ὅταν τις ὁμολογῇ φόνον ποιεῖν ἢ ἱεροσυλίαν, οὔτε γὰρ ἀγωγὴ ἐκ τῶν τοιούτων ἁρμόζει.

ἕτερον σχόλιον.

Τὸ α΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξ. ἔστι τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ΄. τίτ. λϛ΄. κεφ. α΄. λέγον, ὁ περὶ τῶν ἐπιβούλων νόμος ὅμοιός ἐστι τῷ περὶ ἱεροσυλίας, καὶ ἐνέχεται αὐτῷ ὁ κατὰ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δήμου πλημμελήσας, καὶ ὁ σπουδάσας κατὰ δόλον παρὰ κέλευσιν βασιλέως ἀναιρεθῆναι τοὺς ὁμήρους, ἢ ἵνα ἔνοπλοι ἄνθρωποι κατὰ τῆς πόλεως ἐν πόλει ὦσιν, ἢ ἵνα τόποι ἢ ἱερὰ καταληφθῶσιν, ἢ στασιώδης γένηται σύνοδος, ἢ ἵνα φονευθῇ ὁ ἄρχων ἢ ὁ πρὸς τοὺς πολεμίους ἄγγελον ἢ γράμματα πέμψας ἢ σημεῖον αὐτοῖς δεδωκὼς, ἢ ἄλλως βοηθήσας αὐτοῖς, καὶ ὑπονοθεύσας ἢ ἐρεθίσας στρατιώτας πρὸς στάσιν ἢ θόρυβον κατὰ τῆς πολιτείας. τὸ α΄. διάτ. τοῦ ιγ΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῶν διατ. ἔστι βιβλίον ξ΄. τίτ. μέ. κεφ. β΄. ὁ δὲ πεκουλάτου κινεῖται κατὰ τοῦ ὑφελομένου ἐκ τῶν ἱερῶν, ἢ τῶν μνημείων ἢ δημοσίων, ἢ χρημάτων, ἢ στρέψαντος εἰς ἰδίας χρήσεις. πλὴν τῶν ἀπὸ νόμου ἐπιτετραμμένων, καὶ τοῦ παρασκευάσαντος κατὰ δόλον γίνεσθαί τι τούτων, καὶ τοῦ μίξαντος τῷ δημοσίῳ χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ χαλκὸν, ἢ ἕτερον βλάπτον αὐτά. τὸ δ΄. διάτ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

κείμενον.

Διάτ. ϛ΄. τὸ ἐξ ἱεροῦ ἰδιωτικὰ χρήματα ὑφελέσθαι οὐκ ἔστιν ἱεροσυλία, ἀλλὰ κλοπή. ἐν δὲ τῷ ιϛ΄. διατάγματι τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου λέγει, τὸν τόπον διακρίνειν τὴν κλοπὴν ἀπὸ τοῦ ἱεροσύλου, καὶ βιβλίῳ ϛ΄. τοῦ κώδικος, τίτ. β΄. διάτ. γ΄. ὅτι ὁ κλέπτων τὸ μήπω τῷ θεῷ καθιερωθὲν ὡς κλέπτης ἐνάγεται.

σχόλιον.

Τὸ ϛ΄. διάτ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατ. ἔστι τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ΄. τίτ. μέ. κεφ. ϛ΄. καί φησι, τὸ ὑφελέσθαι ἀπὸ ἱεροῦ χρήματα ἰδιωτικὰ οὐκ ἔστιν ἱεροσυλία ἀλλὰ κλοπή. τὸ ιϛ΄. διάτ. τοῦ ιθ΄. τίτ. τοῦ μή. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ΄. τίτ. νά. κεφ. ιϛ΄. λέγον τὸν τόπον ποιεῖν τὴν κλοπὴν, ἢ τὴν ἱεροσυλίαν. καὶ φαίνονται μὲν ἐναντία τὰ κεφ. οὐκ εἰσὶ δὲ, ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἰδιωτικὰ χρήματα κλέπτων, κἂν ἐξ ἱεροῦ τόπου κλέπτης ἐστίν. ὁ δὲ τὰ ἀνατεθειμένα τῷ θεῷ κλέπτων κἂν ἐξ ἰδιωτικοῦ τόπου κλέψῃ ὡς ἱερόσυλος ἐνέχεται. πλὴν ἐπεὶ εἰσί τινα ἱερὰ μὴ ἀνατεθειμένα τῷ θεῷ ὡς τὰ ἰδικῶς ἡμῖν διαφέροντα εἰκονίσματα, καὶ λοιπὰ μήπω ναοῖς, ἢ μοναστηρίοις ἀνατεθέντα κατὰ τοῦτο λέγει τὸ ιϛ΄. κεφ. τοῦ νά. τίτ. τοῦ ξ΄. βιβλίου τὸν τόπον ποιεῖν τὴν κλοπὴν, ἢ τὴν ἱεροσυλίαν. ὁ γὰρ τὴν ἐν τῷ κελλίῳ ἡμῶν οὖσαν ἁγίαν εἰκόνα κλέπτων οὐκ ἔστιν ἱερόσυλος, ἀλλὰ κλέπτης. εἰ δὲ μὴ τοῦτο οὕτως ἑρμηνεύσομεν, εἴπωμεν πάντως καὶ τὸν κλέπτοντα νομίσματα ἔχοντα εἰκόνα Χριστοῦ, ἢ θεοτόκου, ὡς ἱερόσυλον ἐνάγεσθαι. ὅπερ ἄτοπον καὶ ψευδές. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ ϛ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι τῶν βασιλικῶν βιβλίον ξ΄ τίτ. ϛ΄. κεφ. κ΄. λέγον, ὁ τὸ μήπω καθιερωθὲν κλέψας κατέχεται τῇ φούρτῳ, οὔπω γὰρ ἱερόσυλός ἐστιν ὁ κλέψας τὸ μηδέπω καθι-

μέντοι ξβ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ ιη΄. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον ιθ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. ξϛ΄. θέμα β΄. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. ὁ α΄. τίτ. τῆς β΄. ἰνστιτούτων οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ α΄. διάτ. τῆς ϛ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιάνειος ϛκ΄. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

κείμενον.

Ἡ δὲ α΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν ὥστε τὰ ἱερὰ σκεύη τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ὁπουδήποτε κειμένων εὐκτηρίων μὴ ἄλλως πιπράσκεσθαι ἢ ὑποτίθεσθαι εἰ μὴ εἰς ἀνάρρυσιν αἰχμαλώτων. εἰ δὲ πλείονα εἶεν σκεύη, μηδεμίαν ἀναγκαίαν ἐμποιοῦντα χρῆσιν, συμβῇ δὲ τινα τῶν εὐαγῶν οἴκων βαρύνεσθαι χρέεσι, καὶ μὴ ὕπεστιν ἕτερα κινητὰ πράγματα ἐξ ὧν ὀφείλει διδόναι τὰ χρέα, ἄδεια ἔσται σωζομένης πράξεως ἀζημίως, ἐπισκόπου μὲν ἐκποιοῦντος παρὰ τῷ μητροπολίτῃ, μητροπολίτου δὲ παρὰ τῷ ἰδίῳ πατριάρχῃ τὰ περιττὰ σκεύη ἄλλοις εὐαγέσιν οἴκοις χρείαν ἔχουσι πωλεῖν ἢ χωνεύειν καὶ πιπράσκειν, καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς τὸ χρέος παρέχειν, ὥστε μὴ τὰ ἀκίνητα αὐτῶν ἐκποιεῖσθαι. λέγεται δὲ βιβλίον α΄. τίτ. ιη΄. διάτ. ιγ΄. ὅτι οἱ ἄρχοντες ἀναζητοῦσι τοὺς ἱεροσύλους. καὶ βιβλίον ι΄. τίτ. β΄. διάτ. δ΄. ὅτι τὰ ἐξ ἱεροσυλίας κτηθέντα οὐ διαιροῦνται οἱ κληρονόμοι, καὶ βιβλίον με΄. τίτ. α΄. διάτ. κϛ΄. ὅτι ἀνισχύρως τις ὁμολογεῖ ἱεροσυλεῖν, καὶ οὐχ ἁρμόζει ἐκ τούτου ἀγωγή.

σχόλιον.

Ἡ ϛ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. β΄. κεφ. κα΄. οὕτως ἔχουσα καθὼς εἰς τὸ κείμενον διελήφθη. τὸ ιγ΄. διάτ. τοῦ ιη΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου, ἐστὶ βιβλίον ξ΄. τίτ. α΄. κεφ. μβ΄. οὕτως ἔχον, ὁ ἄρχων φροντιζέτω τῆς εἰρήνης ζητῶν τοὺς ἱεροσύλους καὶ ἀνδραποδιστάς, καὶ κλέπτας καὶ ὑποδοχεῖς καὶ πρὸς τὸ πλημμέλημα ἐπεξιὼν αὐτοῖς. τὸ δ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ ι΄. βιβλίου, ἐστὶ τῶν βασιλικῶν βιβλίον μβ΄. τίτ. γ΄. κεφ. δ΄. θέμα β΄. λέγον, διηρημένων τῶν χρεῶν τὰ λοιπὰ πράγματα κατάγονται εἰς τὸ διαιρεσίμῳ τῇ φαμιλίᾳ ἢ κλήρων δικαστήριον, καὶ τὰ κακὰ φάρμακα, καὶ τὰ μαγικὰ βιβλία, καὶ τὰ ὅμοια. ὀφφίκιον δὲ δικαστοῦ παραχρῆμα τὰ τοιαῦτα διαφθείρειν. οὐ διαιρεῖται δὲ τὰ ἀπὸ ἱεροσυλίας κτηθέντα, ἢ τὰ ἀπὸ δήμου κλαπέντα ἢ ἀπὸ βίας κτηθέντα, ἢ ἐφόδου. σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι πάντα ὅσα κακῇ πίστει νέμεται ὁ τελευτήσας οὐ κατάγεται εἰς τὸ διαιρετικὸν δικαστήριον, ἀλλὰ φυλάττεται τῷ ἰδίῳ δεσπότῃ ἀμείωτα. τὸ κϛ΄. διάτ τοῦ α΄. τίτ. τοῦ με΄. βιβλίου, ἐστὶ κεφ. κδ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ μγ΄. βιβλίου λέγον τὰ αὐτά.

κείμενον.

Є βιβλίον μη΄. τίτ. δ΄. διάτ. α΄. ὅτι ὅμοιόν ἐστι τὸ ἔγκλημα τῆς καθοσιώσεως, τῷ περὶ τῆς ἱεροσυλίας. καὶ τίτ. ιγ΄. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διάτ. α΄. ὁ περὶ τῆς ἱεροσυλίας κινεῖται νόμος κατὰ τοῦ ὑφελομένου ἐκ τῶν ἱερῶν χρημάτων, ἢ στρέψαντος εἰς ἰδίας χρείας, ἢ παρασκευάσαντος κατὰ

τὸ τοιοῦτο βάρος, εἰς τοὺς δεδωκότας καὶ τοὺς αὐτῶν κληρονόμους ἐπανιέναι, ἀναγκαζομένους, καὶ τὰς δοθείσας κτήσεις ἀναλαβεῖν, καὶ πᾶσαν ζημίαν προσγενομένην τῷ ἁγίῳ οἴκῳ ἀποκαθιστᾶν. εἰ δὲ κατά τινα δόλον, καί τινα ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἀπόρων ἐδόθη τοῖς ἁγίοις οἴκοις, τὰ μὲν δοθέντα τὸν σεβάσμιον οἶκον ἀποκερδαίνειν, τὰ δὲ ἄπορα πράγματα τῷ δεδωκότι καὶ τοῖς αὐτοῦ κληρονόμοις ἀποκαθίστασθαι. ἡ δὲ α΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι ὁ τοιοῦτό τι πράξας, οἰκονόμος ἢ ἡγούμενος, ἢ ξενοδόχος, ἢ νοσοκόμος, ἢ πτωχοτρόφος, ἢ ὀρφανοτρόφος ἢ γεροντοκόμος, οἴκοθεν τῷ δεδωκότι θεραπεύσει τὴν ἐντεῦθεν αὐτῷ συμβᾶσαν ζημίαν.

σχόλιον.

Η α΄. διάτ. τοῦ μη΄. τίτ. τοῦ ς΄. βιβλίου τοῦ κώδικος κεῖται ἐν βιβλίῳ μδ΄. τίτ. ιη΄. κεφ. λ΄. καὶ ζήτει τοῦτο περὶ τὰ μέσα διαλαμβάνον ὅσα εἰς τὸ κείμενον ἐγράφησαν. τὰ δὲ λεγόμενα περιέχεσθαι ἐν τῷ κζ. τίτ. τῆς γ΄. ἰνστιτουτιῶνος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. ἡ μέντοι β. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστι ιη΄. κεφ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου καί φησι σχεδὸν τὰ αὐτά. ἡ δὲ α΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου τῶν νεαρῶν οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

κεφάλαιον β΄.

Περὶ ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀναθημάτων ἀποστόλων κανὼν ογ΄. συνόδου α΄. καὶ β΄. συγκροτηθείσης ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν α΄. ι΄. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς κεφ. β΄.

κείμενον.

Η ιζ. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι κινητῶν ὑπόντων ἔξωθεν τῶν ἱερῶν σκευῶν, ἀργεῖ τῶν ἀναγκαίων, ἀκινήτων, καὶ τῶν ἱερῶν ἡ ἐκποίησις, καὶ ἡ ὑποθήκη. καὶ ἡ κα΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. φησὶν, ὅτι ὁ μὴ διὰ ἀνάρρυσιν αἰχμαλώτων ἱερὰ σκεύη ἀγοράζων, ἢ ἀπλώματα ἢ λαμβάνων εἰς ὑποθήκην ἢ ἐνέχυρον, καὶ τὰ τιμῶν καὶ τοῦ χρέους ἐκπίπτει, καὶ ἐκδικοῦνται διὰ τῶν ἐπισκόπων, καὶ οἰκονόμων, καὶ σκευοφυλάκων; εἰ καὶ ἐχωνεύθησαν, ἢ καὶ αἱ τιμαὶ αὐτῶν ἀπαιτοῦνται, εἰ καὶ μὴ φαίνονται, φησὶ βιβλίον ιη΄. τίτ. α. διάτ. ζβ΄. ὅτι ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τὸ ἱερὸν ὡς ἰδιωτικὸν ἀγοράζων εἰ καὶ μὴ συνίσταται ἡ πρᾶσις ὅμως ἔχει κατὰ τοῦ πράτου εἰς ὅπερ αὐτοῦ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι. καὶ ἰνστιτουτίων β΄. τίτ. α΄. φησὶν ὅτι τὰ ἱερὰ σκεύη, οὔτε πιπράσκεται, οὔτε ὑποτίθεται εἰ μὴ διὰ λύσιν αἰχμαλώτων. ἡ δὲ α΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐπιτιμίοις ὑποβάλλει, τοὺς ἱερὰ σκεύη παρὰ τὸν νόμον ἐνεχυράζοντας ἢ πωλοῦντας ἢ χωνεύοντας, ἢ ἐκποιοῦντας εἰ μὴ διὰ λύσιν αἰχμαλώτων.

σχόλιον.

Η ιζ. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ κα΄. τὸ

γαμεῖν κεκωλυμένοις κληρικοῖς. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, λέγει, ὅτι ὁ βεβαρημένος ληγάτῳ ἢ ἀποκαταστάσει γάμου, ἢ ἀπαιδίας, ἢ ἐὰν οὕτω δωρηθῇ ἢ ἐαθῇ τινι, καὶ γένηται κληρικὸς, ἢ μοναχὸς ἢ διακόνισσα, ἢ ἀσκήτρια σβέννυται ἡ ἀποκατάστασις ἀλλ' ἐπὶ μὲν κληρικῶν καὶ διακονισσῶν τῶν ἐκκλησιῶν, κρατεῖ ὅτι μέχρι τῆς ἰδίας ζωῆς τοῖς τοιούτοις ἐπιμένοιεν. καὶ τὰ ὑπὸ τοιαύτην αἵρεσιν δωρηθέντα, ἢ καταλειφθέντα εὐσεβῶς δαπανήσωσιν, ἢ καταλίπωσιν. οἱ γὰρ μοναχοὶ καὶ ἀσκήτριαι κἂν τῶν μοναστηρίων αὐτῶν ἐξέλθωσιν, ὅμως τὰ τοιαῦτα πράγματα μετὰ τῶν ἄλλων αὐτῶν πραγμάτων τοῖς μοναστηρίοις διαφέρει. εἰ δὲ ἐπὶ αἱ ἀῤῥύσει αἰχμαλώτων, ἢ πτωχῶν ἀποτροφῇ ὑπὸ τὰς εἰρημένας αἱρέσεις, ἡ ὑποκατάστασις γένηται, ἐξ οὐδενὸς τῶν εἰρημένων ἀποκλείεσθαι τρόπων.

σχόλιον.

Ἡ μη΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι παρὰ ἰουστινιανείοις ρλα΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ε΄. τίτ. γ΄. κεφ. η΄. ὃ καὶ κατεστρώθη εἰς τὸ παρελθὸν καταβατόν. ἡ νε΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ μέντοι β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι παρὰ ἰουστινιανείοις ρκγ΄. καὶ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν δ΄. τίτ. α΄. κεφ. ε΄. καὶ ς΄. οὕτω σχεδὸν ὡς ἐνταῦθα κεῖται.

κείμενον.

Λέγει δὲ ἡ α΄. καὶ μόνη διάτ. τοῦ μη΄. τίτ. τοῦ ς΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ὅτι ἔῤῥωται τὸ καταλιμπανόμενον θεμιτῷ συστήματι, ἢ σωματίῳ οἷον συγκλητικοῖς, ἢ βουλῇ, ἢ τάξει ἄρχοντος, ἢ ἰατροῖς, ἢ διδασκάλοις, ἢ συνηγόροις, ἢ στρατιώταις, ἢ ἱερεῦσιν, ἢ ἑτέρῳ τινί. καὶ μερίζονται κατὰ πρόσωπον ἐξ ἴσου οἱ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τελευτῆς ἐν τῷ καταλόγῳ εὑρισκόμενοι, εἰ μὴ ῥητὸν ποσὸν ὁ διαθέμενος ἑκάστῳ ὁρίζῃ: καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς αὐτῆς διατάξεως, ὅτι ἐὰν πρὸς ἅπαξ, ἢ ἐτήσιον, καταλειφθῇ εὐσεβῶς, ἢ ἐκκλησίαις, ἢ ξενῶσιν, ἢ πτωχείοις, ἢ εὐαγέσιν οἴκοις, ἢ κοινῷ κληρικῷ, ἢ εἰς αἰχμαλώτων ῥύσιν, ἢ αὐτοῖς τοῖς πτωχοῖς, ἢ τοῖς αἰχμαλώτοις, κρατεῖ ἡ τοῦ τελευτήσαντος βούλησις. ἰνστιτουτιῶνος γ΄. τίτ. κζ. ἐστὶν ὅτι τὸ κατὰ πλάνην ἰνδεβίτως διδόμενον οὐ ῥεπετιτεύεται ὡς ἐπὶ τῶν ληγατευομένων εὐαγέσι οἴκοις σκοπῷ θρησκείας ἢ εὐσεβείας, ἰνστιτουτίων δ΄. τίτ. ις΄. τὸ ληγατευόμενον εὐαγέσιν οἴκοις, ἐξ ἀρνήσεως διπλασιάζεται. φησὶ δὲ καὶ ἡ β΄. διάτ. τοῦ β΄. βιβλίου τῶν νεαρῶν, ὡς ἐὰν τινες οἱῳδήποτε σεβασμίῳ οἴκῳ ὁπουδήποτε καθεστῶτι ἄπορον κτῆσιν δωρήσονται, ἢ πωλήσωσιν, ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ παράσχωσιν, ἢ καταλίπωσι, μὴ βλάπτεσθαι τὸν σεβάσμιον οἶκον, ἢ δημοσίῳ ὀνόματι, ἢ ἄλλης οἱασοῦν αἰτίας χάριν βαρύνεσθαι, ἀλλὰ ἅπαν

κείμενον.

Ἡ δὲ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐπὶ τοῦ τοιούτου ληγάτου φησὶν, εἰ μὲν οἱ διδόναι καὶ οἱ λαμβάνειν κελευσθέντες, ἢ ὁ τόπος ἐξ οὗ ἐτυπώθη δίδοσθαι ἐν τῇ αὐτῇ, ἢ τῇ γείτονι ἐπαρχίᾳ εἴησαν, μηδενὶ τρόπῳ τὸ ληγάτον ἐκποιεῖσθαι. εἰ δὲ πορρωτέρω εἰσὶν, ἔξεστιν ἑκατέρου μέρους συναινοῦντος, πλησίον ὑπὲρ αὐτοῦ λαμβάνειν πρόσοδον εὔπορον, καὶ μετὰ προσθήκης τοῦ δ΄. τῆς καταλειφθείσης ποσότητος μὴ βεβαρημένης πολλοῖς τελέσμασιν. εἰ δὲ πωλῆσαι τὸ ληγάτον βούλοιντο, μὴ λαμβανέτωσαν ἥττονα τιμὴν τοῦ συναγομένου ἐπὶ λε΄. ἐνιαυτοὺς ἀπὸ τοῦ ληγάτου, ὥστε μέντοι τὸ τίμημα, εἰς τὸ συμφέρον τοῦ σεβασμίου οἴκου ᾧ κατελείφθη προχωρῆσαι.

σχόλιον.

Ἡ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἔστι νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρλα΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ΄. κεφ. θ΄. ὃ δὴ καὶ κατεστράφη δὲ ὁλοκλήρου ἐν τῇ καταρχῇ τοῦ παρόντος κεφ. ἀρχόμενον οὕτως, εἰ δὲ ὑπὲρ ἀναῤῥύσεως αἰχμαλώτων.

κείμενον.

Ἡ δὲ μη΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου φησὶν, ὅτι ἐῤῥωμένως τις γράφει αἰχμαλώτους κληρονόμους, καὶ λαμβάνει τὴν κληρονομίαν ὁ ἐπίσκοπος, καὶ ὁ τῆς πόλεως οἰκονόμος ἐν ᾗ τὴν οἴκησιν εἶχε, καὶ δαπανῶσιν εἰς ἀνάῤῥυσιν τῶν αἰχμαλώτων, ἢ τὰς τιμὰς τῶν πραγμάτων, ἢ τὰς προσόδους τῶν ἀκινήτων, παρακρατοῦντες φαλκίδιον, καὶ ἐνάγονται ἐπὶ τοῖς χρέεσι καὶ τοὺς πτωχοὺς καλῶς τις γράφει κληρονόμους, καὶ ἐὰν μὴ προσδιορίζηται ποίους, ὁ ξενοδόχος τῆς αὐτῆς πόλεως λαμβάνει τὰ πράγματα, καὶ ἐκ τῆς διαπράσεως αὐτῶν ἀγοράζει πρόσοδον. εἰ δὲ πολλοὶ ξενῶνές εἰσιν ἐν τῇ πόλει, ὁ μᾶλλον ἀπορώτερος αὐτὰ λαμβάνει. τὰ περὶ τούτου δοκιμάζονται τοῦ ἐπισκόπου, καὶ τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν κληρικῶν. εἰ δὲ μὴ ἔχῃ ξενῶνα ἡ πόλις διανέμονται τὰ πράγματα διὰ τοῦ ἐπισκόπου, ἢ τοῦ οἰκονόμου εἰς τοὺς πτωχοὺς, ἢ ἄλλως ἐνδεεῖς μὴ παρακρατουμένου φαλκιδίου. εἰ δὲ πρὸς δῆλον ἢ ἄδηλον ὄνομα ἐκκλησίας, ἢ εὐαγοῦς οἴκου ἀπιδὼν κατέλιπεν, αὐτὸς λαμβάνει μόνος, μὴ ὑφιστάμενος φαλκίδιον. ἡ δὲ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, λέγει, ὅτι τοῖς πένησι διὰ τοῦ ἐπισκόπου διανέμονται. καὶ νβ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, φησὶν ὅτι ἐάν τις βαρυθῇ ὑποκαταστῆσαι ἢ ἀποκαταστῆσαι ἐξ ἀπαιδείας, καὶ μὴ βουληθῇ γαμῆσαι δι᾽ ἄσκησιν μένει ἔχων τὰ πράγματα καὶ δαπανᾷ ταῦτα περιὼν ἢ καταλιμπάνει ὡς θέλει, εὐσεβῶς μέντοι. εἰ δὲ καὶ ὑπὸ αἵρεσιν παιδοποιίας καταλειφθῇ αὐτοῖς, ἔχουσιν αὐτὸ, καὶ μὴ παιδοποιοῦντες. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ παρθενούσαις, καὶ ἐπὶ τοῖς

εἰς ἀνάῤῥυσιν αἰχμαλώτων. καὶ εἰ μὲν εἶπεν ὁ διαθέμενος τὸν ὀφείλοντα ὑπουργῆσαι τῷ πράγματι, αὐτὸς ἀπαιτεῖ, καὶ κατὰ τὴν οἰκείαν συνείδησιν πληροῖ τὴν διατύπωσιν. εἰ δὲ μὴ εἶπε τὸ πρόσωπον, ὁ τῆς πόλεως ἐπίσκοπος ἐν ᾗ ὁ διαθέμενος ἐτέχθη, λαμβάνει τὸ καταλειφθὲν, φανερὸν ἐπὶ πράξεως δῶρον παρὰ τῷ ἄρχοντι συνιστάμενον, τὸ ποσὸν τῶν δοθέντων αὐτῷ χρημάτων, καὶ μετ᾽ ἐνιαυτὸν τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναῤῥυσθέντων, καὶ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν δοθέντων, εἰ δὲ βάρβαρος ἦν ὁ διαθέμενος, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ πόλεως ἀμφιβάλλεται ὁ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου καθ᾽ ὃν ἐτελεύτησε λαμβάνει τὰ χρήματα, καὶ πληροῖ τὸ διατυπωθὲν, ὁ δὲ γινώσκων τὸ καταλειφθὲν καλῶς ποιεῖ λέγων τῷ ἄρχοντι καὶ τῷ ἐπισκόπῳ καὶ οὐκ ἔστι δηλατώριος, ἡ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν εἶπε, τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως ἐν ᾗ τὴν οἴκησιν εἶχεν ὁ διαθέμενος λαμβάνειν τὰ χρήματα, καὶ ποιεῖν τὰ διατυπωθέντα, διάτ. με΄. ἐὰν ἐτήσιον διηνεκὲς ληγατευθῇ, ἢ δωρηθῇ τόποις εὐαγέσιν ἢ κλήρῳ, ἢ μοναχοῖς, ἢ μοναστηρίοις, ἢ πτωχοῖς, καὶ ἁπλῶς εὐαγέσιν οὐκ ἀπηγορευμένοις συστήμασιν, οὐκ ἔξεστιν ἐπ᾽ αὐτοῖς διαλύεσθαι, εἰ μὴ δοθῇ πρόσοδος εὐθαλὴς, μηδὲ βεβαρημένη δημοσίοις, καὶ προσθήκη οὐχ ἧττον τοῦ τετάρτου τῆς καθαρᾶς προσόδου μέρος ἔχουσα, μηδέποτε ἐκπιπτηθησόμενα. δεῖ δὲ καὶ συνθήκας καὶ διαλύσεις ἐγγράφους ἐπὶ τούτῳ γίνεσθαι, καὶ ἐν ὑπομνήμασιν ἐμφανίζεσθαι. εἰ δὲ παρὰ ταῦτα ἐκπίπτει τοῦ δοθέντος χρυσίου ὁ διαλυσάμενος, ἐκδικεῖ τὸ πρᾶγμα ὁ εὐαγὴς οἶκος ἔχων εἰς ὑποθήκην τὰ πράγματα τοῦ καταλιπόντος, καὶ ἐπὶ καρποῖς, καὶ προσόδοις καὶ πάσῃ νομίμῳ ἐπαυξήσει, καὶ οὐκ ἀντίκειται τῇ ἀγωγῇ χρονία παραγραφὴ, κατ᾽ ἐνιαυτὸν γὰρ τίκτεται. τῷ μέντοι δεδωκότι τὸ χρυσίον ὑπόκειται ὁ συμβαλλων αὐτῷ μετὰ κληρονόμων, καὶ οἴκοθεν αὐτὸ δίδωσιν, ὡς ἡ νε΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτλου.

σχόλιον.

Ἡ κδ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐστι βιβλίον μδ΄. τίτ. ιη΄. κεφ. λδ΄. οὐκ ἐτέθη δὲ ἐν τοῖς βασιλικοῖς ὡς ὁ κῶδιξ διελάμβανεν, ἀλλ᾽ οὕτω φησὶν ὁ βασιλικὸς, τὸ τοῖς πτωχοῖς καταλιμπανόμενον μὴ νομιζέσθω ἄδηλον. ἡ κη΄. διάτ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστι νεαρὰ ἰουστινιανοῦ ρλα΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ ε΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ΄. κεφ. η΄. οὕτως ἔχοντι, εἰ δὲ καί τις ὑπὲρ ἀναῤῥύσεως αἰχμαλώτων, ἢ ἀποτροφῆς πτωχῶν κληρονομίαν ἢ ληγάτον καταλείπῃ ἐν πράγμασι κινητοῖς, ἢ αὐτοκινήτοις, ἢ ἀκινήτοις εἴτε ἅπαξ, εἴτε ἐτήσιον καὶ τοῦτο τρόποις ἅπασι κατὰ τὴν τοῦ διαθεμένου γνώμην ἀπὸ τῶν κελευσθέντων τοῦτο ποιῆσαι, πληρούσθω. εἰ δὲ μὴ ἰδικῶς εἴπῃ περὶ τοῦ τόπου πένησι ταῦτα κατέλιπεν, κελεύομεν τὸν ὁσιώτατον τῆς πόλεως ἐπίσκοπον ἐν ᾗ οἰκίαν ὁ διαθέμενος εἶχε παραλαμβάνειν τὰ αὐτὰ πράγματα, καὶ τοῖς τῆς αὐτῆς πόλεως πένησι διανέμειν. ἡ δὲ με΄. διάτ. τοῦ ϛ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ὁμοίως οὐδὲ ἡ νε΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κείμενον.

τροφεῖον, ἢ πτωχεῖον, ἔρρωνται, αἱ δὲ λοιπαὶ κἂν εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας γίνωνται, χρήσουσιν ἐμφανείας, καὶ αἱ λεχθεῖσαι ὑπὲρ τὰ φ΄. νομίσματα οὖσαι, ἐξῃρημένων τῶν βασιλικῶν δωρεῶν διάτ. κβ΄. τὰ εἰς εὐαγεῖς οἴκους ἀπὸ φιλοτιμίας βουλευτικῆς ἐρχόμενα, οὐχ ὑπόκειται τῇ τῶν ἐπικερδῶν ἤτοι λουκρατίβων διαγραφῇ. διάτ. κβ΄. ἐὰν διαδωρηθῇ, ἡ κληρονομία, ἢ ληγάτον εὐαγεῖ τόπῳ καταλειφθῇ εἰς ἀνάρρυσιν αἰχμαλώτων; κινητὸν ἢ ἀκίνητον, ἁρμόζουσι περσοναλίαι, καὶ ἰν ρεμ, καὶ ὑποθηκαρίαι, καὶ μόνῃ τῇ τῶν ρ΄. ἐνιαυτῶν ἐκβάλλονται παραγραφῇ. οὗτος γὰρ ὁ χρόνος ἐστὶ τῆς μακροβίου ἀνθρώπου διάτ. κε΄. ἐάν τις γράψῃ τὸν δεσπότην χριστὸν κληρονόμον, μὴ προσθεὶς εὐκτηρίου προσηγορίαν, ἡ ἐκκλησία τοῦ τόπου καθ᾽ ὃν ὁ τελευτήσας δοκεῖ γεγράφθαι. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ληγάτου; καὶ προχωρεῖ εἰς ἀποτροφὴν πτωχῶν. εἰ δέ τινι τῶν ἁγίων ἀγγέλων ἢ μαρτύρων καταλίπῃ μὴ μνημονεύσας οἴκων. εἰ μὲν ἔστιν ἐκείνῃ τῇ πόλει ἢ τῇ ἐνορίᾳ αὐτῆς τοιοῦτος οἶκος αὐτὸς λαμβάνει. εἰ δὲ μὴ ἔστιν, ὁ ἐν τῇ μητροπόλει λαμβάνει. εἰ δὲ μήτε ἐκεῖ τοιοῦτός ἐστιν οἶκος, αἱ κατὰ τὸν τόπον ἐκκλησίαι λαμβάνουσιν αὐτὰ, τῶν ἄλλων οἴκων αὐταῖς παραχωρούντων, εἰ μὴ δειχθῇ ὁ τελευτήσας, ἕτερον ἐνθυμηθεὶς καὶ ἕτερον εἰπών. τότε γὰρ τὸ ἀληθὲς καὶ τοῦ γεγραμμένου κρατεῖ. εἰ δὲ τόπον εἴπῃ ῥητὸν, εὑρεθῶσι δὲ πολλοὶ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος ἐν τῇ πόλει, ἢ τῇ περιοικίδι. εἰ μὲν πρός τινα τούτων εἶχε μείζονα προσπάθειαν, ἢ συνεχῶς ἐκεῖ ἐφοίτα, αὐτῷ δοκεῖ καταλελεῖφθαι. τοιούτου δέ τινος μὴ εὑρισκομένου, ὁ μᾶλλον ἐκ τοιούτων ἐνδεὴς οἴκων λαμβάνει τὸ καταλειφθέν.

σχόλιον.

Ἡ ιθ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. ν΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτως ἔχον ἐπὶ λέξεων ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. σημείωσαι δὲ ὅτι ἡ κβ΄. διάτ. ἐτέθη εἰς βιβλίον ε΄. τίτ. α΄. κεφ. ι΄. πλὴν οὐχ ὡς εἰς τὸ κείμενον κεῖται, ἀλλὰ ἄλλως, φησὶ γὰρ, μὴ διαγραφέσθω ἐκκλησία, ἢ εὐσεβὴς οἶκος ἢ μοναστήριον ἐπὶ κέρδει. Σημείωσαι οὖν τοῦτο πολλὰ χρησιμεῦον εἰς τοὺς ἐκπροικίζοντας μοναστήρια, καὶ πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας εὐαγεῖς οἴκους. ἡ κγ΄. διάτ. καὶ ἡ κε΄. οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι κἂν ἡ τοιαύτη διάτ. διορίζηται μόνῃ ἑκατονταετίᾳ τοὺς εὐαγεῖς οἴκους ἐκβάλλεσθαι. ἀλλὰ τὸ α΄. κεφ. τῆς ρια΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς ἤτοι τὸ τελευταῖον κεφ. τοῦ ς΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ταῦτα ῥητῶς θεσπίζει, πᾶσα ἀγωγὴ προσήκουσα σεπτῷ οἴκῳ, εἴτε προσωπικὴ εἴτε ὑποθηκάριός ἐστιν οὐχ ὑπερβαίνει τὰ μ΄. ἔτη τῶν ἁρμοζουσῶν ἑκάστῳ οἴκῳ τοιούτῳ εὐαγεῖ προσκαίρων παραγραφῶν, φυλαττουσῶν μέντοι γε τοὺς οἰκείους χρόνους.

κείμενον.

Καὶ τίτ. γ΄. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, διάτ. κδ΄. φησὶν ἐρρῶσθαι τὸ τοῖς πτωχοῖς καταλιμπανόμενον. διάτ. κη΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. ἔρρωται τὸ καταλιμπανόμενον

αὐτὸς ἔνοχος, οὐ μὲν τὸ πρᾶγμα, ὅταν δὲ τὸ πρᾶγμα καταβληθῇ, αὐτὸ μὲν ἱερὸν οὐ γίνεται, ἐλευθεροῦται δὲ ὁ ἐπαγγειλάμενος, ἐκ δὲ τῆς τοιαύτης ἐπαγγελίας ἐνέχονται αὐτεξούσιοι ἔφηβοι, οὐ μὲν ὑπεξούσιοι ἔφηβοι παρὰ γνώμην τῶν πατέρων ἢ τῶν δεσποτῶν, εἰ δέ τις τὸ ι΄. μέρος καρποφορήσῃ τῶν αὐτοῦ πραγμάτων, ἕως ἂν αὐτὸ χωρίτη, οὐ παύεται εἶναι τῆς οὐσίας αὐτοῦ. εἰ δὲ τελευτήσας μὴ χωρίσας, ἐνέχονται οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ, διαβαίνει γὰρ εἰς κληρονόμους ἡ τῆς καρποφορίας ἐνοχή. Βιβλίον α΄. τοῦ κώδικος τίτ. β΄. διατ. α΄. ἔξεστι τῷ βουλομένῳ καταλιμπάνειν ἐν τελευταίᾳ βουλήσει ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις. βεβαίας γὰρ εἶναι δεῖ τὰς τῶν τελευτώντων βουλήσεις. διάτ. ιγ΄. ἐν ἐρρωμένῃ διαθήκῃ, ἢ κωδικέλλῳ, καὶ ἀγράφῳ βουλήσει ἔξεστι ταῖς χήραις, καὶ ταῖς διακονίσσαις, καὶ ταῖς ἱεραῖς παρθένοις καὶ ταῖς μοναστρίαις, καὶ ταῖς ἄλλαις ἱεραῖς καταλιμπάνειν ἐκκλησίαις, καὶ κληρικοῖς καὶ μοναχοῖς καὶ πτωχοῖς ἐν ἐνστάσει, καὶ ὑποκαταστάσει, καὶ ληγάτοις, καὶ φιδεικομμίσσοις ἰδικοῖς καὶ καθ' ὁμάδα.

σχόλιον.

Τὸ α΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ λε΄. βιβλίου τῶν διάτ. ἐστὶ βιβλίον μα΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. α΄. θέμα γ΄. λέγον ἐν μέρει φαλκιδίου δίδοσθαι καὶ τὰ τῷ θεῷ ληγατευόμενα, ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ κεφ. φησὶν ὁ παλαιὸς ταῦτα ῥητῶς, ἡ περὶ διαφόρων κεφαλαίων ἐκκλησιαστικῶν ρλα΄. νεαρὰ, οὐ συγχωρεῖ τῷ φαλκιδίῳ περικόπτεσθαι τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας ληγατευόμενα. ὁ δὲ σχολιαστής φησι, ταῦτα οἶμαι ὡς τὸ παρὸν διάτ. ἀνῃρέθη παρὰ τῆς ρλα΄. νεαρᾶς τῆς κειμένης ἐν τῷ γ΄. τίτ. τοῦ ε΄ βιβλίου καὶ αὐτίκα διδάξεις πλατύτερον πῶς ἀνῃρέθη ὁ νόμος οὗτος. καὶ ταῦτα μὲν εἶπον ὁ σχολιαστὴς καὶ ὁ παλαιὸς, ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ὅτι οὐ καλῶς αὐτοῖς ἐξειλήφθη παρὰ τῆς νεαρᾶς. οὐδὲ γὰρ ἀδιακρίτως ἀφαλκίδιστα δίδονται τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειφθέντα ἀλλ' εἰ μὲν καιροπραγμονήσει ὁ κληρονόμος περὶ τὴν δόσιν τοῦ ληγατευθέντος ἀπόλλυσι τὸ ἀνήκοντα τούτῳ φαλκίδιον, καὶ δίδωσι τὰ ληγατευθέντα ὡς ἡ νεαρ. φησιν, εἰ δὲ εὐγνωμονήσει περὶ τὴν δόσιν τούτων λαμβάνει τὸ ἀνήκοντα αὐτῷ φαλκίδιον. φησὶ γὰρ ἡ αὐτὴ νεαρὰ κειμένη ἐν βιβλίῳ ε΄. τίτ. γ΄. κεφ. θ΄. οὕτω ῥητῶς, εἰ δὲ ὁ κληρονόμος τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλελειμμένα μὴ πληρώσει λέγων τὴν καταλειφθεῖσαν αὐτῷ περιουσίαν μὴ ἀρκεῖν εἰς ταύτας παντὸς τοῦ ἐκ τοῦ φαλκιδίου κέρδους σχολάζονται ὅσον δή ποτε εὑρεθῇ ἐν τῇ τοιαύτῃ οὐσίᾳ περιχωρεῖν προνοίᾳ τοῦ ἁγιωτάτου τοῦ τόπου ἐπισκόπου εἰς τὰς αἰτίας δι' ἃς καταλέλειπται. ζήτει καὶ τὸ ὅλον θ΄. κεφ. καὶ ἀνάγνωθι αὐτὸ ἀναγκαῖον ὄν. τὸ β΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν διάτ. ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν νδ΄. τίτ. ιδ΄. κεφ. β΄. οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον ἐγράφη. ἡ α΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικός ἐστι κεφ. α΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου οὕτως ἔχον ὡς εἰς τὸ κείμενον συνεψηφίσθη. ἡ ιγ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά.

κείμενον.

Διάτ. ιθ΄. αἱ γενόμεναι μέχρι φ΄. νομισμάτων δωρεαὶ ἀνεμφανίστως εἰς ἐκκλησίαν, ἢ ξενοδοχεῖον, ἢ νοσοκομεῖον, ἢ ὀρφανοτροφεῖον, ἢ βρε-

ὁ παράνομον ποιῶν σύστημα, τῇ κατὰ τῶν σὺν ὅπλοις τόπον δημόσιον, ἢ ἱερὸν κατεχόντων, ὑπόκειται ποινῇ. τὸ α΄. διάταγμα τοῦ δ΄. τίτλου τοῦ μη΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι βιβλίον ζ΄. τίτλος λς΄. κεφάλαιον α΄. ὁ περὶ τῶν ἐπιβούλων νόμος, ὅμοιός ἐστι τῷ περὶ ἱεροσυλίας, καὶ ἐνέχεται αὐτῷ ὁ κατὰ τοῦ ῥωμαϊκοῦ δήμου πλημμελήσας, καὶ ὁ συνειδὼς κατὰ δόλον παρὰ κέλευσιν βασιλέως ἀναιρεθῆναι τοὺς ὁμήρους, ἢ ἵνα ἔνοπλοι ἄνθρωποι ἐν πόλει κατὰ τῆς πόλεως ὦσιν, ἢ ἵνα τόποι ἢ ἱερὰ καταληφθῶσιν, ἢ στασιώδης γένηται σύνοδος, ἢ ἵνα φονευθῇ ὁ ἄρχων, καὶ ὁ πρὸς τοὺς πολεμίους ἄγγελον ἢ γράμματα πέμψας, καὶ σημεῖον αὐτοῖς δεδωκὼς, ἢ ἄλλως βοηθήσας αὐτοῖς, καὶ ὑπονοθεύσας, ἢ ἐρεθίσας στρατιώτας πρὸς στάσιν ἢ θόρυβον κατὰ τῆς πολιτείας. τὸ ιζ΄. διάτ. τοῦ ις΄. τίτ. τοῦ λ΄. βιβλίου ἔστι βιβλίον β΄. τίτ. β΄. κεφ. ιζ΄. οὕτω λέγον περὶ τὰς ἀρχὰς, ἐν δὲ τοῖς δημοσίοις οὐ περιέχεται, οὔτε τὰ ἱερὰ, οὔτε τὰ μνημεῖα, οὔτε τὰ ταῖς δημοσίαις χρήσεσιν ἀφωρισμένα, ἀλλ᾽ εἴ τινα ἐστὶ τῶν πόλεων, οἷον αἱ οὐσίαι.

κείμενον.

Βιβ. λγ΄. τίτ. α΄. διάτ η΄. ἐὰν ληγατεύσω τοῖς ἱεροφύλαξι, δέκα νομίσματα δίδοσθαι τῷ καιρῷ τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ, δοκεῖ τὰ ι΄. νομίσματα καταλιπεῖν ἐτήσια. βιβλίον λδ΄. τίτ. α΄ διάτ. ιζ΄. ἐὰν ἀφορίσας δούλους μου εἰς παραφυλακὴν τοῦ παρ᾽ ἐμοῦ κτιζομένου ἱεροῦ ληγατεύσω αὐτοῖς ἐτήσια πρὸς ἀποτροφὴν, καὶ βεστιάριον, λαμβάνουσιν ἀπὸ μου τὰ πλοῦτης μέχρις οὗ πληρωθῇ ὁ ναὸς, ἐλεύθεροι δὲ μένουσι τοῦ κληρονόμου οὓς ὁ διαθέμενος εἰς παραφυλακὴν τοῦ αὐτοῦ κτισθέντος ἱεροῦ ἀφώρισεν, εἰ μὴ αὐτοὺς ἠλευθέρωσεν, ὡς βιβλίον μ΄. τίτ. ιβ΄. διάτ. λε΄. βιβλίον κδ΄. τίτ. α΄. διάτ. ε΄. καὶ ὡς δωροῦμαι τῇ γαμετῇ μου πρᾶγμα ἐφ᾽ ᾧ τῷ θεῷ προσαγαγεῖν αὐτό. βιβλίον λδ΄. τίτ. β΄. διάτ. λζ΄. ἐὰν εἴπω γενέσθαι σταυροὺς ἀπὸ ἑκατὸν λιτρῶν καὶ ἀνατεθῆναι τῷδε τῷ ἱερῷ, πάντες δὲ οἱ ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ὄντες, ἀργυροῖ καὶ χαλκοῖ εἰσὶν, οὐ μὲν χαλκοὺς δίδωσιν, οὔτε χρυσοὺς ἀναγκάζεται ποιεῖν, ἀργυροὺς δὲ κληρονόμος ἀναγκάζεται.

σχόλιον.

Τὸ κ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ λγ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι θέμα τελευταῖον τοῦ κ΄. κεφ. τοῦ δ΄. τίτ. τοῦ μδ΄. βιβ. οὕτως ἔχον ὡς συμφωνεῖ. τὸ ιζ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ μδ΄. βιβλίου, ἔστι τῶν βασιλικῶν βιβλίον μδ΄. τίτ. ιδ΄. κεφ. ιζ΄. οὕτως ἔχον ὡς συμφωνεῖ. τὸ λε΄. διάτ. τοῦ ιβ΄. τίτ. τοῦ μ΄. βιβλίου, ἔστι βιβλίον μη΄. τίτ. η΄. κεφ. λε΄. κτίζων τις εὐκτήριον ἀφώρισεν αὐτῷ δούλους, τοῦ κληρονόμου ἔσονται οὗτοι. τὸ ε΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ κδ΄ βιβ. ἔστι βιβλίον τῶν βασιλικῶν λ΄. τίτ. α΄. κεφ. ε΄. θέμα η΄. ἔχον ἐν μέρει καθὼς εἰς τὸ κείμενον ἐτέθη. τὸ λζ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ λδ΄. βιβ. ἔστι βιβλίον μδ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. ιε΄. κεφ. λζ΄. θέμα τελευταῖον οὕτως ἔχον, ἐὰν εἴπω γενέσθαι σταυροὺς ἀπὸ ρ΄. λιτρῶν καὶ ἀνατεθῆναι ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ, πάντες δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ἱερῷ ὄντες, ἀργυροῖ καὶ χαλκοῖ εἰσὶν, ἀργυροὺς ὁ κληρονόμος ἀναγκάζεται ποιεῖν, οὐ μὴν χαλκοὺς δίδωσιν, οὔτε χρυσούς.

κείμενον.

Βιβ. λε΄. τίτ. β΄. διάτ. α΄. καὶ ἐπὶ τοῖς τῷ θεῷ ληγατευομένοις χώρα τῷ φαλκιδίῳ. βιβλίον α΄. τίτ. ιβ΄. διάτ. β΄. ἐὰν τις πρᾶγμα καρποφορήσῃ, γίνεται

ἐπερωτᾶν δυνάμεθα ὅσα κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπερωτήσεως τῆς χρήσεως καὶ τῆς δεσποτείας ἡμῶν εἶναι δυνατά. διάτ. ϟα΄. ἐὰν τὸ ἐπερωτηθὲν πρᾶγμά ἐστι μὲν ἐν φύσει, οὐ δύναται δὲ δοθῆναι διὰ τὸ τυχὸν αὐτὸ γίνεσθαι ἱερόν. εἰ μὲν ἐν καιρῷ τῆς ἐπερωτήσεως ἢ μετὰ ταῦτα τοῦ ἐπερωτηθέντος ἦν, καὶ οὕτως γέγονεν ἱερὸν, ἐνέχεται. ὥσπερ δὲ δι᾽ ἑτέρου πωλήσαντος αὐτὸ γέγονεν ἱερόν. εἰ δὲ τοῦ πράγματος ὄντος ἀλλοτρίου συμβῇ δι᾽ ἑτέρου ἱερὸν γενέσθαι, οὐκ ἐνέχεται ὁ ἐπερωτηθεὶς, εἰ μὴ μετὰ τὸ ποιῆσαι αὐτὸν ὑπέρθεσιν, γέγονε τὸ πρᾶγμα ἱερόν. διάτ. ρλζ. ἀνισχυρῶς ἐπερωτῶ ὑφ᾽ αἵρεσιν ὑπὸ τοῦ νόμου κεκωλυμένην, οἷον δίδως, ἐάν τις πωλήσῃ τὸ ἱερόν, εἰ καὶ δυνατόν ἐστιν ὕστερον ἐναλλαγῆναι τὸ δίκαιον αὐτοῦ.

σχόλιον.

Τὸ λη΄. διάταγμα τοῦ α΄. τίτλου τοῦ με΄. βιβλίου, ἔστι βιβλίον μγ΄. τίτ. α΄. κεφ. ιζ΄. θέμα ε΄. οὕτως ἔχον, καλῶς ἐπερωτῶσι παρασχεῖν τινὶ, ἢ κτίζειν ἱερὸν ἢ μνημεῖον τόπον. καὶ ἡ ἐπὶ τῶν τοιούτων γὰρ τόπων μίσθωσις ἔρρωται. καὶ τὸ πγ΄. διάταγμα τούτου ἐστὶ βιβλίον μγ΄. τίτλος α΄. κεφάλαιον πγ΄. θέμα δ΄. οὔτε ἱερὸν, οὔτε μνημεῖον πρᾶγμα, οὔτε τὸ δημοσίως τῇ δημοσίᾳ χρήσει ἀφορισθὲν, ἐπερωτᾶν δύναμαι, οὔτε τὸν ἐλεύθερον ἄνθρωπον, κἂν εἰ δύναται δοῦλος ὁ ἐλεύθερος γενέσθαι, καὶ ὁ ἱερὸς ἢ ὁ δημόσιος ἰδιωτικός. εἰ γὰρ καὶ ἰδιωτικὸν ἐπερωτηθῶ τόπον, ἢ δοῦλον καὶ συμβῇ τὸν τόπον καθιερωθῆναι ἢ τὸν δοῦλον ἐλευθερωθῆναι χωρὶς δόλου μου ἐλευθεροῦμαι, καὶ εἰ συμβῇ ἔκ τινος νόμου πάλιν τὸν τόπον ἰδιωτικὸν, ἢ τὸν ἐλεύθερον δοῦλον γενέσθαι οὐκ ἐνέχομαι. καὶ θέμα ζ΄. τοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου λέγον, τὸν ἐλεύθερον οὐ δύναμαι ἐπερωτᾶν ὑπὸ αἵρεσιν τὴν ὅτε δοῦλος γένηται, οὔτε τὸ ἱερὸν ἢ μνημεῖον ὅτε γένωνται ἰδιωτικά. ἐκεῖνα γὰρ ἐπερωτᾶν δυνάμεθα, ὅσον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐπερωτήσεως, τῆς χρήσεως, καὶ τῆς δεσποτείας ἡμῶν γενέσθαι δύναται. τὸ ϟα΄. διάταγμα ἐστὶ βιβλίον μγ΄. τίτ. α΄. κεφάλαιον ϟα΄. θέμα β΄. τὰ αὐτὰ σχεδὸν διαλαμβάνον ὅσα καὶ ὁ πατριάρχης περιεργαστικῶς ἔγραψε. τὸ ρλζ΄. διάταγμα, ἐστὶ τοῦ μγ΄. βιβλίου καὶ τίτλου, κεφαλαίου ρλζ΄ θέματος δ΄. λέγον, ἀνισχύρως ἐπερωτῶμαι ὑπὸ αἵρεσιν ὑπὸ τοῦ νόμου κεκωλυμένην, οἷον δίδως ἐὰν Πέτρος πωλήσῃ τὸ ἱερὸν, ἢ τὸ μνημεῖον ἢ τὸ τῇ δημοσίᾳ χρήσει ἀφορισμένον, εἰ καὶ δυνατόν ἐστι τὸ δίκαιον τῶν τοιούτων ἐναλλαγῆναι πραγμάτων, τὸ αὐτὸ κἂν τῇ φύσει ἀδύνατός ἐστιν ἡ αἵρεσις. Σημείωσαι, μίσθωσις δὲ ἡ ἐπὶ τῷ ἱερῷ ἔρρωται, ἡ συσταθεῖσα χάριν τοῦ κτισθῆναι τὸ ἱερὸν, οὐ μὴν ἡ ἐπὶ ἐκδόσει τοῦ ἱεροῦ, ἐὰν γάρ τις ἐκλάβῃ τι μισθωτικῶς μοναστήριον οὐ μόνον οὐκ ὠφεληθήσεται ἀπὸ τῆς μισθώσεως ὡς οὔσης παρανόμου καὶ ἀνισχύρου, ἀλλὰ καὶ κολασθήσεται. οἱ γὰρ μισθούμενοι καὶ οἱ πακτωτικῶς ἐκλαμβανόμενοι μοναστήρια, ὡς παράνομον συνάλλαγμα πεποιηκότες, ὑφοράσθωσαν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ νόμου κατάκρισιν.

κείμενον.

Βιβ. μζ΄. τίτ. κβ΄. διάτ. β΄. οἱ σὺν ὅπλοις κατέχοντες τόπον ἱερὸν ὑπόκεινται ποινῇ. κεῖνται γὰρ κατ᾽ αὐτῶν ὁ περὶ καθοσιώσεως νόμος, καὶ βιβλίον μη΄. τίτ. ιδ΄. διάτ. α΄. βιβλίον ν΄. τίτ. ις΄. διάτ. ιζ. τὰ ἱερὰ οὐκ εἰσὶ δημόσια.

σχόλιον.

Τὸ β΄. διάταγμα τοῦ κβ΄. τίτλου τοῦ μζ΄. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον ξ΄. τίτλος λβ΄. κεφάλαιον β΄.

τὸ α΄. διάταγμα τοῦ α΄. τίτλου τοῦ λθ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι βιβλίον νη΄. τίτλος ι΄. κεφάλαιον α΄. θέμα β΄. τὸ δὲ περὶ τῆς καινοτομίας παράγγελμα, ἐπὶ τοῖς μέλλουσιν ἔργοις ἁρμόζει. εἰ γὰρ ἤδη γέγονε τὸ ὑπὲρ βίᾳ ἢ λάθρᾳ παρέχειν, ἢ τὸ περὶ τόπου σεβασμίου, ἢ τὸ περὶ τόπου ἱεροῦ, ἢ τὸ περὶ ποταμοῦ δημοσίου, ἢ τὸ περὶ ὄχθης δημοσίας, χώραν ἔχει. τὸ ιζ΄. διάταγμα τοῦ γ΄. τίτλου ἔστι βιβλίον νη΄. τίτλος ιγ΄. κεφάλαιον ιζ΄. θέμα δ΄. περὶ τὸ τέλος. εἰ δὲ κεῖται μεταξὺ ἡμῶν τόπος ἱερὸς, ἢ εἰς ταφὴν, ἢ ἅγιος, οὐ δύναται συστῆναι δουλεία. τὸ λα΄. διάταγμα τοῦ β΄. τίτλου τοῦ μα΄. βιβλίου ἔστι τίτλος β΄. κεφάλαιον λ΄. θέμα β΄. τοῦ ν΄. βιβλίου, παύομαι νέμεσθαι ὅπερ ἄλλος ἀφείλετό μου, καὶ τὸ μνημεῖον ἱερὸν γενόμενον. πρόσχες οὖν ὅτι ἐν τῇ ἀνακαθάρσει, οὐκ ἐτέθη τὸ ἐντὸς κείμενον μέρος τοῦ νόμου τὸ λέγον κἂν μὴ ὡς τοιοῦτον, ἀλλ᾽ ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχωμεν. καὶ διὰ τοῦτο ὀφείλεις προσέχειν πλέον τοῖς ἐν τῷ βασιλικῷ περιεχομένοις. τὸ θ΄. διάταγμα τοῦ γ΄. τίτλου, ἔστι βιβλίον ν΄. τίτλος γ΄. κεφάλαιον θ΄. διὰ χρονίας νομῆς δεσπόζονται τὰ σωματικὰ, χωρὶς ἱερῶν ἢ ἁγίων, ἢ δημοσίων, ἢ δήμου ῥωμαίων, ἢ πόλεως, ἢ ἐλευθέρων ἀνθρώπων. τὸ α΄. καὶ β΄. διάταγμα τοῦ α΄. τίτλου τοῦ μγ΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι βιβλίον νη΄. τίτλος ιδ΄. κεφάλαιον β΄. θέμα παράτελευτον. τὰ νόμιμα παραγγέλματα ἁρμόζουσιν ἢ διὰ θεῖον δίκαιον, ὥσπερ ἵνα μὴ γένηται ἐν ἱερῷ τόπῳ, ἢ κἂν γένηται, ἵνα ἀποκαταστῇ. καὶ περὶ τοῦ εἰσκομίζεται νεκρὸν, ἢ κτίσαι τάφον τὸ α΄. διάταγμα τοῦ ς΄. τίτλου ἔστι τίτλος ιε΄. κεφάλαιον α΄. τοῦ νη΄. βιβλίου οὕτως ἔχον, λέγει ὁ πραίτωρ, ἐν ἱερῷ τόπῳ ἢ ποιεῖν ἢ εἰσπέμπειν τι κωλύω. τοῦτο περὶ ἱεροῦ τόπου, οὐ περὶ βεβήλου ἁρμόζει, οὐ διὰ τὸ κοσμεῖσθαι αὐτὸν, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ βλάπτεσθαι. ἡ δὲ φροντὶς τῶν ἱερῶν τόπων τοῖς φροντίζουσιν αὐτῶν ἀνήκει. τὸ β΄. διάταγμα τοῦ η΄. τίτλου τοῦ μγ΄. βιβλίου ἔστι βιβλίον νη΄. τίτλος η΄. κεφάλαιον ε΄. θέμα ια΄. οὕτως ἔχον ὡς καὶ ἐν τῷ κειμένῳ ἐγράφη. τὸ γ΄. διάταγμα τοῦ ς΄. τίτλου τοῦ μδ΄. βιβλίου, ἔστι βιβλίον κζ΄. κεφάλαιον θ΄. λέγον οὕτως ὡς ἐγράφη εἰς τὸ κείμενον. ἐρωτήσει τις, καὶ τίνος χάριν οὐ προσετέθη ἐν τοῖς βασιλικοῖς τὸ μέρος τούτου τοῦ νόμου, τὸ λέγον κἂν μὴ ὡς τοιοῦτον, ἀλλ᾽ ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸ ἔχωμεν. ἐνομοθετήθη ἐν κεφαλαίῳ ιγ΄. τοῦ δ΄. τίτλου τοῦ μ΄. βιβλίου, μὴ περικόπτεσθαι τὴν οὐσουκαπτίονα, ἐκ τοῦ λαβεῖν διὰ παραγγελίας εἴδησιν, τὸν καλῇ πίστει νομέα, ὅτι ἀλλότριον νέμεται. ἔδοξεν οὖν διὰ τοῦτο τῷ ποιοῦντι τὴν ἀνακάθαρσιν, ἄδικον εἶναι τὸ περικόπτεσθαι τὴν νομὴν, τοῦ καλῇ πίστει νομέως ἐκ τοῦ ἀνατεθῆναι τῷ Θεῷ τὸ παρὰ τοῦ καλῇ πίστει νομέως νεμόμενον, καὶ μᾶλλον εἰ μηδὲ τὴν περὶ τούτου εἴδησιν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ δικαστηρίου, ἀλλ᾽ ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸ ἐνέμετο. διά τοι τοῦτο τὸ μέρος τοῦ νόμου τὸ λέγον κἂν μὴ ὡς ἱερὸν, ἀλλ᾽ ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν νεμόμεθα, οὐκ ἐδέχθη. ἅγια ἐνταῦθα οὐ τὰ ἰδιωτικὰ ἅγια εἴπῃς ἀλλὰ τὰ μνημεῖα, τὰ καὶ ῥελιγιόσα λεγόμενα. τὰ γὰρ ἰδιωτικὰ ἅγια, ὡς τὰ μὴ ἱερωθέντα δεσπόζονται.

κείμενον.

Βιβλίον με΄. τίτ. α΄. διάτ. λη΄. καλῶς ἐπερωτῶ σε κτίσαι ἱερὸν, καὶ ἡ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ γὰρ μίσθωσις ἔρρωται, διάτ. πγ΄. οὐ δυνατὸν ἱερὸν ἐπερωτᾶν κἂν εἰ δύναται γενέσθαι ἰδιωτικόν. εἰ γὰρ καὶ ἰδιωτικὸν ἐπερωτηθῶ τόπον, καὶ συμβῇ αὐτὸν χωρὶς δόλου μου καθιερωθῆναι, ἐλευθεροῦμαι, καὶ εἰ συμβῇ ἔκ τινος νόμου γενέσθαι πάλιν ἰδιωτικὸν τὸν τόπον, οὐκ ἐνέχομαι. οὐ δύναμαι δὲ ἱερὸν ἐπερωτᾶν ὑπὲρ αἵρεσιν τὴν ὅταν ἰδιωτικὸν γένηται, ἐκεῖνα γὰρ

τινῶν αἰτιῶν πωλεῖται, ἔστιν ὅτε καὶ τὰ ἱερά. καὶ ζήτει τὸ α΄. καὶ β΄. τίτλον τοῦ ε΄. βιβλίου. διδάσκουσι γὰρ περὶ ἐκκλησιῶν, καὶ μοναστηρίων, καὶ εὐαγῶν οἴκων καὶ περὶ τῶν πραγμάτων καὶ δικαιωμάτων αὐτῶν, καὶ περὶ ἐκποιήσεως, καὶ ἐμφυτεύσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων, καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἱερῶν. τὰ δὲ ἐπὶ καρποφορίᾳ προσαγόμενα οὐκ εἰσὶν ἱερά. καὶ ζήτει βιβλίον νδ΄. τίτλον γ΄. κεφάλαιον α΄.

κείμενον.

Καὶ βιβλίον κδ΄. τίτ. α΄. διάτ. ε΄. καλῶς δωροῦμαι τῇ γαμετῇ μου τόπον ἐφ᾽ ᾧ ποιῆσαι ναὸν ἐν αὐτῷ, καὶ γίνεται ὁ τόπος ἱερός. βιβλίον κζ΄. τίτ. ι΄. διάτ. ιβ΄. ὁ τοῦ μαινομένου κουράτωρ, οὐ δύναται πρᾶγμα αὐτοῦ καθιεροῦν. βιβλίον λ΄. διάτ. λθ΄. ὁ ἱερὸν ληστεύων δοκεῖ μαίνεσθαι, καὶ οὔτε τὸ τίμημα δίδοται, ἐπειδὴ οὔτε ὅλως πωλεῖται. βιβλίον λθ΄. τίτλος α΄. διάτ. α΄. ἡ τῆς καινοτομίας παραγγελία χώραν ἔχει, ἵνα μὴ γένηται παρὰ τὸν νόμον ἔργον ἐν ἱερῷ τόπῳ. τίτ. γ΄. διάτ. ιζ΄. ἱεροῦ τόπου παρεντιθεμένου δουλεία οὐ συνίσταται. βιβλίον μα΄. τίτ. β΄. διάτ. λα΄. νέμεσθαι παυόμεθα τόπον γινομένου ἱεροῦ, κἂν μὴ ὡς τοιοῦτον ἀλλ᾽ ὡς ἰδιωτικὸν αὐτὸν ἔχομεν. τίτ. γ΄. διάτ. θ΄. τὰ ἱερὰ οὐ κτώμεθα διὰ χρονίας νομῆς. βιβλίον μγ΄. τίτ. α΄. διάτ. α΄. β΄. οὐ δεῖ γίνεσθαί τι κατὰ ἱεροῦ τόπου, καὶ γενόμενον ἀποκαθίσταται. τίτ. ς΄. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, διάτ. α΄. οὐκ ἔξεστί τι ποιεῖν, ἢ ἐμβάλλειν ἐν ἱερῷ τόπῳ ὅπερ ἀμορφίαν καὶ οὐ κόσμον αὐτῷ φέρει. τοῦτο δὲ πρὸς τὰ ἰδιωτικὰ ἱερὰ οὐκ ἀνήκει. ἡ δὲ φυλακὴ τῶν ἱερῶν τοῖς προεστῶσιν αὐτῶν ἐπιτέτραπται. τίτ. η΄. διάτ. β΄. κτίζειν οὐκ ἔξεστι κατὰ τόπου ἱεροῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ κτισθὲν καταλύεται. βιβλίον μδ΄. τίτ. ς΄. διάτ. γ΄. οὐκ ἔξεστι τὸ ἐπίδικον τῷ Θεῷ καθιεροῦν. καὶ ὁ τοῦτο ποιήσας δίδωσι τὸ διπλοῦν τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ, ὑπὲρ ὧν δυνατωτέρῳ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ παρεδόθη.

σχόλιον.

Τὸ ε΄. διάταγμα τοῦ α΄. τίτλου τοῦ . . . βιβλίου τῶν διατάξεών ἐστι βιβλίον λ΄. τίτλος α΄. κεφάλαιον ε΄. θέμα η΄. εἰ καὶ πολύτιμον κενοτάφιον δωρήσομαι τῇ γαμετῇ μου, ἔρρωται. μηδὲ μέντοι θάψει ἐν αὐτῷ. εἰ δὲ καὶ αὐτὴ ἐν αὐτῷ ταφῇ, γίνεται εἰς ταφὴν ἐπιερωμένον, καὶ ἐπὶ τῷ προσαγαγεῖν τῷ Θεῷ, καλῶς δωροῦμαι τῇ γαμετῇ μου τὸν τόπον, ἐφ᾽ ᾧ ποιῆσαι ἐν αὐτῷ δημόσιον ἔργον ὅπερ ἐπηγγείλατο, ἢ ναὸν, καὶ γίνεται ὁ τόπος ἱερός. τὸ ιβ΄. διάταγμα τοῦ ι΄. τίτλου τοῦ κζ΄. βιβλίου, ἐστὶ βιβλίον λη΄. τίτλος ι΄. κεφάλαιον ι΄. θέμα β΄. κεφάλαιον ια΄ καὶ ιβ΄. οὕτως ἔχον, ὁ κουράτωρ τοῦ μαινομένου, καλῶς ἴδιον πρᾶγμα ὡς τοῦ μαινομένου ἐκποιεῖ, οὐ μὴν τὸ τοῦ μαινομένου ὡς ἴδιον. δύναται δὲ ἐπὶ συμφέροντι τοῦ μαινομένου ἐγχειρίζειν. καθιεροῦν δὲ αὐτοῦ πρᾶγμα οὐ δύναται. τὸ λθ΄. διάταγμα τοῦ λ΄. βιβλίου ἐστὶ βιβλίον μδ΄. τίτλος α΄. κεφάλαιον λθ΄. θέμα τελευταῖον. εἰ δέ τις τὰ δημόσια ἢ τὰ ἱερὰ, ἢ τὰ ἰδικὰ τοῦ βασιλέως ληστεύσει, μαίνεσθαι δοκεῖ. καὶ οὔτε τὸ τίμημα αὐτοῦ δίδοται, ἐπειδὴ τὰ μὲν οὐδ᾽ ὅλως πωλεῖται, τὰ δὲ βασιλικὰ οὐ παρὰ γνώμην τοῦ βασιλέως.

λεία γὰρ οὐ συνίσταται διὰ τοῦ τόπου. βιβλίον ια΄. τίτ. ζ΄. διάτ. λς΄. τὰ ἱερὰ γινόμενα ὑπὸ τῶν πολεμίων, παύεται εἶναι ἱερὰ, ὥσπερ ὁ ἐλεύθερος δουλωθεὶς, ἀπολυθέντα δὲ τῆς συμφορᾶς ἀναλαμβάνει τὴν προτέραν κατάστασιν. βιβλίον ιζ΄. τίτ. ιβ΄. διάτ. ξγ΄. ὅτι ἐὰν ἀνιερωθῇ τὸ κοινὸν πρᾶγμα, λύεται ἡ ἐπ᾽ αὐτῷ κοινωνία, καὶ βιβλίον ιη΄. τίτ. α΄. διάτ. δ΄. ς΄. ξβ΄. τοῦ ἱεροῦ πράγματος ἀγοραστία σωίζεται, ἐὰν ἀγνοῇ ὁ ἀγοραστὴς ἱερὸν αὐτὸ εἶναι, καὶ ἔχει κατὰ τοῦ πρώτου, εἰς ὅπερ αὐτῷ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι. εἰ δὲ γινώσκει ὁ ἀγοραστὴς, οὐ σωίζεται ἡ πρᾶσις, καὶ διάτ. ογ΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. τοῦ ἱεροῦ πεσόντος ὁ τόπος οὐ γίνεται βέβηλος ὅθεν οὐδὲ πωλεῖται.

σχόλιον.

Τὸ α΄. διάταγμα τοῦ κ΄. τίτλου τοῦ α΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι βιβλίον μς΄. τῶν βασιλικῶν τίτλος γ΄. κεφάλαιον α΄. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. τὸ ς΄. διάταγμα ἔστι κεφάλαιον κ΄. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου ὅμοιον κατὰ πάντα τῷ διατάγματι. ὡσαύτως καὶ τὸ θ΄. καὶ ι΄. τὰ παρὰ τοῦ α΄. καὶ ς΄. τίτλου τῆς β΄. ἰνστιτουτιῶνος, οὕτως ἔχουσιν, ὡς ἐν τοῖς ἰνστιτούτοις ἐγράφη. ζήτει οὖν ἀπὸ τούτων μαθεῖν τελειότερον τὰ ἐκ τούτων λεχθέντα ἐν τῷ παρόντι συντάγματι. τὸ δὲ παρὰ γνώμην τῶν ἱερέων γεγονὸς ἱερὸν παρά τινος, οὐκ ἔστιν ἱερὸν, ὡς οἶμαι, νοεῖται δὲ ὅσον εἰς τὸ λογίζεσθαι ἐπισκοπικὸν, καὶ ἔχειν προνόμια καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ μὴ λογίζεσθαι ἰδιωτικὸν, ἐπεί τοιγε εἰς τὸ μὴ κοινωθῆναι, κἂν μὴ ἱερὸν ὀνομάζηται, ἀλλὰ ἅγιόν ἐστι. καὶ τὸ οἰκοδομηθὲν δίχα εὐχῆς ἱερέως, κἂν καταπέσῃ ὡς ἅγιον, οὐκ ἔτι κοινωθήσεται. τὸ ζ΄. διάταγμα τοῦ ις΄. τίτλου τοῦ α΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι βιβλίον τῶν βασιλικῶν ς΄. τίτλος β΄. κεφάλαιον θ΄. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. τὸ ξ΄. διάταγμα τοῦ ιδ΄. τίτλου τοῦ β΄. βιβλίου ἔστι βιβλίον ια΄. κεφ. ξ΄. λέγον τὰ αὐτά. τὸ κγ΄. διάταγμα τοῦ β΄. τίτλου τοῦ ς΄. βιβλίου, ἔστι βιβλίον ιε΄. τίτλος α΄. κεφάλαιον κγ΄. θέμα β΄. οὕτως ἔχον ὡς ἐγράφη. τὸ ιδ΄. διάταγμα τοῦ α΄. τίτλου τοῦ κ΄. βιβλίου ἔστι βιβλίον νη΄. τίτλος α΄. κεφάλαιον ιδ΄. θέμα τελευταῖον ὁμοίως ἔχον. τὸ λς΄. διάταγμα τοῦ ζ΄. τίτ. τοῦ ια΄. βιβλίου τῶν διατάξεων, ἔστι βιβλίον τῶν βασιλικῶν νθ΄. τίτ. α΄. κεφάλαιον ξγ΄. θέμα τελευταῖον λέγον, λύεται ἡ κοινωνία φθειρομένων τῶν προσώπων, ἢ τοῦ πράγματος, ἢ τῆς ἀγωγῆς, ἢ τῆς γνώμης. προσώπων μὲν ἐπὶ τῆς μεγάλης ἢ μέσης καταστάσεως, ἐκ σφαγῆς καὶ θανάτου. φθείρεται δὲ τὸ πρᾶγμα, ὅταν ἢ παντελῶς οὐχ ὕπεστιν, ἢ τὴν κατάστασιν ἐνήλλαξεν ἀνιερωθὲν ἢ καὶ δημευθέν. ἀκούων δὲ τοῦ νόμου μεμνημένου βεβηλότητος, μὴ ἐκλάβοις αὐτὴν εἰς ἀκαθαρσίαν ἀλλὰ εἰς ἰδιωτείαν. τὸ ε΄. ς΄. καὶ ξβ΄. διατάγματα τοῦ α΄. τίτ. τοῦ ιη΄. βιβ. τῶν διατάξεων, ἔστι βιβλίον ιθ΄. τίτ. α΄. κεφάλαιον δ΄. τὰ αὐτὰ λέγον καὶ τὸ ογ΄. διάταγμα τοῦ αὐτοῦ τίτλου καὶ βιβλίου, ἔστι τοῦ αὐτοῦ ιθ΄. βιβ. τίτ. α΄. κεφάλαιον ογ΄. οὕτως ἔχον ὡς γέγραπται. γίνωσκε δὲ ὅτι τὰ μὲν μὴ ἱερωθέντα ἅγια, καὶ πωλοῦνται καὶ δωροῦνται καὶ ὑποθηκεύονται, καὶ διὰ χρόνου κυριεύονται, τὰ δὲ ἱερὰ, ὁπωσδήποτε οὐ δεσπόζονται, καὶ ὅτι ὁ μὲν κλέψας ἱερὸν, ὡς ἱερόσυλος κολάζεται. ὁ δὲ κλέψας ἰδιωτικὴν ἀξίαν εἰκόνα, ὡς κλέπτης εὐθύνεται. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι πολλαὶ τούτων διαφοραὶ, εἰ δέ τις ἐρεῖ καὶ πῶς πωλοῦνται μοναστήρια καὶ σκευοφυλάκια, ἀκουέτω ὅτι τοιοῦτόν τι οὔτε ἀγοράζεται οὔτε πωλεῖται. τὸ δὲ δίκαιον τὸ ἐπὶ τούτοις προσαρμόζον τινὶ καὶ πωλεῖται καὶ ἀγοράζεται. ὁ γὰρ ἀγοράζων ἱερὸν τόπον ἢ σκεῦος ἐν εἰδήσει ἀπόλλυσι τὸ τίμημα, καὶ κολάζεται. καὶ ζήτει βιβλίον, τίτλον, κεφάλαιον. ἐξ εὐλόγων δὲ

ἢ μισθοῦσι, ὅπως δυνάμεναι τὰ κελευσθέντα πληρῶσαι, ἕως ἂν ὁ τοιοῦτος σεβάσμιος οἶκος πληρωθῇ, καὶ εἰ μὲν αὐτὸς ὁ διαθέμενος ὁρίσῃ τοὺς ὀφείλοντας ξενοδόχους γενέσθαι, ἢ πτωχοτρόφους ἢ ἄλλους τοιούτους διοικητὰς εἴτε τοῖς ἰδίοις κληρονόμοις τὴν τοιαύτην ἐπιλογὴν παράσχῃ, κελεύομεν τρόποις ἅπασι τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ, τὰ παρ' αὐτοῦ διατυπωθέντα πληροῦν, τῶν κατὰ τόπον μακαριωτάτων ἐπισκόπων ἐποπτευόντων εἰ καλῶς ἡ διοίκησις προβαίνει, καὶ εἰ εὕρωσι μὴ χρησίμους ὄντας τοὺς διοικητάς, ἄδειαν ἐχόντων ἄνευ ζημίας, ἄλλους ἀντὶ τούτων ἐπιτηδείους ποιεῖν. Σημείωσαι, ἀπὸ τῶν ἐνταῦθα καταστρωθεισῶν νεαρῶν ὅτι τὰ παρὰ τῶν κτητόρων γινόμενα τυπικὰ εἰ μὴ τοῖς κανόσιν ἐναντιοῦνται, κρατοῦσιν ὅτι ὁ κατὰ χώραν ἐπίσκοπος, καὶ οἰκονόμος αὐτοῦ, καταναγκάζουσι καὶ μὴ βουλομένους μὴ μόνους τοὺς διαδόχους τῶν δωρησαμένων πράγματά τινα χάριν εὐσεβοῦς αἰτίας, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς δωρησαμένους, δοῦναι τὰ δωρηθέντα, κἂν μὴ ἐνεδόθη τοῦτο παρὰ τοῦ διαθεμένου, ἢ κἂν καὶ ἐκωλύθη, ὅτι τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλιμπανόμενα, οὐ φαλκιδεύονται, ὅτι ἔξεστι τοῖς ἐπισκόποις μετακινεῖν ἀπὸ τῆς διοικήσεως τῶν οἴκων, τοὺς καταλιμπανομένους παρὰ τῶν κτητόρων διοικητὰς κακοὺς ἀναφαινομένους, καὶ ἄλλους ποιεῖν καὶ ταῦτα σημειωσάμενος λέγε, ἀνυπόστατα εἶναι τὰ ἐν τοῖς τυπικοῖς γραφόμενα παρὰ τῶν κτητόρων χάριν τοῦ μὴ μετέχειν ὅλως τοὺς ἐγχωρίους ἀρχιερεῖς εἰς τὰ παρ' αὐτῶν κτιζόμενα μοναστήρια. ὡσαύτως καὶ τὰ τῶν ἀρχιερέων ὑπομνήματα τὰ διαλαμβάνοντα μὴ μετέχειν εἰς τὰ μοναστήρια τοὺς μετ' αὐτοὺς ἐπισκόπους καὶ τοὺς παρὰ τοῦτο ἐπισειομένους ἐκ παραβασίας ἀφορισμοὺς στρέφεσθαι ὡς ἀνευλόγους εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀφορισάντων.

κείμενον.

Λέγει δὲ βιβλίον α'. τῶν διατάξεων τίτ. η'. διάταξις να'. ὅτι τὰ ἱερὰ θείου δικαίου εἰσίν, καὶ ὑπ' οὐδένος δεσπόζονται. ἱερὸν δὲ πρᾶγμά ἐστι, τὸ ἀνιερωθὲν δημοσίῳ, τὰ γὰρ ἰδιωτικὰ οὐκ εἰσὶν ἱερά, ἀλλὰ βέβηλα. εἰ δὲ καταπέσῃ τὸ οἰκοδόμημα, μένει ὁ τόπος ἱερὸς ὡς διάτ. ϛ'. καθιεροῦνται δὲ καὶ ἐν πόλεσι καὶ ἐν χωρίοις. δημόσιος δὲ τόπος παρ' ἐκκέλευσιν βασιλέως οὐ γίνεται ἱερός, ὡς διάτ. η'. καὶ θ'. ἀδιατίμητον δὲ ἐστὶ τὸ ἱερὸν ὡς διάτ. ι'. καὶ ἰνστιτουτίων β'. τίτ. α'. Φησὶν ὅτι ἱερόν ἐστι τὸ ὀρθῶς καὶ διὰ τοῦ ἱερέως τῷ θεῷ ἀνιερωμένον ὡς ναοὶ καὶ τὰ σκεύη. τοῦ δὲ ναοῦ καταπεσόντος μένει ὁ τόπος ἱερός: οὐκ ἔστι δὲ ἱερὸν ὅπερ τις κατ' οἰκείαν αὐθεντίαν ὡς ἱερὸν ποιήσει, καὶ τίτ. ϛ'. ὅτι οὐ κτᾶταί τις τὰ ἱερὰ διὰ τῆς χρονίας νομῆς, οὔτε ἰσχυρῶς τις ἐπερωτᾷ λαβεῖν ἱερόν, ὡς ἰνστιτουτίων γ'. τίτ. ιθ'. καὶ τίτλου κγ'. ὅτι οὐδεὶς ἐν εἰδήσει ἀγοράζει ἱερόν, εἰ δὲ ἀπατηθεὶς ἠγόρασεν ὡς ἰδιωτικόν, κινεῖ ἐπὶ τῷ διαφέροντι, καὶ ἰνστιτουτίων δ'. τίτ. ιε'. ὅτι κωλύεταί τις ἐν ἱερῷ κτίζειν, βιβλίον α'. τίτ. ιε'. διάτ. ζ'. οἱ ἄρχοντες ἐπιβλέπουσι τὰ ἱερὰ καὶ παρασκευάζουσιν αὐτὰ φιλοκαλεῖσθαι. βιβλίον β'. τίτ. ιδ'. διάτ. ξ'. οὐ καλῶς τις πακτεύει καθιεροῦν τὸν ἴδιον τόπον, βιβλίον ϛ'. τίτλου α'. διάτ. κγ'. τὰ ἱερὰ ὡς ἡμέτερα ἐκδικεῖν οὐ δυνάμεθα. βιβλίον η'. τίτ. α'. διάτ. ιδ'. ἱεροῦ τόπου παρενθεμένου καὶ ἡ δι' αὐτοῦ πάροδος εἰς ἰδιωτικὸν ἐμποδίζεται. δου-

διά τινος χρὴ γενέσθαι τὴν ἀνάρρυσιν, καὶ οὕτως κελεύομεν τὰ πράγματα τὰ ἐπὶ τούτῳ καταλειφθέντα, τὸν τῶν τόπων ἐπίσκοπον, καὶ τὸν τούτου οἰκονόμον λαβεῖν καὶ τὸ τοιοῦτον εὐσεβὲς ἔργον πληροῦν. ἐν πάσαις γὰρ ταῖς τοιαύταις εὐσεβέσι βουλήσεσι, τοὺς ὁσιωτάτους τῶν τόπων ἐπισκόπους βουλόμεθα προνοεῖν, ὥστε πάντα κατὰ τὴν τοῦ τελευτήσαντος βούλησιν προβαίνειν· εἰ καὶ τὰ μάλιστα παρὰ τῶν διαθεμένων ἢ τῶν δωρησαμένων, ἀπηγορεύθη αὐτοῖς ἔχειν πρὸς αὐτὰ τινὰ μετουσίαν. εἰ δὲ οἱ ταῦτα ποιῆσαι κελευσθέντες, ἅπαξ καὶ δὶς παρὰ τοῦ μακαριωτάτου τῶν τόπων ἐπισκόπου καὶ τῶν τούτου οἰκονόμων διὰ δημοσίων προσώπων ὑπομνησθέντες, ἀναβάλλωνται τὰ διατυπωθέντα πληρῶσαι, κελεύομεν τούτους ἅπαν κέρδος καταλειφθὲν αὐτοῖς παρὰ τοῦ ταῦτα κελεύσαντος ἀπολλύναι, τοὺς δὲ ὁσιωτάτους τῶν τόπων ἐπισκόπους, πάντα τὰ πράγματα τὰ πάσαις ὡς εἴρηται ταῖς εὐσεβέσιν αἰτίαις ἀφορισθέντα, μετὰ καρπῶν καὶ ἐπαυξήσεων τοῦ μέσου χρόνου, καὶ τοῦ μνημονευθέντος χρόνου κέρδους, ἐκδικεῖν, καὶ ἅπερ ὁ διαθέμενος διετύπωσε, πληροῦν, εἰδότας ὡς εἰ ῥαθυμήσουσιν, ὑπὲρ πάντων τούτων λόγον τῷ Θεῷ παρέξουσιν. εἰ μέντοι ὁ ὁσιώτατος τῶν τόπων ἐπίσκοπος, παραλείπῃ τι τῶν ἡμῖν εἰρημένων, ἐξέστω καὶ τῷ ὁσιωτάτῳ αὐτοῦ μητροπολίτῃ, ταῦτα ἀπαιτεῖν καὶ πληροῦν, καὶ παντὶ δὲ ἑτέρῳ ἄδεια ἔστω, τὴν τοιαύτην ζήτησιν κινεῖν, καὶ σπουδάζειν ἵνα πᾶσι τρόποις αἱ τοιαῦται εὐσεβεῖς αἰτίαι πληρωθῶσιν. εἰ δὲ ὁ κληρονόμος τὰ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλελειμμένα μὴ πληρώσῃ, λέγων τὴν καταλειφθεῖσαν αὐτῷ κληρονομίαν μὴ ἀρκεῖν εἰς ταύτας, κελεύομεν παντὸς τοῦ ἐκ τοῦ φαλκιδίου κέρδους σχολάζοντος, ὁσονδήποτε εὑρεθῇ ἐν τῇ τοιαύτῃ οὐσίᾳ προχωρεῖν ἐν τῇ προνοίᾳ τοῦ ἁγιωτάτου τῶν τόπων ἐπισκόπου εἰς τὰς αἰτίας ἃς καταλέλειπται. εἰ δὲ ληγάτον παρά τινος, εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας καταλειφθείη, κελεύομεν εἴσω μηνῶν ἓξ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τῆς διαθήκης ἀριθμουμένων, τοῦτο πᾶσι τρόποις παρέχεσθαι οἷς καταλέλειπται. εἰ δὲ ἀναβάλλωνται οἱ τούτῳ βεβαρημένοι τὸ τοιοῦτον ληγάτον παρέχειν, καὶ καρποὺς καὶ τόκους καὶ πᾶσαν νόμιμον ἐπαύξησιν ἀπαιτηθήσονται ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς τελευτῆς τοῦ ταῦτα καταλιπόντος. εἰ δὲ ληγάτον ἐτήσιον οἱῳδήποτε σεβασμίῳ οἴκῳ καταλειφθείη, εἰ μὲν οἱ τοῦτο δοῦναι κελευσθέντες, ἢ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἐκελεύσθη τοῦτο παρέχεσθαι, ἐν τῇ αὐτῇ ἢ τῇ γείτονι ἐπαρχίᾳ εἴη, κελεύομεν μὴ ἐπιτρέπεσθαι τὸ τοιοῦτον ληγάτον ἐκπιπράσκεσθαι. εἰ δὲ οἱ τόποι ἢ τὰ πρόσωπα ἐν οἷς τοῦτο δοθῆναι προσετάχθη, πορρωτέρω εἶεν, τηνικαῦτα ἐξέστω ἐκείνοις οἷς τοῦτο καταλέλειπται, εἰ καὶ τὸ ἐνεχόμενον μέρος συναινεῖ, ἀμείβειν τὸ ληγάτον, καὶ πλησίον λαμβάνειν ὑπὲρ τούτου πρόσοδον ὑπάρχον, καὶ μετὰ προσθήκης οὐκ ἐλάττονος τοῦ τετάρτου μέρους τῆς καταλειφθείσης ποσότητος, καὶ μηδὲ πολλοῖς δημοσίοις τελέσμασι βεβαρημένης. εἰ δὲ καὶ πωλῆσαι βούλεται τοιοῦτον, μὴ ἔλαττον εἰς τὸ τίμημα λαβεῖν, τοῦ ὅσον ὑπὲρ τοιούτου τοῦ ληγάτου, ἐπὶ λέ. ἐνιαυτοῖς συνάγεται, οὕτω μέντοι ὥστε τὸ τοιοῦτον τίμημα εἰς τὸ συμφέρον τοῦ προειρημένου σεβασμίου οἴκου, ὅπου κατελείφθη προχωρεῖν, καὶ κεφάλαιον ζ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου οὕτως ἔχον· εἰ τις κατασκευὴν εὐκτηρίου, ναοῦ, ἢ ξενῶνος, ἢ πτωχείου, ἢ ὀρφανοτροφείου, ἢ νοσοκομείου, ἢ ἄλλου σεβασμίου οἴκου, ἐν τελευταίᾳ βουλήσει γενέσθαι διατυπώσει, τὸ εὐκτήριον μὲν πέντε εἴσω ἐνιαυτῶν πληροῦσθαι κελεύομεν προνοίᾳ τοῦ τόπων ἐπισκόπου, καὶ τοῦ πολιτικοῦ ἄρχοντος, τὸν δὲ ξενῶνα καὶ τὸ πτωχεῖον, ἢ ἄλλον σεβάσμιον οἶκον, εἴσω ἑνὸς ἐνιαυτοῦ γενέσθαι. εἰ δὲ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ μὴ ποιήσωσιν οἱ κληρονόμοι τὸν ξενῶνα, ἢ οἱονδήποτε σεβάσμιον οἶκον, ὑπὸ τοῦ διαθεμένου διατυπωθέντα γενέσθαι, κελεύομεν τούτους οἶκον ἢ ἀγοράζειν,

πεῖ τοὺς τεθέντας νόμους, εἰς τοὐναντίον περιΐστασθαι, οὐ γὰρ δίκαιον κρίνει ἡ βασιλεία μου τὴν ἐπὶ τοῖς λοιποῖς δικαστηρίοις κρατοῦσαν ἀκολουθίαν, καὶ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις πολιτεύεσθαι, ἀλλὰ τὰς ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεσιν ἀμφιβολίας, ἀπεντεῦθεν λύεσθαι, μὴ λιβέλλου διδομένου, εἰδήσεως δὲ τεκμηρίου ἢ καὶ ἐπὶ τέταρτον παρεκτεινομένης, μήτινος γὰρ δικαστικῆς ὑποθέσεως ἐπισταμένης, ἡ τῶν προσόντων ἑκάστῳ δικαίων γενήσεται κατεξέτασις, καὶ μετακληθήσονται καὶ ἄμφω τὰ μέρη δίχα τινὸς ὑπερημερίας, καὶ ἀπαιτηθήσονται ἑκάτερα τὰ μέρη δίχα τινὸς τὰ δοκοῦντα συντείνειν αὐτοῖς προβαλέσθαι, καὶ οὕτω δι' ὀλίγου καιροῦ μηνιαίου τυχὸν, ἢ καὶ εἰς δεύτερον παρεκτεινομένου κατὰ τὸ δόξαν τῷ δικαστῇ, προσήκουσαν δέξοιτο λύσιν τὸ ἀνακύψαν ἀμφίβολον, τηρουμένων δηλονότι τῶν νόμων ἐπὶ τῆς οἰκείας ἕδρας καὶ παγιότητος. ὅσοι μὴ μετὰ τὸν τοῦ τελευτήσαντος θάνατον, εὐθὺς τοὺς ἐκείνου διαδόχους εἰς δικαστήριον ἕλκεσθαι διακελεύονται, ἀλλὰ μετὰ παραδρομὴν ἡμερῶν τινῶν καθὼς τὰ περὶ τούτων πλατύτερον τοῖς βασιλικοῖς διηγόρευται. εἰ δέγε ἐπίτροποι εἰς ὑπερθέσεις φανεῖεν χωροῦν, καὶ τοιαῦτα σκαιωρῶν φωραθεῖεν, καὶ πρὸς ὑπερβιβασμοὺς χωρήσῃ, μὴ ποιῶν καθὼς ὁ διαθέμενος διετάξατο, τῆς ἐπιτροπῆς καὶ οἰκονομίας τῶν τοῦ τελευτήσαντος πραγμάτων μετακινηθήσονται, ἀνατεθήσονται δὲ αὐτὴ, οἷς ἂν ὁ βασιλεὺς διορίσηται, ἢ τούτου ἴσως ἀποδημοῦντος, ὁ τῆς πόλεως ἔπαρχος ἅμα τῷ τῆς ἁγιωτάτης ἐκκλησίας οἰκονόμῳ, τὴν τούτου ποιήσονται οἰκονομίαν τε καὶ διοίκησιν ὀφείλοντες εἴδησιν διδόναι τῶν ἐπὶ ταῖς τοιαύταις ὑποθέσεσιν οἰκονομουμένων τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ κατὰ τὴν ἡμέραν ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ, εἰ τύχῃ τὴν βασιλείαν ἀπόδημον εἶναι, καὶ μὴ κατὰ πρόσταξιν αὐτοῦ τὰ τοῦ τελευτήσαντος πληρωθῶσι θελήματα.

κείμενον.

Η γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν φησὶ διὰ δημοσίων προσώπων δὶς ὀχλούμενον τὰ κελευσθέντα παρὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τοῦ οἰκονόμου καὶ ὑπερθέμενον, ἐκπίπτειν παντὸς κέρδους, καὶ τὴν οὐσίαν πᾶσαν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ τῶν ἐν μέσῳ ἐπαυξήσεων δαπανᾶν εἰς τὰ διατυπωθέντα, μὴ παρακρατουμένου φαλκιδίου, τὸ αὐτὸ ἔπι κἂν πρὸς ἅπαξ τι ληγατευθῇ. ἡ αὐτὴ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν φησὶν εἴσω ἓξ μηνῶν μετὰ τὴν ἐμφάνειαν τῆς διαθήκης, ἐξ ὑπερθέσεως καρποὺς, καὶ τόκους, καὶ ἐπαυξήσεις, ἀπὸ πλούτου τοῦ καταλείποντος ἀπαιτεῖσθαι. ἡ αὐτὴ γ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν εἴσω πενταετίας τὴν ἐκκλησίαν ὀφείλειν πληροῦσθαι, σὺν τοῖς ἄλλοις εὐαγεῖς οἴκους εἴσω ἐνιαυτοῦ, εἰ δὲ μὴ ἐντὸς τοῦ ἐνιαυτοῦ ποιήσουσιν οἱ κληρονόμοι, ἀναγκαζέσθωσαν οἶκον ἀγοράζειν, ἢ μισθοῦσθαι, ἔνθα δύναται τὸν κελευσθέντα πληροῦσθαι. τὰ δὲ περὶ τῆς διοικήσεως ὁμοίως τῇ προλαβούσῃ μέ. διατάξει διατυποῖ.

σχόλιον.

Η γ΄. διάταξις τοῦ β΄. τίτλου τῶν νεαρῶν, ἐστι νεαρὰ ἰουστινιανείου ρλα΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ έ. τίτλῳ γ΄. τὰ δὲ συνοψισθέντα, εἰσὶ τοῦ αὐτοῦ τίτλου, κεφάλαιον θ΄. οὕτως ἔχον, εἰ διὰ ὑπὲρ ἀναῤῥύσεως αἰχμαλώτων τι καταλέλειπται, καὶ μὴ ὀνόματι ὁ διαθέμενος εἴπῃ,

ὅτι ἐάν τις εὐσεβῆ ποιήσοιτο διατύπωσιν ἢ ἐν ἐνστάσει, ἢ ληγάτῳ, ἢ εἰς τὴν πίστιν αὐτῶν, ἢ μόρτις καῦσα δωρεάν, ἀνάγκην ἔχει κελευσθεὶς διὰ τοῦ ἐπισκόπου κἂν κωλύθη ἀπὸ διατιθεμένου προνοεῖσθαι, εἰ μὲν ἐκκλησίαν ἐπετράπη ποιῆσαι, πληροῖ αὐτὴν εἴσω τριετίας, εἰ δὲ ξενῶνα, εἴσω ἐνιαυτοῦ, δυνατὸν γὰρ καὶ οἶκον εἰς ἀνάκλησιν τῶν ἀσθενούντων μισθοῦσθαι ἕως οὗ τὸ ἔργον πληρωθῇ, τοῦ δὲ τοιούτου χρόνου παρερχομένου ἀπαιτεῖ τὸ καταλειφθὲν ὁ ἐπίσκοπος μετὰ καρπῶν καὶ ἐπαυξήσεων ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς τοῦ διατιθεμένου τελευτῆς, καὶ ποιεῖται τὰς οἰκοδομὰς τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ τῶν ξενώνων καὶ τῶν γηροκομείων, ἢ ὀρφανοτροφείων, ἢ νοσοκομείων, ἢ πτωχείων, καὶ προχειρίζεται τοὺς διοικητὰς αὐτῶν, εἴγε μὴ ῥητῶς ὁ τελευτήσας εἴπῃ τὸν ὀφείλοντα διοικεῖν, εἰ δὲ καὶ ὀνομάζῃ, ἄδειαν ἔχει ὁ ἐπίσκοπος κακῶς αὐτὸν διαγόμενον ἀποκινεῖν, καὶ ποιεῖν ἄλλον, εἰ δὲ ὁ κελευσθεὶς καὶ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου ὀχληθεὶς ἀρχὴν ὑπόμνησιν ἀναμείνῃ, δίδωσι διπλοῦν τὸ καταλειφθέν, ῥαθυμοῦντος δὲ τοῦ ἐπισκόπου ἀναγκάζει πληρωθῆναι τὸ διατυπωθὲν ὁ μητροπολίτης ἢ ὁ τῆς διοικήσεως ἐκείνης ἀρχιεπίσκοπος, καὶ πᾶς βουλόμενος τῶν πολιτῶν κινεῖ. εἰ δὲ μετὰ τὴν ἰδίαν τελευτὴν οἱ κληρονόμοι ἐκελεύσθησαν δοῦναι, ἤ τι ποιῆσαι, χρόνος ὁ προδηλούμενος μετὰ τὴν ἀποβίωσιν αὐτῶν ἀριθμεῖται, οἱ δὲ ἄρχοντες ἀναγκάζουσι ταῦτα πληροῦσθαι.

σχόλιον.

Η ιε΄. διάταξις τοῦ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἐτέθη ἐν βιβλίῳ ε΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφαλαίῳ ζ. οὕτως ἔχουσα ὡς ἐντὸς συνωρίσθη. ἡ με΄. διάταξις τοῦ γ΄. τίτλου τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, καὶ μηδὲ σὺ ταύτῃ προσχῇς, ἀνάγνωθι δὲ τὸ θ΄. κεφάλαιον τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν μέρος ὂν τῆς ρλα΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς τὰ αὐτὰ σχεδὸν νομοθετοῦν καὶ κατασταθὲν εἰς τὸ ἐπιὸν καταβατόν. κατὰ τὸν μαρτίον μῆνα τῆς ιδ΄. ἰνδικτιῶνος γέγονε παρὰ τοῦ ἁγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος κυρίου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ ἐν μέρει τάδε διεξιοῦσα, σὺν τούτοις καὶ τοῦτο θεσπίζοντες τοῖς προγραφεῖσι προστίθεμεν, πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἐπιτελευτίοις αὐτῶν διατάγμασιν, ἐπιτρόπους ἤγουν διοικητὰς, τῶν παρ' αὐτῶν διορισθέντων καταλιμπάνουσι, καὶ τούτοις ἀνατιθέασι τὴν τῶν πραγμάτων αὐτῶν οἰκονομίαν τε καὶ διοίκησιν, τὸν Χριστὸν κληρονόμον γράφοντες, τὸ γλυκὺ τοῦτο καὶ κοσμοπόθητον ὄνομα. τοῦτο δὲ δοκοῦσι ποιεῖν δι' ὧν τοῖς πένησι τὰς περιουσίας αὐτῶν καταμερισθῆναι προστάττουσι, τοῦ γὰρ αἰτοῦντος λαμβάνοντος ἵσταται ὁ Χριστὸς συγκοιλαίνων τούτῳ τὴν χεῖρα, ἐφόσον γάρ φησιν ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων ἀδελφῶν ἐποιήσατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε. παρακελευόμεθα οὖν ὅταν ἐπιτροπικαὶ τοιαῦται διοικήσεις προκέωνται, καὶ εἰς εὐσεβεῖς αἰτίας διανομαὶ, καὶ πρὸς ψυχικὰς οἰκονομίας, καὶ ὀρφανῶν ἀφηλίκων τε καὶ πενήτων ἀναγωγὰς καὶ διατροφὰς τείνωσι, μὴ χώραν ἔχειν ἐν ταύταις τοὺς τῶν δικαστηρίων ὑπερβιβασμοὺς, καὶ τὰς ἐντεῦθεν χρονοτριβήσεις, συμβαίνει γὰρ ἐντεῦθεν τὰς τῶν τελευτώντων ζημιοῦσθαι ψυχὰς, καὶ τοὺς ἐπ' ἀγαθῷ καὶ κοινῇ λυσιτελείᾳ τοὺς

χειροτόνος ψηφιζομένης. ἔτι εἰπὲ ὅτι τοῦ νόμου λέγοντος τὸν ἐπερωτώμενον, καὶ μὴ ἀντιλέγοντα, ἀλλὰ σιωπῶντα, κινδυνεύοντα μὲν αὐτὸ συναινοῦντος παραλαμβάνεσθαι, ζημιούμενον δὲ αὐτὸ ἀρνουμένου, ἐπὶ τοῦ παρόντος θέματος, ὁ εἰδὼς τὴν χειροτονίαν τοῦ δούλου αὐτοῦ καὶ μὴ ἀντιλέγων αὐτὸ συναινοῦντος λογίζεσθαι, καὶ ταῦτα βλαπτόμενος, καὶ ἔστι τοῦτο ἴδιον διὰ τὴν ἐλευθερίαν. ἔτι εἰπὲ ὅτι ἀπὸ μόνης τῆς ἐπισκοπικῆς χειροτονίας οἱ ὑπεξούσιοι αὐτεξούσιοι γίνονται, οὐ μὴν ἀπὸ κληρώσεως οἱασδήποτε. τὰ δὲ ἀρχοντικὰ τοῦ πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως καὶ μόνα αὐτεξουσίους ποιεῖ τοὺς ὑπεξουσίους. τὸ δὲ εἰς τελείαν παρεκτείνεσθαι τῷ δεσπότῃ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ χειροτονηθέντος δούλου ἀπὸ τῆς νεαρᾶς τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐστι καὶ κρατεῖ, κἂν ἐπιβάλῃ τῇ ἐλευθερίᾳ ἐστὶ διὰ τὸ δίκαιον.

κεφάλαιον λζ΄.

Περὶ διακονισσῶν καὶ ὅτι γυνὴ οὐ γίνεται πρεσβυτέρα, συνόδου Νικαίας κανὼν ιθ΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ια΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιε΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ιδ΄.

κεφάλαιον λη΄.

Περὶ τῶν διὰ τῆς χειροτονίας λυομένων ἁμαρτημάτων συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ΄.

ΤΙΤΛΟΣ Β΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

ΠΕΡΙ ποιήσεως ἐκκλησιῶν, καὶ περὶ ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἀναθημάτων, καὶ κληρικῶν παρὰ γνώμην ἐπισκόπων ἱστώντων θυσιαστήρια, καὶ περὶ καθιερώσεως ἐκκλησιῶν καὶ μαρτυρείων μὴ ἐχόντων λείψανα ἁγίων, συνόδου Καρθαγένης κανὼν ϛ΄. πγ΄. συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν ζ΄. ιζ΄.

κείμενον.

Ἐν τῷ δ΄. κεφαλαίῳ τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος παρεγράφη πῶς γίνεται ἐκκλησία. λέγει δὲ καὶ διάτ. ιε΄. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ὡς ἐάν τις δωρήσηται πρᾶγμα κινητὸν, ἢ ἀκίνητον, ἢ αὐτοκίνητον, εἰς πρόσωπον μάρτυρος ἢ προφήτου, ἢ ἀγγέλου ὡς αὐτοῦ μέλλων εὐκτήριον οἰκοδομεῖν, καὶ τὴν δωρεὰν ἐμφανίζῃ ἐφ᾽ ὧν ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἀναγκάζεται τὸ ἔργον, κἂν μὴ ἤρχθη πληρῶσαι μετὰ κληρικῶν, καὶ πληρωθέντος δοῦναι τὰ τῆς δωρεᾶς. τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ξενοδοχείων, καὶ νοσοκομείων, καὶ πτωχείων, ἀδείας οὔσης τοῖς ἐπισκόποις καὶ οἰκονόμοις ἐνάγειν αὐτοῖς. τούτων δὲ πληρουμένων ἡ διοίκησις κατὰ τὰ δόξαντα τοῖς φιλοτιμησαμένοις καὶ τοὺς ἐπιτεθέντας ὅρους γίνεται, καὶ ἡ με΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτλου τοῦ αὐτοῦ α΄. βιβλίου φησὶν,

σαι τὰς ἀπολειφθείσας μεγάλας ἵνα εὑρήσῃ ἀμφιβολίας. εἰ γὰρ ὡς αὐτή φησιν τὸν ἐν φυγῇ ὄντα δοῦλον καὶ μονάσαντα μέχρι τῆς ἐμφανείας αὐτοῦ ὁ δεσπότης ἀναζητήσει, πάντως δὲ ἀντιδιαστέλλει τὸν μὴ ἐν φυγῇ μονάσαντα δοῦλον, ἀλλ' ἐμφανιζόμενον ἐντὸς μόνης τριετίας ὁ δεσπότης ἀνακαλέσεται, τοῦτο δὲ μὴ ποιήσας ἀποκλεισθήσεται. τοῦτο ὅπερ διορίζεται γίνεσθαι ἐντὸς ἐνιαυτοῦ ἡ ῥηθεῖσα ἰουστινιάνειος νεαρὰ ι΄. εἰ ταῦτα οὕτως εἴποις καὶ ἑρμηνεύσεις συμβιβασθήσονται αἱ τῶν βασιλέων νεαραὶ ἄνευ μόνου τοῦ χρόνου ἐπὶ τριετίαν διηκνουμένου διὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ δεσπότου ἀπὸ τῆς ρκγ΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς τῆς κειμένης ὡς εἴρηται ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. καὶ διοριζομένης μετὰ τὴν χειροτονίαν, καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης τοὺς ἐπισκόπους ἐλευθέρους εἶναι. ὡσαύτως καὶ ἀπὸ τῆς πα΄. νεαρᾶς τῆς κειμένης ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν λα΄. τίτ. ε΄. κεφ. α΄. καὶ παρακελευομένης πάντας τοὺς μὴ τεθέντας παρὰ βασιλέων ἀξιώμασιν ἢ ὀφφικίοις ἀρχοντικοῖς ἀπαλλάττεσθαι τῆς ὑπεξουσιότητος, καὶ δίχα γνώμης τοῦ πατρὸς, εἶπον τινὲς καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας ἅμα τὸ σφραγισθῆναι, ἀξιωματικοὺς εἶναι καὶ ὀνομάζεσθαι καὶ αὐτεξουσίους γίνεσθαι. χρώμενοι δὲ καὶ τῷ παρὰ τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως καὶ ἰσαποστόλου ἁγίου Κωνσταντίνου ἀπολυθέντι νεαρῷ θεσπίσματι πρὸς τὸν τότε πάπαν Ῥώμης ἅγιον Σίλβεστρον, τῷ καὶ καταστρωθέντι παρ' ἡμῶν ἔξωθεν τοῦ α΄. κεφ. τοῦ η΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ διοριζομένῳ ἔχειν ἐπ' ἀδείας τὸν πάπαν Ῥώμης ἀξιώμασι τιμᾶν τοὺς ὑπ' αὐτὸν κληρικοὺς ὁποίοις, καὶ ὁ βασιλεὺς τιμᾷ τοὺς ὑπ' αὐτὸν, καὶ εἶναι τὴν ἱερὰν σύνοδον οἵαν καὶ τὴν βασιλικὴν σύγκλητον. ὡσαύτως καὶ τοῖς νόμοις τοῖς καταστρωθεῖσι παρ' ἡμῶν, ὁμοίως καὶ διοριζομένοις ἔχειν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὰ προνόμια τῆς παλαιᾶς Ῥώμης. ἕτεροι δὲ τῷ τέλει τῆς πα΄. νεαρᾶς χρησάμενοι τῆς κειμένης ἐν τῷ ε΄. βιβλίῳ τοῦ λα΄. τίτ. καὶ λεγούσης ταῦτα ῥητῶς, πρόδηλον δὲ ὡς οὐκ ἔστιν ὃς ἀγνοεῖ, πρός γε πάντως τοῖς ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις ἅμα τῇ χειροτονίᾳ καὶ τὴν αὐτεξουσιότητα προσγίνεσθαι. οἱ γὰρ πάντων ὄντες πνευματικοὶ πατέρες πῶς ἂν ὑπὸ τὴν ἑτέρων ἐξουσίαν τελοῖεν; ἐπεχείρησαν εἰπεῖν ἀπὸ μόνου τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἐλευθεριάζειν τοὺς ἐπισκόπους τῆς ὑπεξουσιότητος. οὐ μὴν δὲ καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἄρχοντας αὐτεξουσίους γίνεσθαι τῆς πατριαρχικῆς σφραγῖδος, ἢ γὰρ ἂν φασὶ καὶ τοῦτο τῇ νεαρᾷ προσετέθη, ἐμοὶ δὲ δοκεῖ μὴ καλῶς λέγειν τούτους, οὐδὲ γὰρ ἀνῃρέθη τὸ νεαρὸν θέσπισμα τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ὑπὸ τῆς ἰουστινιανείου νεαρᾶς τῆς διοριζομένης ἐπίσης τῇ βασιλείᾳ καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ἐν ἀξιώμασι σεμνύνεσθαι, ἀλλὰ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος διδομένου μὴ μόνον παρὰ τῶν πατριαρχῶν ἀλλὰ καὶ παρὰ μητροπολιτῶν, καὶ ἐντεῦθεν τινῶν ἀμφιβαλλόντων μὴ γίνεσθαι αὐτεξουσίους τοὺς ἐπισκόπους πάντας, ἡ ἰουστινιάνειος νεαρὰ πάντας τοὺς ἐπισκόπους αὐτεξουσίους γίνεσθαι διωρίσατο, κἂν μὴ παρὰ πατριαρχῶν χειροτονῶνται, ὅθεν καὶ ἀνενδοιάστως φημὶ ἀξιωματικοὺς εἶναι τοὺς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἄρχοντας, καὶ ὀφείλειν αὐτοὺς τιμᾶσθαι ὡς τῆς ἱερᾶς συγκλήτου λογάδας κατὰ τὸ θέσπισμα τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ τὰ λοιπὰ νόμιμα τὰ ἄνωθεν μνημονευθέντα. τοῦτο δὲ ἰδικόν ἐστι προνόμιον τοῖς ἄρχουσι τοῦ θρόνου τῆς ἐκκλησίας τῶν Κωνσταντινουπολιτῶν διὰ τὸ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου θέσπισμα. οἱ γὰρ ἄρχοντες τῶν ἄλλων πατριαρχῶν προσέτι γε μὴν καὶ τῶν μητροπολιτῶν καὶ τῶν ἐπισκόπων τῶν αὐτῶν προνομίων οὐκ ἀξιωθήσονται. Σημείωσαι ἀπὸ τῶν ἐν τῷ παρόντι ιϛ΄. κεφ. καταστρωθεισῶν νεαρῶν συνάγαγε καὶ εἰπὲ, ὅτι οἱ παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότου κληρούμενοι δοῦλοι, ἢ ἐπισκοπεύοντες εἰς τὴν προτέραν δεσποτείαν καὶ ἄκοντες ἐπιστρέφονται ἐκ τῆς χειροτονίας μὴ ὠφελούμενοι. ὡσαύτως εἰπὲ, ὅτι οὐκ ἄπειρος διορισμὸς δίδοται ὁ δεσπότης ἀνακαλεῖσθαι τούτους, ἀλλ' ἐντὸς τριετίας μετὰ τὸ λαβεῖν αὐτοὺς εἴδησιν τοῦ

δεικνύ; ἔσω ἐνιαυτοῦ τὴν τύχην, λαμβάνει αὐτόν, ὁ δὲ ἐλευθερούμενος ἐὰν κοσμικὸς γένηται, παραδίδοται εἰς δουλείαν τῷ δεσπότῃ αὐτοῦ. ἡ δὲ αὐτὴ διάτ. λέγει ὅτι ἡ ἐπισκοπὴ καὶ δουλικῆς καὶ ἐναπογράφου τύχης ἐλευθεροῖ καὶ ὑπεξουσιότητος. τὸ αὐτὸ δὲ καὶ ἡ πα΄. νεαρὰ, ἡ διαλαμβάνουσα διὰ ποίων ἀξιωμάτων βουλευτηρίου τις ἐλευθεροῦται, καὶ ὑπεξουσιότητος.

σχόλιον.

Ο γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν κεφ. β΄. πλὴν τὸ κεφ. τοῦτο παρελείφθη εἰς τὴν ἀνακάθαρσιν, καὶ οὐκ ἐτέθη. ἡ β΄. διατ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. καὶ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν γ΄. τίτ. α΄. κεφ. λζ΄. οὕτως ἔχον ὡς συνωψίσθη. τὸ δὲ ἐλευθεροῦσθαι τοὺς ἐναπογράφους μέρος ἐστὶ τῆς αὐτῆς ρκγ΄. νεαρᾶς, καὶ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. ια΄. ἔχοντι οὕτως, μετὰ δὲ τὴν χειροτονίαν καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης τοὺς ἐπισκόπους εἶναι ἐλευθέρους κελεύομεν, εἰ μὴ τὰ ἐξ αὐτῆς παρὰ τὴν προειρημένην χειροτονηθείη παρατήρησιν. τοὺς γὰρ τοιούτους τῆς ἐπισκοπῆς ἀποκινουμένους τῇ τάξει ἀποκαθίστασθαι κελεύομεν, ἵνα μὴ ἐκ τῆς τοιαύτης τύχης τῇ ἱερωσύνῃ ὕβρεις γίνωνται. ἡ μέντοι πα΄. ἰουστινιάνειος νεαρὰ κεῖται εἰς βιβλίον λα΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. ε΄. κεφ. α΄. οὕτως ἔχον περὶ τὴν ἀρχήν, θεσπίζομεν τούς τε ἐμβάθμους ὑπάτους, καὶ ἐφεξῆς παρακελεύεται ἡ αὐτὴ νεαρὰ ἵνα πάντες οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἔχοντες ὀφφίκια ἄρχοντες αὐτεξούσιοι ὦσι, κἂν τῆς πατρικῆς χειρὸς οὐκ ἔφθασαν ἀπολυθῆναι. ἡ μέντοι θ΄. ι΄. καὶ ια΄. νεαρὰ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ φιλοσόφου παρακελεύονται τὸν κληρωθέντα δοῦλον ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δεσπότου, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν μονάσαντα καὶ τὸν γεγονότα ἐπίσκοπον ἀποκαθίστασθαι τῷ προτέρῳ δεσπότῃ. σὺ γοῦν μαθὼν ἀπὸ τοῦ ια΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτλου τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, ὅτι καὶ δουλικῆς ἐναπογράφου τύχης οἱ ἐπισκοπικῷ τετιμημένοι ἀξιώματι ἐλευθεριάζουσι, μὴ ἐναντιωθῇς τῷ λζ΄. κεφ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου λέγοντι, μὴ ἄλλως τὸν δοῦλον ἐλευθεροῦσθαι κἂν κληρωθῇ, εἰ μὴ παρακολουθήσει καὶ τοῦ δεσπότου εἴδησις, ἀλλὰ κατὰ τοῦτο νόει καὶ ἐκεῖνο τὸ κεφ. οἱ γὰρ λέγοντες, ὅτι διὰ τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ἀξίωμα ἐλευθεροῦται ὁ δοῦλος κἂν παρὰ γνώμην τοῦ δεσπότου ἐπίσκοπος γένηται, οὐ καλῶς λέγουσιν. ἑρμηνεύεται γὰρ τὸ τοιοῦτον κεφ. ἀπὸ τοῦ ἐφεξῆς κεφ. μιᾶς γάρ εἰσι νεαρᾶς καὶ ἀμφότερα, καὶ πάντως ἀπὸ τοῦ μεταγενεστέρου ἤτοι τοῦ λζ΄. κεφ. τὸ προγενέστερον κεφ. ἤτοι τὸ ια΄. ἑρμηνευθήσεται. αἱ νεαραὶ δὲ τοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ, ἃς καὶ ἀνάγνωθι μετ᾽ ἐπιμελείας καὶ τὸν κληρωθέντα, καὶ τὸν μονάσαντα, καὶ τὸν ἐπίσκοπον γεγονότα δοῦλον ἀποκαθιστῶσι πρὸς τὴν προτέραν δουλικὴν τύχην ἂν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δεσπότου τοιούτου τινὸς ὁ δοῦλος ἀξιωθῇ. πλὴν εὑρίσκων τὴν ι΄. νεαρὰν τοῦ αὐτοῦ βασιλέως κυρίου Λέοντος τοῦ σοφοῦ λέγουσαν ὅτι τὸ παλαιὸν μέχρι τριῶν χρόνων ἠδύνατο ὁ δεσπότης τὸν μονάσαντα φυγάδα δοῦλον αὐτοῦ ἀνακαλεῖσθαι, τούτου δὲ τοῦ χρόνου παρελθόντος ἀπεκλείετο, καὶ διοριζομένην τὴν γνώμην τοιαύτην· μονάσαντα οἰκέτην κατὰ πάντα καθ᾽ ὃν ἂν εὑρίσκηται καιρὸν ὑπὸ τὸν πρότερον δεσπότην τίθεσθαι, καὶ διὰ τὸ εἶναι τὸν δοῦλον ἀφανῆ μὴ βλάπτεσθαι τὸν δεσπότην ἐκ τῆς παραδρομῆς τῆς τριετίας. ἐσπούδασα εὑρεῖν τὸν περὶ τῆς τριετίας διδάσκοντα νόμον, καὶ οὐχ εὗρον αὐτὸν ἄνευ μόνου τοῦ κατατεθέντος ἄνωθεν, καὶ λέγοντος ἐντὸς ἐνιαυτοῦ δύνασθαι τὸν δεσπότην ἀναζητεῖν τὸν κληρωθέντα δοῦλον δίχα γνώμης αὐτοῦ. διὸ καὶ ἀναγκάζομαι ἀκολουθεῖν τοῖς παρὰ τοῦ σοφοῦ νομοθετηθεῖσι. νομίζω δὲ ὅτι καὶ τὰ τῆς τοιαύτης νεαρᾶς εἴπερ θελή-

περὶ τῶν ἐναπογράφων ἄλλως εἶχε πρὸ τοῦ συντεθῆναι τὸ πλάτος τῶν νεαρῶν, καὶ ἄλλως ἐγράφη εἰς τὸ πλάτος, καὶ μετετέθη εἰς τὰ βασιλικά, πρότερον μὲν γὰρ καπιτιῶνος τι ἐμέμνητο ἤτοι κεφαλιτιῶνος, ὅτι καὶ καπίτοις ἡ κεφαλὴ κατὰ λατίνοις λέγεται, καὶ δι᾽ ὑποκαταστάτων λειτουργεῖν τοὺς ἐναπογράφους διωρίζετο. εἰς δὲ τὸ πλάτος καὶ εἰς τὰ βασιλικὰ τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν ἤτοι τῆς κεφαλιτιῶνος οὐ ἐτέθη. διὸ καὶ ὀφείλεις προσέχειν χάριν μὲν τῆς κεφαλιτιῶνος ἤτοι τοῦ κανονικοῦ τῷ ἄνωθεν καταστρωθέντι νόμῳ καὶ κειμένῳ ἐν βιβλίῳ γ΄. τίτ. γ΄. κεφ. ϛ΄. χάριν δὲ τῶν ἐναπογράφων τῷ νζ. κανόνι τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου, καὶ τῇ ρκγ΄. ἰουστινιανείῳ νεαρᾷ, ἤγουν τῷ λη΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, τῷ καὶ ἄνωθεν καταστρωθέντι. χάριν δὲ τοῦ κανονικοῦ, καὶ τῶν ὑπὲρ χειροτονίας διδομένων συνηθειῶν, ἐνεργεῖ μέχρι τοῦ νῦν χρυσόβουλλον τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Ἰσαακίου τοῦ Κομνηνοῦ ἔτους ἔχον ἐν μέρει, τυποῖ δὲ ἡ βασιλεία μου, καὶ ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τῶν ἱερέων, καὶ ἐπὶ τῷ κανονικῷ τὸν παλαιὸν ἐνεργεῖν τύπον, καὶ μηδὲν ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ λαμβάνειν πλέον τὸν χειροτονοῦντα τοῦτον ἐπίσκοπον, ἀλλ᾽ ἢ μόνα τὰ ζ, χρυσᾶ νομίσματα τῆς προτιμωμένης χαραγῆς τῆς βασιλείας μου, ἤγουν ἓν μὲν ὅτε ποιεῖ αὐτὸν λιτὸν παπᾶν ἤτοι ἀναγνώστην, τρία δὲ ὅτε χειροτονεῖ αὐτὸν διάκονον, καὶ ἕτερα τρία ὅτε πληροῖ αὐτὸν ἱερέα, ἤτοι πρεσβύτερον. ὡσαύτως καὶ ὑπὲρ τοῦ κανονικοῦ ἀπὸ τοῦ ἔχοντος χωρίου λ΄. καπνοὺς, νόμισμα ἓν χρυσοῦ ὅμοιον, ἀργυρᾶ δύο, κριὸν ἕνα, καρπὸν μοδίοις ἕξ, οἴνου μέτρα ἕξ, ἀλεύρου μόδια ἕξ, καὶ ὀρνίθια λ΄. ἀπὸ δὲ τοῦ ἔχοντος κ΄. καπνοὺς τὸ δίμοιρον τοῦ νομίσματος, καὶ ἀντὶ τῶν δύο ἀργυρῶν ἀργυροῦν α΄. μέσαρνον ἕν, καρπὸν μόδια δ΄. οἴνου μέτρα δ΄. ἀλεύρου μόδια δ΄. καὶ ὀρνίθια κ΄. ἀπὸ δὲ τοῦ ἔχοντος ι΄. καπνοὺς χωρίου, ἀργυρᾶ ι΄. ἄρνα ἕν, καρπὸν μόδια β΄. οἴνου μέτρα β΄. ἀλεύρου μόδια β΄. καὶ ὀρνίθια ι΄. καθὼς καὶ ἐν τοῖς σιγιλλίοις τῶν παλαιῶν πραιτόρων ἀναγράφονται. καὶ ἡ σύμφωνος κατάθεσις τῶν ὅλων θεματικῶν παρίστησι τῇ βασιλείᾳ μου. σὺν τῷ τοιούτῳ δὲ χρυσοβούλλῳ τυπικῷ γέγονε καὶ σημείωμα συνοδικὸν κατὰ τὴν ιε΄. τοῦ νοεμβρίου μηνὸς τῆς ι΄. ἰνδικτιῶνος παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυροῦ Νικολάου παρακελευόμενον κατὰ τὸ τοιοῦτον χρυσόβουλλον δίδοσθαι τὰ κανονικά, καὶ τὰ ὑπὲρ χειροτονίας. Σημείωσαι. ἀναγκαῖον δὲ τὰ ζητούμενα κανονικὰ παρὰ τῶν ἀρχιερέων, καὶ μὴ διδόμενα ἴσως, οἱ πλείους γὰρ τῶν λαικῶν οὐ διδόασι καλοθελῶς πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς αὐτῶν τὰ κανονικὰ λέγοντες τὸ εὐαγγελικὸν ῥῆμα δωρεὰν ἐλάβετε δωρεὰν δότε ὅπερ ἐστὶν ἀμέτοχον, οὐδὲ γάρ ἐστι μισθὸς τὸ χάριν ἀπὸ προσφορῆς διδόμενον τῷ ἀρχιερεῖ.

κεφάλαιον λε΄.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως εἶναι τοὺς κληρικοὺς τῶν πτωχείων, καὶ μοναστηρίων, καὶ μαρτυρίων, συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν η΄.

κεφάλαιον λϛ΄.

Περὶ δούλων κληρουμένων, ἀποστόλων κανὼν πβ΄.

κείμενον.

Ἡ λϛ΄. διάταξις τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος φησὶν ὅτι δοῦλος οὔτε κατὰ γνώμην τοῦ δεσπότου κληροῦται, εἰ μὴ πρότερον ἐλευθερωθῇ. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν φησὶν ὅτι ἐὰν γινώσκοντος, καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ δεσπότου κληρωθῇ, ἐλευθεροῦται, καὶ εὐγενὴς γίνεται. εἰ δὲ ἠγνόησε

ὑποπλεύσας. σήμερον δὲ καὶ μετὰ καταδίκην δύναται ὁ ἀνὴρ ἀναλαβεῖν ἐκ τοῦ μοναστηρίου τὴν μοιχευθεῖσαν αὐτοῦ γυναῖκα, κατὰ τὴν παρατήρησιν τῆς περὶ ῥεπουδίου ρλδ΄. νεαρᾶς.

σχόλιον.

Ὁ θ΄. τίτ. τοῦ θ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη ἐν βιβλίῳ ξ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. λζ΄. κεφ. μβ΄. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. παρελείφθη. ἡ ρλδ΄. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ κη΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. ζ΄. κεφ. α΄. θ΄. ια΄. τίτ. ζ΄. ἐν μέρει οὕτως ἔχοντι, τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκα ταῖς προσηκούσαις ὑποβληθεῖσαν ποιναῖς ἐν μοναστηρίῳ ἐμβάλλεσθαι, καὶ εἰ μὲν ἐντὸς διετίας ὁ ἀνὴρ αὐτὴν ἀναλαβεῖν βουληθείη, ἐξουσίαν αὐτῷ δίδομεν τοῦτο ποιεῖν, καὶ συνοικεῖν αὐτῇ μηδένα κίνδυνον ἐντεῦθεν εὐλαβουμένῳ, μήτε διὰ τὸν ἐν μέσῳ γινόμενον χρόνον καταβλαπτομένου τοῦ γάμου, καὶ ταῦτα μὲν φησὶν ὁ πολιτικὸς νόμος. καὶ ἔχε τὰ τῆς νεαρᾶς ταύτης ἐπὶ τῶν λαικῶν, ὁ γὰρ ἐκκλησιαστικὸς νόμος ἤτοι ὁ η΄. κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ συνόδου οὔτε τὸν ἄνδρα τῆς μοιχευθείσης γυναικὸς εἰς ὑπηρεσίαν ἱερατικὴν παραχωρεῖ ἔρχεσθαι, οὔτε τὸν ἱερέα τὸν σύζυγον τῆς μετὰ τὴν χειροτονίαν μοιχευθείσης παραχωρεῖ καὶ αὖθις εἶναι ἱερέα, ἀλλὰ ἀναγκάζει τοῦτον ἀπολῦσαι τὴν μοιχευθεῖσαν γυναῖκα αὐτοῦ, εἰ θέλει τέως ἱερατεύειν.

κεφάλαιον λγ΄.

Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι κληρικὸν ἀπολελυμένως, ἀλλὰ πάντως εἰς ἐκκλησίας, ἢ μοναστήρια, συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν κς΄.

κεφάλαιον λδ΄.

Περὶ περιοδευτῶν, καὶ τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἐκκλησιῶν, συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ΄.

κείμενον.

Ἡ ια΄ διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου, λέγει ἐκ τῶν χωρίων, καὶ ἐκ τῶν κωμῶν, καὶ οὐκ ἔξωθεν εἰς τὰς ἐκκλησίας αὐτῶν χειροτονεῖσθαι, ὥστε συντελεῖν ἰδίαν καπιτιῶνα καὶ τὸ δημόσιον. ἡ δὲ ις΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ ἡ β΄. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶ τοὺς ἐναπογράφους καὶ ἀκόντων τῶν δεσποτῶν ἐν ταῖς κατ᾽ αὐτοὺς κτήσεσι χειροτονεῖσθαι, ἐφ᾽ ᾧ διὰ τῶν δεσποτῶν τὴν καπιτιῶνα συντελεῖν, καὶ διὰ ὑποκαταστάτων λειτουργεῖν.

σχόλιον.

Ἡ ια΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθη εἰς βιβ. γ΄. τῶν βασιλικῶν, τίτ. γ΄. κεφ. ϛ΄. οὕτως ἔχον· ἐξ αὐτῆς τῆς κώμης ἐν ᾗ ἐστιν ἡ ἐκκλησία κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῶν τόπων κληρικοὶ κρίσει τοῦ ἐπισκόπου χειροτονείσθωσαν, καὶ τὴν οἰκείαν ἐπιγινωσκέτωσαν κεφαλιτίωνα. ἡ ις΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστι νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρκγ΄. καὶ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν γ΄. τίτ. α΄. κεφ. λη΄. οὕτως ἔχον, τοὺς ἐναπογράφους ἐν αὐταῖς μόνον ταῖς κτήσεσιν ἐν αἷς εἰσὶν ἐναπόγραφοι κληρικοὺς καὶ παρὰ γνώμην τῶν δεσποτῶν γίνεσθαι συγχωροῦμεν ἐφ᾽ ᾧ μέντοι ὥστε κληρικοὺς αὐτοὺς γενομένους τὴν ἐπικειμένην αὐτοῖς γεωργίαν πληροῦν. πλὴν γίνωσκε ὅτι αὕτη ἡ νεαρὰ ἡ

περὶ

ἐπ' αὐτοῖς διατίθεσθαι. εἰ δὲ καὶ ὑπὸ τὴν τῶν γονέων εἰσὶν ἐξουσίαν, οὕτω μέντοι γε ὥστε τοὺς τούτων παῖδας, ἢ τούτων μὴ ὑπόντων τοὺς γονεῖς αὐτῶν τὸ τέμιμον μέρος κομίζεσθαι. ἡ ς'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος. ἐπειδὴ ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ'. κεφ. ε'. πλὴν τὸ περὶ τῶν ἐξορκιστῶν παρελείφθη ἐν τῇ ἀνακαθ[illegible]. ἔχει γὰρ οὕτω τὸ κεφ. πᾶς κληρικὸς ἄχρι καὶ τῶν ὀστιαρίων, προσωπικῶν ἐξκουσατεύεσθαι λειτουργιῶν. καὶ ταῦτα μὲν οὕτω. σὺ δὲ γίνωσκε ὅτι ἄλλοις σήμερον ἐπιγινώσκει ἡ ἐκκλησία ὀστιαρίους καὶ πυλωρούς, διὸ οὐκ ὀφείλομεν προσέχειν τοῖς περὶ τούτων γεγραμμένοις ἀλλὰ τῇ κρατούσῃ συνηθείᾳ. κληρικοὶ δὲ ἐκεῖνοι καλοῦνται καὶ σήμερον οὓς τὸ μβ'. κεφ. τοῦ α'. τίτ. τοῦ γ'. βιβλίου ἀπηριθμήσατο, ὅπερ καὶ κατεστρώθη ἐν μέρει ἄνωθεν. Σημείωσαι. ὁ μὲν συνθέμενος τὸ νομοκάνονον πατριάρχου μέλλων διδάξαι τίνες εἰσὶ κληρικοὶ παρέπεμψεν αὐτὸ εἰς τὸν κδ'. κανόνα τῆς ἐν Λαοδικείᾳ συνόδου συναριθμοῦντα τοῖς κληρικοῖς καὶ τοὺς μοναχούς, ἐγὼ δὲ οὐκ ἀφίσταμαι ὧν ἔγραψα εἰς τὸν ιδ'. κανόνα τῆς ζ'. συνόδου καὶ ἀνὰ ταῦτα. προστίθημι δὲ τοῖς γραφεῖσι καὶ ταῦτα, ὅτι εἰ δοθῇ ἀπὸ μόνης τῆς ἀποκάρσεως ἀναγνώστας εἶναι τοὺς μοναχοὺς ἀδιακρίτως τὰ τῶν ἀναγνωστῶν ἐνεργήσουσι πάντες μοναχοὶ ἀποκεκαρμένοι κἂν παρὰ μοναχῶν ἱερέων ἀπεκάρησαν μήτε ἡγουμένων ὄντων, μήτε ἀπὸ ἐπισκόπου λαβόντων τὸ ἐνδόσιμον, ὅπερ ἄτοπον καὶ γυναιξὶ δὲ μοναχαῖς τοῦτο τὸ δίκαιον ἐπιφιλοτιμηθήσεται διὰ τὴν ἀπόκαρσιν ὅπερ ἐστὶν ἐπὶ πλέον ἀτοπώτατον. μὴ γοῦν προσέχῃς τῇ κακῇ συνηθείᾳ, ζήτει δὲ τὴν διάλυσιν. Σημείωσαι. ἀπὸ τοῦ παρόντος νόμου καὶ μόνου ἀναφαίνεσθαι τὸ μὴ ἀπολύεσθαι ἐκ τῆς ὑπεξουσιότητος διὰ τὸ κληρωθῆναι. τὸ δὲ ἔχειν ὑπεξούσιον κληρικὸν τὰ ἀφ' οἱουδήποτε τρόπου ἐπικτηθέντα αὐτῷ πράγματα κατὰ δεσποτείαν καὶ χρῆσιν καθ' ὁμοιότητα τῶν στρατιωτικῶν πεκουλίων μὴ ἐκλάβου, καὶ εἰς τὰ ἀπὸ ληγάτων ἢ κληρονομιῶν ἢ δωρεῶν περιελθόντα αὐτοῖς τὰ καὶ λεγόμενα πεκούλια [illegible] ἀλλὰ εἰς μόνα τὰ προφάσει τοῦ κλήρου ἐπικτηθέντα αὐτοῖς. οὕτω γὰρ ἐκληπτέον τὸ ἀφ' οἱουδήποτε τρόπου, ὅτι οὐδὲ ἀνετράπησαν ὑπὸ παρόντος νόμου, οἱ περὶ τῶν πεκουλίων νόμοι. ζήτει δὲ καὶ τὸν λβ'. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου ἕτερόν τι διδάσκοντα παρὰ τὸν παρόντα νόμον χάριν τῶν προφάσει τοῦ κλήρου περιελθόντων πραγμάτων εἰς τοὺς κληρικοὺς καὶ χάριν τῶν ἐνδιαθήκοις καταλιμπάνεσθαι ὀφειλόντων ὑπὸ τούτων πραγμάτων νομίζω γὰρ ὡς προτιμηθήσονται τὰ τοῦ κανόνος κἂν ἀπὸ συνηθείας τοῦτο οὐ γίνεται. καὶ ταῦτα μὲν χάριν τῶν πραγμάτων τῶν κληρικῶν, καὶ τῆς ὑπεξουσιότητος αὐτῶν τὰ δὲ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ μόνον ἀρχοντίκια ἀπολύουσι τῆς ὑπεξουσιότητος τοὺς κληρικούς, καὶ ἀνάγνωθι τὰ περὶ τούτου παρ' ἡμῶν γραφέντα εἰς τὸ λς'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. Τὸ δὲ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς ἀπέναθεν ἀπαλλάττει τοὺς χειροτονουμένους ἐκ τῆς ὑπεξουσιότητος καθὼς καὶ τὰ περὶ τούτου ἐν τῷ αὐτῷ κεφ. πλατύτερον παρεδηλώσαμεν.

κεφάλαιον λβ'.

Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι οὗ τινος ἡ γυνὴ ἐμοιχεύθη, καὶ ἐὰν γυνὴ κληρικοῦ μοιχευθῇ, συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν η'. καὶ ὁ πολιτικὸς νόμος τοὺς τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν μοιχευομένας μὴ ἀπολύοντας τιμωρεῖται.

κείμενον.

Ἡ δὲ β'. διάτ. τοῦ θ'. τίτ. τοῦ θ'. βιβλίου τοῦ κώδικος λέγει, ὅτι προαγωγός ἐστιν ὁ τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν μοιχευθεῖσαν μὴ ἀπολύσας, οὐ μὴν ὁ ψιλῶς

ξ΄. πρεσβυτέρους, διακόνους ρ΄. καὶ κ΄. διακονίσσας, ὑποδιακόνους ϟ΄. ἀναγνώστας ρι΄. ψάλτας κε΄. θυρωροὺς ρ΄. ἢ ϟ΄ ι΄. τοῦ αὐτοῦ τίτ. διάτ. βούλεται ἐν ταῖς ἄλλαις ἐκκλησίαις φυλάττεσθαι τὸ ἐξ ἀρχῆς ὁρισθὲν στατοῦτον. ἀπὸ τύπου δεσπότου Ἡρακλείου ὡρίσθησαν ἐν τῇ αὐτῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, πρεσβύτεροι π΄. διάκονοι σν΄. διακόνισσαι μ΄. ὑποδιάκονοι ο΄. ἀναγνῶσται ρξ΄. ψάλται κε΄. θυρωροὶ οε΄.

σχόλιον.

Ἡ ζ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ϛ΄. τοῦτο δὲ τὸ κεφ. αὐτῆς οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, τοῦ αὐτοῦ δὲ τίτ. ἡ θ΄. διάτ. ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιάνειος γ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ΄. τίτ. β΄. κεφ. α΄. θέματι προτελευταίῳ οὕτως ἔχοντι, ὥστε θεσπίζομεν μὴ περαιτέρω μὲν ξ΄. πρεσβυτέρων κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν εἶναι, διακόνους δὲ ἄρρενας ρ΄. καὶ μ΄. θηλείας, καὶ ὑποδιακόνους ϟ΄. ἀναγνώστας δὲ ρι΄. καὶ ψάλτας κε΄. ὡς εἶναι τὸν ἅπαντα ἀριθμὸν τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἐν υκε΄. προστόποις καὶ ρ΄. πρὸς τούτοις τῶν καλουμένων πυλωρῶν καὶ ἡ ι΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ις΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ΄. κεφ. α΄. ὃ καὶ ἀνάγνωθι εἰ θέλεις, οὐ κατεστρώθη γὰρ ἐνταῦθα διὰ τὸ παντελῶς ἀχρηστῆσαι. οὐ μόνα δὲ τὰ τοῦ τοιούτου νόμου ἠχρηστήθησαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς Ἡρακλείου νεαρᾶς τῆς μνημονευομένης ἐν τῷ παρόντι συντάγματι καὶ ἐδέξατο ἀπὸ συνηθείας ἀριθμὸν κληρικῶν ἡ ἐκκλησία ἕτερον διὰ τὴν τῶν πραγμάτων ἀνωμαλίαν. οὐδενὶ γὰρ ἠγνόηται ὡς εἰ μὴ τὸ ἔλεος τοῦ κρατίστου καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, καὶ τοῦ ἁγίου βασιλέως ἡμῶν καὶ πατρὸς αὐτοῦ προέφθασεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ὡς καὶ πανταχοῦ εἰς ὀλίγον παντάπασιν ἵνα περιέστη ὁ τῶν κληρικῶν ἀριθμὸς διὰ τὴν τῶν πραγμάτων στενοχωρείαν. διὸ καὶ αὐτῶν μὲν ὑπερεύχεσθαι χρέων, ταῖς δὲ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν παλαιοτέραις νομοθεσίαις μὴ προσέχειν, ἀρκετὸν γὰρ εἰ τῇ μακρᾷ συνηθείᾳ ἑπόμεθα, καὶ κατὰ ταύτην ποιοῦμεν.

κεφάλαιον λα΄.

Τίνες εἰσὶ κληρικοὶ ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως, συνόδου Λαοδικείας κανὼν κδ΄.

κείμενον.

Ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν κληρικοὺς λέγει πρεσβυτέρους, διακόνους, ὑποδιακόνους, ἀναγνώστας, ψάλτας, ἡ μέντοι ϛ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, καὶ ἐξορκιστῶν καὶ πυλωρῶν μέμνηται.

σχόλιον.

Ἡ β΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ΄. τίτ. α΄. κεφ. μβ΄. τοιοῦτον μὲν οὖν οὐ ῥητῶς φησὶ, τὸ λα΄. κεφ. μὴ περιέχοντι, διαλαμβάνοντι δὲ ταῦτα ῥητῶς. τοὺς δὲ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους καὶ ὑποδιακόνους, καὶ ἀναγνώστας καὶ ψάλτας, οὓς πάντας κληρικοὺς καλοῦμεν τὰ πράγματα ἀφ' οὑδήποτε τρόπου εἰς τὴν αὐτῶν δεσποτείαν περιελθόντας ὑπὸ τὴν ἰδίαν ἔχειν ἐξουσίαν προστάττομεν κατ' ὁμοιότητα τῶν στρατιωτικῶν πεκουλίων ὥστε δύνασθαι αὐτοὺς καὶ δωρεῖσθαι κατὰ νόμους καὶ

λέως κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. γίνεσθαι καὶ τοῦτο ἔχον κατὰ ῥῆμα, πολλοὶ προσαγγείλαντες ὤφειλαν τοῦ δημοσίου τινὰ ἢ αἰτούμενοι κατὰ φιλοτιμίαν λαβεῖν, ἢ ἀνταλλάξαι, ἢ πωλῆσαι ἀξίωμα οἱονδήποτε ἢ ὀφφίκιον, μεταβιβάζουσι ταῦτα εἰς παῖδας μικρούς. ἵνα οὖν μὴ τοῦτο γίνωνται μηδὲ δοκῶσι φενακίζειν ἢ ἀπατᾶν οἱ τοιοῦτοι, διορίζεται ἡ βασιλεία μου ἵνα ὅστις λάβῃ ἀξίωμα ἢ ὀφφίκιον εἴτε διὰ προσαγγελίαν, εἴτε δι' εὔνοιαν τινὰ, εἴτε κατὰ ἐναλλαγὴν, εἴτε κατὰ δωρεὰν καὶ φιλοτιμίαν τῆς βασιλείας μου, ἢ ψυχικὸν αὐτῆς μὴ δέχεσθαι πρόσωπον τὸ τιμώμενον ἔλαττον τῶν κ΄. χρόνων. ἀλλὰ πάντες οἱ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας ἢ ἀξίωμα ἢ ὀφφίκιον λαμβάνοντες, ἔστωσαν μείζους τῶν κ΄. χρόνων. ὅτε δὲ ἡ βασίλεια μου, οὐ διὰ τοιαύτην αἰτίαν, ἀλλὰ ἀμέσως τιμήσῃ τινὰ ἢ δωρήσεται ὀφφίκιον τινὶ, κἂν ἐλάττων ᾖ τῶν κ΄. χρόνων ὁ τιμώμενος, καταστρωννύσθω οὕτως ἀναμφιβόλως. καταστρωθήτω οὖν τὸ παρὸν πιττάκιον ἐν τοῖς τῶν ὑφ' ἡμᾶς σεκρέτων χαρτίοις, εἰς δήλωσιν τῆς προστάξεως καὶ οἰκονομίας τῆς βασιλείας μου, ὡς ἂν οὕτως ἐνεργῆται ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐπὶ τὰ ἔμπροσθεν. ὀφείλει δὲ προσκεῖσθαι εἰς τὸ πιττάκιον τοῦ ἀμέσως τιμωμένου, τὸ καταστρωθῆναι, μὴ κωλυόμενον ἀπὸ τῆς γεγονυίας προστάξεως παρὰ τῆς βασιλείας μου περὶ τῶν τιμωμένων ἐλαττόνων τῶν κ΄. ἐτῶν. καὶ ἔστω γνώρισμα τοῦτο τῶν ἀμέσως ὡς εἴρηται τιμωμένων ὡς ἐν ἐκδόσει τούτου γινομένης τῆς βασιλείας μου τῷ μηνὶ ἰανουαρίῳ ἡμέρᾳ ιε΄. διὰ τοῦ βασιλέως. τὰ μὲν ἄλλα τῶν καταστρωθέντων ἐνταῦθα νόμων χάριν τῶν ἐπισκόπων τῶν ἱερέων τῶν διακόνων καὶ τῶν ὑποδιακόνων περὶ τῶν χρόνων τῆς ἡλικίας αὐτῶν, κρατοῦσι καὶ ἐνεργοῦσιν. ἔτι καὶ τοῖς κανόσι ταῦτα ἔδοξαν. τὸ δὲ περὶ τῆς ἡλικίας τοῦ χρόνου τῶν ἀναγνωστῶν ὅπως οὐκ ἐνεργεῖ, ἀγνοῶ, τοῦ γὰρ νόμου λέγοντος ιη΄. χρόνων ὀφείλειν εἶναι τὸν ἀναγνώστην, σήμερον σφραγίζονται ἀναγνῶσται κληρικοὶ ἑξαετεῖς, ἔστι δ' ὅτε καὶ τετραετεῖς. ἀνάγνωθι οὖν τὸν ιδ΄. καὶ ιε΄. κανόνα τῆς ϛ΄. συνόδου καθαιρέσει καθυποβάλλοντα τοὺς χειροτονοῦντας διακόνους καὶ ὑποδιακόνους πρὸ συμπληρώσεως τοῦ κε΄. χρόνου αὐτῶν, ὡσαύτως καὶ τοὺς ἱερεῖς πρὸ τοῦ λ΄. χρόνου. οἱ δὲ λέγοντες μὴ βλάπτεσθαι τοὺς σφραγιζομένους ἀναγνώστας πρὸ συμπληρώσεως τοῦ ιη΄. χρόνου τῆς ἡλικίας αὐτῶν διὰ τὸ μὴ μεμνῆσθαι καὶ τούτων τοὺς κανόνας κακῶς λέγουσιν. ἔνθα μὲν γὰρ οὐδέν τι οἱ κανόνες διορίζονται, ὀφείλομεν τοῖς νόμοις ἀκολουθεῖν, ἢ ἐκ τῶν ὁμοίων τέμνειν τὰ ὅμοια.

κεφάλαιον κθ΄.

Περὶ ποιήσεως χωρεπισκόπων, καὶ πότε, καὶ πῶς προσφέρουσιν ἢ μεταδιδόασι, καὶ τίνας χειροτονοῦσιν ἢ οὔ, σύνοδος Ἀγκύρας κανὼν ιγ΄. σύνοδος Νεοκαισαρείας κανὼν ιγ΄. σύνοδος Ἀντιοχείας κανὼν ι΄. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς χωρεπισκόπους ἐπιστολῆς.

κεφάλαιον λ΄.

Περὶ τοῦ ζ΄. καὶ μόνους εἶναι διακόνους, κἂν ἡ πόλις μεγάλη ᾖ. σύνοδος Νεοκαισαρείας κανὼν ιδ΄. σύνοδος ϛ΄. κανὼν ιβ΄.

κείμενον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν φησὶν ὅτι τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν ἑκάστῃ ἐκκλησίᾳ λειτουργούντων ἡ ποσότης προσόδων καὶ κρατήσασα συνήθεια. ἡ δὲ θ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. προστάττει ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως εἶναι:

θαγλύνης κανὼν ις΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ια΄. ιε΄. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ια΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ιε΄.

κείμενον.

Ἡ θ΄. διάταξις τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. β. τοῦ κώδικος οὐ συγχωρεῖ γίνεσθαι διακόνισσαν τὴν μὴ ὑπερβάλλουσαν τὸν ξ΄. ἐνιαυτόν. ἡ δὲ α΄. διάταξις τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ν΄. ἐτῶν αὐτὴν εἶναι θέλει, ὡς εἴγε διά τινα αἰτίαν ἀναγκαίαν ἐλάττων οὖσα ταύτης τῆς ἡλικίας ἐχειροτονήθη, βούλεται μοναστηρίῳ ἐμβληθῆναι, ἐν ᾧ ἀνδρῶν ἐπιμιξία οὐκ ἔστιν, οὔτε αὐτεξούσιος δίαιτα. ἡ μέντοι β΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ τίτ. οὐ θέλει διακόνισσαν ἐκκλησίας γίνεσθαι τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν ἥττονα. ἡ αὐτὴ δὲ διάταξις φησὶ τὸν χειροτονούμενον πρεσβύτερον μὴ ὀφείλειν εἶναι ἥττονα τῶν λ΄. ἐτῶν, καὶ κε΄. τὸν διάκονον, τὸν δὲ ἀναγνώστην κ΄. καὶ τὸν ἐπίσκοπον λε΄. ἡ δὲ ιζ΄. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. θέλει αὐτὸν ὑπερβεβηκέναι τὰ λ΄. ἔτη.

σχόλιον.

Ἡ θ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβ. τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ α΄. διάταξις τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ϛ΄. οὖσα νεαρὰ ἰουστινιάνειος, ὡς δείληπται. Ἡ β΄. διάταξις τοῦ α΄. τίτλου τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. κεῖται δὲ ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ΄. τίτ. α΄. κεφ. κθ΄. ἔχουσα οὕτως, διακόνισσαι δὲ ἐν ἁγίᾳ ἐκκλησίᾳ μὴ χειροτονεῖσθαι, ἥτις ἐλάττων ἐστὶν ἐνιαυτῶν μ΄. ἢ εἰς δεύτερον ἦλθε γάμον. ὡσαύτως φησὶ τοῦ αὐτοῦ τίτ. κεφ. κη΄. μέρος ὂν τῆς αὐτῆς νεαρᾶς ταῦτα, πρεσβύτερον δὲ ἐλάττονα τῶν λ΄. ἐνιαυτῶν γίνεσθαι, οὐκ ἐπιτρέπομεν, ἀλλ' οὐδὲ διάκονον ἢ ὑποδιάκονον ἥττονα τῶν κε΄. ἐνιαυτῶν. οὔτε ἀναγνώστην ἐλάττονα τῶν ιη΄. ἐνιαυτῶν. πλὴν γίνωσκε ὅτι ἡ μὲν νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰς πλάτος ἐνεργουμένη, λέγει γίνεσθαι ἀναγνώστην τὸν ὄντα χρόνων η΄. καὶ ἐπίσκοπον τὸν ὄντα χρόνων λε΄. καθὼς τοῦτο φησὶ καὶ τὸ παρὸν βιβλίον. ἐν δὲ τῇ ἀνακαθάρσει ὁ μὲν χρόνος τοῦ ἐπισκόπου, παρεῖ εἴρηται τελείως, ὁ δὲ χρόνος τοῦ ἀναγνώστου ἐπλεόνασεν ἀντὶ γὰρ η΄. χρόνων, ιη΄. χρόνων εἶναι φησὶ τὸν ἀναγνώστην. ὀφείλεις οὖν προσέχειν πλέον τοῖς γεγραμμένοις ἐν τοῖς βασιλικοῖς παρὰ τοῖς ἀνακειμένοις ἐν τοῖς βιβλίοις τοῖς ἐγγύουσι πρὸ τῆς ἀνακαθάρσεως καὶ φυλάττειν. ἡ ιζ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρλζ΄. ἥτις ἐτέθη ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ΄. τίτ. α΄. κεφ. η΄. ὅπερ κεφάλαιον κατεστράφη ἐν τῷ κγ΄. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. ἔχον κατὰ τὰς ἀρχὰς οὕτως, θεσπίζομεν ὁσάκις χρεία γένηται χειροτονηθῆναι ἐπίσκοπον, ταῦτα ῥητῶς ἐν μέρει. ἀλλ' εἰδότες αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς καὶ καθολικῆς πίστεως, καὶ σεμνοῦ βίου καὶ ὑπὲρ τὸ λ΄. ἔτος εἶναι τούτοις ἐπιλέξαντο. ἀναιρεῖ γοῦν ἡ τοιαύτη νεαρὰ ὅσον εἰς τοὺς χρόνους τοῦ ἐπισκόπου τὴν ρκγ΄. νεαράν.

ἕτερον σχόλιον.

Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τοῦ παρόντος κη΄. κεφ. καὶ τῶν ἐν αὐτῷ γραφέντων, ἔμαθες τοὺς χρόνους τῶν ὀφειλόντων χειροτονεῖσθαι ὅτι δὲ χάριν τῶν λαμβανόντων ὀφφίκια ἢ ἀξιώματα ἀπλῶν κατέστρωται εἰς τὸ δημοσιακὸν σύμφωνον πρόσταγμα τοῦ ἀοιδίμου βασι-

δόνος κανὼν ε΄. ιβ΄. κ΄. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν α΄. β΄. ιε΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν νδ΄. ϛ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν ιζ΄. ιη΄. καὶ κ΄.

κείμενον.

Ἡ θ΄. καὶ ι΄. διάταξις τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν λέγει πῶς εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως οἱ τῶν ἄλλων αὐτῆς ἐκκλησιῶν κληρικοὶ μετατίθενται.

σχόλιον.

Ἡ θ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος γ΄. καὶ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν γ΄. τίτ. β΄. κεφ. α΄. ἥτις μετὰ τὸ ἀπαριθμῆσαι τοὺς ὀφείλοντας εἶναι κληρικοὺς εἴς τε τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, καὶ εἰς θείους ἑτέρους ναοὺς, καὶ κωλῦσαι τὴν ἀπὸ ἑτέρας ἐκκλησίας εἰς ἑτέραν μετάβασιν τῶν κληρικῶν, φησὶ καὶ ταῦτα ῥητῶς, εἰ γὰρ ἐπὶ τῶν εὐαγῶν μοναστηρίων κωλυόμεθα ἀπὸ ἑτέρου μοναστηρίου πρὸς ἕτερον μεταβαίνειν, πολλῷ μᾶλλον οὐδὲ τοῖς εὐλαβεστάτοις κληρικοῖς τοῦτο ἐφήσομεν κέρδους τε καὶ ἐμπειρίας ἀπόδειξιν ἔχειν τὴν τοιαύτην ἐπιθυμίαν ἡγούμενοι. εἰ δὲ καὶ πότε τοιαύτην μετάστασιν ἢ σὴ μακαριότης ἢ ἡ κατὰ καιρὸν βασιλεία γενέσθαι συνίδῃ μὴ ἄλλως τοῦτο πραττέσθω, πρὶν ἂν εἰς τὸν εἰρημένον ἡμῖν ἀριθμὸν περιστῇ, ὥστε τὴν μετάστασιν εἰς τὴν τοῦ λείποντος τάξιν γίνεσθαι. ἀλλ᾽ οὐχ ὑπὲρ τὸν ἀριθμόν τινα παντελῶς ἐμβαίνοντα, τοῦτο γὰρ ἀπὸ οὐδεμιᾶς μηχανῆς, οὐδὲ ἔκ τινος τρόπου γίνεσθαι συγχωροῦμεν. ἡ δὲ ι΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, ἐστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ιϛ΄. καὶ ἐτέθη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν. τίτ. γ΄. κεφ. α΄. ὃ καὶ ἀνάγνωθι διδάσκον τὰ αὐτὰ σχεδὸν καὶ τὸ τοὺς λείποντας κληρικοὺς, ἀπὸ τῶν περιττῶν [illegible] γίνεσθαι. Σημείωσαι ὅτι ἀπὸ τῆς παρούσης νεαρᾶς ἐνεδόθη τῷ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχῃ καὶ μόνῳ ἑτέρας ἐνορίας καὶ δίχα γνώμης τοῦ ἐπισκόπου αὐτῶν. ἔχει δὲ τοῦτο προνόμιον καὶ ὁ Καρθαγένης ἐπίσκοπος καὶ ζητεῖ ἀπὸ ἑτέρων ἐκκλησιῶν δέχεσθαι κληρικοὺς, καὶ τῷ ἰδίῳ κλήρῳ ἐγκαταλέγειν, ἢ καὶ ἐπισκόπους ποιεῖν. τοῦτο δὲ ἐνεδόθη καὶ τῷ ἐπισκόπῳ Καρχηδόνος. ἀνάγνωθι καὶ τὸν ἐν Καρθαγένῃ συνόδου κανόνα νε΄. καὶ τῆς οἰκουμενικῆς ζ΄. συνόδου κανόνα ι΄. καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς γραφέντα, τότε δὲ λέγεσθαι δύνασθαι τὸν Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸν Καρχηδόνος ἀπὸ ἑτέρων ἐνοριῶν κληρικοὺς σφετερίζεσθαι παρὰ γνώμην τῶν χειροτονησάντων αὐτοὺς ὅτε ἐν ἐνδείᾳ εἰσὶ κληρικῶν. ὅπερ τέως εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλεως χώραν οὐκ ἔχει διὰ τὸ πλῆθος τοῦ κλήρου αὐτοῦ, καὶ τὸ πάντως ἐπὶ πᾶσιν ἀνενδεὲς καὶ ὅταν δὲ ἀνάγκη συνωθῇ τοῦτον ἀλλότριον λαβεῖν κληρικὸν ἄλλως οὐ δυνήσονται τοῦτο ποιῆσαι εἰ μὴ ἐλλιπὴς ἐστιν ἀριθμὸς τῶν κληρικῶν αὐτῶν. ὅπως δὲ σήμερον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν ἡ ἀθέτησις, ἀκινδύνως γίνεται, ἀγνοῶ.

κεφάλαιον κζ΄.

Περὶ ὑποκειμένου ἁμαρτήματι καὶ χειροτονηθέντος, συνόδου Νικαίας κανὼν θ΄. ι΄. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν θ΄. ι΄. Βασιλείου κανὼν κζ΄. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν δ΄. ε΄. η΄.

κεφάλαιον κη΄.

Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων ἀρρένων καὶ θηλειῶν συνόδου Καρ-

δὲ τῶν διδομένων δωρεῶν ζήτει τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. κεφ. λε΄. καὶ λς΄. οὕτως ἔχει, ἀλλ᾽ οὐδὲ κληρικὸν οἱουδήποτε βαθμοῦ διδόναι τι ἐκείνῳ ὑφ᾽ οὗ χειροτονεῖται ἢ ἄλλῳ οἱῳδήποτε προσώπῳ οὐ συγχωροῦμεν, μόνας δὲ παρέχειν αὐτὸν τὰς συνηθείας τοῖς τῷ χειροτονοῦντι ὑπηρετουμένοις, καὶ κατὰ ἔθος κομιζομένοις ἑνὸς ἐνιαυτοῦ διάεια μὴ ὑπερβαινούσας. ἐν δὲ τῇ ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ ᾗ κατατάττεται τὴν θείαν πληροῦν λειτουργίαν, καὶ μηδὲν παντελῶς τοῖς ἰδίοις συγκληρικοῖς διδόναι ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐμφανείας, μηδὲ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τῶν ἰδίων παραμυθιῶν, ἢ τῶν ἄλλων μερικῶν αὐτὸν ἀποστερεῖσθαι, ἀλλὰ μηδὲ ξενοδόχον ἢ πτωχοτρόφον, ἢ νοσοκόμον, ἢ ἄλλου εὐαγοῦς οἱουδήποτε οἴκου διοικητὴν, ἢ οἱονδήποτε ἐκκλησιαστικὸν φρόντισμα χειρίζοντα διδόναι τι ἐκείνῳ ὑφ᾽ οὗ προβάλλεται, ἢ ἄλλῳ οἱῳδήποτε προσώπῳ ὑπὲρ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ διοικήσεως, ὁ δὲ παρὰ ταῦτα ἅπερ διετυπώσαμεν ἢ διδοὺς ἢ λαμβάνων ἢ μεσίτης γενόμενος τῆς ἱερωσύνης ἤτοι τοῦ κλήρου ἢ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ οἱασδήποτε διοικήσεως, γυμνωθήσεται τῶν διδομένων, ἐκδικουμένων τῷ εὐαγεῖ τόπῳ οὗ τινος τὸ τοιοῦτον πρόσωπον τὴν χειροτονίαν ἢ φρόντισμα ἢ διοίκησιν ἔλαβεν. εἰ δὲ κοσμικὸς εἴη ὁ λαμβάνων, ἢ μεσίτης γινόμενος, τὸ δοθὲν διπλοῦν ἀπαιτηθήσεται, καὶ τῷ εὐαγεῖ τόπῳ ἐν ᾧ τὸ τοιοῦτον πρόσωπον τὴν διοίκησιν ἢ τὴν χειροτονίαν ἢ τὴν φροντίδα ἔλαβε παρεχέσθω. εἰ δέ τις κληρικὸς οἱουδήποτε βαθμοῦ, ἢ διοικητὴς οἱουδήποτε εὐαγοῦς οἴκου, ἢ περὶ τῆς χειροτονίας, ἢ τῆς ἐμπιστευθείσης αὐτῷ οἱασδήποτε διοικήσεως ἢ φροντίδος μετὰ ταῦτα βουληθῇ τι τῶν ἰδίων πραγμάτων προσαγαγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν ᾗ χειροτονεῖται, ἢ τῷ τόπῳ οὗτινος τὴν διοίκησιν, ἢ τὴν φροντίδα ἀναδέχεται, οὐ μόνον οὐ κωλύομεν τοῦτο γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον προτρεπόμεθα αὐτοὺς τὰ τοιαῦτα ὑπὲρ σωτηρίας τῆς ἰδίας ψυχῆς ποιεῖν. ἡμεῖς γὰρ ἐκεῖνα μόνα δίδοσθαι κωλύομεν ἅτινα ἰδικεῖς τισὶ προσώποις παρέχονται, οὐ μὴν ταῖς ἁγιωτάταις ἐκκλησίαις, καὶ τοῖς ἄλλοις εὐαγέσιν οἴκοις προσφερόμενα. ἀνάγνωθι καὶ τὸ τέλος τοῦ θ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου εἰς κεφ. ε΄. τοῦ παρόντος τίτ. διὰ τὸ ἐκεῖ καταστρωθῆναι τὸν παρόντα νόμον. σημείωσαι. Ἡ μὲν παροῦσα νεαρὰ καθαιρέσει καθυποβάλλει τοὺς κανονικοὺς χειροτονουμένους, ἢ ἕτερόν τι φρόντισμα ἐκκλησιαστικὸν ἐπὶ χρήμασι λαμβάνοντας, καὶ τοὺς μεσάσαντας ἐπὶ τούτοις λαϊκοὺς, τῇ εἰς τὸ διπλάσιον ἀπαιτήσει τοῦ δοθέντος αὐτοῖς ἐνοχοποιεῖ. ὁ δὲ β΄. κανὼν τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου ἀναθέματι καθυποβάλλει τοὺς τὰ τοιαῦτα μεσάζοντας λαϊκούς. Τὸ μέντοι τιμωρεῖσθαι τοὺς λαϊκοὺς ἐπὶ χρήμασιν ἀναδεχομένους διοικήσεις εὐαγῶν οἴκων ἀπὸ τῆς παρούσης νεαρᾶς ἀναφαίνεται. ποῖος οὖν ἐστιν ὁ ἀναδεχόμενος λαϊκὸς διοίκησιν εὐαγοῦς οἴκου, ἢ δουλείαν ἐκκλησιαστικὴν, ἢ κληρικὸς γινόμενος, ἢ ἐν κελλιωτικῇ μονῇ κατατατόμενος ἀδοτὶ, ἀγνοῶ. καὶ διὰ τοῦτο γονυπετῶ πρὸς θεὸν πάντας ἡμᾶς ἐκ τῆς τοιαύτης ῥυσθῆναι ἀπωλείας, ἐὰν γὰρ ἀνομίας παρατηρήσῃ κύριος, τίς ὑποστήσεται.

κεφάλαιον κε΄.

Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναχειροτονήσεις ἀποστόλων κανὼν ξη΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μη΄.

κεφάλαιον κς΄.

Περὶ τοῦ μὴ μετιέναι ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, συνόδου Νικαίας κανὼν ιε΄. ις΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κα΄. συνόδου Χαλκη-

γίνεσθαι δὲ καὶ τὰ γραφέντα παρ' ἡμῶν εἰς τὸν διαληφθέντα κανόνα. Σημείωσαι. ἐρωτήσει δὲ τις ὡς τῆς παρούσης Ἰουστινιανείου νεαρᾶς δεχθείσης εἰς τὰ βασιλικὰ τῆς διοριζομένης, μὴ ἄλλως χειροτονεῖσθαί τινα ἐπίσκοπον εἰ μὴ ἐπὶ τρισὶ προσώποις ψήφισμα γένοιτο παρά τε τῶν κληρικῶν καὶ τῶν πρώτων τῆς πόλεως, καὶ ἕκαστος αὐτῶν ἐπομόσηται κατὰ τῶν θείων εὐαγγελίων περὶ αὐτοῦ ὅσα τῇ νεαρᾷ περιέχονται, πῶς οὐδέν τι ἐκ τούτων σήμερον ἐνεργεῖ ἀπὸ τοῦ δ'. κανόνος τῆς ἐν Νικαίᾳ συνόδου, τοῦ ιθ'. τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ, καὶ τοῦ ιβ'. τῆς ἐν Λαοδικείᾳ διοριζομένων τὰς ψήφους τῶν ἀρχιερέων, καὶ τὰς χειροτονίας παρὰ ἐπισκόπων ἐπὶ τῷ κρίματι τούτων γίνεσθαι, ἠπράκτησε τὸ, προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων γίνεσθαι τὰς ψήφους τῶν ἐπισκόπων παρὰ τῶν κληρικῶν, καὶ τῶν πολιτῶν. διὰ γὰρ τοῦτο ὡς ἔοικεν οὐκ ἐνεργεῖ καὶ ὁ ἐν τῷ ζ'. βιβλίῳ κείμενος νόμος, καὶ διοριζόμενος δικάζειν τοὺς δικαστὰς προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων. Τὸ δὲ ἐπὶ τρισὶ προσώποις γίνεσθαι τὰς ψήφους παρὰ τῶν ἐπισκόπων τὴν σήμερον ὡς νομίζω ἀπὸ τῆς παρούσης νεαρᾶς ἠναγκασμένον ἐστί.

κεφάλαιον κδ'.

Περὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων ἢ λαμβανόντων ὀφφίκια, συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν β'. ἀποστόλων κανὼν κθ'. συνόδου ϛ'. κανὼν κβ'. κγ'. Ταρασίου ἀρχιεπισκόπου πρὸς Ἀδριανὸν πάπαν Ῥώμης ἐπιστολή. συνόδου Νικαίας τῆς β'. κανὼν δ'. ε'. ιθ'. Βασιλείου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐπισκόπους ἐπιστολῆς, Γενναδίου καὶ τῆς σὺν αὐτῷ συνόδου ἐκ τῆς ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς ὁσιωτάτους μητροπολίτας ἐπιστολῆς.

κείμενον.

Βιβλίον α'. τίτ. γ'. διάταξις λ'. μα'. καὶ τίτ. α'. τῶν νεαρῶν διάταξις α'. β'. ια'. ἐν αἷς εἴρηται καὶ περὶ τῶν διδομένων ἐμφανιστικῶν παρὰ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν, καὶ ὅτι ἐν Βυζαντίῳ μόνοι οἱ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας οὐ μὲν οἱ τῶν ἄλλων κληρικοὶ τοῖς αὐτῶν συγκληρικοῖς ταῦτα διδόασιν. οἱ δὲ παραχόντες οὐ διδόασιν πλέον ἑνὸς ἐνιαυτοῦ δίκαια. ὅτι δὲ φρόντισμα οἱονδήποτε ἢ διοίκησιν ἐκκλησιαστικὴν τις δύναται λαβεῖν ἐπιδόσει ἢ ἐπὶ τῶν πτωχείων γίνεσθαι, ἢ ξενῶνος, ἢ εὐαγοῦς οἴκου προστῆναι. πάντα δὲ τὰ ἐπὶ τούτῳ διδόμενα ἢ ὑπισχνούμενα, ἡ ἐκκλησία, ἢ ὁ εὐαγὴς οἶκος ἐκδικεῖ. ἐξουσίαν δὲ ἔχουσιν οἱ ἐπίσκοποι, καὶ πρὸ τῆς χειροτονίας, καὶ μετὰ ταῦτα ταῖς ἐκκλησίαις προσφέρειν.

σχόλιον.

Ἡ λ'. καὶ μα'. διάτ. τοῦ γ'. τίτ. τοῦ α'. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά, καὶ διὰ τοῦτο ἠπράκτησαν. αἱ μέντοι α'. β'. καὶ ια'. διάτ. τοῦ ε'. τίτ. τῶν νεαρῶν εἰσιν νεαραὶ Ἰουστινιάνειοι ϛ'. ρκγ'. καὶ νϛ'. καὶ τῆς μὲν ϛ'. τὸ παρὸν κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ὡσαύτως οὐδὲ ἡ νϛ'. νεαρὰ διδάσκουσα περὶ τῶν ἐν τῷ Βυζαντίῳ διδομένων ἐμφανιστικῶν παρὰ τῶν ἐν τούτῳ γινομένων κληρικῶν. Ἡ δὲ ρκγ'. νεαρὰ ἐτέθη. ὡς πολλάκις εἴρηται ἐν βιβλίῳ γ'. τῶν βασιλικῶν τίτ. α'. κεφ. θ'. καὶ ἐφεξῆς, ὅπερ θ'. κεφ. κατεστράφη ἔξωθεν τοῦ ε'. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. ὃ καὶ ἀνάγνωθι διδάσκον περὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων. Περὶ

κεφάλαιον κβ΄.

Περὶ τῶν διὰ προστασίας ἀρχόντων γινομένων ἐγκρατῶν ἐκκλησιῶν, ἀποστόλων κανὼν λ΄. συνόδου Νικαίας τῆς β΄. κανὼν γ΄. ἀνάγνωθι τὸ α΄. κεφάλαιον τοῦ η΄. τίτ. τοῦ παρόντος συντάγματος, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ παραγεγραμμένα.

κεφάλαιον κγ΄.

Περὶ τῶν διὰ γάμον ἢ παλλακισμὸν μὴ χειροτονουμένων ἐπισκόπων. ἀποστόλων κανὼν ιβ΄. ιη΄. ιθ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν γ΄. ιβ΄. Βασιλείου κανὼν ιβ΄.

κείμενον.

Τίτλος α΄. τῶν νεαρῶν, διάταξις α΄. β΄. ιζ΄. ἐν αἷς εἴρηται ὅτι ὁ χειροτονούμενος ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, ἢ ὑποδιάκονος ὀφείλει εἶναι παρθένος, ἢ ἐκ παρθενίας μονογαμήσας παρθένον.

σχόλιον.

Η α΄. β΄. καὶ ιζ΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐτέθησαν εἰς νεαρὰς ἰουστινιανείους ϛ΄. ρκγ΄. καὶ ρλζ΄. πλὴν τὰ τῆς ϛ΄. νεαρᾶς οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. τὰ δὲ τῆς ρκγ΄. νεαρᾶς ἐτέθησαν ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν γ΄. τίτ. α΄. κεφ. κζ΄. οὕτω λέγοντι, κληρικοὺς δὲ οὐκ ἄλλως χειροτονεῖσθαι συγχωροῦμεν εἰ μὴ γράμματα ἴσασι, καὶ ὀρθὴν πίστιν καὶ βίον σεμνὸν ἔχουσι, καὶ οὐδὲ παλλακὴν, οὐ φυσικὸν ἔσχον ἢ ἔχουσι παῖδα, ἀλλὰ ἢ σωφρόνως βιοῦντας, ἢ γαμετὴν νόμιμον, καὶ αὐτὴν μίαν, καὶ πρώτην ἐσχηκότας, ἢ ἔχοντας καὶ μηδὲ χήραν μηδὲ διαζευχθεῖσαν ἀνδρὸς, μηδὲ ἄλλως τοῖς νόμοις, ἢ τοῖς θείοις κανόσιν ἀπηγορευμένην. τὰ δὲ τῆς ρλζ΄. νεαρᾶς ἐτέθησαν ἐν κεφ. ζ΄. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτ. οὕτως ἔχοντος, θεσπίζομεν ὁσάκις χρεία γένηται ἐπίσκοπον χειροτονηθῆναι ποιεῖσθαι τοὺς κληρικοὺς καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως ἧς μέλλει ἐπίσκοπον χειροτονεῖσθαι, καὶ προκειμένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων ἐπὶ τρισὶ προσώποις, ψήφισμα ποιεῖν καὶ ἕκαστον αὐτῶν ὀμνύναι κατὰ τῶν θείων λογίων καὶ ἐγγράφειν ἐν αὐτοῖς ὅτι τε οὐ διὰ δόσιν, οὔτε διὰ ὑπόσχεσιν, οὔτε διὰ φιλίαν, ἢ χάριν, ἢ ἄλλην οἱανδήτινα προσπάθειαν, ἀλλ' εἰδότες αὐτοὺς τῆς ὀρθῆς, καὶ καθολικῆς πίστεως, καὶ σεμνοῦ βίου, καὶ ὑπὲρ τὸ λ΄. ἔτος εἶναι τούτους ἐπελέξαντο, καὶ ὅτι οὐδὲ γαμετὴν ἔχειν, ἢ παλλακὴν, ἢ παῖδας φυσικοὺς αὐτοὺς γινώσκουσιν ἐσχηκέναι ἢ ἔχειν, ἀλλ' εἰ καὶ πρότερόν τις ἐξ αὐτῶν γαμετὴν εἶχε, καὶ αὐτὴν μίαν καὶ οὐδὲ χήραν, οὐδὲ ἀνδρὸς ἀποζευχθεῖσαν, οὐδὲ τοῖς νόμοις, οὐδὲ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἀπηγορευμένην, ἀλλ' οὐδὲ πολιτευόμενον ἢ ταξεώτην τινὰ τῶν ψηφιζομένων εἶναι γινώσκουσι. πλὴν εἰ μὴ ἐν μοναστηρίῳ οὐχ ἧττον δεκαπέντε ἐτῶν, μοναχικὸν ὁ πολιτευόμενος ἢ ὁ ταξεώτης βίον ἀδιαβλήτως ἐξετέλεσε, δηλαδὴ τῆς ἔμπροσθεν ἡμῖν εἰρημένης παρατηρήσεως. καὶ ἐπὶ τούτων τῶν προσώπων ἐν τοῖς γινομένοις περὶ αὐτῶν ψηφίσμασι φυλαττομένης ἵνα ἐκ τῶν οὕτω ψηφιζομένων τριῶν προσώπων ὁ βελτίων χειροτονηθῇ τῇ ἐπιλογῇ καὶ τῷ κρίματι τοῦ χειροτονοῦντος. Σημείωσαι εἰ καὶ ἀπὸ τῆς παρούσης ρλζ΄. ἰουστινιανείου νεαρᾶς ἤτοι τοῦ ζ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν κωλύεται τὸ ψηφίζεσθαί τινα εἰς ἐπισκοπὴν ἔχοντα γαμετὴν νόμιμον, ἀλλὰ σὺ μὴ προσχῇς ταύτῃ, πρόσχες δὲ μᾶλλον τῷ μη΄. κανόνι τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ συνόδου ὃν καὶ ἀνάγνωθι καὶ λέγε καὶ ἀπὸ τούτου προτιμᾶσθαι τῶν νόμων τοὺς κανόνας. ἀνά-

γνωθι

κεφάλαιον κ΄.

Περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ δύο μητροπολίτας, ἢ ἐν μιᾷ πόλει, δύο ἐπισκόπους, ἢ ἐν δυσὶ πόλεσιν ἕνα κληρικὸν, συνόδου Νικαίας κανὼν η΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν ι΄. ιβ΄. συνόδου Νικαίας τῆς β΄. κανὼν ιε΄.

κείμενον.

Ὁ Ἑλενόποντος δύο ἔχει μητροπολίτας, ὡς ἡ κη΄. νεαρὰ καὶ ἡ Παφλαγονία διαφόρους, ὡς ἡ κθ΄. νεαρὰ καὶ ἡ Φρυγία Καπατιανὴ καὶ ἡ β΄. Καππαδοκία οὔτε εἰς δύο πόλεις δυνατόν τις εἶναι ἐπίσκοπος ἐξῄρηται ὁ Τομεὼς, αὐτὸς γὰρ καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν Σκυθίας προνοεῖ, καὶ ἡ Λεοντόπολις Ἰσαυρίας ὑπὸ τὴν ἐπισκοπὴν ἐστὶν Ἰσαυροπόλεως, ὡς βιβλίον α΄. τοῦ κώδικος, τίτλος γ΄. διάτ. λε΄. οὔτε δὲ ἡγούμενος γίνεται δύο μοναστηρίων ὡς διάτ. λθ΄. τοῦ αὐτοῦ τίτλου.

σχόλιον.

Ἡ κη΄. νεαρὰ κεῖται εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ς΄. τίτ. ιβ΄. κεφ. α΄. ἥτις ἐνταῦθα οὐκ ἐτέθη παρ᾽ ἡμῶν διὰ τὸ μεγάλως ἀλλοιωθῆναι τὴν τῶν ἐν ταύτῃ δηλουμένων χωρῶν κατάστασιν ὑπὸ τῶν ἀθέων βαρβάρων, καὶ διὰ τοῦτο ἀπρακτῆσαι καὶ τὰ τῆς νεαρᾶς. Καὶ ἡ κθ΄. νεαρὰ ἐγράφη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ς΄. τίτ. ιγ΄. κεφ. α΄. ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἐτέθη διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν. Ἡ λε΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. γ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, τὸν ἀφαιρούμενον πόλεως οἱασδήποτε τινὸς πάλαι οὔσης, ἢ νῦν πολισθείσης τὸ τῆς ἰδικῆς ἐπισκοπῆς δίκαιον ἢ ἑτέρῳ προνεμόμενον κἂν ἀπὸ βασιλικῆς ἐπιτροπῆς, ἀτιμοῖ καὶ δημεύει ἡ διάταξις, ἀκυροῦσα καὶ τὴν ἐγχείρησιν, ὑπεξαιρεῖ δὲ τὰς ἐν Σκυθίᾳ ἐπαρχίας καὶ Λεοντόπολιν τῆς Ἰσαυρίας. Ἡ δὲ λθ΄. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Σημείωσαι τῷ ἐνταῦθα κατατεθέντι νόμῳ ἤγουν τῷ γ΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου μὴ προσέχῃς. ἀνῃρέθη γὰρ ὑπὸ τοῦ ιζ΄. κανόνος τῆς ἐν Χαλκηδόνι συνόδου, καὶ τοῦ λη΄. κανόνος τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ συνόδου. Καὶ ἀνάγνωθι τὸν τοιοῦτον λη΄. κανόνα καὶ τὴν ἑρμηνείαν αὐτοῦ, κατεστρώθησαν γὰρ ἐν αὐτῇ σημείῳ μζ΄ βασιλικὰ ῥήματα διαλαμβάνοντα πῶς τοῖς βασιλεῦσι ἐφεῖται ἐκκλησιαστικὰ μετασκευάζειν δίκαια καὶ προνόμια. Σημείωσαι. Ἡ λθ΄. διάτ. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἡ διοριζομένη μὴ γίνεσθαί τινα δύο μοναστηρίων, μὴ ὀφείλουσα ἐνεργεῖν διὰ τὸ μὴ τεθῆναι εἰς τὰ βασιλικὰ, ἐνεργεῖ ἀκολούθως τῷ ιε΄. κανόνι τῆς ζ΄. συνόδου τῷ διοριζομένῳ μὴ γίνεσθαί τινα κληρικὸν εἰς δύο ἐκκλησίας μιᾶς πόλεως. Εἰ γὰρ οὐκ ἐφεῖται κληροῦσθαι τινὰ εἰς δύο ἐκκλησίας, πολλῷ πλέον οὐδὲ ἡγούμενος δύο μοναστηρίων προστήσεται, ὥσπερ οὐδὲ κεφαλὴ μία δύο σωμάτων. Τὸ δὲ προΐστασθαι τὸν παντοκρατορηνὸν ἡγούμενον πολλῶν μοναστηρίων οὐκ ἐναντιοῦται τῷ κανόνι· τὰ γὰρ πολλὰ μοναστήρια ὡς ἓν λογίζονται, διὰ τὸ κατ᾽ ἐπίδοσιν προσελθεῖν εἰς τὸ παντοκράτορος.

κεφάλαιον κα΄.

Περὶ τῶν χειροτονουμένων ἐν ταῖς μὴ οὔσαις ὑπ᾽ αὐτοὺς πόλεσιν ἢ ἐπαρχίαις, ἀποστόλων κανὼν λε΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιγ΄. κβ΄. συνόδου Ἐφέσου κανὼν η΄.

ἐπ' αὐτοῖς ἀγοραίων, ἢ ἰδιόχειρον καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἢ κατὰ περίνοιαν γινόμενον ἢ γενησόμενον κρατεῖν, ἀλλὰ μηδὲ τὰς λεγομένας ἀνακρίσεις ἐπὶ τοιούτοις γίνεσθαι προσώποις ἢ γινομένας κρατεῖν. Ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς τοιούτοις συναλλάγμασι τὸ λοιπὸν ὑπουργοῦντας, ταῖς ἀνωτέρω κελεύομεν εἰρημέναις ὑποπίπτειν ποιναῖς. Εἰ μέντοι διὰ πάθος συμβῇ δοῦλον εὐνουχισθῆναι, καὶ κἀκεῖνον κελεύομεν τῆς ἐλευθερίας τυγχάνειν. Οἱ γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὄντες ἐλεύθεροι πάθει ὡς εἰκὸς τοιούτῳ περιπίπτοντες ἑαυτῶν ἔχουσιν ἐξουσίαν ἣν ἂν θέλωσι θεραπείαν ἑαυτοῖς προσάγειν. Τοὺς εὐνουχισθέντας τοίνυν ἀπὸ τοῦ μνημονευθέντος χρόνου ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ παρ' οἱουδήποτε προσώπου ὄντας κελεύομεν ἀναζητηθῆναι, καὶ ἐλευθέρους εἶναι καὶ μηδέποτε εἰς δουλείαν τούτους καθέλκεσθαι. Εἰ μέντοι θαῤῥήσουσί τινες ἐξ αὐτῶν τῶν εὐνουχισθέντων, τινὰς μετὰ τὸν παρόντα ἡμῶν ἐπιχεῖν νόμον, δίδομεν ἄδειαν καὶ τοῖς εὐνουχισθεῖσιν αὐτοῖς ὡς ἅπαξ ἐλευθερίας ἐκ τοῦ παρόντος ἡμῶν τυχοῦσι νόμου, ἐνταῦθα μὲν τῇ τε βασιλείᾳ προσιέναι, τῷ τε κατὰ καιρὸν ἁγιωτάτῳ πατριάρχῃ, καὶ τοῖς ἐνδοξοτάτοις ἡμῶν ἄρχουσι προσαγγέλλειν. Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις τοῖς κατὰ τόπον ὁσιωτάτοις ἐπισκόποις καὶ τοῖς τούτων ἄρχουσιν ἐφ' ᾧ προνοίᾳ πάντως τῶν ἡμετέρων ἀρχόντων, καὶ κινδύνῳ τῶν πειθομένων αὐτοῖς τάξεων, εἴτε ἐν Κωνσταντινουπόλει, εἴτε ἐν ἑτέρῳ οἱῳδήποτε τόπῳ τῆς ἡμετέρας πολιτείας τούτους ἐκδικεῖσθαι, καὶ φυλάττεσθαι τὴν ἐκ τοῦ παρόντος ἡμῶν νόμου δεδομένην αὐτοῖς ἐλευθερίαν. παριδεῖν γὰρ φόνους τοσούτους γινομένους κατὰ περίφρασιν τῶν τοιαῦτα τολμώντων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ οὐδαμῶς ἀνεχόμεθα. Εἰ γὰρ βάρβαροι ἀκούσαντες τῶν ἡμετέρων περὶ τούτου παραγγελμάτων ταῦτα ἐφύλαξαν πῶς ἂν ἡμεῖς συγχωρήσωμεν μετὰ τὸ πάντας τῶν πρὸ ἡμῶν βεβασιλευκότων νομοθεσίας τοιοῦτόν τι ἁμαρτάνεσθαι, ἢ καὶ ἀνεκδίκητον τῇ ἡμετέρᾳ πολιτείᾳ καταλιμπάνεσθαι.

κεφάλαιον ιε'.

Περὶ τοῦ τὸν δαιμονιζόμενον μὴ κληροῦσθαι, ἀποστόλων κανὼν οη'.

κεφάλαιον ιϛ'.

Περὶ τοῦ μὴ πεθαρχοῦντι τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ, βουλομένῳ χειροτονεῖν αὐτὸν εἰς μείζονα βαθμὸν, συνόδου Καρθαγένης. κανὼν λα'. Βασιλείου κανὼν ι'.

κεφάλαιον ιζ'.

Περὶ ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ χειροτονηθέντος, καὶ μὴ δεχθέντος ὑπὸ τῆς παροικίας, ἢ μὴ καταδεξαμένου, ἢ μὴ δυναμένου ἀπελθεῖν, ἀποστόλων κανὼν λϛ'. συνόδου Ἀγκύρας κανὼν ιη'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιζ'. ιη'. συνόδου ϛ'. κανὼν ιζ.

κεφάλαιον ιη'.

Περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸν τελευτῶντα ἐπίσκοπον ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖν, τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν οϛ'. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν κγ'.

κεφάλαιον ιθ'.

Περὶ τοῦ μὴ ἁπλῶς ἐν πόλει βραχείᾳ, ἢ κώμῃ γίνεσθαι ἐπίσκοπον, συνόδου Λαοδικείας κανὼν νζ'. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ϛ'.

δὲ Ἀντιοχείας κανὼν ις΄.

κεφάλαιον ιδ΄.

Πότε γίνεται ἐπίσκοπος ἢ κληρικὸς εὐνοῦχος, ἢ ἄλλως ἐμπαθὴς τὸ σῶμα, ἀποστόλων κανὼν κα΄. κβ΄. οζ΄. οη΄. συνόδου Νικαίας κανὼν α΄.

κείμενον.

Ὁ πολιτικὸς νόμος τοὺς ἑαυτοὺς ἢ ἑτέρους εὐνουχίζοντας, διαφόρως τιμωρεῖται, ποτὲ μὲν κεφαλικῶς, ποτὲ δὲ δημοσίᾳ καὶ ἐξορίᾳ, ποτὲ δὲ ταυτοπαθείᾳ. καθόλου δὲ ἐν τῇ πολιτείᾳ ἡμῶν, οὐ συγχωρεῖ εὐνουχίζεσθαι, ἀλλὰ παρὰ βαρβάροις καὶ μόνους βαρβάρους. εἰ δέ τις παρ' ἡμῖν εὐνουχισθῇ, ἐλευθεροῦται, εἴπερ ἦν δοῦλος κἂν διὰ νόσον εὐνουχισθῇ, ὡς βιβ. δ΄. τοῦ κώδικος τίτ. μβ΄. διάτ. α΄. β΄. καὶ βιβλίον μη΄. τίτ. η΄. διάτ. γ΄. δ΄. ε΄. ς΄. ια΄. καὶ ἐν τῇ περὶ τῶν εὐνουχιζόντων ρμβ΄. νεαρᾷ.

σχόλιον.

Ἡ α΄. καὶ β΄. διάτ. τοῦ μβ΄. τίτ. τοῦ δ΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐτέθησαν ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλικῶν ιθ΄. τίτ. α΄. κεφ. πζ΄. ὃ καὶ ἔχει οὕτως, ἡ διάταξις κελεύει ὥστε μηδένα ῥωμαῖον εὐνουχίζεσθαι, μηδὲ ἔξω τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἐδάφους, μηδὲ ἀγοράζειν μηδένα τὸν εὐνουχισθέντα ῥωμαῖον, ἀλλὰ καὶ τὸν εὐνουχίσαντα, καὶ αὐτὸν ἀγοράσαντα καὶ τὸν συμβολαιογράφον τὸν συγγράψαντα αὐτοῦ τὸ συμβόλαιον, καὶ τὸν τελώνην τὸν κομισάμενον τέλος ὑπὲρ τούτου τιμωρεῖσθαι. τὰ δὲ βάρβαρα ἀνδράποδα τὰ εὐνουχιζόμενα ἔξωθεν τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἐδάφους ἔξεστιν πᾶσι τοῖς ἐμπόροις καὶ ἀγοράζειν καὶ πωλεῖν. τοῦ δὲ μη΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ὁ η΄. τίτλος κεῖται ἐν βιβλίῳ ξ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. λθ΄. τὰ δὲ κεφάλαια ταῦτα παρελείφθησαν καὶ οὐκ ἐτέθησαν. Ἡ δὲ ρμα΄. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτέθη εἰς βιβλίον τῶν βασιλικῶν ξ΄. τίτλον να΄. κεφ. δ΄. ὃ καὶ ἔχει οὕτως, θεσπίζομεν ἐν οἱῳδήποτε τόπῳ τῆς ἡμετέρας πολιτείας εὐνουχίζειν τολμῶντας ἢ τολμήσοντας οἱονδήποτε πρόσωπον, εἰ μὲν ἄνδρες εἶεν οἱ τοῦτο τολμήσαντες, ἢ καὶ τολμῶντες, ταὐτὸ τοῦτο παθεῖν ὃ πεποιήκασι, καὶ εἰ περισωθεῖεν, τὰ πράγματα αὐτῶν τῷ δημοσίῳ προσκυροῦσθαι, διὰ τοῦ κατὰ καιρὸν τὴν τῆς σῆς ἐνδοξότητος αἰτοῦντος ἀρχὴν, κἀκείνους ἐν γύψῳ πέμπεσθαι, ὀφείλοντας τὸν ἅπαντα τῆς ζωῆς αὐτῶν χρόνον ἐκεῖ εἶναι. εἰ δὲ γυναῖκες εἶεν αἱ τοῦτο ποιοῦσαι, καὶ ταύτας τιμωρεῖσθαι, καὶ τὰ πράγματα αὐτῶν διὰ τοῦ κατὰ καιρὸν τὴν αὐτὴν αἰτοῦντος ἀρχὴν τῷ δημοσίῳ προσκυροῦσθαι, καὶ εἰς ἐξορίαν πέμπεσθαι, ἵνα ἐξ ἧς ἐνόμισαν ἢ ἐνόησαν ἀσεβείας κέρδος αὐτοῖς περιποιεῖν, ἐξ αὐτῆς τιμωρίαν καὶ ἔκπτωσιν τῶν ἰδίων πραγμάτων ὑποστῶσι. τοὺς μέντοι ἐπιτάξαντας, καὶ ἐπὶ τούτῳ πρόσωπον παραδεδωκότας, ἢ καὶ οἴκους, ἢ τόπον τινὰ ἐπὶ τούτῳ παρασχομένους εἴτε παρέχοντας, εἴτε ἄνδρες εἶεν, εἴτε γυναῖκες τὰς αὐτὰς κελεύομεν ὑποστῆναι τιμωρίας ὡς συνίστορας γενομένους τῆς ἀδίκου ταύτης πράξεως, αὐτοὺς δὲ τοὺς εὐνουχισθέντας ἐχόντων μὲν ἀπὸ παλαιοτέρων χρόνων. Πλὴν κελεύομεν τοὺς ἀπὸ τῆς ι΄. ἐπινεμήσεως τοῦ νῦν ἐπελθόντος κύκλου εὐνουχισθέντας παρ' ὁντινοσοῦν ἐν τόποις τῆς ἡμετέρας πολιτείας ἐλευθέρους εἶναι, καὶ κατὰ μηδένα τρόπον ἢ οἱονδήποτε εἶδος συναλλάγματος εἰς δουλείαν καθέλκεσθαι, μηδὲ συμβολαίοις

ιά. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου. ἐρωτήσει τις ὡς τοῦ λϛ´. κανόνος τῆς ἐν Καρθαγένῃ συνόδου διορι-ζομένου μὴ κληροῦσθαί τινα εἰ μὴ ποιήσῃ χριστιανοὺς πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, πῶς αἱ παροῦσαι διατάξεις αἱ λέγουσαι τοὺς ἐξ ἑλλήνων γεγενέτας πιστοὺς τιμωρεῖσθαι εἰ μὴ προσάγουσι τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι γαμετὰς αὐτῶν, καὶ παῖδας καὶ πάντας τοὺς ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν, οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικὰ σύνδεσμοι οὖσαι, καὶ ταῦτα τῷ κανόνι. λύσις. αἱ μὲν διατάξεις οὐ παρελήφθησαν εἰς τὰ βασιλικὰ διὰ τὴν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου παραγγελίαν τὴν διοριζομένην μὴ λύεσθαι τὴν τῶν ἀπίστων συνοίκησιν, ἐὰν ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν πιστὸς γένηται, τί γὰρ οἶδας ἐὰν ὁ πιστὸς μεταγάγῃ πρὸς τὴν πίστιν τὴν ἄπιστον σύζυγον αὐτοῦ..... Ὁ δὲ κανὼν οὐ θέλει συνοικεῖν οὐ μηδέποτε γεγονότα ἄπιστον, ἀλλ᾽ ὀρθοδόξως ὄντα μετὰ ἀπίστου, πολλῷ δὲ πλέον μετὰ κλήρικον διὰ τοῦτο οὐ παραχωρεῖ αὐτὸν κληροῦσθαι. καὶ ἕτεροι δὲ κανόνες οὐ παραχωροῦσι τῷ πιστῷ συναφθῆναι μετὰ ἀπίστου. διαφορὰ οὖν ἐστιν ἀπίστου εἰς τὴν πίστιν ἐπιστρέψαντος, καὶ τοῦ ἐκ γενετῆς ὄντος πιστοῦ. ὁ μὲν γὰρ συγγνώμης ἀξιοῦται μὴ ἐκβάλλων τοὺς προσηγμένους αὐτῷ ἀπίστους, μεταστρέψαι κἀκείνους ἐλπιζόμενος εἰς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ὁ δὲ τιμωρεῖται ὡς μετὰ ἀπίστων συγκοινωνῶν, καὶ οὐ παραχωρεῖται κληροῦσθαι. ἀνάγνωθι καὶ τὸν οβ´. κανόνα τῆς ἐν τῷ Τρούλλῳ συνόδου οὕτω διαιροῦντα τοὺς πιστοὺς καὶ πρὸς τῷ τέλει ταῦτα διεξιόντα, ἡγίασται γὰρ ὁ ἄπιστος ἀνὴρ ἐν τῇ γυναικὶ καὶ ἡγίασται ἡ ἄπιστος γυνὴ ἐν τῷ ἀνδρί. ἀνάγνωθι καὶ ἀπὸ τῆς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου τὸ περὶ τούτου προσφορὸν χωρίον λέγον, ἀδελφοὶ εἴ τις ἀδελφὴν γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ εἰσὶ ἀπὸ πάντων καλῶς ἱερωσύνης ἀξιοῦσθαι βαπτισθέντα καὶ ἁγιάζοντα ἄλλους καὶ περὶ τοῦ βαπτίσαι τοὺς σὺν αὐτῷ οἰκοῦντας.

κεφάλαιον ιά.

Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων, συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ί. συνόδου ά. καὶ β´. συγκροτηθείσης ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κανὼν ιζ.

σχόλιον.

Ἡ β´. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστιν ὡς ἄνωθεν εἴρηται νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ´. ὅπερ τὸ δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, καὶ ἡ ά. διάτ. τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ϛ´. καὶ οὐδὲ αὐτὴ περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γινομένων ἐπισκόπων διαλαμβάνουσα, κατεστάθη εἰς τὰ βασιλικά, ὥσπερ ἄλλη οἱαδήτις ἰουστινιανοῦ νεαρὰ περὶ τούτου διαλεγομένη. πρὸς ὃ καὶ τοῖνυν χρεὼν τούτου μόνῳ τῷ ιζ. κανόνι τῆς ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων συγκροτηθείσης ά. καὶ β´. συνόδου, ἐκεῖσε δὲ πάντας εἰρήσεται ὅπως τὰ τοῦ κανόνος ἐκλαμβάνονται, καὶ ἀπὸ τῶν νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ τοῦ βασιλέως τι κρατεῖ.

κεφάλαιον ιβ´.

Πῶς ὁ ἐθνικὸς ἢ ὁ ἐν νόσῳ ἢ ὁ νεωστὶ βαπτισθεὶς καὶ ὁ ἐκ φαύλης διαγωγῆς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικός. κανὼν ἀποστόλων π´. συνόδου Νικαίας κανὼν β´. συνόδου Νεοκαισαρείας κανὼν ιβ´. συνόδου Λαοδικείας κανὼν γ´.

κεφάλαιον ιγ´.

Πῶς ὁ σχολάζων ἐπίσκοπος γίνεται εἰς σχολάζουσαν ἐπισκοπήν, συνό-

κεφάλαιον θʹ.

Περὶ τοῦ χρόνου οὗ ἐντὸς δεῖ τοὺς ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι συνόδου χαλκηδόνος κανὼν κεʹ. συνόδου ϛʹ. κανὼν ιδʹ.

κείμενον.

Ἡ βʹ. διάτ. τοῦ αʹ. τίτ. τῶν νεαρῶν, φησὶν, ὅτι ἐὰν ὑπερθῶνται οἱ τῆς πόλεως ἐφ᾽ ἓξ μῆνας ψηφίσασθαι τὸν ἐπίσκοπον, ποιείτω τὴν χειροτονίαν ᾧ τινι ἁρμόζει, κινδύνῳ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς· τῶν ἄλλων πάντων παραφυλαττομένων.

σχόλιον.

Ἡ βʹ. διάτ. τοῦ αʹ. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστι νεαρὰ ἰουστινιανοῦ ρκγʹ. ταύτης δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, ὅτε δὲ εἰδὼς ὡς τῷ νομίμῳ χρώμενος ὁ ἁγιώτατος ἡμῶν δεσπότης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Κύριος Μιχαὴλ ἐπεφωνήσατο τὸν μητροπολίτην ἐκεῖνον Ἀμασείας Κύριον Λέοντα ἐκ τρίτου χάριν τοῦ μὴ ψηφίσασθαι τὴν ἐπισκοπὴν τὴν ἀμισὸν περὶ χρόνου ἑνὸς ἤδη χηρεύουσαν. ἔλεγε γὰρ ὡς ἐπεὶ χρονικῶς παρῆλθε καιρὸς καὶ ἡ ἀμισὸς οὐκ ἐψηφίσθη παρὰ τοῦ μητροπολίτου, ἀλλὰ καὶ τρία γεγόνασι πρὸς αὐτὸν ἐπιφωνήματα ἐξ ὁρισμοῦ τούτου, ὡς ἂν ψηφίσηται τὴν ἐπισκοπήν· ὁ δὲ οὐκ ἐποίησε τοῦτο καλῶς αὐτὸς κατὰ τὴν περίληψιν τοιούτου νόμου, ἵνα ψηφίσηται αὐτὴν καὶ ποιήσῃ τὴν χειροτονίαν τοῦ ψηφισθησομένου, ὅτε καὶ τινῶν λεγόντων μὴ δεχθῆναι εἰς τὰ βασιλικὰ τὴν τοιαύτην τῆς νεαρᾶς διάταξιν κἀντεῦθεν ἄπρακτον εἶναι αὐτὸς ἐπέμενε λέγων μὴ δίκαιον εἶναι κυρίαν ἀθετηθῆναι ἐκ τῶν ἐν τῷ νομοκανόνῳ γεγραμμένων τῷ ὡς θεογράφοις πλαξὶ παρὰ τῇ ἐκκλησίᾳ λογιζομένῳ, ἀλλ᾽ ὕστερον μαθὼν ἔκ τε τῶν βασιλικῶν χειλέων, καὶ ἐκ τῶν προκρίτων τῆς συγκλήτου βουλῆς. ὅπερ καὶ πρότερον ἤκουεν εἰς τὴν τοῦ παρόντος πονήματος ἐπίπονον συγγραφὴν καθὼς καὶ ἐν τῷ προοιμίῳ παρεδηλώσαμεν. τῆς γοῦν τοιαύτης νεαρᾶς μὴ ἐνεργούσης κρατεῖ ὁ κεʹ. κανὼν τῆς ἐν χαλκηδόνι συνόδου. Ὁ χάριν τῆς χειροτονίας τοῦ ἐπισκόπου τῷ παρόντι κανόνι περιεχόμενος χρόνος διπλῶς ἑρμηνεύεται. Ὁ μὲν γὰρ κεʹ. κανὼν, τῆς ἐν χαλκηδόνι συνόδου διορίζεται, ἐντὸς τριῶν μηνῶν εἰς τὰς χηρευούσας ἐκκλησίας ἐπισκόπους ἀποκηρύττεσθαι. Ὁ δὲ ιδʹ. κανὼν τῆς ϛʹ. συνόδου περὶ τοῦ χρόνου τῆς ἡλικίας τοῦ ἐπισκόπου διδάσκει. ἡ δὲ παράβασις ἐκείνου μὲν ἐκκλησιαστικῷ καθυποβάλλει ἐπιτιμίῳ, τούτου δὲ καθαιρέσει.

κεφάλαιον ιʹ.

Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι τινὰ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ χριστιανοὺς ὀρθοδόξους ποιῆσαι συνόδου Καρθαγένης. κανὼν λϛʹ.

κείμενον.

Καὶ ἡ ιηʹ. διάτ. τοῦ εʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβ. καὶ ἡ ιʹ. τοῦ ιαʹ. τίτ. τιμωρεῖται τοὺς Σαμαρείτας καὶ ἕλληνας βαπτιζομένους, καὶ μὴ προσάγοντας γαμετὰς αὐτῶν καὶ παῖδας τοὺς ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι.

σχόλιον.

Ἡ ιηʹ. διάτ. τοῦ εʹ. τίτ. τοῦ αʹ. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ιʹ. τοῦ

τίτ. φησὶ, ὅτι τινὸς κατηγοροῦντος ἐφ' οἱαδήποτε αἰτίᾳ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι γινέσθω πρότερον ἡ ἐξέτασις τοῦ κατηγόρου ἐπεξιόντος. εἰ δὲ ἀπολειφθῇ ἢ ἀναβάλληται, ποιείτω τὴν ζήτησιν εἴσω τριῶν μηνῶν ὁ μέλλων χειροτονεῖν, καὶ ἐὰν ἀνεύθυνος φανῇ παρόντος ἢ ἀπολειφθέντος τοῦ κατηγόρου χειροτονείσθω. καὶ ὁ κατήγορος, εἰ μὲν κληρικὸς, ἐκβάλλεται τοῦ βαθμοῦ, εἰ δὲ λαϊκὸς, σωφρονίζεται. τῆς δὲ χειροτονίας γινομένης πρὸ ἐξετάσεως, τῆς ἱερωσύνης ὁ χειροτονήσας, καὶ ὁ χειροτονηθεὶς ἐκβάλλονται, λέγει δὲ ταῦτα κρατεῖν καὶ ἐπὶ χειροτονίᾳ κληρικῶν καὶ ἐπισκόπων καὶ ἡγουμένων.

σχόλιον.

Ἡ α΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιάνειος ϛ΄. ἥτις οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ β΄. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. τοῦτο δὲ αὐτῆς τὸ κεφ. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ ιζ΄. διάτ. ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. η΄. οὕτως ἔχουσα, εἰ δέ τις κατηγορίαν ποιήσῃ τινὰ κατὰ τοῦ μέλλοντος χειροτονεῖσθαι ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου ἢ διακόνου, ἢ ἄλλου κληρικοῦ, καὶ ἡγουμένου ἐφ' οἱαδήποτε αἰτίᾳ, ἀναβαλλέσθω ἡ τοιαύτη χειροτονία, καὶ γινέσθω πρότερον ἐξέτασις τῆς κατηγορίας παρόντος τοῦ κατηγόρου καὶ ἐπεξιόντος τοῖς παρ' αὐτοῦ προσαγγελθεῖσιν. Εἰ δὲ ἀπολιμπάνοιτο, ἢ ἀναβάλλοιτο ὁ κατήγορος, καὶ οὕτως ὁ τὴν χειροτονίαν μέλλων ποιεῖν ζήτησιν ἀκριβεστάτην ποιείσθω μηνῶν εἴσω τριῶν, καὶ εἰ μὲν ὑπεύθυνον εὕρῃ τινὰ τὴν κατηγορίαν ὑπομείναντα, εἴτε κατὰ τοὺς θείους κανόνας, εἴτε κατὰ τοὺς ἡμετέρους νόμους κωλυέσθω ἡ χειροτονία. εἰ δὲ ἀνεύθυνος φανείη εἴτε παρόντος τοῦ κατηγόρου ἢ καὶ ἀπόντος γινέσθω ἡ χειροτονία. Ὁ δὲ κατήγορος εἴτε παρὼν μὴ ἀποδείξῃ, εἴτε ἀποφεύγῃ, εἰ μὲν κληρικὸς εἴη ἐξωθείσθω τοῦ οἰκείου βαθμοῦ, εἰ δὲ λαϊκὸς εἴη τὸν προσήκοντα σωφρονισμὸν ὑπομενέτω. Εἰ δέ τις πρὸ ἐξετάσεως τὸν κατηγορηθέντα χειροτονήσῃ, ὅτε χειροτονήσας καὶ ὁ χειροτονηθεὶς τῆς ἱερωσύνης ἐκβαλλέσθω. Σημείωσαι τὴν παροῦσαν νεαρὰν διηνεκεῖ ἀφορισμῷ καθυποβάλλουσαν τὸν συκοφαντικῇ ψυχῇ κωλύσαντα τὴν τοῦ ἐπισκόπου χειροτονίαν. ὅπερ ἐστὶ καινὸν καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἀνῃρέθη. Ἔτι Σημείωσαι ὅτι οὔτε ἡ ϛ΄. νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἡ διηνεκεῖ ἀφορισμῷ τὸν κατήγορον καθυποβάλλουσα οὔτε τὸ τῆς ρκγ΄. νεαρᾶς κεφ. διοριζόμενον ἐκβάλλεσθαι τῆς ἐπαρχίας ἧς ἐνοικεῖ τὸν κατήγορον, ἐδέχθησαν εἰς τὰ βασιλικὰ, ἀλλὰ τὸ φιλανθρωπότερον κεφ. τῆς αὐτῆς νεαρᾶς τὸ διοριζόμενον τὸν τοιοῦτον συκοφάντην λαϊκὸν μὲν ὄντα σωφρονίζεσθαι, κληρικὸν δὲ καθαιρεῖσθαι. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἐντὸς μηνῶν τριῶν τέμνεσθαι τὴν κατὰ τοῦ χειροτονηθῆναι ὀφείλοντος ἐπαγομένην κατηγορίαν ἢ παρόντος τοῦ κατηγόρου ἢ καὶ ἀπόντος ἰδικόν ἐστι διὰ τὸ χρήσιμον τῆς χειροτονίας. νομίζω οὖν ὅτι οἱ μεταγενέστεροι νόμοι οἱ διοριζόμενοι διὰ τριακονθημέρων ἐπιφωνημάτων μετακαλεῖσθαι τοὺς κατηγόρους καὶ τὰ λοιπὰ τὰ περὶ κατηγόρων νομοθετηθέντα οὐκ ἔχουσι χώραν ἐπὶ τοῦ παρόντος. θέματος εἰ γὰρ δοθείη τοῦτο σχολάσει τὸ γίνεσθαι τὴν ἐξέτασιν ἐντὸς τριμηναίου καιροῦ. Ἡ μέντοι τῶν ἐγγράφων δόσις ἀπαραίτητος γενήσεται, τοῦ κατηγόρου δι' ὀλιγοημέρων μηνυμάτων ἐγγράφων μετακαλουμένου.

κείμενον.

Βιβλίου α΄. τοῦ κώδικος τίτ. γ΄. διάταξις ιβ΄. λ΄. μβ΄. μζ΄. νβ΄. καὶ τίτ. α΄. τῶν νεαρῶν διάταξις α΄. β΄. ιζ΄.

σχόλιον.

Ἡ ιβ΄. διάταξις καὶ ἡ λ΄. μβ΄. μζ΄. καὶ νβ΄. τοῦ γ΄. τίτλου τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ὁ δὲ α΄. τίτλος τῶν νεαρῶν καὶ ἡ αὐτοῦ α΄. καὶ β΄. καὶ ιζ΄. διατάξεις ἐτέθησαν εἰς νεαρὰς τοῦ Ἰουστινιανοῦ ϛ΄. ρκγ΄. καὶ ρλζ΄. πλὴν ἡ μὲν ϛ΄. οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ δὲ ρκγ΄. ἐπὶ κεφ. θ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου ὅπερ καὶ ἐτέθη παρ' ἡμῶν εἰς κεφ. ε΄. τοῦ παρόντος τίτ. καὶ ζήτει αὐτό. Ἡ δὲ ρλζ΄. νεαρὰ ἐπὶ κεφ. η΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ γ΄. βιβλίου ὅπερ κατετέθη εἰς σχόλιον τοῦ η΄. κεφ. τοῦ παρόντος τίτ. περὶ τὸ τέλος, καὶ ζήτει τοῦτο.

κεφάλαιον ζ.

Περὶ τοῦ μὴ χρῆν τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὴν τῶν ἱερέων ἐπιλογήν, συνόδου Λαοδικείας κανὼν ιγ΄. συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν. γ΄.

κεφάλαιον η΄.

Περὶ τῆς γινομένης ἀντιλογίας ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου συνόδου Ἀντιοχείας, κανὼν ιθ΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν μθ΄.

κείμενον.

Τίτλος α΄. τῶν νεαρῶν διάταξις α΄. β΄. ιζ. ἐν οἷς καὶ περὶ ἀντιλογίας χειροτονίας κληρικῶν, καὶ ἡγουμένων. ἡ μὲν γὰρ α΄. διάταξις τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν παρακελεύεται τὰς τῶν ἐπισκόπων χειροτονίας, ἐπὶ παντὸς τοῦ λαοῦ τῆς ἐκκλησίας γίνεσθαι. πρὸς τὸ ἄδειαν ἔχειν πάντα τὸν βουλόμενον ἀντιλέγειν, καὶ εἴγε πρὸ τῆς χειροτονίας γένηται ἡ ἀντίρρησις, μὴ πρότερον χειροτονεῖσθαι, πρὶν ἂν ἡ ἐξέτασις γένηται, καὶ φανῇ πανταχόθεν ἀνεύθυνος. εἰ δὲ πρὸ τῆς ἐξετάσεως χειροτονηθείη τῆς χειροτονίας ἐκπεσεῖται σὺν τῷ χειροτονήσαντι. εἰ μέντοι ὁ πρὸ τῆς χειροτονίας ἀντειπὼν συκοφάντης φανείη, ἢ μὴ ἐπεξέλθῃ χωριζέσθω διηνεκῶς τῆς ἁγίας κοινωνίας, παρὰ τοῦ τὴν χειροτονίαν ποιοῦντος, ἡ δὲ χειροτονία γινέσθω. ἡ δὲ β΄. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτλου φησίν, ὅτι ἐὰν ἡ ἀντίρρησις ἐπὶ αἰτίαν γένηται ἐμποδίσαι τῇ χειροτονίᾳ δυναμένη, κατὰ τοὺς νόμους ἢ τοὺς κανόνας, καὶ ὅτι παρόντος ἑκατέρου μέρους ἡ ἐξέτασις γίνεται. ἢ τοῦ κατηγόρου ὑπερτιθεμένου ἐπὶ τρεῖς μῆνας πληρῶσαι τὴν κατηγορίαν, καὶ ὅτι μὴ δεικνὺς ὁ κατήγορος ἢ ἀποφεύγων ἐκβάλλεται τῆς ἐπαρχίας ἧς ἐνοικεῖ, γινομένης δὲ τῆς χειροτονίας πρὸ τῆς ἐξετάσεως, ὁ μὲν χειροτονηθεὶς ἐξωθεῖται, ὁ δὲ χειροτονήσας ἐπὶ ἐνιαυτὸν κωλύεται τῆς ἁγίας λειτουργίας, καὶ πᾶσα ἡ οὐσία αὐτοῦ προσκυροῦται τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ. ἡ αὐτὴ δὲ διάταξις θέλει τὰ αὐτὰ κρατεῖν καὶ ἐπὶ ταῖς χειροτονίαις τῶν κληρικῶν. ἡ δὲ ιζ΄. διάτ. τοῦ αὐτοῦ

μέντοι ἐκ τῶν Ἐπισκόπων εἴτε περὶ τῆς ἰδίας χειροτονίας, ἢ μετὰ τὴν χειροτονίαν βουληθῇ τὰ ἴδια πράγματα ἢ μέρος αὐτῶν προσαγαγεῖν τῇ ἐκκλησίᾳ ἧς τὴν ἱερωσύνην λαμβάνει οὐ μόνον οὐ κωλύομεν, καὶ πάσης καταδίκης καὶ ποινῆς ἐλεύθερον εἶναι θεσπίζομεν τοῦ παρόντος νόμου, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἐπαίνου ἄξιον κρίνομεν ἐπειδὴ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀγορὰ, ἀλλὰ προσφορά. ἡ ιϛ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Οὐδὲ ἡ η΄. διάτ. τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν .... οὔτε ἰουστινιάνειος νεαρά. ἡ δὲ ϛ΄. διάτ. τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος κειμένη ἐν βιβλίῳ ε. τῶν βασιλικῶν τίτ. ϛ΄. κεφ. α΄. θέματι β΄. οὕτως ἔχουσα, καὶ διὰ τοῦτο θεσπίζομεν κατὰ τοὺς αὐτῶν ὅρους τὸν ἁγιώτατον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης Πάπαν, πρῶτον εἶναι πάντων τῶν ἱερέων, τὸν δὲ μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως τῆς νέας Ῥώμης δευτέραν τάξιν ἐπέχειν, μετὰ τὸν ἁγιώτατον ἀποστολικὸν θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, τῶν δὲ ἄλλων πάντων προτιμᾶσθαι, τὸν δὲ κατὰ καιροὺς μακαριώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς α΄. Ἰουστινιανῆς τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἔχειν ἀεὶ ὑπὸ τὴν οἰκείαν δικαιοδοσίαν τοὺς Ἐπισκόπους τῶν ἐπαρχιῶν Δακίας, Μεδιτερανίας, καὶ Δακίας Ῥιπενσίας, Πρεβαλέας, καὶ Δαρδανίας, καὶ Μυσίας τῆς ἀνωτέρας, καὶ παρ' αὐτοῦ τούτους χειροτονεῖσθαι, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς ὑποκειμέναις αὐτῷ ἐπαρχίαις τὸν τόπον ἐπέχειν αὐτὸν τοῦ ἀποστολικοῦ Ῥώμης θρόνου, κατὰ τὰ ὁρισθέντα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πάπα Βασιλείου. Καὶ τὸν ὅμοιον τρόπον τὸ δίκαιον τῆς ἀρχιερωσύνης ὅπερ τῷ Ἐπισκόπῳ Ἰουστινιανῆς χαλκηδόνος τῆς Ἀφρικῆς διοικήσεως δεδώκαμεν ἧς ὑπὲρ ὁ θεὸς ταύτην ἡμῖν ἀποκατέστησε φυλάττεσθαι κελεύομεν. Σημείωσαι ἀπὸ τῆς παρούσης ἰουστινιανείου νεαρᾶς τὰ προνόμια τοῦ ἀρχιεπισκόπου Βουλγαρίας, οὗτος γάρ ἐστιν ἀρχιεπίσκοπος τῆς α΄ Ἰουστινιανῆς τῆς πατρίδος τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ. καὶ ἡ μὲν Βουλγαρία διὰ τοῦτο καλεῖται Ἰουστινιανὴ διὰ τὸ τὸν βασιλέα Ἰουστινιανὸν ἀποκαταστῆσαι τῇ βασιλείᾳ τῶν Ῥωμαίων τὴν τοιαύτην χώραν. διὰ γὰρ τοῦτο μέμνηται τὸ παρὸν κεφ. εἰς τὴν ἐπιγραφὴν καὶ τῶν Πριβάτων τῆς ἐν τῇ Ἀφρικῇ χαλκηδόνος, δηλονότι τῶν προνομίων αὐτῆς. Πρίβατον γὰρ λέγεται κατὰ Λατίνους τὸ ἰδικόν. Καὶ ἀνάγνωθι τὸ τέλος τοῦ ὅλου τοῦ παρόντος κεφ. μέρος ὂν τῆς ρλά. ἰουστινιανείου νεαρᾶς, καὶ διοριζόμενον ἔχειν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τῆς χαλκηδόνος τὰ προνόμια τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου.

κεφάλαιον ϛ΄.

Περὶ τοῦ τίνας καὶ πῶς χειροτονοῦσιν ἐπισκόπους ἢ κληρικοὺς, καὶ ἐὰν ὁ χειροτονηθεὶς διὰ λιβέλλου παραιτεῖται τὴν ἐπισκοπὴν, ἀποστόλων κανὼν α΄. β΄. λε΄. συνόδου Νικαίας κανὼν δ΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν ιγ΄. ιθ΄. κβ΄. συνόδου Λαοδικείας κανὼν ε΄. ιβ΄. συνόδου Ἐφέσου κανὼν η΄. καὶ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν ἐν Παμφυλίᾳ σύνοδον, συνόδου Σαρδικῆς κανὼν ϛ΄. συνόδου χαλκηδόνος κανὼν κη΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιγ΄. ιη΄. μθ΄. νϛ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν λγ΄. λζ΄. συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν β΄. συνόδου α΄. καὶ β΄. συγκροτηθείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων κανὼν ιϛ΄. Βασιλείου ἐπιστολὴ πρὸς τοὺς χωρεπισκόπους, Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς Δόμνον ἐπιστολῆς, κανὼν α΄. γ΄. Κυρίλλου ἐκ τῆς πρὸς τοὺς ἐν Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει ἐπισκόπους ἐπιστολῆς, κανὼν α΄. γ΄. Θεοφίλου ἐκ τοῦ ὑπομνηστικοῦ κανὼν ϛ΄.

κεφάλαιον ε΄.

Περὶ Πατριαρχῶν καὶ μητροπολιτῶν, καὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ λεγομένων Πρεσβυτῶν, Ἀποστόλων κανὼν λδ΄. συνόδου Νικαίας κανὼν δ΄. ϛ΄. ζ΄. συνόδου Ἀντιοχείας κανὼν θ΄. συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν β΄. γ΄. συνόδου Ἐφέσου κανὼν η΄. συνόδου Χαλκηδόνος κανὼν θ΄. ιζ΄. κη΄. συνόδου Σαρδικῆς κανὼν γ΄. δ΄. ε΄. συνόδου Καρθαγένης κανὼν ιζ΄. λθ΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν λϛ΄. λθ.

κείμενον.

Περὶ τῆς τάξεως τῶν Πατριαρχῶν, καὶ τῶν παρ' αὐτῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων ὑπὲρ τῆς αὐτῶν χειροτονίας διδομένων, καὶ ὅτι πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν κεφαλή ἐστιν ἡ Κωνσταντινούπολις, ἀνάγνωθι βιβλίου α΄. τοῦ κώδικος. τίτ. α΄. διατάξει ζ. καὶ τίτ. β΄. διατάξει ϛ΄. καὶ κ΄. καὶ κδ΄. καὶ τίτ. α΄. τῶν νεαρῶν διατάξει. β΄. καὶ τίτ. β΄. διατάξει γ΄. ἡ δὲ ιϛ΄. διάταξις τοῦ β΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου φησὶν ὅτι ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔχει τὴν ἄλλων προεδρείαν. καὶ ἡ η΄. διάταξις τοῦ α΄. τίτλου τῶν νεαρῶν, καὶ ἡ γ΄. τοῦ β΄. τίτ. πιστοῖ τὰ πρίμας Ἰουστινιανῆς Ἀρχιεπίσκοπον, καὶ ὅτι μείζων ἐστὶ μητροπολίτου, καὶ ὅτι ὑπὸ τῆς συνόδου αὐτοῦ χειροτονεῖται, καὶ ποίας ἐπαρχίας ἔχει.

σχόλιον.

Ἡ ζ. διάταξις τοῦ α΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. ἡ δὲ ϛ΄. διάταξις τοῦ β΄. τίτ. τοῦ αὐτοῦ βιβλίου ἐστὶ κεφ. ϛ΄. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ ε΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν, καὶ φησὶν οὕτω, δεῖ τοὺς ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ περὶ κανονικοῦ τινὸς ζήτησιν ποιουμένους ἀναφέρειν τοῦτο ἐπὶ τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως, καὶ παρ' αὐτοῦ τῇ ἱερατικῇ συνόδῳ καὶ ἁγίᾳ κρίσει καὶ θείῳ νόμῳ διακρίνεσθαι. Ἡ δὲ κ΄. καὶ κδ΄. διάταξις τοῦ αὐτοῦ τίτ, καὶ βιβλίου οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά. Ἡ μέντοι β΄. διάταξις τοῦ α΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἐστὶ νεαρὰ Ἰουστινιανοῦ ρκγ΄. κειμένη ἐν βιβλίῳ γ΄. τῶν βασιλικῶν τίτ. α΄. κεφ. θ΄. οὕτως ἔχουσα, πρὸ δὲ πάντων ἐκεῖνο θεσπίζομεν φυλαχθῆναι ἵνα μηδεὶς διὰ δόσεως χρυσίου ἢ ἄλλων πραγμάτων ἐπίσκοπος χειροτονηθῇ. Εἰ δέ τι τοιοῦτον ἁμαρτηθείη αὐτοὶ ἑαυτοὺς οἱ διδόντες καὶ οἱ λαμβάνοντες καὶ οἱ μέσοι αὐτῶν κατὰ τὰς θείας γραφὰς καὶ τοὺς θείους κανόνας κατακρίσει ὑποβάλλουσι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὁ διδοὺς καὶ ὁ λαμβάνων καὶ ὁ μέσος γινόμενος τῆς ἱερωσύνης, ἢ τῆς τοῦ κλήρου τιμῆς ἀποκινείσθω. Τὸ δὲ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας δοθὲν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκείνῃ ἐκδικείσθω ἧς ἐβουλήθη τὴν ἱερωσύνην ὠνήσασθαι. Εἰ δὲ καὶ κοσμικὸς εἴη ὁ ὑπὲρ ταύτης τῆς αἰτίας ἀντιλαμβάνων ἢ μέσος τῷ πράγματι γινόμενος τὰ δοθέντα τὰ πράγματα ἐν διπλῷ αὐτὸν ἀπαιτεῖσθαι κελεύομεν, τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκδικηθησόμενα, οὐ μόνα δὲ τὰ κατὰ τὸν τοῦτον δεδομένα τρόπον ἐκδικεῖσθαι προστάττομεν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἀσφάλειαν ὑπὲρ τούτου καθ' οἱονδήποτε τρόπον ἐκτεθεῖσαν, καὶ τὴν τῶν ἐνεχύρων ἢ τὴν τοῦ ἐγγυητοῦ ἐνοχὴν καὶ πᾶσαν ἄλλην οἱανδήποτε ἀγωγὴν ἀργεῖν θεσπίζομεν. Καὶ πρὸς τούτοις ὁ τὴν ὑπόσχεσιν λαμβάνων μὴ μόνον τὴν ὁμολογίαν ἀποδιδότω ἀλλὰ καὶ ἄλλο τοσοῦτον ὅσον ἡ ὁμολογία περιέχει ἀπαιτείσθω ὀφείλον τῇ ἐκκλησίᾳ δοθῆναι. Εἴ τις

δυσχερῶς μὲν, ὅμως δὲ τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος ἐνδεδώκαμεν τὴν συνήθειαν. πλὴν οὐ τὸν τοιοῦτον νόμον ἑρμηνεύει κατὰ τοὺς ὄπισθεν καταστρωθέντας νόμους, ἤγουν ἐν τῷ παρόντι γ΄. κεφ. καὶ λέγει τότε τὴν μακρὰν συνήθειαν ἐνδεδόσθαι διά τι χρήσιμον ὅτε μὴ βεβαιωθῇ αὕτη ἐν δικαστηρίῳ, καὶ ὡς νόμος ἄγραφος κρατήσει. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐνταῦθα προσετίθετο, τὸ δυσχερῶς μὲν, ὅμως δὲ τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος ἐνδεδώκαμεν τὴν συνήθειαν. νόμος ἄγραφος καὶ ἔστι διοριζόμενος τὴν θέλουσαν ἀποκαρῆναι καὶ διαζυγῆναι τοῦ οἰκείου ἀνδρὸς μὴ ἀπεντεῦθεν ἀποκείρεσθαι, ἀλλ' εἰς μοναστήριον ἀπάγεσθαι καὶ διὰ τριμηνιαίου καιροῦ δοκιμάζεσθαι, μήποτε κατὰ ἀψιμαχίαν τὴν ἀπόκαρσιν ἐξῃτήσατο. Ἀλλὰ ἐξ ἀγράφου συνηθείας δοκιμασθείσης πολλάκις ἐπὶ δικαστηρίου καὶ βεβαιωθείσης νενόμισται μὴ ἄλλως τὴν ἀπόκαρσιν ἐπιτρέπεσθαι τῆς γυναικὸς εἰ μὴ μετὰ τρίμηνον ἐρωτωμένη, τῷ ἀγαθῷ τούτῳ σκοπῷ ἐμμένῃ. καὶ ἐγυμνάσθησαν τὰ περὶ τούτου ἐφ' ἱκανὸν ἐπὶ βασιλικοῦ βήματος. πολλῶν γὰρ λεγόντων ὀφείλειν τὴν γυναῖκα τοῦ Πυῤῥογεωργίου ἐκείνου ἀπεντεῦθεν ἀποκαρῆναι διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν φρονήματος στεῤῥοῦ ὡς καὶ τεσσαράκοντα ἔτη οὖσαν, μὴ εἶναι δὲ νόμον ἔγγραφον χάριν τοῦ τριμηνιαίου ὁ θεοστεφὴς, κράτιστος, καὶ ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς τὴν μακρὰν συνήθειαν κυρωθεῖσαν ὡς εἴρηται ἀντὶ νόμου ἐγγράφου ἐδέξατο, καὶ σημειώματι ἐπέδειξεν ὥστε τότε ἄγραφος συνήθεια παραβαίνεται τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος, ἤγουν αἰτιῶν προσκειμένων εὐλόγων ὅτε μὴ ἐβεβαιώθη διὰ δικαστικῆς διαγνώσεως. οἶδεν γὰρ καὶ ἄγραφον συνήθειαν μήπω κυρωθεῖσαν ἀθετηθεῖσαν. συνηθείας γὰρ οὔσης τοὺς ἀπὸ ἱερέων λαϊκοὺς μονάσαντας, καὶ ὄντας πρότερον καταγεγραμμένους, εἰς διακονίας ἱερῶν, καὶ μετὰ τὴν μονάδα βίον τῷ τῶν διακονιῶν συγκαταλέγεσθαι σώματι, καὶ μετὰ λαϊκῶν ἱερέων συναναστρέφεσθαι ὁ παναγιώτατος ἡμῶν δεσπότης κύριος Μιχαὴλ, τὴν μακρὰν τοιαύτην συνήθειαν ὡς οὐδὲν ἐλογίσατο, καὶ διωρίσατο ἀπὸ μόνων λαϊκῶν ἱερέων τὰς διακονίας συνίστασθαι, καὶ τοὺς μοναχοὺς παρὰ ταῖς οἰκείαις προσεδρεύειν μοναῖς. συνηθείας οὔσης τοὺς ἰουδαίους δικάζεσθαι παρὰ μόνῳ τῷ στρατηγῷ τοῦ στενοῦ, ὁ κραταιὸς καὶ ἅγιος ἡμῶν βασιλεὺς διωρίσατο παρὰ παντὸς δικαστηρίου κατὰ νόμους τούτους δικάζεσθαι. καὶ ἡ συνήθεια ἐλογίσθη ὥσπερ οὐδὲν μὴ στοιχηθεῖσα νομίμως. Σημείωσαι τὴν παροῦσαν ἑρμηνείαν χάριν ἀγράφου συνηθείας ὡς ἀναγκαιοτάτην διαφόρων νόμων περὶ μακρᾶς συνηθείας νομοθετούντων, καὶ ἐναντιουμένων ἀλλήλοις ὡς τῶν μὲν λεγόντων τὴν μακρὰν συνήθειαν ἐν δικαστηρίῳ στοιχηθεῖσαν ἄκυρον εἶναι ὅτε νόμῳ ἐναντιοῦται ἐγγράφῳ, τῶν δὲ παρακελευομένων ταύτην κρατεῖν κἂν ἐγγράφῳ ἐναντιοῦται τὸ παρὸν ἕκτον θέμα τοῦ μη΄. κεφ. τοῦ α΄. τίτ. τοῦ β΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν λύει τὴν ἐναντιοφάνειαν, φησὶ γὰρ τὴν θέσιν τοῦ νόμου ἄγραφον εἶναι καὶ ἔγγραφον, ὡσαύτως καὶ τὴν ἀναίρεσιν καὶ τὴν μὲν θέσιν διὰ τῆς ὑπὸ ἀγράφου συνηθείας ἀχρηστίας ὡς ἐπιβαρῆ τοῖς ὑπηκόοις ἀναιρεῖσθαι διὰ τὸ φιλάνθρωπον, τὴν δὲ ἀναίρεσιν διὰ συνηθείας ἤτοι ἀγράφου νόμου μὴ ἀπρακτεῖν, διὰ τὸ ἐναντιοῦσθαι φιλανθρώπῳ νόμῳ οὕτω λύσον τὴν ἐναντιοφάνειαν ἀκολούθως τῷ διαλεχθέντι κεφαλαίῳ, τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ Στεφάνου, καὶ τῷ νόμῳ τῷ λέγοντι, πρὸς τὸ φιλανθρωπότερον τοὺς νόμους ἑρμηνεύεσθαι. Περὶ ἐκείνης μέντοι τῆς συνηθείας ἐκβάλλει ταῦτα τῆς ἐν δικαστηρίῳ στοιχηθείσης.

κεφάλαιον δ΄.

Ὅτι οὐχ ὑφ' ἑνὸς ἐπισκόπου ἀλλ' ὑπὸ τῆς κοινότητος οἱ κανόνες ἐκτίθενται, Βασιλείου κανὼν περὶ τὸ τέλος μζ΄. Γρηγορίου Νύσσης περὶ τὰ μέσα κανὼν ς΄.

οἱ δὲ οἱ νόμοι παρὰ βασιλέων μόνον ἐδέχθησαν ἢ συνετέθησαν καὶ διὰ τοῦτο οὐ κατισχύουσι τῶν θείων γραφῶν οὐδὲ τῶν κανόνων.

κεφάλαιον γ΄.

Περὶ τοῦ φυλάττεσθαι τὸ ἄγραφον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος ὡς νόμον, καὶ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἀνάγκην φυλάττειν τὰ τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, συνόδου ϛ΄. κανὼν πα΄. Βασίλειος ἀπὸ τῆς πρὸς Διόδωρον ἐπιστολῆς, καὶ ἐκ τοῦ κζ΄, καὶ ἐκ τοῦ κθ΄. κεφ. τῶν πρὸς Ἀμφιλόχιον ἐπιστολῶν περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος.

κείμενον.

Καὶ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ νόμου τὸ ἔθος ὡς ἄγραφος νόμος ἰσχύει, ὅτι ἐν δικαστηρίῳ ἡ συνήθεια βεβαιωθῇ, καὶ ὅτι μὴ ἐγγράφῳ νόμῳ ἐναντιοῦται. εἰ δὲ ἔν τισι τόποις μήτε συνήθειαν τοῦ ζητουμένου ἐστὶν εὑρεῖν, τότε τῷ ἔθει τῆς Ῥώμης ἕπεσθαι δεῖ. ὡς βιβλίῳ α΄. τῶν διατάξεων. τίτ. γ΄. διατάξει λα΄. καὶ λβ΄. λγ΄. λδ΄. λε΄. λϛ΄. λζ΄. λη΄. καὶ βιβλίῳ η΄. τοῦ κώδικος. τίτ. νβ΄. διατάξει α΄. β΄. γ΄. εὕρηται δὲ καὶ βιβλίῳ ι΄. διατάξει ρβ΄. ὅτι δυσχερῶς μὲν, ὅμως δὲ τοῦ δικαίου ἀπαιτοῦντος παραβαίνομεν τὴν συνήθειαν.

σχόλιον.

Τὸ δ΄. διάταγμα τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ α΄. βιβλίου τῶν διατάξεων ἐστὶ βιβλίον τῶν βασιλικῶν β΄. τίτ α΄. κεφ. μα΄. οὕτω λέγον, περὶ ὧν ἔγγραφος οὐ κεῖται νόμος, παραφυλάττειν δεῖ τὸ ἔθος, καὶ τὴν συνήθειαν. εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἐλλείπει, ἀκολουθεῖν τοῖς πλησιάζουσι καὶ ἐοικόσι τῷ ζητουμένῳ. εἰ δὲ μήτε ταῦτα εὑρίσκεται, τότε τὸ νόμιμον ᾧ τινι ἡ Ῥώμη κέχρηται φυλάττειν δεῖ, καὶ θέμα β΄. ἡ παλαιὰ συνήθεια ἀντὶ νόμου φυλάττεται, καὶ θέμα ϛ΄. ὥσπερ ἡ θέσις τοῦ νόμου ἔγγραφος καὶ ἄγραφος ἐστὶ, οὕτω καὶ ἡ ἀναίρεσις ἢ δι᾽ ἐγγράφου γίνεται νόμου ἢ δι᾽ ἀγράφου, τουτέστι τῆς ἀχρησίας. καὶ κεφ. μβ΄. ἡ μακρὰ συνήθεια ἀντὶ νόμου κρατεῖ ἐν οἷς οὐκ ἔστιν ἔγγραφος, καὶ κεφ. μγ΄. τότε κεχρήμεθα τῇ συνηθείᾳ τινὸς πόλεως ἢ ἐπαρχίας, ὅτε ἀμφισβητηθεῖσα ἐν δικαστηρίῳ ἐβεβαιώθη, καὶ κεφ. μδ΄. καὶ τὰ μακρᾷ συνηθείᾳ δοκιμασθέντα, καὶ ἐπὶ πολλοῖς ἐνιαυτοῖς φυλαχθέντα οὐχ ἧττον τῶν ἐγγράφων κρατοῦσι. καὶ κεφ. με΄. ὡς τοσοῦτο δοκιμασθέντα ὥστε καὶ μὴ δεηθῆναι ἐγγράφου, καὶ κεφ. μϛ΄. ἐν τῇ τῶν νόμων ἑρμηνείᾳ, τῇ συνηθείᾳ δεῖ προσέχειν τῆς πόλεως, καὶ κεφ. μζ΄. καὶ ὅπως ἐπὶ τῶν ὁμοίων διὰ παντὸς ἐψηφίσθη. διδάσκει δὲ ὁ Στέφανος ἐν τῷ μβ΄. κεφ. διδασκαλίαν ἀρίστην, καὶ λύει τὰς περὶ ἀγράφου συνηθείας ἐναντιοφανείας, λέγων οὕτως, ἡ χρονία συνήθεια τότε ὡς νόμος κρατεῖ, ὅτε μὴ ἐγγράφῳ διαμάχηται νόμῳ. Καὶ μὴ νόμιζε τοῦτο ἐναντίον εἶναι τῷ τέλει τοῦ προλαβόντος διατάγματος. ἐκεῖ μὲν γὰρ περὶ συνηθείας λέγων, φησὶν ὅτι δύναται αὐτὴ νόμον ἀναλεῖν. ἐνταῦθα δὲ περὶ συνηθείας φησὶ καὶ λέγει ὅτι καινὸν οὐκ εἰσάγει νόμιμον ἡ συνήθεια εἰ παλαιῷ τινὶ νόμῳ μάχηται. δυνατὸν μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἀσυνηθείας μὴ κεχρῆσθαι νομίμῳ, οὐ μὴν καὶ ἐναντίως κεχρῆσθαι. Σημείωσαι οὖν τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν ὡραίαν οὖσαν, καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις συχνάζουσαν. Η α΄ β΄. καὶ γ΄. διάταξις τοῦ νβ΄. τίτ. τοῦ η΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά. Η δὲ ρβ΄. διάταξις τοῦ ιζ΄. τίτ. τοῦ ι΄. βιβλίου τοῦ κώδικος ἐστὶ κεφ. ϛϡγ΄. τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ β΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν ἔχον οὕτως,

σχόλιον.

Η γ΄. διάταξις τοῦ ϛ΄. τίτ. τῶν νεαρῶν ἔστι νεαρὰ ἰουστινιάνειος ρλά. κειμένη ἐν βιβλίῳ ἑ. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ΄. κεφ. ά. θέματι ά. οὕτως ἔχοντι, θεσπίζομεν τοίνυν, νόμων τάξιν ἐπέχειν τοὺς ἁγίους ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας τοὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων ζ. συνόδων ἐκτεθέντας ἢ βεβαιωθέντας· τοῦτ᾽ ἔστι τοὺς ἐν Νικαίᾳ τῶν τιη. καθ᾽ ἣν ὁ Ἄρειος ὁ τῆς μανίας ἐπώνυμος ἀνεθεματίσθη, καὶ τῆς ἐν τῇ κωνσταντινουπόλει τῶν ἁγίων ρν΄. πατέρων, ὑφ᾽ ὧν ὁ πνευματομάχος Μακεδόνιος ἐστηλιτεύθη, καὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ά. ἐν ᾗ Νεστόριος κατεκρίθη, καὶ τῆς ἐν χαλκηδόνι καθ᾽ ἣν Εὐτυχὴς μετὰ Νεστορίου ἀνεθεματίσθη. πρὸς δὲ ταύταις τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ β΄. δι᾽ ἧς Ὠριγένης μετὰ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, καὶ ἕτεροί τινες δυσσεβεῖς παραδειγματίσθησαν, καὶ ἔτι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸ γ΄. ἥτις διαφόρους αἱρέσεις θριαμβεύσασα τὰ τῶν προηγησαμένων ἁγίων συνόδων θεῖα δόγματα ἐπεκύρωσε, καὶ ἐπὶ πᾶσι τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ β΄. ἐξ ἧς οἱ κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων λυττήσαντες ἐξ ἴσου τοῖς προλαβοῦσιν αἱρετικοῖς τῆς καθολικῆς τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας ἀπεκηρύχθησαν. Τῶν γὰρ προειρημένων ἁγίων συνόδων τὰ δόγματα καθάπερ τὰς θείας γραφὰς δεχόμεθα, καὶ τοὺς κανόνας ὡς νόμους φυλάττομεν. Ἡ μδ΄. διάταξις τοῦ γ΄. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τοῦ κώδικος οὐκ ἐτέθη εἰς τὰ βασιλικά, οὐδὲ ἡ ά. καὶ δ΄. διάταξις τοῦ ά. τίτ. τῶν νεαρῶν ὧν ἡ μὲν ἐστὶ νεαρὰ ἰουστινιάνειος, ἡ δὲ π΄. ὡσαύτως οὐδὲ ἡ ιβ΄. διάταξις τοῦ β΄. τίτ. τοῦ ά. βιβλίου τοῦ κώδικος. καὶ μηδὲ σὺ ταύταις προσχῇς, πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲ ἐναντιοῦνται τῇ ρλά. ἰουστινιανείῳ νεαρᾷ, εἶτα ὅτι οὐδὲ ἐδέχθησαν ἐν τοῖς βασιλικοῖς.

ἕτερον σχόλιον.

Περὶ μὲν οὖν τῶν ἐν τῷ παρόντι β΄ κεφ. δηλωθέντων νομίμων, ἐγράφησαν τὰ εἰκότα. γίνωσκε δὲ ὅτι διαφόρως εἶπον τινὲς καὶ ταῦτα ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἡμῶν τοῦ ἁγίου μὴ ὀφείλειν κρατεῖν τοὺς κανόνας, ἔνθα νόμοις ἐναντιοῦνται, διὰ τὸ περὶ τῆς ἀνακαθάρσεως τούτοις συγγραφῆναι καὶ οὕτω σχολάσασθαι τοὺς αὐτοῖς μὴ συνᾴδοντας. Ἄλλοι δὲ προσκομίσαντες κανόνας τοῖς νόμοις ἐναντιουμένους, καὶ χρησάμενοι τῇ παρούσῃ ρλά. νεαρᾷ τῇ κειμένῃ ἐν βιβλίῳ ἑ. τῶν βασιλικῶν τίτ. γ΄. κεφ. ά. λεγούσῃ τοὺς κανόνας ὡς νόμους φυλάττεσθαι καὶ ὡς θείας γραφάς, ἐπεστόμισαν τοὺς ἀντιθετοῦντας αὐτοῖς, ὅτι κἀκείνων εἰπόντων ἀνεύδεκτον εἶναι τὴν τοιαύτην νεαρὰν ὡς παρὰ τοῦ ἰουστινιανοῦ λεγομένην γραφῆναι, καὶ μεμνημένην καὶ τῶν μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸν συνόδων, καὶ οὕτω ἄτοπόν τι δῆθεν κατασκευαζόντων, αὐτοὶ μᾶλλον κἀκ τούτου καταλαμβάνεσθαι εἶπον, τὸ εἰκάσασθαι τὰ τῆς νεαρᾶς τὴν ἀναθεώρησιν καὶ ἀνακάθαρσιν τῶν νόμων ποιησάμενον βασιλέα. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἦν οὐκ ἂν καὶ τοὺς τῶν μεταγενεστέρων συνόδων κανόνας ὡς νόμους κρατεῖν προσετίθετο, καὶ ὡς θείας γραφάς. Ἀλλὰ καὶ ταύτην ὡς καὶ ἄλλας Ἰουστινιανείους νεαρὰς ἵνα ἐσχόλασεν ἐκ τοῦ μὴ καταστρῶσαι αὐτὴν εἰς τὰ βασιλικά. ὅπερ ἐδέχθη, καὶ παρὰ τῷ βασιλεῖ τῷ ἁγίῳ. Σημείωσαι τὴν παροῦσαν νεαρὰν ὡς νόμους κρατεῖν μὴ μόνον τοὺς παρὰ τῶν ζ. ἁγίων συνόδων ἐκτεθέντας κανόνας, ἀλλὰ καὶ τοὺς παρὰ τούτων βεβαιωθέντας, ἤγουν τοὺς κανόνας τῶν τοπικῶν συνόδων. καὶ ἀνάγνωθι τὸν β΄. κανόνα τῆς ϛ΄. συνόδου, βεβαιοῦντα μὴ μόνον τὰς τοπικὰς συνόδους, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων ἁγίων συγγράμματα. Ἐπισημείωσαι τὴν παροῦσαν ἑρμηνείαν, καὶ ἔχων αὐτὴν ἐπὶ μνήμης, λέγε τοὺς κανόνας ἰσχύειν πλέον τῶν νόμων. οἱ μὲν γὰρ ἤγουν κανόνες παρὰ βασιλέων, καὶ ἁγίων πατέρων ἐκτεθέντες καὶ στοιχειωθέντες ὡς αἱ θεῖαι γραφαὶ δέχονται.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

ΚΑΙ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΠΙΣΤΕΩΣ, ΚΑΙ κανόνων καὶ χειροτονιῶν.

Τίτλος, α΄.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ α΄.

ΠΕΡΙ θεολογίας καὶ ὀρθοδόξου πίστεως, Ἀποστόλων κανὼν μθ, καὶ ν, συνόδου Κωνσταντινουπόλεως κανὼν α΄. ε. συνόδου Ἐφέσου κανὼν ζ. συνόδου Καρθαγένης κανὼν β΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν α΄. ογ΄. πα΄.

κείμενον.

Βιβλίον α΄. τοῦ κώδικος τίτ. α΄. διάταξις ε΄. ϛ΄. ζ. η΄. θ΄.

σχόλιον.

Η πρώτη διάταξις τοῦ α΄. τιτ. τοῦ α΄. βιβλίου τοῦ κώδικος, ἔστι κεφ. α΄. τοῦ α΄. βιβλίου τῶν βασιλικῶν οὕτω λέγον, χριστιανός ἐστιν ὁ πιστεύων μίαν εἶναι θεότητα ἐν ἴσῃ ἐξουσίᾳ τοῦ πατρὸς, τοῦ υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. ὁ γὰρ παρὰ τὰ εἰρημένα δοξάζων αἱρετικός ἐστιν. αἱ δὲ ε΄. ϛ΄. ζ΄. καὶ η΄. διατ΄. οὐκ ἐτέθησαν εἰς τὰ βασιλικά.

κεφάλαιον β΄.

Πόσους δεῖ κρατεῖν κανόνας, συνόδου χαλκηδόνος κανὼν α΄. συνόδου Καρθαγένης, κανὼν α΄. συνόδου ϛ΄. κανὼν β΄. συνόδου Νικαίας τὸ β΄. κανὼν β΄.

κείμενον.

Η γ΄. διάταξις τοῦ β΄. τίτ. τῶν νεαρῶν, σὺν τῶν ἑπτὰ συνόδων κανόνας θέλει κρατεῖν, καὶ τὰ δόγματα αὐτῶν ὡς τὰς θείας γραφάς; ἐν δὲ τίτ. α΄. βιβλίῳ τοῦ κώδικος τίτ. γ΄. διατάξει μδ΄ καὶ τῇ α΄, καὶ δ΄. διατάξει τοῦ α΄. τίτλου τῶν νεαρῶν πῆ μὲν ὅτι οἱ κανόνες ὡς νόμοι κρατοῦσι, πῆ δὲ ὅτι τοῖς κανόσιν οἱ νόμοι ἀκολουθοῦσι. καὶ βι΄. α΄. τίτ. β διατάξει ιβ΄. ὅτι οἱ τοῖς κανόσιν ἐναντιούμενοι πραγματικοὶ τύποι ἄκυροί εἰσιν.

ἀνακάθαρσιν τῶν νόμων τὴν γενομένην παρὰ τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως κυροῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, αὖθις ἀναδιδάξαι ὡς ἂν μή τινες ἐντυγχάνωσι τούτοις, καὶ τὰ ἀπρακτήσαντα νόμιμα ὡς ἐνεργοῦντα καὶ ἔμπρακτα δέχονται, κἀντεῦθεν ὡς πλανῆται τῆς εὐθείας καὶ βασιλικῆς ὁδοῦ ἀποτρέχωσιν ὅπερ κἂν τῷ ῥηθέντι παναγιωτάτῳ δεσπότῃ ἡμῶν τῷ ὑπὲρ πάντας σοφῷ κατὰ τὴν ἡμετέραν πως γνώμην ὄντας σοφοὺς, σοφωτέρῳ συμπεσεῖν ἐκινδύνευσεν ἐπὶ τῇ ὑποθέσει τοῦ μητροπολίτου ἐκείνου Ἀμασείας κυροῦ Λέοντος, πρὸς τὸ παρὸν ἀπετολμήσαμεν πόνημα θαρρήσαντες ἐπὶ τῇ ἀντιλήψει καὶ τῇ εὐχῇ τῶν ἐπιτρεψάντων τοῦτο ἡμῖν. καὶ πρῶτα μὲν τὰ ἐν τοῖς εἰρημένοις δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλοις συγγραφέντα νόμιμα παρὰ τοῦ πατριάρχου τοῦ συνθεμένου τὸ νομοκάνονον πρὸ τῆς τῶν νόμων ἀνακαθάρσεως, ὡς εἴρηται κατασκεψάμενοι, εἰς δύο αὐτὰ διείλομεν καὶ ἐσαφηνίσαμεν ποῖα ἐξ αὐτῶν ἐνεργοῦντα εἰσὶν, ὡς καὶ ἐν τῷ βασιλικῷ ἐδάφει, τῶν ἑξήκοντα νομίμων βιβλίων κείμενα, καὶ τίνα τελείως ὡς μὴ δεχθέντα ἐν τῇ ἀνακαθάρσει, ἠπράκτησαν. εἶτα παρεδηλώσαμεν ἵνα ἐκ τούτων ἐν τοῖς πεντήκοντα βιβλίοις τῶν διγέστων, καὶ τοῖς ιβ΄ βιβλίοις τῶν κωδίκων πρὸ τούτου κείμενα. Ἄρτι ἐν ποίοις βιβλίοις καὶ τίτλοις τῶν βασιλικῶν κατεστρωμένα εὑρίσκονται, ὡσαύτως καὶ τὰ ἐν τούτοις δοκοῦντα ἐναντιοφανῆ ἐλύσαμεν κατὰ τὰς παλαιὰς ἑρμηνείας, καὶ κατὰ τὴν προσοῦσαν ἡμῖν οὐδαμινὴν γνῶσιν. ὥσπερ καὶ τὰ ἀπὸ τῶν ἰουστινιανείων νεαρῶν μὴ δεχθέντα ἐν τῇ ἀνακαθάρσει, καὶ παρὰ τοῦ Πατριάρχου ὡς ἐνεργοῦντα καταγραφέντα ὡς πέτραν σκανδάλου περιείλομεν. Καὶ ἄλλα δέ τινα χρειώδη καὶ ἐνεργοῦντα θεσπίσματα μετὰ τὴν ἀνακάθαρσιν ἐξενεχθέντα ἀπό τε βασιλικῶν προσταγμάτων καὶ νεαρῶν θεσπισμάτων, εἴγε μὲν καὶ συνοδικῶν πράξεων, ἐν τῷ τοιούτῳ πονήματι κατεστρώσαμεν, ὡς ἂν ἔχωσι πανταχόθεν οἱ ἐντυγχάνοντες τὸ ἀσφαλὲς καὶ ἀπαρεικλόνητον. εἰ δέ τινων μὴ καθῆκον ἴσως γέγραπται ἢ ἐν τούτοις ἢ ἐν ταῖς τῶν κανόνων ἑρμηνείαις ἀξιούσθω συγγνώμης. οὐδὲ γὰρ ἡμέτερόν ἐστι τόλμημα, τὸ τοῦ πονήματος μέγεθος, ἀλλὰ τῆς ἐξ ἀνάγκης ὑπακοῆς ἀποκύημα.

ΕΞΗΓΗCΙC ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ

ΚΑΙ ΘΕΙΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΩΝ ΤΕ ΑΓΙΩΝ, ΚΑΙ πανευφήμων Ἀποστόλων, καὶ τῶν ἱερῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν τοπικῶν ἤτοι μερικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἁγίων πατέρων. πρὸς δὲ καὶ δήλωσις τῶν ἐνεργούντων νόμων καὶ μὴ ἐνεργούντων τῶν ἀναταττομένων ἐν τοῖς δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλοις τοῖς κατ' ἀρχὴν τῶν κανόνων κειμένοις, πονηθεῖσα κατὰ πρόσταξιν Βασιλικὴν καὶ Πατριαρχικὴν Θεοδώρῳ τῷ εὐτελεῖ διακόνῳ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, νομοφύλακι, χαρτοφύλακι, καὶ πρώτῳ τῶν Βλαχερνῶν τῷ Βαλσαμών, τῷ μετὰ χρόνους τινὰς γεγονότι Πατριάρχῃ Θεουπόλεως μεγάλης Ἀντιοχείας, καὶ πάσης ἀνατολῆς.

ΠΕΙΘΕΣΤΕ τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε. αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν φησὶν μέγας Ἀπόστολος Παῦλος ὁ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος, βασιλεῦσι δὲ ὁσιωτάτοις καὶ Πατριάρχαις ἁγιωτάτοις κελεύουσιν, δουλικῶς ὑπείκειν καὶ πείθεσθαι, πολλῷ μᾶλλον ἀπητημένον ἐστὶν, ὡς ὀφειλόμενον. τοῦτο καὶ ἡμεῖς ὁρισθέντες παρὰ τοῦ θεοστεφοῦς ἁγίου ἡμῶν αὐτοκράτορος κυρίου Μανουὴλ Κομνηνοῦ, καὶ τοῦ παναγιωτάτου ἡμῶν δεσπότου, καὶ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου τοῦ γεγονότος ὑπάτου τῶν φιλοσόφων κυρίου Μιχαὴλ τοῦ Ἀγχιάλου, τοὺς ἱεροὺς κανόνας κατασκέψασθαι, καὶ τὰ ἐν τούτοις ἀσαφῆ, καὶ τοῖς νόμοις τὸ δοκεῖν ἐναντιούμενα σαφηνίσαι, καὶ ἑρμηνεῦσαι, ὡσαύτως καὶ τὰ παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Φωτίου συγγραφέντα, καὶ εἰς δέκα πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλοις θεωρούμενα, καὶ πρὸ τῶν κανόνων συγκεφαλαιωθέντα μετ' ἐπιστασίας πολυπραγμονῆσαι, καὶ τὰ μὲν ἐν τούτοις τεθέντα νόμιμα καὶ ἐνεργοῦντα παραδηλῶσαι, τὰ δὲ σχολάσαντα καὶ μὴ δεχθέντα κατὰ τὴν τελευταίαν

κυριακῇ, καὶ περὶ τῶν εὐχομένων ἐν μοναστηρίοις, ἢ ἐν ἐκκλησίαις αἱρετικῶν.

ιϛʹ. Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων μὴ εἶναι τοὺς κληρικοὺς τῶν μοναστηρίων, καὶ πτωχείων καὶ μαρτυρίων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν ἐπισκόπων.

ιζʹ. Περὶ λαϊκῶν προστιθεμένων τοῖς ἀφοριζομένοις, ἢ ἀποσχίζουσι πρεσβυτέροις, καὶ χωρὶς τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν θυσιαστήρια πηγνυμένων.

ιηʹ. Περὶ ἐπιόρκων καὶ ἐν ποίοις δεῖ τοὺς ὀμνύοντας μὴ εὐορκεῖν.

ιθʹ. Περὶ τῶν ὀμνυόντων ὅρκους ἑλληνικούς.

κʹ. Περὶ ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀστρολόγων καὶ μαθηματικῶν, μάντεων καὶ περιάπτων.

καʹ. Περὶ σκηνικῶν καὶ μίμων καὶ τῶν ὁμοίων μεταποιούντων.

κβʹ. Περὶ θεωρίων καὶ παιγνίων.

κγʹ. Περὶ κλεπτῶν, καὶ τυμβωρύχων, καὶ λῃστῶν καὶ ἱεροσύλων.

κδʹ. Περὶ τοῦ μὴ βαλλίζειν, ἢ ὀρχεῖσθαι ἐν γάμοις.

κεʹ. Περὶ τοῦ μὴ συλλούεσθαι γυναιξὶν ἄνδρας.

κϛʹ. Περὶ τοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς.

κζʹ. Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκας εἰς μοναστήριον, καὶ ὅτι τοῖς ἱερατικοῖς ἔξεστι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ.

κηʹ. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἀπὸ συμβολῆς συμπόσια.

κθʹ. Περὶ κυβευόντων ἢ μεθυσκομένων.

λʹ. Περὶ δαιμονιζομένων.

λαʹ. Περὶ τοῦ λαϊκοῦ ἀφορισθέντος καὶ δεχθέντος ὑπὸ ἑτέρου παρὰ γνώμην τοῦ ἀφορίσαντος.

λβʹ. Περὶ τῶν ἐν κυριακῇ ἢ σαββάτῳ νηστευόντων.

λγʹ. Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις εὐκαταφρονήτους.

λδʹ. Περὶ λαϊκῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνόδου.

λεʹ. Περὶ τῶν ἀκροωμένων τῶν γραφῶν, καὶ μέχρι τέλους μὴ προσκαρτερούντων ἢ μὴ κοινωνούντων.

λϛʹ. Περὶ τῶν ἰδίᾳ ἐκκλησιαζόντων.

λζʹ. Περὶ τοῦ ἐπιθυμήσαντος συγκαθευδῆσαι γυναικὶ καὶ μὴ πράξαντος.

ληʹ. Περὶ τῶν μὴ νηστευόντων τὴν τεσσαρακοστήν, καὶ τετράδα καὶ παρασκευήν.

λθʹ. Περὶ τῶν ἀφαιρουμένων τῆς ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον.

μʹ. Περὶ λαϊκῶν ἀκοινωνήτων γενομένων.

μαʹ. Περὶ τοῦ μὴ διδάσκειν λαϊκούς.

ΤΙΤΛΟΣ ιδʹ.

Περὶ κοινῶν πάντων ἀνθρώπων.

αʹ. Περὶ πλεονεξίας.

βʹ. Περὶ ἀλογευσαμένων.

γʹ. Περὶ λῃστῶν καὶ φονέων.

δʹ. Περὶ τοῦ τοὺς ἐπιτίμιον ἀκοινωνησίας ἔχοντας ὀφείλειν κοινωνεῖν μέλλοντας τελευτᾷν, καὶ τί γίνεται ἐὰν διὰ τοῦτο μεταλαβόντες μὴ ἀποθάνωσι.

εʹ. Περὶ τοῦ ἐγερθέντος ἀπὸ κοίτης τῆς ἰδίας γαμετῆς ὄντος καὶ θέλοντος κοινωνῆσαι, καὶ πόσας ἡμέρας δεῖ τῆς πρὸς ἀλλήλους μίξεως διὰ τοῦτο ἀπέχεσθαι.

ϛʹ. Πῶς γίνεται προσφορὰ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος.

ζʹ. Περὶ τοῦ ἔχοντος γαμετὴν δαιμονιζομένην καὶ διὰ τοῦτο θέλοντος ἄλλην λαβεῖν.

ΕΞΗΓΗ-

δ'. Περὶ καθαιρέσεως ξοάνων.

έ. Περὶ νεστορίου, μανοῦ, εὐτυχοῦς, μαξίμου καὶ κελεστίου, καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν κατασταθέντων αἱρετικῶν, ἢ ὀρθοδόξων ἐκβληθέντων.

ς'. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν ἀναφορὰν γίγνεσθαι παρόντος αἱρετικοῦ.

ζ. Περὶ κληρικῶν αἱρετικῶν τῇ ὀρθοδόξῳ προσιόντων ἐκκλησίᾳ.

ή. Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν βάπτισμα, ἢ θυσίαν.

θ'. Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν λαμβανόντων εὐλογίας ἐξ αἱρετικῶν, ἢ ἰουδαίων ἢ εὐχομένων ἐν ἐκκλησίαις, ἢ μοναστηρίοις αἱρετικῶν, ἢ ἐθνικῶν, ἢ σαββατιζόντων, ἢ συνεορταζόντων τοῖς ἰουδαίοις, ἢ προσφερόντων συναγωγαῖς ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν καὶ περὶ ἀγγελιτῶν.

ί. Περὶ ἐπισκόπου ἐν εἰδήσει λέγοντος κοινωνικὸν τὸν αἱρετικόν.

ιά. Περὶ τοῦ μὴ ἀπιέναι πρὸς τῶν αἱρετικῶν ψευδομάρτυρας.

ιβ'. Περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι τοὺς αἱρετικοὺς ἐκκλησίαν.

ιγ'. Περὶ γάμων αἱρετικῶν πρὸς ὀρθοδόξους.

ιδ'. Περὶ τῶν ἐξ αἱρετικῶν εἰς ὀρθοδοξίαν ἐπιστραφέντων, καὶ εἰ δυνατὸν τούτους κληροῦσθαι. καὶ τίνες αὐτῶν βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον μὴ χρίονται, καὶ ὅτι προθύμως δεῖ τοῖς αἱρετικοῖς κεχρῆσθαι, διὰ τὸ ἐπιστρέφεσθαι αὐτούς.

ιέ. Περὶ τοῦ μήτε ἐπισκόπους, μήτε κληρικοὺς δωρεὰς ἢ ἐν διαθήκαις διδόναι τι αἱρετικοῖς, κἂν ὦσιν αὐτῶν συγγενεῖς.

ις'. Περὶ αἱρετικῶν μετανοούντων.

ιζ'. Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἁρμόζοντας αὐτοῖς τόπους παρ' αἱρετικῶν κατεχομένους

ιή. Περὶ τῶν πειρωμένων ἀθετεῖν τὰ ἐν ἐφέσῳ πραχθέντα.

ΤΙΤΛΟΣ ιγ'.

Περὶ λαϊκῶν.

ά. Περὶ τοῦ ἀποκινεῖσθαι τὸν λαϊκὸν τῆς ἁγίας κοινωνίας ἐπὶ τρεῖς κυριακὰς ἐν πόλει διάγοντα, καὶ μὴ συνελθόντα τῇ ἐκκλησίᾳ.

β'. Περὶ λαϊκῶν δευτερογαμούντων ἢ πολυγαμούντων, καὶ κεκωλυμένων γάμων καὶ μίξεως.

γ'. Περὶ τῶν ὑπονοουσῶν ἀποθανεῖν τοὺς ἄνδρας αὐτῶν, ἀπολιμπανομένους καὶ γαμουσῶν.

δ'. Περὶ τῶν διαζευγνυμένων.

έ. Περὶ πορνείας, μοιχείας, καὶ φθορᾶς καὶ ἀρρενοκοιτίας.

ς'. Ἐὰν γυνὴ λαϊκοῦ μοιχευθῇ.

ζ. Περὶ φθορᾶς καὶ γάμου χήρας, καὶ τίς λέγεται χήρα.

ή. Περὶ τῶν ἐπὶ γάμου γυναῖκας ἁρπαζόντων, ἢ βιαζομένων ἢ φθειρόντων παρθένους καὶ περὶ συνιστόρων αὐτῶν.

θ'. Περὶ τῶν παρὰ γνώμην τῶν οἰκείων γονέων ἢ δεσποτῶν γαμουσῶν.

ί. Περὶ τῶν πορνευουσῶν καὶ ἀναιρουσῶν τὰ τικτόμενα, ἢ ποιουσῶν φθόρια.

ιά. Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον καὶ οἶνον καὶ κρέα.

ιβ'. Περὶ λαϊκῶν ἑαυτοὺς ἀκρωτηριαζόντων.

ιγ'. Περὶ λαϊκῶν ἐσθιόντων εἰδωλόθυτα, ἢ κρέα ἐν αἵματι, ἢ πνικτά, ἢ θηριάλωτα, ἢ θνησιμαῖα.

ιδ'. Περὶ λαοῦ ὑβρίζοντος βασιλέα.

ιέ. Περὶ ὀρθοδόξων λαμβανόντων εὐλογίας, ἀπὸ αἱρετικῶν ἢ ἰουδαίων, ἢ συνεορταζόντων, ἢ συννηστευόντων ἰουδαίοις, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τῷ σαββάτῳ σχολάζειν ἀλλὰ κατὰ τὸ δυνατὸν τ

λδ΄. Περὶ τοῦ καθαιρεῖσθαι τοὺς κληρικοὺς διδόντας ἐγγύας.
λε΄. Περὶ κληρικῶν ἐσθιόντων ἐν καπηλείῳ ἢ πανδοχείῳ.
λϛ΄. Περὶ κληρικῶν ὑβριζόντων βασιλέα, ἢ ἄρχοντα, ἢ ἐπίσκοπον ἢ πρεσβύτερον.
λζ΄. Περὶ τῶν ποιούντων συνωμοσίας ἢ φρατρίας.
λη΄. Ποῖα ἁμαρτήματα λύει ἡ χειροθεσία.
λθ΄. Περὶ μετανοίας, καὶ τίνες ἄδειαν ἔχουσι διδόναι μετανοοῦσι καταλλαγὴν, καὶ ὅτι ἔξεστι τῷ ἱερεῖ μειοῦν ἢ αὔξειν ἐπιτίμια.

ΤΙΤΛΟΣ ι΄.

Περὶ διοικήσεως ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου.
α΄. Περὶ τοῦ χειροῦσθαι τὸν οἰκονόμον ἐκ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας [...].
β΄. Περὶ διοικήσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων.
γ΄. Περὶ πραγμάτων καὶ προσόδων τῶν ἀνεπισκόπων ἐκκλησιῶν.
δ΄. Περὶ ἐκποιήσεως πραγμάτων ἐκκλησιαστικῶν.
ε΄. Περὶ τῶν μετὰ τὴν χειροτονίαν κτωμένων ἐπισκόπῳ ἢ κληρικῷ.
ϛ΄. Περὶ τῶν ἰδικῶν τοῦ ἐπισκόπου πραγμάτων καὶ ὅτι οὐκ ὤφειλεν ἀδιάθετος τελευτᾷν.
ζ΄. Περὶ τοῦ τὰς ἐν βαρβαρικοῖς ἔθνεσιν οὔσας τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας κατὰ τὴν κρατήσασαν διοικεῖσθαι συνήθειαν.
η΄. Περὶ τοῦ ἐπίσκοπον, μήτε κληρικὸν διδόναι διὰ δωρεᾶς ἢ διαθήκης αἱρετικῷ κἂν εἴη συγγενὴς αὐτοῦ.

ΤΙΤΛΟΣ ια΄.

Περὶ ποιήσεως μοναστηρίων.
α΄. Περὶ ποιήσεως μοναστηρίων καὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι αὐτὰ ἰδιωτικὰ, καὶ πραγμάτων τῶν μοναζόντων.
β΄. Περὶ τῶν κατὰ ἑτέρων μοναστηρίων γινομένων ἡγουμένων ἢ κληρικῶν.
γ΄. Περὶ δούλων μοναζόντων, ἢ προφάσει εὐλαβείας καταφρονούντων, καὶ μὴ δουλευόντων τοῖς δεσπόταις.
δ΄. Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχε μοναχὸν ἐξιέναι τοῦ μοναστηρίου, καὶ πράγματα πράττειν καὶ ὅτι ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον εἰσί.
ε΄. Περὶ τοῦ μὴ γαμεῖν μοναχοὺς, ἢ πιστὴν, ὡς ἀδελφαῖς συνεῖναι, μήτε τὰς ἐπαγγελλομένας παρθενίαν, ἑτέροις συνοικεῖν.
ϛ΄. Περὶ μοναχῶν ποιούντων φρατρίας ἢ συνωμοσίας.
ζ΄. Περὶ τοῦ μὴ συλλούεσθαι ἀσκητὰς γυναιξίν.
η΄. Περὶ φυλακῆς ἱερῶν παρθένων.
θ΄. Περὶ φθορᾶς ἱερῶν παρθένων.
ι΄. Περὶ χρόνου τῆς ἡλικίας τῶν λαμβανουσῶν τὸ σχῆμα, καὶ ποία λέγεται παρθένος.
ια΄. Περὶ μοναχῶν γινομένων κληρικῶν, ἢ λαϊκῶν, ἢ ἀξιωματικῶν ἢ στρατευομένων.
ιβ΄. Περὶ τῶν χρωμένων σχήματι μοναχικῷ, καὶ καταψηφιζομένων τῆς κοινῇ χρωμένων ἐσθῆτι.
ιγ΄. Περὶ γυναικὸς φορούσης ἀνδρῷα.
ιδ΄. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἀποκείρεσθαι διὰ ἄσκησιν.
ιε΄. Περὶ τοῦ προφάσει ἀσκήσεως μὴ τεκνοτροφούντων ἢ πατροτροφούντων.
ιϛ΄. Ποῖα πολιτικὰ πράγματα ἢ κηδεμονίας οἱ μοναχοὶ δύνανται μετιέναι.

ΤΙΤΛΟΣ ιβ΄.

α΄. Περὶ αἱρετικῶν καὶ ἰουδαίων καὶ ἑλλήνων, καὶ τί ἐστιν αἵρεσις, καὶ τί σχίσμα καὶ τί παρασυναγωγή.
β΄. Τί ἐστιν αἱρετικός.
γ΄. Περὶ βιβλίων αἱρετικῶν.

γʹ. Ἐάν τις ἐπὶ πολλοῖς ἐγκλήμασι κληρικοῦ κατηγορήσας μὴ ἀποδείξῃ τὸ πρῶτον καὶ πρῶτον κεφάλαιον.

δʹ. Περὶ τοῦ μὴ πειθαρχοῦντος τοῖς οἰκείοις ἐπισκόποις, καὶ περὶ ἐπισκόπου δεχομένου τὸν ἀπὸ τοῦ ἰδίου ἐκβληθέντα ἐπίσκοπον, ἢ ἀπὸ κοινωνίας γενόμενον.

εʹ. Περὶ δικῶν ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

ϛʹ. Περὶ ἀναψηλαφήσεως ψήφων ἐπισκόπων.

ζʹ. Ἐὰν ἐπίσκοπος ἔχων πρὸς συνεπίσκοπον μὴ δικάσηται, ἀλλὰ χειρὶ πράξῃ.

ηʹ. Πότε δύναται ἐπίσκοπος κινεῖν ἐπισκόπῳ παρὰ ἄρχοντι πολιτικῷ.

θʹ. Περὶ τῶν ἀδίκως ἐκβαλλομένων ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν.

ιʹ. Περὶ τῶν ἀφοριζομένων ἢ ἐκβαλλομένων τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς κοινωνίας.

ιαʹ. Ἐκ ποίων αἰτιῶν ἀφορίζεται ἐπίσκοπος, ἢ κληρικὸς, ἢ λαϊκὸς, καὶ ἐὰν ἐπίσκοπος κατηγορούμενος διὰ λιβέλλου παραιτεῖται τὴν ἐπισκοπὴν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ τὸν ἐπίσκοπον γενόμενον ἐκβαλλόμενον εὐλόγως ἢ ἀλόγως εἰς πρεσβυτέρου κατάγεσθαι βαθμόν.

ιβʹ. Ὅτι ἐφ᾽ ὅσον χρόνον ὁ ἐπίσκοπος οὐ κοινωνεῖ τῷ παρ᾽ αὐτοῦ ἀφορισθέντι, οὔτε οἱ ἄλλοι ἐπίσκοποι κοινωνοῦσι τῷ ἀφορίσαντι.

ιγʹ. Πόσοι ἐπίσκοποι καθαιροῦσιν ἐπίσκοπον.

ιδʹ. Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν καθαιρεῖται.

ιεʹ. Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν καὶ ἀφορίζεται καὶ καθαιρεῖται ἐπὶ τὸ αὐτὸ, ἢ καθαιρεῖται καὶ τῆς κοινωνίας ἢ τῆς ἐκκλησίας ἐκκόπτεται.

ιϛʹ. Ἐκ ποίων αἰτιῶν κληρικὸς ἢ λαϊκὸς ἀναθεματίζεται.

ιζʹ. Ὅτι οὐ χρὴ δὶς ἐκδικεῖν ἐπὶ τὸ αὐτό.

ιηʹ. Ἐκ ποίων τις αἰτιῶν τελείως ἐκβάλλεται.

ιθʹ. Πότε τις καθέδρας μὲν, ἢ στάσεως ἱερατικῆς μετέχει, οὐκ ἐνεργεῖ δὲ τι τῶν λοιπῶν.

κʹ. Περὶ τοῦ μὴ πιστεύεσθαι τὸν ἐπίσκοπον λέγοντα ἰδιαζόντως αὐτῷ τὸν κληρικὸν συνομολογῆσαι τὸ ἁμάρτημα.

καʹ. Περὶ ἐπισκόπου, ἢ κληρικοῦ ἐσθίοντος κρέα ἐν αἵματι, ἢ θηριάλωτον ἢ θνησιμαῖον.

κβʹ. Περὶ τοῦ τοὺς ἐπισκόπους καὶ πρεσβυτέρους, καὶ διακόνους, καὶ πάντας τοὺς τὰ ἱερὰ ψηλαφῶντας ὀφείλειν ἀπέχεσθαι τῶν ἰδίων γαμετῶν.

κγʹ. Περὶ κληρικοῦ χλευάζοντος τοὺς ἀσθενεῖς.

κδʹ. Περὶ κληρικοῦ ἑαυτὸν ἀκρωτηριάζοντος.

κεʹ. Περὶ κληρικῶν ἀποστατῶν, καὶ θυτῶν, καὶ μάγων, καὶ ἐπαοιδῶν, καὶ ἀστρολόγων, καὶ μαθηματικῶν, καὶ περὶ μαντειῶν καὶ φαρμακειῶν καὶ περιάπτων.

κϛʹ. Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν τυπτόντων ἢ φονευόντων.

κζʹ. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν κυβευόντων, ἢ μεθυσκόντων, ἢ θηριοῖς παραβαλλόντων, τυμβωρυχούντων, κλεπτόντων, ἐπιορκούντων, τοκιζόντων, ἢ λαμβανόντων ἡμιόλια, ἢ ἕτερον αἰσχρὸν ἑαυτοῖς ἐπινοούντων κέρδος.

κηʹ. Περὶ τῶν βδελυσσομένων τὸν γάμον, ἢ τὸν οἶνον ἢ τὰ κρέα.

κθʹ. Περὶ τῶν τετραγαμούντων, ἢ κεκωλυμένων γάμων, καὶ περὶ τοῦ ἐρωτᾶσθαι τοὺς ἀναγνώστας ἐφήβους γενομένους, εἰ βούλονται γαμεῖν, καὶ περὶ παλλακισμοῦ καὶ μοιχείας καὶ πορνείας.

λʹ. Περὶ τῶν ἐπὶ γάμῳ γυναῖκας ἁρπαζόντων.

λαʹ. Περὶ ἱερατικῶν συλλεγομένων γυναιξί.

λβʹ. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν γενομένων λαϊκῶν, ἢ ἀξιωματικῶν ἢ στρατευομένων.

λγʹ. Περὶ τῶν συνεπισταμένων ἁμαρτάνουσι κληρικοῖς καὶ μὴ φανερούντων.

νηστειῶν.

β΄. Περὶ τοῦ μήτε τὴν λεχώ, μήτε τὸν ἐν νόσῳ μὴ δυνάμενον ἀναγκάζεσθαι τὸ παρανηστεύειν.

γ΄ Περὶ τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὥρας τῆς παραμονῆς καὶ τῶν θεοφανίων.

δ΄. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι ἐν κυριακῇ θεωρεῖα γίνεσθαι, ἢ γόνυ κλίνειν ἐν κυριακῇ, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς. καὶ ὅτι κατὰ τὸ ἐγχώριον δεῖ σχολάζειν τὴν κυριακήν, οὐ μὴν τὸ σάββατον, καὶ ὅτι δεῖ γραφὰς ἀναγινώσκειν τὸ σάββατον.

ε΄. Τίς ἡ αἰτία τῆς γονυκλισίας, καὶ τοῦ μὴ τοῦτο γίνεσθαι ἐν κυριακῇ, καὶ ταῖς ἡμέραις τῆς πεντηκοστῆς, καὶ διὰ τί πρὸς ἀνατολὰς εὐχόμεθα.

ΤΙΤΛΟΣ η΄.

Περὶ παροικιῶν, καὶ πῶς διάγουσιν ἐπίσκοποι, καὶ κληρικοί, καὶ περὶ ἀποδημίας αὐτῶν καὶ περὶ τῶν κατ' ἔτος συνόδων, καὶ ξενοδόχων, καὶ διδασκάλων, καὶ συστατικῶν καὶ εἰρηνικῶν ἐπιστολῶν, καὶ ποῖα πράττουσιν ἰδιωτικά, ἢ δημόσια πράγματα, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ ἀλλήλους τιμῶσι.

α΄. Περὶ παροικιῶν καὶ τῶν ἀπὸ βασιλικῶν τύπων γινομένων καινισμῶν.

β΄. Περὶ τοῦ μὴ ἐπίσκοπον, ὡς ἔτυχεν, ἀποδημεῖν, ἢ κληρικὸν ἐν ἑτέρᾳ διάγειν ἐπαρχίᾳ.

γ΄. Περὶ τοῦ χρῆναι τοὺς ἐπισκόπους τὰς αἰτίας τῆς ὁδοιπορίας τῶν δι' αὐτῶν παριόντων ἐπισκόπων πολυπραγμονεῖν.

δ΄. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν ἀπιόντων πρὸς βασιλέα, ἢ τοὺς περὶ αὐτόν.

ε΄. Περὶ ὑποδοχῆς ξένων, καὶ περὶ εἰρηνικῶν, καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν.

ϛ΄. Περὶ διαφορᾶς εἰρηνικῶν καὶ συστατικῶν ἐπιστολῶν.

ζ. Τίσι δεῖ τοὺς ἐπισκόπους βοηθεῖν, καὶ περὶ ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων καὶ διακόνων μὴ χορηγουμένων τοῖς ἐνδέεσι ἐκκλησιαστικοῖς.

η΄. Περὶ συνόδων καὶ τῶν εἰς αὐτὰς μὴ ἀπιόντων.

θ΄. Περὶ τοῦ μὴ ὡς ἔτυχεν ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἐμπεριπατεύειν.

ι΄. Πῶς ἐκδικοῦσιν οἱ ἐπίσκοποι τοὺς ἁρμόζοντας αὐτοῖς τόπους παρὰ αἱρετικῶν κατεχομένους.

ια΄. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν τοὺς ἀναγνώστας τῷ δήμῳ προσφωνεῖν.

ιβ΄. Περὶ ἐπισκόπων μὴ ἐπιστρεφόντων τοὺς αἱρετικούς, καὶ περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν μὴ διδασκόντων τὸν λαόν, καὶ ὅτι ἐπίσκοπος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἀπολογεῖται τῷ θεῷ, καὶ πότε τοῦ λαοῦ ἁμαρτήσαντος ὁ κλῆρος ἀφορίζεται.

ιγ΄. Περὶ ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν κοσμικόν τι πραττόντων, δημόσιον, ἢ ἰδιωτικόν, ἢ μίσθωσιν, ἢ ἐπιτροπήν.

ιδ΄. Περὶ ἐπισκόπων καὶ κληρικῶν συνόντων γυναιξὶ συνεισάκτοις.

ιε΄. Περὶ πῶς δεῖ ἐπισκόπους, ἢ κληρικοὺς ἢ ἐγκρατευομένους εἰσιέναι πρὸς γυναῖκας.

ιϛ΄. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν κληρικὸν συνεστιᾶσθαι τῷ δευτερογαμοῦντι, ἢ παρανόμως γαμοῦντι.

ιζ. Περὶ τοῦ μηδὲν ποιεῖν τοὺς κληρικοὺς ἄνευ τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν.

ιη΄. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν τοὺς κληρικοὺς ἐκ συμβολῆς συμπόσια.

ιθ΄. Περὶ τῆς ἐκ χρόνου τάξεως τῶν ἐπισκόπων, καὶ πῶς οἱ κληρικοὶ καθέζονται, καὶ τιμῶσιν ἀλλήλους.

ΤΙΤΛΟΣ θ΄.

Περὶ ἁμαρτημάτων καὶ δικῶν ἐπισκόπων, καὶ κληρικῶν καὶ ἀφορισμοῦ καὶ καθαιρέσεως, καὶ ποῖα ἁμαρτήματα ἡ χειροθεσία λύει.

α΄. Τίνες καὶ παρὰ τίσι κατηγοροῦσιν ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν.

β΄. Πόσοι καὶ τίνες καταμαρτυροῦσιν ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν.

ἢ ἐπιτρεπόντων αὐτοῖς ἐνεργεῖν, ἢ δεχομένων αὐτῶν θυσίας.
ιϛʹ. Περὶ τοῦ μὴ δεῖν τὰ ἅγια λόγῳ εὐλογιῶν εἰς τὰς παροικίας πέμπεσθαι.
ιζʹ. Περὶ τοῦ μὴ διδόναι τοῖς σώμασι τῶν τελευτώντων κοινωνίαν.
ιηʹ. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκα ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῆς κοινωνεῖν.
ιθʹ. Πῶς ὁ ὀνειρωχθεὶς κοινωνεῖ.
κʹ. Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναφορὰν παρόντων αἱρετικῶν.
καʹ. Πότε δεῖ τῆς γαμετῆς διὰ τὴν κοινωνίαν ἀπέχεσθαι.
κβʹ. Πῶς γίνεται προσφορὰ περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἀνελόντος.

ΤΙΤΛΟΣ δʹ.

αʹ. Περὶ κατηχουμένων, καὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.
βʹ. Περὶ τοῦ μὴ ὀφείλειν μετὰ δύο ἑβδομάδας τῆς τεσσαρακοστῆς δέχεσθαι πρὸς τὸ φώτισμα.
γʹ. Περὶ τῶν ἐπιορκιζόντων.
δʹ. Πῶς δεῖ βαπτίζειν.
εʹ. Περὶ τοῦ χρῆναι τοὺς φωτιζομένους ἀπαγγέλλειν τὴν πίστιν.
ϛʹ. Περὶ τοῦ βαπτίζεσθαι τοὺς ἀγνοοῦντας εἰ ἐβαπτίσθησαν.
ζʹ. Περὶ τοῦ μὴ βαπτίζεσθαι τοὺς τελευτήσαντας.
ηʹ. Περὶ τῶν πρὸ τοῦ βαπτίσματος ἁμαρτανόντων καὶ περὶ κατηχουμένων.
θʹ. Περὶ ἐπισκόπων ἢ κληρικῶν δεχομένων βάπτισμα αἱρετικῶν.
ιʹ. Περὶ τῶν ἐν νόσῳ βαπτιζομένων.
ιαʹ. Περὶ ἐγγύου βαπτιζομένης.
ιβʹ. Περὶ τοῦ ὀφείλειν μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα χρίεσθαι.
ιγʹ. Περὶ ποιήσεως τοῦ ἁγίου χρίσματος.
ιδʹ. Τίνες τῶν αἱρετικῶν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν μετιόντες βαπτίζονται, καὶ τίνες μόνον χρίονται.
ιεʹ. Πῶς ὁ δαιμονιζόμενος, ἢ ἐν νόσῳ παραφρονῶν βαπτίζεται.
ιϛʹ. Περὶ τοῦ μὴ χρῆναι γυναῖκας ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς καθάρσεως αὐτῶν βαπτισθῆναι.
ιζʹ. Ἐὰν ὁ κατηχούμενος πρὸ τοῦ βαπτίσματος κοινωνήσῃ.

ΤΙΤΛΟΣ εʹ.

Περὶ τῶν καταφρονούντων τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ συνάξεων, μνημῶν καὶ τῶν ἐσθιόντων ἐν ἐκκλησίαις, καὶ περὶ ἀγαπῶν.
αʹ. Περὶ τῶν διδασκόντων τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς συνάξεις καὶ τὰς μνήμας εὐκαταφρονήτους.
βʹ. Περὶ τοῦ μὴ ποιεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγάπας, καὶ ἐν αὐτῇ ἐσθίειν.
γʹ. Περὶ τῶν εὐτελιζόντων τὰς γινομένας ἀγάπας, καὶ ὅτι οὐ δεῖ μέρη ἐκλαμβάνειν εἰς ἀγάπην.

ΤΙΤΛΟΣ ϛʹ.

αʹ. Περὶ καρποφοριῶν.
βʹ. Τίνας δεῖ λαμβάνειν καρποφορίαν ἢ διδόναι καὶ περὶ τῶν λαμβανόντων ἀπὸ ἐκκλησίας κηρὸν ἢ ἔλαιον.
γʹ. Περὶ τῶν προσφερόντων συναγωγαῖς, ἢ ἱεροῖς ἐθνῶν.

ΤΙΤΛΟΣ ζʹ.

Περὶ νηστείας καὶ τῆς τεσσαρακοστῆς, καὶ τοῦ πάσχα, καὶ τῆς πεντηκοστῆς καὶ κυριακῆς καὶ σαββάτου, καὶ γονυκλισίας.
αʹ. Περὶ νηστείας καὶ τῶν κεκωλυμένων, ἢ ἐπιτετραμμένων γίνεσθαι ἐν τῇ τεσσαρακοστῇ τῆς

κϛʹ. Περὶ τοῦ μὴ μετιέναι ἐπίσκοπον ἢ κληρικὸν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν.
κζʹ. Περὶ τοῦ ὑποκειμένου ἁμαρτήματι καὶ χειροτονηθέντος.
κηʹ. Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν χειροτονουμένων ἀῤῥένων καὶ θηλειῶν.
κθʹ. Περὶ πειήσεως χωρεπισκόπων, καὶ πότε, καὶ πῶς προσφέρουσιν, ἢ μεταδιδόασι, καὶ τίνας χειροτονοῦσιν ἢ οὔ.
λʹ. Περὶ τοῦ ἑπτὰ καὶ μόνους εἶναι διακόνους κἂν ἡ πόλις μεγάλη ᾖ.
λαʹ. Τίνες εἰσὶ κληρικοὶ ἢ τῆς ἐκκλησιαστικῆς τάξεως.
λβʹ. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι οὗτινος ἡ γυνὴ ἐμοιχεύθη, καὶ ἐὰν γυνὴ κληρικοῦ μοιχευθῇ.
λγʹ. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι κληρικὸν ἀπολελυμένως, ἀλλὰ πάντως εἰς ἐκκλησίας καὶ εἰς μοναστήρια.
λδʹ. Περὶ περιοδευτῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς κώμαις ἐκκλησιῶν.
λεʹ. Περὶ τοῦ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον τῆς πόλεως εἶναι τοὺς κληρικοὺς τῶν πτωχείων καὶ μοναστηρίων καὶ μαρτυρίων.
λϛʹ. Περὶ δούλων κληρουμένων.
λζʹ. Περὶ διακονισσῶν καὶ ὅτι γυνὴ οὐ γίνεται πρεσβυτέρα.
ληʹ. Περὶ τῶν διὰ τῆς χειροτονίας λυομένων ἁμαρτημάτων.

ΤΙΤΛΟΣ βʹ.

αʹ. Περὶ τῆς ποιήσεως ἐκκλησιῶν, καὶ ἱερῶν σκευῶν, καὶ ἀναθημάτων, καὶ κληρικῶν παρὰ γνώμην ἐπισκόπων ἱστώντων θυσιαστήρια, καὶ περὶ καθιερώσεως ἐκκλησιῶν καὶ μαρτυρίων μὴ ἐχόντων λείψανα ἁγίων.
βʹ. Περὶ ἱερῶν σκευῶν καὶ ἀναθημάτων.
γʹ. Περὶ κληρικῶν ἀποσχιζόντων καὶ παρὰ γνώμην τῶν ἐπισκόπων ἱστώντων θυσιαστήριον.

ΤΙΤΛΟΣ γʹ.

αʹ. Περὶ εὐχῶν, καὶ ψαλμῳδίας, καὶ ἀναγνώσεως, καὶ ἀναφορᾶς, καὶ κοινωνίας καὶ φορεσίας, καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν καὶ ὑπηρετῶν. ποίων ὁ λαὸς εὐχῶν ἀκροᾶται, καὶ διά τι πρὸς ἀνατολὰς ὁρῶντες εὐχόμεθα.
βʹ. Περὶ τοῦ τίνα, καὶ πῶς, καὶ ποῖα δεῖ ψάλλειν ἢ εὔχεσθαι ἢ ἀναγινώσκειν.
γʹ. Περὶ τοῦ χρῆναι τὸ σάββατον ἀναγινώσκεσθαι εὐαγγέλιον μετ᾽ ἑτέρων γραφῶν.
δʹ. Περὶ τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς καὶ κοινωνίας.
εʹ. Πῶς διδόασι τὴν εἰρήνην οἱ κληρικοὶ καὶ οἱ λαϊκοί.
ϛʹ. Περὶ τῶν διακρινομένων κοινωνεῖν ἀπὸ πρεσβυτέρου γεγαμηκότος.
ζʹ. Περὶ τοῦ μόνοις τοῖς ἱερατικοῖς ἐξεῖναι κοινωνεῖν ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, καὶ περὶ τοῦ μὴ εἰσιέναι γυναῖκα εἰς τὸ θυσιαστήριον.
ηʹ. Πότε προσφέρουσι καὶ διδόασι κοινωνίαν οἱ χωρεπίσκοποι.
θʹ. Περὶ τοῦ μὴ προσφέρειν διάκονον, μήτε διδόναι πρεσβυτέρῳ κοινωνίαν.
ιʹ. Περὶ φορεσίας καὶ ὑπουργίας ἀναγνωστῶν, ψαλτῶν καὶ ὑπηρετῶν, καὶ ὅτι οὐ δεῖ ὑπηρέτην ἄρτον διδόναι, ἢ ποτήριον εὐλογεῖν.
ιαʹ. Περὶ τῶν διαγόντων ἐν πόλει καὶ ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας μὴ κοινωνούντων.
ιβʹ. Περὶ τῶν ἀκουόντων τῶν γραφῶν, καὶ μὴ προσκαρτερούντων ἐν τῇ τελευταίᾳ εὐχῇ, καὶ μεταλαμβανόντων.
ιγʹ. Περὶ δαιμονιζομένων πῶς κοινωνοῦσιν ἢ οὔ.
ιδʹ. Περὶ τῶν ἔξωθεν ἐκκλησίας προσφερόντων ἢ ἐκκλησιαζόντων.
ιεʹ. Περὶ ἐπισκόπων, ἢ κληρικῶν συγκοινωνούντων, ἢ συνευχομένων αἱρετικοῖς, ἢ ἰουδαίοις, ἢ

ΠΙΝΑΞ ΣΥΝ ΘΕΩ ΤΟΥ

ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ, ΤΟΥΤ' ΕΣΤΙ ΤΩΝ ΔΕΚΑ

πρὸς τοῖς τέσσαρσι τίτλων τῶν παρὰ τοῦ ἁγιωτάτου ἐκείνου πατριάρχου κυρίου Φωτίου συγγραφέντων.

ΤΙΤΛΟΣ α'.

κεφ. α'. Περὶ θεολογίας, καὶ ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ κανόνων, καὶ χειροτονιῶν.

κεφ. β'. Πόσους δεῖ κρατεῖν κανόνας.

κεφ. γ'. Περὶ τοῦ φυλάττεσθαι τὸ ἄγραφον ἐκκλησιαστικὸν ἔθος ὡς νόμον, καὶ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἀνάγκην φυλάττειν τὰ τοῦ μωσαϊκοῦ νόμου.

δ'. Ὅτι οὐχ ὑφ' ἑνὸς ἐπισκόπου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κοινότητος οἱ κανόνες ἐκτίθενται.

ε'. Περὶ πατριαρχῶν καὶ μητροπολιτῶν καὶ τῶν ἐν Ἀφρικῇ λεγομένων πριβάτων.

ϛ'. Περὶ τοῦ τίνας καὶ πῶς χειροτονοῦσιν ἐπισκόπους, ἢ κληρικοὺς καὶ ἐὰν ὁ χειροτονηθεὶς διὰ λιβέλλου παραιτεῖται τὴν ἐπισκοπήν.

ζ'. Περὶ τοῦ μὴ χρῆν τοῖς ὄχλοις ἐπιτρέπειν τὴν τῶν ἱερέων ἐκλογήν.

η'. Περὶ τῆς γενομένης ἀντιλογίας ἐπὶ τῇ χειροτονίᾳ τοῦ ἐπισκόπου.

θ'. Περὶ τοῦ χρόνου οὗ ἐντὸς δεῖ τοὺς ἐπισκόπους χειροτονεῖσθαι.

ι'. Περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι τινὰ ἐπίσκοπον, ἢ πρεσβύτερον, ἢ διάκονον, πρὶν ἢ πάντας τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὀρθοδόξους ποιῆσαι.

ια'. Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκῶν γενομένων ἐπισκόπων.

ιβ'. Πῶς ὁ ἐθνικὸς, ἢ ὁ ἐν νόσῳ, ἢ ὁ νεωστὶ βαπτισθεὶς, καὶ ὁ ἐκ φαύλης διαγωγῆς χειροτονεῖται ἐπίσκοπος ἢ κληρικός.

ιγ'. Πῶς ὁ σχολάζων ἐπίσκοπος γίνεται εἰς σχολάζουσαν ἐπισκοπήν.

ιδ'. Πότε γίνεται ἐπίσκοπος κληρικὸς ἐνεργούμενος, ἢ ἄλλως ἐμπαθὴς τὸ σῶμα.

ιε'. Περὶ τοῦ τὸν δαιμονιζόμενον μὴ κληροῦσθαι.

ιϛ'. Περὶ τοῦ μὴ πειθαρχοῦντος τῷ ἰδίῳ ἐπισκόπῳ βουλομένῳ χειροτονεῖν αὐτὸν εἰς μείζονα βαθμόν.

ιζ'. Περὶ ἐπισκόπου ἢ κληρικοῦ χειροτονηθέντος καὶ μὴ δεχθέντος ὑπὸ τῆς παροικίας ἢ μὴ καταδεξαμένου, ἢ μὴ δυνηθέντος ἀπελθεῖν.

ιη'. Περὶ τοῦ μὴ δύνασθαι τὸν τελευτῶντα ἐπίσκοπον ἕτερον ἀντ' αὐτοῦ χειροτονεῖν.

ιθ'. Περὶ τοῦ μὴ ἁπλῶς ἐν κώμῃ καὶ πόλει βραχείᾳ γίνεσθαι ἐπίσκοπον.

κ'. Περὶ τοῦ μὴ εἶναι ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ δύο μητροπολίτας, ἢ ἐν μιᾷ πόλει δύο ἐπισκόπους ἢ ἐν δυσὶ πόλεσιν ἕνα κληρικόν.

κα'. Περὶ τῶν χειροτονούντων ἐν ταῖς μὴ οὔσαις ὑπ' αὐτοὺς πόλεσιν, ἢ ἐπαρχίαις.

κβ'. Περὶ τῶν διὰ προστασίας ἀρχόντων γενομένων ἐγκρατῶν ἐκκλησιῶν.

κγ'. Περὶ τῶν διὰ γάμον ἢ παλλακισμὸν μὴ χειροτονουμένων ἐπισκόπων.

κδ'. Περὶ τῶν ἐπὶ χρήμασι χειροτονουμένων, ἢ λαμβανόντων ὀφφίκια.

κε'. Περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι ἀναχειροτονήσεις.

**

καὶ νόμιμ' ἐκσφαιρωθέντα τῆς συστοιχίας,
λιτάζεσθαι θεοῖο τρισυπόστατον φύσιν,
ἣ πόλον ἐστερέωσεν, ἰδ' ἄστρων ἄπλετα φῦλα,
α. τιθέασι μὲν κείνοις ἀρχιερεῖ βασιλεῖ τε,
δ. ἧς δ' ἐν μεμβράναισι πόλον ἐξεταινύουσαν,
ἣν δέρριν κατὰ δαβὶδ ἀσματογράφηα,
ἀΐδιην προσώπαι οὐρανῶν βασιλείην.
τῷ δ' αὖ ἀντιοχείης ταπεινῷ πατριάρχῃ,
βαλσαμὼν θεοδώρῳ, ὃς τῶν δ' οὐρανίων
σωμάτων πολύπευσεν ἀπειρεσίους δυνάμεις,
πλανήτων τε νόμων ὑποχθονίην κατάδυσιν.
πρὶν λάχε θρόνον ἀντιοχείης πάρος κυδρῆς,
σωτηρίην ψυχῆς. ταύτης γὰρ περὶ θρηνεῖ.

ΤΕΛΟΣ.

ΠΙΝΑΞ

ἑπτὰ πόλον σφαῖραν γὰρ ἠΰθ᾽, ὁρίζοντ᾽ ἄγλαον,
ἑπτάδα τ᾽ ἀθέσφατον ἀειστροφέων πλανήτων,
ἑπτὰ παγχθονίων συνόδων κανόνας ὁλολαμπεῖς
ἐνθάδε προΐαψαν ἀειφανῶς ἀνατέλλειν.
ὡς δύο καὶ δέκα δὲ ψυχοτρεφέας αὖ ἀστέρας,
ζώδια τοὺς καλέουσιν ἀμύμονες οὐρανοφάνται,
δώδεκα κηρύκων ζαθέων κανόνας, ἴδε ἐφέλμας,
λάμπειν ἐν μερόπεσσι πλανήταις τετεύχατον.
ἴδης, ἣν ἐθέλης, καὶ πλειάδων ἑπτάδα
αὐγὰς ὡς προχέουσαν ἀειλαμπεῖς ἐνὶ κόσμῳ,
θεῖα θεοπρέπια ἑπτὰ συνόδων ἁγίων,
ἃς τοπικὰς φάσκουσιν ἀληθεῖς ἱεροφάνται·
ἄθρει καὶ πόλον αὖτε νότιον νειλοτροφῆα,
κύδιμον ἀθανάσιον, ἐρίηρόν τε κύριλλον,
ἀστέρας ἀλεξανδρείης, ἔμμικτα λιβύης.
καὶ πόλον ἴδε βόρειον, καππαδοκίων πατέρα,
βασίλειον πάμμεγαν, ἄτρυτον ἀστεροφόντην.
ναὶ μὴν καὶ θρασυκάρδιον ὠρίωνα, κρατερὸν
ἰωάννην χρυσόστομον, ἀντιοχήων κρηπῖδα,
ἄρτεμιν ὡς σφάλλοντα βαλιὴν ἀδοξίαν,
οὕνεκα χήρας οἰνοτόκον λωβήσατο γαῖαν.
ἐστὶ καὶ λύρα τετράχορδος ταῖς δὲ ἐνὶ μολπαῖς
θείου πνεύματος αὔρη πληττομένη πλησμίως,
ἥτις ἐσσομένοισι μετ᾽ ἀνθρώποισιν ἔσται
ἀοιδὰς ἰάχουσα ἀληθοῦς σωτηρίης.
ἔστων δὲ οὔτοι κυδάλιμοι χρηγόροι δύο,
νυσσέων ὁ πρόεδρος, καὶ ὃς ἀνὰ πᾶσαν γλῶ
λάμψε θεηγορίη, διδάγμασί τε θεοῖο.
ἄραρε δὲ δὲ λύρας τετραχόρδοιο φθόγγῳ.
καὶ πέτρος ἀλεξάνδροιο ὃς λάχε πλίεθρον.
πρὸς δὲ αὖ διονύσιος ἀχαιῶν ὄρχαμος ἱερός.
τοίην οὐρανίην κατηστέρισαν πυκτίδα,
ἄναξ, ἠδὲ πατριάρχης, ῥώμης συνοχῆες.
ὅσοι γοῦν ὁρᾶτε ἀπλανῶς διὰ ταύτης
κανονικὰ θεσπίσματα, πιστῶν δεῦτε ῥα φῶτα

ΕΠΗ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΘΕΟΥΠΟΛΕΟΣ ΗΤΟΙ ΜΕΓΑΛΗΣ

Ἀντιοχείας, καὶ πάσης ἀνατολῆς κυρίου Θεοδώρου Βαλσαμῶν περὶ τῆς αὐτοῦ ἀμφὶ τὸν νομοκάνονα ἐκθέσεως.

Ἀστέρες ὡς πολύφωτοι ἀφέγγους ὄμματα νυκτὸς,
κανόνες ἐκκλησίαισιν ἐρικυδέων κηρύκων,
θεσπεσίων πατέρων τε περικλυτὰ θεσπίσματα,
ἀλλ' οὕτω πελέθοντες ἀπλανεῖς οὐρανοβάται,
παύροις ἐν πεδίοισιν ἰλαδὸν ἔτελλον φῶτα.
τοὶ γὰρ ἀντολίηθεν ἑωσφόροι ἀμφανέντες,
κεῖσε πανημέριοι λάμπον, καὶ κατὰ νύκτα·
ἄλλοι δ' ἐπερείσιν ἐνὶ μερόπεσσι φύντες,
πάων κατεσπάωσαν ἁμαρτίαν ἐρεβεννήν.
μῆνις γὰρ χρυσέοσσα διοτρεφέων βασιλήων,
καὶ τοῦτον γ' ὀδρομένοντας ἐπὶ τόπον ἴχανε τυτθὸν,
ὠκεανὸς δ' οὓς γείνατο παγχθονίης συνοδικῆς.
τούτους ἐν μεμβράναις, ὥς γ' ἐν σήματι θνητοῦ,
κατὰ μωσῆν ἰσόθεον φαραωκτόνον ἐσθλόν.
μήτηρ κατέθετο κυδρὴ, ὀψιγόνοις μέγ' ὄνειαρ,
αὐτὰρ οὐδὲ μαχεσσόμενοι ἔσχον ἑτέρων ἰσχύν·
ἴχανε γὰρ συμπνοιαν ἀφιλτέρα διάστασις.
ἄναξ εὐρυμέδων δὲ κραταιὸς πάνσοφος λέων,
καὶ φωτός τι ἀγακλυτοῦ πατριάρχης,
τὴν δ' οὐρανίαν τετραγωνίσαντες σφαῖραν
τέτταρα κατὰ κλίματα, ἠδὲ μέτρα πάσης γῆς,
κανόσιν, ὡς ἀστράσιν ἀπλανέσιν ἠδὲ πλανήταις,
πρὸς δὲ νόμοις, ἠπείροιο λευκαίνουσι κελεύθους,
ῥεῖα κατηστέρισαν σοφίῃ τε φραδμοσύνῃ τε.

quod hi libelli, qui quidem nunc primum in lucem prodeunt, deſumpti ſint ex Bibliotheca Sedanenſi, quam illuſtriſſimus & fortiſſimus Dux BVLLONIVS, Princeps Sedanenſis, auunculus tuus, dominus meus obſeruandiſſimus, in gratiam ſtudioſorum maxima cum liberalitate quotidie inſtruit & adimplet. Peccarem in publica commoda, ſi diutiùs his te detinerem. Deum Opt. Max. obnixè precor, vt tuam Celſitudinem bono Reipublicæ & rei literariæ incolumem quàm diutiſſimè & feliciſſimè conſeruet. Lutetiæ Pariſiorum Kalend. Ianuar. Anno CIↃ. IↃ. CXV.

Celſitudinis tuæ

Deuotiſſimus

CHRISTOPHORVS IVSTELLVS.

Concilijs, veterum & ſanctorum Patrum epiſtolis canonicis, & Imperatorum conſtitutionibus eccleſiaſticis ab ipſo Photio collectum atque compoſitum (vnde & Nomocanon appellatur) præclarum atque eximium Canonicæ Iuriſprudentiæ monumentum ex quo perſpicere licet quæ fuerit veteris Eccleſiæ πολιτεία, quis eccleſiaſticæ diſciplinæ vſus, cuius Chriſtiani Principes ſemper ſe præbuerunt aſſertores vindiceſque acerrimos; quorum in numero ſunt illuſtriſſimi Maiores tui, qui hoc diuino beneficio Eccleſiam affecerunt, ſibique æternam laudem & gloriam parauerunt, vnde veriſſimè dici poteſt illis non minus Rempublicam Chriſtianam, quam illos Reipublicæ Chriſtianæ debere. Tu haud degener illis, nec pietati, nec beneuolentiæ, nec fortitudini cuiuſquam cedis, vt hanc poſſeſſionem laudis & gloriæ retineas. Nec minor ex literis commendatio tot virtutibus acceſſit, cùm eruditione tantum profeceris, vt quibuſuis palmam præripias, & nihil non in te Principes admirentur, populus amet, omnes laudent. Quapropter opus hoc non omnino ingratum tuæ Celſitudini fore exiſtimo. Nec diſplicebit, vt ſpero, me addidiſſe verſionem latinam H. Agylæi viri doctiſſimi, vt & eiuſdem PHOTII, & NILI Metropolitæ Rhodi, & ANONYMI cuiuſdam de ſynodis œcumenicis tractatus, non ſolùm quod eiuſdem ſint argumenti, ſed etiam

Sereniſſimo potentiſſimoque Principi

FRIDERICO V.

COMITI PALATINO

AD RHENVM, BAVARIÆ DVCI,

Sacri Romani imperij Electori

PIO, FELICI, AVGVSTO, INCLYTO.

REdit tandem ad ſuum dominum (Sereniſſime Princeps) PHOTII Patriarchæ Conſtantinopolitani Nomocanon, quem ex veteri codice MS. ditiſſimæ tuæ Bibliothecæ à me deſcriptum, concedente tua Celſitudine, nunc primùm euulgari & excudi Græcè curaui. Hunc priuatum olim, nunc tuæ Celſitudinis beneficio publicum, tuo auguſto nomini dicatum reſtituo, atque vt eadem qua vtendum conceſſiſti beneuolentia & humanitate à me ſuſcipias exopto atque deprecor. Eſt hoc opus veluti breuiarium Iuris Canonici Græcorum, ex vetuſtis

NOMOCANON PHOTII PATRIARCHAE CONSTANTINOPOLITANI

Cum commentarijs THEODORI BALSAMONIS *Patriarchæ Antiocheni.*

CHRISTOPHORVS IVSTELLVS EX bibliotheca PALATINA nunc primùm Græcè edidit.

Acceſſere eiuſdem PHOTII, NILI *Metropolitæ Rhodi, &* ANONYMI *tractatus de* SYNODIS *Oecumenicis ex bibliotheca* SEDANENSI *ab eodem* IVSTELLO *nunc primùm Græcè editi.*

LVTETIÆ PARISIORVM,
APVD ABRAHAMVM PACARD.

Anno CIƆ. IƆ. CXV.

Cum priuilegio REGIS *Chriſtianiſſimi.*

ἑπτάπολον σφαῖραν γὰρ ἥνθ᾽, ὃ ἑλίζοντ᾽ ἄγλαον,
ἑπτάδα τ᾽ ἀθέσφατον ἀειστροφέων πλανήτων,
ἑπτὰ παγχθονίων συνόδων κανόνας ὁλολαμπεῖς
ἐνθάδε περίαψαν ἀειφανῶς ἀνατέλλειν.
ὡς δύο καὶ δέκα δὲ ψυχοτρεφέας αὖ ἀστέρας,
ζώδια τοὺς καλέουσιν ἀμύμονες οὐρανοφάνται,
δώδεκα κηρύκων ζαθέων κανόνας, ἰδὲ ἐφέλμας,
λάμπειν ἐν μερόπεσσι πλανήταις τετεύχασιν.
ἴδης, ἣν ἐθέλῃς, καὶ πληϊάδων ἑπτάδα
αὐγὰς ὡς προχέουσαν ἀειλαμπεῖς ἐνὶ κόσμῳ,
θεῖα θεοπρέπια ἑπτὰ συνόδων ἁγίων,
ἃς τοπικὰς φάσκουσιν ἀληθεῖς ἱεροφάνται·
ἄθρει καὶ πόλον αὖτε νότιον νειλοτροφῆα,
κύδιμον ἀθανάσιον, ἐξῆρόν τε κύριλλον,
ἀστέρας ἀλεξανδρείης, ἔμμεκτα λιβύης.
καὶ πόλον ἴδε βόρειον, καππαδοκίων πατέρα,
βασίλειον πάμμεγαν, ἄτρυτον ἀσεβοφόντην.
ναὶ μὴν καὶ θρασυκάρδιον ὠρίωνα, κρατερὸν
ἰωάννην χρυσόστομον, ἀντιοχήων κρηπῖδα,
ἄρτεμιν ὡς σφάλλοντα βασιλὴν ἀδοξίαν,
οὕνεκα χήρας οἰνοτόκον λωβήσατο γαῖαν.
ἔστι καὶ λύρα τετράχορδος τοῖς δ᾽ ἐνὶ μολπαῖς
θείου πνεύματος αὔρῃ πληττομένη πλησμίως,
ἥτις ἐσσομένοισι μετ᾽ ἀνθρώποισιν ἔσται
ἀοιδὰς ἰάχουσα ἀληθοῦς σωτηρίης.
ἔσων δ᾽ οὔτοι κυδάλιμοι γρηγόριοι δύο,
νυσσέων ὁ πρόεδρος, καὶ ὃς ἀνὰ πᾶσαν γῆν
λάμψ᾽ ὁ θεηγορίῃ, διδάγμασί τε θεοῖο.
ἄραρε ϛ δὲ λύρας τετραχόρδοιο φθόγγῳ.
καὶ πέτρος ἀλεξάνδροιο ὃς λάχε πολίεθρον.
πρὸς δ᾽ αὖ διονύσιος ἀχαιῶν ὄρχαμος ἱερός.
τοίην οὐρανίην κατηστέρισαν πυκτίδα,
ἄναξ, ἠδὲ πατριάρχης, ῥώμης συνοχῆες.
ὅσοι γοῦν ὁρᾶτε ἀπλανῶς διὰ ταύτης
κανονικὰ θεσπίσματα, τεσῶν δαίπερα φῶτα,

ΕΠΗ ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΘΕΟΥΠΟΛΕΟΣ ΗΤΟΙ ΜΕΓΑΛΗΣ

Ἀντιοχείας, καὶ πάσης ἀνατολῆς κυρίου Θεοδώρου Βαλσαμῶν

περὶ τῆς αὐτοῦ ἀμφὶ τὸν νομοκάνονα ἐκθέσεως.

Ἀστέρες ὡς πολύφωτοι ἀφεγγοῦς ὄμματα νυκτὸς,
κανόνες ἐκκλησίαισιν ἐρικυδέων κηρύκων,
θεσπεσίων πατέρων τε περικλυτὰ θεσπίσματα,
ἀλλ' οὔτω τελέθοντες ἀπλανέες οὐρανοβάται,
παύροις ἐν πεδίοισιν ἰλαδὸν ἔτελλον φῶτα.
τοὶ γὰρ ἀντολίηθεν ἑωσφόροι ἀμφανέντες,
κεῖσε πανημέριοι λάμπον, καὶ κατὰ νύκτα·
ἄλλοι δ' ἑσπερίοισιν ἐνὶ μερόπεσσι φύντες,
τάων κατεστάωσαν ἁμαρτίαν ἐρεβεννήν.
μῆνις γὰρ κρυόεσσα διοτρεφέων βασιλήων,
καὶ τούτους γ' εὐδρομένοντας ἐπὶ τόπον ἵκανε τυτθὸν,
ὠκεανὸς δ' οὓς γείνατο παγχθονίης συνοδικῆς.
τούτους ἐν μεμβράναις, ὥς γ' ἐν σήματι θνητοῦ,
κατὰ μωσῆν ἰσόθεον φαραωκτόνον ἐσθλόν.
μήτηρ κατέθετο κυδρὴ, ὀψιγόνοις μέγ' ὄνεαρ,
αὐτὰρ οὐδὲ μαχούμενοι ἔχον ἑτέρων ἰσχύν·
ἵκανε γὰρ συμπνοιαν ἀφιλτέρα διάστασις.
ἄναξ εὐρυμέδων δὲ κραταιὸς πάνσοφος λέων,
καὶ φώτιος τε ἀγακλυτὸς πατριάρχης,
τὴν δ' οὐρανίαν τετραγωνίσαντες σφαῖραν
τέτταρα κατὰ κλίματα, ἠδὲ μέτρα πάσης γῆς,
κανόσιν, ὡς ἀστράσιν ἀπλανέσιν ἠδὲ πλανήταις,
πρὸς δὲ νόμοις, ἠπείροιο λευκαίνουσι κελεύθους,
ῥεῖα κατηστέρισαν σοφίῃ τε φραδμοσύνῃ τε.

quod hi libelli, qui quidem nunc primum in lucem prodeunt, deſumpti ſint ex Bibliotheca Sedanenſi, quam illuſtriſſimus & fortiſſimus Dux BVLLONIVS, Princeps Sedanenſis, auunculus tuus, dominus meus obſeruandiſſimus, in gratiam ſtudioſorum maxima cum liberalitate quotidie inſtruit & adimplet. Peccarem in publica commoda, ſi diutiùs his te detinerem. Deum Opt. Max. obnixè precor, vt tuam Celſitudinem bono Reipublicæ & rei literariæ incolumem quàm diutiſſimè & feliciſſimè conſeruet. Lutetiæ Pariſiorum Kalend. Ianuar. Anno CIϽ. IϽ. CXV.

Celſitudinis tuæ

Deuotiſſimus

CHRISTOPHORVS IVSTELLVS.

Concilijs, veterum & ſanctorum Patrum epiſtolis canonicis, & Imperatorum conſtitutionibus eccleſiaſticis ab ipſo Photio collectum atque compoſitum (vnde & Nomocanon appellatur) præclarum atque eximium Canonicæ Iuriſprudentiæ monumentum ex quo perſpicere licet quæ fuerit veteris Eccleſiæ πολιτεία, quis eccleſiaſticæ diſciplinæ vſus, cuius Chriſtiani Principes ſemper ſe præbuerunt aſſertores vindiceſque acerrimos; quorum in numero ſunt illuſtriſſimi Maiores tui, qui hoc diuino beneficio Eccleſiam affecerunt, ſibique æternam laudem & gloriam parauerunt, vnde veriſſimè dici poteſt illis non minus Rempublicam Chriſtianam, quam illos Reipublicæ Chriſtianæ debere. Tu haud degener illis, nec pietati, nec beneuolentiæ, nec fortitudini cuiuſquam cedis, vt hanc poſſeſſionem laudis & gloriæ retineas. Nec minor ex literis commendatio tot virtutibus acceſſit, cùm eruditione tantum profeceris, vt quibuſuis palmam præripias, & nihil non in te Principes admirentur, populus amet, omnes laudent. Quapropter opus hoc non omnino ingratum tuæ Celſitudini fore exiſtimo. Nec diſplicebit, vt ſpero, me addidiſſe verſionem latinam H. Agylæi viri doctiſſimi, vt & eiuſdem PHOTII, & NILI Metropolitæ Rhodi, & ANONYMI cuiuſdam de ſynodis œcumenicis tractatus, non ſolùm quod eiuſdem ſint argumenti, ſed etiam

Sereniſſimo potentiſſimoque Principi

FRIDERICO V.

COMITI PALATINO

AD RHENVM, BAVARIÆ DVCI,

Sacri Romani imperij Electori

PIO, FELICI, AVGVSTO, INCLYTO.

REdit tandem ad ſuum dominum (Sereniſſime Princeps) PHOTII Patriarchæ Conſtantinopolitani Nomocanon, quem ex veteri codice MS. ditiſſimæ tuæ Bibliothecæ à me deſcriptum, concedente tua Celſitudine, nunc primùm euulgari & excudi Græcè curaui. Hunc priuatum olim, nunc tuæ Celſitudinis beneficio publicum, tuo auguſto nomini dicatum reſtituo, atque vt eadem qua vtendum conceſſiſti beneuolentia & humanitate à me ſuſcipias exopto atque deprecor. Eſt hoc opus veluti breuiarium Iuris Canonici Græcorum, ex vetuſtis

NOMOCANON PHOTII PATRIARCHAE CONSTANTINOPOLITANI

Cum commentarijs THEODORI BALSAMONIS *Patriarchæ Antiocheni.*

CHRISTOPHORVS IVSTELLVS EX bibliotheca PALATINA nunc primùm Græcè edidit.

Acceſſere eiuſdem PHOTII, NILI *Metropolitæ Rhodi, &* ANONYMI *tractatus de* SYNODIS *Oecumenicis ex bibliotheca* SEDANENSI *ab eodem* IVSTELLO *nunc primùm Græcè editi.*

LVTETIÆ PARISIORVM,
APVD ABRAHAMVM PACARD.

Anno CIↃ. IↃ. CXV.
Cum priuilegio REGIS *Chriſtianiſsimi.*

F. Silvestri Morij Quirindi

10.D. 40